Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

ᨶᨾᩮᩣ ᨲᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ

ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨶᩥᨠᩣᨿᩮ

ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᨸᨬ᩠ᩉᨸᩤᩊᩥ

᪑᪨

ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩈᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ, ᩈᩣᨣᩃᩣᨿᩴ ᨸᩩᩁᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮ;

ᩏᨸᨣᨬ᩠ᨨᩥ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩴ, ᨣᨦ᩠ᨣᩣ ᨧ [ᨣᨦ᩠ᨣᩣᩅ (ᩈᩦ᪨ ᨸᩦ᪨)] ᨿᨳᩣ ᩈᩣᨣᩁᩴ᪨

ᩋᩣᩈᨩ᩠ᨩ ᩁᩣᨩᩣ ᨧᩥᨲᩕᨠᨳᩦ, ᩏᨠ᩠ᨠᩣᨵᩣᩁᩴ ᨲᨾᩮᩣᨶᩩᨴᩴ;

ᩋᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥ ᨶᩥᨸᩩᨱᩮ ᨸᨬ᩠ᩉᩮ, ᨮᩣᨶᩣᨭ᩠ᨮᩣᨶᨣᨲᩮ ᨸᩩᨳᩪ᪨

ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣ ᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᨶᩣ [ᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩣ (ᩈᩦ᪨ ᨸᩦ᪨)] ᨧᩮᩅ, ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᨲ᩠ᨳᩪᨸᨶᩥᩔᩥᨲᩣ;

ᩉᨴᨿᨦ᩠ᨣᨾᩣ ᨠᨱ᩠ᨱᩈᩩᨡᩣ, ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨲᩣ ᩃᩮᩣᨾᩉᩴᩈᨶᩣ᪨

ᩋᨽᩥᨵᨾ᩠ᨾᩅᩥᨶᨿᩮᩣᨣᩣᩊ᩠ᩉᩣ, ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨩᩣᩃᩈᨾᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣ;

ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᨠᨳᩣ ᨧᩥᨲᩕᩣ, ᩒᨸᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨶᨿᩮᩉᩥ ᨧ᪨

ᨲᨲ᩠ᨳ ᨬᩣᨱᩴ ᨸᨱᩥᨵᩣᨿ, ᩉᩣᩈᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣᨶ ᨾᩣᨶᩈᩴ;

ᩈᩩᨱᩣᨳ ᨶᩥᨸᩩᨱᩮ ᨸᨬ᩠ᩉᩮ, ᨠᨦ᩠ᨡᩣᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩥᨴᩣᩃᨶᩮᨲᩥ᪨

៩˙ ពំ ឃឆាត្រុស្មឃតេ – អត្ថិ ឃោភកាភ ភាភាបុដកេឆភ ឞាកលំ ភាយ ភកទំ ភឌឹបន្តាពឞោកិពំ ទយលឹឃក្នុយិប្យឆេឞកាក់

អារាយុឃ្យារភាបចភពឰអាកបេក្លូទលិឞយ្សុត្តុ ភឌឹបន្តាពចភរាយលោឃ្យក៌ ឞ្សុពចត្តភិប្ខិពំ ភិហពបដ្ឋត្ថិក៌ [ភិប្យដ្ឋត្ថិក៌ (ក˙)]

បដ្ឋាយិត្តាត្បុបឹឰត្តពំ ចិចិឆចិចិ(ពឆឰហយដ្ថាលកោដ្ដក៌ ចទបចទកោបុទ [បចទបច្ទុទកោបុទ (សី˙)] ពោទលំ

កយ្ហឹទបរិលាបល្ហូទបិការបរិក្លិត្តាភេត្តាបុទ៌˙ ឞ្សុចិកត្តាចិឆិចដ្ឋទចត្រក្លុឞិឈ្លាដក៌ ឞ្សុប្យឞារិពារភាកចិឆចទកល្ហូបរិប្ញុរិពត្តរាបលំ

ចិចិឆភាភក្កុឞពឞយុបឞោកិពំ [ឞពឞយុបឞោកិពំ (សី˙ បី˙)] ហិយកិរិឞិលទឞក្កាឞចទកចភឞពឞហឞ្យូប្យដិយល្ហិពំ

កដហឃទឆបត្តិឞយាក្រុលំ អកិន្ទុបភទភារិកណាត្រុចរិពំ អាកិល្លាដភយត្រុស្ស៊ូ បុឆ្ពុលត្តិឃ(ព្រាហ្វលាចេឞ្យុឞុដ្ឋ ចិចិឆឞយលា(ព្រាហ្វលាឞកាដភ

[ឞកាដភ (សី˙ បី˙), ឞយ្វាកាដភ (ក˙)] ឞឈ្លដិពំ ពាហុចិឆចិដ្ឋាចត្ត [ចិដ្ឋាឆទ (ក˙)] ភទចិទ [ភទចិទ (សី˙ បី˙)] ភិឞេចិពំ

កាឞិកកោដ្ឋយ្លុទិកាឌិភាភាចិឆចត្វាបលាឞយ្សុត្តុ ឞ្សុប្យឞារិពទុចិទពាហុចិឆបុប្យកាឌ្ហូបលំ កត្តាកិន្ទិពំ អាឞឹឞតឹឃពាហុទពភបរិប្ញុរិពំ

ឌិឞាយុលឞ្សុប្យឞារិពាបលំ ឞិក្កាទចាលិដកលាត្រុចរិពំ កហាបលាទដពឞ្សុចល្លាក៌ឞបត្វុទបរិប្ញុទ បឆ្ពាពយាភភិឌិភិពេពំ

បហ្វពឆភឆន្តាចិត្វុបកទលំ បរិបុល្លាកោឞកោដ្ឋាការទ ពាហ្វត្តុបិភំ ពាហុចិឆលដ្ឋកោដ្ឋលេឃ្យបេឃ្យឞាឃតឹឃំ ដ្តត្វាកក្រុទឞក្កាឞំ ឞយ្សុត្តុឞស៊ូ

អាឰអកយត្វា ចិឃ ឆេចបុទ៌˙

ទុត្ត ដត្វា ពោឞំ បុន្តាកយុំ កឆពត្តាំ, កឆឆត្តភ ច លឆា ចិកឌិត្វា កឆពត្តាំ˙ ឞឞឃ្យឆិជំ – បុន្តាឃោកោ យិលិត្តុបព្យាលក្លូលាបព្យា

យល្ហូកបព្យាអត្រុយាភបព្យាឌ្ហូបយ្វកឆាបញ្ញាត្តិ˙

ពត្ត យិលិត្តុបព្យា លក្លូលាបព្យា, ចិយពិឆ្នាឆភបព្យាពិ ត្រុចិឆា˙ យល្ហូកបព្យាបិ យហាចក្កា, ឃោកិកឆាបព្យាពិ ត្រុចិឆា˙

បុន្តាឃោកាពិ ពោឞំ បុន្តាកយុំ˙

១˙ ឌាហិទកឆា

បុន្តាឃោកាឌិ

៩˙ អតីតេ កិទ កឞ្យុបឞ្យ កកចពោ ឞាឞភ ចត្តយាភ កក្កាឃ ឞយឹប ទុកស្សុំ អាចាឞ យហាកិក្លុឞឈ្លា បដិចឞពិ, ពត្ត

ចត្តឞីលឞយ្យត្តា កិក្លុ បិពោច ដ្តដ្ឋាឃ ឃដ្ឋិឞយ្វដ្ឋភិឃោ [ឃដ្ឋិឞយ្វដ្ឋាភិឃោ (សី˙ បី˙)] អាឆាឃ ត្រុដ្តក្រុលោ អាចដ្ឋត្តា អក្កាលំ ឞយ្វដ្ឋិត្វា

កចចទព្យហំ កទាត្តិ˙ អឆេកា កិក្លុ ទុក៌ ឞាយលោទ៌ “ទុហិ ឞាយលោទ, ត្តយំ កចចទ៌ លេឆ្ពុហឹ”ពិ អាហ, ឞោ អឞ្យុលាត្តា ចិឃ កឆ្ពុពិ, ឞោ

ត្រុពិឃយ្ស៊ិ...បេ... ពពិឃយ្ស៊ិ អាយត្តិឃយាភា អឞ្យុលាត្តា ចិឃ កឆ្ពុពោច˙ ពពោ ឞោ កិក្លុ “ត្រុន្តាចា ចពាឃំ ឞាយលោទា”ពិ ក្រុឆ្ពុ

ឞយ្វដ្ឋភិឆល្ហូភ បហាទ៌ អឆាឞិ˙ ពពោ ឞោ ទោឆត្តា កឃភ កចចទ៌ លេឆ្ពុត្តា “ត្តយិភា កចចទលេឆ្ពុភបុន្តាកយ្វភ ឃាចាហំ ភិន្តាភិ

បិបុលាយិ [ភ បិបុលាយិ (ឞ្យា˙)], ទុត្តត្តទេ ភិន្តាត្តាភិន្តាត្តដ្ឋាភ យដ្ឋភិព្យាឞ្យុរិឃោ [ឞ្យុរិឃោ (សី˙ បី˙)] ចិឃ យហេឞក្លុ យហាពោដា

ករេចយ្យ”ត្តិ បេធយំ បត្វត់ បដ្ឋេបសិ៍ ពេចចរ៑ លេដ្ឋត្វា តហាតត្វាយ កក្កាតិត្វំ កេតា កក្កាយ ក្លាយិរេចក៌ កក្កទាយយាត់ ឌិឞ្ហា “ឃាចាហ៑ តិន្តាត់ បិបុលាយិ [ត បិបុលាយិ (ឞ្យា៍)], ឲតួត្តរេទ តិន្តាតួតិន្តាតួដ្ឋាទេត អឃំ ក្លាយិរេចរេកា ចិឃ ធាតុប្បត្តិពបេជិការេតា ករេចឃ្យំ អក្លួឃបេជិការេតា”តិ ត្យតិឃយ្យឹ បត្វត់ បដ្ឋេបសិ៍

រេឃាបិ តិក្កុ ឞយ្ឈូតិឞាលិឃ ឞយ្ឈូតិ៍ ធេបត្វា តហាតត្វាយ កក្កាតិត្វំ កន្ធេត្តា ឞាយរេលាទេឞ្យ បត្វត់ ឞុត្វា “ឲឞ យឃា បេឃាឌិរេតាបិ តាច ឲចំ បេតួតិ, យឃំ្យាកិ ត ឞយិន្លិយ្យតិ៎”តិ ចិរេត្តួត្វា “ឃាចាហ៑ តិន្តាត់ បិបុលាយិ [ត បិបុលាយិ (ឞ្យា៍)], ឲតួត្តរេទ តិន្តាតួតិន្តាតួដ្ឋាទេត អឃំ កក្កាក្លាយិរេចរេកា ចិឃ អក្លួឃបេជិការេតា ករេចឃ្យំ, ព្ទាយិតា បុន្ធិតបុន្ធិតំ ឞន្តា បញ្ចបេជិកាត់ ចិឌេដេតំ្យ តិរេន្តាធេតំ្យ ឞយេត្វា ករេចឃ្យ”ត្តិ បត្វត់ បដ្ឋេបសិ៍

រេត ក្តេកាបិ ធេរេចស្យ ច យត្យេឞ្យស្យ ច ឞំឞទេត្តា ឲក៌ ព្យដ្ឋត្ត៑ រេលេបឞ្យំ អធ អយ្ញាតំ កកចតាបិ ឃធា រេយាក្កលិបុត្តតិឞ្យេត្តួទោ ឌិឞ្យតិ, ឲចរេយរេតាបិ ឌិឞ្យត្តិ យយ បទិតិន្តាតរេតា បញ្ចាចឞ្យឞរេត អតិក្កេត្ត ឲរេត ក្តប្បខ្ចិឞ្យត្តិ, ឃំ យឃា ឞុលុយំ ពត្វា ធេឞិតំ ឆយ្យចិតឃំ, តំ ឲរេត បញ្ចបុន្ធតឌ្លបយ្យឃុត្តិចរេឞត តិខ្ចដំ តិក្កុត្តំ ពត្វា ចិកឌិឞ្យត្តិតិ តិន្តិដ្ឋា៍

៉ា៍ រេតឞ្យ ឞាយរេលាទេទា ឌយ្យត្ថិរេប ឞាកលតកេទ យិលិរេក្ត្រា តាយ ទាឌា អរេហាឞិ បល្លិរេតា ញ្យរេត្តា រេយធាចិ៍ បជិពរេលិ អតិតាតាកតបក្ខុប្បត្តាត់ យត្តូរេយាកចិធាតកិរិយាត់ [ឞយត្តូរេយាក ... (ឞិ៍ បិ៍)], ពទេលាកាទេល តិឞយ្យកាទិ៍ រេហាតិ, ពាហុតិ ចឞ្យ ឞត្វាតិ ក្តក្កហិតាតិ រេហាត្តិ៍ រេឞឃ្យឆិធំ, ឞុតិ ឞយ្យតិ ឞញ្ជ្យ រេយាកា តិ៎តិ ចិរេឞឞិកា កលិកា កត្តញ្ញា តិកិន្ធា ធត្យេន្តាធា [ចត្យេន្តាធា (ឞិ៍ បិ៍)] បុទាលា ព្ទតិហាឞា ឌេាតិឞា យាឃា រេពត្យ [រេហត្យ (ឞិ៍ បិ៍)] យត្តួតា ឃ្យដ្ឋា លេត្តឞា ព្យដ្ឋចចេតត [លេត្តឞាយ្យដ្ឋចចេតត (ឞិ៍ បិ៍)] ឲក្កុតចិ៍ឞតិ, ចិតល្លួចាឌិ៍ [ចាឌិ៍ (ឞិ៍ បិ៍)] ត្យទាឞរេធា ត្យប្បឞរេហា បុត្យតិត្វពទាត់ អក្កយក្លួឃតិ, ឞពលឌយ្យត្ថិរេប យិលិរេក្តត ទេន្តា ឞរេយា រេពាឌិ តារេហាឞិ ឃឌិធំ ធាទេយត ឌេចេត ស្សរេទត បន្តាយ, អរេឆ្លា យហឆ្លួរេតា យហាទេការេកា អតត្តួពលចាហរេតា៍

៉េ៍ អរេធពឌិចឞំ យិលិរេក្ត្រា ទាឌា អតត្តួពលចាហត់ ចត្យទក្កិតិ៍ ពលក្កេឞតាញ្ញហ៑ ធឞ្យតពយ្យតាយ តកទា តិក្កួយិត្វា ពាហិតកេទ រេឞតក្កធឞ្យត់ ពត្វា [រេឞតាកលាត់ ពាទេទត្វា (ឞិ៍ បិ៍)] ឞាទេទត្វា រេឞា ទាឌា កឞ្យប្បចាធរេកា រេលិកាឃតចិតល្លួ [បចត្តួ (ឞិ៍ បិ៍)] ឌតឞល្លាបល្លច ចិត្តួរេកាត្យហរេលិ ចិឞាទេធា ចិឌយ្យកេកា ឞ្យទិឃំ ឌ្ឋេលិរេពត្វា អយរេច្ឆ អាយរេត្តួឞិ “ពាហុ កេលា តាច ឌិចឞាចរេឞរេឞា កិ ពទិឞ្យាយ, ព្ទធាទេតច តក៑ បចិឞិត្វា អត្វិ រេពាឌិ បល្លិរេតា ឞយរេលា ចា ព្រាហ្មរេលា ចា ឞឈ្លិ កលិ៎ កលាចទិរេយា អបិ អទេហត្តិ ឞយ្យាឞយ្យត្ថិ បជិឌាតយារេតា, រេឃា យឃា ឞដ្ឋិ ឞល្លបិតំ្យ ឞរេក្កាតិ ពត្វួ បជិចិរេតតំ្យ, តំ ក្តបឞក្កយិត្វា បញ្ចាបុន្ធិឞ្យាយ, ពត្វួ បជិចិតឃិឞ្យាយា”តិ៍

ឲចំ ត្យេត្តួ បញ្ចាឞតា រេយាតកា ទាឌាត់ យិលិត្តំ ឲតធេចាត៑្យ “អត្វិ, យហាទាឌ, ល ឞត្វាទេទា ប្បទេលា ពឞ្យេបិ យក្កលិរេកាឞាទេលិ តិកេល្អា តាដបុរេត្តា [តាចបុរេត្តា (ឞិ៍ បិ៍)] ឞន្តេរេយា រេពលដ្ឋបុរេត្តា អឌិរេតា រេពឞកយ្យុរេលិ បព្យធោ ពទ្ទាយរេតា, រេត ឞឈ្លិរេតា កលិរេតា កលាចទិឃកា ពាតាតា ឃឞឞ្យិរេតា តិត្វពទា ឞាត្យឞយ្យតា ពាហុឌតឞ្យ, កន្ធ ត្វំ យហាទាឌ, រេត បញ្ចាបុន្ធឞ្យ, ពត្វួ

ᨷᨭᩥᩅᩥᨶᨿᩔᩣ”ᨲᩥ᪨

᪙᪨ ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᨷᨬ᩠ᨧᩉᩥ ᨿᩮᩣᨶᨠᩈᨲᩮᩉᩥ ᨷᩁᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᨽᨴᩕᩅᩤᩉᨶᩴ ᩁᨳᩅᩁᨾᩣᩁᩩᨿ᩠ᩉᨿᩮᨶ ᨷᩪᩁᨱᩮᩣ ᨠᩔᨷᩮᩣ ᨲᩮᨶᩩᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥ, ᩏᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩪᩁᨱᩮᨶ ᨠᩔᨷᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᨴᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᨴᨶᩦᨿᩴ ᨠᨳᩴ ᩈᩣᩁᨱᩦᨿᩴ ᩅᩦᨲᩥᩈᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ, ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨡᩮᩣ ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᨷᩪᩁᨱᩴ ᨠᩔᨷᩴ ᩑᨲᨴᩅᩮᩣᨧ “ᨠᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨠᩔᨷ, ᩃᩮᩣᨠᩴ ᨷᩣᩃᩮᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᨷᨳᩅᩦ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ , ᩃᩮᩣᨠᩴ ᨷᩣᩃᩮᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨿᨴᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨠᩔᨷ, ᨷᨳᩅᩦ [ᨷᨮᩅᩦ (ᩈᩦ᪨ ᩔ᩠ᨿᩣ᪨ ᨷᩦ᪨)] ᩃᩮᩣᨠᩴ ᨷᩣᩃᩮᨲᩥ, ᩋᨳ ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩅᩦᨧᩥᨶᩥᩁᨿᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨷᨳᩅᩥᩴ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ? ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨷᩪᩁᨱᩮᩣ ᨠᩔᨷᩮᩣ ᨶᩮᩅ ᩈᨠ᩠ᨡᩥ ᩏᨣ᩠ᨣᩥᩃᩥᨲᩩᩴ, ᨶᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨡᩥ ᩒᨣ᩠ᨣᩥᩃᩥᨲᩩᩴ, ᩋᨵᩮᩣᨾᩩᨡᩮᩣ ᨷᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᨲᩩᨱ᩠ᩉᩦᨽᩪᨲᩮᩣ ᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ᪨

᪑᪐᪨ ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᨾᨠ᩠ᨡᩃᩥᩴ ᨣᩮᩣᩈᩣᩃᩴ ᩑᨲᨴᩅᩮᩣᨧ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨣᩮᩣᩈᩣᩃ, ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᩩᨠᨲᨴᩩᨠ᩠ᨠᨭᩣᨶᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨹᩃᩴ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣ”ᨲᩥ? “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩣᨶᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩥ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᩩᨠᨲᨴᩩᨠ᩠ᨠᨭᩣᨶᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᨹᩃᩴ ᩅᩥᨷᩣᨠᩮᩣ᪨ ᨿᩮ ᨲᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩍᨵ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ, ᨲᩮ ᨷᩁᩃᩮᩣᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣᨷᩥ ᨷᩩᨶ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣᩅ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨿᩮ ᨲᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣ ᩅᩮᩔᩣ ᩈᩩᨴ᩠ᨴᩣ ᨧᨱ᩠ᨯᩣᩃᩣ ᨷᩩᨠ᩠ᨠᩩᩈᩣ, ᨲᩮ ᨷᩁᩃᩮᩣᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣᨷᩥ ᨷᩩᨶ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣ ᩅᩮᩔᩣ ᩈᩩᨴ᩠ᨴᩣ ᨧᨱ᩠ᨯᩣᩃᩣ ᨷᩩᨠ᩠ᨠᩩᩈᩣᩅ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᩥᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩮᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᩉᩦ”ᨲᩥ? “ᨿᨴᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨣᩮᩣᩈᩣᩃ, ᩍᨵ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣ ᩅᩮᩔᩣ ᩈᩩᨴ᩠ᨴᩣ ᨧᨱ᩠ᨯᩣᩃᩣ ᨷᩩᨠ᩠ᨠᩩᩈᩣ, ᨲᩮ ᨷᩁᩃᩮᩣᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣᨷᩥ ᨷᩩᨶ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩣ ᩅᩮᩔᩣ ᩈᩩᨴ᩠ᨴᩣ ᨧᨱ᩠ᨯᩣᩃᩣ ᨷᩩᨠ᩠ᨠᩩᩈᩣᩅ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩮᩉᩥ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᩉᩥ ᨠᩁᨱᩦᨿᩴ᪨ ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨣᩮᩣᩈᩣᩃ, ᨿᩮ ᨲᩮ ᩍᨵ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩉᨲ᩠ᨳᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ, ᨲᩮ ᨷᩁᩃᩮᩣᨠᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣᨷᩥ ᨷᩩᨶ ᩉᨲ᩠ᨳᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣᩅ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᨷᩣᨴᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ, ᨲᩮ ᨷᩣᨴᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣᩅ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᩉᨲ᩠ᨳᨷᩣᨴᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ, ᨲᩮ ᩉᨲ᩠ᨳᨷᩣᨴᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣᩅ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᨠᨱ᩠ᨱᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ, ᨲᩮ ᨠᨱ᩠ᨱᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣᩅ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᨶᩣᩈᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ, ᨲᩮ ᨶᩣᩈᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣᩅ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᨠᨱ᩠ᨱᨶᩣᩈᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ, ᨲᩮ ᨠᨱ᩠ᨱᨶᩣᩈᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣᩅ ᨽᩅᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨣᩮᩣᩈᩣᩃᩮᩣ ᨲᩩᨱ᩠ᩉᩦ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ᪨

ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩔ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩑᨲᨴᩉᩮᩣᩈᩥ “ᨲᩩᨧ᩠ᨨᩮᩣ ᩅᨲ ᨽᩮᩣ ᨩᨾ᩠ᨻᩩᨴᩦᨷᩮᩣ, ᨷᩃᩣᨷᩮᩣ ᩅᨲ ᨽᩮᩣ ᨩᨾ᩠ᨻᩩᨴᩦᨷᩮᩣ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩈᨾᨱᩮᩣ ᩅᩤ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᩅᩤ, ᨿᩮᩣ ᨾᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᩃ᩠ᩃᨷᩥᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᩴ ᨷᨭᩥᩅᩥᨶᩮᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᨾᨧ᩠ᨧᩮ ᩋᩣᨾᨶ᩠ᨲᩮᩈᩥ “ᩁᨾᨱᩦᨿᩣ ᩅᨲ ᨽᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩥᨶᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᩥ, ᨠᩴ ᨶᩩ ᨡ᩠ᩅᨩ᩠ᨩ ᩈᨾᨱᩴ ᩅᩤ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩴ ᩅᩤ ᩏᨷᩈᨦ᩠ᨠᨾᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾ ᨷᨬ᩠ᩉᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩩᩴ, ᨠᩮᩣ ᨾᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᩃ᩠ᩃᨷᩥᨲᩩᩴ ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᩴ ᨷᨭᩥᩅᩥᨶᩮᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ? ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨾᨧ᩠ᨧᩣ ᨲᩩᨱ᩠ᩉᩦᨽᩪᨲᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨾᩩᨡᩴ ᩒᩃᩮᩣᨠᨿᨾᩣᨶᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩴᩈᩩ᪨

ᨲᩮᨶ ᨡᩮᩣ ᨷᨶ ᩈᨾᨿᩮᨶ ᩈᩣᨣᩃᨶᨣᩁᩴ ᨴ᩠ᩅᩤᨴᩈ ᩅᩔᩣᨶᩥ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ ᩈᨾᨱᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨣᩉᨷᨲᩥᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩉᩥ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᩈᨾᨱᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨣᩉᨷᨲᩥᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ ᨷᨭᩥᩅᩈᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ᩈᩩᨱᩣᨲᩥ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᨲᩮ ᨷᨬ᩠ᩉᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨲᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨷᩥ ᨷᨬ᩠ᩉᩅᩥᩔᨩ᩠ᨩᨶᩮᨶ ᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᩋᩣᩁᩣᨵᩮᨲᩩᩴ ᩋᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣᨶ᩠ᨲᩣ ᨿᩮᨶ ᩅᩤ ᨲᩮᨶ ᩅᩤ ᨷᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨴᩥᩈᩴ ᨶ ᨷᨠ᩠ᨠᨾᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨲᩩᨱ᩠ᩉᩦᨽᩪᨲᩣ ᩋᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩮᨽᩩᨿ᩠ᨿᩮᨶ ᨷᨶ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᩉᩥᨾᩅᨶ᩠ᨲᨾᩮᩅ ᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ᪨

៥។ តេន ខោ បន សមយេន កោដិសតា អរហន្តោ ហិមវន្តេ បព្ពតេ រក្ខិតតលេ បដិវសន្តិ។ អថ ខោ អាយស្មា អស្សគុត្តោ ទិព្វាយ សោតធាតុយា មិលិន្ទស្ស រញ្ញោ វចនំ សុត្វា យុគន្ធរមត្ថកេ ភិក្ខុសង្ឃំ សន្និបាតេត្វា ភិក្ខូ បុច្ឆិ “អត្ថាវុសោ កោចិ ភិក្ខុ បដិពលោ មិលិន្ទេន រញ្ញា សទ្ធិំ សល្លបិតុំ កង្ខំ បដិវិនេតុ”ន្តិ?

ឯវំ វុត្តេ កោដិសតា អរហន្តោ តុណ្ហី អហេសុំ។ ទុតិយម្បិ តតិយម្បិ បុដ្ឋា តុណ្ហី អហេសុំ។ អថ ខោ អាយស្មា អស្សគុត្តោ ភិក្ខុសង្ឃំ ឯតទវោច “អត្ថាវុសោ តាវតិំសភវនេ វេជយន្តស្ស បាចីនតោ កេតុមតី នាម វិមានំ, តត្ថ មហាសេនោ នាម ទេវបុត្តោ បដិវសតិ, សោ បដិពលោ តេន មិលិន្ទេន រញ្ញា សទ្ធិំ សល្លបិតុំ កង្ខំ បដិវិនេតុ”ន្តិ។

អថ ខោ កោដិសតា អរហន្តោ យុគន្ធរបព្ពតេ អន្តរហិតា តាវតិំសភវនេ បាតុរហេសុំ។ អទ្ទសា ខោ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ តេ ភិក្ខូ ទូរតោវ អាគច្ឆន្តេ, ទិស្វាន យេនាយស្មា អស្សគុត្តោ តេនុបសង្កមិ, ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អស្សគុត្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ, ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ អាយស្មន្តំ អស្សគុត្តំ ឯតទវោច “មហា ខោ, ភន្តេ, ភិក្ខុសង្ឃោ អនុប្បត្តោ, អហំ សង្ឃស្ស អារាមិកោ, កេនត្ថោ, កិំ មយា ករណីយ”ន្តិ?

អថ ខោ អាយស្មា អស្សគុត្តោ សក្កំ ទេវានមិន្ទំ ឯតទវោច “អយំ ខោ, មហារាជ, ជម្ពុទីបេ សាគលនគរេ មិលិន្ទោ នាម រាជា វិតណ្ឌវាទី ទុរាសទោ ទុប្បសហោ បុថុតិត្ថករានំ អគ្គមក្ខាយតិ, សោ ភិក្ខុសង្ឃំ ឧបសង្កមិត្វា ទិដ្ឋិវាទេន បញ្ហំ បុច្ឆិត្វា ភិក្ខុសង្ឃំ វិហេឋេតី”តិ។

អថ ខោ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ អាយស្មន្តំ អស្សគុត្តំ ឯតទវោច “អយំ ខោ, ភន្តេ, មិលិន្ទោ រាជា ឥតោ ចុតោ មនុស្សេសុ ឧប្បន្នោ, ឯសោ ខោ, ភន្តេ, កេតុមតីវិមានេ មហាសេនោ នាម ទេវបុត្តោ បដិវសតិ, សោ បដិពលោ តេន មិលិន្ទេន រញ្ញា សទ្ធិំ សល្លបិតុំ កង្ខំ បដិវិនេតុំ, តំ ទេវបុត្តំ យាចិស្សាម មនុស្សលោកូបបត្តិយា”តិ។

អថ ខោ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ ភិក្ខុសង្ឃំ បុរក្ខត្វា កេតុមតីវិមានំ បវិសិត្វា មហាសេនំ ទេវបុត្តំ អាលិង្គិត្វា ឯតទវោច “យាចតិ តំ, មារិស, ភិក្ខុសង្ឃោ មនុស្សលោកូបបត្តិយា”តិ។ “ន មេ, ភន្តេ, មនុស្សលោកេនត្ថោ កម្មពហុលេន, តិព្វោ មនុស្សលោកោ, ឥធេវាហំ, ភន្តេ, ទេវលោកេ ឧបរូបរូបបត្តិកោ ហុត្វា បរិនិព្វាយិស្សាមី”តិ។ ទុតិយម្បិ…បេ… តតិយម្បិ ខោ សក្កេន ទេវានមិន្ទេន យាចិតោ មហាសេនោ ទេវបុត្តោ ឯវមាហ “ន មេ, ភន្តេ, មនុស្សលោកេនត្ថោ កម្មពហុលេន, តិព្វោ មនុស្សលោកោ, ឥធេវាហំ, ភន្តេ, ទេវលោកេ ឧបរូបរូបបត្តិកោ ហុត្វា បរិនិព្វាយិស្សាមី”តិ។

អថ ខោ អាយស្មា អស្សគុត្តោ មហាសេនំ ទេវបុត្តំ ឯតទវោច “ឥធ មយំ, មារិស, សទេវកំ លោកំ អនុវិលោកយមានា អញ្ញត្រ តយា មិលិន្ទស្ស រញ្ញោ វាទំ ភិន្ទិត្វា សាសនំ បគ្គហេតុំ សមត្ថំ អញ្ញំ កញ្ចិ ន បស្សាម, យាចតិ តំ, មារិស, ភិក្ខុសង្ឃោ, សាធុ សប្បុរិស

មនុស្សលោកេ និព្ពត្តិត្វា ទសពលស្ស សាសនំ បគ្គណ្ហាហី”តិ។ ឯវំ វុត្តេ មហាសេនោ ទេវបុត្តោ “អហំ កិរ មិលិន្ទស្ស រញ្ញោ វាទំ ភិន្ទិត្វា ពុទ្ធសាសនំ បគ្គហេតុំ សមត្ថោ ភវិស្សាមី”តិ ហដ្ឋបហដ្ឋោ ឧទគ្គុទគ្គោ ហុត្វា “សាធុ, ភន្តេ, មនុស្សលោកេ ឧប្បជ្ជិស្សាមី”តិ បដិញ្ញំ អទាសិ។

៩។ អថ ខោ តេ ភិក្ខូ ទេវលោកេ តំ ករណីយំ តីរេត្វា ទេវេសុ តាវតិំសេសុ អន្តរហិតា ហិមវន្តេ បព្ពតេ រក្ខិតតលេ បាតុរហេសុំ។

អថ ខោ អាយស្មា អស្សគុត្តោ ភិក្ខុសង្ឃំ ឯតទវោច “អត្ថាវុសោ, ឥមស្មិំ ភិក្ខុសង្ឃេ កោចិ ភិក្ខុ សន្និបាតំ អនាគតោ”តិ។ ឯវំ វុត្តេ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ អាយស្មន្តំ អស្សគុត្តំ ឯតទវោច “អត្ថិ, ភន្តេ , អាយស្មា រោហណោ ឥតោ សត្តមេ ទិវសេ ហិមវន្តំ បព្ពតំ បវិសិត្វា និរោធំ សមាបន្នោ, តស្ស សន្តិកេ ទូតំ បាហេថា”តិ។ អាយស្មាបិ រោហណោ តង្ខណញ្ញេវ និរោធា វុដ្ឋាយ “សង្ឃោ មំ បដិមានេតី”តិ ហិមវន្តេ បព្ពតេ អន្តរហិតោ រក្ខិតតលេ កោដិសតានំ អរហន្តានំ បុរតោ បាតុរហោសិ។

អថ ខោ អាយស្មា អស្សគុត្តោ អាយស្មន្តំ រោហណំ ឯតទវោច “កិំ នុ ខោ, អាវុសោ, រោហណ, ពុទ្ធសាសនេ ភិជ្ជន្តេ [បលុជ្ជន្តេ (សី។ បី។)] ន បស្សសិ សង្ឃស្ស ករណីយានី”តិ។ “អមនសិការោ មេ, ភន្តេ, អហោសី”តិ។

“តេន , ហាវុសោ រោហណ, ទណ្ឌកម្មំ ករោហី”តិ។ “កិំ, ភន្តេ, ករោមី”តិ? “អត្ថាវុសោ រោហណ, ហិមវន្តបព្ពតបស្សេ កជង្គលំ[កជង្គលំ (សី។ បី។)] នាម ព្រាហ្មណគាមោ, តត្ថ សោណុត្តរោ នាម ព្រាហ្មណោ បដិវសតិ, តស្ស បុត្តោ ឧប្បជ្ជិស្សតិ នាគសេនោតិ នាម ទារកោ, តេន ហិ ត្វំ, អាវុសោ រោហណ, ទសមាសាធិកានិ សត្ត វស្សានិ តំ កុលំ បិណ្ឌាយ បវិសិត្វា នាគសេនំ ទារកំ នីហរិត្វា បព្ពាជេហិ, បព្ពជិតេ ច តស្មិំ ទណ្ឌកម្មតោ មុច្ចិស្សសី”តិ។ អាយស្មាបិ ខោ រោហណោ “សាធូ”តិ សម្បដិច្ឆិ។

១០។ មហាសេនោបិ ខោ ទេវបុត្តោ ទេវលោកា ចវិត្វា សោណុត្តរព្រាហ្មណស្ស ភរិយាយ កុច្ឆិស្មិំ បដិសន្ធិំ អគ្គហេសិ, សហ បដិសន្ធិគ្គហណា តយោ អច្ឆរិយា អព្ភុតា ធម្មា បាតុរហេសុំ, អាវុធភណ្ឌានិ បជ្ជលិំសុ, អគ្គសស្សំ អភិនិប្ផន្នំ, មហាមេឃោ អភិប្បវស្សិ។ អាយស្មាបិ ខោ រោហណោ តស្ស បដិសន្ធិគ្គហណតោ បដ្ឋាយ ទសមាសាធិកានិ សត្ត វស្សានិ តំ កុលំ បិណ្ឌាយ បវិសន្តោ ឯកទិវសម្បិ កដច្ឆុមត្តំ ភត្តំ វា ឧឡុង្កមត្តំ យាគុំ វា អភិវាទនំ វា អញ្ជលិកម្មំ វា សាមីចិកម្មំ វា នាលត្ថ, អថ ខោ អក្កោសញ្ញេវ បរិភាសញ្ញេវ បដិលភតិ “អតិច្ឆថ ភន្តេ”តិ វចនមត្តម្បិ វត្តា នាម នាហោសិ, ទសមាសាធិកានំ បន សត្តន្នំ វស្សានំ អច្ចយេន ឯកទិវសំ “អតិច្ឆថ ភន្តេ”តិ វចនមត្តំ អលត្ថ។ តំ ទិវសមេវ ព្រាហ្មណោបិ ពហិ កម្មន្តា អាគច្ឆន្តោ បដិបថេ ថេរំ ទិស្វា “កិំ, ភោ បព្ពជិត, អម្ហាកំ គេហំ អគមិត្ថា”តិ អាហ។ “អាម, ព្រាហ្មណ, អគមម្ហា”តិ។ “អបិ កិញ្ចិ លភិត្ថា”តិ។ “អាម, ព្រាហ្មណ, លភិម្ហា”តិ។ សោ អនត្តមនោ គេហំ គន្ត្វា បុច្ឆិ “តស្ស បព្ពជិតស្ស កិញ្ចិ អទត្ថា”តិ។ “ន កិញ្ចិ អទម្ហា”តិ។ ព្រាហ្មណោ ទុតិយទិវសេ ឃរទ្វារេ យេវ និសីទិ “អជ្ជ បព្ពជិតំ មុសាវាទេន និគ្គហេស្សាមី”តិ។ ថេរោ ទុតិយទិវសេ ព្រាហ្មណស្ស ឃរទ្វារំ សម្បត្តោ។

ព្រាហ្មណោ ថេរំ ទិស្វាវ ឯវមាហ “តុម្ហេ ហិយ្យោ អម្ហាកំ គេហេ កិញ្ចិ អលភិត្វាវ “លភិម្ហា”តិ អវោចុត្ថ, វដ្ដតិ នុ ខោ តុម្ហាកំ

មុសាវាទោ”តិ។ ថេរោ អាហ “មយំ, ព្រាហ្មណ, តុម្ហាកំ គេហេ ( ) [(បវិសន្តា) (ក.)] ទសមាសាធិកានិ សត្ត វស្សានិ ‘អតិច្ឆថា’តិ វចនមត្តម្បិ អលភិត្វា ហិយ្យោ ‘អតិច្ឆថា’តិ វចនមត្តំ លភិម្ហា, អថេតំ វាចាបដិសន្ថារំ [បដិសន្ថារំ (សី. បី.)] ឧបាទាយ ឯវមវោចុម្ហា”តិ។

ព្រាហ្មណោ ចិន្តេសិ “ឥមេ វាចាបដិសន្ថារមត្តម្បិ លភិត្វា ជនមជ្ឈេ ‘លភិម្ហា’តិ បសំសន្តិ, អញ្ញំ កិញ្ចិ ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា លភិត្វា កស្មា នប្បសំសន្តី”តិ បសីទិត្វា អត្តនោ អត្ថាយ បដិយាទិតភត្តតោ កដច្ឆុភិក្ខំ, តទុបិយញ្ច ព្យញ្ជនំ ទាបេត្វា “ឥមំ ភិក្ខំ សព្វកាលំ តុម្ហេ លភិស្សថា”តិ អាហ។

សោ បុនទិវសតោ បភុតិ ឧបសង្កមន្តស្ស ថេរស្ស ឧបសមំ ទិស្វា ភិយ្យោសោ មត្តាយ បសីទិត្វា ថេរំ និច្ចកាលំ អត្តនោ ឃរេ ភត្តវិស្សគ្គករណត្ថាយ យាចិ។ ថេរោ តុណ្ហីភាវេន អធិវាសេត្វា ទិវសេ ទិវសេ ភត្តកិច្ចំ កត្វា គច្ឆន្តោ ថោកំ ថោកំ ពុទ្ធវចនំ កថេត្វា គច្ឆតិ។ សាបិ ខោ ព្រាហ្មណី ទសមាសច្ចយេន បុត្តំ វិជាយិ, “នាគសេនោ”តិស្ស នាមមកំសុ, សោ អនុក្កមេន វឌ្ឍន្តោ សត្តវស្សិកោ ជាតោ។

១១. អថ ខោ នាគសេនស្ស ទារកស្ស បិតា នាគសេនំ ទារកំ ឯតទវោច “ឥមស្មិំ ខោ , តាត នាគសេន, ព្រាហ្មណកុលេ សិក្ខានិ សិក្ខេយ្យាសី”តិ។ “កតមានិ, តាត, ឥមស្មិំ ព្រាហ្មណកុលេ សិក្ខានិ នាមា”តិ? “តយោ ខោ, តាត នាគសេន, វេទា សិក្ខានិ នាម, អវសេសានិ សិប្បានិ សិប្បំ នាមា”តិ។ “តេន ហិ, តាត, សិក្ខិស្សាមី”តិ។

អថ ខោ សោណុត្តរោ ព្រាហ្មណោ អាចរិយព្រាហ្មណស្ស អាចរិយភាគំ សហស្សំ ទត្វា អន្តោបាសាទេ ឯកស្មិំ គព្ភេ ឯកតោ មញ្ចកំ បញ្ញបេត្វា អាចរិយព្រាហ្មណំ ឯតទវោច “សជ្ឈាបេហិ ខោ, ត្វំ ព្រាហ្មណ, ឥមំ ទារកំ មន្តានី”តិ។ “តេន ហិ ‘តាត ទារក’ ឧគ្គណ្ហាហិ មន្តានី”តិ។ អាចរិយព្រាហ្មណោ សជ្ឈាយតិ នាគសេនស្ស ទារកស្ស ឯកេនេវ ឧទ្ទេសេន តយោ វេទា ហទយង្គតា វាចុគ្គតា សូបធារិតា សុវវត្ថាបិតា សុមនសិកតា អហេសុំ, សកិមេវ ចក្ខុំ ឧទបាទិ តីសុ វេទេសុ សលក្ខណេសុ [សនិឃណ្ឌុកេដុភេសុ (ក.)] សាក្ខរប្បភេទេសុ ឥតិហាសបញ្ចមេសុ បទកោ វេយ្យាករណោ លោកាយតមហាបុរិសលក្ខណេសុ អនវយោ អហោសិ។

អថ ខោ នាគសេនោ ទារកោ បិតរំ ឯតទវោច “អត្ថិ នុ ខោ, តាត, ឥមស្មិំ ព្រាហ្មណកុលេ ឥតោ ឧត្តរិម្បិ សិក្ខិតព្ពានិ, ឧទាហុ ឯត្តកានេវា”តិ។ “នត្ថិ, តាត នាគសេន, ឥមស្មិំ ព្រាហ្មណកុលេ ឥតោ ឧត្តរិំ សិក្ខិតព្ពានិ, ឯត្តកានេវ សិក្ខិតព្ពានី”តិ។

អថ ខោ នាគសេនោ ទារកោ អាចរិយស្ស អនុយោគំ ទត្វា បាសាទា ឱរុយ្ហ បុព្ពវាសនាយ ចោទិតហទយោ រហោគតោ បដិសល្លីនោ អត្តនោ សិប្បស្ស អាទិមជ្ឈបរិយោសានំ ឱលោកេន្តោ អាទិម្ហិ វា មជ្ឈេ វា បរិយោសានេ វា អប្បមត្តកម្បិ សារំ អទិស្វា “តុច្ឆា វត ភោ ឥមេ វេទា, បលាបា វត ភោ ឥមេ វេទា អសារា និស្សារា”តិ វិប្បដិសារី អនត្តមនោ អហោសិ។

១៧។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា រោហណោ វត្តនិយេ សេនាសនេ និសិន្នោ នាគសេនស្ស ទារកស្ស ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ វត្តនិយេ សេនាសនេ អន្តរហិតោ កជង្គលព្រាហ្មណគាមស្ស បុរតោ បាតុរហោសិ។ អទ្ទសា ខោ នាគសេនោ ទារកោ អត្តនោ ទ្វារកោដ្ឋកេ ឋិតោ អាយស្មន្តំ រោហណំ ទូរតោវ អាគច្ឆន្តំ, ទិស្វាន អត្តមនោ ឧទគ្គោ បមុទិតោ បីតិសោមនស្សជាតោ “អប្បេវ នាមាយំ បព្ពជិតោ កញ្ចិ សារំ ជានេយ្យា”តិ យេនាយស្មា រោហណោ តេនុបសង្កមិ, ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ រោហណំ ឯតទវោច “កោ នុ ខោ, ត្វំ, មារិស, ឯទិសោ ភណ្ឌុកាសាវវសនោ”តិ។ “បព្ពជិតោ [បាបកានិ មលានិ បព្ពាជេតុំ បព្ពជិតោ (សី។ បី។)] នាមាហំ ទារកា”តិ។ “កេន, ត្វំ មារិស, បព្ពជិតោ នាមាសី”តិ? “បាបកានិ មលានិ បព្ពាជេតិ, តស្មាហំ, ទារក, បព្ពជិតោ នាមា”តិ។ “កិំការណា, មារិស, កេសា តេ ន យថា អញ្ញេសន្”តិ ? “សោឡសិមេ, ទារក, បលិពោធេ ទិស្វា កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា បព្ពជិតោ។ “កតមេ សោឡស”? “អលង្ការបលិពោធោ មណ្ឌនបលិពោធោ តេលមក្ខនបលិពោធោ ធោវនបលិពោធោ មាលាបលិពោធោ គន្ធបលិពោធោ វាសនបលិពោធោ ហរីដកបលិពោធោ អាមលកបលិពោធោ រង្គបលិពោធោ ពន្ធនបលិពោធោ កោច្ឆបលិពោធោ កប្បកបលិពោធោ វិជដនបលិពោធោ ឩកាបលិពោធោ, កេសេសុ វិលូនេសុ សោចន្តិ កិលមន្តិ បរិទេវន្តិ ឧរត្តាឡិំ កន្ទន្តិ សម្មោហំ អាបជ្ជន្តិ, ឥមេសុ ខោ, ទារក, សោឡសសុ បលិពោធេសុ បលិគុណ្ឋិតា មនុស្សា សព្ពានិ អតិសុខុមានិ សិប្បានិ នាសេន្តី”តិ។ “កិំការណា, មារិស, វត្ថានិបិ តេ ន យថា អញ្ញេសន្”តិ? “កាមនិស្សិតានិ ខោ, ទារក, វត្ថានិ, កាមនិស្សិតានិ គិហិព្យញ្ជនភណ្ឌានិ [កមនីយានិ គិហិព្យញ្ជនានិ (សី។ បី។)], យានិ កានិចិ ខោ ភយានិ វត្ថតោ ឧប្បជ្ជន្តិ, តានិ កាសាវវសនស្ស ន ហោន្តិ, តស្មា វត្ថានិបិ មេ ន យថា អញ្ញេសន្”តិ។ “ជានាសិ ខោ, ត្វំ មារិស, សិប្បានិ នាមា”តិ? “អាម, ទារក, ជានាមហំ សិប្បានិ, យំ លោកេ ឧត្តមំ មន្តំ, តម្បិ ជានាមី”តិ។ “មយ្ហម្បិ តំ, មារិស, ទាតុំ សក្កា”តិ? “អាម, ទារក, សក្កា”តិ។ “តេន ហិ មេ ទេហី”តិ។ “អកាលោ ខោ, ទារក, អន្តរឃរេ បិណ្ឌាយ បវិដ្ឋម្ហា”តិ។

អថ ខោ នាគសេនោ ទារកោ អាយស្មតោ រោហណស្ស ហត្ថតោ បត្តំ គហេត្វា ឃរំ បវេសេត្វា បណីតេន ខាទនីយេន ភោជនីយេន សហត្ថា សន្តប្បេត្វា សម្បវារេត្វា អាយស្មន្តំ រោហណំ ភុត្តាវិំ ឱនីតបត្តបាណិំ ឯតទវោច “ទេហិ មេ ទានិ, មារិស, មន្ត”ន្តិ។ “យទា ខោ ត្វំ, ទារក, និប្បលិពោធោ ហុត្វា មាតាបិតរោ អនុជានាបេត្វា មយា គហិតំ បព្ពជិតវេសំ គណ្ហិស្សសិ, តទា ទស្សាមី”តិ អាហ។

អថ ខោ នាគសេនោ ទារកោ មាតាបិតរោ ឧបសង្កមិត្វា អាហ “អម្មតាតា, អយំ បព្ពជិតោ ‘យំ លោកេ ឧត្តមំ មន្តំ, តំ ជានាមី’តិ វទតិ, ន ច អត្តនោ សន្តិកេ អបព្ពជិតស្ស ទេតិ, អហំ ឯតស្ស សន្តិកេ បព្ពជិត្វា តំ ឧត្តមំ មន្តំ ឧគ្គណ្ហិស្សាមី”តិ។ អថស្ស មាតាបិតរោ “បព្ពជិត្វាបិ នោ បុត្តោ មន្តំ គណ្ហតុ, គហេត្វា បុន អាគច្ឆិស្សតី”តិ មញ្ញមានា “គណ្ហ បុត្តា”តិ អនុជានិំសុ។

១៨។ អថ ខោ អាយស្មា រោហណោ នាគសេនំ ទារកំ អាទាយ យេន វត្តនិយំ សេនាសនំ, យេន វិជម្ភវត្ថុ តេនុបសង្កមិ, ឧបសង្កមិត្វា វិជម្ភវត្ថុស្មិំ សេនាសនេ ឯករត្តំ វសិត្វា យេន រក្ខិតតលំ តេនុបសង្កមិ, ឧបសង្កមិត្វា កោដិសតានំ អរហន្តានំ មជ្ឈេ នាគសេនំ ទារកំ

បព្វាជេសិ។ បព្វជិតោ ច បនាយស្មា នាគសេនោ អាយស្មន្តំ រោហណំ ឯតទវោច “គហិតោ មេ, ភន្តេ, តវ វេសោ, ទេថ មេ ទានិ មន្ត”ន្តិ។ អថ ខោ អាយស្មា រោហណោ “កិម្ហិ នុ ខោហំ នាគសេនំ វិនេយ្យំ បឋមំ វិនយេ វា សុត្តន្តេ វា អភិធម្មេ វា”តិ ចិន្តេត្វា “បណ្ឌិតោ ខោ អយំ នាគសេនោ, សក្កោតិ សុខេនេវ អភិធម្មំ បរិយាបុណិតុ”ន្តិ បឋមំ អភិធម្មេ វិនេសិ។

អាយស្មា ច នាគសេនោ “កុសលា ធម្មា, អកុសលា ធម្មា, អព្យាកតា ធម្មា”តិ តិកទុកបដិមណ្ឌិតំ ធម្មសង្គណីបករណំ, ខន្ធវិភង្គាទិអដ្ឋារសវិភង្គបដិមណ្ឌិតំ វិភង្គប្បករណំ, “សង្គហោ អសង្គហោ”តិ អាទិនា ចុទ្ទសវិធេន វិភត្តំ ធាតុកថាបករណំ, “ខន្ធបញ្ញត្តិ អាយតនបញ្ញត្តី”តិ អាទិនា ឆព្វិធេន វិភត្តំ បុគ្គលបញ្ញត្តិប្បករណំ, សកវាទេ បញ្ចសុត្តសតានិ បរវាទេ បញ្ចសុត្តសតានីតិ សុត្តសហស្សំ សមោធានេត្វា វិភត្តំ កថាវត្ថុប្បករណំ, “មូលយមកំ ខន្ធយមក”ន្តិ អាទិនា ទសវិធេន វិភត្តំ យមកប្បករណំ, “ហេតុបច្ចយោ អារម្មណបច្ចយោ”តិ អាទិនា ចតុវីសតិវិធេន វិភត្តំ បដ្ឋានប្បករណន្តិ សព្ពំ តំ អភិធម្មបិដកំ ឯកេនេវ សជ្ឈាយេន បគុណំ កត្វា “តិដ្ឋថ ភន្តេ, ន បុន ឱសារេថ, ឯត្តកេនេវាហំ សជ្ឈាយិស្សាមី”តិ អាហ។

១៣។ អថ ខោ អាយស្មា នាគសេនោ យេន កោដិសតា អរហន្តោ តេនុបសង្កមិ, ឧបសង្កមិត្វា កោដិសតេ អរហន្តេ ឯតទវោច “អហំ ខោ ភន្តេ ‘កុសលា ធម្មា, អកុសលា ធម្មា , អព្យាកតា ធម្មា’តិ ឥមេសុ តីសុ បទេសុ បក្ខិបិត្វា សព្ពំ តំ អភិធម្មបិដកំ វិត្ថារេន ឱសារេស្សាមី”តិ។ “សាធុ, នាគសេន, ឱសារេហី”តិ។

អថ ខោ អាយស្មា នាគសេនោ សត្ត មាសានិ សត្ត បករណានិ វិត្ថារេន ឱសារេសិ, បថវី ឧន្នទិ, ទេវតា សាធុការមទំសុ, ព្រហ្មានោ អប្ផោដេសុំ, ទិព្វានិ ចន្ទនចុណ្ណានិ ទិព្វានិ ច មន្ទារវបុប្ផានិ អភិប្បវស្សិំសុ។

១៤។ អថ ខោ កោដិសតា អរហន្តោ អាយស្មន្តំ នាគសេនំ បរិបុណ្ណវីសតិវស្សំ រក្ខិតតលេ ឧបសម្បាទេសុំ។ ឧបសម្បន្នោ ច បនាយស្មា នាគសេនោ តស្សា រត្តិយា អច្ចយេន បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ ឧបជ្ឈាយេន សទ្ធិំ គាមំ បិណ្ឌាយ បវិសន្តោ ឯវរូបំ បរិវិតក្កំ ឧប្បាទេសិ “តុច្ឆោ វត មេ ឧបជ្ឈាយោ, ពាលោ វត មេ ឧបជ្ឈាយោ, ឋបេត្វា អវសេសំ ពុទ្ធវចនំ បឋមំ មំ អភិធម្មេ វិនេសី”តិ។

អថ ខោ អាយស្មា រោហណោ អាយស្មតោ នាគសេនស្ស ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កមញ្ញាយ អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោច “អននុច្ឆវិកំ ខោ នាគសេន បរិវិតក្កំ វិតក្កេសិ, ន ខោ បនេតំ នាគសេន តវានុច្ឆវិក”ន្តិ។

អថ ខោ អាយស្មតោ នាគសេនស្ស ឯតទហោសិ “អច្ឆរិយំ វត ភោ, អព្ភុតំ វត ភោ, យត្រ ហិ នាម មេ ឧបជ្ឈាយោ ចេតសា ចេតោបរិវិតក្កំ ជានិស្សតិ, បណ្ឌិតោ វត មេ ឧបជ្ឈាយោ, យំនូនាហំ ឧបជ្ឈាយំ ខមាបេយ្យ”ន្តិ។ អថ ខោ អាយស្មា នាគសេនោ អាយស្មន្តំ រោហណំ ឯតទវោច “ខមថ មេ, ភន្តេ, ន បុន ឯវរូបំ វិតក្កេស្សាមី”តិ។

ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩁᩮᩣᩉᨱᩮᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩴ ᩑᨲᨴᩅᩮᩣᨧ “ᨶ ᨡᩮᩣ ᨲ᩠ᨿᩣᩉᩴ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ ᩑᨲ᩠ᨲᩣᩅᨲᩣ ᨴᨾᩣᨾᩥ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨡᩮᩣ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ ᩈᩣᨣᩃᩴ ᨶᩣᨾ ᨶᨣᩁᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩁᩣᨩᩣ ᩁᨩ᩠ᨩᩴ ᨠᩣᩁᩮᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩅᩣᨴᩮᨶ ᨷᨬ᩠ᩉᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᩘ᩠ᨥᩴ ᩅᩥᩉᩮᨮᩮᨲᩥ, ᩈᨧᩮ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᨴᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᩣᩈᨶᩮ ᨷᩈᩣᨴᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩥ, ᩑᩅᩣᩉᩴ ᨲᩴ ᨴᨾᩥᩔᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨

“ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩩ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩑᨠᩮᩣ ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ; ᩈᨧᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩈᨠᩃᨩᨾ᩠ᨻᩩᨴᩦᨷᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩁᩣᨩᩣᨶᩮᩣ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩴ ᨷᨬ᩠ᩉᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩴ ᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᩣᨴᩮᩔᩣᨾᩥ, ‘ᨴᨾᨳ ᨾᩮ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ’ᨲᩥ ᩅᨲ᩠ᩅᩣ, ‘ᨶ ᨴᨾᩣᨾᩦ’ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ‘ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩍᨾᩴ ᨲᩮᨾᩣᩈᩴ ᨠᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩅᩈᩥᩔᩣᨾᩦ’ᨲᩥ ᩋᩣᩉ” ᪨ ᩋᨿᩴ ᨡᩮᩣ, ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩔᨣᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᩮ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩮ ᩅᩥᩉᩁᨲᩥ, ᨣᨧ᩠ᨨ ᨲ᩠ᩅᩴ, ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨿᩮᨶᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩔᨣᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩮᨶᩩᨷᩈᩘ᩠ᨠᨾ, ᩏᨷᩈᩘ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨾ ᩅᨧᨶᩮᨶ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩋᩔᨣᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨷᩣᨴᩮ ᩈᩥᩁᩈᩣ ᩅᨶ᩠ᨴ, ᩑᩅᨬ᩠ᨧ ᨶᩴ ᩅᨴᩮᩉᩥ ‘ᩏᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᩮᩣ ᨾᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨷᩣᨴᩮ ᩈᩥᩁᩈᩣ ᩅᨶ᩠ᨴᨲᩥ, ᩋᨷ᩠ᨷᩣᨻᩣᨵᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᩣᨲᨦ᩠ᨠᩴ ᩃᩉᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨻᩃᩴ ᨹᩣᩈᩩᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩏᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᩮᩣ ᨾᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩍᨾᩴ ᨲᩮᨾᩣᩈᩴ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩅᩈᩥᨲᩩᩴ ᨾᩴ ᨷᩉᩥᨱᩦ’ᨲᩥ, ‘ᨠᩮᩣᨶᩣᨾᩮᩣ ᨲᩮ ᩏᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᩮᩣ’ᨲᩥ ᨧ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ‘ᩁᩮᩣᩉᨱᨲ᩠ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ’ᨲᩥ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩥ, ‘ᩋᩉᩴ ᨠᩮᩣᨶᩣᨾᩮᩣ’ᨲᩥ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩑᩅᩴ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩥ ‘ᨾᨾ ᩏᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨶᩣᨾᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦ’”ᨲᩥ᪨ “ᩑᩅᩴ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ ᨡᩮᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩮᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩁᩮᩣᩉᨱᩴ ᩋᨽᩥᩅᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨲ᩠ᨲᨧᩦᩅᩁᨾᩣᨴᩣᨿ ᩋᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᨧᩣᩁᩥᨠᩴ ᨧᩁᨾᩣᨶᩮᩣ ᨿᩮᨶ ᩅᨲ᩠ᨲᨶᩥᨿᩴ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩴ, ᨿᩮᨶᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩔᨣᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩮᨶᩩᨷᩈᩘ᩠ᨠᨾᩥ, ᩏᨷᩈᩘ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩔᨣᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨽᩥᩅᩣᨴᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ, ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨡᩮᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩮᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩔᨣᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨲᨴᩅᩮᩣᨧ “ᩏᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᩮᩣ ᨾᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨷᩣᨴᩮ ᩈᩥᩁᩈᩣ ᩅᨶ᩠ᨴᨲᩥ, ᩋᨷ᩠ᨷᩣᨻᩣᨵᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᩣᨲᨦ᩠ᨠᩴ ᩃᩉᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨻᩃᩴ ᨹᩣᩈᩩᩅᩥᩉᩣᩁᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩏᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᩮᩣ ᨾᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩍᨾᩴ ᨲᩮᨾᩣᩈᩴ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩅᩈᩥᨲᩩᩴ ᨾᩴ ᨷᩉᩥᨱᩦ”ᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩔᨣᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩴ ᩑᨲᨴᩅᩮᩣᨧ “ᨲ᩠ᩅᩴ ᨠᩥᨶ᩠ᨶᩣᨾᩮᩣᩈᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᩋᩉᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩮᩣᨶᩣᨾᩮᩣ ᨲᩮ ᩏᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᩮᩣ”ᨲᩥ? “ᩏᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᩮᩣ ᨾᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩁᩮᩣᩉᨱᩮᩣ ᨶᩣᨾᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩋᩉᩴ ᨠᩮᩣᨶᩣᨾᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩏᨷᨩ᩠ᨫᩣᨿᩮᩣ ᨾᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨶᩣᨾᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

“ᩈᩣᨵᩩ, ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨷᨲ᩠ᨲᨧᩦᩅᩁᩴ ᨷᨭᩥᩈᩣᨾᩮᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᩈᩣᨵᩩ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ ᨷᨲ᩠ᨲᨧᩦᩅᩁᩴ ᨷᨭᩥᩈᩣᨾᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨶᨴᩥᩅᩈᩮ ᨷᩁᩥᩅᩮᨱᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᨩ᩠ᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩩᨡᩮᩣᨴᨠᩴ ᨴᨶ᩠ᨲᨷᩮᩣᨱᩴ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᨷᩮᩈᩥ᪨ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᨩ᩠ᨩᩥᨲᨭ᩠ᨮᩣᨶᩴ ᨷᨭᩥᩈᨾ᩠ᨾᨩ᩠ᨩᩥ, ᨲᩴ ᩏᨴᨠᩴ ᨨᨯ᩠ᨯᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩏᨴᨠᩴ ᩋᩣᩉᩁᩥ, ᨲᨬ᩠ᨧ ᨴᨶ᩠ᨲᨠᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᨷᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨴᨶ᩠ᨲᨠᨭ᩠ᨮᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩥ, ᨶ ᩋᩣᩃᩣᨷᩈᩃ᩠ᩃᩣᨷᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ, ᩑᩅᩴ ᩈᨲ᩠ᨲ ᨴᩥᩅᩈᩣᨶᩥ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨷᩩᨶ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᩩᨶ ᨲᩮᨶ ᨲᨳᩮᩅ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩔᩅᩣᩈᩴ ᩋᨶᩩᨩᩣᨶᩥ᪨

᪑᪙᪨ ᨲᩮᨶ ᨡᩮᩣ ᨷᨶ ᩈᨾᨿᩮᨶ ᩑᨠᩣ ᨾᩉᩣᩏᨷᩣᩈᩥᨠᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩔᨣᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᩥᩴᩈᨾᨲ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᩅᩔᩣᨶᩥ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ᪨ ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᩈᩣ ᨾᩉᩣᩏᨷᩣᩈᩥᨠᩣ ᨲᩮᨾᩣᩈᨧ᩠ᨧᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩔᨣᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩮᨶᩩᨷᩈᩘ᩠ᨠᨾᩥ, ᩏᨷᩈᩘ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩔᨣᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨲᨴᩅᩮᩣᨧ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᨲᩣᨲ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ”ᨲᩥ᪨ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨾᩉᩣᩏᨷᩣᩈᩥᨠᩮ, ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ”ᨲᩥ ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨲᩣᨲ ᩋᩔᨣᩩᨲ᩠ᨲ, ᩋᨵᩥᩅᩣᩈᩮᩉᩥ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈ᩠ᩅᩣᨲᨶᩣᨿ ᨽᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨵᩥᩅᩣᩈᩮᩈᩥ ᨡᩮᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩔᨣᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩩᨱ᩠ᩉᩦᨽᩣᩅᩮᨶ᪨

អថ ខោ អាយស្មា អស្សគុត្តោ តស្សា រត្តិយា អច្ចយេន បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ អាយស្មតា នាគសេនេន សទ្ធិំ បច្ឆាសមណេន យេន មហាឧបាសិកាយ និវេសនំ តេនុបសង្កមិ, ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ អថ ខោ សា មហាឧបាសិកា អាយស្មន្តំ អស្សគុត្តំ អាយស្មន្តញ្ច នាគសេនំ បណីតេន ខាទនីយេន ភោជនីយេន សហត្ថា សន្តប្បេសិ សម្បវារេសិ។ អថ ខោ អាយស្មា អស្សគុត្តោ ភុត្តាវី ឱនីតបត្តបាណិំ អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោច “ត្វំ, នាគសេន, មហាឧបាសិកាយ អនុមោទនំ ករោហី”តិ វត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ។

អថ ខោ សា មហាឧបាសិកា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោច “មហល្លិកា ខោហំ, តាត នាគសេន, គម្ភីរាយ ធម្មកថាយ មយ្ហំ អនុមោទនំ ករោហី”តិ។ អថ ខោ អាយស្មា នាគសេនោ តស្សា មហាឧបាសិកាយ គម្ភីរាយ ធម្មកថាយ លោកុត្តរាយ សុញ្ញតប្បដិសំយុត្តាយ អនុមោទនំ អកាសិ។ អថ ខោ តស្សា មហាឧបាសិកាយ តស្មិំយេវ អាសនេ វិរជំ វីតមលំ ធម្មចក្ខុំ ឧទបាទិ “យំ កិញ្ចិ សមុទយធម្មំ, សព្ពំ តំ និរោធធម្ម”ន្តិ។ អាយស្មាបិ ខោ នាគសេនោ តស្សា មហាឧបាសិកាយ អនុមោទនំ កត្វា អត្តនា ទេសិតំ ធម្មំ បច្ចវេក្ខន្តោ វិបស្សនំ បដ្ឋបេត្វា តស្មិំយេវ អាសនេ និសិន្នោ សោតាបត្តិផលេ បតិដ្ឋាសិ។

អថ ខោ អាយស្មា អស្សគុត្តោ មណ្ឌលមាឡេ និសិន្នោ ទ្វិន្នម្បិ ធម្មចក្ខុបដិលាភំ ញត្វា សាធុការំ បវត្តេសិ “សាធុ សាធុ នាគសេន, ឯកេន កណ្ឌប្បហារេន ទ្វេ មហាកាយា បទាលិតា”តិ, អនេកានិ ច ទេវតាសហស្សានិ សាធុការំ បវត្តេសុំ។

១៧។ អថ ខោ អាយស្មា នាគសេនោ ឧដ្ឋាយាសនា យេនាយស្មា អស្សគុត្តោ តេនុបសង្កមិ, ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អស្សគុត្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ, ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ នាគសេនំ អាយស្មា អស្សគុត្តោ ឯតទវោច “គច្ឆ, ត្វំ នាគសេន, បាដលិបុត្តំ, បាដលិបុត្តនគរេ អសោការាមេ អាយស្មា ធម្មរក្ខិតោ បដិវសតិ, តស្ស សន្តិកេ ពុទ្ធវចនំ បរិយាបុណាហី”តិ។ “កីវ ទូរេ, ភន្តេ, ឥតោ បាដលិបុត្តនគរ”ន្តិ? “យោជនសតានិ ខោ នាគសេនា”តិ។ “ទូរេ ខោ, ភន្តេ, មគ្គោ, អន្តរាមគ្គេ ភិក្ខា ទុល្លភា, កថាហំ គមិស្សាមី”តិ? “គច្ឆ, ត្វំ នាគសេន, អន្តរាមគ្គេ បិណ្ឌបាតំ លភិស្សសិ សាលីនំ ឱទនំ វិគតកាឡកំ អនេកសូបំ អនេកព្យញ្ជន”ន្តិ។ “ឯវំ ភន្តេ”តិ ខោ អាយស្មា នាគសេនោ អាយស្មន្តំ អស្សគុត្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន បាដលិបុត្តំ តេន ចារិកំ បក្កាមិ។

១៨។ តេន ខោ បន សមយេន បាដលិបុត្តកោ សេដ្ឋិ បញ្ចហិ សកដសតេហិ បាដលិបុត្តគាមិមគ្គំ បដិបន្នោ ហោតិ។ អទ្ទសា ខោ បាដលិបុត្តកោ សេដ្ឋិ អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ទូរតោវ អាគច្ឆន្តំ, ទិស្វាន យេនាយស្មា នាគសេនោ តេនុបសង្កមិ, ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ អភិវាទេត្វា “កុហិំ គច្ឆសិ តាតា”តិ អាហ។ “បាដលិបុត្តំ គហបតី”តិ។ “សាធុ តាត, មយម្បិ បាដលិបុត្តំ គច្ឆាម។ អម្ហេហិ សទ្ធិំ សុខំ គច្ឆថា”តិ។

អថ ខោ បាដលិបុត្តកោ សេដ្ឋិ អាយស្មតោ នាគសេនស្ស ឥរិយាបថេ បសីទិត្វា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ បណីតេន ខាទនីយេន

ភោជនីយេន សហត្ថា សន្តប្បេត្វា សម្បវារេត្វា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ភុត្តាវិំ ឱនីតបត្តបាណិំ អញ្ញតរំ នីចំ អាសនំ គហេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ, ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ បាដលិបុត្តកោ សេដ្ឋី អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោច “កិន្នាមោសិ ត្វំ តាតា”តិ។ “អហំ, គហបតិ, នាគសេនោ នាមា”តិ។ “ជានាសិ ខោ, ត្វំ តាត, ពុទ្ធវចនំ នាមា”តិ? “ជានាមិ ខោហំ, គហបតិ, អភិធម្មបទានី”តិ។ “លាភា នោ តាត, សុលទ្ធំ នោ តាត, អហម្បិ ខោ, តាត, អាភិធម្មិកោ, ត្វម្បិ អាភិធម្មិកោ, ភណ, តាត, អភិធម្មបទានី”តិ។ អថ ខោ អាយស្មា នាគសេនោ បាដលិបុត្តកស្ស សេដ្ឋិស្ស អភិធម្មំ ទេសេសិ, ទេសេន្តស្សេវ បាដលិបុត្តកស្ស សេដ្ឋិស្ស វិរជំ វីតមលំ ធម្មចក្ខុំ ឧទបាទិ “យំ កិញ្ចិ សមុទយធម្មំ, សព្វំ តំ និរោធធម្ម”ន្តិ។

អថ ខោ បាដលិបុត្តកោ សេដ្ឋី បញ្ចមត្តានិ សកដសតានិ បុរតោ ឧយ្យោជេត្វា សយំ បច្ឆតោ គច្ឆន្តោ បាដលិបុត្តស្ស អវិទូរេ ទ្វេធាបថេ ឋត្វា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោច “អយំ ខោ, តាត នាគសេន, អសោការាមស្ស មគ្គោ, ឥទំ ខោ, តាត, អម្ហាកំ កម្ពលរតនំ សោឡសហត្ថំ អាយាមេន, អដ្ឋហត្ថំ វិត្ថារេន, បដិគ្គណ្ហាហិ ខោ, តាត, ឥទំ កម្ពលរតនំ អនុកម្បំ ឧបាទាយា”តិ។ បដិគ្គហេសិ ខោ អាយស្មា នាគសេនោ តំ កម្ពលរតនំ អនុកម្បំ ឧបាទាយ។ អថ ខោ បាដលិបុត្តកោ សេដ្ឋី អត្តមនោ ឧទគ្គោ បមុទិតោ បីតិសោមនស្សជាតោ អាយស្មន្តំ នាគសេនំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ កត្វា បក្កាមិ។

១៨។ អថ ខោ អាយស្មា នាគសេនោ យេន អសោការាមោ យេនាយស្មា ធម្មរក្ខិតោ តេនុបសង្កមិ , ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ ធម្មរក្ខិតំ អភិវាទេត្វា អត្តនោ អាគតការណំ កថេត្វា អាយស្មតោ ធម្មរក្ខិតស្ស សន្តិកេ តេបិដកំ ពុទ្ធវចនំ ឯកេនេវ ឧទ្ទេសេន តីហិ មាសេហិ ព្យញ្ជនសោ បរិយាបុណិត្វា បុន តីហិ មាសេហិ អត្ថសោ មនសាកាសិ។

អថ ខោ អាយស្មា ធម្មរក្ខិតោ អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោច “សេយ្យថាបិ, នាគសេន, គោបាលកោ គាវោ រក្ខតិ, អញ្ញោ គោរសំ បរិភុញ្ជតិ។ ឯវមេវ ខោ, ត្វំ នាគសេន, តេបិដកំ ពុទ្ធវចនំ ធារេន្តោបិ ន ភាគី សាមញ្ញស្សា”តិ។ “ហោតុ, ភន្តេ, អលំ ឯត្តកេនា”តិ។ តេនេវ ទិវសភាគេន តេន រត្តិភាគេន សហ បដិសម្ភិទាហិ អរហត្តំ បាបុណិ, សហ សច្ចប្បដិវេធេន អាយស្មតោ នាគសេនស្ស សព្វេ ទេវា សាធុការមទំសុ, បថវី ឧន្នទិ, ព្រហ្មានោ អប្ផោដេសុំ, ទិព្វានិ ចន្ទនចុណ្ណានិ ទិព្វានិ ច មន្ទារវបុប្ផានិ អភិប្បវស្សិំសុ។

១៩។ តេន ខោ បន សមយេន កោដិសតា អរហន្តោ ហិមវន្តេ បព្វតេ រក្ខិតតលេ សន្និបតិត្វា អាយស្មតោ នាគសេនស្ស សន្តិកេ ទូតំ បាហេសុំ “អាគច្ឆតុ នាគសេនោ, ទស្សនកាមា មយំ នាគសេន”ន្តិ។ អថ ខោ អាយស្មា នាគសេនោ ទូតស្ស វចនំ សុត្វា អសោការាមេ អន្តរហិតោ ហិមវន្តេ បព្វតេ រក្ខិតតលេ កោដិសតានំ អរហន្តានំ បុរតោ បាតុរហោសិ។

អថ ខោ កោដិសតា អរហន្តោ អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោចុំ “ឯសោ ខោ, នាគសេន, មិលិន្ទោ រាជា ភិក្ខុសង្ឃំ វិហេឋេតិ វាទប្បដិវាទេន បញ្ហបុច្ឆាយ។ សាធុ, នាគសេន, គច្ឆ ត្វំ មិលិន្ទំ រាជានំ ទមេហី”តិ។ “តិដ្ឋតុ, ភន្តេ, ឯកោ មិលិន្ទោ រាជា; សចេ, ភន្តេ, សកលជម្ពុទីបេ រាជានោ អាគន្ត្វា មំ បញ្ហំ បុច្ឆេយ្យុំ, សព្វំ តំ វិសជ្ជេត្វា សម្បទាលេស្សាមិ, គច្ឆថ វោ, ភន្តេ, អឆម្ភិតា សាគលនគរ”ន្តិ។

ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨳᩮᩁᩣ ᩈᨠᩃᩴ ᩈᩣᨣᩃᨶᨣᩁᩴ ᨠᩣᩈᩣᩅᨸᨩ᩠ᨩᩮᩣᨲᩴ ᩍᩈᩥᩅᩣᨲᨸᨭᩥᩅᩣᨲᩴ ᩋᨠᩴᩈᩩ᪨

᪁᪃᪨ ᨲᩮᨶ ᨡᩮᩣ ᨸᨶ ᩈᨾᨿᩮᨶ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᨿᩩᨸᩣᩃᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᨸᩁᩥᩅᩮᨱᩮ ᨸᨭᩥᩅᩈᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᨾᨧ᩠ᨧᩮ ᩑᨲᨴᩅᩮᩣᨧ “ᩁᨾᨱᩦᨿᩣ ᩅᨲ ᨽᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩥᨶᩣ ᩁᨲ᩠ᨲᩥ, ᨠᩴ ᨶᩩ ᨡ᩠ᩅᨩ᩠ᨩ ᩈᨾᨱᩴ ᩅᩣ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩴ ᩅᩣ ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾ ᩈᩣᨠᨧ᩠ᨨᩣᨿ ᨸᨬ᩠ᩉᨸᩩᨧ᩠ᨨᨶᩣᨿ, ᨠᩮᩣ ᨾᨿᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᩃ᩠ᩃᨸᩥᨲᩩᩴ ᩏᩔᩉᨲᩥ ᨠᨦ᩠ᨡᩴ ᨸᨭᩥᩅᩥᨶᩮᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᨲᩣ ᨿᩮᩣᨶᨠᩣ ᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩴ ᩑᨲᨴᩅᩮᩣᨧᩩᩴ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᩣᨿᩩᨸᩣᩃᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᨲᩮᨸᩥᨭᨠᩮᩣ ᨻᩉᩩᩔᩩᨲᩮᩣ ᩋᩣᨣᨲᩣᨣᨾᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩑᨲᩁᩉᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᨸᩁᩥᩅᩮᨱᩮ ᨸᨭᩥᩅᩈᨲᩥ; ᨣᨧ᩠ᨨ, ᨲ᩠ᩅᩴ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨿᩩᨸᩣᩃᩴ ᨸᨬ᩠ᩉᩴᨸᩩᨧ᩠ᨨᩔᩪ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨽᨱᩮ, ᨽᨴᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᩣᩁᩮᩣᨧᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨶᩮᨾᩥᨲ᩠ᨲᩥᨠᩮᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩮᩣ ᩋᩣᨿᩩᨸᩣᩃᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨴᩪᨲᩴ ᨸᩣᩉᩮᩈᩥ “ᩁᩣᨩᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨿᩩᨸᩣᩃᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᩩᨠᩣᨾᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣᨸᩥ ᨡᩮᩣ ᩋᩣᨿᩩᨸᩣᩃᩮᩣ ᩑᩅᨾᩣᩉ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩪ”ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᨾᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨿᩮᩣᨶᨠᩈᨲᩮᩉᩥ ᨸᩁᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᩁᨳᩅᩁᨾᩣᩁᩩᨿ᩠ᩉ ᨿᩮᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᨸᩁᩥᩅᩮᨱᩴ ᨿᩮᨶᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᨿᩩᨸᩣᩃᩮᩣ ᨲᩮᨶᩩᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥ, ᩏᨸᩈᨦ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨲᩣ ᩋᩣᨿᩩᨸᩣᩃᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᨴᩥ, ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᨴᨶᩦᨿᩴ ᨠᨳᩴ ᩈᩣᩁᩣᨱᩦᨿᩴ ᩅᩦᨲᩥᩈᩣᩁᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩈᩦᨴᩥ, ᩑᨠᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨡᩮᩣ ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨿᩩᨸᩣᩃᩴ ᩑᨲᨴᩅᩮᩣᨧ “ᨠᩥᨾᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᨿᩩᨸᩣᩃ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣ, ᨠᩮᩣ ᨧ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᨵᨾ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩈᨾᨧᩁᩥᨿᨲ᩠ᨳᩣ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣ, ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᩴ ᨡᩮᩣ ᨸᨶ ᩋᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᨶ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨣᩥᩉᩦᨸᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᩣᩁᩦ ᩈᨾᨧᩣᩁᩦ”ᨲᩥ? “ᩋᩣᨾ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨣᩥᩉᩦᨸᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᩣᩁᩦ ᩈᨾᨧᩣᩁᩦ, ᨽᨣᩅᨲᩥ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩣᩁᩣᨱᩈᩥᨿᩴ ᩍᩈᩥᨸᨲᨶᩮ ᨾᩥᨣᨴᩣᨿᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᨠ᩠ᨠᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᨶ᩠ᨶᩴ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨠᩮᩣᨭᩦᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨴᩮᩅᨲᩣᨶᩴ ᨸᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩮᩣ ᨣᨱᨶᨸᨳᩴ ᩅᩦᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨲᩮ ᨣᩥᩉᩦᨽᩪᨲᩣ, ᨶ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩣ᪨

“ᨸᩩᨶ ᨧᨸᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨾᩉᩣᩈᨾᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩮ ᨴᩮᩈᩥᨿᨾᩣᨶᩮ, ᨾᩉᩣᨾᨦ᩠ᨣᩃᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩮ ᨴᩮᩈᩥᨿᨾᩣᨶᩮ, ᩈᨾᨧᩥᨲ᩠ᨲᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩮ ᨴᩮᩈᩥᨿᨾᩣᨶᩮ, ᩁᩣᩉᩩᩃᩮᩣᩅᩣᨴᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩮ ᨴᩮᩈᩥᨿᨾᩣᨶᩮ, ᨸᩁᩣᨽᩅᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩮ ᨴᩮᩈᩥᨿᨾᩣᨶᩮ ᨣᨱᨶᨸᨳᩴ ᩅᩦᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨴᩮᩅᨲᩣᨶᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨽᩥᩈᨾᨿᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨲᩮ ᨣᩥᩉᩦᨽᩪᨲᩣ, ᨶ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᨿᩩᨸᩣᩃ, ᨶᩥᩁᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩ᩠ᨩᩣ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨠᨲᩔ ᨸᩣᨸᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᩮᨶ ᩈᨾᨱᩣ ᩈᨠ᩠ᨿᨸᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᨶ᩠ᨲᩥ ᨵᩩᨲᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨧ ᨸᩁᩥᩉᩁᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᩮ ᨡᩮᩣ ᨲᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᨿᩩᨸᩣᩃ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᩑᨠᩣᩈᨶᩥᨠᩣ, ᨶᩪᨶ ᨲᩮ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨸᩁᩮᩈᩴ ᨽᩮᩣᨣᩉᩣᩁᨠᩣ ᨧᩮᩣᩁᩣ, ᨲᩮ ᨸᩁᩮᩈᩴ ᨽᩮᩣᨣᩮ ᩋᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᩮᨶ ᩑᨲᩁᩉᩥ ᩑᨠᩣᩈᨶᩥᨠᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩣᩃᩮᨶ ᨠᩣᩃᩴ ᨸᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲᩩᩴ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᩦᩃᩴ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᨸᩮᩣ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩴ᪨ ᨿᩮ ᨡᩮᩣ ᨸᨶ ᨲᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᨿᩩᨸᩣᩃ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᩋᨻ᩠ᨽᩮᩣᨠᩣᩈᩥᨠᩣ, ᨶᩪᨶ ᨲᩮ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨣᩣᨾᨥᩣᨲᨠᩣ ᨧᩮᩣᩁᩣ, ᨲᩮ ᨸᩁᩮᩈᩴ ᨣᩮᩉᩣᨶᩥ ᩅᩥᨶᩣᩈᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᩮᨶ ᩑᨲᩁᩉᩥ ᩋᨻ᩠ᨽᩮᩣᨠᩣᩈᩥᨠᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᨶᩣᩈᨶᩣᨶᩥ ᨸᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᨲᩩᩴ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᩦᩃᩴ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᨸᩮᩣ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿᩴ᪨ ᨿᩮ ᨡᩮᩣ ᨸᨶ ᨲᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᨿᩩᨸᩣᩃ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᨶᩮᩈᨩ᩠ᨩᩥᨠᩣ, ᨶᩪᨶ ᨲᩮ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᨸᨶ᩠ᨳᨴᩪᩈᨠᩣ ᨧᩮᩣᩁᩣ, ᨲᩮ ᨸᨳᩥᨠᩮ ᨩᨶᩮ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᨶ᩠ᨵᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩈᩦᨴᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩔ ᨠᨾ᩠ᨾᩔ ᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᩮᨶ ᩑᨲᩁᩉᩥ ᨶᩮᩈᨩ᩠ᨩᩥᨠᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᩃᨽᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨠᨸ᩠ᨸᩮᨲᩩᩴ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᩦᩃᩴ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᨸᩮᩣ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᨧᩁᩥᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩣᩉ᪨

ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩣᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩣᨿᩩᨸᩣᩃᩮᩣ ᨲᩩᨱ᩠ᩉᩦᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨸᨭᩥᨽᩣᩈᩥ᪨ ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᨲᩣ ᨿᩮᩣᨶᨠᩣ ᩁᩣᨩᩣᨶᩴ ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩴ ᩑᨲᨴᩅᩮᩣᨧᩩᩴ

“បណ្ឌិតោ, មហារាជ, ថេរោ, អបិ ច ខោ អធិវាសកោ ន កិញ្ចិ បដិករោតី”តិ។

អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា អាយស្មន្តំ អាយុបាលំ តុណ្ហីភូតំ ទិស្វា អប្ផោដេត្វា ឧក្កុដ្ឋិំ កត្វា យោនកេ ឯតទវោច “តុច្ឆោ វត ភោ ជម្ពុទីបោ, បលាបោ វត ភោ ជម្ពុទីបោ, នត្ថិ កោចិ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា, យោ មយា សទ្ធិំ សល្លបិតុំ ឧស្សហតិ កង្ខំ បដិវិនេតុ”ន្តិ។

១១។ អថ ខោ មិលិន្ទស្ស រញ្ញោ សព្ពំ តំ បរិសំ អនុវិលោកេន្តស្ស អភីតេ អមង្កុភូតេ យោនកេ ទិស្វា ឯតទហោសិ “និស្សំសយំ អត្ថិ មញ្ញេ អញ្ញោ កោចិ បណ្ឌិតោ ភិក្ខុ, យោ មយា សទ្ធិំ សល្លបិតុំ ឧស្សហតិ, យេនិមេ យោនកា ន មង្កុភូតា”តិ។ អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា យោនកេ ឯតទវោច “អត្ថិ, ភណេ, អញ្ញោ កោចិ បណ្ឌិតោ ភិក្ខុ, យោ មយា សទ្ធិំ សល្លបិតុំ ឧស្សហតិ កង្ខំ បដិវិនេតុ”ន្តិ។

តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា នាគសេនោ សមណគណបរិវុតោ សង្ឃី គណី គណាចរិយោ ញាតោ យសស្សី សាធុសម្មតោ ពហុជនស្ស បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ មេធាវី និបុណោ វិញ្ញូ វិភាវី វិនីតោ វិសារទោ ពហុស្សុតោ តេបិដកោ វេទគូ បភិន្នពុទ្ធិមា អាគតាគមោ បភិន្នបដិសម្ភិទោ នវង្គសត្ថុសាសនេ បរិយត្តិធរោ បារមិប្បត្តោ ជិនវចនេ ធម្មត្ថទេសនាបដិវេធកុសលោ អក្ខយវិចិត្របដិភានោ ចិត្រកថី កល្យាណវាក្ករណោ ទុរាសទោ ទុប្បសហោ ទុរុត្តរោ ទុរាវរណោ ទុន្និវារយោ, សាគរោ វិយ អក្ខោភោ, គិរិរាជា វិយ និច្ចលោ, រណញ្ជហោ តមោនុទោ បភង្ករោ មហាកថី បរគណិគណមថនោ បរវាទិប្បមទ្ទនោ ភិក្ខូនំ ភិក្ខុនីនំ ឧបាសកានំ ឧបាសិកានំ រាជូនំ រាជមហាមត្តានំ សក្កតោ គរុកតោ មានិតោ បូជិតោ អបចិតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ លាភគ្គយសគ្គប្បត្តោ វុឌ្ឍានំ វិញ្ញូនំ សោតាវធានេន សមន្នាគតានំ សន្ទស្សេន្តោ នវង្គំ ជិនសាសនរតនំ, ឧបទិសន្តោ ធម្មមគ្គំ, ធារេន្តោ ធម្មប្បជ្ជោតំ, ឧស្សាបេន្តោ ធម្មយូបំ, យជន្តោ ធម្មយាគំ, បគ្គណ្ហន្តោ ធម្មទ្ធជំ, ឧស្សាបេន្តោ ធម្មកេតុំ, ធមេន្តោ [ឧប្បាទេន្តោ (សី។ បី។)] ធម្មសង្ខំ, អាហនន្តោ ធម្មភេរិំ, នទន្តោ សីហនាទំ, គជ្ជន្តោ ឥន្ទគជ្ជិតំ, មធុរគិរគជ្ជិតេន ញាណវរវិជ្ជុជាលបរិវេឋិតេន ករុណាជលភរិតេន មហតា ធម្មាមតមេឃេន សកលលោកមភិតប្បយន្តោ គាមនិគមរាជធានីសុ ចារិកំ ចរមានោ អនុបុព្ពេន សាគលនគរំ អនុប្បត្តោ ហោតិ។ តត្រ សុទំ អាយស្មា នាគសេនោ អសីតិយា ភិក្ខុសហស្សេហិ សទ្ធិំ សង្ខេយ្យបរិវេណេ បដិវសតិ។ តេនាហុ បោរាណា –

“ពហុស្សុតោ ចិត្រកថី, និបុណោ ច វិសារទោ;

សាមយិកោ ច កុសលោ, បដិភានេ ច កោវិទោ។

“តេ ច តេបិដកា ភិក្ខូ, បញ្ចនេកាយិកាបិ ច;

ចតុនេកាយិកា ចេវ, នាគសេនំ បុរក្ខរុំ។

“គម្ភីរបញ្ញោ មេធាវី, មគ្គាមគ្គស្ស កោវិទោ;

ឧត្តមត្ថមនុប្បត្តោ, នាគសេនោ វិសារទោ។

“តេហិ ភិក្ខូហិ បរិវុតោ, និបុណេហិ សច្ចវាទិភិ;

ចរន្តោ គាមនិគមំ, សង្ខេយ្យំ ឧបសង្កមិ។

“សង្ខេយ្យបរិវេណស្មិំ , នាគសេនោ តទា វសិ;

កថេតិ សោ មនុស្សេហិ, បព្ពតេ កេសរី យថា”តិ។

១៦។ អថ ខោ ទេវមន្តិយោ រាជានំ មិលិន្ទំ ឯតទវោច “អាគមេហិ, ត្វំ មហារាជ; អត្ថិ, មហារាជ, នាគសេនោ នាម ថេរោ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ មេធាវី វិនីតោ វិសារទោ ពហុស្សុតោ ចិត្តកថី កល្យាណបដិភានោ អត្ថធម្មនិរុត្តិបដិភានបដិសម្ភិទាសុ បារមិប្បត្តោ, សោ ឯតរហិ សង្ខេយ្យបរិវេណេ បដិវសតិ, គច្ឆ, ត្វំ មហារាជ, អាយស្មន្តំ នាគសេនំ បញ្ហំ បុច្ឆស្សុ, ឧស្សហតិ សោ តយា សទ្ធិំ សល្លបិតុំ កង្ខំ បដិវិនេតុ”ន្តិ។ អថ ខោ មិលិន្ទស្ស រញ្ញោ សហសា “នាគសេនោ”តិ សទ្ទំ សុត្វាវ អហុទេវ ភយំ, អហុទេវ ឆម្ភិតត្តំ, អហុទេវ លោមហំសោ។ អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា ទេវមន្តិយំ ឯតទវោច “ឧស្សហតិ ភោ នាគសេនោ ភិក្ខុ មយា សទ្ធិំ សល្លបិតុ”ន្តិ? “ឧស្សហតិ, មហារាជ, អបិ ឥន្ទយមវរុណកុវេរបជាបតិ សុយាម សន្តុសិតលោកបាលេហិបិ បិតុបិតាមហេន មហាព្រហ្មុនាបិ សទ្ធិំ សល្លបិតុំ, កិមង្គំ បន មនុស្សភូតេនា”តិ។

អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា ទេវមន្តិយំ ឯតទវោច “តេន ហិ, ត្វំ ទេវមន្តិយ, ភទន្តស្ស សន្តិកេ ទូតំ បេសេហី”តិ។ “ឯវំ ទេវា”តិ ខោ ទេវមន្តិយោ អាយស្មតោ នាគសេនស្ស សន្តិកេ ទូតំ បាហេសិ “រាជា, ភន្តេ, មិលិន្ទោ អាយស្មន្តំ ទដ្ឋុកាមោ”តិ។ អាយស្មាបិ ខោ នាគសេនោ ឯវមាហ “តេន ហិ អាគច្ឆតូ”តិ។

អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា បញ្ចមត្តេហិ យោនកសតេហិ បរិវុតោ រថវរមារុយ្ហ មហតា ពលកាយេន សទ្ធិំ យេន សង្ខេយ្យបរិវេណំ យេនាយស្មា នាគសេនោ តេនុបសង្កមិ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា នាគសេនោ អសីតិយា ភិក្ខុសហស្សេហិ សទ្ធិំ មណ្ឌលមាឡេ និសិន្នោ ហោតិ។ អទ្ទសា ខោ មិលិន្ទោ រាជា អាយស្មតោ នាគសេនស្ស បរិសំ ទូរតោវ, ទិស្វាន ទេវមន្តិយំ ឯតទវោច “កស្សេសា,

ទេវមន្តិយ, មហតី បរិសា”តិ? “អាយស្មតោ ខោ, មហារាជ, នាគសេនស្ស បរិសា”តិ។

អថ ខោ មិលិន្ទស្ស រញ្ញោ អាយស្មតោ នាគសេនស្ស បរិសំ ទូរតោវ ទិស្វា អហុទេវ ភយំ, អហុទេវ ឆម្ភិតត្តំ, អហុទេវ លោមហំសោ។ អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា ខគ្គបរិវារិតោ វិយ គជោ, គរុឡបរិវារិតោ វិយ នាគោ, អជគរបរិវារិតោ វិយ កោត្ថុកោ [កោត្ថុកោ (សី។ បី។)], មហិំសបរិវុតោ វិយ អច្ឆោ, នាគានុពទ្ធោ វិយ មណ្ឌូកោ, សទ្ទូលានុពទ្ធោ វិយ មិគោ, អហិតុណ្ឌិកសមាគតោ [អហិគុណ្ឌិកសមាគតោ (សី។ បី។)] វិយ បន្នគោ, មជ្ជារសមាគតោ វិយ ឧន្ទូរោ, ភូតវេជ្ជសមាគតោ វិយ បិសាចោ, រាហុមុខគតោ វិយ ចន្ទោ, បន្នគោ វិយ បេឡន្តរគតោ, សកុណោ វិយ បញ្ជរន្តរគតោ, មច្ឆោ វិយ ជាលន្តរគតោ, វាឡវនមនុប្បវិដ្ឋោ វិយ បុរិសោ, វេស្សវណាបរាធិកោ វិយ យក្ខោ, បរិក្ខីណាយុកោ វិយ ទេវបុត្តោ ភីតោ ឧព្ពិគ្គោ ឧត្រស្តោ សំវិគ្គោ លោមហដ្ឋជាតោ វិមនោ ទុម្មនោ ភន្តចិត្តោ វិបរិណតមានសោ “មា មំ អយំ បរិភវី”តិ សតិំ [ឋិតិំ (សី។ បី។)] ឧបដ្ឋបេត្វា ទេវមន្តិយំ ឯតទវោច – “មា ខោ, ត្វំ ទេវមន្តិយ , អាយស្មន្តំ នាគសេនំ មយ្ហំ អាចិក្ខេយ្យាសិ, អនក្ខាតញ្ញេវាហំ នាគសេនំ ជានិស្សាមី”តិ។ “សាធុ, មហារាជ, ត្វញ្ញេវ ជានាហី”តិ។

តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា នាគសេនោ តស្សា ភិក្ខុបរិសាយ បុរតោ ចត្តាលីសាយ ភិក្ខុសហស្សានំ នវកតរោ ហោតិ បច្ឆតោ ចត្តាលីសាយ ភិក្ខុសហស្សានំ វុឌ្ឍតរោ។

អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា សព្ពំ តំ ភិក្ខុសង្ឃំ បុរតោ ច បច្ឆតោ ច មជ្ឈតោ ច អនុវិលោកេន្តោ អទ្ទសា ខោ អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ទូរតោវ ភិក្ខុសង្ឃស្ស មជ្ឈេ និសិន្នំ កេសរសីហំ វិយ វិគតភយភេរវំ វិគតលោមហំសំ វិគតភយសារជ្ជំ, ទិស្វាន អាការេនេវ អញ្ញាសិ “ឯសោ ខោ ឯត្ថ នាគសេនោ”តិ។

អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា ទេវមន្តិយំ ឯតទវោច “ឯសោ ខោ, ទេវមន្តិយ, អាយស្មា នាគសេនោ”តិ។ “អាម, មហារាជ, ឯសោ ខោ នាគសេនោ, សុដ្ឋុ ខោ, ត្វំ មហារាជ, នាគសេនំ អញ្ញាសី”តិ ។ តតោ រាជា តុដ្ឋោ អហោសិ “អនក្ខាតោវ មយា នាគសេនោ អញ្ញាតោ”តិ។ អថ ខោ មិលិន្ទស្ស រញ្ញោ អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ទិស្វាវ អហុទេវ ភយំ, អហុទេវ ឆម្ភិតត្តំ, អហុទេវ លោមហំសោ។

តេនាហុ –

“ចរណេន ច សម្បន្នំ, សុទន្តំ ឧត្តមេ ទមេ;

ទិស្វា រាជា នាគសេនំ, ឥទំ វចនមព្រវិ។

“ກຖິຕາ [ກຖິກາ (ສີ. ປີ.)] ຍຖາ ພຫູ ທິຏ຺ຐາ, ສາກຌ຺ຌາ ພູສເປີ ພຫູ;

ນ ຕາທິສໍ ກຖໍ ອາສິ, ອຎ຺ຎ ຕາເສາ ຍຖາ ຍຍ.

“ກິສ຺ສໍສໍ ປຣາຊເຍາ, ຍຍ ອຎ຺ຎ ກຖິສ຺ສຕິ;

ຊເຍາ ຈ ຄາກເສຄສ຺ສ, ຍຖາ ຈິຕ຺ຕໍ ນ ສຟຸຕິຕ”ຄ຺ຕິ.

ພາຫິຣກຖາ ນິຏ຺ຐິຕາ.

១-១។ មិលិន្ទបញ្ហោ

១។ មហាវគ្គោ

១។ បណ្ណត្តិបញ្ហោ

១។ អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា យេនាយស្មា នាគសេនោ តេនុបសង្កមិ, ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា នាគសេនេន សទ្ធិំ សម្មោទិ, សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ។ អាយស្មាបិ ខោ នាគសេនោ បដិសម្មោទនីយេនេវ [បដិសម្មោទិ, តេនេវ (សី។)] មិលិន្ទស្ស រញ្ញោ ចិត្តំ អារាធេសិ។ អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោច “កថំ ភទន្តោ ញាយតិ, កិន្នាមោសិ ភន្តេ”តិ? “នាគសេនោ”តិ ខោ អហំ, មហារាជ, ញាយាមិ, “នាគសេនោ”តិ ខោ មំ, មហារាជ, សព្រហ្មចារី សមុទាចរន្តិ, អបិ ច មាតាបិតរោ នាមំ ករោន្តិ “នាគសេនោ”តិ វា “សូរសេនោ”តិ វា “វីរសេនោ”តិ វា “សីហសេនោ”តិ វា, អបិ ច ខោ, មហារាជ, សង្ខា សមញ្ញា បណ្ណត្តិ វោហារោ នាមមត្តំ យទិទំ នាគសេនោតិ, ន ហេត្ថ បុគ្គលោ ឧបលព្ភតីតិ។

អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា ឯវមាហ “សុណន្តុ មេ ភោន្តោ បញ្ចសតា យោនកា អសីតិសហស្សា ច ភិក្ខូ, អយំ នាគសេនោ ឯវមាហ ‘ន ហេត្ថ បុគ្គលោ ឧបលព្ភតី’តិ, កល្លំ នុ ខោ តទភិនន្ទិតុ”ន្តិ។ អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោច “សចេ, ភន្តេ នាគសេន, បុគ្គលោ នូបលព្ភតិ, កោ ចរហិ តុម្ហាកំ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារំ ទេតិ, កោ តំ បរិភុញ្ជតិ, កោ សីលំ រក្ខតិ, កោ ភាវនមនុយុញ្ជតិ, កោ មគ្គផលនិព្ពានានិ សច្ឆិករោតិ, កោ បាណំ ហនតិ, កោ អទិន្នំ អាទិយតិ, កោ កាមេសុមិច្ឆាចារំ ចរតិ, កោ មុសា ភណតិ, កោ មជ្ជំ បិវតិ, កោ បញ្ចានន្តរិយកម្មំ ករោតិ, តស្មា នត្ថិ កុសលំ, នត្ថិ អកុសលំ, នត្ថិ កុសលាកុសលានំ កម្មានំ កត្តា វា ការេតា វា, នត្ថិ សុកតទុក្កដានំ កម្មានំ ផលំ វិបាកោ, សចេ , ភន្តេ នាគសេន, យោ តុម្ហេ មារេតិ, នត្ថិ តស្សាបិ បាណាតិបាតោ, តុម្ហាកម្បិ, ភន្តេ នាគសេន, នត្ថិ អាចរិយោ, នត្ថិ ឧបជ្ឈាយោ, នត្ថិ ឧបសម្បទា។ ‘នាគសេនោតិ មំ, មហារាជ, សព្រហ្មចារី សមុទាចរន្តី’តិ យំ វទេសិ, ‘កតមេត្ថ នាគសេនោ? កិន្នុ ខោ, ភន្តេ, កេសា នាគសេនោ”តិ? “ន ហិ មហារាជា”តិ។ “លោមា នាគសេនោ”តិ? “ន ហិ មហារាជា”តិ។ “នខា...បេ... ទន្តា...បេ... តចោ...បេ... មំសំ...បេ... ន្ហារុ...បេ... អដ្ឋិ...បេ... អដ្ឋិមិញ្ជំ...បេ... វក្កំ...បេ... ហទយំ...បេ... យកនំ...បេ... កិលោមកំ...បេ... បិហកំ...បេ... បប្ផាសំ...បេ... អន្តំ...បេ... អន្តគុណំ...បេ... ឧទរិយំ...បេ... ករីសំ...បេ... បិត្តំ...បេ... សេម្ហំ...បេ... បុព្វោ...បេ... លោហិតំ...បេ... សេទោ...បេ... មេទោ...បេ... អស្សុ...បេ... វសា...បេ... ខេឡោ...បេ... សិង្ឃាណិកា...បេ... លសិកា...បេ... មុត្តំ...បេ... មត្ថកេ មត្ថលុង្គំ នាគសេនោ”តិ? “ន ហិមហារាជា”តិ។ “កិំ នុ ខោ, ភន្តេ, រូបំ នាគសេនោ”តិ? “នហិ មហារាជា”តិ។ “វេទនា នាគសេនោ”តិ?“ន ហិ មហារាជា”តិ។ “សញ្ញា នាគសេនោ”តិ? “ន ហិ មហារាជា”តិ។ “សង្ខារា នាគសេនោ”តិ? “ន ហិ មហារាជា”តិ។ “វិញ្ញាណំ នាគសេនោ”តិ? “ន ហិ មហារាជា”តិ។ “កិំ បន, ភន្តេ, រូបវេទនាសញ្ញាសង្ខារវិញ្ញាណំ នាគសេនោ”តិ? “ន ហិ មហារាជា”តិ។ “កិំ បន, ភន្តេ, អញ្ញត្រ រូបវេទនាសញ្ញាសង្ខារវិញ្ញាណំ

ນາຄເສໂນ”ຕິ? “ນ ຫິ ມຫາຣາຊາ”ຕິ. “ຕມຫໍ ຠນ຺ເຕ, ປຸຈ຺ຉນ຺ໂຕ ປຸຈ຺ຉນ຺ໂຕ ນ ປສ຺ສາມິ ນາຄເສນໍ. ນາຄເສນສທ຺ໂທເຍວ ນຸ ໂຂ, ຠນ຺ເຕ, ນາຄເສໂນ”ຕິ? “ນ ຫິ ມຫາຣາຊາ”ຕິ. “ໂກ ປເນຕ຺ຖ ນາຄເສໂນ, ອລິກໍ ຕ຺ວໍ, ຠນ຺ເຕ, ຠາສສິ ມຸສາວາທໍ, ນຕ຺ຖິ ນາຄເສໂນ”ຕິ.

ອຖ ໂຂ ອາຍສ຺ມາ ນາຄເສໂນ ມິລິນ຺ທໍ ຣາຊານໍ ເອຕທໂວຈ “ຕ຺ວໍ ໂຂສິ, ມຫາຣາຊ, ຂຕ຺ຕິຍສຸຂຸມາໂລ ອຈ຺ຈນ຺ຕສຸຂຸມາໂລ, ຕສ຺ສ ເຕ, ມຫາຣາຊ, ມຊ຺ຌນ຺ຕິກສມຍໍ ຕຕ຺ຕາຍ ຠູມິຍາ ອຸຓ຺ຫາຍ ວາລິກາຍ ຂຣາຍ ສກ຺ຂຣກຖລິກາຍ [ຂຣາ ສກ຺ຂຣກຐລວາລິກາ (ສີ. ປີ.)] ມທ຺ທິຕ຺ວາ ປາເທນາຄຈ຺ຉນ຺ຕສ຺ສ ປາທາ ຣຸຊນ຺ຕິ, ກາໂຍ ກິລມຕິ, ຈິຕ຺ຕໍ ອຸປຫຎ຺ຎຕິ, ທຸກ຺ຂສຫຄຕໍ ກາຍວິຎ຺ຎາຓໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ກິໍ ນຸ ໂຂ ຕ຺ວໍ ປາເທນາຄໂຕສິ, ອຸທາຫຸ ວາຫເນນາ”ຕິ? “ນາຫໍ, ຠນ຺ເຕ, ປາເທນາຄຈ຺ຉາມິ, ຣເຖນາຫໍ ອາຄໂຕສ຺ມີ”ຕິ. “ສເຈ, ຕ຺ວໍ ມຫາຣາຊ, ຣເຖນາຄໂຕສິ, ຣຖໍ ເມ ອາໂຣເຈຫິ, ກິໍ ນຸ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ອີສາ ຣໂຖ”ຕິ? “ນ ຫິ ຠນ຺ເຕ”ຕິ. “ອກ຺ໂຂ ຣໂຖ”ຕິ? “ນ ຫິ ຠນ຺ເຕ”ຕິ. “ຈກ຺ການິ ຣໂຖ”ຕິ? “ນ ຫິ ຠນ຺ເຕ”ຕິ. “ຣຖປຎ຺ຊຣໍ ຣໂຖ”ຕິ? “ນ ຫິ ຠນ຺ເຕ”ຕິ. “ຣຖທຓ຺ຑໂກ ຣໂຖ”ຕິ? “ນ ຫິ ຠນ຺ເຕ”ຕິ. “ຍຸຄໍ ຣໂຖ”ຕິ? “ນ ຫິ ຠນ຺ເຕ”ຕິ. “ຣສ຺ມິໂຍ ຣໂຖ”ຕິ? “ນ ຫິ ຠນ຺ເຕ”ຕິ. “ປໂຕທລຏ຺ຐິ ຣໂຖ”ຕິ? “ນ ຫິ ຠນ຺ເຕ”ຕິ. “ກິໍ ນຸ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ອີສາອກ຺ຂຈກ຺ກຣຖປຎ຺ຊຣຣຖທຓ຺ຑຍຸຄຣສ຺ມິປໂຕທາ ຣໂຖ”ຕິ? “ນ ຫິ ຠນ຺ເຕ”ຕິ. “ກິໍ ປນ, ມຫາຣາຊ , ອຎ຺ຎຕ຺ຣ ອີສາອກ຺ຂຈກ຺ກຣຖປຎ຺ຊຣຣຖທຓ຺ຑຍຸຄຣສ຺ມິປໂຕທາ ຣໂຖ”ຕິ? “ນ ຫິ ຠນ຺ເຕ”ຕິ. “ຕມຫໍ, ມຫາຣາຊ, ປຸຈ຺ຉນ຺ໂຕ ປຸຈ຺ຉນ຺ໂຕ ນ ປສ຺ສາມິ ຣຖໍ. ຣຖສທ຺ໂທເຍວ ນຸ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ຣໂຖ”ຕິ? “ນ ຫິ ຠນ຺ເຕ”ຕິ. “ໂກ ປເນຕ຺ຖ ຣໂຖ, ອລິກໍ, ຕ຺ວໍ ມຫາຣາຊ, ຠາສສິ ມຸສາວາທໍ, ນຕ຺ຖິ ຣໂຖ, ຕ຺ວໍສິ, ມຫາຣາຊ, ສກລຊມ຺ພຸທີເປ ອຄ຺ຄຣາຊາ, ກສ຺ສ ປນ ຕ຺ວໍ ຠາຍິຕ຺ວາ ມຸສາວາທໍ ຠາສສິ, ສຸຓນ຺ຕຸ ເມ ໂຠນ຺ໂຕ ປຎ຺ຈສຕາ ໂຍນກາ ອສີຕິສຫສ຺ສາ ຈ ຠິກ຺ຂູ, ອຍໍ ມິລິນ຺ໂທ ຣາຊາ ເອວມາຫ ‘ຣເຖນາຫໍ ອາຄໂຕສ຺ມີ’ຕິ, ສເຈ ຕ຺ວໍ, ມຫາຣາຊ, ຣເຖນາຄໂຕ‘ສິ, ຣຖໍ ເມ ອາໂຣເຈຫີ’ຕິ ວຸຕ຺ໂຕ ສມາໂນ ຣຖໍ ນ ສມ຺ປາເທຕິ, ກລ຺ລໍ ນຸ ໂຂ ຕທຠິນນ຺ທິຕຸ”ນ຺ຕິ. ເອວໍ ວຸຕ຺ເຕ ປຎ຺ຈສຕາ ໂຍນກາ ອາຍສ຺ມໂຕ ນາຄເສນສ຺ສ ສາຘຸກາຣໍ ທຕ຺ວາ ມິລິນ຺ທໍ ຣາຊານໍ ເອຕທໂວຈຸໍ “ອິທານິ ໂຂ ຕ຺ວໍ, ມຫາຣາຊ, ສກ຺ໂກນ຺ໂຕ ຠາສສ຺ສູ”ຕິ.

ອຖ ໂຂ ມິລິນ຺ໂທ ຣາຊາ ອາຍສ຺ມນ຺ຕໍ ນາຄເສນໍ ເອຕທໂວຈ “ນາຫໍ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ມຸສາ ຠຓາມິ, ອີສຎ຺ຈ ປຏິຈ຺ຈ ອກ຺ຂຎ຺ຈ ປຏິຈ຺ຈ ຈກ຺ການິ ຈ ປຏິຈ຺ຈ ຣຖປຎ຺ຊຣຎ຺ຈ ປຏິຈ຺ຈ ຣຖທຓ຺ຑກຎ຺ຈ ປຏິຈ຺ຈ ‘ຣໂຖ’ຕິ ສງ຺ຂາ ສມຎ຺ຎາ ປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ໂວຫາໂຣ ນາມມຕ຺ຕໍ ປວຕ຺ຕຕີ”ຕິ.

“ສາຘຸ ໂຂ, ຕ຺ວໍ ມຫາຣາຊ, ຣຖໍ ຊານາສິ, ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ມຍ຺ຫມ຺ປິ ເກເສ ຈ ປຏິຈ຺ຈ ໂລເມ ຈ ປຏິຈ຺ຈ…ເປ… ມຕ຺ຖລຸງ຺ຄຎ຺ຈ ປຏິຈ຺ຈ ຣູປຎ຺ຈ ປຏິຈ຺ຈ ເວທນຎ຺ຈ ປຏິຈ຺ຈ ສຎ຺ຎຎ຺ຈ ປຏິຈ຺ຈ ສງ຺ຂາເຣ ຈ ປຏິຈ຺ຈ ວິຎ຺ຎາຓຎ຺ຈ ປຏິຈ຺ຈ ‘ນາຄເສໂນ’ຕິ ສງ຺ຂາ ສມຎ຺ຎາ ປຎ຺ຎຕ຺ຕິ ໂວຫາໂຣ ນາມມຕ຺ຕໍ ປວຕ຺ຕຕິ, ປຣມຕ຺ຖໂຕ ປເນຕ຺ຖ ປຸຄ຺ຄໂລ ນູປລພ຺ຠຕິ. ຠາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ວຊິຣາຍ ຠິກ຺ຂຸນິຍາ ຠຄວໂຕ ສມ຺ມຸຂາ –

“‘ຍຖາ ຫິ ອງ຺ຄສມ຺ຠາຣາ, ໂຫຕິ ສທ຺ໂທ ຣໂຖ ອິຕິ;

ເອວໍ ຂນ຺ເຘສຸ ສນ຺ເຕສຸ, ໂຫຕິ “ສຕ຺ໂຕ”ຕິ ສມ຺ມຸຕີ’”ຕິ [ສໍ. ນິ. ໑.໑໗໑].

“ອຈ຺ຉຣິຍໍ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ອພ຺ຠຸຕໍ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ອຕິຈິຕ຺ຣານິ ປຎ຺ຫປຏິຠານານິ ວິສຊ຺ຊິຕານິ, ຍທິ ພຸທ຺ໂຘ ຕິເຏ຺ຐຍ຺ຍ ສາທຸກາຣໍ ທເທຍ຺ຍ, ສາທຸ ສາທຸ ນາຄເສນ, ອຕິຈິຕ຺ຣານິ ປຎ຺ຫປຏິຠານານິ ວິສຊ຺ຊິຕານີ”ຕິ.

ປຎ຺ຎຕ຺ຕິປເຎ຺ຫາ ປຎ຺ຈໂມ.

໑. ວສ຺ສຄຓນປເຎ຺ຫາ

໑. “ກຕິວສ຺ໂສສິ ຕ຺ວໍ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນາ”ຕິ? “ສຕ຺ຕວສ຺ໂສຫໍ, ມຫາຣາຊາ”ຕິ. “ເກ ເຕ, ຠນ຺ເຕ, ສຕ຺ຕ, ຕ຺ວໍ ວາ ສຕ຺ຕ, ຄຓນາ ວາ ສຕ຺ຕາ”ຕິ?

ເຕນ ໂຂ ປນ ສມເຍນ ມິລິນ຺ທສ຺ສ ຣເຎ຺ຎາ ສພ຺ພາຠຣຓປຏິມຓ຺ຑິຕສ຺ສ ອລງ຺ກຕປຏິຍຕ຺ຕສ຺ສ ປຘວິຍໍ ຉາຍາ ທິສ຺ສຕິ, ອຸທກມຓິເກ ຈ ຉາຍາ ທິສ຺ສຕິ. ອຘ ໂຂ ອາຍສ຺ມາ ນາຄເສໂນ ມິລິນ຺ທໍ ຣາຊານໍ ເອຕທໂວຈ “ອຍໍ ເຕ, ມຫາຣາຊ, ຉາຍາ ປຘວິຍໍ ອຸທກມຓິເກ ຈ ທິສ຺ສຕິ, ກິໍ ປນ, ມຫາຣາຊ, ຕ຺ວໍ ວາ ຣາຊາ, ຉາຍາ ວາ ຣາຊາ”ຕິ? “ອຫໍ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ຣາຊາ, ນາຍໍ ຉາຍາ ຣາຊາ, ມໍ ປນ ນິສ຺ສາຍ ຉາຍາ ປວຕ຺ຕຕີ”ຕິ. “ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ວສ຺ສານໍ ຄຓນາ ສຕ຺ຕ, ນ ປນາຫໍ ສຕ຺ຕ, ມໍ ປນ ນິສ຺ສາຍ ສຕ຺ຕ ປວຕ຺ຕຕິ, ຉາຍູປມໍ ມຫາຣາຊາ”ຕິ. “ອຈ຺ຉຣິຍໍ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ອພ຺ຠຸຕໍ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ອຕິຈິຕ຺ຣານິ ປຎ຺ຫປຏິຠານານິ ວິສຊ຺ຊິຕານີ”ຕິ.

ວສ຺ສຄຓນປເຎ຺ຫາ ຉເຏ຺ຐາ.

໑. ວີມໍສນປເຎ຺ຫາ

໑. ຣາຊາ ອາຫ “ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ສລ຺ລປິສ຺ສສິ ມຍາ ສທ຺ຘິ”ນ຺ຕິ? “ສເຈ, ຕ຺ວໍ ມຫາຣາຊ, ປຓ຺ຑິຕວາທໍ [ປຓ຺ຑິຕວາທາ (ສີ. ປີ.)] ສລ຺ລປິສ຺ສສິ ສລ຺ລປິສ຺ສາມິ, ສເຈ ປນ ຣາຊວາທໍ ສລ຺ລປິສ຺ສສິ ນ ສລ຺ລປິສ຺ສາມີ”ຕິ. “ກຘໍ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ປຓ຺ຑິຕາ ສລ຺ລປນ຺ຕີ”ຕິ? “ປຓ຺ຑິຕານໍ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ສລ຺ລາເປ ອາເວຐນມ຺ປິ ກຍິຣຕິ, ນິເພ຺ຐນມ຺ປິ ກຍິຣຕິ, ນິຄ຺ຄໂຫປິ ກຍິຣຕິ, ປຏິກມ຺ມມ຺ປິ ກຍິຣຕິ, ວິສ຺ສາໂສປິ [ວິເສໂສປິ (ສີ. ປີ.)] ກຍິຣຕິ, ປຏິວິສ຺ສາໂສປິ ກຍິຣຕິ, ນ ຈ ເຕນ ປຓ຺ຑິຕາ ກຸປ຺ປນ຺ຕິ, ເອວໍ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ປຓ຺ຑິຕາ ສລ຺ລປນ຺ຕີ”ຕິ. “ກຘໍ ປນ, ຠນ຺ເຕ, ຣາຊາໂນ ສລ຺ລປນ຺ຕີ”ຕິ? “ຣາຊາໂນ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ສລ຺ລາເປ ເອກໍ ວຕ຺ຘຸໍ ປຏິຊານນ຺ຕິ, ໂຍ ຕໍ ວຕ຺ຘຸໍ ວິໂລເມຕິ, ຕສ຺ສ ທຓ຺ຑໍ ອາຓາເປນ຺ຕິ ‘ອິມສ຺ສ ທຓ຺ຑໍ ປເຓຘາ’ຕິ, ເອວໍ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ຣາຊາໂນ ສລ຺ລປນ຺ຕີ”ຕິ. “ປຓ຺ຑິຕວາທາຫໍ, ຠນ຺ເຕ, ສລ຺ລປິສ຺ສາມິ, ໂນ ຣາຊວາທໍ, ວິສ຺ສເຏ຺ຐາ ຠທນ຺ໂຕ ສລ຺ລປຕຸ ຍຘາ ຠິກ຺ຂຸນາ ວາ ສາມເຓເຣນ ວາ ອຸປາສເກນ ວາ ອາຣາມິເກນ ວາ ສທ຺ຘິໍ ສລ຺ລປຕິ , ເອວໍ ວິສ຺ສເຏ຺ຐາ ຠທນ຺ໂຕ ສລ຺ລປຕຸ ມາ ຠາຍຕູ”ຕິ. “ສຸຏ຺ຐຸ ມຫາຣາຊາ”ຕິ ເຘໂຣ ອພ຺ຠານຸໂມທິ.

រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, បុច្ឆិស្សាមី”តិ។ “បុច្ឆ មហារាជា”តិ។ “បុច្ឆិតោសិ មេ ភន្តេ”តិ។ “វិស្សជ្ជិតំ មហារាជា”តិ។ “កិំ បន, ភន្តេ, តយា វិស្សជ្ជិត”ន្តិ? “កិំ បន, មហារាជ, តយា បុច្ឆិត”ន្តិ។

វីមំសនបញ្ហោ តតិយោ។

៤។ អនន្តកាយបញ្ហោ

៤។ អថ ខោ មិលិន្ទស្ស រញ្ញោ ឯតទហោសិ “បណ្ឌិតោ ខោ អយំ ភិក្ខុ បដិពលោ មយា សទ្ធិំ សល្លបិតុំ, ពហុកានិ ច មេ ឋានានិ បុច្ឆិតព្ពានិ ភវិស្សន្តិ, យាវ អបុច្ឆិតានិ យេវ តានិ ឋានានិ ភវិស្សន្តិ, អថ សូរិយោ អត្ថំ គមិស្សតិ, យំនូនាហំ ស្វេ អន្តេបុរេ សល្លបេយ្យ”ន្តិ។ អថ ខោ រាជា ទេវមន្តិយំ ឯតទវោច “តេន ហិ, ត្វំ ទេវមន្តិយ, ភទន្តស្ស អារោចេយ្យាសិ ‘ស្វេ អន្តេបុរេ រញ្ញា សទ្ធិំ សល្លាបោ ភវិស្សតី’”តិ។ ឥទំ វត្វា មិលិន្ទោ រាជា ឧដ្ឋាយាសនា ថេរំ នាគសេនំ អាបុច្ឆិត្វា រថំ អភិរុហិត្វា “នាគសេនោ នាគសេនោ”តិ សជ្ឈាយំ ករោន្តោ បក្កាមិ។

អថ ខោ ទេវមន្តិយោ អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោច “រាជា, ភន្តេ, មិលិន្ទោ ឯវមាហ ‘ស្វេ អន្តេបុរេ រញ្ញា សទ្ធិំ សល្លាបោ ភវិស្សតី’”តិ។ “សុកត”ន្តិ ថេរោ អព្ភានុមោទិ។ អថ ខោ តស្សា រត្តិយា អច្ចយេន ទេវមន្តិយោ ច អនន្តកាយោ ច មង្កុរោ ច សព្ពទិន្នោ ច យេន មិលិន្ទោ រាជា តេនុបសង្កមិំសុ, ឧបសង្កមិត្វា រាជានំ មិលិន្ទំ ឯតទវោចុំ “អាគច្ឆតុ, មហារាជ, ភទន្តោ នាគសេនោ”តិ ? “អាម អាគច្ឆតូ”តិ។ “កិត្តកេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ អាគច្ឆតូ”តិ? “យត្តកេ ភិក្ខូ ឥច្ឆតិ, តត្តកេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ អាគច្ឆតូ”តិ។

អថ ខោ សព្ពទិន្នោ អាហ “អាគច្ឆតុ, មហារាជ, ទសហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិ”ន្តិ, ទុតិយម្បិ ខោ រាជា អាហ “យត្តកេ ភិក្ខូ ឥច្ឆតិ, តត្តកេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ អាគច្ឆតូ”តិ ។ ទុតិយម្បិ ខោ សព្ពទិន្នោ អាហ “អាគច្ឆតុ, មហារាជ, ទសហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិ”ន្តិ។ តតិយម្បិ ខោ រាជា អាហ “យត្តកេ ភិក្ខូ ឥច្ឆតិ, តត្តកេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ អាគច្ឆតូ”តិ។ តតិយម្បិ ខោ សព្ពទិន្នោ អាហ “អាគច្ឆតុ, មហារាជ, ទសហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិ”ន្តិ។ “សព្ពោ បនាយំ សក្ការោ បដិយាទិតោ, អហំ ភណាមិ ‘យត្តកេ ភិក្ខូ ឥច្ឆតិ, តត្តកេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ អាគច្ឆតូ’តិ។ អយំ, ភណេ សព្ពទិន្នោ, អញ្ញថា ភណតិ, កិំ នុ មយំ នប្បដិពលា ភិក្ខូនំ ភោជនំ ទាតុ”ន្តិ? ឯវំ វុត្តេ សព្ពទិន្នោ មង្កុ អហោសិ។

អថ ខោ ទេវមន្តិយោ ច អនន្តកាយោ ច មង្កុរោ ច យេនាយស្មា នាគសេនោ តេនុបសង្កមិំសុ, ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោចុំ “រាជា, ភន្តេ, មិលិន្ទោ ឯវមាហ ‘យត្តកេ ភិក្ខូ ឥច្ឆតិ, តត្តកេហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ អាគច្ឆតូ’”តិ។ អថ ខោ អាយស្មា នាគសេនោ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ អសីតិយា ភិក្ខុសហស្សេហិ សទ្ធិំ សាគលំ បាវិសិ។

អថ ខោ អនន្តកាយោ អាយស្មន្តំ នាគសេនំ និស្សាយ គច្ឆន្តោ អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោច “ភន្តេ នាគសេន, យំ បនេតំ ព្រូមិ

'នាគសេនោ'តិ, កតមោ ឯត្ថ, នាគសេនោ"តិ? ថេរោ អាហ "កោ បនេត្ថ 'នាគសេនោ'តិ មញ្ញសី"តិ? "យោ សោ, ភន្តេ, អព្ភន្តរេ វាតោ ជីវោ បវិសតិ ច និក្ខមតិ ច, សោ 'នាគសេនោ'តិ មញ្ញាមី"តិ។ "យទិ បនេសោ វាតោ និក្ខមិត្វា នប្បវិសេយ្យ, បវិសិត្វា ន និក្ខមេយ្យ, ជីវេយ្យ នុ ខោ សោ បុរិសោ"តិ? "ន ហិ ភន្តេ"តិ។ "យេ បនិមេ សង្ខធមកា សង្ខំ ធមេន្តិ, តេសំ វាតោ បុន បវិសតី"តិ? "ន ហិ ភន្តេ"តិ។ "យេ បនិមេ វំសធមកា វំសំ ធមេន្តិ, តេសំ វាតោ បុន បវិសតី"តិ? "ន ហិ ភន្តេ"តិ។ "យេ បនិមេ សិង្គធមកា សិង្គំ ធមេន្តិ, តេសំ វាតោ បុន បវិសតី"តិ? "ន ហិ ភន្តេ"តិ។ "អថ កិស្ស បន តេ ន មរន្តី"តិ។ "នាហំ បដិពលោ តយា វាទិនា សទ្ធិំ សល្លបិតុំ, សាធុ, ភន្តេ, អត្ថំ ជប្បេហី"តិ។ "នេសោ ជីវោ, អស្សាសបស្សាសា នាមេតេ កាយសង្ខារា"តិ ថេរោ អភិធម្មកថំ កថេសិ។ អថ អនត្តការយោ ឧបាសកត្តំ បដិវេទេសីតិ។

អនត្តកាយបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

៥. បព្វជ្ជាបញ្ហោ

៥. អថ ខោ អាយស្មា នាគសេនោ យេន មិលិន្ទស្ស រញ្ញោ និវេសនំ តេនុបសង្កមិ, ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ សបរិសំ បណីតេន ខាទនីយេន ភោជនីយេន សហត្ថា សន្តប្បេត្វា សម្បវារេត្វា ឯកមេកំ ភិក្ខុំ ឯកមេកេន ទុស្សយុគេន អច្ឆាទេត្វា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ តិចីវរេន អច្ឆាទេត្វា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោច "ភន្តេ នាគសេន ទសហិ ភិក្ខូហិ សទ្ធិំ ឥធ និសីទថ, អវសេសា គច្ឆន្តូ"តិ។

អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ភុត្តាវិំ ឱនីតបត្តបាណិំ វិទិត្វា អញ្ញតរំ នីចំ អាសនំ គហេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ, ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ មិលិន្ទោ រាជា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោច "ភន្តេ នាគសេន, កិម្ហិ ហោតិ កថាសល្លាបោ"តិ? "អត្ថេន មយំ, មហារាជ, អត្ថិកា, អត្ថេ ហោតុ កថាសល្លាបោ"តិ។

រាជា អាហ "កិមត្ថិយា, ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហាកំ បព្វជ្ជា, កោ ច តុម្ហាកំ បរមត្ថោ"តិ។ ថេរោ អាហ "កិន្តិ, មហារាជ, ឥទំ ទុក្ខំ និរុជ្ឈេយ្យ, អញ្ញញ្ច ទុក្ខំ ន ឧប្បជ្ជេយ្យាតិ។ ឯតទត្ថា, មហារាជ, អម្ហាកំ បព្វជ្ជា, អនុបាទា បរិនិព្ពានំ ខោ បន អម្ហាកំ បរមត្ថោ"តិ។

"កិំ បន, ភន្តេ នាគសេន, សព្វេ ឯតទត្ថាយ បព្វជន្តី"តិ? "ន ហិ, មហារាជ, កេចិ ឯតទត្ថាយ បព្វជន្តិ, កេចិ រាជាភិនីតា [រាជាភីតា (សី។)] បព្វជន្តិ, កេចិ ចោរាភិនីតា [ចោរាភីតា (សី។)] បព្វជន្តិ, កេចិ ឥណដ្ដា បព្វជន្តិ, កេចិ អាជីវិកត្ថាយ បព្វជន្តិ, យេ បន សម្មា បព្វជន្តិ, តេ ឯតទត្ថាយ បព្វជន្តី"តិ។

"ត្វំ បន, ភន្តេ, ឯតទត្ថាយ បព្វជិតោសី"តិ? "អហំ ខោ, មហារាជ, ទហរកោ សន្តោ បព្វជិតោ, ន ជានាមិ ឥមស្ស នាមត្ថាយ

បព្វជាមីតិ, អបិ ច ខោ ឯវំ មេ អហោសិ 'បណ្ឌិតា ឥមេ សមណា សក្យបុត្តិយា, តេ មំ សិក្ខាបេស្សន្តី'តិ, ស្វាហំ តេហិ សិក្ខាបិតោ ជានាមិ ច បស្សាមិ ច 'ឥមស្ស នាមត្ថាយ បព្វជ្ជា'"តិ។

"កល្លោសិ , ភន្តេ នាគសេនា"តិ។

បព្វជ្ជបញ្ហោ បញ្ចមោ។

៦. បដិសន្ធិបញ្ហោ

៦. រាជា អាហ "ភន្តេ នាគសេន, អត្ថិ កោចិ មតោ ន បដិសន្ទហតី"តិ។ ថេរោ អាហ "កោចិ បដិសន្ទហតិ, កោចិ ន បដិសន្ទហតី"តិ។ "កោ បដិសន្ទហតិ, កោ ន បដិសន្ទហតី"តិ? "សកិលេសោ, មហារាជ, បដិសន្ទហតិ, និក្កិលេសោ ន បដិសន្ទហតី"តិ។ "ត្វំ បន, ភន្តេ នាគសេន, បដិសន្ទហិស្សសី"តិ? "សចេ, មហារាជ, សឧបាទានោ ភវិស្សាមិ បដិសន្ទហិស្សាមិ, សចេ អនុបាទានោ ភវិស្សាមិ ន បដិសន្ទហិស្សាមី"តិ។

"កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា"តិ។

បដិសន្ធិបញ្ហោ ឆដ្ឋោ។

៧. យោនិសោមនសិការបញ្ហោ

៧. រាជា អាហ "ភន្តេ នាគសេន, យោ ន បដិសន្ទហតិ, ននុ សោ យោនិសោ មនសិការេន ន បដិសន្ទហតី"តិ? "យោនិសោ ច មហារាជ, មនសិការេន បញ្ញាយ ច អញ្ញេហិ ច កុសលេហិ ធម្មេហី"តិ។ "ននុ, ភន្តេ, យោនិសោ មនសិការោ យេវ បញ្ញា"តិ? "ន ហិ, មហារាជ, អញ្ញោ មនសិការោ, អញ្ញា បញ្ញា, ឥមេសំ ខោ, មហារាជ, អជេឡកគោណមហិំសឱដ្ឋគទ្រភានម្បិ មនសិការោ អត្ថិ, បញ្ញា បន តេសំ នត្ថី"តិ។

"កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា"តិ។

យោនិសោមនសិការបញ្ហោ សត្តមោ។

៨។ មនសិការលក្ខណបញ្ហោ

៨។ រាជា អាហ “កិំលក្ខណោ, ភន្តេ នាគសេន, មនសិការោ, កិំលក្ខណា បញ្ញា”តិ? “ឩហនលក្ខណោ ខោ, មហារាជ, មនសិការោ, ឆេទនលក្ខណា បញ្ញា”តិ។

“កថំ ឩហនលក្ខណោ មនសិការោ, កថំ ឆេទនលក្ខណា បញ្ញា, ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “ជានាសិ, ត្វំ មហារាជ, យវលាវកេ”តិ។ “អាម , ភន្តេ, ជានាមី”តិ ។ “កថំ, មហារាជ, យវលាវកា យវំ លុនន្តី”តិ? “វាមេន, ភន្តេ, ហត្ថេន យវកលាបំ គហេត្វា ទក្ខិណេន ហត្ថេន ទាត្តំ គហេត្វា ទាត្តេន ឆិន្ទន្តី”តិ។

“យថា, មហារាជ, យវលាវកោ វាមេន ហត្ថេន យវកលាបំ គហេត្វា ទក្ខិណេន ហត្ថេន ទាត្តំ គហេត្វា យវំ ឆិន្ទតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគាវចរោ មនសិការេន មានសំ គហេត្វា បញ្ញាយ កិលេសេ ឆិន្ទតិ, ឯវំ ខោ, មហារាជ, ឩហនលក្ខណោ មនសិការោ, ឯវំ ឆេទនលក្ខណា បញ្ញា”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

មនសិការលក្ខណបញ្ហោ អដ្ឋមោ។

៩។ សីលលក្ខណបញ្ហោ

៩។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, យំ បនេតំ ព្រូសិ ‘អញ្ញេហិ ច កុសលេហិ ធម្មេហី’តិ, កតមេ តេ កុសលា ធម្មា”តិ? “សីលំ, មហារាជ, សទ្ធា វីរិយំ សតិ សមាធិ, ឥមេ តេ កុសលា ធម្មា”តិ។ “កិំលក្ខណំ, ភន្តេ, សីល”ន្តិ? “បតិដ្ឋានលក្ខណំ, មហារាជ, សីលំ សព្ពេសំ កុសលានំ ធម្មានំ, ឥន្ទ្រិយពលពោជ្ឈង្គមគ្គសតិបដ្ឋានសម្មប្បធានិទ្ធិបាទឈានវិមោក្ខស- មាធិសមាបត្តីនំ សីលំ បតិដ្ឋំ, សីលេ បតិដ្ឋិតោ ខោ, មហារាជ, យោគាវចរោ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេតិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ វីរិយិន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយន្តិ, សព្ពេ កុសលា ធម្មា ន បរិហាយន្តី”តិ។ “ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ , យេ កេចិ ពីជគាមភូតគាមា វុឌ្ឍិ វិរូឡ្ហិ វេបុល្លំ អាបជ្ជន្តិ, សព្ពេ តេ បថវិំ និស្សាយ បថវិយំ បតិដ្ឋាយ វុឌ្ឍិ វិរូឡ្ហិ វេបុល្លំ អាបជ្ជន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគាវចរោ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេតិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ វីរិយិន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយ”ន្តិ។

“ភិយ្យោ ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, យេ កេចិ ពលករណីយា កម្មន្តា កយិរន្តិ, សព្ពេ តេ បថវិំ និស្សាយ បថវិយំ បតិដ្ឋាយ កយិរន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគាវចរោ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេតិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ វីរិយិន្ទ្រិយំ

សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយ”ន្តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, នគរវឌ្ឍកី នគរំ មាបេតុកាមោ បឋមំ នគរដ្ឋានំ សោធាបេត្វា ខាណុកណ្ដកំ អបកឌ្ឍាបេត្វា ភូមិំ សមំ ការាបេត្វា តតោ អបរភាគេ វីថិចតុក្កសិង្ឃាដកាទិបរិច្ឆេទេន វិភជិត្វា នគរំ មាបេតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគាវចរោ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេតិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ វីរិយិន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយ”ន្តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, លង្ឃកោ សិប្បំ ទស្សេតុកាមោ បថវិំ ខណាបេត្វា សក្ខរកឋលំ អបកឌ្ឍាបេត្វា ភូមិំ ការាបេត្វា មុទុកាយ ភូមិយា សិប្បំ ទស្សេតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគាវចរោ សីលំ និស្សាយ សីលេ បតិដ្ឋាយ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ភាវេតិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ វីរិយិន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយន្តិ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា –

“‘សីលេ បតិដ្ឋាយ នរោ សបញ្ញោ, ចិត្តំ បញ្ញញ្ច ភាវយំ;

អាតាបី និបកោ ភិក្ខុ, សោ ឥមំ វិជដយេ ជដ’ន្តិ [សំ។ និ។ ១។២៣]។

“‘អយំ បតិដ្ឋា ធរណីវ បាណិនំ, ឥទញ្ច មូលំ កុសលាភិវុឌ្ឍិយា;

មុខញ្ចិទំ សព្ពជិនានុសាសនេ, យោ សីលក្ខន្ធោ វរបាតិមោក្ខិយោ’”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

សីលលក្ខណបញ្ហោ បឋមោ។

១០។ សម្បសាទនលក្ខណសទ្ធាបញ្ហោ

១០។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, កិំលក្ខណា សទ្ធា”តិ? “សម្បសាទនលក្ខណា ច, មហារាជ, សទ្ធា, សម្បក្ខន្ទនលក្ខណា ចា”តិ។ “កថំ, ភន្តេ, សម្បសាទនលក្ខណា សទ្ធា”តិ? “សទ្ធា ខោ, មហារាជ, ឧប្បជ្ជមានា នីវរណេ វិក្ខម្ភេតិ, វិនីវរណំ ចិត្តំ ហោតិ អច្ឆំ វិប្បសន្នំ អនាវិលំ។ ឯវំ ខោ, មហារាជ, សម្បសាទនលក្ខណា សទ្ធា”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, រាជា ចក្កវត្តី ចតុរង្គិនិយា សេនាយ សទ្ធិំ អទ្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ បរិត្តំ ឧទកំ តរេយ្យ, តំ ឧទកំ ហត្ថីហិ ច អស្សេហិ ច រថេហិ ច បត្តីហិ ច ខុភិតំ ភវេយ្យ អាវិលំ លុឡិតំ កលលីភូតំ។ ឧត្តិណ្ណោ ច រាជា ចក្កវត្តី មនុស្សេ អាណាបេយ្យ ‘បានីយំ, ភណេ, អាហរថ, បិវិស្សាមី’តិ, រញ្ញោ ច ឧទកប្បសាទកោ មណិ ភវេយ្យ។ ‘ឯវំ ទេវា’តិ ខោ តេ មនុស្សា រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស បដិស្សុត្វា តំ ឧទកប្បសាទកំ មណិំ ឧទកេ បក្ខិបេយ្យុំ, តស្មិំ ឧទកេ បក្ខិត្តមត្តេ សង្ខសេវាលបណកំ វិគច្ឆេយ្យ, កទ្ទមោ ច សន្និសីទេយ្យ, អច្ឆំ ភវេយ្យ ឧទកំ វិប្បសន្នំ អនាវិលំ។ តតោ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស បានីយំ ឧបនាមេយ្យុំ ‘បិវតុ, ទេវ, បានីយ’ន្តិ។

“យថា, មហារាជ, ឧទកំ, ឯវំ ចិត្តំ ទដ្ឋព្ពំ, យថា តេ មនុស្សា, ឯវំ យោគាវចរោ ទដ្ឋព្ពោ, យថា សង្ខសេវាលបណកំ កទ្ទមោ ច, ឯវំ កិលេសា ទដ្ឋព្ពា។ យថា ឧទកប្បសាទកោ មណិ, ឯវំ សទ្ធា ទដ្ឋព្ពា, យថា ឧទកប្បសាទកេ មណិម្ហិ ឧទកេ បក្ខិត្តមត្តេ សង្ខសេវាលបណកំ វិគច្ឆេយ្យ, កទ្ទមោ ច សន្និសីទេយ្យ, អច្ឆំ ភវេយ្យ ឧទកំ វិប្បសន្នំ អនាវិលំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សទ្ធា ឧប្បជ្ជមានា នីវរណេ វិក្ខម្ភេតិ, វិនីវរណំ ចិត្តំ ហោតិ អច្ឆំ វិប្បសន្នំ អនាវិលំ, ឯវំ ខោ, មហារាជ, សម្បសាទនលក្ខណា សទ្ធា”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

សម្បសាទនលក្ខណសទ្ធាបញ្ហោ នវមោ។

១០។ សម្បក្ខន្ទនលក្ខណសទ្ធាបញ្ហោ

១០។ “កថំ , ភន្តេ, សម្បក្ខន្ទនលក្ខណា សទ្ធា”តិ,? “យថា, មហារាជ, យោគាវចរោ អញ្ញេសំ ចិត្តំ វិមុត្តំ បស្សិត្វា សោតាបត្តិផលេ វា សកទាគាមិផលេ វា អនាគាមិផលេ វា អរហត្តេ វា សម្បក្ខន្ទតិ យោគំ ករោតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។ ឯវំ ខោ, មហារាជ, សម្បក្ខន្ទនលក្ខណា សទ្ធា”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, ឧបរិបព្ពតេ មហាមេឃោ អភិប្បវស្សេយ្យ, តំ ឧទកំ យថានិន្នំ បវត្តមានំ បព្ពតកន្ទរបទរសាខា បរិបូរេត្វា នទិំ បរិបូរេយ្យ, សា ឧភតោ កូលានិ សំវិស្សន្ទន្តី គច្ឆេយ្យ, អថ មហាជនកាយោ អាគន្ត្វា តស្សា នទិយា ឧត្តានតំ វា គម្ភីរតំ វា អជានន្តោ ភីតោ វិត្ថតោ តីរេ តិដ្ឋេយ្យ, អថញ្ញតរោ បុរិសោ អាគន្ត្វា អត្តនោ ថាមញ្ច ពលញ្ច សម្បស្សន្តោ គាឡ្ហំ កច្ឆំ ពន្ធិត្វា បក្ខន្ទិត្វា តរេយ្យ, តំ តិណ្ណំ បស្សិត្វា មហាជនកាយោបិ តរេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគាវចរោ អញ្ញេសំ ចិត្តំ វិមុត្តំ បស្សិត្វា សោតាបត្តិផលេ វា សកទាគាមិផលេ វា អនាគាមិផលេ វា អរហត្តេ វា សម្បក្ខន្ទតិ យោគំ ករោតិ អប្បត្តស្ស បត្តិយា អនធិគតស្ស អធិគមាយ អសច្ឆិកតស្ស សច្ឆិកិរិយាយ។ ឯវំ ខោ, មហារាជ, សម្បក្ខន្ទនលក្ខណា សទ្ធាតិ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា សំយុត្តនិកាយវរេ –

“‘សទ្ធាយ តរតី ឱឃំ, អប្បមាទេន អណ្ណវំ;

ចិរិយេន ទុក្ខមច្ចេតិ, បញ្ញាយ បរិសុជ្ឈតី’”តិ [សំ។ និ។ ១។២៤៦]។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

សម្បក្ខន្ទនលក្ខណសទ្ធាបញ្ហោ ទសមោ។

១១។ វីរិយលក្ខណបញ្ហោ

១១។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, កិំលក្ខណំ វីរិយ”ន្តិ? “ឧបត្ថម្ភនលក្ខណំ, មហារាជ, វីរិយំ, វីរិយុបត្ថម្ភិតា សព្ពេ កុសលា ធម្មា ន បរិហាយន្តី”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, បុរិសោ គេហេ បតន្តេ អញ្ញេន ទារុនា ឧបត្ថម្ភេយ្យ, ឧបត្ថម្ភិតំ សន្តំ ឯវំ តំ គេហំ ន បតេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឧបត្ថម្ភនលក្ខណំ វីរិយំ, វីរិយុបត្ថម្ភិតា សព្ពេ កុសលា ធម្មា ន បរិហាយន្តី”តិ។

“ភិយ្យោ ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, បរិត្តកំ សេនំ មហតី សេនា ភញ្ជេយ្យ, តតោ រាជា អញ្ញមញ្ញំ អនុសារេយ្យ អនុបេសេយ្យ អត្តនោ បរិត្តកាយ សេនាយ ពលំ អនុបទំ ទទេយ្យ, តាយ សទ្ធិំ បរិត្តកា សេនា មហតិំ សេនំ ភញ្ជេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឧបត្ថម្ភនលក្ខណំ វីរិយំ, វីរិយុបត្ថម្ភិតា សព្ពេ កុសលា ធម្មា ន បរិហាយន្តិ។ ភាសិតម្បេតំ , មហារាជ, ភគវតា – ‘វីរិយវា ខោ, ភិក្ខវេ, អរិយសាវកោ អកុសលំ បជហតិ, កុសលំ ភាវេតិ។ សាវជ្ជំ បជហតិ, អនវជ្ជំ ភាវេតិ។ សុទ្ធមត្តានំ បរិហរតី’”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

វីរិយលក្ខណបញ្ហោ ឯកាទសមោ។

១២។ សតិលក្ខណបញ្ហោ

១២។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, កិំលក្ខណា សតី”តិ? “អបិលាបនលក្ខណា, មហារាជ, សតិ, ឧបគ្គណ្ហនលក្ខណា ចា”តិ។ “កថំ, ភន្តេ, អបិលាបនលក្ខណា សតី”តិ? “សតិ, មហារាជ, ឧប្បជ្ជមានា កុសលាកុសលសាវជ្ជានវជ្ជហីនប្បណីតកណ្ហសុក្កសប្បដិភាគធម្មេ អបិលាបេតិ

‘ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា, ឥមេ ចត្តារោ សម្មប្បធានា, ឥមេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា, ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ, ឥមានិ បញ្ច ពលានិ, ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា, អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, អយំ សមថោ, អយំ វិបស្សនា, អយំ វិជ្ជា, អយំ វិមុត្តី’តិ។ តតោ យោគាវចរោ សេវិតព្ពេ ធម្មេ សេវតិ, អសេវិតព្ពេ ធម្មេ ន សេវតិ។ ភជិតព្ពេ ធម្មេ ភជតិ អភជិតព្ពេ ធម្មេ ន ភជតិ។ ឯវំ ខោ, មហារាជ, អបិលាបនលក្ខណា សតី”តិ។

“ឧបមំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស ភណ្ឌាគារិកោ រាជានំ ចក្កវត្តិំ សាយំ បាតំ យសំ សរាបេតិ ‘ឯត្តកា, ទេវ, តេ ហត្ថី, ឯត្តកា អស្សា, ឯត្តកា រថា, ឯត្តកា បត្តី, ឯត្តកំ ហិរញ្ញំ, ឯត្តកំ សុវណ្ណំ, ឯត្តកំ សាបតេយ្យំ, តំ ទេវោ សរតូ’តិ រញ្ញោ សាបតេយ្យំ អបិលាបេតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សតិ ឧប្បជ្ជមានា កុសលាកុសលសាវជ្ជានវជ្ជហីនប្បណីតកណ្ហសុក្កសប្បដិភាគេ ធម្មេ អបិលាបេតិ ‘ឥមេ ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា, ឥមេ ចត្តារោ សម្មប្បធានា, ឥមេ ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា, ឥមានិ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ, ឥមានិ បញ្ច ពលានិ, ឥមេ សត្ត ពោជ្ឈង្គា, អយំ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, អយំ សមថោ, អយំ វិបស្សនា, អយំ វិជ្ជា, អយំ វិមុត្តី’តិ។ តតោ យោគាវចរោ សេវិតព្ពេ ធម្មេ សេវតិ, អសេវិតព្ពេ ធម្មេ ន សេវតិ។ ភជិតព្ពេ ធម្មេ ភជតិ, អភជិតព្ពេ ធម្មេ ន ភជតិ។ ឯវំ ខោ, មហារាជ, អបិលាបនលក្ខណា សតី”តិ។

“កថំ, ភន្តេ, ឧបគ្គណ្ហនលក្ខណា សតី”តិ? “សតិ, មហារាជ, ឧប្បជ្ជមានា ហិតាហិតានំ ធម្មានំ គតិយោ សមន្នេសតិ ‘ឥមេ ធម្មា ហិតា, ឥមេ ធម្មា អហិតា។ ឥមេ ធម្មា ឧបការា, ឥមេ ធម្មា អនុបការា’តិ។ តតោ យោគាវចរោ អហិតេ ធម្មេ អបនុទេតិ, ហិតេ ធម្មេ ឧបគ្គណ្ហាតិ។ អនុបការេ ធម្មេ អបនុទេតិ, ឧបការេ ធម្មេ ឧបគ្គណ្ហាតិ។ ឯវំ ខោ, មហារាជ, ឧបគ្គណ្ហនលក្ខណា សតី”តិ។

“ឧបមំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស បរិណាយករតនំ រញ្ញោ ហិតាហិតេ ជានាតិ ‘ឥមេ រញ្ញោ ហិតា, ឥមេ អហិតា។ ឥមេ ឧបការា, ឥមេ អនុបការា’តិ។ តតោ អហិតេ អបនុទេតិ, ហិតេ ឧបគ្គណ្ហាតិ។ អនុបការេ អបនុទេតិ, ឧបការេ ឧបគ្គណ្ហាតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សតិ ឧប្បជ្ជមានា ហិតាហិតានំ ធម្មានំ គតិយោ សមន្នេសតិ ‘ឥមេ ធម្មា ហិតា, ឥមេ ធម្មា អហិតា។ ឥមេ ធម្មា ឧបការា, ឥមេ ធម្មា អនុបការា’តិ។ តតោ យោគាវចរោ អហិតេ ធម្មេ អបនុទេតិ, ហិតេ ធម្មេ ឧបគ្គណ្ហា’តិ។ អនុបការេ ធម្មេ អបនុទេតិ, ឧបការេ ធម្មេ ឧបគ្គណ្ហាតិ។ ឯវំ ខោ, មហារាជ, ឧបគ្គណ្ហនលក្ខណា សតិ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា – ‘សតិញ្ច ខ្វាហំ, ភិក្ខវេ, សព្ពត្ថិកំ វទាមី’”តិ។

“កល្លោសិ , ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

សតិលក្ខណបញ្ហោ ទ្វាទសមោ។

១៣។ សមាធិបញ្ហោ

໑໓. ຣາຊາ ອາຫ “ຠເນ຺ຕ ນາຄເສນ, ກິໍລກ຺ຂເຓາ ສມາຘີ”ຕິ? “ປມຸຂລກ຺ຂເຓາ, ມຫາຣາຊ, ສມາຘິ, ເຍ ເກຈິ ກຸສລາ ຘມ຺ມາ, ສເພ຺ພ ເຕ ສມາຘິປມຸຂາ ເຫານ຺ຕິ ສມາຘິນິນ຺ນາ ສມາຘິເປານາ ສມາຘິປພ຺ຠາຣາ”ຕິ.

“ໂອປມ຺ມໍ ກເຣາຫີ”ຕິ. “ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ກູຏາຄາຣສ຺ສ ຍາ ກາຈິ ເຄາປານສິເຍາ, ສພ຺ພາ ຕາ ກູຏງ຺ຄມາ ເຫານ຺ຕິ ກູຏນິນ຺ນາ ກູຏສເມາສຣຓາ, ກູຏໍ ຕາສໍ ອຄ຺ຄມກ຺ຂາຍຕິ. ເອວເມວ ເຂາ, ມຫາຣາຊ, ເຍ ເກຈິ ກຸສລາ ຘມ຺ມາ, ສເພ຺ພ ເຕ ສມາຘິປມຸຂາ ເຫານ຺ຕິ ສມາຘິນິນ຺ນາ ສມາຘິເປານາ ສມາຘິປພ຺ຠາຣາຕິ.

“ຠິເຍ຺ຍາ ໂອປມ຺ມໍ ກເຣາຫີ”ຕິ. “ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ເກາຈິ ຣາຊາ ຈຕຸຣງ຺ຄິນິຍາ ເສນາຍ ສທ຺ຘິໍ ສງ຺ຄາມໍ ໂອຕເຣຍ຺ຍ, ສພ຺ພາວ ເສນາ ຫຕ຺ຖີ ຈ ອສ຺ສາ ຈ ຣຖາ ຈ ປຕ຺ຕີ ຈ ຕປ຺ປມຸຂາ [ຕມ຺ມຸຂາ (ສ຺ຍາ. ກ.)] ຠເວຍ຺ຍຸໍ ຕນ຺ນິນ຺ນາ ຕປ຺ເປານາ ຕປ຺ປພ຺ຠາຣາ ຕໍ ເຍວ ອນຸປຣິຍາເຍຍ຺ຍຸໍ. ເອວເມວ ເຂາ, ມຫາຣາຊ, ເຍ ເກຈິ ກຸສລາ ຘມ຺ມາ, ສເພ຺ພ ເຕ ສມາຘິປມຸຂາ ເຫານ຺ຕິ ສມາຘິນິນ຺ນາ ສມາຘິເປານາ ສມາຘິປພ຺ຠາຣາ. ເອວໍ ເຂາ, ມຫາຣາຊ, ປມຸຂລກ຺ຂເຓາ ສມາຘິ. ຠາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ຠຄວຕາ – “ສມາຘິໍ, ຠິກ຺ຂເວ, ຠາເວຖ, ສມາຫິເຕາ, ຠິກ຺ຂເວ, ຠິກ຺ຂຸ ຍຖາຠູຕໍ ປຊານາຕີ”ຕິ.

“ກລ຺ເລາສິ, ຠເນ຺ຕ ນາຄເສນາ”ຕິ.

ສມາຘິປເຍ຺ຫາ ເຕຣສເມາ.

໑໔. ປຎ຺ຎາລກ຺ຂຓປເຍ຺ຫາ

໑໔. ຣາຊາ ອາຫ “ຠເນ຺ຕ ນາຄເສນ, ກິໍລກ຺ຂຓາ ປຎ຺ຎາ”ຕິ? “ປຸເພ຺ພວ ເຂາ, ມຫາຣາຊ, ມຍາ ວຸຕ຺ຕໍ ‘ເຉທນລກ຺ຂຓາ ປຎ຺ຎາ’ຕິ, ອປິ ຈ ເອາຠາສນລກ຺ຂຓາ ປຎ຺ຎາ”ຕິ. “ກຖໍ, ຠເນ຺ຕ, ເອາຠາສນລກ຺ຂຓາ ປຎ຺ຎາ”ຕິ? “ປຎ຺ຎາ, ມຫາຣາຊ, ອຸປ຺ປຊ຺ຊມານາ ອວິຊ຺ຊນ຺ຘກາຣໍ ວິຘເມຕິ, ວິເຊ຺ຊາຠາສໍ ຊເນຕິ, ຎາຓາເລາກໍ ວິທໍເສຕິ, ອຣິຍສစ຺ຈານິ ປາກຏານິ ກເຣາຕິ. ຕເຕາ ເຍາຄາວຈເຣາ ‘ອນິຈ຺ຈ’ນ຺ຕິ ວາ ‘ທຸກ຺ຂ’ນ຺ຕິ ວາ ‘ອນຕ຺ຕາ’ຕິ ວາ ສມ຺ມປ຺ປຎ຺ຎາຍ ປສ຺ສຕີ”ຕິ.

“ໂອປມ຺ມໍ ກເຣາຫີ”ຕິ. “ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ປຸຣິເສາ ອນ຺ຘກາເຣ ເຄເຫ ປທີປໍ ປເວເສຍ຺ຍ, ປວິເຏ຺ຐາ ປທີເປາ ອນ຺ຘກາຣໍ ວິຘເມຕິ, ເອາຠາສໍ ຊເນຕິ, ອາເລາກໍ ວິທໍເສຕິ, ຣູປານິ ປາກຏານິ ກເຣາຕິ. ເອວເມວ ເຂາ, ມຫາຣາຊ, ປຎ຺ຎາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊມານາ ອວິຊ຺ຊນ຺ຘກາຣໍ ວິຘເມຕິ, ວິເຊ຺ຊາຠາສໍ ຊເນຕິ, ຎາຓາເລາກໍ ວິທໍເສຕິ, ອຣິຍສစ຺ຈານິ ປາກຏານິ ກເຣາຕິ. ຕເຕາ ເຍາຄາວຈເຣາ ‘ອນິຈ຺ຈ’ນ຺ຕິ ວາ ‘ທຸກ຺ຂ’ນ຺ຕິ ວາ ‘ອນຕ຺ຕາ’ຕິ ວາ ສມ຺ມປ຺ປຎ຺ຎາຍ ປສ຺ສຕິ. ເອວໍ ເຂາ, ມຫາຣາຊ, ເອາຠາສນລກ຺ຂຓາ ປຎ຺ຎາ”ຕິ.

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

បញ្ញាលក្ខណបញ្ហោ បន្នរសមោ។

១៩។ នានាធម្មានំ ឯកកិច្ចអភិនិប្ផាទនបញ្ហោ

១៩។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, ឯតេ ធម្មា នានា សន្តា ឯកំ អត្ថំ អភិនិប្ផាទេន្តី”តិ? “អាម, មហារាជ, ឯតេ ធម្មា នានា សន្តា ឯកំ អត្ថំ អភិនិប្ផាទេន្តិ, កិលេសេ ហនន្តី”តិ។

“កថំ, ភន្តេ, ឯតេ ធម្មា នានា សន្តា ឯកំ អត្ថំ អភិនិប្ផាទេន្តិ, កិលេសេ ហនន្តិ? ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, សេនា នានា សន្តា ហត្ថី ច អស្សា ច រថា ច បត្តី ច ឯកំ អត្ថំ អភិនិប្ផាទេន្តិ, សង្គាមេ បរសេនំ អភិវិជិនន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឯតេ ធម្មា នានា សន្តា ឯកំ អត្ថំ អភិនិប្ផាទេន្តិ, កិលេសេ ហនន្តី”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

នានាធម្មានំ ឯកកិច្ចអភិនិប្ផាទនបញ្ហោ សោឡសមោ។

មហាវគ្គោ បឋមោ។

ឥមស្មិំ វគ្គេ សោឡស បញ្ហា។

២។ អទ្ធានវគ្គោ

១។ ធម្មសន្តតិបញ្ហោ

១។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, យោ ឧប្បជ្ជតិ, សោ ឯវ សោ, ឧទាហុ អញ្ញោ”តិ? ថេរោ អាហ “ន ច សោ, ន ច អញ្ញោ”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, យទា ត្វំ ទហរោ តរុណោ មន្ទោ ឧត្តានសេយ្យកោ អហោសិ, សោ ឯវ ត្វំ ឯតរហិ

ยหาเถ្តា”ติ? “ត หิ, ភន្តេ, អញ្ញោ សោ ឧបាសកោ តម្ហា មហាពោធិសត្តោ ឧត្តរាភិមុខោ អហោសិ, អញ្ញោ អហំ ឯតរហិ យហាថេរោ”តិ។ “ឯវំ

សន្តេ ខោ, មហារាជ, មាតាតិបិ ន ភវិស្សតិ, បិតាតិបិ ន ភវិស្សតិ, អាចរិយោតិបិ ន ភវិស្សតិ, សិប្បវាតិបិ ន ភវិស្សតិ, សីលវាតិបិ

ន ភវិស្សតិ, បញ្ញវាតិបិ ន ភវិស្សតិ។ កិំ នុ ខោ, មហារាជ, អញ្ញា ឯវ កលលស្ស មាតា, អញ្ញា អព្ពុទស្ស មាតា, អញ្ញា បេសិយា

មាតា, អញ្ញា ឃនស្ស មាតា, អញ្ញា ខុទ្ទកស្ស មាតា, អញ្ញា មហន្តស្ស មាតា, អញ្ញោ សិប្បំ សិក្ខតិ, អញ្ញោ សិក្ខិតោ ភវតិ, អញ្ញោ

បាបកម្មំ ករោតិ, អញ្ញស្ស ហត្ថបាទា ឆិជ្ជន្តី”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ។ ត្វំ បន, ភន្តេ, ឯវំ វុត្តេ កិំ វទេយ្យាសី”តិ? ថេរោ អាហ “អហញ្ញេវ

ខោ, មហារាជ, ទហរោ អហោសិំ តម្ហា មហាពោធិសត្តោ ឧត្តរាភិមុខោ, អហញ្ញេវ ឯតរហិ មហាថេរោ, ឥមមេវ កាយំ និស្សាយ សព្វេ តេ

ឯកសង្គហិតា”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, កោចិ បុរិសោ បទីបំ បទីបេយ្យ, កិំ សោ សព្វរត្តិំ បទីបេយ្យា”តិ? “អាម, ភន្តេ,

សព្វរត្តិំ បទីបេយ្យា”តិ។ “កិំ នុ ខោ, មហារាជ, យា បុរិមេ យាមេ អច្ចិ, សា មជ្ឈិមេ យាមេ អច្ចី”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “យា មជ្ឈិមេ យាមេ

អច្ចិ, សា បច្ឆិមេ យាមេ អច្ចី”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “កិំ នុ ខោ, មហារាជ, អញ្ញោ សោ អហោសិ បុរិមេ យាមេ បទីបោ, អញ្ញោ មជ្ឈិមេ

យាមេ បទីបោ, អញ្ញោ បច្ឆិមេ យាមេ បទីបោ”តិ? “ន ហិ ភន្តេ, តំ យេវ និស្សាយ សព្វរត្តិំ បទីបិតោ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ,

ធម្មសន្តតិ សន្ទហតិ, អញ្ញោ ឧប្បជ្ជតិ, អញ្ញោ និរុជ្ឈតិ, អបុព្ពំ អចរិមំ វិយ សន្ទហតិ, តេន ន ច សោ, ន ច អញ្ញោ, បុរិមវិញ្ញាណេ

បច្ឆិមវិញ្ញាណំ សង្គហំ គច្ឆតី”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, ខីរំ ទុយ្ហមានំ កាលន្តរេន ទធិ បរិវត្តេយ្យ, ទធិតោ នវនីតំ, នវនីតតោ ឃតំ

បរិវត្តេយ្យ, យោ នុ ខោ, មហារាជ, ឯវំ វទេយ្យ ‘យំ យេវ ខីរំ តំ យេវ ទធិ, យំ យេវ ទធិ តំ យេវ នវនីតំ, យំ យេវ នវនីតំ តំ

យេវ ឃត’ន្តិ, សម្មា នុ ខោ សោ, មហារាជ, វទមានោ វទេយ្យា”តិ? “ន ហិ ភន្តេ, តំយេវ និស្សាយ សម្ភូតា”ន្តិ។ “ឯវមេវ ខោ,

មហារាជ, ធម្មសន្តតិ សន្ទហតិ, អញ្ញោ ឧប្បជ្ជតិ, អញ្ញោ និរុជ្ឈតិ, អបុព្ពំ អចរិមំ វិយ សន្ទហតិ, តេន ន ច សោ, ន ច អញ្ញោ,

បុរិមវិញ្ញាណេ បច្ឆិមវិញ្ញាណំ សង្គហំ គច្ឆតី”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

ធម្មសន្តតិបញ្ហោ បឋមោ។

២។ បដិសន្ទហនបញ្ហោ

២។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, យោ ន បដិសន្ទហតិ, ជានាតិ សោ ‘ន បដិសន្ទហិស្សាមី’តិ? “អាម, មហារាជ, យោ ន បដិសន្ទហតិ,

ជានាតិ សោ ‘ន បដិសន្ទហិស្សាមី’តិ។ “កថំ, ភន្តេ, ជានាតី”តិ? “យោ ហេតុ យោ បច្ចយោ, មហារាជ, បដិសន្ទហនាយ, តស្ស ហេតុស្ស

តស្ស បច្ចយស្ស ឧបរមា ជានាតិ សោ ‘ន បដិសន្ទហិស្សាមី’”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, កស្សកោ គហបតិកោ កសិត្វា ច វបិត្វា ច ធញ្ញាគារំ បរិបូរេយ្យ។ សោ អបរេន សមយេន នេវ កស្សេយ្យ ន វបេយ្យ, យថាសម្ភតញ្ច ធញ្ញំ បរិភុញ្ជេយ្យ វា វិសជ្ជេយ្យ វា យថា បច្ចយំ វា ករេយ្យ, ជានេយ្យ សោ, មហារាជ, កស្សកោ គហបតិកោ ‘ន មេ ធញ្ញាគារំ បរិបូរេស្សតី’តិ? “អាម, ភន្តេ, ជានេយ្យា”តិ។ “កថំ ជានេយ្យា”តិ? “យោ ហេតុ យោ បច្ចយោ ធញ្ញាគារស្ស បរិបូរណាយ, តស្ស ហេតុស្ស តស្ស បច្ចយស្ស ឧបរមា ជានាតិ ‘ន មេ ធញ្ញាគារំ បរិបូរេស្សតី’”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោ ហេតុ យោ បច្ចយោ បដិសន្ទហនាយ, តស្ស ហេតុស្ស តស្ស បច្ចយស្ស ឧបរមា ជានាតិ សោ ‘ន បដិសន្ទហិស្សាមី’តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

បដិសន្ទហនបញ្ហោ ទុតិយោ។

៣. ញាណបញ្ញាបញ្ហោ

៣. រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, យស្ស ញាណំ ឧប្បន្នំ, តស្ស បញ្ញា ឧប្បន្នា”តិ? “អាម, មហារាជ, យស្ស ញាណំ ឧប្បន្នំ, តស្ស បញ្ញា ឧប្បន្នា”តិ។ “កិំ, ភន្តេ, យញ្ញេវ ញាណំ សា យេវ បញ្ញា”តិ? “អាម, មហារាជ, យញ្ញេវ ញាណំ សា យេវ បញ្ញា”តិ។ “យស្ស បន, ភន្តេ, តញ្ញេវ ញាណំ សា យេវ បញ្ញា ឧប្បន្នា, កិំ សម្មុយ្ហេយ្យ សោ, ឧទាហុ ន សម្មុយ្ហេយ្យា”តិ? “កត្ថចិ, មហារាជ, សម្មុយ្ហេយ្យ, កត្ថចិ ន សម្មុយ្ហេយ្យា”តិ។ “កុហិំ, ភន្តេ, សម្មុយ្ហេយ្យា”តិ? “អញ្ញាតបុព្ពេសុ វា, មហារាជ, សិប្បដ្ឋានេសុ, អគតបុព្ពាយ វា ទិសាយ, អស្សុតបុព្ពាយ វា នាមបញ្ញត្តិយា សម្មុយ្ហេយ្យា”តិ។ “កុហិំ ន សម្មុយ្ហេយ្យា”តិ? “យំ ខោ បន, មហារាជ, តាយ បញ្ញាយ កតំ ‘អនិច្ច’ន្តិ វា ‘ទុក្ខ’ន្តិ វា ‘អនត្តា’តិ វា, តហិំ ន សម្មុយ្ហេយ្យា”តិ។ “មោហោ បនស្ស, ភន្តេ, កុហិំ គច្ឆតី”តិ? “មោហោ ខោ, មហារាជ, ញាណេ ឧប្បន្នមត្តេ តត្ថេវ និរុជ្ឈតី”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, កោចិទេវ បុរិសោ អន្ធការគេហេ បទីបំ អារោបេយ្យ, តតោ អន្ធការោ និរុជ្ឈេយ្យ, អាលោកោ បាតុភវេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ញាណេ ឧប្បន្នមត្តេ មោហោ តត្ថេវ និរុជ្ឈតី”តិ។

“បញ្ញា បន, ភន្តេ, កុហិំ គច្ឆតី”តិ? “បញ្ញាបិ ខោ, មហារាជ, សកិច្ចយំ កត្វា តត្ថេវ និរុជ្ឈតិ, យំ បន តាយ បញ្ញាយ កតំ ‘អនិច្ច’ន្តិ វា ‘ទុក្ខ’ន្តិ វា ‘អនត្តា’តិ វា, តំ ន និរុជ្ឈតី”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, យំ បនេតំ ព្រូសិ ‘បញ្ញា សកិច្ចយំ កត្វា តត្ថេវ និរុជ្ឈតិ, យំ បន តាយ បញ្ញាយ កតំ ‘អនិច្ច’ន្តិ វា ‘ទុក្ខ’ន្តិ វា ‘អនត្តា’តិ វា, តំ ន និរុជ្ឈតី’តិ, តស្ស ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, យោ កោចិ បុរិសោ រត្តិំ លេខំ បេសេតុកាមោ លេខកំ បក្កោសាបេត្វា ទីបំ អាលោបេត្វា លេខំ លិខាបេយ្យ, លិខិតេ បន លេខេ ទីបំ វិជ្ឈាបេយ្យ, វិជ្ឈាបិតេបិ ទីបេ លេខំ ន វិនស្សេយ្យ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, បញ្ញា សកិច្ចយំ កត្វា តត្ថេវ និរុជ្ឈតិ, យំ បន តាយ បញ្ញាយ កតំ ‘អនិច្ច’ន្តិ វា ‘ទុក្ខ’ន្តិ វា ‘អនត្តា’តិ វា, តំ ន និរុជ្ឈតី”តិ។

“ភិយ្យោ ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, បុរត្ថិមេសុ ជនបទេសុ មនុស្សា អនុឃរំ បញ្ច បញ្ច ឧទកឃដកានិ ឋបេន្តិ អាលិម្បនំ វិជ្ឈាបេតុំ, ឃរេ បទិត្តេ តានិ បញ្ច ឧទកឃដកានិ ឃរស្សុបរិ ខិបន្តិ, តតោ អគ្គិ វិជ្ឈាយតិ, កិំ នុ ខោ, មហារាជ, តេសំ មនុស្សានំ ឯវំ ហោតិ ‘បុន តេហិ ឃដេហិ ឃដកិច្ចំ ករិស្សាមា’”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, អលំ តេហិ ឃដេហិ, កិំ តេហិ ឃដេហី”តិ? “យថា, មហារាជ, បញ្ច ឧទកឃដកានិ, ឯវំ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ទដ្ឋព្ពានិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ វីរិយិន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ យថា តេ មនុស្សា, ឯវំ យោគាវចរោ ទដ្ឋព្ពោ។ យថា អគ្គិ, ឯវំ កិលេសា ទដ្ឋព្ពា។ យថា បញ្ចហិ ឧទកឃដេហិ អគ្គិ វិជ្ឈាបីយតិ, ឯវំ បញ្ចិន្ទ្រិយេហិ កិលេសា វិជ្ឈាបីយន្តិ, វិជ្ឈាបិតាបិ កិលេសា ន បុន សម្ភវន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, បញ្ញា សកិច្ចយំ កត្វា តត្ថេវ និរុជ្ឈតិ, យំ បន តាយ បញ្ញាយ កតំ ‘អនិច្ច’ន្តិ វា ‘ទុក្ខ’ន្តិ វា ‘អនត្តា’តិ វា, តំ ន និរុជ្ឈតី”តិ។

“ភិយ្យោ ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, វេជ្ជោ បញ្ចមូលភេសជ្ជានិ គហេត្វា គិលានកំ ឧបសង្កមិត្វា តានិ បញ្ចមូលភេសជ្ជានិ បិសិត្វា [បិំសិត្វា (សី॰ បី॰)] គិលានកំ បាយេយ្យ, តេហិ ច ទោសា និទ្ធមេយ្យុំ, កិំ នុ ខោ, មហារាជ, តស្ស វេជ្ជស្ស ឯវំ ហោតិ ‘បុន តេហិ បញ្ចមូលភេសជ្ជេហិ ភេសជ្ជកិច្ចំ ករិស្សាមី’”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, អលំ តេហិ បញ្ចមូលភេសជ្ជេហិ, កិំ តេហិ បញ្ចមូលភេសជ្ជេហី”តិ? “យថា, មហារាជ, បញ្ចមូលភេសជ្ជានិ, ឯវំ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ទដ្ឋព្ពានិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ វីរិយិន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ, យថា វេជ្ជោ, ឯវំ យោគាវចរោ ទដ្ឋព្ពោ។ យថា ព្យាធិ, ឯវំ កិលេសា ទដ្ឋព្ពា។ យថា ព្យាធិតោ បុរិសោ, ឯវំ បុថុជ្ជនោ ទដ្ឋព្ពោ។ យថា បញ្ចមូលភេសជ្ជេហិ គិលានស្ស ទោសា និទ្ធន្តា, ទោសេ និទ្ធន្តេ គិលានោ អរោគោ ហោតិ, ឯវំ បញ្ចិន្ទ្រិយេហិ កិលេសា និទ្ធមីយន្តិ, និទ្ធមិតា ច កិលេសា ន បុន សម្ភវន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, បញ្ញា សកិច្ចយំ កត្វា តត្ថេវ និរុជ្ឈតិ, យំ បន តាយ បញ្ញាយ កតំ ‘អនិច្ច’ន្តិ វា ‘ទុក្ខ’ន្តិ វា ‘អនត្តា’តិ វា, តំ ន និរុជ្ឈតី”តិ។

“ភិយ្យោ ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, សង្គាមាវចរោ យោធោ បញ្ច កណ្ឌានិ គហេត្វា សង្គាមំ ឱតរេយ្យ បរសេនំ វិជេតុំ, សោ សង្គាមគតោ តានិ បញ្ច កណ្ឌានិ ខិបេយ្យ, តេហិ ច បរសេនា ភិជ្ជេយ្យ , កិំ នុ ខោ, មហារាជ, តស្ស សង្គាមាវចរស្ស យោធស្ស ឯវំ ហោតិ ‘បុន តេហិ កណ្ឌេហិ កណ្ឌកិច្ចំ ករិស្សាមី’”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, អលំ តេហិ កណ្ឌេហិ, កិំ តេហិ កណ្ឌេហី”តិ? “យថា, មហារាជ, បញ្ច កណ្ឌានិ, ឯវំ បញ្ចិន្ទ្រិយានិ ទដ្ឋព្ពានិ សទ្ធិន្ទ្រិយំ វីរិយិន្ទ្រិយំ សតិន្ទ្រិយំ សមាធិន្ទ្រិយំ បញ្ញិន្ទ្រិយំ។ យថា, មហារាជ, សង្គាមាវចរោ យោធោ, ឯវំ យោគាវចរោ ទដ្ឋព្ពោ។ យថា បរសេនា, ឯវំ កិលេសា ទដ្ឋព្ពា។ យថា បញ្ចហិ កណ្ឌេហិ បរសេនា ភិជ្ជតិ, ឯវំ បញ្ចិន្ទ្រិយេហិ កិលេសា ភិជ្ជន្តិ, ភគ្គា ច កិលេសា ន បុន សម្ភវន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, បញ្ញា សកិច្ចយំ កត្វា តត្ថេវ និរុជ្ឈតិ, យំ

ᨷᨶ ᨲᩣᨿ ᨷᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨠᨲᩴ ‘ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ‘ᨴᩩᨠ᩠ᨡ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ‘ᩋᨶᨲ᩠ᨲᩣ’ᨲᩥ ᩅᩣ, ᨲᩴ ᨶ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

“ᨠᩃ᩠ᩃᩮᩣᩈᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨬᩣᨱᨷᨬ᩠ᨬᩣᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ᪨

᪔᪨ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩉᨶᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩅᩮᨴᩥᨿᨶᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪔᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩣᩉ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨿᩮᩣ ᨶ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩉᨲᩥ, ᩅᩮᨴᩮᨲᩥ ᩈᩮᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩅᩮᨴᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ? ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩅᩮᨴᩮᨲᩥ, ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨶ ᩅᩮᨴᩮᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩴ ᩅᩮᨴᩮᨲᩥ, ᨠᩥᩴ ᨶ ᩅᩮᨴᩮᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᨠᩣᨿᩥᨠᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩅᩮᨴᨶᩴ ᩅᩮᨴᩮᨲᩥ, ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩴ ᩅᩮᨴᨶᩴ ᨶ ᩅᩮᨴᩮᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᨳᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨠᩣᨿᩥᨠᩴ ᩅᩮᨴᨶᩴ ᩅᩮᨴᩮᨲᩥ, ᨠᨳᩴ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩴ ᩅᩮᨴᨶᩴ ᨶ ᩅᩮᨴᩮᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᨿᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ ᨿᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨠᩣᨿᩥᨠᩣᨿ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ, ᨲᩔ ᩉᩮᨲᩩᩔ ᨲᩔ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩔ ᩋᨶᩩᨷᩁᨾᩣ ᨠᩣᨿᩥᨠᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩮᨴᨶᩴ ᩅᩮᨴᩮᨲᩥ, ᨿᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ ᨿᩮᩣ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩮᩣ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩣᨿ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᩏᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ, ᨲᩔ ᩉᩮᨲᩩᩔ ᨲᩔ ᨷᨧ᩠ᨧᨿᩔ ᩏᨷᩁᨾᩣ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩮᨴᨶᩴ ᨶ ᩅᩮᨴᩮᨲᩥ᪨ ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨷᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ – ‘ᩈᩮᩣ ᩑᨠᩴ ᩅᩮᨴᨶᩴ ᩅᩮᨴᩮᨲᩥ ᨠᩣᨿᩥᨠᩴ ᨶ ᨧᩮᨲᩈᩥᨠ’’’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨿᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩅᩮᨴᨶᩴ ᩅᩮᨴᩮᨲᩥ, ᨠᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩮᩣ ᨶ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩋᨶᩩᨶᨿᩮᩣ ᩅᩣ ᨷᨭᩥᨥᩮᩣ ᩅᩣ, ᨶ ᨧ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨷᨠ᩠ᨠᩴ ᨷᩣᨲᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᩁᩥᨷᩣᨠᩴ ᩋᩣᨣᨾᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᨷᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ᪨ ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨷᩮᨲᩴ , ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨳᩮᩁᩮᨶ ᩈᩣᩁᩥᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩮᨶᩣᨷᨲᩥᨶᩣ –

“‘ᨶᩣᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᩣᨾᩥ ᨾᩁᨱᩴ, ᨶᩣᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᩣᨾᩥ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ;

ᨠᩣᩃᨬ᩠ᨧ ᨷᨭᩥᨠᨦ᩠ᨡᩣᨾᩥ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᩈᩴ ᨽᨲᨠᩮᩣ ᨿᨳᩣ᪨

“‘ᨶᩣᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᩣᨾᩥ ᨾᩁᨱᩴ, ᨶᩣᨽᩥᨶᨶ᩠ᨴᩣᨾᩥ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ;

ᨠᩣᩃᨬ᩠ᨧ ᨷᨭᩥᨠᨦ᩠ᨡᩣᨾᩥ, ᩈᨾ᩠ᨷᨩᩣᨶᩮᩣ ᨷᨲᩥᩔᨲᩮᩣ’”ᨲᩥ᪨

“ᨠᩃ᩠ᩃᩮᩣᩈᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ [ᨷᩔ ᨳᩮᩁᨣᩣ᪨ [illegible]]᪨

ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩉᨶᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩅᩮᨴᩥᨿᨶᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

៥. វេទនាបញ្ហោ

៥. រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, យា វេទនា កុសលា វា អកុសលា វា អព្យាកតា វា”តិ? “សិយា, មហារាជ, កុសលា, សិយា អកុសលា, សិយា អព្យាកតា”តិ. “យទិ, ភន្តេ, កុសលា ន ទុក្ខា, យទិ ទុក្ខា ន កុសលា, កុសលំ ទុក្ខន្តិ នុប្បជ្ជតី”តិ. “តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, ឥធ បុរិសស្ស ហត្ថេ តត្តំ អយោគុឡំ និក្ខិបេយ្យ, ទុតិយេ ហត្ថេ សីតំ ហិមបិណ្ឌំ និក្ខិបេយ្យ, អបិ នុ ខោ, មហារាជ, ឧភោបិ តេ ទហេយ្យុ”ន្តិ? “អាម, ភន្តេ, ឧភោបិ តេ ទហេយ្យុ”ន្តិ. “កិំ នុ ខោ, តេ, មហារាជ, ឧភោបិ ឧណ្ហា”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ. “កិំ បន តេ, មហារាជ, ឧភោបិ សីតលា”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ. “អាជានាហិ និគ្គហំ យទិ តត្តំ ទហតិ, ន ច តេ ឧភោបិ ឧណ្ហា, តេន នុប្បជ្ជតិ. យទិ សីតលំ ទហតិ, ន ច តេ ឧភោបិ សីតលា, តេន នុប្បជ្ជតិ. កិស្ស បន តេ, មហារាជ, ឧភោបិ ទហន្តិ, ន ច តេ ឧភោបិ ឧណ្ហា, ន ច តេ ឧភោបិ សីតលា? ឯកំ ឧណ្ហំ ឯកំ សីតលំ, ឧភោបិ តេ ទហន្តិ, តេន នុប្បជ្ជតី”តិ. “នាហំ បដិពលោ តយា វាទិនា សទ្ធិំ សល្លបិតុំ, សាធុ អត្ថំ ជប្បេហី”តិ. តតោ ថេរោ អភិធម្មសំយុត្តាយ កថាយ រាជានំ មិលិន្ទំ សញ្ញាបេសិ –

“ឆយិមានិ , មហារាជ, គេហនិស្សិតានិ សោមនស្សានិ, ឆ នេក្ខម្មនិស្សិតានិ សោមនស្សានិ, ឆ គេហនិស្សិតានិ ទោមនស្សានិ, ឆ នេក្ខម្មនិស្សិតានិ ទោមនស្សានិ, ឆ គេហនិស្សិតា ឧបេក្ខា, ឆ នេក្ខម្មនិស្សិតា ឧបេក្ខាតិ, ឥមានិ ឆ ឆក្កានិ, អតីតាបិ ឆត្តិំសវិធា វេទនា, អនាគតាបិ ឆត្តិំសវិធា វេទនា, បច្ចុប្បន្នាបិ ឆត្តិំសវិធា វេទនា, តទេកជ្ឈំ អភិសញ្ញូហិត្វា អភិសម្បិណ្ឌេត្វា អដ្ឋសតំ វេទនា ហោន្តី”តិ.

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ.

វេទនាបញ្ហោ បញ្ចមោ.

៦. នាមរូបឯកត្តនានត្តបញ្ហោ

៦. រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, កោ បដិសន្ទហតី”តិ? ថេរោ អាហ “នាមរូបំ ខោ, មហារាជ, បដិសន្ទហតី”តិ. “កិំ ឥមំ យេវ នាមរូបំ បដិសន្ទហតី”តិ? “ន ខោ, មហារាជ, ឥមំ យេវ នាមរូបំ បដិសន្ទហតិ, ឥមិនា បន, មហារាជ, នាមរូបេន កម្មំ ករោតិ សោភនំ វា បាបកំ វា, តេន កម្មេន អញ្ញំ នាមរូបំ បដិសន្ទហតី”តិ. “យទិ, ភន្តេ, ន ឥមំ យេវ នាមរូបំ បដិសន្ទហតិ, ននុ សោ មុត្តោ ភវិស្សតិ បាបកេហិ កម្មេហី”តិ? ថេរោ អាហ “យទិ ន បដិសន្ទហេយ្យ, មុត្តោ ភវេយ្យ បាបកេហិ កម្មេហិ. យស្មា ច ខោ, មហារាជ, បដិសន្ទហតិ, តស្មា ន មុត្តោ បាបកេហិ កម្មេហី”តិ.

“ឧបមំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, កោចិទេវ បុរិសោ អញ្ញតរស្ស បុរិសស្ស អម្ពំ អវហរេយ្យ, តមេនំ អម្ពសាមិកោ គហេត្វា រញ្ញោ ទស្សេយ្យ ‘ឥមិនា ទេវ បុរិសេន មយ្ហំអម្ពា អវហដា’តិ, សោ ឯវំ វទេយ្យ ‘នាហំ, ទេវ, ឥមស្ស អម្ពេ អវហរាមិ, អញ្ញេ តេ អម្ពា, យេ ឥមិនា រោបិតា, អញ្ញេ តេ អម្ពា, យេ មយា អវហដា, នាហំ ទណ្ឌប្បត្តោ’តិ។ កិំ នុ ខោ សោ, មហារាជ, បុរិសោ ទណ្ឌប្បត្តោ ភវេយ្យា”តិ? “អាម, ភន្តេ, ទណ្ឌប្បត្តោ ភវេយ្យា”តិ។ “កេន ការណេនា”តិ? “កិញ្ចាបិ សោ ឯវំ វទេយ្យ, បុរិមំ, ភន្តេ, អម្ពំ អប្បច្ចក្ខាយ បច្ឆិមេន អម្ពេន សោ បុរិសោ ទណ្ឌប្បត្តោ ភវេយ្យា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឥមិនា នាមរូបេន កម្មំ ករោតិ សោភនំ វា បាបកំ វា, តេន កម្មេន អញ្ញំ នាមរូបំ បដិសន្ទហតិ, តស្មា ន បរិមុត្តោ បាបកេហិ កម្មេហី”តិ។

“ភិយ្យោ ឧបមំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, កោចិទេវ បុរិសោ អញ្ញតរស្ស បុរិសស្ស សាលិំ អវហរេយ្យ…បេ… ឧច្ឆុំ អវហរេយ្យ…បេ… យថា មហារាជ កោចិ បុរិសោ ហេមន្តកាលេ អគ្គិំ ជាលេត្វា វិសិព្វេត្វា [វិសីវេត្វា (សី។ បី។)] អវិជ្ឈាបេត្វា បក្កមេយ្យ, អថ ខោ សោ អគ្គិ អញ្ញតរស្ស បុរិសស្ស ខេត្តំ ឌហេយ្យ [ឧបឌហេយ្យ (ក។)], តមេនំ ខេត្តសាមិកោ គហេត្វា រញ្ញោ ទស្សេយ្យ ‘ឥមិនា, ទេវ, បុរិសេន មយ្ហំខេត្តំ ទឌ្ឍ’ន្តិ។ សោ ឯវំ វទេយ្យ ‘នាហំ, ទេវ, ឥមស្ស ខេត្តំ ឈាបេមិ, អញ្ញោ សោ អគ្គិ, យោ មយា អវិជ្ឈាបិតោ, អញ្ញោ សោ អគ្គិ, យេនិមស្ស ខេត្តំ ទឌ្ឍំ, នាហំ ទណ្ឌប្បត្តោ’តិ។ កិំ នុ ខោ សោ, មហារាជ, បុរិសោ ទណ្ឌប្បត្តោ ភវេយ្យា”តិ? “អាម, ភន្តេ, ទណ្ឌប្បត្តោ ភវេយ្យា”តិ។ “កេន ការណេនា”តិ? “កិញ្ចាបិ សោ ឯវំ វទេយ្យ, បុរិមំ, ភន្តេ, អគ្គិំ អប្បច្ចក្ខាយ បច្ឆិមេន អគ្គិនា សោ បុរិសោ ទណ្ឌប្បត្តោ ភវេយ្យា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឥមិនា នាមរូបេន កម្មំ ករោតិ សោភនំ វា បាបកំ វា, តេន កម្មេន អញ្ញំ នាមរូបំ បដិសន្ទហតិ, តស្មា ន បរិមុត្តោ បាបកេហិ កម្មេហី”តិ។

“ភិយ្យោ ឧបមំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, កោចិទេវ បុរិសោ បទីបំ អាទាយ បាសាទំ អភិរុហិត្វា ភុញ្ជេយ្យ, បទីបោ ឈាយមានោ តិណំ ឈាបេយ្យ, តិណំ ឈាយមានំ ឃរំ ឈាបេយ្យ, ឃរំ ឈាយមានំ គាមំ ឈាបេយ្យ, គាមជនោ តំ បុរិសំ គហេត្វា ឯវំ វទេយ្យ ‘កិស្ស ត្វំ, ភោ បុរិស, គាមំ ឈាបេសី’តិ, សោ ឯវំ វទេយ្យ ‘នាហំ, ភោ, គាមំ ឈាបេមិ, អញ្ញោ សោ បទីបគ្គិ, យស្សាហំ អាលោកេន ភុញ្ជិំ, អញ្ញោ សោ អគ្គិ, យេន គាមោ ឈាបិតោ’តិ, តេ វិវទមានា តវ សន្តិកេ អាគច្ឆេយ្យុំ, កស្ស ត្វំ, មហារាជ, អដ្ដំ [អត្ថំ (សី។ បី។)] ធារេយ្យាសី”តិ? “គាមជនស្ស ភន្តេ”តិ។ “កិំ ការណា”តិ? “កិញ្ចាបិ សោ ឯវំ វទេយ្យ, អបិ ច តតោ ឯវ សោ អគ្គិ និព្ពត្តោ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, កិញ្ចាបិ អញ្ញំ មារណន្តិកំ នាមរូបំ, អញ្ញំ បដិសន្ធិស្មិំ នាមរូបំ, អបិ ច តតោ យេវ តំ និព្ពត្តំ, តស្មា ន បរិមុត្តោ បាបកេហិ កម្មេហី”តិ។

“ភិយ្យោ ឧបមំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, កោចិទេវ បុរិសោ ទហរិំ ទារិកំ វារេត្វា សុង្កំ ទត្វា បក្កមេយ្យ។ សា អបរេន សមយេន មហតី អស្ស វយប្បត្តា, តតោ អញ្ញោ បុរិសោ សុង្កំ ទត្វា វិវាហំ ករេយ្យ, ឥតរោ អាគន្ត្វា ឯវំ វទេយ្យ ‘កិស្ស បន មេ ត្វំ, អម្ភោ បុរិស, ភរិយំ នេសី’តិ? សោ ឯវំ វទេយ្យ ‘នាហំ តវ ភរិយំ នេមិ, អញ្ញា សា ទារិកា ទហរី តរុណី, យា តយា វារិតា ច ទិន្នសុង្កា ច, អញ្ញាយំ ទារិកា មហតី វយប្បត្តា មយា វារិតា ច ទិន្នសុង្កា ចា’តិ, តេ វិវទមានា តវ សន្តិកេ អាគច្ឆេយ្យុំ។ កស្ស ត្វំ, មហារាជ, អដ្ដំ ធារេយ្យាសី”តិ? “បុរិមស្ស ភន្តេ”តិ។ “កិំ ការណា”តិ? “កិញ្ចាបិ សោ ឯវំ វទេយ្យ, អបិ ច តតោ យេវ សា មហតី និព្ពត្តា”តិ។

“ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, កិញ្ចាបិ អញ្ញំ មារណន្តិកំ នាមរូបំ, អញ្ញំ បដិសន្ធិស្មឹ នាមរូបំ, អបិ ច តតោ យេវ តំ និព្ពត្តំ, តស្មា នបរិមុត្តោ បាបកេហិ កម្មេហី”តិ។

“ភិយ្យោ ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, កោចិទេវ បុរិសោ គោបាលកស្ស ហត្ថតោ ខីរឃដំ កិណិត្វា តស្សេវ ហត្ថេ និក្ខិបិត្វា បក្កមេយ្យ ‘ស្វេ គហេត្វា គមិស្សាមី’តិ, តំ អបរជ្ជុ ទធិ សម្បជ្ជេយ្យ។ សោ អាគន្ត្វា ឯវំ វទេយ្យ ‘ទេហិ មេ ខីរឃដ’ន្តិ។ សោ ទធឹ ទស្សេយ្យ។ ឥតរោ ឯវំ វទេយ្យ ‘នាហំ តវ ហត្ថតោ ទធឹ កិណាមិ, ទេហិ មេ ខីរឃដ’ន្តិ។ សោ ឯវំ វទេយ្យ ‘អជានតោ តេ ខីរំ ទធិភូត’ន្តិ តេ វិវទមានា តវ សន្តិកេ អាគច្ឆេយ្យុំ, កស្ស ត្វំ មហារាជ, អត្ថំ ធារេយ្យាសី”តិ? “គោបាលកស្ស ភន្តេ”តិ។ “កិំ ការណា”តិ? “កិញ្ចាបិ សោ ឯវំ វទេយ្យ, អបិ ច តតោ យេវ តំ និព្ពត្ត”ន្តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, កិញ្ចាបិ អញ្ញំ មារណន្តិកំ នាមរូបំ, អញ្ញំ បដិសន្ធិស្មឹ នាមរូបំ, អបិ ច តតោ យេវ តំ និព្ពត្តំ, តស្មា ន បរិមុត្តោ បាបកេហិ កម្មេហី”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

នាមរូបឯកត្តនានត្តបញ្ហោ ឆដ្ឋោ។

៧។ ថេរបដិសន្ទហនាបដិសន្ទហនបញ្ហោ

៧។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, ត្វំ បន បដិសន្ទហិស្សសី”តិ? “អលំ, មហារាជ, កិំ តេ តេន បុច្ឆិតេន, ននុ មយា បដិកច្ចេវ អក្ខាតំ ‘សចេ, មហារាជ, សឧបាទានោ ភវិស្សាមិ , បដិសន្ទហិស្សាមិ, សចេ អនុបាទានោ ភវិស្សាមិ, ន បដិសន្ទហិស្សាមី’”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, កោចិទេវ បុរិសោ រញ្ញោ អធិការំ ករេយ្យ។ រាជា តុដ្ឋោ អធិការំ ទទេយ្យ, សោ តេន អធិការេន បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បិតោ សមង្គីភូតោ បរិចរេយ្យ, សោ ចេ ជនស្ស អារោចេយ្យ ‘ន មេ រាជា កិញ្ចិ បដិករោតី’តិ។ កិំ នុ ខោ សោ, មហារាជ, បុរិសោ យុត្តការី ភវេយ្យា”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ , កិំ តេ តេន បុច្ឆិតេន, ននុ មយា បដិកច្ចេវ អក្ខាតំ ‘សចេ សឧបាទានោ ភវិស្សាមិ, បដិសន្ទហិស្សាមិ, សចេ អនុបាទានោ ភវិស្សាមិ, ន បដិសន្ទហិស្សាមី’”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

ថេរបដិសន្ទហនាបដិសន្ទហនបញ្ហោ សត្តមោ។

៨។ នាមរូបបដិសន្ទហនបញ្ហោ

៨។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, យំ បនេតំ ព្រូសិ ‘នាមរូប’ន្តិ, តត្ថ កតមំ នាមំ, កតមំ រូប”ន្តិ។ “យំ តត្ថ, មហារាជ, ឱឡារិកំ, ឯតំ រូបំ, យេ តត្ថ សុខុមា ចិត្តចេតសិកា ធម្មា, ឯតំ នាម”ន្តិ។ “ភន្តេ នាគសេន, កេន ការណេន នាមំ យេវ ន បដិសន្ទហតិ, រូបំ យេវ វា”តិ? “អញ្ញមញ្ញូបនិស្សិតា, មហារាជ, ឯតេ ធម្មា ឯកតោវ ឧប្បជ្ជន្តី”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, កុក្កុដិយា កលលំ ន ភវេយ្យ, អណ្ឌម្បិ ន ភវេយ្យ, យញ្ច តត្ថ កលលំ, យញ្ច អណ្ឌំ, ឧភោបេតេ អញ្ញមញ្ញូបនិស្សិតា, ឯកតោវ នេសំ ឧប្បត្តិ ហោតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យទិ តត្ថ នាមំ ន ភវេយ្យ, រូបម្បិ ន ភវេយ្យ, យញ្ចេវ តត្ថ នាមំ, យញ្ចេវ រូបំ, ឧភោបេតេ អញ្ញមញ្ញូបនិស្សិតា, ឯកតោវ នេសំ ឧប្បត្តិ ហោតិ។ ឯវមេតំ ទីឃមទ្ធានំ សន្ធាវិត”ន្តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

នាមរូបបដិសន្ទហនបញ្ហោ អដ្ឋមោ។

៩។ អទ្ធានបញ្ហោ

៩។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, យំ បនេតំ ព្រូសិ ‘ទីឃមទ្ធាន’ន្តិ, កិមេតំ អទ្ធានំ នាមា”តិ ? “អតីតោ, មហារាជ, អទ្ធា, អនាគតោ អទ្ធា, បច្ចុប្បន្នោ អទ្ធា”តិ។ “កិំ បន, ភន្តេ, សព្ពេ អទ្ធា អត្ថី”តិ? “កោចិ, មហារាជ , អទ្ធា អត្ថិ, កោចិ នត្ថី”តិ។ “កតមោ បន, ភន្តេ, អត្ថិ, កតមោ នត្ថី”តិ? “យេ តេ, មហារាជ, សង្ខារា អតីតា វិគតា និរុទ្ធា វិបរិណតា, សោ អទ្ធា នត្ថិ, យេ ធម្មា វិបាកា, យេ ច វិបាកធម្មធម្មា, យេ ច អញ្ញត្រ បដិសន្ធិំ ទេន្តិ, សោ អទ្ធា អត្ថិ។ យេ សត្តា កាលង្កតា អញ្ញត្រ ឧប្បន្នា, សោ ច អទ្ធា អត្ថិ។ យេ សត្តា កាលង្កតា អញ្ញត្រ អនុប្បន្នា, សោ អទ្ធា នត្ថិ។ យេ ច សត្តា បរិនិព្ពុតា, សោ ច អទ្ធា នត្ថិ បរិនិព្ពុតត្តា”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

អទ្ធានបញ្ហោ នវមោ។

អទ្ធានវគ្គោ ទុតិយោ។

ឥមស្មិំ វគ្គេ នវ បញ្ហា។

໓. ວິຈາຣວຄ຺ໂຄ

໑. ອທ຺ຘານມູລປຎ຺ໂຫ

໑. ຣາຊາ ອາຫ "ຠເນ຺ຕ ນາຄເສນ, ອຕີຕສ຺ສ ອທ຺ຘານສ຺ສ ກິໍ ມູລໍ, ອນາຄຕສ຺ສ ອທ຺ຘານສ຺ສ ກິໍ ມູລໍ, ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ອທ຺ຘານສ຺ສ ກິໍ ມູລ"ນ຺ຕິ? "ອຕີຕສ຺ສ ຈ, ມຫາຣາຊ, ອທ຺ຘານສ຺ສ ອນາຄຕສ຺ສ ຈ ອທ຺ຘານສ຺ສ ປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ນສ຺ສ ຈ ອທ຺ຘານສ຺ສ ອວິຊ຺ຊາ ມູລໍ. ອວິຊ຺ຊາປຈ຺ຈຍາ ສງ຺ຂາຣາ, ສງ຺ຂາຣປຈ຺ຈຍາ ວິຎ຺ຎາຓໍ, ວິຎ຺ຎາຓປຈ຺ຈຍາ ນາມຣູປໍ, ນາມຣູປປຈ຺ຈຍາ ສຬາຍຕນໍ, ສຬາຍຕນປຈ຺ຈຍາ ຜສ຺ໂສ, ຜສ຺ສປຈ຺ຈຍາ ເວທນາ, ເວທນາປຈ຺ຈຍາ ຕຓ຺ຫາ, ຕຓ຺ຫາປຈ຺ຈຍາ ອຸປາທານໍ, ອຸປາທານປຈ຺ຈຍາ ຠໂວ, ຠວປຈ຺ຈຍາ ຊາຕິ, ຊາຕິປຈ຺ຈຍາ ຊຣາມຣຓໍ ໂສກປຣິເທວທຸກ຺ຂໂທມນສ຺ສຸປາຍາສາ ສມ຺ຠວນ຺ຕິ. ເອວເມຕສ຺ສ ເກວລສ຺ສ ທຸກ຺ຂກ຺ຂນ຺ຘສ຺ສ ອທ຺ຘານສ຺ສ [ທຸກ຺ຂກ຺ຂນ຺ຘສ຺ສ ອທ຺ຘານສ຺ສ (ສີ.)] ປຸຣິມາ ໂກຏິ ນ ປຎ຺ຎາຍຕີ"ຕິ.

"ກໂລ຺ລສິ, ຠເນ຺ຕ ນາຄເສນາ"ຕິ.

ອທ຺ຘານມູລປຎ຺ໂຫ ປຐໂມ.

໒. ປຸຣິມໂກຏິປຎ຺ໂຫ

໒. ຣາຊາ ອາຫ "ຠເນ຺ຕ ນາຄເສນ, ຍໍ ປເນຕໍ ພ຺ຣູສິ 'ປຸຣິມາ ໂກຏິ ນ ປຎ຺ຎາຍຕີ'ຕິ, ຕສ຺ສ ໂອປມ຺ມໍ ກໂຣຫີ"ຕິ. "ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ປຸຣິໂສ ປຣິຕ຺ເຕ [ປຣິປກ຺ເກ (ກ.)] ພີຊໍ ປຖວິຍໍ ນິກ຺ຂິເປຍ຺ຍ, ຕໂຕ ອງ຺ກຸໂຣ ອຸຏ຺ຐຫິຕ຺ວາ ອນຸປຸພ຺ເພນ ວຸຑ຺ຒິໍ ວິຣູຬ຺ຫິໍ ເວປຸລ຺ລໍ ອາປຊ຺ຊິຕ຺ວາ ຜລໍ ທເທຍ຺ຍ. ຕໂຕ ພີຊໍ ຄເຫຕ຺ວາ ປຸນ ໂຣເປຍ຺ຍ, ຕໂຕປິ ອງ຺ກຸໂຣ ອຸຏ຺ຐຫິຕ຺ວາ ອນຸປຸພ຺ເພນ ວຸຑ຺ຒິໍ ວິຣູຬ຺ຫິໍ ເວປຸລ຺ລໍ ອາປຊ຺ຊິຕ຺ວາ ຜລໍ ທເທຍ຺ຍ. ເອວເມຕິສ຺ສາ ສນ຺ຕຕິຍາ ອຕ຺ຖິ ອນ຺ໂຕ"ຕິ? "ນຕ຺ຖິ ຠເນ຺ຕ"ຕິ. "ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ອທ຺ຘານສ຺ສາປິ ປຸຣິມາ ໂກຏິ ນ ປຎ຺ຎາຍຕີ"ຕິ.

"ຠິຍ຺ໂຍ ໂອປມ຺ມໍ ກໂຣຫີ"ຕິ. "ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ກຸກ຺ກຸຏິຍາ ອຓ຺ຑໍ ຠເວຍ຺ຍ, ອຓ຺ຑໂຕ ກຸກ຺ກຸຏີ ກຸກ຺ກຸຏິຍາ ອຓ຺ຑນ຺ຕິ. ເອວເມຕິສ຺ສາ ສນ຺ຕຕິຍາ ອຕ຺ຖິ ອນ຺ໂຕ"ຕິ? "ນຕ຺ຖິ ຠເນ຺ຕ"ຕິ. "ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ອທ຺ຘານສ຺ສາປິ ປຸຣິມາ ໂກຏິ ນ ປຎ຺ຎາຍຕີ"ຕິ.

"ຠິຍ຺ໂຍ ໂອປມ຺ມໍ ກໂຣຫີ"ຕິ. ເຖໂຣ ປຖວິຍາ ຈກ຺ກໍ ລິຂິຕ຺ວາ ມິລິນ຺ທໍ ຣາຊານໍ ເອຕທໂວຈ "ອຕ຺ຖິ, ມຫາຣາຊ, ອິມສ຺ສ ຈກ຺ກສ຺ສ ອນ຺ໂຕ"ຕິ? "ນຕ຺ຖິ ຠເນ຺ຕ"ຕິ. "ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ອິມານິ ຈກ຺ການິ ວຸຕ຺ຕານິ ຠຄວຕາ 'ຈກ຺ຂຸຎ຺ຈ ປຏິຈ຺ຈ ຣູເປ ຈ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓໍ, ຕິຓ຺ຓໍ ສງ຺ຄຕິ ຜສ຺ໂສ, ຜສ຺ສປຈ຺ຈຍາ ເວທນາ, ເວທນາປຈ຺ຈຍາ ຕຓ຺ຫາ, ຕຓ຺ຫາປຈ຺ຈຍາ ກມ຺ມໍ, ກມ຺ມໂຕ ປຸນ ຈກ຺ຂຸ ຊາຍຕີ'ຕິ. ເອວເມຕິສ຺ສາ ສນ຺ຕຕິຍາ ອຕ຺ຖິ ອນ຺ໂຕ"ຕິ? "ນຕ຺ຖິ ຠເນ຺ຕ"ຕິ.

“‘សោតញ្ច បដិច្ច សទ្ទេ ច...បេ... មនញ្ច បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ មនោវិញ្ញាណំ, តិណ្ណំ សង្គតិ ផស្សោ, ផស្សបច្ចយា វេទនា, វេទនាបច្ចយា តណ្ហា, តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ, ឧបាទានបច្ចយា កម្មំ, កម្មតោ បុន មនោ ជាយតី’តិ។ ឯវមេតិស្សា សន្តតិយា អត្ថិ អន្តោ”តិ? “នត្ថិ ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អទ្ធានស្សាបិ បុរិមា កោដិ ន បញ្ញាយតី”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

បុរិមកោដិបញ្ហោ ទុតិយោ។

៣. កោដិបញ្ញាយនបញ្ហោ

៣. រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, យំ បនេតំ ព្រូសិ ‘បុរិមា កោដិ ន បញ្ញាយតី’តិ, កតមា ច សា បុរិមា កោដី”តិ? “យោ ខោ, មហារាជ, អតីតោ អទ្ធា, ឯសា បុរិមា កោដី”តិ។ “ភន្តេ នាគសេន, យំ បនេតំ ព្រូសិ ‘បុរិមា កោដិ ន បញ្ញាយតី’តិ, កិំ បន, ភន្តេ , សព្ពាបិ បុរិមា កោដិ ន បញ្ញាយតី”តិ? “កាចិ, មហារាជ, បញ្ញាយតិ, កាចិ ន បញ្ញាយតី”តិ។ “កតមា, ភន្តេ, បញ្ញាយតិ, កតមា ន បញ្ញាយតី”តិ? “ឥតោ បុព្ពេ, មហារាជ, សព្ពេន សព្ពំ សព្ពថា សព្ពំ អវិជ្ជា នាហោសីតិ ឯសា បុរិមា កោដិ ន បញ្ញាយតិ, យំ អហុត្វា សម្ភោតិ, ហុត្វា បដិវិគច្ឆតិ, ឯសប បុរិមា កោដិ បញ្ញាយតី”តិ ។

“ភន្តេ នាគសេន, យំ អហុត្វា សម្ភោតិ, ហុត្វា បដិវិគច្ឆតិ, នន្វ តំ ឧភតោ ឆិន្នំ អត្ថំ គច្ឆតី”តិ? “យទិ, មហារាជ, ឧភតោ ឆិន្នំ អត្ថំ គច្ឆតិ, ឧភតោ ឆិន្នា សក្កា វឌ្ឍេតុ”ន្តិ? “អាម, សាបិ សក្កា វឌ្ឍេតុ”ន្តិ។”នាហំ, ភន្តេ, ឯតំ បុច្ឆាមិ កោដិតោ សក្កា វឌ្ឍេតុ”ន្តិ? “អាម សក្កា វឌ្ឍេតុ”ន្តិ។

“ឧបមំ ករោហី”តិ។ ថេរោ តស្ស រុក្ខូបមំ អកាសិ, ខន្ធា ច កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស ពីជានី”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

កោដិបញ្ញាយនបញ្ហោ តតិយោ។

៤. សង្ខារជាយមានបញ្ហោ

᪔᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩣᩉ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩮᨧᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᨿᩮ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᩋᩣᨾ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᨿᩮ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᨲᨾᩮ ᨲᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ? “ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᨧ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨲᩥ ᩁᩪᨷᩮ ᨧ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮ ᩈᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᨾ᩠ᨹᩈ᩠ᩈᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᨾ᩠ᨹᩈ᩠ᩈᩮ ᩈᨲᩥ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᩈᨲᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᩈᨲᩥ ᩏᨷᩣᨴᩣᨶᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩏᨷᩣᨴᩣᨶᩮ ᩈᨲᩥ ᨽᩅᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨽᩅᩮ ᩈᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᩈᨲᩥ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩴ ᩈᩮᩣᨠᨷᩁᩥᨴᩮᩅᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩮᩣᨾᨶᩈ᩠ᩈᩩᨷᩣᨿᩣᩈᩣ ᩈᨾ᩠ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩈ᩠ᩈ ᨠᩮᩅᩃᩈ᩠ᩈ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩈ᩠ᩈ ᩈᨾᩩᨴᨿᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈ᩠ᨾᩥᨬ᩠ᨧ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᩈᨲᩥ ᩁᩪᨷᩮ ᨧ ᩋᩈᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩮ ᩋᩈᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᨾ᩠ᨹᩈ᩠ᩈᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨧᨠ᩠ᨡᩩᩈᨾ᩠ᨹᩈ᩠ᩈᩮ ᩋᩈᨲᩥ ᩅᩮᨴᨶᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᩋᩈᨲᩥ ᨲᨱ᩠ᩉᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᨱ᩠ᩉᩣᨿ ᩋᩈᨲᩥ ᩏᨷᩣᨴᩣᨶᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩏᨷᩣᨴᩣᨶᩮ ᩋᩈᨲᩥ ᨽᩅᩮᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨽᩅᩮ ᩋᩈᨲᩥ ᨩᩣᨲᩥ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᩋᩈᨲᩥ ᨩᩁᩣᨾᩁᨱᩴ ᩈᩮᩣᨠᨷᩁᩥᨴᩮᩅᨴᩩᨠ᩠ᨡᨴᩮᩣᨾᨶᩈ᩠ᩈᩩᨷᩣᨿᩣᩈᩣ ᨶ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩈ᩠ᩈ ᨠᩮᩅᩃᩈ᩠ᩈ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩈ᩠ᩈ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

“ᨠᩃ᩠ᩃᩮᩣᩈᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨩᩣᨿᨾᩣᨶᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪕᪨ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᨩᩣᨿᨾᩣᨶᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪕᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩣᩉ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩮᨧᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᨿᩮ ᩋᨽᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩮᨧᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᨿᩮ ᩋᨽᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨿᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

“ᩒᨷᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩴ ᨠᩥᩴ ᨾᨬ᩠ᨬᩈᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩍᨴᩴ ᨣᩮᩉᩴ ᩋᨽᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨩᩣᨲᩴ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣᩈᩦ”ᨲᩥ? “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩍᨵ ᩋᨽᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨩᩣᨲᩴ, ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨿᩮᩅ ᨩᩣᨲᩴ, ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨡᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨴᩣᩁᩪᨶᩥ ᩅᨶᩮ ᩋᩉᩮᩈᩩᩴ, ᩋᨿᨬ᩠ᨧ ᨾᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣ ᨷᨳᩅᩥᨿᩴ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᩍᨲ᩠ᨳᩦᨶᨬ᩠ᨧ ᨷᩩᩁᩥᩈᩣᨶᨬ᩠ᨧ ᨲᨩ᩠ᨩᩮᨶ ᩅᩣᨿᩣᨾᩮᨶ ᩑᩅᨾᩥᨴᩴ ᨣᩮᩉᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩮᨧᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᨿᩮ ᩋᨽᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨿᩮᩅ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

“ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩒᨷᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᨻᩦᨩᨣᩣᨾᨽᩪᨲᨣᩣᨾᩣ ᨷᨳᩅᩥᨿᩴ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶ ᩅᩩᨯ᩠ᨰᩥᩴ ᩅᩥᩁᩪᩊ᩠ᩉᩥᩴ ᩅᩮᨷᩩᩃ᩠ᩃᩴ ᩋᩣᨷᨩ᩠ᨩᨾᩣᨶᩣ ᨷᩩᨷ᩠ᨹᩣᨶᩥ ᨧ ᨹᩃᩣᨶᩥ ᨧ ᨴᨴᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᨶ ᨲᩮ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᩋᨽᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨩᩣᨲᩣ, ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨿᩮᩅ ᨲᩮ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩣ ᨩᩣᨲᩣ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩮᨧᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᨿᩮ ᩋᨽᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨿᩮᩅ ᨲᩮ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

“ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩒᨷᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩩᨾ᩠ᨽᨠᩣᩁᩮᩣ ᨷᨳᩅᩥᨿᩣ ᨾᨲ᩠ᨲᩥᨠᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩣᨶᩣᨽᩣᨩᨶᩣᨶᩥ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨶ ᨲᩣᨶᩥ ᨽᩣᨩᨶᩣᨶᩥ ᩋᨽᩅᨶ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨩᩣᨲᩣᨶᩥ, ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨿᩮᩅ ᨩᩣᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩮᨧᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᨿᩮ ᩋᨽᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩣ ᨿᩮᩅ

ສງ຺ຂາຣາ ຊາຍນ຺ຕີ”ຕິ.

“ຠິໂຍ຺ຍ ໂອປມ຺ມໍ ກໂຣຫີ”ຕິ. “ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ວີຓາຍ ປຕ຺ຕໍ ນ ສິຍາ, ຈມ຺ມໍ ນ ສິຍາ, ໂທຓິ ນ ສິຍາ, ໂທຓ຺ຑ ນ ສິຍາ, ອຸປວີໂຓ ນ ສິຍາ, ຕນ຺ຕິໂຍ ນ ສິຍຸໍ, ໂກໂຓ ນ ສິຍາ, ປຸຣິສສ຺ສ ຈ ຕໂຊ຺ຊ ວາຍາໂມ ນ ສິຍາ, ຊາເຍ຺ຍ ສໂທ຺ທ”ຕິ? “ນ ຫິ ຠເນ຺ຕ”ຕິ. “ຍໂຕ ຈ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ວີຓາຍ ປຕ຺ຕໍ ສິຍາ, ຈມ຺ມໍ ສິຍາ, ໂທຓິ ສິຍາ, ໂທຓ຺ຑ ສິຍາ, ອຸປວີໂຓ ສິຍາ, ຕນ຺ຕິໂຍ ສິຍຸໍ, ໂກໂຓ ສິຍາ, ປຸຣິສສ຺ສ ຈ ຕໂຊ຺ຊ ວາຍາໂມ ສິຍາ, ຊາເຍ຺ຍ ສໂທ຺ທ”ຕິ? “ອາມ, ຠເນ຺ຕ, ຊາເຍ຺ຍາ”ຕິ. “ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ນຕ຺ຖິ ເກຈິ ສງ຺ຂາຣາ, ເຍ ອຠວນ຺ຕາ ຊາຍນ຺ຕິ, ຠວນ຺ຕາ ເຍວ ໂຂ ສງ຺ຂາຣາ ຊາຍນ຺ຕີ”ຕິ.

“ຠິໂຍ຺ຍ ໂອປມ຺ມໍ ກໂຣຫີ”ຕິ. “ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ອຣຓິ ນ ສິຍາ, ອຣຓິໂປຕໂກ ນ ສິຍາ, ອຣຓິໂຍຕ຺ຕກໍ ນ ສິຍາ, ອຸຕ຺ຕຣາຣຓິ ນ ສິຍາ, ໂຈລກໍ ນ ສິຍາ, ປຸຣິສສ຺ສ ຈ ຕໂຊ຺ຊ ວາຍາໂມ ນ ສິຍາ, ຊາເຍ຺ຍ ໂສ ອຄ຺ຄີ”ຕິ? “ນ ຫິ ຠເນ຺ຕ”ຕິ. “ຍໂຕ ຈ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ອຣຓິ ສິຍາ, ອຣຓິໂປຕໂກ ສິຍາ, ອຣຓິໂຍຕ຺ຕກໍ ສິຍາ, ອຸຕ຺ຕຣາຣຓິ ສິຍາ, ໂຈລກໍ ສິຍາ, ປຸຣິສສ຺ສ ຈ ຕໂຊ຺ຊ ວາຍາໂມ ສິຍາ, ຊາເຍ຺ຍ ໂສ ອຄ຺ຄີ”ຕິ? “ອາມ, ຠເນ຺ຕ , ຊາເຍ຺ຍາ”ຕິ. “ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ນຕ຺ຖິ ເກຈິ ສງ຺ຂາຣາ, ເຍ ອຠວນ຺ຕາ ຊາຍນ຺ຕິ, ຠວນ຺ຕາ ເຍວ ໂຂ ສງ຺ຂາຣາ ຊາຍນ຺ຕີ”ຕິ.

“ຠິໂຍ຺ຍ ໂອປມ຺ມໍ ກໂຣຫີ”ຕິ. “ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ມຓິ ນ ສິຍາ, ອາຕໂປ ນ ສິຍາ, ໂຄມຍໍ ນ ສິຍາ, ຊາເຍ຺ຍ ໂສ ອຄ຺ຄີ”ຕິ? “ນ ຫິ ຠເນ຺ຕ”ຕິ. “ຍໂຕ ຈ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ມຓິ ສິຍາ, ອາຕໂປ ສິຍາ, ໂຄມຍໍ ສິຍາ, ຊາເຍ຺ຍ ໂສ ອຄ຺ຄີ”ຕິ? “ອາມ, ຠເນ຺ຕ, ຊາເຍ຺ຍາ”ຕິ. “ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ນຕ຺ຖິ ເກຈິ ສງ຺ຂາຣາ ເຍ ອຠວນ຺ຕາ ຊາຍນ຺ຕິ, ຠວນ຺ຕາ ເຍວ ໂຂ ສງ຺ຂາຣາ ຊາຍນ຺ຕີ”ຕິ.

“ຠິໂຍ຺ຍ ໂອປມ຺ມໍ ກໂຣຫີ”ຕິ. “ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ອາທາໂສ ນ ສິຍາ, ອາຠາ ນ ສິຍາ, ມຸຂໍ ນ ສິຍາ, ຊາເຍ຺ຍ ອຕ຺ຕາ”ຕິ? “ນ ຫິ, ຠເນ຺ຕ”ຕິ. “ຍໂຕ ຈ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ອາທາໂສ ສິຍາ, ອາຠາ ສິຍາ, ມຸຂໍ ສິຍາ, ຊາເຍ຺ຍ ອຕ຺ຕາ”ຕິ? “ອາມ, ຠເນ຺ຕ, ຊາເຍ຺ຍາ”ຕິ. “ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ນຕ຺ຖິ ເກຈິ ສງ຺ຂາຣາ, ເຍ ອຠວນ຺ຕາ ຊາຍນ຺ຕິ, ຠວນ຺ຕາ ເຍວ ໂຂ ສງ຺ຂາຣາ ຊາຍນ຺ຕີ”ຕິ.

“ກໂລ຺ລສິ , ຠເນ຺ຕ ນາຄເສນາ”ຕິ.

ຠວນ຺ຕສງ຺ຂາຣຊາຍມານປໂຎ຺ຫ ປຎ຺ຈໂມ.

໖. ເວທຄູປໂຎ຺ຫ

໖. ຣາຊາ ອາຫ “ຠເນ຺ຕ ນາຄເສນ, ເວທຄູ ອຸປລພ຺ຠຕີ”ຕິ? “ໂກ ປເນສ, ມຫາຣາຊ, ເວທຄູ ນາມາ”ຕິ? “ໂຍ, ຠເນ຺ຕ, ອພ຺ຠນ຺ຕເຣ ຊີໂວ

ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩁᩪᨸᩴ ᨸᩔᨲᩥ, ᩈᩮᩣᨲᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩈᩩᨱᩣᨲᩥ, ᨥᩣᨶᩮᨶ ᨣᨶ᩠ᨵᩴ ᨥᩣᨿᨲᩥ, ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨿ ᩁᩈᩴ ᩈᩣᨿᨲᩥ, ᨠᩣᨿᩮᨶ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ ᨹᩩᩈᨲᩥ, ᨾᨶᩈᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᩥᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨿᨳᩣ ᨾᨿᩴ ᩍᨵ ᨸᩣᩈᩣᨴᩮ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶ ᩅᩣᨲᨸᩣᨶᩮᨶ ᩍᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾ ᨸᩔᩥᨲᩩᩴ, ᨲᩮᨶ ᨲᩮᨶ ᩅᩣᨲᨸᩣᨶᩮᨶ ᨸᩔᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾ, ᨸᩩᩁᨲ᩠ᨳᩥᨾᩮᨶᨸᩥ ᩅᩣᨲᨸᩣᨶᩮᨶ ᨸᩔᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾ, ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩮᨶᨸᩥ ᩅᩣᨲᨸᩣᨶᩮᨶ ᨸᩔᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾ, ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩮᨶᨸᩥ ᩅᩣᨲᨸᩣᨶᩮᨶ ᨸᩔᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾ, ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩮᨶᨸᩥ ᩅᩣᨲᨸᩣᨶᩮᨶ ᨸᩔᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩋᨿᩴ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨩᩦᩅᩮᩣ ᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨶ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨸᩔᩥᨲᩩᩴ, ᨲᩮᨶ ᨲᩮᨶ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᨶ ᨸᩔᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉ “ᨸᨬ᩠ᨧᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᨳᨿᩥᩔᩣᨾᩥ, ᨲᩴ ᩈᩩᨱᩮᩣᩉᩥ, ᩈᩣᨵᩩᨠᩴ ᨾᨶᩈᩥᨠᩁᩮᩣᩉᩥ, ᨿᨴᩥ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨩᩦᩅᩮᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩁᩪᨸᩴ ᨸᩔᨲᩥ, ᨿᨳᩣ ᨾᨿᩴ ᩍᨵ ᨸᩣᩈᩣᨴᩮ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᨿᩮᨶ ᨿᩮᨶ ᩅᩣᨲᨸᩣᨶᩮᨶ ᩍᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾ ᨸᩔᩥᨲᩩᩴ, ᨲᩮᨶ ᨲᩮᨶ ᩅᩣᨲᨸᩣᨶᩮᨶ ᩁᩪᨸᩴ ᨿᩮᩅ ᨸᩔᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾ, ᨸᩩᩁᨲ᩠ᨳᩥᨾᩮᨶᨸᩥ ᩅᩣᨲᨸᩣᨶᩮᨶ ᩁᩪᨸᩴ ᨿᩮᩅ ᨸᩔᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾ, ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩮᨶᨸᩥ ᩅᩣᨲᨸᩣᨶᩮᨶ ᩁᩪᨸᩴ ᨿᩮᩅ ᨸᩔᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾ, ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩮᨶᨸᩥ ᩅᩣᨲᨸᩣᨶᩮᨶ ᩁᩪᨸᩴ ᨿᩮᩅ ᨸᩔᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾ, ᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩮᨶᨸᩥ ᩅᩣᨲᨸᩣᨶᩮᨶ ᩁᩪᨸᩴ ᨿᩮᩅ ᨸᩔᩮᨿ᩠ᨿᩣᨾ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩮᨶ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨩᩦᩅᩮᨶ ᩈᩮᩣᨲᩮᨶᨸᩥ ᩁᩪᨸᩴ ᨿᩮᩅ ᨸᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨥᩣᨶᩮᨶᨸᩥ ᩁᩪᨸᩴ ᨿᩮᩅ ᨸᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨿᨸᩥ ᩁᩪᨸᩴ ᨿᩮᩅ ᨸᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨠᩣᨿᩮᨶᨸᩥ ᩁᩪᨸᩴ ᨿᩮᩅ ᨸᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨾᨶᩈᩣᨸᩥ ᩁᩪᨸᩴ ᨿᩮᩅ ᨸᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ; ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣᨸᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᨿᩮᩅ ᩈᩮᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨥᩣᨶᩮᨶᨸᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᨿᩮᩅ ᩈᩮᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨿᨸᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᨿᩮᩅ ᩈᩮᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨠᩣᨿᩮᨶᨸᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᨿᩮᩅ ᩈᩮᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨾᨶᩈᩣᨸᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᨿᩮᩅ ᩈᩮᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ; ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣᨸᩥ ᨣᨶ᩠ᨵᩣ ᨿᩮᩅ ᨥᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᩈᩮᩣᨲᩮᨶᨸᩥ ᨣᨶ᩠ᨵᩣ ᨿᩮᩅ ᨥᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨿᨸᩥ ᨣᨶ᩠ᨵᩣ ᨿᩮᩅ ᨥᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨠᩣᨿᩮᨶᨸᩥ ᨣᨶ᩠ᨵᩣ ᨿᩮᩅ ᨥᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨾᨶᩈᩣᨸᩥ ᨣᨶ᩠ᨵᩣ ᨿᩮᩅ ᨥᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ; ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣᨸᩥ ᩁᩈᩣ ᨿᩮᩅ ᩈᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᩈᩮᩣᨲᩮᨶᨸᩥ ᩁᩈᩣ ᨿᩮᩅ ᩈᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨥᩣᨶᩮᨶᨸᩥ ᩁᩈᩣ ᨿᩮᩅ ᩈᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨠᩣᨿᩮᨶᨸᩥ ᩁᩈᩣ ᨿᩮᩅ ᩈᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨾᨶᩈᩣᨸᩥ ᩁᩈᩣ ᨿᩮᩅ ᩈᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ; ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣᨸᩥ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ ᨿᩮᩅ ᨹᩩᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩈᩮᩣᨲᩮᨶᨸᩥ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ ᨿᩮᩅ ᨹᩩᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨥᩣᨶᩮᨶᨸᩥ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ ᨿᩮᩅ ᨹᩩᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨿᨸᩥ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ ᨿᩮᩅ ᨹᩩᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨾᨶᩈᩣᨸᩥ ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ ᨿᩮᩅ ᨹᩩᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ; ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣᨸᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨿᩮᩅ ᩅᩥᨩᩣᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩈᩮᩣᨲᩮᨶᨸᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨿᩮᩅ ᩅᩥᨩᩣᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨥᩣᨶᩮᨶᨸᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨿᩮᩅ ᩅᩥᨩᩣᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨿᨸᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨿᩮᩅ ᩅᩥᨩᩣᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨠᩣᨿᩮᨶᨸᩥ ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᨿᩮᩅ ᩅᩥᨩᩣᨶᩥᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨

“ᨶ ᨡᩮᩣ ᨲᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᩮᨶ ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩴ, ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩮᨶ ᩅᩣ ᨸᩩᩁᩥᨾᩴ, ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᨿᩴ ᩍᨵ ᨸᩣᩈᩣᨴᩮ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᩍᨾᩮᩈᩩ ᨩᩣᩃᩅᩣᨲᨸᩣᨶᩮᩈᩩ ᩏᨣ᩠ᨥᩣᨭᩥᨲᩮᩈᩩ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᨶ ᨻᩉᩥᨾᩩᨡᩣ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩᨲᩁᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᨸᩔᩣᨾ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩮᨶ ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨩᩦᩅᩮᨶᩣᨸᩥ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨴ᩠ᩅᩣᩁᩮᩈᩩ ᩏᨣ᩠ᨥᩣᨭᩥᨲᩮᩈᩩ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᨶ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩᨲᩁᩴ ᩁᩪᨸᩴ ᨸᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩈᩮᩣᨲᩮᩈᩩ ᩏᨣ᩠ᨥᩣᨭᩥᨲᩮᩈᩩ…ᨸᩮ… ᨥᩣᨶᩮ ᩏᨣ᩠ᨥᩣᨭᩥᨲᩮ…ᨸᩮ… ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨿ ᩏᨣ᩠ᨥᩣᨭᩥᨲᩣᨿ…ᨸᩮ… ᨠᩣᨿᩮ ᩏᨣ᩠ᨥᩣᨭᩥᨲᩮ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᨶ ᩈᩩᨭ᩠ᨮᩩᨲᩁᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩣ ᩈᩮᩣᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨣᨶ᩠ᨵᩣ ᨥᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᩁᩈᩣ ᩈᩣᨿᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ ᨹᩩᩈᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨

“ᨶ ᨡᩮᩣ ᨲᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨸᩩᩁᩥᨾᩮᨶ ᩅᩣ ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩴ, ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩮᨶ ᩅᩣ ᨸᩩᩁᩥᨾᩴ, ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨿᩴ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᩅᩣᩁᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᨠᩮ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩮᨿ᩠ᨿ, ᨩᩣᨶᩣᩈᩥ ᨲ᩠ᩅᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ‘ᩋᨿᩴ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨻᩉᩥᨴ᩠ᩅᩣᩁᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᨠᩮ ᨮᩥᨲᩮᩣ’”ᨲᩥ? “ᩋᩣᨾ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨩᩣᨶᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨿᩴ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩅ ᨸᩩᩁᨲᩮᩣ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᩮᨿ᩠ᨿ, ᨩᩣᨶᩣᩈᩥ ᨲ᩠ᩅᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ‘ᩋᨿᩴ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨸᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᨾ ᨸᩩᩁᨲᩮᩣ ᨮᩥᨲᩮᩣ’”ᨲᩥ? “ᩋᩣᨾ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨩᩣᨶᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᩈᩮᩣ ᨩᩦᩅᩮᩣ ᨩᩥᩅ᩠ᩉᩣᨿ ᩁᩈᩮ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᨩᩣᨶᩮᨿ᩠ᨿ ᩋᨾ᩠ᨻᩥᩃᨲ᩠ᨲᩴ

ចា លចណត្ត ចា ពិត្តាកត្ត ចា ពក្ខកត្ត ចា ពឃាឃត្ត ចា យឆុទត្ត ចា”តិ? “អាម, ភន្តេ, ឌានេតឃ្យា”តិ៑ “ទេព ទទេឃ អន្តោ បចិន្ត្រេ ឌានេតឃ្យ អម្ពិលត្ត ចា លចណត្ត ចា ពិត្តាកត្ត ចា ពក្ខកត្ត ចា ពឃាឃត្ត ចា យឆុទត្ត ចា”តិ៑ “ត ហិ ភន្តេ”តិ៑

“ត ទេលា ទេព, យហារាឌ, ឃុឌ្ឍតិ បុរិទេមត ចា បច្ឆិមំ, បច្ឆិទេមត ចា បុរិមំ, ឃឆា, យហារាឌ, ទេកាចិនេច បុរិទេឃា យឆុឈឌឃតំ អាហរាទេបត្វា យឆុទេកាលំ ប្ញរាទេបត្វា បុរិឃឃ្ស យុខំ បិធហិត្វា [បិធហិត្វាច (ក៑)] យឆុទេកាលិឃា បក្កិទេបឃ្យ, ឌានេតឃ្យ, យហារាឌ, ទេឃា បុរិទេឃា យឆុំ ឃយ្យត្តំ ចា ត ឃយ្យត្តំ ចា”តិ? “ត ហិ ភន្តេ”តិ៑ “ទេកត ការទេណតា”តិ៑ “ត ហិ តឃ្ស, ភន្តេ, យុទេខ យឆុ បចិន្ត្រេ”ត្តិ៑

“ត ទេលា ទេព, យហារាឌ, ឃុឌ្ឍតិ បុរិទេមត ចា បច្ឆិមំ, បច្ឆិទេមត ចា បុរិម”ត្តិ៑ “តាហំ បដិពាទេលិ តឃា ចាឌិតា ឃគ្គិ ឃល្លបិតុំ; ឃាធុ, ភន្តេ, អត្ថំ ឌទេបហី”តិ៑

ទេធទេរា អភិធម្មឃំយុត្តាយ កថាយ រាឌាតំ មិលិន្ទំ ឃញ្ញាទេបឃិ – “ឥធ, យហារាឌ, ចក្ខុញ្ច បដិច្ច រូទេប ច ឧប្បជ្ជតិ ចក្ខុចិញ្ញាណំ, តំឃហឌាតា ផទេឃ្សា ទេចឌតា ឃញ្ញា ទេចតតា ឯកគ្គតា ឌីចិតិន្ទ្រិយំ យតឃិការទោតិ ឯចទេមទេត ធម្មា បច្ចយទេតា ឌាយត្តិ, ត ទេហត្ថ ទេចឌក្ខ ឧបលព្ភតិ, ទេឃាតញ្ច បដិច្ច ឃទ្ទេ ច…ទេប… យតញ្ច បដិច្ច ធទេម្ម ច ឧប្បជ្ជតិ យទេតាចិញ្ញាណំ, តំឃហឌាតា ផទេឃ្សា ទេចឌតា ឃញ្ញា ទេចតតា ឯកគ្គតា ឌីចិតិន្ទ្រិយំ យតឃិការទោតិ ឯចទេមទេត ធម្មា បច្ចយទេតា ឌាយត្តិ, ត ទេហត្ថ ទេចឌក្ខ ឧបលព្ភតី”តិ៑

“កទេល្លាឃិ, ភន្តេ តាគទេឃតា”តិ៑

ទេចឌក្ខបញ្ហោ ឈដ្ឋោ៑

៧៑ ចក្ខុចិញ្ញាណាឌិបញ្ហោ

៧៑ រាឌា អាហ “ភន្តេ តាគទេឃត, ឃត្ថ ចក្ខុចិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, តត្ថ យទេតាចិញ្ញាណម្បិ ឧប្បជ្ជតី”តិ? “អាម, យហារាឌ, ឃត្ថ ចក្ខុចិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, តត្ថ យទេតាចិញ្ញាណម្បិ ឧប្បជ្ជតី”តិ៑

“កិំ តុ ទេលា, ភន្តេ តាគទេឃត, បឋមំ ចក្ខុចិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, បច្ឆា យទេតាចិញ្ញាណំ, ឧទាហុ យទេតាចិញ្ញាណំ បឋមំ ឧប្បជ្ជតិ, បច្ឆា ចក្ខុចិញ្ញាណ”ត្តិ? “បឋមំ, យហារាឌ, ចក្ខុចិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, បច្ឆា យទេតាចិញ្ញាណ”ត្តិ៑

“កិំ តុ ទេលា, ភន្តេ តាគទេឃត, ចក្ខុចិញ្ញាណំ យទេតាចិញ្ញាណំ អាណាទេបតិ ‘ឃត្ថាហំ ឧប្បជ្ជាមិ, ត្វម្បិ តត្ថ ឧប្បជ្ជាហី’តិ, ឧទាហុ យទេតាចិញ្ញាណំ ចក្ខុចិញ្ញាណំ អាណាទេបតិ ‘ឃត្ថ ត្វំ ឧប្បជ្ជិឃ្សឃិ, អហម្បិ តត្ថ ឧប្បជ្ជិឃ្សាមី’”តិ? “ត ហិ, យហារាឌ, អតាលាទេបា ទេតឃំ អញ្ញាមញ្ញេហី”តិ៑

“កថំ , ភន្តេ នាគសេន, យត្ថ ចក្ខុវិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, តត្ថ មនោវិញ្ញាណម្បិ ឧប្បជ្ជតី”តិ? “និន្នត្តា ច, មហារាជ, ទ្វារត្តា ច ចិណ្ណត្តា ច សមុទាចរិតត្តា ចា”តិ។

“កថំ, ភន្តេ នាគសេន, និន្នត្តា យត្ថ ចក្ខុវិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, តត្ថ មនោវិញ្ញាណម្បិ ឧប្បជ្ជតិ? ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, ទេវេ វស្សន្តេ កតមេន ឧទកំ គច្ឆេយ្យា”តិ? “យេន, ភន្តេ, និន្នំ, តេន គច្ឆេយ្យា”តិ។ “អថាបរេន សមយេន ទេវោ វស្សេយ្យ, កតមេន តំ ឧទកំ គច្ឆេយ្យា”តិ។ “យេន, ភន្តេ, បុរិមំ ឧទកំ គតំ, តម្បិ តេន គច្ឆេយ្យា”តិ។

“កិំ នុ ខោ, មហារាជ, បុរិមំ ឧទកំ បច្ឆិមំ ឧទកំ អាណាបេតិ ‘យេនាហំ គច្ឆាមិ, ត្វម្បិ តេន គច្ឆាហី’តិ, បច្ឆិមំ វា ឧទកំ បុរិមំ ឧទកំ អាណាបេតិ ‘យេន ត្វំ គច្ឆិស្សសិ, អហម្បិ តេន គច្ឆិស្សាមី’”តិ។ “ន ហិ, ភន្តេ, អនាលាបោ តេសំ អញ្ញមញ្ញេហិ, និន្នត្តា គច្ឆន្តី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និន្នត្តា យត្ថ ចក្ខុវិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, តត្ថ មនោវិញ្ញាណម្បិ ឧប្បជ្ជតិ, ន ចក្ខុវិញ្ញាណំ មនោវិញ្ញាណំ អាណាបេតិ ‘យត្ថាហំ ឧប្បជ្ជាមិ, ត្វម្បិ តត្ថ ឧប្បជ្ជាហី’តិ, នាបិ មនោវិញ្ញាណំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ អាណាបេតិ ‘យត្ថ ត្វំ ឧប្បជ្ជិស្សសិ, អហម្បិ តត្ថ ឧប្បជ្ជិស្សាមី’តិ, អនាលាបោ តេសំ អញ្ញមញ្ញេហិ, និន្នត្តា ឧប្បជ្ជន្តី”’តិ។

“កថំ, ភន្តេ នាគសេន, ទ្វារត្តា យត្ថ ចក្ខុវិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, តត្ថ មនោវិញ្ញាណម្បិ ឧប្បជ្ជតិ? អបេបម្មំ ករោហី”តិ។ “តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, រញ្ញោ បច្ចន្តិមំ នគរំ អស្ស ទឡ្ហបាការតោរណំ ឯកទ្វារំ, តតោ បុរិសោ និក្ខមិតុកាមោ ភវេយ្យ, កតមេន និក្ខមេយ្យា”តិ? “ទ្វារេន, ភន្តេ, និក្ខមេយ្យា”តិ។ “អថាបរោ បុរិសោ និក្ខមិតុកាមោ ភវេយ្យ, កតមេន សោ និក្ខមេយ្យា”តិ? “យេន, ភន្តេ, បុរិមោ បុរិសោ និក្ខន្តោ, សោបិ តេន និក្ខមេយ្យា”តិ។

“កិំ នុ ខោ, មហារាជ, បុរិមោ បុរិសោ បច្ឆិមំ បុរិសំ អាណាបេតិ ‘យេនាហំ គច្ឆាមិ, ត្វម្បិ តេន គច្ឆាហី’តិ, បច្ឆិមោ វា បុរិសោ បុរិមំ បុរិសំ អាណាបេតិ ‘យេន ត្វំ គច្ឆិស្សសិ, អហម្បិ តេន គច្ឆិស្សាមី’តិ។ “ន ហិ, ភន្តេ, អនាលាបោ តេសំ អញ្ញមញ្ញេហិ, ទ្វារត្តា គច្ឆន្តី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ទ្វារត្តា យត្ថ ចក្ខុវិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, តត្ថ មនោវិញ្ញាណម្បិ ឧប្បជ្ជតិ, ន ចក្ខុវិញ្ញាណំ មនោវិញ្ញាណំ អាណាបេតិ ‘យត្ថាហំ ឧប្បជ្ជាមិ , ត្វម្បិ តត្ថ ឧប្បជ្ជាហី’តិ, នាបិ មនោវិញ្ញាណំ ចក្ខុវិញ្ញាណំ អាណាបេតិ ‘យត្ថ ត្វំ ឧប្បជ្ជិស្សសិ, អហម្បិ តត្ថ ឧប្បជ្ជិស្សាមី’តិ, អនាលាបោ តេសំ អញ្ញមញ្ញេហិ, ទ្វារត្តា ឧប្បជ្ជន្តី”តិ។

“កថំ, ភន្តេ នាគសេន, ចិណ្ណត្តា យត្ថ ចក្ខុវិញ្ញាណំ ឧប្បជ្ជតិ, តត្ថ មនោវិញ្ញាណម្បិ ឧប្បជ្ជតិ?ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, បឋមំ ឯកំ សកដំ គច្ឆេយ្យ, អថ ទុតិយំ សកដំ កតមេន គច្ឆេយ្យា”តិ? “យេន, ភន្តេ, បុរិមំ សកដំ គតំ, តម្បិ តេន គច្ឆេយ្យា”តិ។

“ກິໍ ນຸ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ປຸຣິມໍ ນຄຣໍ ປຈ຺ຉິມໍ ນຄຣໍ ອາຓາເປຕິ ‘ເຍນາຫໍ ຄຈ຺ຉາມິ, ຕ຺ວມ຺ປິ ເຕນ ຄຈ຺ຉາຫີ’ຕິ, ປຈ຺ຉິມໍ ວາ ນຄຣໍ ປຸຣິມໍ ນຄຣໍ ອາຓາເປຕິ ‘ເຍນ ຕ຺ວໍ ຄຈ຺ຉິສ຺ສສິ, ອຫມ຺ປິ ເຕນ ຄຈ຺ຉິສ຺ສາມີ’”ຕິ. “ນ ຫິ, ຠນ຺ເຕ, ອນາລາໂປ ເຕສໍ ອຎ຺ຎມຎ຺ເຎຫິ, ນິນ຺ນຕ຺ຕາ ຄຈ຺ຉນ຺ຕີ”ຕິ. “ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ນິນ຺ນຕ຺ຕາ ຍຕ຺ຖ ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕຕ຺ຖ ມໂນວິຎ຺ຎາຓມ຺ປິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ນ ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓໍ ມໂນວິຎ຺ຎາຓໍ ອາຓາເປຕິ ‘ຍຕ຺ຖາຫໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊາມິ, ຕ຺ວມ຺ປິ ຕຕ຺ຖ ອຸປ຺ປຊ຺ຊາຫີ’ຕິ, ນາປິ ມໂນວິຎ຺ຎາຓໍ ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓໍ ອາຓາເປຕິ ‘ຍຕ຺ຖ ຕ຺ວໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິສ຺ສສິ, ອຫມ຺ປິ ຕຕ຺ຖ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິສ຺ສາມີ’ຕິ, ອນາລາໂປ ເຕສໍ ອຎ຺ຎມຎ຺ເຎຫິ, ນິນ຺ນຕ຺ຕາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕີ”ຕິ.

“ກຖໍ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ສມຸທາຈຣິຕຕ຺ຕາ ຍຕ຺ຖ ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕຕ຺ຖ ມໂນວິຎ຺ຎາຓມ຺ປິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ? ໂອປມ຺ມໍ ກໂຣຫີ”ຕິ. “ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ມຸທ຺ທາຄຓນາສງ຺ຂ຺ຍາເລຂາສິປ຺ປຏ຺ຐາເນສຸ ອາທິກມ຺ມິກສ຺ສ ທນ຺ຘາຍນາ ຫໂຕິ, ອປເຣນ ສມເຍນ ນິສມ຺ມກິຣິຍາຍ ສມຸທາຈຣິຕຕ຺ຕາ ອທນ຺ຘາຍນາ ຫໂຕິ. ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ສມຸທາຈຣິຕຕ຺ຕາ ຍຕ຺ຖ ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕຕ຺ຖ ມໂນວິຎ຺ຎາຓມ຺ປິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ນ ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓໍ ມໂນວິຎ຺ຎາຓໍ ອາຓາເປຕິ ‘ຍຕ຺ຖາຫໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊາມິ, ຕ຺ວມ຺ປິ ຕຕ຺ຖ ອຸປ຺ປຊ຺ຊາຫີ’ຕິ, ນາປິ ມໂນວິຎ຺ຎາຓໍ ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓໍ ອາຓາເປຕິ ‘ຍຕ຺ຖ ຕ຺ວໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິສ຺ສສິ, ອຫມ຺ປິ ຕຕ຺ຖ ອຸປ຺ປຊ຺ຊິສ຺ສາມີ’ຕິ, ອນາລາໂປ ເຕສໍ ອຎ຺ຎມຎ຺ເຎຫິ, ສມຸທາຈຣິຕຕ຺ຕາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕີ”ຕິ.

“ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ຍຕ຺ຖ ໂສຕວິຎ຺ຎາຓໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕຕ຺ຖ ມໂນວິຎ຺ຎາຓມ຺ປິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີຕິ...ເປ... ຍຕ຺ຖ ຆານວິຎ຺ຎາຓໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ...ເປ... ຍຕ຺ຖ ຊິວ຺ຫາວິຎ຺ຎາຓໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ...ເປ... ຍຕ຺ຖ ກາຍວິຎ຺ຎາຓໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕຕ຺ຖ ມໂນວິຎ຺ຎາຓມ຺ປິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີ”ຕິ? “ອາມ, ມຫາຣາຊ, ຍຕ຺ຖ ກາຍວິຎ຺ຎາຓໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຕຕ຺ຖ ມໂນວິຎ຺ຎາຓມ຺ປິ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີ”ຕິ.

“ກິໍ ນຸ ໂຂ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ປຐມໍ ກາຍວິຎ຺ຎາຓໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ປຈ຺ຉາ ມໂນວິຎ຺ຎາຓໍ, ອຸທາຫຸ ມໂນວິຎ຺ຎາຓໍ ປຐມໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ປຈ຺ຉາ ກາຍວິຎ຺ຎາຓ”ນ຺ຕິ? “ກາຍວິຎ຺ຎາຓໍ, ມຫາຣາຊ, ປຐມໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ປຈ຺ຉາ ມໂນວິຎ຺ຎາຓ”ນ຺ຕິ.

“ກິໍ ນຸ ໂຂ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ,...ເປ... ອນາລາໂປ ເຕສໍ ອຎ຺ຎມຎ຺ເຎຫິ, ສມຸທາຈຣິຕຕ຺ຕາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕີ”ຕິ.

“ກລ຺ໂລສິ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນາ”ຕິ.

ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ຎາຓາທິປຎ຺ໂຫ ສຕ຺ຕໂມ.

໘. ຜສ຺ສລກ຺ຂຓປຎ຺ໂຫ

໘. ຣາຊາ ອາຫ “ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ຍຕ຺ຖ ມໂນວິຎ຺ຎາຓໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຜສ຺ໂສປິ ເວທນາປິ ຕຕ຺ຖ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕີ”ຕິ? “ອາມ, ມຫາຣາຊ, ຍຕ຺ຖ ມໂນວິຎ຺ຎາຓໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ຜສ຺ໂສປິ ຕຕ຺ຖ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ເວທນາປິ ຕຕ຺ຖ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ສຎ຺ຎາປິ ຕຕ຺ຖ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ເຈຕນາປິ ຕຕ຺ຖ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ, ວິຕກ຺ໂກປິ

តត្ថ ឧប្បជ្ជតិ, ចេតនាបិ តត្ថ ឧប្បជ្ជតិ, សព្ពេបិ ផស្សប្បមុខា ធម្មា តត្ថ ឧប្បជ្ជន្តី”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, កិំលក្ខណោ ផស្សោ”តិ? “ផុសនលក្ខណោ, មហារាជ, ផស្សោ”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, ទ្វេ មេណ្ឌា យុជ្ឈេយ្យុំ, តេសុ យថា ឯកោ មេណ្ឌោ, ឯវំ ចក្ខុ ទដ្ឋព្ពំ យថា ទុតិយោ មេណ្ឌោ, ឯវំ រូបំ ទដ្ឋព្ពំ។ យថា តេសំ សន្និបាតោ, ឯវំ ផស្សោ ទដ្ឋព្ពោ”តិ។

“ភិយ្យោ ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, ទ្វេ បាណី វជ្ជេយ្យុំ, តេសុ យថា ឯកោ បាណិ, ឯវំ ចក្ខុ ទដ្ឋព្ពំ។ យថា ទុតិយោ បាណិ, ឯវំ រូបំ ទដ្ឋព្ពំ។ យថា តេសំ សន្និបាតោ, ឯវំ ផស្សោ ទដ្ឋព្ពោ”តិ។

“ភិយ្យោ ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, ទ្វេ សម្មា វជ្ជេយ្យុំ, តេសុ យថា ឯកោ សម្មោ, ឯវំ ចក្ខុ ទដ្ឋព្ពំ។ យថា ទុតិយោ សម្មោ, ឯវំ រូបំ ទដ្ឋព្ពំ។ យថា តេសំ សន្និបាតោ, ឯវំ ផស្សោ ទដ្ឋព្ពោ”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

ផស្សលក្ខណបញ្ហោ អដ្ឋមោ។

៩។ វេទនាលក្ខណបញ្ហោ

៩។ “ភន្តេ នាគសេន, កិំលក្ខណា វេទនា”តិ? “វេទយិតលក្ខណា, មហារាជ, វេទនា អនុភវនលក្ខណា ចា”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, កោចិទេវ បុរិសោ រញ្ញោ អធិការំ ករេយ្យ, តស្ស រាជា តុដ្ឋោ អធិការំ ទទេយ្យ, សោ តេន អធិការេន បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បិតោ សមង្គីភូតោ បរិចរេយ្យ, តស្ស ឯវមស្ស ‘មយា ខោ បុព្ពេ រញ្ញោ អធិការោ កតោ, តស្ស មេ រាជា តុដ្ឋោ អធិការំ អទាសិ, ស្វាហំ តតោនិទានំ ឥមំ ឯវរូបំ វេទនំ វេទយាមី’តិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, កោចិទេវ បុរិសោ កុសលំ កម្មំ កត្វា កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជេយ្យ, សោ ច តត្ថ ទិព្ពេហិ បញ្ចហិ កាមគុណេហិ សមប្បិតោ សមង្គីភូតោ បរិចរេយ្យ, តស្ស ឯវមស្ស ‘ស្វាហំ ខោ បុព្ពេ កុសលំ កម្មំ អកាសិំ, សោហំ តតោនិទានំ ឥមំ ឯវរូបំ វេទនំ វេទយាមី’តិ, ឯវំ ខោ, មហារាជ, វេទយិតលក្ខណា វេទនា អនុភវនលក្ខណា ចា”តិ។

“ᨠᩃ᩠ᩃᩮᩣᩈᩥ , ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩅᩮᨴᨶᩣᩃᨠ᩠ᨡᨱᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨶᩅᨾᩮᩣ᪨

᪑᪐᪨ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩃᨠ᩠ᨡᨱᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪑᪐᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨠᩥᩴᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ? “ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨬ᩠ᨬᩣ᪨ ᨠᩥᩴ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ? ᨶᩦᩃᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨷᩦᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᩒᨴᩣᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᨾᨬ᩠ᨩᩥᨭ᩠ᨮᨾ᩠ᨷᩥ [ᨾᨬ᩠ᨩᩮᨭ᩠ᨮᨾ᩠ᨷᩥ (ᩈᩦ᪨ ᨷᩦ᪨)] ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᩒᨷᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨽᨱ᩠ᨯᩣᨣᩣᩁᩥᨠᩮᩣ ᨽᨱ᩠ᨯᩣᨣᩣᩁᩴ ᨷᩅᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩦᩃᨷᩦᨲᩃᩮᩣᩉᩥᨲᩮᩣᨴᩣᨲᨾᨬ᩠ᨩᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ [ᨾᨬ᩠ᨩᩮᨭ᩠ᨮᩣᨶᩥ (ᩈᩦ᪨ ᨷᩦ᪨)] ᩁᩣᨩᨽᩮᩣᨣᩣᨶᩥ ᩁᩪᨷᩣᨶᩥ ᨷᩈ᩠ᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨬ᩠ᨩᩣᨶᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᨠᩃ᩠ᩃᩮᩣᩈᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩈᨬ᩠ᨬᩣᩃᨠ᩠ᨡᨱᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨴᩈᨾᩮᩣ᪨

᪑᪑᪨ ᨧᩮᨲᨶᩣᩃᨠ᩠ᨡᨱᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪑᪑᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨠᩥᩴᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨧᩮᨲᨶᩣ”ᨲᩥ? “ᨧᩮᨲᨿᩥᨲᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨧᩮᨲᨶᩣ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᨱᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨧᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᩒᨷᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩅᩥᩈᩴ ᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨧ ᨷᩥᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᨷᩁᩮ ᨧ ᨷᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣᨷᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩥᨲᩮᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᨷᩁᩮᨷᩥ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩥᨲᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩍᨵᩮᨠᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᨧᩮᨲᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨿᩈ᩠ᩈ ᨽᩮᨴᩣ ᨷᩁᩴ ᨾᩁᨱᩣ ᩋᨷᩣᨿᩴ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᩅᩥᨶᩥᨷᩣᨲᩴ ᨶᩥᩁᨿᩴ ᩏᨷᨷᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨿᩮᨷᩥ ᨲᩈ᩠ᩈ ᩋᨶᩩᩈᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ , ᨲᩮᨷᩥ ᨠᩣᨿᩈ᩠ᩈ ᨽᩮᨴᩣ ᨷᩁᩴ ᨾᩁᨱᩣ ᩋᨷᩣᨿᩴ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᩅᩥᨶᩥᨷᩣᨲᩴ ᨶᩥᩁᨿᩴ ᩏᨷᨷᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨷᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩈᨷ᩠ᨷᩥᨶᩅᨶᩦᨲᨲᩮᩃᨾᨵᩩᨹᩣᨱᩥᨲᩴ ᩑᨠᨩ᩠ᨫᩴᩋᨽᩥᩈᨦ᩠ᨡᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨧ ᨷᩥᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᨷᩁᩮ ᨧ ᨷᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᩈᩩᨡᩥᨲᩮᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᨷᩁᩮᨷᩥ ᩈᩩᨡᩥᨲᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩍᨵᩮᨠᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᨷᩩᨣ᩠ᨣᩃᩮᩣ ᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨧᩮᨲᨶᩣᨿ ᨧᩮᨲᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᨿᩈ᩠ᩈ ᨽᩮᨴᩣ ᨷᩁᩴ ᨾᩁᨱᩣ ᩈᩩᨣᨲᩥᩴ ᩈᨣ᩠ᨣᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᩏᨷᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᨿᩮᨷᩥ ᨲᩈ᩠ᩈ ᩋᨶᩩᩈᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᨷᩥ ᨠᩣᨿᩈ᩠ᩈ ᨽᩮᨴᩣ ᨷᩁᩴ

មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តិ។ ឯវំ ខោ, មហារាជ, ចេតយិតលក្ខណា ចេតនា អភិសង្ខរណលក្ខណា ចា”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

ចេតនាលក្ខណបញ្ហោ ឯកាទសមោ។

១២។ វិញ្ញាណលក្ខណបញ្ហោ

១២។ “ភន្តេ នាគសេន, កិំលក្ខណំ វិញ្ញាណ”ន្តិ? “វិជាននលក្ខណំ, មហារាជ, វិញ្ញាណ”ន្តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, នគរគុត្តិកោ មជ្ឈេ នគរសិង្ឃាដកេ និសិន្នោ បស្សេយ្យ បុរត្ថិមទិសតោ បុរិសំ អាគច្ឆន្តំ, បស្សេយ្យ ទក្ខិណទិសតោ បុរិសំ អាគច្ឆន្តំ, បស្សេយ្យ បច្ឆិមទិសតោ បុរិសំ អាគច្ឆន្តំ, បស្សេយ្យ ឧត្តរទិសតោ បុរិសំ អាគច្ឆន្តំ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យំ បុរិសោ ចក្ខុនា រូបំ បស្សតិ, តំ វិញ្ញាណេន វិជានាតិ។ យំ សោតេន សទ្ទំ សុណាតិ, តំ វិញ្ញាណេន វិជានាតិ។ យំ ឃានេន គន្ធំ ឃាយតិ, តំ វិញ្ញាណេន វិជានាតិ។ យំ ជិវ្ហាយ រសំ សាយតិ, តំ វិញ្ញាណេន វិជានាតិ។ យំ កាយេន ផោដ្ឋព្ពំ ផុសតិ, តំ វិញ្ញាណេន វិជានាតិ, យំ មនសា ធម្មំ វិជានាតិ, តំ វិញ្ញាណេន វិជានាតិ។ ឯវំ ខោ, មហារាជ, វិជាននលក្ខណំ វិញ្ញាណ”ន្តិ។

“កល្លោសិ , ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

វិញ្ញាណលក្ខណបញ្ហោ ទ្វាទសមោ។

១៣។ វិតក្កលក្ខណបញ្ហោ

១៣។ “ភន្តេ នាគសេន, កិំលក្ខណោ វិតក្កោ”តិ? “អប្បនាលក្ខណោ មហារាជ, វិតក្កោ”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, វឌ្ឍកី សុបរិកម្មកតំ ទារុំ សន្ធិស្មិំ អប្បេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អប្បនាលក្ខណោ វិតក្កោ”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

វិតក្កលក្ខណបញ្ហោ តេរសមោ.

១៣. វិចារលក្ខណបញ្ហោ

១៣. “ភន្តេ នាគសេន, កិំលក្ខណោ វិចារោ”តិ? “អនុមជ្ជនលក្ខណោ, មហារាជ, វិចារោ”តិ.

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ. “យថា, មហារាជ, កំសថាលំ អាកោដិតំ បច្ឆា អនុរវតិ អនុសន្ទហតិ [អនុសន្ធាយតិ (ក.)], យថា, មហារាជ, អាកោដនា, ឯវំ វិតក្កោ ទដ្ឋព្ពោ. យថា អនុរវនា [អនុមជ្ជនា (ក.)], ឯវំ វិចារោ ទដ្ឋព្ពោ”តិ.

“កល្លោសិ , ភន្តេ នាគសេនា”តិ.

វិចារលក្ខណបញ្ហោ ចុទ្ទសមោ.

វិចារវគ្គោ តតិយោ.

ឥមស្មិំ វគ្គេ ចុទ្ទស បញ្ហា.

៣. និព្ពានវគ្គោ

១. ផស្សាទិវិនិព្ភុជនបញ្ហោ

១. រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, សក្កា ឥមេសំ ធម្មានំ ឯកតោភាវគតានំ វិនិព្ភុជិត្វា វិនិព្ភុជិត្វា នានាករណំ បញ្ញាបេតុំ ‘អយំ ផស្សោ, អយំ វេទនា, អយំ សញ្ញា, អយំ ចេតនា, ឥទំ វិញ្ញាណំ, អយំ វិតក្កោ, អយំ វិចារោ’តិ”? “ន សក្កា, មហារាជ, ឥមេសំ ធម្មានំ ឯកតោភាវគតានំ វិនិព្ភុជិត្វា វិនិព្ភុជិត្វា នានាករណំ បញ្ញាបេតុំ ‘អយំ ផស្សោ, អយំ វេទនា, អយំ សញ្ញា, អយំ ចេតនា, ឥទំ វិញ្ញាណំ, អយំ វិតក្កោ, អយំ វិចារោ’”តិ.

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ. “យថា, មហារាជ, រញ្ញោ សូទោ អរសំ វា រសំ វា [យូសំ វា រសំ វា (សី. ស្យា. បី.)] ករេយ្យ, សោ តត្ថ ទធិម្បិ បក្ខិបេយ្យ, លោណម្បិ បក្ខិបេយ្យ, សិង្គិវេរម្បិ បក្ខិបេយ្យ, ជីរកម្បិ បក្ខិបេយ្យ, មរិចម្បិ បក្ខិបេយ្យ, អញ្ញានិបិ បការានិ បក្ខិបេយ្យ,

ຕເມນໍ ຣາຊາ ເອວໍ ວເທຍ຺ຍ, 'ທຘິສ຺ສ ເມ ຣສໍ ອາຫຣ, ໂລຓສ຺ສ ເມ ຣສໍ ອາຫຣ, ສິງ຺ຄິເວຣສ຺ສ ເມ ຣສໍ ອາຫຣ, ຊີຣກສ຺ສ ເມ ຣສໍ ອາຫຣ, ມຣິຈສ຺ສ ເມ ຣສໍ ອາຫຣ, ສພ຺ເພສໍ ເມ ປກ຺ຂິຕ຺ຕານໍ ຣສໍ ອາຫຣາ'ຕິ. ສກ຺ກາ ນຸ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ເຕສໍ ຣສານໍ ເອກໂຕ ຠາວຄຕານໍ ວິນິພ຺ຠຸຊິຕ຺ວາ ວິນິພ຺ຠຸຊິຕ຺ວາ ຣສໍ ອາຫຣິຕຸໍ ອມ຺ພິລຕ຺ຕໍ ວາ ລວຓຕ຺ຕໍ ວາ ຕິຕ຺ຕກຕ຺ຕໍ ວາ ກຏຸກຕ຺ຕໍ ວາ ກສາຍຕ຺ຕໍ ວາ ມຘຸຣຕ຺ຕໍ ວາ"ຕິ? "ນ ຫິ, ຠນ຺ເຕ, ສກ຺ກາ ເຕສໍ ຣສານໍ ເອກໂຕ ຠາວຄຕານໍ ວິນິພ຺ຠຸຊິຕ຺ວາ ວິນິພ຺ຠ຺ຸຊິຕ຺ວາ ຣສໍ ອາຫຣິຕຸໍ ອມ຺ພິລຕ຺ຕໍ ວາ ລວຓຕ຺ຕໍ ວາ ຕິຕ຺ຕກຕ຺ຕໍ ວາ ກຏຸກຕ຺ຕໍ ວາ ກສາຍຕ຺ຕໍ ວາ ມຘຸຣຕ຺ຕໍ ວາ, ອປິ ຈ ໂຂ ປນ ສເກນ ສເກນ ລກ຺ຂເຓນ ອຸປຏ຺ຐຫນ຺ຕີ"ຕິ. "ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ນ ສກ຺ກາ ອິເມສໍ ຘມ຺ມານໍ ເອກໂຕ ຠາວຄຕານໍ ວິນິພ຺ຠຸຊິຕ຺ວາ ວິນິພ຺ຠ຺ຸຊິຕ຺ວາ ນານາກຣຓໍ ປຎ຺ຎາເປຕຸໍ 'ອຍໍ ຜສ຺ໂສ, ອຍໍ ເວທນາ, ອຍໍ ສຎ຺ຎາ, ອຍໍ ເຈຕນາ, ອິທໍ ວິຎ຺ຎາຓໍ, ອຍໍ ວິຕກ຺ໂກ, ອຍໍ ວິຈາໂຣ'ຕິ, ອປິ ຈ ໂຂ ປນ ສເກນ ສເກນ ລກ຺ຂເຓນ ອຸປຏ຺ຐຫນ຺ຕີ"ຕິ.

"ກລ຺ໂລສິ , ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນາ"ຕິ.

ຜສ຺ສາທິວິນິພ຺ຠຸຊນປຎ຺ໂຫ ປຎ຺ຈໂມ.

໑. ນາຄເສນປຎ຺ໂຫ

໑. ເຖໂຣ ອາຫ "ໂລຓໍ, ມຫາຣາຊ, ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ເຎຍ຺ຍ"ນ຺ຕິ. "ອາມ, ຠນ຺ເຕ, ຈກ຺ຂຸວິຎ຺ເຎຍ຺ຍ"ນ຺ຕິ. "ສຸຏ຺ຐຸ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ຊານາຫີ"ຕິ. "ກິໍ ປນ, ຠນ຺ເຕ, ຊິວ຺ຫາວິຎ຺ເຎຍ຺ຍ"ນ຺ຕິ? "ອາມ, ມຫາຣາຊ, ຊິວ຺ຫາວິຎ຺ເຎຍ຺ຍ"ນ຺ຕິ. "ກິໍ ປນ, ຠນ຺ເຕ, ສພ຺ພໍ ໂລຓໍ ຊິວ຺ຫາຍ ວິຊານາຕີ"ຕິ? "ອາມ, ມຫາຣາຊ, ສພ຺ພໍ ໂລຓໍ ຊິວ຺ຫາຍ ວິຊານາຕີ"ຕິ.

"ຍທິ, ຠນ຺ເຕ, ສພ຺ພໍ ໂລຓໍ ຊິວ຺ຫາຍ ວິຊານາຕິ, ກິສ຺ສ ປນ ນໍ ສກເຏຫິ ພລີພທ຺ທາ [ພລິພທ຺ທາ (ສີ. ປີ.)] ອາຫຣນ຺ຕິ, ນນຸ ໂລຓເມວ ອາຫຣິຕພ຺ພ"ນ຺ຕິ? "ນ ສກ຺ກາ, ມຫາຣາຊ, ໂລຓເມວ ອາຫຣິຕຸໍ ເອກໂຕ ຠາວູປຄຕາ ເອເຕ ຘມ຺ມາ ໂຄຈຣນານຕ຺ຕຄຕາ ໂລຓໍ ຄຣຸຠາໂວ ຈາຕິ. ສກ຺ກາ ປນ, ມຫາຣາຊ, ໂລຓໍ ຕຸລາຍ ຕຸລຍິຕຸ"ນ຺ຕິ? "ອາມ, ຠນ຺ເຕ, ສກ຺ກາ"ຕິ. "ນ ສກ຺ກາ, ມຫາຣາຊ, ໂລຓໍ ຕຸລາຍ ຕຸລຍິຕຸໍ, ຄຣຸຠາໂວ ຕຸລາຍ ຕຸລີຍຕີ"ຕິ.

"ກລ຺ໂລສິ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນາ"ຕິ.

ນາຄເສນປຎ຺ໂຫ ທຸຕິໂຍ.

໑. ປຎ຺ຈາຍຕນກມ຺ມນິພ຺ພຕ຺ຕປຎ຺ໂຫ

໑໑. ຣາຊາ ອາຫ “ຠເນ຺ຕ ນາຄເສນ, ຍານິມານິ ປຎ຺ຈາຍຕນານິ, ກິໍ ນຸ ຕານິ ນານາກເມ຺ມຫິ ນິພ຺ພຕ຺ຕານິ, ອຸທາຫຸ ເອເກນ ກເມ຺ມນາ”ຕິ?
“ນານາກເມ຺ມຫິ, ມຫາຣາຊ, ນິພ຺ພຕ຺ຕານິ, ນ ເອເກນ ກເມ຺ມນາ”ຕິ.

“ອຸປມໍ ກເຣາຫີ”ຕິ. “ຕໍ ກິໍ ມຎ຺ຎສິ, ມຫາຣາຊ, ເອກສ຺ມິໍ ເຂເຕ຺ຕ ນານາພີຊານິ ວເປ຺ຍ຺ຍຸໍ, ເຕສໍ ນານາພີຊານໍ ນານາຜລານິ ນິພ຺ພເຕ຺ຕຍ຺ຍຸ”ນ຺ຕິ? “ອາມ, ຠເນ຺ຕ, ນິພ຺ພເຕ຺ຕຍ຺ຍຸ”ນ຺ຕິ. “ເອວເມວ ເຂາ, ມຫາຣາຊ, ຍານິ ຍານິ ປຎ຺ຈາຍຕນານິ, ຕານິ ຕານິ ນານາກເມ຺ມຫິ ນິພ຺ພຕ຺ຕານິ, ນ ເອເກນ ກເມ຺ມນາ”ຕິ.

“ກເລ຺ລາສິ, ຠເນ຺ຕ ນາຄເສນາ”ຕິ.

ປຎ຺ຈາຍຕນກມ຺ມນິພ຺ພຕ຺ຕປເຎ຺ຫາ ທສເມາ.

໑. ກມ຺ມນານາກຣຓປເຎ຺ຫາ

໑. ຣາຊາ ອາຫ “ຠເນ຺ຕ ນາຄເສນ, ເກນ ກາຣເຓນ ມນຸສ຺ສາ ນ ສເພ຺ພ ສມກາ, ອເຎ຺ຎ ອປ຺ປາຍຸກາ, ອເຎ຺ຎ ທີຆາຍຸກາ, ອເຎ຺ຎ ພຫ຺ວາພາຘາ ອເຎ຺ຎ ອປ຺ປາພາຘາ, ອເຎ຺ຎ ທຸພ຺ພຓ຺ຓາ, ອເຎ຺ຎ ວຓ຺ຓວເນ຺ຕາ, ອເຎ຺ຎ ອເປ຺ປສກ຺ຂາ, ອເຎ຺ຎ ມເຫສກ຺ຂາ, ອເຎ຺ຎ ອປ຺ປເຠາຄາ, ອເຎ຺ຎ ມຫາເຠາຄາ, ອເຎ຺ຎ ນີຈກຸລີນາ, ອເຎ຺ຎ ມຫາກຸລີນາ, ອເຎ຺ຎ ທຸປ຺ປເຎ຺ຎາ, ອເຎ຺ຎ ປເຎ຺ຎວເນ຺ຕາ”ຕິ?

ເຖເຣາ ອາຫ “ກິສ຺ສ ປນ, ມຫາຣາຊ, ຣຸກ຺ຂາ ນ ສເພ຺ພ ສມກາ, ອເຎ຺ຎ ອມ຺ພິລາ, ອເຎ຺ຎ ລວຓາ, ອເຎ຺ຎ ຕິຕ຺ຕກາ, ອເຎ຺ຎ ກຏຸກາ, ອເຎ຺ຎ ກສາວາ, ອເຎ຺ຎ ມຘຸຣາ”ຕິ? “ມເຎ຺ຎາມິ, ຠເນ຺ຕ, ພີຊານໍ ນານາກຣເຓນາ”ຕິ. “ເອວເມວ ເຂາ, ມຫາຣາຊ, ກມ຺ມານໍ ນານາກຣເຓນ ມນຸສ຺ສາ ນ ສເພ຺ພ ສມກາ, ອເຎ຺ຎ ອປ຺ປາຍຸກາ, ອເຎ຺ຎ ທີຆາຍຸກາ, ອເຎ຺ຎ ພຫ຺ວາພາຘາ, ອເຎ຺ຎ ອປ຺ປາພາຘາ, ອເຎ຺ຎ ທຸພ຺ພຓ຺ຓາ, ອເຎ຺ຎ ວຓ຺ຓວເນ຺ຕາ, ອເຎ຺ຎ ອເປ຺ປສກ຺ຂາ, ອເຎ຺ຎ ມເຫສກ຺ຂາ, ອເຎ຺ຎ ອປ຺ປເຠາຄາ, ອເຎ຺ຎ ມຫາເຠາຄາ, ອເຎ຺ຎ ນີຈກຸລີນາ, ອເຎ຺ຎ ມຫາກຸລີນາ, ອເຎ຺ຎ ທຸປ຺ປເຎ຺ຎາ, ອເຎ຺ຎ ປເຎ຺ຎວເນ຺ຕາ. ຠາສິຕເມ຺ປຕໍ ມຫາຣາຊ ຠຄວຕາ – ‘ກມ຺ມສ຺ສກາ, ມາຓວ, ສຕ຺ຕາ ກມ຺ມທາຍາທາ ກມ຺ມເຍານີ ກມ຺ມພນ຺ຘູ ກມ຺ມປຏິສຣຓາ, ກມ຺ມໍ ສເຕ຺ຕ ວິຠຊຕິ ຍທິທໍ ຫີນປ຺ປຓີຕຕາຍາ’”ຕິ.

“ກເລ຺ລາສິ, ຠເນ຺ຕ ນາຄເສນາ”ຕິ.

ກມ຺ມນານາກຣຓປເຎ຺ຫາ ປຖເມາ.

໒. ວາຍາມກຣຓປເຎ຺ຫາ

3។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ភណថ ‘កិន្តិ ឥមំ ទុក្ខំ និរុជ្ឈេយ្យ, អញ្ញញ្ច ទុក្ខំ នុប្បជ្ជេយ្យា’តិ។ ឯតទត្ថា, មហារាជ, អម្ហាកំ បព្ពជ្ជា”តិ។ “កិំ បដិកច្ចេវ វាយមិតេន, ននុ សម្បត្តេ កាលេ វាយមិតព្ព”ន្តិ? ថេរោ អាហ “សម្បត្តេ កាលេ, មហារាជ, វាយាមោ អកិច្ចករោ ភវតិ, បដិកច្ចេវ វាយាមោ កិច្ចករោ ភវតី”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, យទា ត្វំ បិបាសិតោ ភវេយ្យាសិ, តទា ត្វំ ឧទបានំ ខណាបេយ្យាសិ, តឡាកំ ខណាបេយ្យាសិ ‘បានីយំ បិវិស្សាមី’តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សម្បត្តេ កាលេ វាយាមោ អកិច្ចករោ ភវតិ, បដិកច្ចេវ វាយាមោ កិច្ចករោ ភវតី”តិ។

“ភិយ្យោ ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, យទា ត្វំ ពុភុក្ខិតោ ភវេយ្យាសិ, តទា ត្វំ ខេត្តំ កសាបេយ្យាសិ, សាលិំ រោបាបេយ្យាសិ, ធញ្ញំ អតិហរាបេយ្យាសិ ‘ភត្តំ ភុញ្ជិស្សាមី’តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សម្បត្តេ កាលេ វាយាមោ អកិច្ចករោ ភវតិ, បដិកច្ចេវ វាយាមោ កិច្ចករោ ភវតីតិ។

“ភិយ្យោ ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, យទា តេ សង្គាមោ បច្ចុបដ្ឋិតោ ភវេយ្យ, តទា ត្វំ បរិខំ ខណាបេយ្យាសិ, បាការំ ការាបេយ្យាសិ, គោបុរំ ការាបេយ្យាសិ, អដ្ដាលកំ ការាបេយ្យាសិ, ធញ្ញំ អតិហរាបេយ្យាសិ, តទា ត្វំ ហត្ថិស្មិំ សិក្ខេយ្យាសិ, អស្សស្មិំ សិក្ខេយ្យាសិ, រថស្មិំ សិក្ខេយ្យាសិ, ធនុស្មិំ សិក្ខេយ្យាសិ, ថរុស្មិំ សិក្ខេយ្យាសី”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សម្បត្តេ កាលេ វាយាមោ អកិច្ចករោ ភវតិ, បដិកច្ចេវ វាយាមោ កិច្ចករោ ភវតិ។ ភាសិតម្បេតំ មហារាជ ភគវតា –

“‘បដិកច្ចេវ តំ កយិរា, យំ ជញ្ញា ហិតមត្តនោ;

ន សាកដិកចិន្តាយ, មន្តា ធីរោ បរក្កមេ។

“‘យថា សាកដិកោ មដ្ឋំ [សមំ (សី។ បី។ ក។) សំ។ និ។ ១។១០៣], សមំ ហិត្វា មហាបថំ;

វិសមំ មគ្គមារុយ្ហ, អក្ខច្ឆិន្នោវ ឈាយតិ។

“‘ឯវំ ធម្មា អបក្កម្ម, អធម្មមនុវត្តិយ;

មន្ទោ មច្ចុ មុខំ បត្តោ, អក្ខច្ឆិន្នោវ ឈាយតី’”តិ [សោចតីតិ (សព្ពត្ថ)]។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

វាយាមករណបញ្ហោ បញ្ចមោ។

៦។ នេរយិកគ្គិឧណ្ហភាវបញ្ហោ

៦។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ឯវំ ភណថ ‘បាកតិកអគ្គិតោ នេរយិកោ អគ្គិ មហាភិតាបតរោ ហោតិ, ខុទ្ទកោបិ បាសាណោ បាកតិកេ អគ្គិម្ហិ បក្ខិត្តោ ទិវសម្បិ បច្ចមានោ [ធូមាយន្តោ (សី។ បី។)] ន វិលយំ គច្ឆតិ, កូដាគារមត្តោបិ បាសាណោ នេរយិកគ្គិម្ហិ បក្ខិត្តោ ខណេន វិលយំ គច្ឆតី’តិ, ឯតំ វចនំ ន សទ្ទហាមិ, ឯវញ្ច បន វទេថ ‘យេ ច តត្ថ ឧប្បន្នា សត្តា, តេ អនេកានិបិ វស្សសហស្សានិ និរយេ បច្ចមានា ន វិលយំ គច្ឆន្តី’តិ, តម្បិ វចនំ ន សទ្ទហាមី”តិ។

ថេរោ អាហ “តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, យា តា សន្តិ មករិនីយោបិ សុំសុមារិនីយោបិ កច្ឆបិនីយោបិ មោរិនីយោបិ កបោតិនីយោបិ, កិំ នុ តា កក្ខឡានិ បាសាណានិ សក្ខរាយោ ច ខាទន្តី”តិ? “អាម, ភន្តេ, ខាទន្តី”តិ។ “កិំ បន តានិ តាសំ កុច្ឆិយំ កោដ្ឋព្ភន្តរគតានិ វិលយំ គច្ឆន្តី”តិ? “អាម, ភន្តេ, វិលយំ គច្ឆន្តី”តិ។ “យោ បន តាសំ កុច្ឆិយំ គព្ភោ, សោបិ វិលយំ គច្ឆតី”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “កេន ការណេនា”តិ? “មញ្ញាមិ, ភន្តេ, កម្មាធិកតេន ន វិលយំ គច្ឆតី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, កម្មាធិកតេន នេរយិកា សត្តា អនេកានិបិ វស្សសហស្សានិ និរយេ បច្ចមានា ន វិលយំ គច្ឆន្តិ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា – ‘សោ ន តាវ កាលំ ករោតិ, យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតី’”តិ។

“ភិយ្យោ ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, យា តា សន្តិ សីហិនិយោបិ ព្យគ្ឃិនិយោបិ ទីបិនិយោបិ កុក្កុរិនិយោបិ, កិំ នុ តា កក្ខឡានិ អដ្ឋិកានិ មំសានិ ខាទន្តីតិ? “អាម, ភន្តេ, ខាទន្តី”តិ។ “កិំ បន តានិ តាសំ កុច្ឆិយំ កោដ្ឋព្ភន្តរគតានិ វិលយំ គច្ឆន្តី”តិ? “អាម, ភន្តេ, វិលយំ គច្ឆន្តី”តិ។ “យោ បន តាសំ កុច្ឆិយំ គព្ភោ, សោបិ វិលយំ គច្ឆតី”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “កេន ការណេនា”តិ? “មញ្ញាមិ, ភន្តេ, កម្មាធិកតេន ន វិលយំ គច្ឆតី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, កម្មាធិកតេន នេរយិកា សត្តា អនេកានិបិ វស្សសហស្សានិ និរយេ បច្ចមានា ន វិលយំ គច្ឆន្តី”តិ។

“ភិយ្យោ ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, យា តា សន្តិ យោនកសុខុមាលិនិយោបិ ខត្តិយសុខុមាលិនិយោបិ ព្រាហ្មណសុខុមាលិនិយោបិ គហបតិសុខុមាលិនិយោបិ, កិំ នុ តា កក្ខឡានិ ខជ្ជកានិ មំសានិ ខាទន្តី”តិ? “អាម, ភន្តេ, ខាទន្តី”តិ។ “កិំ បន តានិ តាសំ កុច្ឆិយំ កោដ្ឋព្ភន្តរគតានិ វិលយំ គច្ឆន្តី”តិ? “អាម, ភន្តេ, វិលយំ គច្ឆន្តី”តិ។ “យោ បន តាសំ កុច្ឆិយំ គព្ភោ សោបិ វិលយំ គច្ឆតី”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “កេន ការណេនា”តិ។ “មញ្ញាមិ, ភន្តេ, កម្មាធិកតេន ន វិលយំ គច្ឆតី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ,

កម្មាធិកតេន នេរយិកា សត្តា អនេកានិបិ វស្សសហស្សានិ និរយេ បច្ចមានា ន វិលយំ គច្ឆន្តិ ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា –
"សោ ន តាវ កាលំ ករោតិ, យាវ ន តំ បាបកម្មំ ព្យន្តីហោតី"តិ ។

"កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា"តិ ។

នេរយិកគ្គិឧណ្ហភាវបញ្ហោ ឆដ្ឋោ ។

៧. បថវិសន្ធារកបញ្ហោ

៧. រាជា អាហ "ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ឯវំ ភណថ 'អយំ មហាបថវី ឧទកេ បតិដ្ឋិតា, ឧទកំ វាតេ បតិដ្ឋិតំ, វាតោ អាកាសេ បតិដ្ឋិតោ'តិ, ឯតម្បិ វចនំ ន សទ្ទហាមី"តិ ។ ថេរោ ធម្មករកេន [ធម្មករណេន (ក.)] ឧទកំ គហេត្វា រាជានំ មិលិន្ទំ សញ្ញាបេសិ "យថា, មហារាជ, ឥមំ ឧទកំ វាតេន អាធារិតំ, ឯវំ តម្បិ ឧទកំ វាតេន អាធារិត"ន្តិ ។

"កល្លោសិ , ភន្តេ នាគសេនា"តិ ។

បថវិសន្ធារកបញ្ហោ សត្តមោ ។

៨. និរោធនិព្ពានបញ្ហោ

៨. រាជា អាហ "ភន្តេ នាគសេន, និរោធោ និព្ពាន"ន្តិ? "អាម, មហារាជ, និរោធោ និព្ពាន"ន្តិ ។ "កថំ, ភន្តេ , នាគសេន, និរោធោ និព្ពាន"ន្តិ? "សព្វេ ពាលបុថុជ្ជនា ខោ, មហារាជ, អជ្ឈត្តិកពាហិរេ អាយតនេ អភិនន្ទន្តិ អភិវទន្តិ អជ្ឈោសាយ តិដ្ឋន្តិ, តេ តេន សោតេន វុយ្ហន្តិ, ន បរិមុច្ចន្តិ ជាតិយា ជរាយ មរណេន សោកេន បរិទេវេន ទុក្ខេហិ ទោមនស្សេហិ ឧបាយាសេហិ ន បរិមុច្ចន្តិ ទុក្ខស្មាតិ វទាមិ ។ សុតវា ច ខោ, មហារាជ, អរិយសាវកោ អជ្ឈត្តិកពាហិរេ អាយតនេ នាភិនន្ទតិ នាភិវទតិ នាជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតិ, តស្ស តំ អនភិនន្ទតោ អនភិវទតោ អនជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតោ តណ្ហា និរុជ្ឈតិ, តណ្ហានិរោធា ឧបាទាននិរោធោ, ឧបាទាននិរោធា ភវនិរោធោ, ភវនិរោធា ជាតិនិរោធោ, ជាតិនិរោធា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា និរុជ្ឈន្តិ, ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធោ ហោតិ, ឯវំ ខោ, មហារាជ, និរោធោ និព្ពាន"ន្តិ ។

"កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា"តិ ។

និរោធនិព្ពានបញ្ហោ អដ្ឋមោ។

៩។ និព្ពានលភនបញ្ហោ

៩។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, សព្ពេវ លភន្តិ និព្ពាន”ន្តិ? “ន ខោ, មហារាជ, សព្ពេវ លភន្តិ និព្ពានំ, អបិ ច ខោ, មហារាជ, យោ សម្មា បដិបន្នោ អភិញ្ញេយ្យេ ធម្មេ អភិជានាតិ, បរិញ្ញេយ្យេ ធម្មេ បរិជានាតិ, បហាតព្ពេ ធម្មេ បជហតិ, ភាវេតព្ពេ ធម្មេ ភាវេតិ, សច្ឆិកាតព្ពេ ធម្មេ សច្ឆិករោតិ, សោ លភតិ និព្ពាន”ន្តិ។

“កល្លោសិ , ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

និព្ពានលភនបញ្ហោ នវមោ។

១០។ និព្ពានសុខជាននបញ្ហោ

១០។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, យោ ន លភតិ និព្ពានំ, ជានាតិ សោ ‘សុខំ និព្ពាន’”ន្តិ? “អាម, មហារាជ, យោ ន លភតិ និព្ពានំ, ជានាតិ សោ ‘សុខំ និព្ពាន’”ន្តិ។ “កថំ, ភន្តេ នាគសេន, អលភន្តោ ជានាតិ ‘សុខំ និព្ពាន’”ន្តិ? “តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, យេសំ នច្ឆិន្នា ហត្ថបាទា , ជានេយ្យុំ តេ, មហារាជ, ‘ទុក្ខំ ហត្ថបាទច្ឆេទន’”ន្តិ? “អាម, ភន្តេ, ជានេយ្យុ”ន្តិ។ “កថំ ជានេយ្យុ”ន្តិ? “អញ្ញេសំ, ភន្តេ, ឆិន្នហត្ថបាទានំ បរិទេវិតសទ្ទំ សុត្វា ជានន្តិ ‘ទុក្ខំ ហត្ថបាទច្ឆេទន’”ន្តិ ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យេសំ ទិដ្ឋំ និព្ពានំ, តេសំ សទ្ទំ សុត្វា ជានាតិ ‘សុខំ និព្ពាន’”ន្តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

និព្ពានសុខជាននបញ្ហោ ទសមោ។

និព្ពានវគ្គោ ចតុត្ថោ។

ឥមស្មិំ វគ្គេ ទស បញ្ហា។

៥។ ពុទ្ធវគ្គោ

១។ ពុទ្ធស្ស អត្ថិនត្ថិភាវបញ្ហោ

១។ រាជា អាហ "ភន្តេ នាគសេន, ពុទ្ធោ តយា ទិដ្ឋោ"តិ? "ន ហិ, មហារាជា"តិ។ "អថ តេ អាចរិយេហិ ពុទ្ធោ ទិដ្ឋោ"តិ? "ន ហិ, មហារាជា"តិ។ "តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, នត្ថិ ពុទ្ធោ"តិ។ "កិំ បន, មហារាជ, ហិមវតិ ឩហា នទី តយា ទិដ្ឋា"តិ? "ន ហិ, ភន្តេ"តិ។ "អថ តេ បិតរា ឩហា នទី ទិដ្ឋា"តិ? "ន ហិ, ភន្តេ"តិ។ "តេន ហិ, មហារាជ, នត្ថិ ឩហា នទី"តិ។ "អត្ថិ, ភន្តេ, កិញ្ចាបិ មយា ឩហា នទី ន ទិដ្ឋា, បិតរាបិ មេ ឩហា នទី ន ទិដ្ឋា, អបិ ច អត្ថិ ឩហា នទី"តិ។ "ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, កិញ្ចាបិ មយា ភគវា ន ទិដ្ឋោ, អាចរិយេហិបិ មេ ភគវា ន ទិដ្ឋោ, អបិ ច អត្ថិ ភគវា"តិ។

"កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា"តិ។

ពុទ្ធស្ស អត្ថិនត្ថិភាវបញ្ហោ បឋមោ។

២។ ពុទ្ធស្ស អនុត្តរភាវបញ្ហោ

២។ រាជា អាហ "ភន្តេ នាគសេន, ពុទ្ធោ អនុត្តរោ"តិ? "អាម, មហារាជ, ភគវា អនុត្តរោ"តិ។ "កថំ, ភន្តេ នាគសេន, អទិដ្ឋបុព្វំ ជានាសិ 'ពុទ្ធោ អនុត្តរោ'"តិ? "តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, យេហិ អទិដ្ឋបុព្វោ មហាសមុទ្ទោ, ជានេយ្យុំ តេ, មហារាជ, មហន្តោ ខោ មហាសមុទ្ទោ គម្ភីរោ អប្បមេយ្យោ ទុប្បរិយោគាហោ, យត្ថិមា បញ្ច មហានទិយោ សតតំ សមិតំ អប្បេន្តិ, សេយ្យថិទំ, គង្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី, នេវ តស្ស ឩនត្តំ វា បូរត្តំ វា បញ្ញាយតី"តិ ? "អាម, ភន្តេ, ជានេយ្យុ"ន្តិ។ "ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សាវកេ មហន្តេ បរិនិព្ពុតេ បស្សិត្វា ជានាមិ 'ភគវា អនុត្តរោ'"តិ។

"កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា"តិ។

ពុទ្ធស្ស អនុត្តរភាវបញ្ហោ ទុតិយោ។

៣។ ពុទ្ធស្ស អនុត្តរភាវជានានបញ្ហោ

៣។ រាជា អាហ "ភន្តេ នាគសេន, សក្កា ជានិតុំ 'ពុទ្ធោ អនុត្តរោ'"តិ? "អាម, មហារាជ, សក្កា ជានិតុំ 'ភគវា អនុត្តរោ'"តិ។ "កថំ, ភន្តេ នាគសេន, សក្កា ជានិតុំ 'ពុទ្ធោ អនុត្តរោ'"តិ។ "ភូតបុព្វំ, មហារាជ, តិស្សោ នាម ថេរោ លេខាចរិយោ អហោសិ, ពហូនិ វស្សានិ

អតីតានិ កាលង្កតស្ស កថំ សោ ញាយតី”តិ។ “លេខេន ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោ ធម្មំ បស្សតិ, សោ ភគវន្តំ បស្សតិ, ធម្មោ ហិ, មហារាជ, ភគវតា ទេសិតោ”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

ពុទ្ធស្ស អនុត្តរភាវជាននបញ្ហោ តតិយោ។

៣។ ធម្មទិដ្ឋបញ្ហោ

៣។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, ធម្មោ តយា ទិដ្ឋោ”តិ។ “ពុទ្ធនេត្តិយា ខោ, មហារាជ, ពុទ្ធបញ្ញត្តិយា យាវជីវំ សាវកេហិ វត្តិតព្ព”ន្តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

ធម្មទិដ្ឋបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

៤។ អសង្កមនបដិសន្ទហនបញ្ហោ

៤។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, ន ច សង្កមតិ បដិសន្ទហតិ ចា”តិ? “អាម, មហារាជ, ន ច សង្កមតិ បដិសន្ទហតិ ចា”តិ។ “កថំ, ភន្តេ នាគសេន, ន ច សង្កមតិ បដិសន្ទហតិ ច, ឱបម្មំ ករោហី”តិ? “យថា, មហារាជ, កោចិទេវ បុរិសោ បទីបតោ បទីបំ បទីបេយ្យ, កិន្នុ ខោ សោ, មហារាជ, បទីបោ បទីបម្ហា សង្កន្តោ”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ន ច សង្កមតិ បដិសន្ទហតិ ចា”តិ។

“ភិយ្យោ ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “អភិជានាសិ នុ, ត្វំ មហារាជ, ទហរកោ សន្តោ សិលោកាចរិយស្ស សន្តិកេ កិញ្ចិ សិលោកំ គហិត”ន្តិ? “អាម, ភន្តេ”តិ។ “កិន្នុ ខោ, មហារាជ, សោ សិលោកោ អាចរិយម្ហា សង្កន្តោ”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ន ច សង្កមតិ បដិសន្ទហតិ ចាតិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

អសង្កមនបដិសន្ទហនបញ្ហោ បញ្ចមោ។

៩។ វេទគូបញ្ហោ

៩។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, វេទគូ ឧបលព្ភតី”តិ? ថេរោ អាហ “បរមត្ថេន ខោ, មហារាជ, វេទគូ នុបលព្ភតី”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

វេទគូបញ្ហោ នវមោ។

១០។ អញ្ញកាយសង្កមនបញ្ហោ

១០។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, អត្ថិ កោចិ សត្តោ, យោ ឥមម្ហា កាយា អញ្ញំ កាយំ សង្កមតី”តិ? “ន ហិ, មហារាជា”តិ។ “យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ឥមម្ហា កាយា អញ្ញំ កាយំ សង្កមន្តោ នត្ថិ, ននុ មុត្តោ ភវិស្សតិ បាបកេហិ កម្មេហី”តិ? “អាម, មហារាជ, យទិ ន បដិសន្ទហេយ្យ, មុត្តោ ភវិស្សតិ បាបកេហិ កម្មេហីតិ, យស្មា ច ខោ, មហារាជ, បដិសន្ទហតិ, តស្មា ន បរិមុត្តោ បាបកេហិ កម្មេហី”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, កោចិទេវ បុរិសោ អញ្ញតរស្ស បុរិសស្ស អម្ពំ អវហរេយ្យ, កិំ សោ ទណ្ឌប្បត្តោ ភវេយ្យា”តិ? “អាម, ភន្តេ, ទណ្ឌប្បត្តោ ភវេយ្យា”តិ។ “ន ខោ សោ, មហារាជ, តានិ អម្ពានិ អវហរិ, យានិ តេន រោបិតានិ, កស្មា ទណ្ឌប្បត្តោ ភវេយ្យា”តិ? “តានិ, ភន្តេ, អម្ពានិ និស្សាយ ជាតានិ, តស្មា ទណ្ឌប្បត្តោ ភវេយ្យា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឥមិនា នាមរូបេន កម្មំ ករោតិ សោភនំ វា អសោភនំ វា, តេន កម្មេន អញ្ញំ នាមរូបំ បដិសន្ទហតិ, តស្មា ន បរិមុត្តោ បាបកេហិ កម្មេហី”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

អញ្ញកាយសង្កមនបញ្ហោ ទសមោ។

១១។ កម្មផលអត្ថិភាវបញ្ហោ

១១។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, ឥមិនា នាមរូបេន កម្មំ កតំ កុសលំ វា អកុសលំ វា, កុហិំ តានិ កម្មានិ តិដ្ឋន្តី”តិ? “អនុពន្ធេយ្យុំ ខោ, មហារាជ, តានិ កម្មានិ ឆាយាវ អនបាយិនី”តិ [អនុបាយិនីតិ (ក។)]។ “សក្កា បន, ភន្តេ, តានិ កម្មានិ ទស្សេតុំ ‘ឥធ វា ឥធ វា តានិ កម្មានិ តិដ្ឋន្តី’”តិ? “ន សក្កា, មហារាជ, តានិ កម្មានិ ទស្សេតុំ ‘ឥធ វា ឥធ វា តានិ កម្មានិ តិដ្ឋន្តី’”តិ។

“ឱ្ឋបយ៉្មុំ ករោហី”តិ។ “តំ កិំ យញ្ញសិ, យហារាខ, ឃាតិយាតិ ទ្វក្លាតិ អតិត្ថាត្តផលិតិ, សក្កា ខេតសំ ផលិតិ ឌខេស្សេតុំ ‘ឰឆ ចា ឰឆ ចា តាតិ ផលិតិ តិដ្ឋត្តិ’”តិ។ “ត ហិ, ភខេត្ត”តិ។ “ឲ្ចខេមច ខេលា, យហារាខ, អខេត្ថាដ្ឋិត្តាឃ សត្តតិឃា ត សក្កា តាតិ កយ្ហាតិ ឌខេស្សេតុំ ‘ឰឆ ចា ឰឆ ចា តាតិ កយ្ហាតិ តិដ្ឋត្តិ’តិ។

“កល្លោសិ, ភខេត្ត គាកខេសគា”តិ។

កយ្ហផលអត្ថិភាចបខេញ្ញា អដ្ឋមោ។

៩។ ឱ្ឋប្បជ្ជិតិខាគគបខេញ្ញា

៩។ រាខា អាហ “ភខេត្ត គាកខេសគ, ខេឃា ឱ្ឋប្បជ្ជតិ, ខាគាតិ ខេសា ‘ឱ្ឋប្បជ្ជិស្សាមី’”តិ? “អាម, យហារាខ, ខេឃា ឱ្ឋប្បជ្ជតិ ខាគាតិ ខេសា ‘ឱ្ឋប្បជ្ជិស្សាមី’”តិ។ “ឱ្ឋបយ៉្មុំ ករោហី”តិ។ “ឃថា, យហារាខ, កស្សកោ គហបតិកោ ពីខាតិ បឆចិឃំ តិក្ខិបិត្វា សម្មា ខេឌខេច ចស្សខេត្ត ខាគាតិ ‘ឆញ្ញំ តិត្ថត្តិស្សតី’”តិ? “អាម, ភខេត្ត, ខាខេតយ្យា”តិ។ “ឲ្ចខេមច ខេលា, យហារាខ, ខេឃា ឱ្ឋប្បជ្ជតិ, ខាគាតិ ខេសា ‘ឱ្ឋប្បជ្ជិស្សាមី’”តិ។

“កល្លោសិ, ភខេត្ត គាកខេសគា”តិ។

ឱ្ឋប្បជ្ជតិខាគគបខេញ្ញា គចមោ។

១០។ ពុទ្ធតិខេស្សគបខេញ្ញា

១០។ រាខា អាហ “ភខេត្ត គាកខេសគ, ពុខ្ធោ អត្ថី”តិ? “អាម, យហារាខ, ភកចា អត្ថី”តិ។ “សក្កា បត, ភខេត្ត គាកខេសគ, ពុខ្ធោ តិឌខេស្សតុំ ឰឆចា ឰឆចា”តិ? “បរិតិព្ទុខេតា, យហារាខ, ភកចា អតុបាឌិខេសសាយ តិព្ទាតធាតុយា, ត សក្កា ភកចា តិឌខេស្សតុំ ‘ឰឆ ចា ឰឆ ចា’”តិ។

“ឱ្ឋបយ៉្មុំ ករោហី”តិ។ “តំ កិំ យញ្ញសិ, យហារាខ, យហខេតា អគ្គិក្ខខ្ធស្ស ខលយាតស្ស ឃា អច្ចិ អត្ថង្គតា, សក្កា សា អច្ចិ ឌខេស្សតុំ ‘ឰឆ ចា ឰឆ ចា’”តិ? “ត ហិ, ភខេត្ត, តិរុខ្ធា សា អច្ចិ អប្បញ្ញត្តិំ គតា”តិ។ “ឲ្ចខេមច ខេលា, យហារាខ, ភកចា អតុបាឌិខេសសាយ តិព្ទាតធាតុយា បរិតិព្ទុខេតា អត្ថង្គខេតា, ត សក្កា ភកចា តិឌខេស្សតុំ ‘ឰឆ ចា ឰឆ ចា’ តិ, ឆម្មកាខេយត បត ខេលា, យហារាខ, សក្កា ភកចា តិឌខេស្សតុំ។ ឆខេម្មា ហិ, យហារាខ, ភកចតា ខេឌសិខេតា”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

ពុទ្ធនិទស្សនបញ្ហោ ទសមោ។

ពុទ្ធវគ្គោ បញ្ចមោ។

ឥមស្មិំ វគ្គេ ទស បញ្ហា។

៦។ សតិវគ្គោ

១។ កាយបិយាយនបញ្ហោ

១។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, បិយោ បព្ពជិតានំ កាយោ”តិ? “ន ខោ, មហារាជ, បិយោ បព្ពជិតានំ កាយោ”តិ។ “អថ កិស្ស នុ ខោ, ភន្តេ, កេលាយថ មមាយថា”តិ? “កិំ បន តេ, មហារាជ, កទាចិ កត្ថចិ សង្គាមគតស្ស កណ្ឌប្បហារោ ហោតី”តិ? “អាម, ភន្តេ, ហោតី”តិ។ “កិន្នុ ខោ , មហារាជ, សោ វណោ អាលេបេន ច អាលិម្បីយតិ តេលេន ច មក្ខីយតិ សុខុមេន ច ចោឡបដ្ដេន បលិវេឋីយតី”តិ? “អាម, ភន្តេ, អាលេបេន ច អាលិម្បីយតិ តេលេន ច មក្ខីយតិ សុខុមេន ច ចោឡបដ្ដេន បលិវេឋីយតី”តិ។ “កិន្នុ ខោ, មហារាជ, បិយោ តេ វណោ, តេន អាលេបេន ច អាលិម្បីយតិ តេលេន ច មក្ខីយតិ សុខុមេន ច ចោឡបដ្ដេន បលិវេឋីយតី”តិ? “ន មេ, ភន្តេ, បិយោ វណោ, អបិ ច មំសស្ស រុហនត្ថាយ អាលេបេន ច អាលិម្បីយតិ តេលេន ច មក្ខីយតិ សុខុមេន ច ចោឡបដ្ដេន បលិវេឋីយតី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អប្បិយោ បព្ពជិតានំ កាយោ, អថ ច បព្ពជិតា អនជ្ឈោសិតា កាយំ បរិហរន្តិ ព្រហ្មចរិយានុគ្គហាយ។ អបិ ច ខោ, មហារាជ, វណូបមោ កាយោ វុត្តោ ភគវតា, តេន បព្ពជិតា វណមិវ កាយំ បរិហរន្តិ អនជ្ឈោសិតា។ ភាសិតម្បេតំ មហារាជ ភគវតា –

“‘អល្លចម្មបដិច្ឆន្នោ, នវទ្វារោ មហាវណោ;

សមន្តតោ បគ្ឃរតិ, អសុចិបូតិគន្ធិយោ’”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

កាយបិយាយនបញ្ហោ បឋមោ។

១។ សព្ពញ្ញុភាវបញ្ហោ

១។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, ពុទ្ធោ សព្ពញ្ញូ សព្ពទស្សាវី”តិ? “អាម, មហារាជ, ភគវា សព្ពញ្ញូ សព្ពទស្សាវី”តិ។ “អថ កិស្ស នុ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, សាវកានំ អនុបុព្ពេន សិក្ខាបទំ បញ្ញបេសី”តិ? “អត្ថិ បន តេ មហារាជ, កោចិ វេជ្ជោ, យោ ឥមិស្សា បថវិយំ សព្ពភេសជ្ជានិ ជានាតី”តិ? “អាម, ភន្តេ, អត្ថី”តិ។ “កិំ នុ ខោ, មហារាជ, សោ វេជ្ជោ គិលានកំ សម្បត្តេ កាលេ ភេសជ្ជំ បាយេតិ, ឧទាហុ អសម្បត្តេ កាលេ”តិ? “សម្បត្តេ កាលេ, ភន្តេ, គិលានកំ ភេសជ្ជំ បាយេតិ, នោ អសម្បត្តេ កាលេ”តិ? “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ភគវា សព្ពញ្ញូ សព្ពទស្សាវី ន អសម្បត្តេ កាលេ សាវកានំ សិក្ខាបទំ បញ្ញបេតិ, សម្បត្តេ កាលេ សាវកានំ សិក្ខាបទំ បញ្ញបេតិ យាវជីវំ អនតិក្កមនីយ”ន្តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

សព្ពញ្ញុភាវបញ្ហោ ទុតិយោ។

១។ មហាបុរិសលក្ខណបញ្ហោ

១។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, ពុទ្ធោ ទ្វត្តិំសមហាបុរិសលក្ខណេហិ សមន្នាគតោ អសីតិយា ច អនុព្យញ្ជនេហិ បរិរញ្ជិតោ សុវណ្ណវណ្ណោ កញ្ចនសន្និភត្តចោ ព្យាមប្បភោ”តិ? “អាម, មហារាជ, ភគវា ទ្វត្តិំសមហាបុរិសលក្ខណេហិ សមន្នាគតោ អសីតិយា ច អនុព្យញ្ជនេហិ បរិរញ្ជិតោ សុវណ្ណវណ្ណោ កញ្ចនសន្និភត្តចោ ព្យាមប្បភោ”តិ។

“កិំ បនស្ស, ភន្តេ, មាតាបិតរោបិ ទ្វត្តិំសមហាបុរិសលក្ខណេហិ សមន្នាគតា អសីតិយា ច អនុព្យញ្ជនេហិ បរិរញ្ជិតា សុវណ្ណវណ្ណា កញ្ចនសន្និភត្តចា ព្យាមប្បភា”តិ? “ន តស្ស, មហារាជ, មាតាបិតរោ ទ្វត្តិំសមហាបុរិសលក្ខណេហិ សមន្នាគតា អសីតិយា ច អនុព្យញ្ជនេហិ បរិរញ្ជិតា សុវណ្ណវណ្ណា កញ្ចនសន្និភត្តចា ព្យាមប្បភា”តិ។

“ឯវំ សន្តេ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, ន ឧប្បជ្ជតិ ពុទ្ធោ ទ្វត្តិំសមហាបុរិសលក្ខណេហិ សមន្នាគតោ អសីតិយា ច អនុព្យញ្ជនេហិ បរិរញ្ជិតោ សុវណ្ណវណ្ណោ កញ្ចនសន្និភត្តចោ ព្យាមប្បភោតិ, អបិ ច មាតុសទិសោ វា បុត្តោ ហោតិ មាតុបក្ខោ វា, បិតុសទិសោ វា បុត្តោ ហោតិ បិតុបក្ខោ វា”តិ។ ថេរោ អាហ “អត្ថិ បន, មហារាជ, កិញ្ចិ បទុមំ សតបត្ត”ន្តិ? “អាម, ភន្តេ, អត្ថី”តិ។ “តស្ស បន ក្វហិ សម្ភវោ”តិ? “កទ្ទមេ ជាយតិ ឧទកេ អាសីយតី”តិ។ “កិំ នុ ខោ, មហារាជ, បទុមំ កទ្ទមេន សទិសំ វណ្ណេន វា គន្ធេន វា រសេន វា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “អថ ឧទកេន វា គន្ធេន វា រសេន វា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ភគវា

ទ្វត្តិំសមហាបុរិសលក្ខណេហិ សមន្នាគតោ អសីតិយា ច អនុព្យញ្ជនេហិ បរិរញ្ជិតោ សុវណ្ណវណ្ណោ កញ្ចនសន្និភត្តចោ ព្យាមប្បភោ, នោ ចស្ស មាតាបិតរោ ទ្វត្តិំសមហាបុរិសលក្ខណេហិ សមន្នាគតា អសីតិយា ច អនុព្យញ្ជនេហិ បរិរញ្ជិតា សុវណ្ណវណ្ណា កញ្ចនសន្និភត្តចា ព្យាមប្បភា”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

មហាបុរិសលក្ខណបញ្ហោ តតិយោ។

៤។ ភគវតោ ព្រហ្មចារីបញ្ហោ

៤។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ព្រហ្មចារី”តិ? “អាម, មហារាជ, ភគវា ព្រហ្មចារី”តិ។ “តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ព្រហ្មុនោ សិស្សា”តិ? “អត្ថិ បន តេ, មហារាជ, ហត្ថិបាមោក្ខោ”តិ? “អត្ថិ , ភន្តេ”តិ។ “កិន្នុ ខោ, មហារាជ, សោ ហត្ថី កទាចិ ករហចិ កោញ្ចនាទំ នទតី”តិ? “អាម, ភន្តេ, នទតី”តិ “តេន ហិ, មហារាជ, សោ ហត្ថី កោញ្ចសកុណស្ស សិស្សោ”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “កិំ បន, មហារាជ, ព្រហ្មា សពុទ្ធិកោ អពុទ្ធិកោ”តិ? “សពុទ្ធិកោ, ភន្តេ”តិ។ “តេន ហិ, មហារាជ, ព្រហ្មា ភគវតោ សិស្សោ”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

ភគវតោ ព្រហ្មចារីបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

៥។ ភគវតោ ឧបសម្បទាបញ្ហោ

៥។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, ឧបសម្បទា សុន្ទរា”តិ? “អាម, មហារាជ, ឧបសម្បទា សុន្ទរា”តិ។ “អត្ថិ បន, ភន្តេ, ពុទ្ធស្ស ឧបសម្បទា, ឧទាហុ នត្ថី”តិ? “ឧបសម្បន្នោ ខោ, មហារាជ , ភគវា ពោធិរុក្ខមូលេ សហ សព្វញ្ញុតញ្ញាណេន, នត្ថិ ភគវតោ ឧបសម្បទា អញ្ញេហិ ទិន្នា, យថា សាវកានំ, មហារាជ, ភគវា សិក្ខាបទំ បញ្ញាបេតិ យាវជីវំ អនតិក្កមនីយ”ន្តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

ភគវតោ ឧបសម្បទាបញ្ហោ បញ្ចមោ។

៩។ អស្សុភេសជ្ជាភេសជ្ជបញ្ហោ

៩។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, យោ ច មាតរិ មតាយ រោទតិ, យោ ច ធម្មបេមេន រោទតិ, ឧភិន្នំ តេសំ រោទន្តានំ កស្ស អស្សុ ភេសជ្ជំ, កស្ស ន ភេសជ្ជ”ន្តិ? “ឯកស្ស ខោ, មហារាជ, អស្សុ រាគទោសមោហេហិ សមលំ ឧណ្ហំ ឯកស្ស បីតិសោមនស្សេន វិមលំ សីតលំ។ យំ ខោ, មហារាជ, សីតលំ, តំ ភេសជ្ជំ, យំ ឧណ្ហំ តំ ន ភេសជ្ជ”ន្តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

អស្សុភេសជ្ជាភេសជ្ជបញ្ហោ នវមោ។

១០។ សរាគវីតរាគនានាករណបញ្ហោ

១០។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, កោ នានាករណោ សរាគស្ស ច វីតរាគស្ស ចា”តិ? “ឯកោ ខោ, មហារាជ, អជ្ឈោសិតោ, ឯកោ អនជ្ឈោសិតោ”តិ។ “កិំ ឯតំ, ភន្តេ, អជ្ឈោសិតោ អនជ្ឈោសិតោ នាមា”តិ? “ឯកោ ខោ, មហារាជ, អត្ថិកោ, ឯកោ អនត្ថិកោ”តិ។ “បស្សាមហំ, ភន្តេ, ឯវរូបំ យោ ច សរាគោ, យោ ច វីតរាគោ, ឧភោបេតេ សោភនំយេវ ឥច្ឆន្តិ ខាទនីយំ វា ភោជនីយំ វា, ន កោចិ បាបកំ ឥច្ឆតី”តិ។ “អវីតរាគោ ខោ, មហារាជ, រសបដិសំវេទី ច រសរាគបដិសំវេទី ច ភោជនំ ភុញ្ជតិ, វីតរាគោ បន រសបដិសំវេទី ភោជនំ ភុញ្ជតិ, នោ ច ខោ រសរាគបដិសំវេទី”តិ។

“កល្លោសិ , ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

សរាគវីតរាគនានាករណបញ្ហោ ទសមោ។

១១។ បញ្ញាបតិដ្ឋានបញ្ហោ

១១។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, បញ្ញា កុហិំ បដិវសតី”តិ? “ន កត្ថចិ មហារាជា”តិ។ “តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, នត្ថិ បញ្ញា”តិ។ “វាតោ, មហារាជ, កុហិំ បដិវសតី”តិ? “ន កត្ថចិ ភន្តេ”តិ។ “តេន ហិ, មហារាជ, នត្ថិ វាតោ”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

໙ ນັສາຣປເຍ

໙ ຣາຂາ ອາຫ “ກເນ້ຕູ ຄາເສຄ, ຍໍ ປເຄຕໍ ເຼູສິ ‘ນັສາເຣາ’ຕິ, ກຕເຍາ ເສາ ນັສາເຣາ”ຕິ? “ຍູຣ, ຍຫາຣາຂ, ຂາເຕາ ຍູເຣວ ຍເຣຕິ, ຍູຣ ຍເຕາ ອຍຼຼຕຣ ຼປປຂຼຕິ, ຕຫິ ຂາເຕາ ຕຫິ ເຍວ ຍເຣຕິ, ຕຫິ ຍເຕາ ອຍຼຼຕຣ ຼປປຂຼຕິ, ຊວໍ ເຂາ, ຍຫາຣາຂ, ນັສາເຣາ ເຫາຕີ”ຕີ

“ອູປຍໍ ກເຣາຫີ”ຕີ “ຍຄາ, ຍຫາຣາຂ, ເກາຈິເຣວ ປຸຣິເສາ ປກູ ອຍູ ຂາທິຕູາ ອຕູີ ເຣາເປຍູ, ຕເຕາ ຍຫເນູາ ອຍູຣູເກູາ ຄິຍູຕູີຕູາ ຜລານີ ເຣເຍູ, ອຄ ເສາ ປຸຣິເສາ ຕເຕາປິ ປກູ ອຍູ ຂາທິຕູາ ອຕູີ ເຣາເປຍູ, ຕເຕາປິ ຍຫເນູາ ອຍູຣູເກູາ ຄິຍູຕູີຕູາ ຜລານີ ເຣເຍູ, ຊວເຍເຕສໍ ຣຸກູານໍ ເກາຕີ ຄ ປຍຼາຍຕິ, ຊວເຍວ ເຂາ, ຍຫາຣາຂ, ຍູຣ ຂາເຕາ ຍູເຣວ ຍເຣຕິ, ຍູຣ ຍເຕາ ອຍຼຼຕຣ ຼປປຂຼຕິ, ຕຫິ ຂາເຕາ ຕຫິ ເຍວ ຍເຣຕິ, ຕຫິ ຍເຕາ ອຍຼຼຕຣ ຼປປຂຼຕິ, ຊວໍ ເຂາ, ຍຫາຣາຂ, ນັສາເຣາ ເຫາຕີ”ຕີ

“ກເລູາສິ, ກເນູຕ ຄາເສຄາ”ຕີ

ນັສາຣປເຍ ຄວເຍາ

໑໐ ຊິຣກຕສຣເຕປເຍ

໑໐ ຣາຂາ ອາຫ “ກເນູຕ ຄາເສຄ, ເກຄ ອຕີຕໍ ຊິຣກຕໍ ສຣຕີ”ຕິ? “ສຕິຍາ, ຍຫາຣາຂາ”ຕີ “ຄຸ, ກເນູຕ ຄາເສຄ, ຊິເຕູຄ ສຣຕິ ເຄາ ສຕິຍາ”ຕິ? “ອກິຂາຄາສິ ຄຸ, ຕູໍ ຍຫາຣາຂ, ກິຈູີເຣວ ກຣລີຍໍ ກຕູາ ປຍຼູ”ຕູີ? “ອາຍ ກເນູຕ”ຕີ “ກີ ຄຸ ເຂາ, ຕູໍ ຍຫາຣາຂ, ຕສູີ ສຍເຍ ອຊິຕູເກາ ອເຫາສີ”ຕິ? “ຄ ຫິ, ກເນູຕ, ສຕິ ຕສູີ ສຍເຍ ຄາເຫາສີ”ຕີ “ອຄ ກສູາ, ຕູໍ ຍຫາຣາຂ, ຊວຍາຫ ‘ຊິເຕູຄ ສຣຕິ, ເຄາ ສຕິຍາ’”ຕິ?

“ກເລູາສິ, ກເນູຕ ຄາເສຄາ”ຕີ

ຊິຣກຕສຣເຕປເຍ ຣສເຍາ

໑໑ ອກິຂາຄຕູສຕິປເຍ

໑໑ ຣາຂາ ອາຫ “ກເນູຕ ຄາເສຄ, ສຍູາ ສຕິ ອກິຂາຄຕູີ ຼປປຂຼຕິ , ຼຣາຫຸ ກຕຸຍິກາຈ ສຕີ”ຕິ? “ອກິຂາຄຕູີປິ, ຍຫາຣາຂ, ກຕຸຍິກາປິ

សតី”តិ។ “ឯវញ្ហិហោ, ភន្តេ នាគសេន, សព្ពា សតិ អភិជានន្តី, នត្ថិ កដុមិកា សតី”តិ? “យទិ នត្ថិ, មហារាជ, កដុមិកា សតិ, នត្ថិ កិញ្ចិ សិប្បិកានំ កម្មាយតនេហិ វា សិប្បាយតនេហិ វា វិជ្ជាដ្ឋានេហិ វា ករណីយំ, និរត្ថកា អាចរិយា, យស្មា ច ខោ, មហារាជ, អត្ថិ កដុមិកា សតិ, តស្មា អត្ថិ កម្មាយតនេហិ វា សិប្បាយតនេហិ វា វិជ្ជាដ្ឋានេហិ វា ករណីយំ, អត្ថោ ច អាចរិយេហី”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

អភិជានន្តសតិបញ្ហោ ឯកាទសមោ។

សតិវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

ឥមស្មិំ វគ្គេ ឯកាទស បញ្ហា។

៧. អរូបធម្មវវត្ថានវគ្គោ

១. សតិឧប្បជ្ជនបញ្ហោ

១. រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, កតិហាការេហិ សតិ ឧប្បជ្ជតី”តិ? “សត្តរសហាការេហិ, មហារាជ, សតិ ឧប្បជ្ជតី”តិ។ “កតមេហិ សត្តរសហាការេហី”តិ? “អភិជានតោបិ, មហារាជ, សតិ ឧប្បជ្ជតិ, កដុមិកាយបិ សតិ ឧប្បជ្ជតិ, ឱឡារិកវិញ្ញាណតោបិ សតិ ឧប្បជ្ជតិ, ហិតវិញ្ញាណតោបិ សតិ ឧប្បជ្ជតិ, អហិតវិញ្ញាណតោបិ សតិ ឧប្បជ្ជតិ, សភាគនិមិត្តតោបិ សតិ ឧប្បជ្ជតិ, វិសភាគនិមិត្តតោបិ សតិ ឧប្បជ្ជតិ, កថាភិញ្ញាណតោបិ សតិ ឧប្បជ្ជតិ, លក្ខណតោបិ សតិ ឧប្បជ្ជតិ, សារណតោបិ សតិ ឧប្បជ្ជតិ, មុទ្ទាតោបិ សតិ ឧប្បជ្ជតិ, គណនាតោបិ សតិ ឧប្បជ្ជតិ, ធារណតោបិ សតិ ឧប្បជ្ជតិ, ភាវនតោបិ សតិ ឧប្បជ្ជតិ, បោត្ថកនិពន្ធនតោបិ សតិ ឧប្បជ្ជតិ, ឧបនិក្ខេបតោបិ សតិ ឧប្បជ្ជតិ, អនុភូតតោបិ សតិ ឧប្បជ្ជតី”តិ។

“កថំ អភិជានតោ សតិ ឧប្បជ្ជតិ? យថា, មហារាជ, អាយស្មា ច អានន្ទោ ខុជ្ជុត្តរា ច ឧបាសិកា, យេ វា បន អញ្ញេបិ កេចិ ជាតិស្សរា ជាតិំ សរន្តិ, ឯវំ អភិជានតោ សតិ ឧប្បជ្ជតិ។

“កថំ កដុមិកាយ សតិ ឧប្បជ្ជតិ? យោ បកតិយា មុដ្ឋស្សតិកោ, បរេ ច តំ សរាបនត្ថំ និពន្ធន្តិ, ឯវំ កដុមិកាយ សតិ ឧប្បជ្ជតិ។

“កថំ ឱឡារិកវិញ្ញាណតោ សតិ ឧប្បជ្ជតិ? យទា រជ្ជេ វា អភិសិត្តោ ហោតិ, សោតាបត្តិផលំ វា បត្តោ ហោតិ, ឯវំ

ᩑᩅᩴ ᩒᩊᩣᩁᩥᨠᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

“ᨠᨳᩴ ᩉᩥᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ? ᨿᨳᩣ ᩈᩩᨡᩣᨸᩥᨲᩮᩣ, ‘ᩋᨾᩩᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩑᩅᩴ ᩈᩩᨡᩣᨸᩥᨲᩮᩣ’ᨲᩥ ᩈᩁᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩉᩥᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

“ᨠᨳᩴ ᩋᩉᩥᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ? ᨿᨳᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨸᩥᨲᩮᩣ, ‘ᩋᨾᩩᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩑᩅᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨸᩥᨲᩮᩣ’ᨲᩥ ᩈᩁᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩋᩉᩥᨲᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

“ᨠᨳᩴ ᩈᨽᩣᨣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ? ᩈᨴᩥᩈᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨾᩣᨲᩁᩴ ᩅᩣ ᨸᩥᨲᩁᩴ ᩅᩣ ᨽᩣᨲᩁᩴ ᩅᩣ ᨽᨣᩥᨶᩥᩴ ᩅᩣ ᩈᩁᨲᩥ, ᩒᨭ᩠ᨮᩴ ᩅᩣ ᨣᩮᩣᨱᩴ ᩅᩣ ᨣᨴᩕᨽᩴ ᩅᩣ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᩒᨭ᩠ᨮᩴ ᩅᩣ ᨣᩮᩣᨱᩴ ᩅᩣ ᨣᨴᩕᨽᩴ ᩅᩣ ᩈᩁᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩈᨽᩣᨣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

“ᨠᨳᩴ ᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ? ᩋᩈᩩᨠᩔ ᨶᩣᨾ ᩅᨱ᩠ᨱᩮᩣ ᩑᨴᩥᩈᩮᩣ, ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩑᨴᩥᩈᩮᩣ, ᨣᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩑᨴᩥᩈᩮᩣ, ᩁᩈᩮᩣ ᩑᨴᩥᩈᩮᩣ, ᨹᩮᩣᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᩑᨴᩥᩈᩮᩣᨲᩥ ᩈᩁᨲᩥ, ᩑᩅᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᩥᩈᨽᩣᨣᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣᨸᩥ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

“ᨠᨳᩴ ᨠᨳᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ? ᨿᨳᩣ ᨸᨠᨲᩥᨿᩣ ᨸᨾᩩᨭ᩠ᨮᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᨸᩁᩮ ᩈᩁᩣᨸᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩈᩮᩣ ᩈᩁᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨠᨳᩣᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

“ᨠᨳᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ? ᨿᨳᩣ ᨸᨠᨲᩥᨿᩣ ᨻᩃᩦᨻᨴ᩠ᨴᩣᨶᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩮᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᩃᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩃᨠ᩠ᨡᨱᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

“ᨠᨳᩴ ᩈᩁᨱᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ? ᨿᨳᩣ ᨸᨠᨲᩥᨿᩣ ᨸᨾᩩᨭ᩠ᨮᨠᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨿᩮᩣ ᨲᩴ ‘ᩈᩁᩣᩉᩥ ᨽᩮᩣ, ᩈᩁᩣᩉᩥ ᨽᩮᩣ’ᨲᩥ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ ᩈᩁᩣᨸᩮᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩈᩁᨱᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

“ᨠᨳᩴ ᨾᩩᨴ᩠ᨴᩣᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ? ᩃᩥᨸᩥᨿᩣ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨩᩣᨶᩣᨲᩥ ‘ᩍᨾᩔ ᩋᨠ᩠ᨡᩁᩔ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᩍᨾᩴ ᩋᨠ᩠ᨡᩁᩴ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴ ᨾᩩᨴ᩠ᨴᩣᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

“ᨠᨳᩴ ᨣᨱᨶᩣᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ? ᨣᨱᨶᩣᨿ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨣᨱᨠᩣ ᨻᩉᩩᨾ᩠ᨸᩥ ᨣᨱᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨣᨱᨶᩣᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

“ᨠᨳᩴ ᨵᩣᩁᨱᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ? ᨵᩣᩁᨱᩣᨿ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᩣᩁᨱᨠᩣ ᨻᩉᩩᨾ᩠ᨸᩥ ᨵᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩥ , ᩑᩅᩴ ᨵᩣᩁᨱᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

“ᨠᨳᩴ ᨽᩣᩅᨶᩣᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ? ᩍᨵ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᩋᨶᩮᨠᩅᩥᩉᩥᨲᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᨲᩥ, ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩦᨴᩴ, ᩑᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᨩᩣᨲᩥᩴ ᨴ᩠ᩅᩮᨸᩥ ᨩᩣᨲᩥᨿᩮᩣ…ᨸᩮ… ᩍᨲᩥ ᩈᩣᨠᩣᩁᩴ ᩈᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮᨶᩥᩅᩣᩈᩴ ᩋᨶᩩᩔᩁᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᨽᩣᩅᨶᩣᨲᩮᩣ ᩈᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨

“កថំ បោត្ថកនិពន្ធនតោ សតិ ឧប្បជ្ជតិ? រាជានោ អនុសាសនិយំ អស្សរន្តា [អនុស្សរន្តា (សី. បី.)] ឯវំ បោត្ថកំ អាហរថាតិ, តេន បោត្ថកេន អនុស្សរន្តិ, ឯវំ បោត្ថកនិពន្ធនតោ សតិ ឧប្បជ្ជតិ។

“កថំ ឧបនិក្ខេបតោ សតិ ឧប្បជ្ជតិ? ឧបនិក្ខិត្តំ ភណ្ឌំ ទិស្វា សរតិ, ឯវំ ឧបនិក្ខេបតោ សតិ ឧប្បជ្ជតិ។

“កថំ អនុភូតតោ សតិ ឧប្បជ្ជតិ? ទិដ្ឋត្តា រូបំ សរតិ, សុតត្តា សទ្ទំ សរតិ, ឃាយិតត្តា គន្ធំ សរតិ, សាយិតត្តា រសំ សរតិ, ផុដ្ឋត្តា ផោដ្ឋព្ពំ សរតិ, វិញ្ញាតត្តា ធម្មំ សរតិ, ឯវំ អនុភូតតោ សតិ ឧប្បជ្ជតិ។ ឥមេហិ ខោ, មហារាជ, សត្តរសហាការេហិ សតិ ឧប្បជ្ជតី”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

សតិឧប្បជ្ជនបញ្ហោ បឋមោ។

២។ ពុទ្ធគុណសតិបដិលាភបញ្ហោ

២។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ឯវំ ភណថ ‘យោ វស្សសតំ អកុសលំ ករេយ្យ, មរណកាលេ ច ឯកំ ពុទ្ធគុណំ សតិំ បដិលភេយ្យ, សោ ទេវេសុ ឧប្បជ្ជេយ្យា’តិ ឯតំ ន សទ្ទហាមិ, ឯវញ្ច បន វទេថ ‘ឯកេន បាណាតិបាតេន និរយេ ឧប្បជ្ជេយ្យា’តិ ឯតម្បិ ន សទ្ទហាមី”តិ។

“តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, ខុទ្ទកោបិ បាសាណោ វិនា នាវាយ ឧទកេ ឧប្បិលវេយ្យា”តិ ។ “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “កិំ បន, មហារាជ, វាហសតម្បិ បាសាណានំ នាវាយ អារោបិតំ ឧទកេ ឧប្បិលវេយ្យា”តិ? “អាម, ភន្តេ”តិ។ “យថា, មហារាជ, នាវា, ឯវំ កុសលានិ កម្មានិ ទដ្ឋព្ពានី”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

ពុទ្ធគុណសតិបដិលាភបញ្ហោ ទុតិយោ។

៣។ ទុក្ខប្បហានវាយមបញ្ហោ

៣។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, កិំ តុម្ហេ អតីតស្ស ទុក្ខស្ស បហានាយ វាយមថា”តិ? “ន ហិ, មហារាជា”តិ។ “កិំ បន, ភន្តេ,

ᩋᨶᩣᨣᨲᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ ᩅᩣᨿᨾᨳᩣ”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩴ ᨸᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ ᩅᩣᨿᨾᨳᩣ”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨿᨴᩥ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨶ ᩋᨲᩦᨲᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ ᩅᩣᨿᨾᨳ, ᨶ ᩋᨶᩣᨣᨲᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ ᩅᩣᨿᨾᨳ, ᨶ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ ᩅᩣᨿᨾᨳ, ᩋᨳ ᨠᩥᨾᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩅᩣᨿᨾᨳᩣ”ᨲᩥ᪨ ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉ ‘ᨠᩥᨶ᩠ᨲᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩍᨴᨬ᩠ᨧ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨶᩥᩁᩩᨩ᩠ᨫᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨬ᩠ᨬᨬ᩠ᨧ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨶᩩᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣ’ᨲᩥ ᩑᨲᨴᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᩅᩣᨿᨾᩣᨾᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᨶ ᨲᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩋᨶᩣᨣᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ [ᨠᨳᩣ᪨ ᨻᩦ᪑ᨻᩦ, ᨻᩦ᪑᪖ ᨸᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ], ᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩣ”ᨲᩥ “ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨡᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩋᨲᩥᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ, ᨿᩮ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᩋᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᨶᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᨸᩉᩣᨶᩣᨿ ᩅᩣᨿᨾᨳᩣ”ᨲᩥ? “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᨶ ᨲᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩮᨧᩥ ᨸᨭᩥᩁᩣᨩᩣᨶᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩣᨾᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᩩᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᩋᩣᨾ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩋᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᨴᩣ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨸᩁᩥᨡᩴ ᨡᨱᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿᩣᨳ, ᨸᩣᨠᩣᩁᩴ ᨧᩥᨶᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿᩣᨳ, ᨣᩮᩣᨸᩩᩁᩴ ᨠᩣᩁᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿᩣᨳ, ᩋᨭ᩠ᨭᩣᩃᨠᩴ ᨠᩣᩁᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿᩣᨳ, ᨵᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᨲᩥᩉᩁᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿᩣᨳᩣ”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨸᨭᩥᨠᨧ᩠ᨧᩮᩅ ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩴ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᨴᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩣᨳ, ᩋᩔᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩣᨳ, ᩁᨳᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩣᨳ, ᨵᨶᩩᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩣᨳ, ᨳᩁᩩᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩣᨳᩣ”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨸᨭᩥᨠᨧ᩠ᨧᩮᩅ ᨲᩴ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩔᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣ”ᨲᩥ? “ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᨶᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨽᨿᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᨻᩣᩉᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨶᩣᨣᨲᩴ ᨽᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ ᪨ “ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨲᩥᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ, ᨿᩮ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᩋᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᨶᩴ ᨽᨿᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᨻᩣᩉᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨸᨭᩥᨿᩣᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩒᨸᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩴ ᨠᩥᩴ ᨾᨬ᩠ᨬᩈᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᨴᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨸᩥᨸᩣᩈᩥᨲᩮᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩥ, ᨲᨴᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩏᨴᨸᩣᨶᩴ ᨡᨱᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩥ, ᨸᩮᩣᨠ᩠ᨡᩁᨱᩥᩴ ᨡᨱᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩥ, ᨲᩊᩣᨠᩴ ᨡᨱᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩥ ‘ᨸᩣᨶᩦᨿᩴ ᨸᩥᩅᩥᩔᩣᨾᩦ’”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨸᨭᩥᨠᨧ᩠ᨧᩮᩅ ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩔᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣ”ᨲᩥ? “ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᨶᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨸᩥᨸᩣᩈᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᨻᩣᩉᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨸᨭᩥᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨶᩣᨣᨲᩣ ᨸᩥᨸᩣᩈᩣ”ᨲᩥ? “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨲᩥᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ , ᨿᩮ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᩋᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᨶᩴ ᨸᩥᨸᩣᩈᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᨻᩣᩉᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨿᩣᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩒᨸᨾ᩠ᨾᩴ ᨠᩁᩮᩣᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩴ ᨠᩥᩴ ᨾᨬ᩠ᨬᩈᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᨴᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨻᩩᨽᩩᨠ᩠ᨡᩥᨲᩮᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩥ, ᨲᨴᩣ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩴ ᨠᩈᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩥ, ᩈᩣᩃᩥᩴ ᩅᨸᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿᩣᩈᩥ ‘ᨽᨲ᩠ᨲᩴ ᨽᩩᨬ᩠ᨩᩥᩔᩣᨾᩦ’”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨸᨭᩥᨠᨧ᩠ᨧᩮᩅ ᨲᩴ ᨸᨭᩥᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩔᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᨶᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨻᩩᨽᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᨻᩣᩉᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨶᩣᨣᨲᩣ ᨻᩩᨽᩩᨠ᩠ᨡᩣ”ᨲᩥ? “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨲᩥᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩣ, ᨿᩮ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᩋᩈᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶᩣᨣᨲᩣᨶᩴ ᨻᩩᨽᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᨸᨭᩥᨻᩣᩉᨶᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨸᨭᩥᨿᩣᨴᩮᨳᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᨠᩃ᩠ᩃᩮᩣᩈᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨

ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨸᩉᩣᨶᩅᩣᨿᨾᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ᪨

᪃᪨ ᨻᩕᩉ᩠ᨾᩃᩮᩣᨠᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ

៩. រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, កីវទូរោ ឥតោ ព្រហ្មលោកោ”តិ? “ទូរោ ខោ, មហារាជ, ឥតោ ព្រហ្មលោកោ កូដាគារមត្តា សិលា តតោ បតិតា អហោរត្តេន អដ្ឋចត្តាលីសយោជនសហស្សានិ ភស្សមានា ចតូហិ មាសេហិ បថវិយំ បតិដ្ឋហេយ្យា”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ឯវំ ភណថ ‘សេយ្យថាបិ ពលវា បុរិសោ សមិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ , បសារិតំ វា ពាហំ សមិញ្ជេយ្យ, ឯវមេវ ឥទ្ធិមា ភិក្ខុ ចេតោវសិប្បត្តោ ជម្ពុទីបេ អន្តរហិតោ ព្រហ្មលោកេ បាតុភវេយ្យា’តិ ឥមំ វចនំ ន សទ្ទហាមិ, ឯវំ អតិសីឃំ តាវ ពហូនិ យោជនសតានិ គច្ឆិស្សតី”តិ។

ថេរោ អាហ “កុហិំ បន, មហារាជ, តវ ជាតភូមី”តិ? “អត្ថិ, ភន្តេ, អលសន្ទោ នាម ទីបោ, តត្ថាហំ ជាតោ”តិ។ “កីវ ទូរោ, មហារាជ, ឥតោ អលសន្ទោ ហោតី”តិ? “ទ្វិមត្តានិ, ភន្តេ, យោជនសតានី”តិ។ “អភិជានាសិ នុ ត្វំ, មហារាជ, តត្ថ កិញ្ចិទេវ ករណីយំ ករិត្វា សរិតា”តិ? “អាម, ភន្តេ, សរាមី”តិ។ “លហុំ ខោ ត្វំ, មហារាជ, គតោសិ ទ្វិមត្តានិ យោជនសតានី”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

ព្រហ្មលោកបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

១០. ទ្វិន្នំ លោកុប្បន្នានំ សមកភាវបញ្ហោ

១០. រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, យោ ឥធ កាលង្កតោ ព្រហ្មលោកេ ឧប្បជ្ជេយ្យ, យោ ច ឥធ កាលង្កតោ កស្មីរេ ឧប្បជ្ជេយ្យ, កោ ចិរតរំ កោ សីឃតរ”ន្តិ? “សមកំ, មហារាជា”តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “កុហិំ បន, មហារាជ, តវ ជាតនគរ”ន្តិ? “អត្ថិ, ភន្តេ, កលសិគាមោ នាម, តត្ថាហំ ជាតោ”តិ។ “កីវ ទូរោ, មហារាជ, ឥតោ កលសិគាមោ ហោតី”តិ? “ទ្វិមត្តានិ, ភន្តេ, យោជនសតានី”តិ។ “កីវ ទូរំ, មហារាជ, ឥតោ កស្មីរំ ហោតី”តិ? “ទ្វាទស, ភន្តេ, យោជនានី”តិ។ “ឥង្ឃ ត្វំ មហារាជ, កលសិគាមំ ចិន្តេហី”តិ។ “ចិន្តិតោ, ភន្តេ”តិ។ “ឥង្ឃ ត្វំ មហារាជ, កស្មីរំ ចិន្តេហី”តិ។ “ចិន្តិតំ ភន្តេ”តិ។ “កតមំ នុ ខោ, មហារាជ, ចិរេន ចិន្តិតំ, កតមំ សីឃតរ”ន្តិ? “សមកំ ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោ ឥធ កាលង្កតោ ព្រហ្មលោកេ ឧប្បជ្ជេយ្យ, យោ ច ឥធ កាលង្កតោ កស្មីរេ ឧប្បជ្ជេយ្យ, សមកំ យេវ ឧប្បជ្ជន្តី”តិ។

“ភិយ្យោ ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, ទ្វេ សកុណា អាកាសេន គច្ឆេយ្យុំ, តេសុ ឯកោ ឧច្ចេ រុក្ខេ និសីទេយ្យ, ឯកោ នីចេ រុក្ខេ និសីទេយ្យ, តេសំ សមកំ បតិដ្ឋិតានំ កតមស្ស ឆាយា បឋមតរំ បថវិយំ បតិដ្ឋហេយ្យ, កតមស្ស ឆាយា ចិរេន បថវិយំ

ปติฏฺฐเปยฺยา”ติ? “สมกํ, ภนฺเต”ติ. “เอวเมว โข, มหาราช, โย อิธ กาลงฺกโต พฺรหฺมโลเก อุปฺปชฺเชยฺย, โย จ อิธ กาลงฺกโต กสฺมีเร อุปฺปชฺเชยฺย, สมกํ เยว อุปฺปชฺชนฺตี”ติ.

“กลฺโลสิ, ภนฺเต นาคเสนา”ติ.

ทฺวินฺนํ โลกุปฺปนฺนานํ สมกภาวปญฺโห อฏฺฐโม.

๙. โพชฺฌงฺคปญฺโห

๙. ราชา อาห “กติ นุ โข, ภนฺเต นาคเสน, โพชฺฌงฺคา”ติ? “สตฺต โข, มหาราช, โพชฺฌงฺคา”ติ. “กติหิ ปน, ภนฺเต, โพชฺฌงฺเคหิ พุชฺฌตี”ติ? “เอเกน โข, มหาราช, โพชฺฌงฺเคน พุชฺฌติ ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺเคนา”ติ. “อถ กิสฺส นุ โข, ภนฺเต, วุจฺจนฺติ ‘สตฺต โพชฺฌงฺคา’”ติ? “ตํ กึ มญฺญสิ, มหาราช, อสิ โกสิยา ปกฺขิตฺตา อคฺคหิตา หตฺเถน อุสฺสหติ เฉชฺชํ ฉินฺทิตุ”นฺติ. “น หิ, ภนฺเต”ติ. “เอวเมว โข, มหาราช, ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌงฺเคน วินา ฉหิ โพชฺฌงฺเคหิ น พุชฺฌตี”ติ.

“กลฺโลสิ, ภนฺเต นาคเสนา”ติ.

โพชฺฌงฺคปญฺโห นวโม.

๑๐. ปาปปุญฺญานํ อปฺปานปฺปภาวปญฺโห

๑๐. ราชา อาห “ภนฺเต นาคเสน, กตรํ นุ โข พหุตรํ ปุญฺญํ วา อปุญฺญํ วา”ติ? “ปุญฺญํ โข, มหาราช , พหุตรํ, อปุญฺญํ โถก”นฺติ. “เกน การเณนา”ติ? “อปุญฺญํ โข, มหาราช, กโรนฺโต วิปฺปฏิสารี โหติ ‘ปาปกมฺมํ มยา กต’นฺติ, เตน ปาปํ น วฑฺฒติ. ปุญฺญํ โข, มหาราช, กโรนฺโต อวิปฺปฏิสารี โหติ, อวิปฺปฏิสาริโน ปาโมชฺชํ ชายติ, ปมุทิตสฺส ปีติ ชายติ, ปีติมนสฺส กาโย ปสฺสมฺภติ, ปสฺสทฺธกาโย สุขํ เวเทติ, สุขิโน จิตฺตํ สมาธิยติ, สมาหิโต ยถาภูตํ ปชานาติ, เตน การเณน ปุญฺญํ วฑฺฒติ. ปุริโส โข, มหาราช, ฉินฺนหตฺถปาโท ภควโต เอกํ อุปฺปลหตฺถํ ทตฺวา เอกนวุติกปฺปานิ วินิปาตํ น คจฺฉิสฺสติ. อิมินาปิ, มหาราช, การเณน ภณามิ ‘ปุญฺญํ พหุตรํ, อปุญฺญํ โถก’”นฺติ.

“กลฺโลสิ, ภนฺเต นาคเสนา”ติ.

បាបបុញ្ញានំ អប្បានប្បភាវបញ្ហោ សត្តមោ។

៨។ ជានន្តាជានន្តបាបករណបញ្ហោ

៨។ រាជា អាហ "ភន្តេ នាគសេន, យោ ជានន្តោ បាបកម្មំ ករោតិ, យោ អជានន្តោ បាបកម្មំ ករោតិ, កស្ស ពហុតរំ អបុញ្ញ"ន្តិ? ថេរោ អាហ "យោ ខោ, មហារាជ, អជានន្តោ បាបកម្មំ ករោតិ, តស្ស ពហុតរំ អបុញ្ញ"ន្តិ។ "តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, យោ អម្ហាកំ រាជបុត្តោ វា រាជមហាមត្តោ វា អជានន្តោ បាបកម្មំ ករោតិ, តំ មយំ ទិគុណំ ទណ្ឌេមា"តិ? "តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, តត្តំ អយោគុឡំ អាទិត្តំ សម្បជ្ជលិតំ សជោតិភូតំ ឯកោ ជានន្តោ គណ្ហេយ្យ, ឯកោ អជានន្តោ គណ្ហេយ្យ, កតមោ [កស្ស (ក។)] ពលវតរំ ឌយ្ហេយ្យា"តិ។ "យោ ខោ, ភន្តេ, អជានន្តោ គណ្ហេយ្យ, សោ [តស្ស (សី។ ក។)] ពលវតរំ ឌយ្ហេយ្យា"តិ។ "ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោ អជានន្តោ បាបកម្មំ ករោតិ, តស្ស ពហុតរំ អបុញ្ញ"ន្តិ។

"កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា"តិ។

ជានន្តាជានន្តបាបករណបញ្ហោ អដ្ឋមោ។

៩។ ឧត្តរកុរុកាទិគមនបញ្ហោ

៩។ រាជា អាហ "ភន្តេ នាគសេន, អត្ថិ កោចិ, យោ ឥមិនា សរីរេន ឧត្តរកុរុំ វា គច្ឆេយ្យ, ព្រហ្មលោកំ វា, អញ្ញំ វា បន ទីប"ន្តិ? "អត្ថិ, មហារាជ, យោ ឥមិនា ចាតុម្មហាភូតិកេន កាយេន ឧត្តរកុរុំ វា គច្ឆេយ្យ, ព្រហ្មលោកំ វា, អញ្ញំ វា បន ទីប"ន្តិ។

"កថំ, ភន្តេ នាគសេន, ឥមិនា ចាតុម្មហាភូតិកេន កាយេន ឧត្តរកុរុំ វា គច្ឆេយ្យ, ព្រហ្មលោកំ វា, អញ្ញំ វា បន ទីប"ន្តិ? "អភិជានាសិ នុ, ត្វំ មហារាជ, ឥមិស្សា បថវិយា វិទត្ថិំ វា រតនំ វា លង្ឃិតា"តិ? "អាម, ភន្តេ, អភិជានាមិ 'អហំ, ភន្តេ នាគសេន, អដ្ឋបិ រតនានិ លង្ឃេមី'"តិ។ "កថំ, ត្វំ មហារាជ, អដ្ឋបិ រតនានិ លង្ឃេសី"តិ? "អហញ្ហិ, ភន្តេ, ចិត្តំ ឧប្បាទេមិ 'ឯត្ថ និបតិស្សាមី'តិ សហ ចិត្តុប្បាទេន កាយោ មេ លហុកោ ហោតី"តិ។ "ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឥទ្ធិមា ភិក្ខុ ចេតោវសិប្បត្តោ កាយំ ចិត្តេ សមារោបេត្វា ចិត្តវសេន វេហាសំ គច្ឆតី"តិ។

"កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា"តិ។

ឧត្តរកុរុកាទិគមនបញ្ហោ នវមោ។

១០។ ទីឃដ្ឋិបញ្ហោ

១០។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ឯវំ ភណថ ‘អដ្ឋិកានិ ទីឃានិ យោជនសតិកានិបី’តិ, រុក្ខោបិ តាវ នត្ថិ យោជនសតិកោ, កុតោ បន អដ្ឋិកានិ ទីឃានិ យោជនសតិកានិ ភវិស្សន្តី”តិ?

“តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, សុតំ តេ ‘មហាសមុទ្ទេ បញ្ចយោជនសតិកាបិ មច្ឆា អត្ថី’”តិ? “អាម, ភន្តេ, សុត”ន្តិ។ “ននុ មហារាជ, បញ្ចយោជនសតិកស្ស មច្ឆស្ស អដ្ឋិកានិ ទីឃានិ ភវិស្សន្តិ យោជនសតិកានិបី”តិ?

“កល្លោសិ , ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

ទីឃដ្ឋិបញ្ហោ ទសមោ។

១១។ អស្សាសបស្សាសនិរោធបញ្ហោ

១១។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ឯវំ ភណថ ‘សក្កា អស្សាសបស្សាសេ និរោធេតុ’”ន្តិ? “អាម, មហារាជ, សក្កា អស្សាសបស្សាសេ និរោធេតុ”ន្តិ។ “កថំ, ភន្តេ នាគសេន, សក្កា អស្សាសបស្សាសេ និរោធេតុ”ន្តិ។ “តំ កិំ មញ្ញសិ, មហារាជ, សុតបុព្វោ តេ កោចិ កាកច្ឆមានោ”តិ។ “អាម, ភន្តេ, សុតបុព្វោ”តិ។ “កិំ នុ ខោ, មហារាជ, សោ សទ្ទោ កាយេ នមិតេ វិរមេយ្យា”តិ។ “អាម, ភន្តេ, វិរមេយ្យា”តិ។ “សោ ហិ នាម, មហារាជ, សទ្ទោ អភាវិតកាយស្ស អភាវិតសីលស្ស អភាវិតចិត្តស្ស អភាវិតបញ្ញស្ស កាយេ នមិតេ វិរមិស្សតិ, កិំ បន ភាវិតកាយស្ស ភាវិតសីលស្ស ភាវិតចិត្តស្ស ភាវិតបញ្ញស្ស ចតុត្ថជ្ឈានំ សមាបន្នស្ស អស្សាសបស្សាសា ន និរុជ្ឈិស្សន្តី”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

អស្សាសបស្សាសនិរោធបញ្ហោ ឯកាទសមោ។

១២។ សមុទ្ទបញ្ហោ

១២។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, ‘សមុទ្ទោ សមុទ្ទោ’តិ វុច្ចតិ, កេន ការណេន ឧទកំ ‘សមុទ្ទោ’តិ វុច្ចតី”តិ? ថេរោ អាហ “យត្តកំ,

ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩴ, ᨲᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᩃᩮᩣᨱᩴ᪨ ᨿᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᩃᩮᩣᨱᩴ, ᨲᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᩏᨴᨠᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ‘ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ’ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

“ᨠᩃ᩠ᩃᩮᩣᩈᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨴᩈᨾᩮᩣ᪨

᪁᪁᪨ ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩑᨠᩁᩈᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪁᪁᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩣᩉ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨠᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩑᨠᩁᩈᩮᩣ ᩃᩮᩣᨱᩁᩈᩮᩣ”ᨲᩥ? “ᨧᩥᩁᨭ᩠ᨮᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩔ ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩑᨠᩁᩈᩮᩣ ᩃᩮᩣᨱᩁᩈᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᨠᩃ᩠ᩃᩮᩣᩈᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩑᨠᩁᩈᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᩑᨠᩣᨴᩈᨾᩮᩣ᪨

᪁᪂᪨ ᩈᩩᨡᩩᨾᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪁᪂᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩣᩉ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩩᨡᩩᨾᩴ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᩋᩣᨾ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩩᨡᩩᨾᩴ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩴ ᨸᨶ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᩩᨡᩩᨾ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩩᨡᩩᨾᩮᩣ, ᨶ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᩩᨡᩩᨾᩣ, ‘ᩈᩩᨡᩩᨾ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ‘ᨳᩪᩃ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᨾᩮᨲᩴ ᩋᨵᩥᩅᨧᨶᩴ᪨ ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨲᩥ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨨᩮᨴᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“ᨠᩃ᩠ᩃᩮᩣᩈᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨

ᩈᩩᨡᩩᨾᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᩣᨴᩈᨾᩮᩣ᪨

᪁᪃᪨ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᨶᩣᨶᨲ᩠ᨲᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪁᪃᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩣᩉ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ‘ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩣ ‘ᨸᨬ᩠ᨬᩣ’ᨲᩥ ᩅᩣ ‘ᨽᩪᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨩᩦᩅᩮᩣ’ᨲᩥ ᩅᩣ ᩍᨾᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨶᩣᨶᨲ᩠ᨳᩣ ᨧᩮᩅ ᨶᩣᨶᩣᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᩣ ᨧ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᩑᨠᨲ᩠ᨳᩣ ᨻ᩠ᨿᨬ᩠ᨩᨶᨾᩮᩅ ᨶᩣᨶ”ᨶ᩠ᨲᩥ ? “ᩅᩥᨩᩣᨶᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ, ᨸᨩᩣᨶᨶᩃᨠ᩠ᨡᨱᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣ, ᨽᩪᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨩᩦᩅᩮᩣ ᨶᩩᨸᩃᨻ᩠ᨽᨲᩦ”ᨲᩥ᪨

“យទិ ជីវោ ឧបលព្ភតិ, អថ ខោ ចរហិ ចក្ខុនា រូបំ បស្សតិ, សោតេន សទ្ទំ សុណាតិ, ឃានេន គន្ធំ ឃាយតិ, ជិវ្ហាយ រសំ សាយតិ, កាយេន ផោដ្ឋព្ពំ ផុសតិ, មនសា ធម្មំ វិជានាតី”តិ? ថេរោ អាហ “យទិ ជីវោ ចក្ខុនា រូបំ បស្សតិ…បេ… មនសា ធម្មំ វិជានាតិ, សោ ជីវោ ចក្ខុទ្វារេសុ ឧប្បាដិតេសុ មហន្តេន អាកាសេន ពហិមុខោ សុដ្ឋុតរំ រូបំ បស្សេយ្យ, សោតេសុ ឧប្បាដិតេសុ, ឃានេ ឧប្បាដិតេ, ជិវ្ហាយ ឧប្បាដិតាយ, កាយេ ឧប្បាដិតេ មហន្តេន អាកាសេន សុដ្ឋុតរំ សទ្ទំ សុណេយ្យ, គន្ធំ ឃាយេយ្យ, រសំ សាយេយ្យ, ផោដ្ឋព្ពំ ផុសេយ្យា”តិ? “ន ហិ , ភន្តេ”តិ។ “តេន ហិ, មហារាជ, ក្វតស្មិំ ជីវោ ឧបលព្ភតី”តិ។

“កល្លោសិ, ភន្តេ នាគសេនា”តិ។

វិញ្ញាណនានត្តបញ្ហោ បន្នរសមោ។

១៦។ អរូបធម្មវវត្ថានទុក្ករបញ្ហោ

១៦។ រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, ទុក្ករំ នុ ខោ ភគវតា កត”ន្តិ? ថេរោ អាហ “ទុក្ករំ, មហារាជ, ភគវតា កត”ន្តិ។ “កិំ បន, ភន្តេ នាគសេន, ភគវតា ទុក្ករំ កត”ន្តិ។ “ទុក្ករំ, មហារាជ, ភគវតា កតំ ឥមេសំ អរូបីនំ ចិត្តចេតសិកានំ ធម្មានំ ឯការម្មណេ វត្តមានានំ វវត្ថានំ អក្ខាតំ ‘អយំ ផស្សោ, អយំ វេទនា, អយំ សញ្ញា, អយំ ចេតនា, ឥទំ ចិត្ត’”ន្តិ។

“ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, កោចិទេវ បុរិសោ នាវាយ មហាសមុទ្ទំ អជ្ឈោគាហេត្វា ហត្ថបុដេន ឧទកំ គហេត្វា ជិវ្ហាយ សាយិត្វា ជានេយ្យ នុ ខោ, មហារាជ, សោ បុរិសោ ‘ឥទំ គង្គាយ ឧទកំ, ឥទំ យមុនាយ ឧទកំ, ឥទំ អចិរវតិយា ឧទកំ, ឥទំ សរភុយា ឧទកំ, ឥទំ មហិយា ឧទក’”ន្តិ? “ទុក្ករំ, ភន្តេ, ជានិតុ”ន្តិ។ “ឥតោ ទុក្ករតរំ ខោ, មហារាជ, ភគវតា កតំ ឥមេសំ អរូបីនំ ចិត្តចេតសិកានំ ធម្មានំ ឯការម្មណេ វត្តមានានំ វវត្ថានំ អក្ខាតំ ‘អយំ ផស្សោ, អយំ វេទនា, អយំ សញ្ញា, អយំ ចេតនា, ឥទំ ចិត្ត’”ន្តិ។ “សុដ្ឋុ, ភន្តេ”តិ រាជា អព្ភានុមោទីតិ។

អរូបធម្មវវត្ថានទុក្ករបញ្ហោ សោឡសមោ។

អរូបធម្មវវត្ថានវគ្គោ សត្តមោ។

ឥមស្មិំ វគ្គេ សោឡស បញ្ហា។

មិលិន្ទបញ្ហបុច្ឆាវិសជ្ជនា

ថេរោ អាហ “ជានាសិ ខោ, មហារាជ, សម្បតិ កា វេលា”តិ? “អាម, ភន្តេ, ជានាមិ ‘សម្បតិ បឋមោ យាមោ អតិក្កន្តោ, មជ្ឈិមោ យាមោ បវត្តតិ, ឧក្កា បទីបិយន្តិ, ចត្តារិ បដាកានិ អាណត្តានិ គមិស្សន្តិ ភណ្ឌតោ រាជទេយ្យានី’”តិ។

យោនកា ឯវមាហំសុ “កល្លោសិ, មហារាជ, បណ្ឌិតោ ថេរោ”តិ។ “អាម, ភណេ, បណ្ឌិតោ ថេរោ, ឯទិសោ អាចរិយោ ភវេយ្យ មាទិសោ ច អន្តេវាសី, នចិរស្សេវ បណ្ឌិតោ ធម្មំ អាជានេយ្យា”តិ។ តស្ស បញ្ញាវេយ្យាករណេន តុដ្ឋោ រាជា ថេរំ នាគសេនំ សតសហស្សគ្ឃនកេន កម្ពលេន អច្ឆាទេត្វា “ភន្តេ នាគសេន, អជ្ជតគ្គេ តេ អដ្ឋសតំ ភត្តំ បញ្ញាបេមិ, យំ កិញ្ចិ អន្តេបុរេ កប្បិយំ, តេន ច បវារេមី”តិ អាហ។ អលំ មហារាជ ជីវាមី”តិ។ “ជានាមិ, ភន្តេ នាគសេន, ជីវសិ, អបិ ច អត្តានញ្ច រក្ខ, មមញ្ច រក្ខាហី”តិ។ “កថំ អត្តានំ រក្ខសិ, ‘នាគសេនោ មិលិន្ទំ រាជានំ បសាទេតិ, ន ច កិញ្ចិ អលភី’តិ បរាបវាទកោ [បរប្បវាទកោ (ក)] អាគច្ឆេយ្យាតិ, ឯវំ អត្តានំ រក្ខ។ កថំ មមំ រក្ខសិ, ‘មិលិន្ទោ រាជា បសន្នោ បសន្នាការំ ន ករោតី’តិ បរាបវាទកោ អាគច្ឆេយ្យាតិ, ឯវំ មមំ រក្ខាហី”តិ។ “តថា ហោតុ, មហារាជា”តិ។ “សេយ្យថាបិ, ភន្តេ, សីហោ មិគរាជា សុវណ្ណបញ្ជរេ បក្ខិត្តោបិ ពហិមុខោ ឯវ ហោតិ, ឯវមេវ ខោ អហំ, ភន្តេ, កិញ្ចាបិ អគារំ អជ្ឈាវសាមិ ពហិមុខោ ឯវ បន អច្ឆាមិ។ សចេ អហំ, ភន្តេ, អគារស្មា អនគារិយំ បព្ពជេយ្យំ, ន ចិរំ ជីវេយ្យំ, ពហូ មេ បច្ចត្ថិកា”តិ។

អថ ខោ អាយស្មា នាគសេនោ មិលិន្ទស្ស រញ្ញោ បញ្ហំ វិសជ្ជេត្វា ឧដ្ឋាយាសនា សង្ឃារាមំ អគមាសិ។ អចិរបក្កន្តេ ច អាយស្មន្តេ នាគសេនេ មិលិន្ទស្ស រញ្ញោ ឯតទហោសិ “កិំ មយា បុច្ឆិតំ, កិំ ភទន្តេន នាគសេនេន វិសជ្ជិត”ន្តិ? អថ ខោ មិលិន្ទស្ស រញ្ញោ ឯតទហោសិ “សព្ពំ មយា សុបុច្ឆិតំ, សព្ពំ ភទន្តេន សុវិសជ្ជិត”ន្តិ។ អាយស្មតោបិ នាគសេនស្ស សង្ឃារាមគតស្ស ឯតទហោសិ “កិំ មិលិន្ទេន រញ្ញា បុច្ឆិតំ, កិំ មយា វិសជ្ជិត”ន្តិ។ អថ ខោ អាយស្មតោ នាគសេនស្ស ឯតទហោសិ “សព្ពំ មិលិន្ទេន រញ្ញា សុបុច្ឆិតំ, សព្ពំ មយា សុវិសជ្ជិត”ន្តិ។

អថ ខោ អាយស្មា នាគសេនោ តស្សា រត្តិយា អច្ចយេន បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ យេន មិលិន្ទស្ស រញ្ញោ និវេសនំ តេនុបសង្កមិ, ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសីទិ។ អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ, ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ មិលិន្ទោ រាជា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោច –

“មា ខោ ភទន្តស្ស ឯវំ អហោសិ ‘នាគសេនោ មយា បញ្ហំបុច្ឆិតោ’តិ តេនេវ សោមនស្សេន តំ រត្តាវសេសំ វីតិនាមេសីតិ ន តេ ឯវំ ទដ្ឋព្វំ។ តស្ស មយ្ហំ ភន្តេ, តំ រត្តាវសេសំ ឯតទហោសិ ‘កិំ មយា បុច្ឆិតំ, កិំ ភទន្តេន វិសជ្ជិត’ន្តិ, ‘សព្ពំ មយា សុបុច្ឆិតំ, សព្ពំ ភទន្តេន សុវិសជ្ជិត’”ន្តិ។

ថេរោបិ ឯវមាហ – “មា ខោ មហារាជស្ស ឯវំ អហោសិ ‘មិលិន្ទស្ស រញ្ញោ មយា បញ្ហោ វិសជ្ជិតោ’តិ តេនេវ សោមនស្សេន តំ

ᩁᨲ᩠ᨲᩣᩅᩈᩮᩈᩴ ᩅᩦᨲᩥᨶᩣᨾᩮᩈᩦᨲᩥ ᨶ ᨲᩮ ᩑᩅᩴ ᨧᨭ᩠ᨮᩥᨲ᩠ᨲᩣ᪨ ᨲᩔ ᨾᨿ᩠ᩉᩴ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᩴ ᩁᨲ᩠ᨲᩣᩅᩈᩮᩈᩴ ᩑᨲᨴᩉᩮᩣᩈᩥ ‘ᨠᩥᩴ ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩮᨶ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ, ᨠᩥᩴ ᨾᨿᩣ ᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ‘ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩮᨶ ᩁᨬ᩠ᨬᩣ ᩈᩩᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨾᨿᩣ ᩈᩩᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᩥᨲ’’’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩍᨲᩥᩉ ᨲᩮ ᨾᩉᩣᨶᩣᨣᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᨾᨬ᩠ᨬᩔ ᩈᩩᨽᩣᩈᩥᨲᩴ ᩈᨾᨶᩩᨾᩮᩣᨴᩥᩴᩈᩪᨲᩥ᪨

ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᨸᨬ᩠ᩉᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᩅᩥᩈᨩ᩠ᨩᨶᩣ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ᪨

ᨾᩮᨱ᩠ᨯᨠᨸᨬ᩠ᩉᩣᩁᨾ᩠ᨽᨠᨳᩣ

ᩋᨭ᩠ᨮᨾᨶ᩠ᨲᨸᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᨶᩦᨿᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ

ᨽᩔᨸ᩠ᨸᩅᩣᨴᩮᩣ [ᨽᩔᨸ᩠ᨸᩅᩮᨴᩦ (ᩈᩦ᪨ ᨸᩦ᪨)] ᩅᩮᨲᨱ᩠ᨯᩦ, ᩋᨲᩥᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥ ᩅᩥᨧᨠ᩠ᨡᨱᩮᩣ;

ᨾᩥᩃᩥᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨬᩣᨱᨽᩮᨴᩣᨿ, ᨶᩣᨣᩈᩮᨶᨾᩩᨸᩣᨣᨾᩥ᪨

ᩅᩈᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨲᩔ ᨨᩣᨿᩣᨿ, ᨸᩁᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᩴ ᨸᩩᨶᨸ᩠ᨸᩩᨶᩴ;

ᨸᨽᩥᨶ᩠ᨶᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥ ᩉᩩᨲ᩠ᩅᩣᨶ, ᩈᩮᩣᨸᩥ ᩋᩣᩈᩥ ᨲᩥᨸᩮᨭᨠᩮᩣ᪨

ᨶᩅᨦ᩠ᨣᩴ ᩋᨶᩩᨾᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨽᩣᨣᩮ ᩁᩉᩮᩣᨣᨲᩮᩣ;

ᩋᨴ᩠ᨴᨠ᩠ᨡᩥ ᨾᩮᨱ᩠ᨯᨠᩮ ᨸᨬ᩠ᩉᩮ, ᨴᩩᨶ᩠ᨶᩥᩅᩮᨮᩮ ᩈᨶᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮ᪨

“ᨸᩁᩥᨿᩣᨿᨽᩣᩈᩥᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᨿᨽᩣᩈᩥᨲᩴ;

ᩈᨽᩣᩅᨽᩣᩈᩥᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨵᨾ᩠ᨾᩁᩣᨩᩔ ᩈᩣᩈᨶᩮ᪨

“ᨲᩮᩈᨾᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨿ, ᨾᩮᨱ᩠ᨯᨠᩮ ᨩᩥᨶᨽᩣᩈᩥᨲᩮ;

ᩋᨶᩣᨣᨲᨾ᩠ᩉᩥ ᩋᨴ᩠ᨵᩣᨶᩮ, ᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩮᩔᨲᩥ᪨

“ហត្ថ គតិ បសារេត្វា, ខេឡោរបក្ខាយិ ទេវលោកេ;

តស្ស និទ្ទិដ្ឋយក្កេន, និទ្ទិសិស្សត្ថគាមេន”តិ។

អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា បភាតាយ រត្តិយា ឧទិតម្ហិ [ឧដ្ឋិតេ (ស្យា), ឧគ្គតេ (សី. បី.)] អរុណេ សីសំ ន្ហត្វា សិរសិ អញ្ជលិំ បគ្គហេត្វា អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នេ សម្មាសម្ពុទ្ធេ អនុស្សរិត្វា អដ្ឋ វត្តបទានិ សមាទិយិ “ឥតោ មេ អនាគតានិ សត្ត ទិវសានិ អដ្ឋ គុណេ សមាទិយិត្វា តបោ ចរិតព្ពោ ភវិស្សតិ, សោហំ ចិណ្ណតបោ សមានោ អាចរិយំ អារាធេត្វា បញ្ហំ បុច្ឆិស្សាមី”តិ។ អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា បកតិទុស្សយុគំ អបនេត្វា អាភរណានិ ច ឱមុញ្ចិត្វា កាសាវំ និវាសេត្វា មុណ្ឌកបដិសីសកំ សីសេ បដិមុញ្ចិត្វា មុនិភាវមុបគន្ត្វា អដ្ឋ គុណេ សមាទិយិ “ឥមំ សត្តាហំ មយា ន រាជត្ថោ អនុសាសិតព្ពោ, ន រាគូបសញ្ហិតំ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្ពំ, ន ទោសូបសញ្ហិតំ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្ពំ, ន មោហូបសញ្ហិតំ ចិត្តំ ឧប្បាទេតព្ពំ, ទាសកម្មករបោរិសេសុ ជនេសុបិ និវាតវុត្តិនា ភវិតព្ពំ, កាយិកំ វាចសិកំ អនុរក្ខិតព្ពំ, ឆបិ អាយតនានិ និរវសេសតោ អនុរក្ខិតព្ពានិ, មេត្តាភាវនាយ មានសំ បក្ខិបិតព្ព”ន្តិ។ ឥមេ អដ្ឋ គុណេ សមាទិយិត្វា តេស្វេវ អដ្ឋសុ គុណេសុ មានសំ បតិដ្ឋបេត្វា ពហិ អនិក្ខមិត្វា សត្តាហំ វីតិនាមេត្វា អដ្ឋមេ ទិវសេ បភាតាយ រត្តិយា បគេវ បាតរាសំ កត្វា ឱក្ខិត្តចក្ខុ មិតភាណី សុសណ្ឋិតេន ឥរិយាបថេន អវិក្ខិត្តេន ចិត្តេន ហដ្ឋេន ឧទគ្គេន វិប្បសន្នេន ថេរំ នាគសេនំ ឧបសង្កមិត្វា ថេរស្ស បាទេ សិរសា វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ ឋិតោ ឥទមវោច –

“អត្ថិ មេ, ភន្តេ នាគសេន, កោចិ អត្ថោ តុមេហិ សទ្ធិំ មន្តយិតព្ពោ, ន តត្ថ អញ្ញោ កោចិ តតិយោ ឥច្ឆិតព្ពោ, សុញ្ញេ ឱកាសេ បវិវិត្តេ អរញ្ញេ អដ្ឋង្គុបាគតេ សមណសារុប្បេ។ តត្ថ សោ បញ្ហោ បុច្ឆិតព្ពោ ភវិស្សតិ, តត្ថ មេ គុយ្ហំ ន កាតព្ពំ ន រហស្សកំ, អរហោហំ រហស្សកំ សុណិតុំ សុមន្តនេ ឧបគតេ, ឧបមាយបិ សោ អត្ថោ ឧបបរិក្ខិតព្ពោ, យថា កិំ វិយ, យថា នាម, ភន្តេ នាគសេន, មហាបថវី និក្ខេបំ អរហតិ និក្ខេបេ ឧបគតេ។ ឯវមេវ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, អរហោហំ រហស្សកំ សុណិតុំ សុមន្តនេ ឧបគតេ”តិ។ គតា សហ បវិវិត្តបចុរំ បវិសិត្វា ឥទមវោច – “ភន្តេ នាគសេន, ឥធ បុរិសេន មន្តយិតុកាមេន អដ្ឋ ឋានានិ បរិវជ្ជយិតព្ពានិ ភវន្តិ, ន តេសុ ឋានេសុ វិញ្ញូ បុរិសោ អត្ថំ មន្តេតិ, មន្តិតោបិ អត្ថោ បរិបតតិ ន សម្ភវតិ។ កតមានិ អដ្ឋ ឋានានិ? វិសមដ្ឋានំ បរិវជ្ជនីយំ, សភយំ បរិវជ្ជនីយំ, អតិវាតដ្ឋានំ បរិវជ្ជនីយំ, បដិច្ឆន្នដ្ឋានំ បរិវជ្ជនីយំ, ទេវដ្ឋានំ បរិវជ្ជនីយំ, បន្ថោ បរិវជ្ជនីយោ, សង្គាមោ [សង្កមោ (សី. បី.)] បរិវជ្ជនីយោ, ឧទកតិត្ថំ បរិវជ្ជនីយំ។ ឥមានិ អដ្ឋ ឋានានិ បរិវជ្ជនីយានី”តិ។

ថេរោ អាហ “កោ ទោសោ វិសមដ្ឋានេ, សភយេ, អតិវាតេ, បដិច្ឆន្នេ, ទេវដ្ឋានេ, បន្ថេ, សង្គាមេ, ឧទកតិត្ថេ”តិ? “វិសមេ, ភន្តេ នាគសេន, មន្តិតោ អត្ថោ វិកិរតិ វិធមតិ បគ្ឃរតិ ន សម្ភវតិ, សភយេ មនោ សន្តសតិ, សន្តសិតោ ន សម្មា អត្ថំ សមនុបស្សតិ, អតិវាតេ សទ្ទោ អវិភូតោ ហោតិ, បដិច្ឆន្នេ ឧបស្សុតិំ តិដ្ឋន្តិ, ទេវដ្ឋានេ មន្តិតោ អត្ថោ គរុកំ បរិណមតិ, បន្ថេ មន្តិតោ អត្ថោ តុច្ឆោ ភវតិ, សង្គាមេ ចញ្ចលោ ភវតិ, ឧទកតិត្ថេ បាកដោ ភវតិ។ ភវតីហ –

‘‘‘ᩅᩥᩈᨾᩴ ᩈᨽᨿᩴ ᩋᨲᩥᩅᩣᨲᩮᩣ, ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᨴᩮᩅᨶᩥᩔᩥᨲᩴ;

ᨸᨶ᩠ᨳᩮᩣ ᨧ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᨾᩮᩣ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩴ, ᩋᨭ᩠ᨮᩮᨲᩮ ᨸᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᩥᨿᩣ’’’ᨲᩥ᪨

ᩋᨭ᩠ᨮ ᨾᨶ᩠ᨲᩔ ᨸᩁᩥᩅᨩ᩠ᨩᨶᩦᨿᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩥ᪨

ᩋᨭ᩠ᨮᨾᨶ᩠ᨲᩅᩥᨶᩣᩈᨠᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ

‘‘ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩋᨭ᩠ᨮᩥᨾᩮ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨿᨾᩣᨶᩣ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᨲᨾᩮ ᩋᨭ᩠ᨮ? ᩁᩣᨣᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᨾᩮᩣᩉᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᨾᩣᨶᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᩃᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᩃᩈᩮᩣ ᩑᨠᨧᩥᨶ᩠ᨲᩦ ᨻᩣᩃᩮᩣᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩮ ᩋᨭ᩠ᨮ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᨶ᩠ᨲᩦ’’ᨲᩥ᪨

ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉ ‘‘ᨲᩮᩈᩴ ᨠᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ’’ᨲᩥ? ‘‘ᩁᩣᨣᨧᩁᩥᨲᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩁᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᨲᩥ, ᨴᩮᩣᩈᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᨲᩥ, ᨾᩮᩣᩉᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᨾᩮᩣᩉᩅᩈᩮᨶ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᨲᩥ, ᨾᩣᨶᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᨾᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᨲᩥ, ᩃᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩃᩮᩣᨽᩅᩈᩮᨶ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᨲᩥ, ᩋᩃᩈᩮᩣ ᩋᩃᩈᨲᩣᨿ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᨲᩥ, ᩑᨠᨧᩥᨶ᩠ᨲᩦ ᩑᨠᨧᩥᨶ᩠ᨲᩥᨲᩣᨿ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᨲᩥ, ᨻᩣᩃᩮᩣ ᨻᩣᩃᨲᩣᨿ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨸᩣᨴᩮᨲᩦ᪨ ᨽᩅᨲᩦᩉ –

‘‘‘ᩁᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨴᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨧ ᨾᩪᩊ᩠ᩉᩮᩣ ᨧ, ᨾᩣᨶᩦ ᩃᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨲᨳᩣᩃᩈᩮᩣ;

ᩑᨠᨧᩥᨶ᩠ᨲᩦ ᨧ ᨻᩣᩃᩮᩣ ᨧ, ᩑᨲᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩥᨶᩣᩈᨠᩣ’’’ᨲᩥ᪨

ᩋᨭ᩠ᨮ ᨾᨶ᩠ᨲᩅᩥᨶᩣᩈᨠᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ᪨

ᨶᩅᨣᩩᨿ᩠ᩉᨾᨶ᩠ᨲᩅᩥᨴᩪᩈᨠᩣ

‘‘ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨶᩅᩥᨾᩮ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᨣᩩᨿ᩠ᩉᩴ ᩅᩥᩅᩁᨶ᩠ᨲᩥ ᨶ ᨵᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᨲᨾᩮ ᨶᩅ? ᩁᩣᨣᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᨾᩮᩣᩉᨧᩁᩥᨲᩮᩣ ᨽᩦᩁᩩᨠᩮᩣ ᩋᩣᨾᩥᩈᨣᩁᩩᨠᩮᩣ ᩍᨲ᩠ᨳᩦ ᩈᩮᩣᨱ᩠ᨯᩮᩣ ᨸᨱ᩠ᨯᨠᩮᩣ ᨴᩣᩁᨠᩮᩣ’’ᨲᩥ᪨

ᨳᩮᩁᩮᩣ ᩋᩣᩉ ‘‘ᨲᩮᩈᩴ ᨠᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ’’ᨲᩥ? ‘‘ᩁᩣᨣᨧᩁᩥᨲᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩁᩣᨣᩅᩈᩮᨶ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᨣᩩᨿ᩠ᩉᩴ ᩅᩥᩅᩁᨲᩥ ᨶ ᨵᩣᩁᩮᨲᩥ, ᨴᩮᩣᩈᨧᩁᩥᨲᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ , ᨴᩮᩣᩈᩅᩈᩮᨶ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᨣᩩᨿ᩠ᩉᩴ ᩅᩥᩅᩁᨲᩥ ᨶ ᨵᩣᩁᩮᨲᩥ, ᨾᩪᩊ᩠ᩉᩮᩣ ᨾᩮᩣᩉᩅᩈᩮᨶ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᨣᩩᨿ᩠ᩉᩴ ᩅᩥᩅᩁᨲᩥ ᨶ ᨵᩣᩁᩮᨲᩥ, ᨽᩦᩁᩩᨠᩮᩣ ᨽᨿᩅᩈᩮᨶ ᨾᨶ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᨣᩩᨿ᩠ᩉᩴ

ວິວຣຕິ ນ ຘາເຣຕິ, ອາມິສຄຣຸໂກ ອາມິສເຫຕຸ ມນ຺ຕິຕໍ ຄຸຍ຺ຫໍ ວິວຣຕິ ນ ຘາເຣຕິ, ອິຕ຺ຖີ ປຎ຺ຎາຍ ອິຕ຺ຕຣຕາຍ ມນ຺ຕິຕໍ ຄຸຍ຺ຫໍ ວິວຣຕິ ນ ຘາເຣຕິ, ໂສຓ຺ຑິໂກ ສຸຣາໂລລຕາຍ ມນ຺ຕິຕໍ ຄຸຍ຺ຫໍ ວິວຣຕິ ນ ຘາເຣຕິ, ປຓ຺ຑໂກ ອເນກໍສິກຕາຍ ມນ຺ຕິຕໍ ຄຸຍ຺ຫໍ ວິວຣຕິ ນ ຘາເຣຕິ, ທາຣໂກ ຈປລຕາຍ ມນ຺ຕິຕໍ ຄຸຍ຺ຫໍ ວິວຣຕິ ນ ຘາເຣຕິ. ຠວຕີຫ –

"'ຣຕ຺ຕາ ທຸຏ຺ຐາ ຈ ມູຬ຺ຫາ ຈ, ຠີຣຸ ອາມິສຄຣຸໂກ [ອາມິສຈກ຺ຂຸໂກ (ສີ. ປີ.)];

ອິຕ຺ຖີ ໂສຓ຺ໂຑ ປຓ຺ຑໂກ ຈ, ນວໂມ ຠວຕິ ທາຣໂກ.

"ນເວເຕ ປຸຄ຺ຄລາ ໂລເກ, ອິຕ຺ຕຣາ ຈລິຕາ ຈລາ;

ເອເຕຫິ ມນ຺ຕິຕໍ ຄຸຍ຺ຫໍ, ຂິປ຺ປໍ ຠວຕິ ປາກຏ"'ນ຺ຕິ.

ນວ ຄຸຍ຺ຫມນ຺ຕວິນາສກາ ປຸຄ຺ຄລາ.

ອຏ຺ຐ ປຎ຺ຎາປຏິລາຠກາຣຓໍ

"ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ອຏ຺ຐຫິ ກາຣເຓຫິ ພຸທ຺ຘິ ປຣິຓມຕິ ປຣິປາກໍ ຄຈ຺ຉຕິ. ກຕເມຫິ ອຏ຺ຐຫິ? ວຍປຣິຓາເມນ ພຸທ຺ຘິ ປຣິຓມຕິ ປຣິປາກໍ ຄຈ຺ຉຕິ, ຍສປຣິຓາເມນ ພຸທ຺ຘິ ປຣິຓມຕິ ປຣິປາກໍ ຄຈ຺ຉຕິ, ປຣິປຸຈ຺ຉາຍ ພຸທ຺ຘິ ປຣິຓມຕິ ປຣິປາກໍ ຄຈ຺ຉຕິ, ຕິຕ຺ຖສໍວາເສນ ພຸທ຺ຘິ ປຣິຓມຕິ ປຣິປາກໍ ຄຈ຺ຉຕິ, ໂຍນິໂສ ມນສິກາເຣນ ພຸທ຺ຘິ ປຣິຓມຕິ ປຣິປາກໍ ຄຈ຺ຉຕິ, ສາກຈ຺ຉາຍ ພຸທ຺ຘິ ປຣິຓມຕິ ປຣິປາກໍ ຄຈ຺ຉຕິ, ສ຺ເນຫູປເສວເນນ ພຸທ຺ຘິ ປຣິຓມຕິ ປຣິປາກໍ ຄຈ຺ຉຕິ, ປຕິຣູປເທສວາເສນ ພຸທ຺ຘິ ປຣິຓມຕິ ປຣິປາກໍ ຄຈ຺ຉຕິ. ຠວຕີຫ –

"'ວເຍນ ຍສປຸຈ຺ຉາຫິ, ຕິຕ຺ຖວາເສນ ໂຍນິໂສ;

ສາກຈ຺ຉາ ສ຺ເນຫສໍເສວາ, ປຕິຣູປວເສນ ຈ.

"ເອຕານິ ອຏ຺ຐ ຐານານິ, ພຸທ຺ຘິວິສທກາຣຓາ;

ເຍສໍ ເອຕານິ ສມ຺ໂຠນ຺ຕິ, ເຕສໍ ພຸທ຺ຘິ ປຠິຊ຺ຊຕີ"'ຕິ.

អដ្ឋ បញ្ញាបដិលាភការណានិ។

អាចរិយគុណំ

“ភន្តេ នាគសេន, អយំ ភូមិភាគោ អដ្ឋ មន្តទោសវិវជ្ជិតោ, អហញ្ច លោកេ បរមោ មន្តិសហាយោ [មន្តសហាយោ (សី.)], គុយ្ហានុរក្ខី ចាហំ យាវាហំ ជីវិស្សាមិ តាវ គុយ្ហានុរក្ខិស្សាមិ, អដ្ឋហិ ច មេ ការណេហិ ពុទ្ធិ បរិណាមំ គតា, ទុល្លភោ ឯតរហិ មាទិសោ អន្តេវាសី, សម្មា បដិបន្នេ អន្តេវាសិកេ យេ អាចរិយានំ បញ្ចវីសតិ អាចរិយគុណា, តេហិ គុណេហិ អាចរិយេន សម្មា បដិបជ្ជិតព្ពំ។ កតមេ បញ្ចវីសតិ គុណា?

“ឥធ, ភន្តេ នាគសេន, អាចរិយេន អន្តេវាសិម្ហិ សតតំ សមិតំ អារក្ខា ឧបដ្ឋបេតព្ពា, អសេវនសេវនា ជានិតព្ពា, បមត្តាប្បមត្តា ជានិតព្ពា, សេយ្យាវកាសោ ជានិតព្ពោ, គេលញ្ញំ ជានិតព្ពំ, ភោជនស្ស [ភោជនីយំ (ស្យា.)] លទ្ធាលទ្ធំ ជានិតព្ពំ, វិសេសោ ជានិតព្ពោ, បត្តគតំ សំវិភជិតព្ពំ, អស្សាសេតព្ពោ ‘មា ភាយិ, អត្ថោ តេ អភិក្កមតី’តិ, ‘ឥមិនា បុគ្គលេន បដិចរតី’តិ [បដិចរាហីតិ (ក.)] បដិចារោ ជានិតព្ពោ, គាមេ បដិចារោ ជានិតព្ពោ, វិហារេ បដិចារោ ជានិតព្ពោ, ន តេន ហាសោ ទវោ កាតព្ពោ [ន តេន សហ សល្លាបោ កាតព្ពោ (សី. បី.)], តេន សហ អាលាបោ កាតព្ពោ, ឆិទ្ទំ ទិស្វា អធិវាសេតព្ពំ, សក្កច្ចការិនា ភវិតព្ពំ, អខណ្ឌការិនា ភវិតព្ពំ, អរហស្សការិនា ភវិតព្ពំ, និរវសេសការិនា ភវិតព្ពំ, ‘ជនេមិមំ [ជានេមិមំ (ស្យា.)] សិប្បេសូ’តិ ជនកចិត្តំ ឧបដ្ឋបេតព្ពំ, ‘កថំ អយំ ន បរិហាយេយ្យា’តិ វឌ្ឍិចិត្តំ ឧបដ្ឋបេតព្ពំ, ‘ពលវំ ឥមំ ករោមិ សិក្ខាពលេនា’តិ ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេតព្ពំ, មេត្តចិត្តំ ឧបដ្ឋបេតព្ពំ, អាបទាសុ ន វិជហិតព្ពំ, ករណីយេ នប្បមជ្ជិតព្ពំ, ខលិតេ ធម្មេន បគ្គហេតព្ពោតិ។ ឥមេ ខោ, ភន្តេ, បញ្ចវីសតិ អាចរិយស្ស អាចរិយគុណា, តេហិ គុណេហិ មយិ សម្មា បដិបជ្ជស្សុ, សំសយោ មេ, ភន្តេ, ឧប្បន្នោ, អត្ថិ មេណ្ឌកបញ្ហា ជិនភាសិតា, អនាគតេ អទ្ធានេ តត្ថ វិគ្គហោ ឧប្បជ្ជិស្សតិ, អនាគតេ ច អទ្ធានេ ទុល្លភា ភវិស្សន្តិ តុម្ហាទិសា ពុទ្ធិមន្តោ, តេសុ មេ បញ្ហេសុ ចក្ខុំ ទេហិ បរវាទានំ និគ្គហាយា”តិ។

ឧបាសកគុណំ

ថេរោ “សាធូ”តិ បដិស្សុណិត្វា ទស ឧបាសកស្ស ឧបាសកគុណេ បរិទីបេសិ។ “ទស ឥមេ, មហារាជ, ឧបាសកស្ស ឧបាសកគុណា។ កតមេ ទស, ឥធ, មហារាជ, ឧបាសកោ សង្ឃេន សមានសុខទុក្ខោ ហោតិ, ធម្មាធិបតេយ្យោ ហោតិ, យថាពលំ សំវិភាគរតោ ហោតិ, ជិនសាសនបរិហានិំ ទិស្វា អភិវឌ្ឍិយា វាយមតិ។ សម្មាទិដ្ឋិកោ ហោតិ, អបគតកោតូហលមង្គលិកោ ជីវិតហេតុបិ ន អញ្ញំ សត្ថារំ ឧទ្ទិសតិ, កាយិកវាចសិកញ្ចស្ស រក្ខិតំ ហោតិ, សមគ្គារាមោ ហោតិ សមគ្គរតោ, អនុសូយកោ ហោតិ, ន ច កុហនវសេន សាសនេ ចរតិ, ពុទ្ធំ សរណំ គតោ ហោតិ, ធម្មំ សរណំ គតោ ហោតិ, សង្ឃំ សរណំ គតោ ហោតិ។ ឥមេ ខោ, មហារាជ, ទស ឧបាសកស្ស ឧបាសកគុណា, តេ សព្ពេ គុណា តយិ សំវិជ្ជន្តិ, តំ តេ យុត្តំ បត្តំ អនុច្ឆវិកំ បតិរូបំ យំ ត្វំ ជិនសាសនបរិហានិំ ទិស្វា អភិវឌ្ឍិំ ឥច្ឆសិ,

កទោយិ តេ ឲ្កាឃ៉, ប្ស្ឋ យ៉ ត៏្ឋ ឃឆាស្ល”ត្តិ៍

យេល្ឋកបញ្យោទេឬ្កកឆា តិ្ឋិ តា៍

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៣. មេណ្ឌកបញ្ហោ

១. ឥទ្ធិពលវគ្គោ

១. កតាធិការសផលបញ្ហោ

១. អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា កតាវកាសោ និបច្ច គរុនោ បាទេ សិរសិ អញ្ជលិំ កត្វា ឯតទវោច “ភន្តេ នាគសេន, ឥមេ តិត្ថិយា ឯវំ ភណន្តិ [វទន្តិ (សី. បី. ក.)] ‘យទិ ពុទ្ធោ បូជំ សាទិយតិ, ន បរិនិព្ពុតោ ពុទ្ធោ សំយុត្តោ លោកេន អន្តោភវិកោ លោកស្មិំ លោកសាធារណោ, តស្មា តស្ស កតោ អធិការោ វញ្ឈោ ភវតិ អផលោ. យទិ បរិនិព្ពុតោ វិសំយុត្តោ លោកេន និស្សដោ សព្ពភវេហិ, តស្ស បូជា នុប្បជ្ជតិ, បរិនិព្ពុតោ ន កិញ្ចិ សាទិយតិ, អសាទិយន្តស្ស កតោ អធិការោ វញ្ឈោ ភវតិ អផលោ’តិ ឧភតោ កោដិកោ ឯសោ បញ្ហោ, នេសោ វិសយោ អប្បត្តមានសានំ, មហន្តានំ យេវេសោ វិសយោ, ភិន្ទេតំ ទិដ្ឋិជាលំ ឯកំសេ ឋបយ, តវេសោ បញ្ហោ អនុប្បត្តោ, អនាគតានំ ជិនបុត្តានំ ចក្ខុំ ទេហិ បរវាទនិគ្គហាយា”តិ.

ថេរោ អាហ “បរិនិព្ពុតោ, មហារាជ, ភគវា, ន ច ភគវា បូជំ សាទិយតិ, ពោធិមូលេ យេវ តថាគតស្ស សាទិយនា បហីនា, កិំ បន អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយា បរិនិព្ពុតស្ស. ឥមម្បិ, មហារាជ, ថេរេន សារិបុត្តេន ធម្មសេនាបតិនា ភាសិតំ –

“‘បូជិយន្តា [បូជិតា (ស្យា.)] អសមសមា, សទេវមានុសេហិ តេ;

ន សាទិយន្តិ សក្ការំ, ពុទ្ធានំ ឯស ធម្មតា’”តិ.

រាជា អាហ “ភន្តេ នាគសេន, បុត្តោ វា បិតុនោ វណ្ណំ ភាសតិ, បិតា វា បុត្តស្ស វណ្ណំ ភាសតិ, ន ចេតំ ការណំ បរវាទានំ និគ្គហាយ, បសាទប្បកាសនំ នាមេតំ, ឥង្ឃ មេ ត្វំ តត្ថ ការណំ សម្មា ព្រូហិ សកវាទស្ស បតិដ្ឋាបនាយ ទិដ្ឋិជាលវិនិវេឋនាយា”តិ.

ថេរោ អាហ “បរិនិព្ពុតោ, មហារាជ, ភគវា, ន ច ភគវា បូជំ សាទិយតិ, អសាទិយតោយេវ តថាគតស្ស ទេវមនុស្សា ធាតុរតនំ វត្ថុំ ករិត្វា តថាគតស្ស ញាណរតនារម្មណេន សម្មាបដិបត្តិំ សេវន្តា តិស្សោ សម្បត្តិយោ បដិលភន្តិ.

“យថា , មហារាជ, មហតិមហាអគ្គិក្ខន្ធោ បជ្ជលិត្វា និព្ពាយេយ្យ, អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, មហាអគ្គិក្ខន្ធោ សាទិយតិ តិណកដ្ឋុបាទាន”ន្តិ? “ជលមានោបិ សោ, ភន្តេ, មហាអគ្គិក្ខន្ធោ តិណកដ្ឋុបាទានំ ន សាទិយតិ, កិំ បន និព្ពុតោ ឧបសន្តោ អចេតនោ

សាទិយតិ? “តស្មិំ បន, មហារាជ, អគ្គិក្ខន្ធេ ឧបរតេ ឧបសន្តេ លោកេ អគ្គិ សុញ្ញោ ហោតី”តិ។ “ន ហិ, ភន្តេ, កដ្ឋំ អគ្គិស្ស វត្ថុ ហោតិ ឧបាទានំ, យេ កេចិ មនុស្សា អគ្គិកាមា, តេ អត្តនោ ថាមពលវីរិយេន បច្ចត្តបុរិសការេន កដ្ឋំ មន្ថយិត្វា [មត្ថិត្វា (ក॰)] អគ្គិ និព្វត្តេត្វា តេន អគ្គិនា អគ្គិករណីយានិ កម្មានិ ករោន្តី”តិ។ “តេន ហិ, មហារាជ, តិត្ថិយានំ វចនំ មិច្ឆា ភវតិ ‘អសាទិយន្តស្ស កតោ អធិការោ វញ្ឈោ ភវតិ អផលោ’តិ។

“យថា, មហារាជ, មហតិមហាអគ្គិក្ខន្ធោ បជ្ជលិ, ឯវមេវ ភគវា ទសសហស្សិយា [ទសសហស្សិម្ហិ (សី॰ បី॰ ក॰)] លោកធាតុយា ពុទ្ធសិរិយា បជ្ជលិ។ យថា, មហារាជ, មហតិមហាអគ្គិក្ខន្ធោ បជ្ជលិត្វា និព្វុតោ, ឯវមេវ ភគវា ទសសហស្សិយា លោកធាតុយា ពុទ្ធសិរិយា បជ្ជលិត្វា អនុបាទិសេសាយ និព្វានធាតុយា បរិនិព្វុតោ។ យថា, មហារាជ, និព្វុតោ អគ្គិក្ខន្ធោ តិណកដ្ឋុបាទានំ ន សាទិយតិ, ឯវមេវ ខោ លោកហិតស្ស សាទិយនា បហីនា ឧបសន្តា។ យថា, មហារាជ, មនុស្សា និព្វុតេ អគ្គិក្ខន្ធេ អនុបាទានេ អត្តនោ ថាមពលវីរិយេន បច្ចត្តបុរិសការេន កដ្ឋំ មន្ថយិត្វា អគ្គិ និព្វត្តេត្វា តេន អគ្គិនា អគ្គិករណីយានិ ករោន្តិ, ឯវមេវ ខោ ទេវមនុស្សា តថាគតស្ស បរិនិព្វុតស្ស អសាទិយន្តស្សបិ ធាតុរតនំ បូជំ ករិត្វា តថាគតស្ស ញាណរតនារម្មណេន សម្មាបដិបត្តិំ សេវន្តា តិស្សោ សម្បត្តិយោ បដិលភន្តិ, ឥមិនាបិ, មហារាជ, ការណេន តថាគតស្ស បរិនិព្វុតស្ស អសាទិយន្តស្សបិ កតោ អធិការោ អវញ្ឈោ ភវតិ សផលោ។

“អបរម្បិ, មហារាជ, ឧត្តរិំ ការណំ សុណោហិ យេន ការណេន តថាគតស្ស បរិនិព្វុតស្ស អសាទិយន្តស្សបិ កតោ អធិការោ អវញ្ឈោ ភវតិ សផលោ។ យថា, មហារាជ, មហតិមហាវាតោ វាយិត្វា ឧបរមេយ្យ, អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, ឧបរតោ វាតោ បុន និព្វត្តិំ សាទិយតី”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, ឧបរតស្ស វាតស្ស អាភោគោ វា មនសិការោ វា បុន និព្វត្តាយា”តិ។ “កិំ ការណំ”? “អចេតនា សា វាយោធាតូ”តិ។ “អបិ នុ តស្ស, មហារាជ, ឧបរតស្ស វាតស្ស វាតោតិ សមញ្ញា អបគច្ឆតី”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, តាលវណ្ដវិធូបនានិ វាតស្ស ឧប្បត្តិយា បច្ចយា, យេ កេចិ មនុស្សា ឧណ្ហាភិតត្តា បរិឡាហបរិបីឡិតា, តេ តាលវណ្ដេន វា វិធូបនេន វា អត្តនោ ថាមពលវីរិយេន បច្ចត្តបុរិសការេន វាតំ និព្វត្តេត្វា តេន វាតេន ឧណ្ហំ និព្វាបេន្តិ បរិឡាហំ វូបសមេន្តី”តិ។ “តេន ហិ, មហារាជ, តិត្ថិយានំ វចនំ មិច្ឆា ភវតិ ‘អសាទិយន្តស្ស កតោ អធិការោ វញ្ឈោ ភវតិ អផលោ’តិ។

“យថា, មហារាជ, មហតិមហាវាតោ វាយិ, ឯវមេវ ភគវា ទសសហស្សិយា លោកធាតុយា សីតលមធុរសន្តសុខុមមេត្តាវាតេន ឧបវាយិ។ យថា, មហារាជ, មហតិមហាវាតោ វាយិត្វា ឧបរតោ, ឯវមេវ ភគវា សីតលមធុរសន្តសុខុមមេត្តាវាតេន ឧបវាយិត្វា អនុបាទិសេសាយ និព្វានធាតុយា បរិនិព្វុតោ។ យថា, មហារាជ, ឧបរតោ វាតោ បុន និព្វត្តិំ ន សាទិយតិ, ឯវមេវ លោកហិតស្ស សាទិយនា បហីនា ឧបសន្តា។ យថា, មហារាជ, តេ មនុស្សា ឧណ្ហាភិតត្តា បរិឡាហបរិបីឡិតា, ឯវមេវ ទេវមនុស្សា តិវិធគ្គិសន្តាបបរិឡាហបរិបីឡិតា។ យថា តាលវណ្ដវិធូបនានិ វាតស្ស និព្វត្តិយា បច្ចយា ហោន្តិ, ឯវមេវ តថាគតស្ស ធាតុ ច ញាណរតនញ្ច បច្ចយោ ហោតិ តិស្សន្នំ សម្បត្តីនំ បដិលាភាយ។ យថា មនុស្សា ឧណ្ហាភិតត្តា បរិឡាហបរិបីឡិតា តាលវណ្ដេន វា វិធូបនេន វា វាតំ និព្វត្តេត្វា ឧណ្ហំ និព្វាបេន្តិ បរិឡាហំ វូបសមេន្តិ, ឯវមេវ ទេវមនុស្សា តថាគតស្ស បរិនិព្វុតស្ស

អសាធិយត្តុស្សេច ឆាតុច្ចា ខាលាទេតតច្ចា ប្ចុទេត្វា ក្យសលំ តិដ្ឋតេត្ត្វា ខេតត ក្យសលេត ពិចិឆក្កិសត្តាបបរិច្ឆអាឋំ តិដ្ឋាទេបត្តិ ច្ចុបសសេយត្តិ៍ ច្ចុយិតាបិ, យហារាជ, ពារទេលាត តឆាកតស្ស បរិតិដ្ឋតស្ស អសាធិយត្តុស្សេច ពទេតា អធិពារទេរា អចទេញ្ញា កចតិ សថលេទិតិ៍

“អបរេយ្យិ, យហារាជ, ក្ខត្តុទិ៍ ពារលំ ស្ុណោហិ បរចាគាតំ តិក្កុហាយ៍ ឃធា, យហារាជ, បុរិសោ គេទិ៍ អាទេពាទេត្វា សត្ថំ តិដ្ឋតេត្តយ្យ, ទេយា ទេសា គេទិសទេទ្គ្រា បុរិសេត តិដ្ឋត្តិតោ, ទេសា សទេទ្គ្រា អត្តុរឆារទេយយ្យ, អបិ ត្ ទេលា ទេសា, យហារាជ, សទេទ្គ្រា សាធិយតិ បុត តិដ្ឋត្តាបត”ត្តិ? “ត ហិ, កទេត្ត, អត្តុរហិទេតា ទេសា សទេទ្គ្រា, តត្វិ តស្ស បុត ក្ខប្បាគាយ អាទេការេកា ចា យតសិពារទេរា ចា, សកិ តិដ្ឋតេត្ត គេទិសទេទ្គ្រ អត្តុរហិទេត ទេសា គេទិសទេទ្គ្រា សយ្ឆ្ឋិទេគ្គ្រា ទេហាតិ៍ គេទិ៍ បត, កទេត្ត, បច្ចុទេយា ទេហាតិ សទ្គ្រស្ស តិដ្ឋត្តិយា, អឆ បុរិសោ បច្ចុទេយ សតិ អត្តុទេជត ចាយាទេយត គេទិ៍ អទេពាទេត្វា សត្ថំ តិដ្ឋតេត្តតិ”តិ៍ “ឲ្ចទេយច ទេលា, យហារាជ, កកចា សិលសយាធិបញ្ញាចិយុត្តិចិយុត្តិញាលាគស្សតបរិកាចិតំ ឆាត្ុរតតច្ចា ឆយ្ចុច្ចា ចិតយច្ចា អត្ុសិទ្ធច្ចា [អត្ុសត្តិច្ចា (សី៍ បី៍)] សត្វាទំ ធបឃិត្វា សឃំ អត្ុបរិធិសេសាយ តិដ្ឋាតឆាតុយា បរិតិដ្ឋតោ, ត ច បរិតិដ្ឋេត កកចតិ សយ្យត្តិលិទេកា ក្ខបឆ្ឋិទេគ្គ្រា ទេហាតិ, កចក្យូបជឹបឹច្ឆត្តតា សត្តា ឆាត្ុរតតច្ចា ឆយ្ចុច្ចា ចិតយច្ចា អត្ុសិទ្ធច្ចា បច្ចុឃំ ពរិត្វា សយ្យត្តិពាយា សយ្យត្តិទេយា បជិលកត្តិ, ច្ចុយិតាបិ, យហារាជ, ពារទេលាត តឆាកតស្ស បរិតិដ្ឋតស្ស អសាធិយត្តុស្សេច ពទេតា អធិពារទេរា អចទេញ្ញា កចតិ សថលេទិតិ៍

“ធិទ្ធទេច្ចាតំ, យហារាជ, កកចតា អតាកតយទ្គ្រាតំ៍ ពធិតច្ចា កលិតច្ចា អាចិក្ខិតច្ចា ‘សិយា ទេលា បតាតត្គ្រ, ត្យ្យាកំ ឲ្ចយស្ស អតីតសត្វកំ បិចចតំ តត្វិ ទេតា សត្វាតិ, ត ទេលា បទេតតំ, អាតត្គ្រ, ឲ្ចំ ធទ្ធត្តំ, ទេយា ទេចា, អាតត្គ្រ, យយា ឆទេយ្ចា ច ចិតទេយា ច ទេធសិទេតា បញ្ញាតេត្តា, ទេសា ទេចា យយច្ចុទេយត សត្វា’តិ៍ បរិតិដ្ឋតស្ស តឆាកតស្ស អសាធិយត្តស្ស ពទេតា អធិពារទេរា ចទេញ្ញា កចតិ អថលេទិតិ, តំ ទេតសំ តិត្វិយាតំ ចចតំ យិទ្ធា អក្ុតំ ចិតធំ អលិកំ ចិទ្ធុទ្ធំ ចិបរីតំ ក្យូទាយកំ ក្យូចិបិកំ អបិយកយតីយត្តិ៍

“អបរេយ្យិ, យហារាជ, ក្ខត្តុទិ៍ ពារលំ ស្ុណោហិ ទេយត ពារទេលាត តឆាកតស្ស បរិតិដ្ឋតស្ស អសាធិយត្តុស្សេច ពទេតា អធិពារទេរា អចទេញ្ញា កចតិ សថលេទិ៍ សាធិយតិ ត្ ទេលា, យហារាជ, អឃំ យហាបឆចី ‘សព្វាតីជាតិ យឃិ សំចិរុហត្ត្ុ’”តិ? “ត ហិ, កទេត្ត”តិ៍ “ពិស្ស បត តាតិ, យហារាជ, តីជាតិ អសាធិយត្តិយា យហាបឆចិយា សំចិរុហិត្វា ឥច្ឆហយ្ចុលជជិបតិដ្ឋិតា លត្គ្រសារសាលាបរិចិត្តិណ្ណា បុប្បុផលធរា ទេហាត្តី”តិ? “អសាធិយត្តីបិ, កទេត្ត, យហាបឆចី ទេតសំ តីជាតំ ចត្វិ ទេហាតិ បច្ចុឃំ ទេធតិ ចិរុហតាយ, តាតិ តីជាតិ តំ ចត្វិ តិស្សាយ ទេតត បច្ចុទេយត សំចិរុហិត្វា ឥច្ឆហយ្ចុលជជិបតិដ្ឋិតា លត្គ្រសារសាលាបរិចិត្តិណ្ណា បុប្បុផលធរា ទេហាត្តី”តិ៍ “ទេតត ហិ, យហារាជ, តិត្វិយា សទេពា ចាទេធ តដ្ឋា ទេហាត្តិ ហតា ចិរុទ្ធា, សទេច ទេត កលាត្តិ ‘អសាធិយត្តស្ស ពទេតា អធិពារទេរា ចទេញ្ញា កចតិ អថលេ’ តិ៍

“ឃធា, យហារាជ, យហាបឆចី, ឲ្ចំ តឆាកទេតា អរហំ សយ្ចាសយ្ច្ឆទេទ្គ្រ៍ ឃធា, យហារាជ, យហាបឆចី ត ពិច្ចិ សាធិយតិ, ឲ្ចំ តឆាកទេតា ត ពិច្ចិ សាធិយតិ៍ ឃធា, យហារាជ, តាតិ តីជាតិ បឆចិ តិស្សាយ សំចិរុហិត្វា ឥច្ឆហយ្ចុលជជិបតិដ្ឋិតា លត្គ្រសារសាលាបរិចិត្តិណ្ណា បុប្បុផលធរា ទេហាត្តិ, ឲ្ចំ ទេធចយត្ុស្សា តឆាកតស្ស បរិតិដ្ឋតស្ស អសាធិយត្តុស្សេច ឆាតុច្ចា ខាលាទេតតច្ចា តិស្សាយ ឥច្ឆហក្យសលយ្ចុលបតិដ្ឋិតា សយាធិក្ខូត្គ្រឆយ្ចុសារសិលសាលាបរិចិត្តិណ្ណា ចិយុត្តិបុប្បុសាយញ្ញាផលធរា ទេហាត្តិ, ច្ចុយិតាបិ, យហារាជ , ពារទេលាត

ຕຖາຄຕສ຺ສ ປຣິນິພ຺ພຸຕສ຺ສ ອສາທິຍນ຺ຕສ຺ເສວ ກເຕາ ອທິກາເຣາ ອວເຎ຺ຌາ ຠວຕິ ສຜເລາຕິ.

“ອປຣມ຺ປິ, ມຫາຣາຊ, ອຸຕ຺ຕຣິໍ ກາຣຓໍ ສຸໂຓຫິ ເຍນ ກາຣເຓນ ຕຖາຄຕສ຺ສ ປຣິນິພ຺ພຸຕສ຺ສ ອສາທິຍນ຺ຕສ຺ເສວ ກເຕາ ອທິກາເຣາ ອວເຎ຺ຌາ ຠວຕິ ສຜເລາ. ສາທິຍນ຺ຕິ ນຸ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ອິເມ ໂອຏ຺ຐາ ໂຄຓາ ຄທ຺ຣຠາ ອຊາ ປສູ ມນຸສ຺ສາ ອນ຺ໂຕກຸຈ຺ຉິສ຺ມິໍ ກິມິກຸລານິ ສມ຺ຠວນ຺ຕູ”ຕິ? “ນ ຫິ, ຠນ຺ເຕ”ຕິ. “ກິສ຺ສ ປນ ເຕ, ມຫາຣາຊ, ກິມໂຍ ເຕສໍ ອສາທິຍນ຺ຕານໍ ອນ຺ໂຕກຸຈ຺ຉິສ຺ມິໍ ສມ຺ຠວິຕ຺ວາ ພຫຸປຸຕ຺ຕນຕ຺ຕາ ເວປຸລ຺ລໍ ປາປຸຓນ຺ຕີ”ຕິ? “ປາປສ຺ສ, ຠນ຺ເຕ, ກມ຺ມສ຺ສ ພລວຕາຍ ອສາທິຍນ຺ຕານໍ ເຍວ ເຕສໍ ສຕ຺ຕານໍ ອນ຺ໂຕກຸຈ຺ຉິສ຺ມິໍ ກິມໂຍ ສມ຺ຠວິຕ຺ວາ ພຫຸປຸຕ຺ຕນຕ຺ຕາ ເວປຸລ຺ລໍ ປາປຸຓນ຺ຕີ”ຕິ. “ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ຕຖາຄຕສ຺ສ ປຣິນິພ຺ພຸຕສ຺ສ ອສາທິຍນ຺ຕສ຺ເສວ ທາຕຸສ຺ສ ຈ ຎາຓາຣມ຺ມຓສ຺ສ ຈ ພລວຕາຍ ຕຖາຄເຕ ກເຕາ ອທິກາເຣາ ອວເຎ຺ຌາ ຠວຕິ ສຜເລາຕິ.

“ອປຣມ຺ປິ, ມຫາຣາຊ, ອຸຕ຺ຕຣິໍ ກາຣຓໍ ສຸໂຓຫິ ເຍນ ກາຣເຓນ ຕຖາຄຕສ຺ສ ປຣິນິພ຺ພຸຕສ຺ສ ອສາທິຍນ຺ຕສ຺ເສວ ກເຕາ ອທິກາເຣາ ອວເຎ຺ຌາ ຠວຕິ ສຜເລາ. ສາທິຍນ຺ຕິ ນຸ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ອິເມ ມນຸສ຺ສາ ອິເມ ອຏ຺ຐນວຸຕິ ໂຣຄາ ກາເຍ ນິພ຺ພຕ຺ຕນ຺ຕູ”ຕິ? “ນ ຫິ, ຠນ຺ເຕ”ຕິ. “ກິສ຺ສ ປນ ເຕ, ມຫາຣາຊ, ໂຣຄາ ອສາທິຍນ຺ຕານໍ ກາເຍ ນິປຕນ຺ຕີ”ຕິ? “ປຸພ຺ເພ ກເຕນ, ຠນ຺ເຕ, ທຸຈ຺ຈຣິເຕນາ”ຕິ. “ຍທິ, ມຫາຣາຊ, ປຸພ຺ເພ ກຕໍ ອກຸສລໍ ອິທ ເວທນີຍໍ ໂຫຕິ, ເຕນ ຫິ, ມຫາຣາຊ, ປຸພ຺ເພ ກຕມ຺ປິ ອິທ ກຕມ຺ປິ ກຸສລາກຸສລໍ ກມ຺ມໍ ອວຎ຺ຌໍ ຠວຕິ ສຜລນ຺ຕິ. ອິມິນາປິ, ມຫາຣາຊ, ກາຣເຓນ ຕຖາຄຕສ຺ສ ປຣິນິພ຺ພຸຕສ຺ສ ອສາທິຍນ຺ຕສ຺ເສວ ກເຕາ ອທິກາເຣາ ອວເຎ຺ຌາ ຠວຕິ ສຜເລາຕິ.

“ສຸຕປຸພ຺ພໍ ປນ ຕຍາ, ມຫາຣາຊ, ນນ຺ທເກາ ນາມ ຍເກ຺ຂາ ເຖຣໍ ສາຣິປຸຕ຺ຕໍ ອາສາທຍິຕ຺ວາ ປຖວິໍ ປວິເຏ຺ຐາ”ຕິ? “ອາມ, ຠນ຺ເຕ, ສູຍ຺ຍຕິ, ໂລເກ ປາກເຏາ ເອເສາ”ຕິ. “ອປິ ນຸ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ເຖເຣາ ສາຣິປຸຕ຺ໂຕ ສາທິຍິ ນນ຺ທກສ຺ສ ຍກ຺ຂສ຺ສ ມຫາປຖວິຄິລນ”ນ຺ຕິ [ປຖວິຄິລນນ຺ຕິ (ສ຺ຍາ.)]. “ອຸພ຺ພຕ຺ຕິຍນ຺ເຕປິ, ຠນ຺ເຕ, ສເທວເກ ໂລເກ ປຕນ຺ເຕປິ ນເຠ ຈນ຺ທິມສູຣິເຍ ວິກິຣນ຺ເຕປິ ສິເນຣຸປພ຺ພຕຣາເຊ ເຖເຣາ ສາຣິປຸຕ຺ໂຕ ນ ປຣສ຺ສ ທຸກ຺ຂໍ ສາທິເຍຍ຺ຍ. ຕໍ ກິສ຺ສ ເຫຕຸ? ເຍນ ເຫຕຸນາ ເຖເຣາ ສາຣິປຸຕ຺ໂຕ ກຸເຊ຺ຌຍ຺ຍ ວາ ທຸເສ຺ສຍ຺ຍ ວາ, ໂສ ເຫຕຸ ເຖຣສ຺ສ ສາຣິປຸຕ຺ຕສ຺ສ ສມູຫໂຕ ສມຸຉ຺ຉິນ຺ໂນ, ເຫຕຸໂນ ສມຸຄ຺ຆາຕິຕຕ຺ຕາ, ຠນ຺ເຕ, ເຖເຣາ ສາຣິປຸຕ຺ໂຕ ຊີວິຕຫາຣເກປິ ໂກປໍ ນ ກເຣຍ຺ຍາ”ຕິ. “ຍທິ, ມຫາຣາຊ , ເຖເຣາ ສາຣິປຸຕ຺ໂຕ ນນ຺ທກສ຺ສ ຍກ຺ຂສ຺ສ ປຖວິຄິລນໍ ນ ສາທິຍິ, ກິສ຺ສ ປນ ນນ຺ທເກາ ຍເກ຺ຂາ ປຖວິໍ ປວິເຏ຺ຐາ”ຕິ? “ອກຸສລສ຺ສ, ຠນ຺ເຕ, ກມ຺ມສ຺ສ ພລວຕາຍາ”ຕິ. “ຍທິ, ມຫາຣາຊ, ອກຸສລສ຺ສ ກມ຺ມສ຺ສ ພລວຕາຍ ນນ຺ທເກາ ຍເກ຺ຂາ ປຖວິໍ ປວິເຏ຺ຐາ, ອສາທິຍນ຺ຕສ຺ສາປິ ກເຕາ ອປຣາເທາ ອວເຎ຺ຌາ ຠວຕິ ສຜເລາ. ເຕນ ຫິ, ມຫາຣາຊ, ອກຸສລສ຺ສາປິ ກມ຺ມສ຺ສ ພລວຕາຍ ອສາທິຍນ຺ຕສ຺ສ ກເຕາ ອທິກາເຣາ ອວເຎ຺ຌາ ຠວຕິ ສຜເລາຕິ. ອິມິນາປິ, ມຫາຣາຊ, ກາຣເຓນ ຕຖາຄຕສ຺ສ ປຣິນິພ຺ພຸຕສ຺ສ ອສາທິຍນ຺ຕສ຺ເສວ ກເຕາ ອທິກາເຣາ ອວເຎ຺ຌາ ຠວຕິ ສຜເລາຕິ.

“ກຕິ ນຸ ໂຂ ເຕ, ມຫາຣາຊ, ມນຸສ຺ສາ, ເຍ ເອຕຣຫິ ມຫາປຖວິໍ ປວິເຏ຺ຐາ, ອຕ຺ຖິ ເຕ ຕຕ຺ຖ ສວຓ”ນ຺ຕິ? “ອາມ, ຠນ຺ເຕ, ສູຍ຺ຍຕີ”ຕິ. “ຫນ຺ທ ຕ຺ວໍ, ມຫາຣາຊ, ສາເວຫີ”ຕິ? “ຈິຎ຺ຈມາຓວິກາ, ຠນ຺ເຕ, ສຸປ຺ປພຸທ຺ໂທ ຈ ສກ຺ເກາ, ເທວທຕ຺ໂຕ ຈ ເຖເຣາ, ນນ຺ທເກາ ຈ ຍເກ຺ຂາ, ນນ຺ໂທ ຈ ມາຓວເກາຕິ. ສຸຕເມຕໍ, ຠນ຺ເຕ, ອິເມ ປຎ຺ຈ ຊນາ ມຫາປຖວິໍ ປວິເຏ຺ຐາ”ຕິ. “ກິສ຺ມິໍ ເຕ, ມຫາຣາຊ, ອປຣທ຺ທາ”ຕິ? “ຠຄວຕິ ຈ, ຠນ຺ເຕ,

សាធកោស្ ចា”តិ៑ “អបិ ត្ វោ, យហារាជ , កកចា ចា សាចកា ចា សាឌិឃិស្ ព្ទេយង៑ យហាបចចិបចិសត”ត្តិ? “ត ហិ កន្តេ”តិ៑ “ទេតត ហិ, យហារាជ, តថាកតស្ស បរិតិព្ទាតស្ស អសាឌិឃត្តស្សេច កតោ អធិការោ អចទ្ធ្យោ កចតិ សថលេ”តិ៑ “ស្ចិត្តាបិតោ, កន្តេ តាកសេត, បញ្ហោ កម្ពិទោ ឧត្តាតីកតោ, ក្ឃំហ្វាចិធំសិតំ , កណ្ឌិ កិន្តោ, កហត អកហត កតំ, តដ្ឋា បទចាគា, កក្កា ក្ឌិដ្ឋិ, តិប្បកា ខាតា ក្ទិតិត្តិយា, ត្វំ កណិចរបចរយាសដ្ឋា”តិ៑

កតាធិការសថលបញ្ហោ បធយោ៑

១៑ សត្តុត្តាកាចបញ្ហោ

១៑ “កន្តេ តាកសេត, ព្ទេដ្ឋ សត្តុត្តា”តិ? “អាម, យហារាជ, កកចា សត្តុត្តា, ត ច កកចតោ សតតំ សមិតំ ញាណទស្សតំ បច្ចុបដ្ឋិតំ, អាចជ្ជតបដិពន្ធ កកចតោ សត្តុត្តាតញាណំ, អាចជ្ជិត្វា យជិច្ឆក់ ខាតាតី”តិ៑ “ទេតត ហិ, កន្តេ តាកសេត, ព្ទេដ្ឋ អសត្តុត្តាតិ៑ យជិ តស្ស បរិយេសតាយ សត្តុត្តាតញាណំ ហោតី”តិ៑ “ចាហសតំ វោ, យហារាជ, ចិហិតំ អដ្ឋច្ឆុអដ្ឋ ចាហា ចិហិសតូ្យលាតិ ទេ្វ ច តូ្យា ឲកច្ឆរាក្កូលោ បចត្តចិត្តស្ស ឲត្តកា ចិហិ លក្កុ ធបឹយយាតា [ធបឹយយាតេ (ឃី៑ បី៑)] បរិក្កូយំ បរិយាគាតំ កទេ្ធយ្យ?

“តតិយេ សត្តចិធា ចិត្តា បចត្តត្តិ, យេ តេ, យហារាជ, សរាកា សទោសា សយោហា សកិលេសា អកាចិតកាយា អកាចិតសឹលី អកាចិតចិត្តា អកាចិតបញ្ញា, តេសំ តំ ចិត្តំ ករុក់ ឧប្បជ្ជតិ ធត្តំ បចត្តតិ៑ កិ ការណា? អកាចិតត្តា ចិត្តស្ស៑ យថា, យហារាជ, ចំសតាឡអស្ស ចិតតស្ស ចិសាលស្ស ចិត្តិណ្ណស្ស សំសិត្តិតចិសិត្តិតស្ស សាខាជដាជដិតស្ស អាកឌ្ឌិយត្តស្ស ករុក់ ហោតិ អាកមតំ ធត្តំ៑ កិ ការណា? សំសិត្តិតចិសិត្តិតត្តា សាខាតំ៑ ឲចមេច វោ, យហារាជ, យេ តេ សរាកា សទោសា សយោហា សកិលេសា អកាចិតកាយា អកាចិតសឹលី អកាចិតចិត្តា អកាចិតបញ្ញា, តេសំ តំ ចិត្តំ ករុក់ ឧប្បជ្ជតិ ធត្តំ បចត្តតិ៑ កិ ការណា? សំសិត្តិតចិសិត្តិតត្តា កិលេសេហិ, ព្ទធំ បធយំ ចិត្តំ៑

“តត្រិធំ ទុតិយំ ចិត្តំ ចិកត្តយាបដ្ឋតិ – យេ តេ, យហារាជ, សោតាបត្តា បិហិតាបាយា ឌិដ្ឋិប្បត្តា ចិញ្ញាតសត្ថុសាសតា, តេសំ តំ ចិត្តំ តីស្ ឋាតេស្ លហុក់ ឧប្បជ្ជតិ លហុក់ បចត្តតិ៑ ឧបរិក្សុមិស្ ករុក់ ឧប្បជ្ជតិ ធត្តំ បចត្តតិ៑ កិ ការណា? តីស្ ឋាតេស្ ចិត្តស្ស បរិសុទ្ធត្តា ឧបរិ កិលេសាតំ អប្បហីតត្តា៑ យថា, យហារាជ, ចំសតាឡអស្ស តិបព្ពកណ្ឌិបរិសុទ្ធស្ស ឧបរិ សាខាជដាជដិតស្ស អាកឌ្ឌិយត្តស្ស យាច តិបព្ពំ តាច លហុក់ ឲតិ, តតោ ឧបរិ ធដ្ឋំ៑ កិ ការណា? ហេដ្ឋា បរិសុទ្ធត្តា ឧបរិ សាខាជដាជដិតត្តា៑ ឲចមេច វោ, យហារាជ, យេ តេ សោតាបត្តា បិហិតាបាយា ឌិដ្ឋិប្បត្តា ចិញ្ញាតសត្ថុសាសតា, តេសំ តំ ចិត្តំ តីស្ ឋាតេស្ លហុក់ ឧប្បជ្ជតិ លហុក់ បចត្តតិ, ឧបរិក្សុមិស្ ករុក់ ឧប្បជ្ជតិ ធត្តំ បចត្តតិ៑ កិ ការណា? តីស្ ឋាតេស្ ចិត្តស្ស បរិសុទ្ធត្តា ឧបរិ កិលេសាតំ អប្បហីតត្តា, ព្ទធំ ទុតិយំ ចិត្តំ៑

“តត្រិធំ តតិយំ ចិត្តំ ចិកត្តយាបដ្ឋតិ – យេ តេ, យហារាជ, សកទាកាយិតោ, យេសំ រាកទោសយោហា តត្កុតា, តេសំ តំ ចិត្តំ បញ្ចស្

ຐາເນສຸ ລຫຸກໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ລຫຸກໍ ປວຕ຺ຕຕິ, ອຸປຣິພູມີສຸ ຄຣຸກໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ທນ຺ຘໍ ປວຕ຺ຕຕິ. ກິໍ ກາຣຓາ? ປຎ຺ຈສຸ ຐາເນສຸ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ປຣິສຸທ຺ທຕ຺ຕາ ອຸປຣິ ກິເລສານໍ ອປ຺ປຫີນຕ຺ຕາ. ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ວໍສນາຬສ຺ສ ປຎ຺ຈປພ຺ພປຣິສຸທ຺ທສ຺ສ ອຸປຣິ ຆນຊຕາຊຕິຕສ຺ສ ອາກຑ຺ຒິຍນ຺ຕສ຺ສ ຍາວ ປຎ຺ຈປພ຺ພໍ ຕາວ ລຫຸກໍ ເອຕິ, ຕໂຕ ອຸປຣິ ຖທ຺ຘໍ. ກິໍ ກາຣຓາ? ເຫຏ຺ຐາ ປຣິສຸທ຺ທຕ຺ຕາ ອຸປຣິ ຆນຊຕາຊຕິຕຕ຺ຕາ. ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ເຍ ເຕ ສກທາຄາມິໂນ, ເຍສໍ ຣາຄໂທສໂມຫາ ຕນຸພູຕາ, ເຕສໍ ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ປຎ຺ຈສຸ ຐາເນສຸ ລຫຸກໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ລຫຸກໍ ປວຕ຺ຕຕິ, ອຸປຣິພູມີສຸ ຄຣຸກໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ທນ຺ຘໍ ປວຕ຺ຕຕິ. ກິໍ ກາຣຓາ? ປຎ຺ຈສຸ ຐາເນສຸ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ປຣິສຸທ຺ທຕ຺ຕາ ອຸປຣິ ກິເລສານໍ ອປ຺ປຫີນຕ຺ຕາ, ອິທໍ ຕຕິຍໍ ຈິຕ຺ຕໍ.

“ຕຕ຺ຣິທໍ ຈຕຸຕ຺ຖໍ ຈິຕ຺ຕໍ ວິພຕ຺ຕິມາປຊ຺ຊຕິ – ເຍ ເຕ, ມຫາຣາຊ, ອນາຄາມິໂນ, ເຍສໍ ປຎ຺ຈໂຣມ຺ພາຄິຍານິ ສໍໂຍຊນານິ ປຫີນານິ, ເຕສໍ ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ທສສຸ ຐາເນສຸ ລຫຸກໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ລຫຸກໍ ປວຕ຺ຕຕິ, ອຸປຣິພູມີສຸ ຄຣຸກໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ທນ຺ຘໍ ປວຕ຺ຕຕິ. ກິໍ ກາຣຓາ? ທສສຸ ຐາເນສຸ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ປຣິສຸທ຺ທຕ຺ຕາ ອຸປຣິ ກິເລສານໍ ອປ຺ປຫີນຕ຺ຕາ. ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ວໍສນາຬສ຺ສ ທສປພ຺ພປຣິສຸທ຺ທສ຺ສ ອຸປຣິ ຆນຊຕາຊຕິຕສ຺ສ ອາກຑ຺ຒິຍນ຺ຕສ຺ສ ຍາວ ທສປພ຺ພໍ ຕາວ ລຫຸກໍ ເອຕິ, ຕໂຕ ອຸປຣິ ຖທ຺ຘໍ. ກິໍ ກາຣຓາ? ເຫຏ຺ຐາ ປຣິສຸທ຺ທຕ຺ຕາ ອຸປຣິ ຆນຊຕາຊຕິຕຕ຺ຕາ. ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ເຍ ເຕ ອນາຄາມິໂນ, ເຍສໍ ປຎ຺ຈໂຣມ຺ພາຄິຍານິ ສໍໂຍຊນານິ ປຫີນານິ, ເຕສໍ ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ທສສຸ ຐາເນສຸ ລຫຸກໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ລຫຸກໍ ປວຕ຺ຕຕິ, ອຸປຣິພູມີສຸ ຄຣຸກໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ທນ຺ຘໍ ປວຕ຺ຕຕິ. ກິໍ ກາຣຓາ? ທສສຸ ຐາເນສຸ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ປຣິສຸທ຺ທຕ຺ຕາ ອຸປຣິ ກິເລສານໍ ອປ຺ປຫີນຕ຺ຕາ, ອິທໍ ຈຕຸຕ຺ຖໍ ຈິຕ຺ຕໍ.

“ຕຕ຺ຣິທໍ ປຎ຺ຈມໍ ຈິຕ຺ຕໍ ວິພຕ຺ຕິມາປຊ຺ຊຕິ – ເຍ ເຕ, ມຫາຣາຊ, ອຣຫນ຺ໂຕ ຂີຓາສວາ ໂຘຕມລາ ວນ຺ຕກິເລສາ ວຸສິຕວນ຺ໂຕ ກຕກຣຓີຍາ ໂອຫິຕພາຣາ ອນຸປ຺ປຕ຺ຕສທຕ຺ຖາ ປຣິກ຺ຂີຓພວສໍໂຍຊນາ ປຕ຺ຕປຏິສມ຺ພິທາ ສາວກພູມີສຸ ປຣິສຸທ຺ທາ, ເຕສໍ ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ສາວກວິສເຍ ລຫຸກໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ລຫຸກໍ ປວຕ຺ຕຕິ, ປເຈ຺ຈກພຸທ຺ທພູມີສຸ ຄຣຸກໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ທນ຺ຘໍ ປວຕ຺ຕຕິ. ກິໍ ກາຣຓາ? ປຣິສຸທ຺ທຕ຺ຕາ ສາວກວິສເຍ, ອປຣິສຸທ຺ທຕ຺ຕາ ປເຈ຺ຈກພຸທ຺ທວິສເຍ. ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ວໍສນາຬສ຺ສ ສພ຺ພປພ຺ພປຣິສຸທ຺ທສ຺ສ ອາກຑ຺ຒິຍນ຺ຕສ຺ສ ລຫຸກໍ ໂຫຕິ ອາກຑ຺ຒນໍ ອທນ຺ຘໍ. ກິໍ ກາຣຓາ? ສພ຺ພປພ຺ພປຣິສຸທ຺ທຕ຺ຕາ ອຄຫນຕ຺ຕາ ຈ ວໍສສ຺ສ. ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ເຍ ເຕ ອຣຫນ຺ໂຕ ຂີຓາສວາ ໂຘຕມລາ ວນ຺ຕກິເລສາ ວຸສິຕວນ຺ໂຕ ກຕກຣຓີຍາ ໂອຫິຕພາຣາ ອນຸປ຺ປຕ຺ຕສທຕ຺ຖາ ປຣິກ຺ຂີຓພວສໍໂຍຊນາ ປຕ຺ຕປຏິສມ຺ພິທາ ສາວກພູມີສຸ ປຣິສຸທ຺ທາ, ເຕສໍ ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ສາວກວິສເຍ ລຫຸກໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ລຫຸກໍ ປວຕ຺ຕຕິ, ປເຈ຺ຈກພຸທ຺ທພູມີສຸ ຄຣຸກໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ທນ຺ຘໍ ປວຕ຺ຕຕິ. ກິໍ ກາຣຓາ? ປຣິສຸທ຺ທຕ຺ຕາ ສາວກວິສເຍ, ອປຣິສຸທ຺ທຕ຺ຕາ ປເຈ຺ຈກພຸທ຺ທວິສເຍ, ອິທໍ ປຎ຺ຈມໍ ຈິຕ຺ຕໍ.

“ຕຕ຺ຣິທໍ ຉຏ຺ຐໍ ຈິຕ຺ຕໍ ວິພຕ຺ຕິມາປຊ຺ຊຕິ – ເຍ ເຕ, ມຫາຣາຊ, ປເຈ຺ຈກພຸທ຺ທາ ສຍມ຺ພຸໂນ ອນາຈຣິຍກາ ເອກຈາຣິໂນ ຂຄ຺ຄວິສາຓກປ຺ປາ ສກວິສເຍ ປຣິສຸທ຺ທວິມລຈິຕ຺ຕາ, ເຕສໍ ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ສກວິສເຍ ລຫຸກໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ລຫຸກໍ ປວຕ຺ຕຕິ, ສພ຺ພຎ຺ຎຸພຸທ຺ທພູມີສຸ ຄຣຸກໍ ອຸປ຺ປຊ຺ຊຕິ ທນ຺ຘໍ ປວຕ຺ຕຕິ. ກິໍ ກາຣຓາ? ປຣິສຸທ຺ທຕ຺ຕາ ສກວິສເຍ ມຫນ຺ຕຕ຺ຕາ ສພ຺ພຎ຺ຎຸພຸທ຺ທວິສຍສ຺ສ. ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ປຸຣິໂສ ສກວິສຍໍ ປຣິຕ຺ຕໍ ນທິໍ ຣຕ຺ຕິມ຺ປິ ທິວາປິ ຍທິຈ຺ຉກໍ ອຈ຺ຉມ຺ພິໂຕ ໂອຕເຣຍ຺ຍ, ອຖ ປເຣໂຕ ມຫາສມຸທ຺ທໍ ຄມ຺ພີຣໍ ວິຕ຺ຖຕໍ ອຄາຘມປາຣໍ ທິສ຺ວາ ພາເຍຍ຺ຍ, ທນ຺ຘາເຍຍ຺ຍ ນ ວິສເຫຍ຺ຍ ໂອຕຣິຕຸໍ. ກິໍ ກາຣຓາ? ຕິຓ຺ຓຕ຺ຕາ [ຈິຓ຺ຓຕ຺ຕາ (ສີ. ສ຺ຍາ. ປີ.)] ສກວິສຍສ຺ສ, ມຫນ຺ຕຕ຺ຕາ ຈ ມຫາສມຸທ຺ທສ຺ສ. ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ເຍ ເຕ ປເຈ຺ຈກພຸທ຺ທາ ສຍມ຺ພຸໂນ ອນາຈຣິຍກາ ເອກຈາຣິໂນ ຂຄ຺ຄວິສາຓກປ຺ປາ ສກວິສເຍ ປຣິສຸທ຺ທວິມລຈິຕ຺ຕາ, ເຕສໍ ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ສກວິສເຍ ລຫຸກໍ

ឧប្បជ្ជតិ លហុកំ បវត្តតិ, សព្វញ្ញុពុទ្ធភូមីសុ គរុកំ ឧប្បជ្ជតិ ទន្ធំ បវត្តតិ។ កិំ ការណា? បរិសុទ្ធត្តា សកវិសយេ មហន្តត្តា សព្វញ្ញុពុទ្ធវិសយស្ស, ឆដ្ឋំ ឯតំ ចិត្តំ។

“តត្រិទំ សត្តមំ ចិត្តំ វិភត្តមាបជ្ជតិ – យេ តេ, មហារាជ, សម្មាសម្ពុទ្ធា សព្វញ្ញុនោ ទសពលធរា ចតុវេសារជ្ជវិសារទា អដ្ឋារសហិ ពុទ្ធធម្មេហិ សមន្នាគតា អនន្តជិនា អនាវរណញាណា, តេសំ តំ ចិត្តំ សព្វត្ថ លហុកំ ឧប្បជ្ជតិ លហុកំ បវត្តតិ។ កិំ ការណា? សព្វត្ថ បរិសុទ្ធត្តា។ អបិ នុ ខោ, មហារាជ, នារាចស្ស សុធោតស្ស វិមលស្ស និគ្គណ្ឋិស្ស សុខុមធារស្ស អជិម្ហស្ស អវង្កស្ស អកុដិលស្ស ទឡ្ហចាបសមារូឡ្ហស្ស ខោមសុខុមេ វា កប្បាសសុខុមេ វា កម្ពលសុខុមេ វា ពលវនិបាតិតស្ស ទន្ធាយិតត្តំ វា លគ្គំ វា ហោតី”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, “កិំ ការណា”? “សុខុមត្តា វត្ថានំ សុធោតត្តា នារាចស្ស និបាតស្ស ច ពលវត្តា”តិ , “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យេ តេ សម្មាសម្ពុទ្ធា សព្វញ្ញុនោ ទសពលធរា ចតុវេសារជ្ជវិសារទា អដ្ឋារសហិ ពុទ្ធធម្មេហិ សមន្នាគតា អនន្តជិនា អនាវរណញាណា, តេសំ តំ ចិត្តំ សព្វត្ថ លហុកំ ឧប្បជ្ជតិ លហុកំ បវត្តតិ។ កិំ ការណា? សព្វត្ថ បរិសុទ្ធត្តា, ឥទំ សត្តមំ ចិត្តំ។

“តត្រ, មហារាជ, យទិទំ សព្វញ្ញុពុទ្ធានំ ចិត្តំ, តំ ឆឡបិ ចិត្តានិ គណនំ អតិក្កមិត្វា អសង្ខ្យេយ្យេន គុណេន បរិសុទ្ធញ្ច លហុកញ្ច។ យស្មា ច ភគវតោ ចិត្តំ បរិសុទ្ធញ្ច លហុកញ្ច, តស្មា, មហារាជ, ភគវា យមកបាដិហីរំ ទស្សេតិ។ យមកបាដិហីរេ, មហារាជ, ញាតព្វំ ពុទ្ធានំ ភគវន្តានំ ចិត្តំ ឯវំ លហុបរិវត្តន្តិ, ន តត្ថ សក្កា ឧត្តរិំ ការណំ វត្តុំ, តេបិ, មហារាជ, បាដិហីរា សព្វញ្ញុពុទ្ធានំ ចិត្តំ ឧបាទាយ គណនម្បិ សង្ខម្បិ កលម្បិ កលភាគម្បិ ន ឧបេន្តិ, អាវជ្ជនបដិពទ្ធំ, មហារាជ, ភគវតោ សព្វញ្ញុតញាណំ, អាវជ្ជេត្វា យទិច្ឆកំ ជានាតិ។

“យថា, មហារាជ, បុរិសោ ហត្ថេ ឋបិតំ យំ កិញ្ចិ ទុតិយេ ហត្ថេ ឋបេយ្យ វិវដេន មុខេន វាចំ និច្ឆារេយ្យ, មុខគតំ ភោជនំ គិលេយ្យ, ឧម្មីលេត្វា វា និមីលេយ្យ, និមីលេត្វា វា ឧម្មីលេយ្យ, សមិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ, បសារិតំ វា ពាហំ សមិញ្ជេយ្យ, ចិរតរំ ឯតំ, មហារាជ, លហុតរំ ភគវតោ សព្វញ្ញុតញាណំ, លហុតរំ អាវជ្ជនំ, អាវជ្ជេត្វា យទិច្ឆកំ ជានាតិ , អាវជ្ជនវិកលមត្តកេន ន តាវតា ពុទ្ធា ភគវន្តោ អសព្វញ្ញុនោ នាម ហោន្តី”តិ។

“អាវជ្ជនម្បិ , ភន្តេ នាគសេន, បរិយេសនាយ កាតព្វំ, ឥង្ឃ មំ តត្ថ ការណេន សញ្ញាបេហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, បុរិសស្ស អឌ្ឍស្ស មហទ្ធនស្ស មហាភោគស្ស បហូតជាតរូបរជតស្ស បហូតវិត្តូបករណស្ស បហូតធនធញ្ញស្ស សាលិវីហិយវតណ្ឌុលតិលមុគ្គមាសបុព្ពណ្ណាបរណ្ណសប្បិតេលនវនីតខីរទធិមធុគុឡផាណិតា ច ខឡោបិកុម្ភិបីឋរកោដ្ឋភាជនគតា ភវេយ្យុំ, តស្ស ច បុរិសស្ស បាហុនកោ អាគច្ឆេយ្យ ភត្តារហោ ភត្តាភិកង្ខី, តស្ស ច គេហេ យំ រន្ធំ ភោជនំ, តំ បរិនិដ្ឋិតំ ភវេយ្យ, កុម្ភិតោ តណ្ឌុលេ នីហរិត្វា ភោជនំ រន្ធេយ្យ, អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, តាវតកេន ភោជនវេកល្លមត្តកេន អធនោ នាម កបណោ នាម ភវេយ្យា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, ចក្កវត្តិរញ្ញោ ឃរេបិ, ភន្តេ, អកាលេ ភោជនវេកល្លំ ហោតិ, កិំ បន គហបតិកស្សា”តិ? “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតស្ស អាវជ្ជនវិកលមត្តកំ សព្វញ្ញុតញាណំ អាវជ្ជេត្វា យទិច្ឆកំ ជានាតិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, រុក្ខោ អស្ស ផលិតោ ឱណតវិនតោ បិណ្ឌិភារភរិតោ, ន កិញ្ចិ តត្ថ បតិតំ ផលំ ភវេយ្យ, អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, រុក្ខោ តាវតកេន បតិតផលវេកល្លមត្តកេន អផលោ នាម ភវេយ្យា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, បតនបដិពទ្ធានិ តានិ រុក្ខផលានិ, បតិតេ យទិច្ឆកំ លភតី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតស្ស អាវជ្ជនបដិពទ្ធំ សព្ពញ្ញុតញាណំ អាវជ្ជេត្វា យទិច្ឆកំ ជានាតី”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, អាវជ្ជេត្វា អាវជ្ជេត្វា ពុទ្ធោ យទិច្ឆកំ ជានាតី”តិ? “អាម, មហារាជ, ភគវា អាវជ្ជេត្វា អាវជ្ជេត្វា យទិច្ឆកំ ជានាតី”តិ។

“យថា, មហារាជ, ចក្កវត្តី រាជា យទា ចក្ករតនំ សរតិ ‘ឧបេតុ មេ ចក្ករតន’ន្តិ, សរិតេ ចក្ករតនំ ឧបេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ អាវជ្ជេត្វា អាវជ្ជេត្វា យទិច្ឆកំ ជានាតី”តិ។ “ទឡ្ហំ, ភន្តេ នាគសេន, ការណំ, ពុទ្ធោ សព្ពញ្ញូ, សម្បដិច្ឆាម ពុទ្ធោ សព្ពញ្ញូ”តិ។

ពុទ្ធសព្ពញ្ញុភាវបញ្ហោ ទុតិយោ។

៣. ទេវទត្តបព្ពជ្ជបញ្ហោ

៣. “ភន្តេ នាគសេន, ទេវទត្តោ កេន បព្ពាជិតោ”តិ? “ឆ យិមេ, មហារាជ, ខត្តិយកុមារា ភទ្ទិយោ ច អនុរុទ្ធោ ច អានន្ទោ ច ភគុ ច កិមិលោ [កិម្ពិលោ (សី. បី.) ម. និ. ១.១៩៩ បស្សិតព្វំ] ច ទេវទត្តោ ច ឧបាលិកប្បកោ សត្តមោ អភិសម្ពុទ្ធេ សត្ថរិ សក្យកុលានន្ទជននេ ភគវន្តំ អនុបព្ពជន្តា និក្ខមិំសុ, តេ ភគវា បព្ពាជេសី”តិ។ “ននុ, ភន្តេ, ទេវទត្តេន បព្ពជិត្វា សង្ឃោ ភិន្នោ”តិ? “អាម, មហារាជ, ទេវទត្តេន បព្ពជិត្វា សង្ឃោ ភិន្នោ, ន គិហី សង្ឃំ ភិន្ទតិ, ន ភិក្ខុនី, ន សិក្ខមានា, ន សាមណេរោ, ន សាមណេរី សង្ឃំ ភិន្ទតិ, ភិក្ខុ បកតត្តោ សមានសំវាសកោ សមានសីមាយំ ឋិតោ សង្ឃំ ភិន្ទតីតិ។ សង្ឃភេទកោ, ភន្តេ, បុគ្គលោ កិំ កម្មំ ផុសតី”តិ? “កប្បដ្ឋិតិកំ, មហារាជ, កម្មំ ផុសតី”តិ។

“កិំ បន, ភន្តេ នាគសេន, ពុទ្ធោ ជានាតិ ‘ទេវទត្តោ បព្ពជិត្វា សង្ឃំ ភិន្ទិស្សតិ, សង្ឃំ ភិន្ទិត្វា កប្បំ និរយេ បច្ចិស្សតី’”តិ? “អាម, មហារាជ, តថាគតោ ជានាតិ ‘ទេវទត្តោ បព្ពជិត្វា សង្ឃំ ភិន្ទិស្សតិ, សង្ឃំ ភិន្ទិត្វា កប្បំ និរយេ បច្ចិស្សតី’”តិ។ “យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ពុទ្ធោ ជានាតិ ‘ទេវទត្តោ បព្ពជិត្វា សង្ឃំ ភិន្ទិស្សតិ, សង្ឃំ ភិន្ទិត្វា កប្បំ និរយេ បច្ចិស្សតី’តិ, តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, ពុទ្ធោ ការុណិកោ អនុកម្បកោ ហិតេសី សព្ពសត្តានំ អហិតំ អបនេត្វា ហិតមុបទហតីតិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ តំ អជានិត្វា បព្ពាជេសិ, តេន ហិ ពុទ្ធោ អសព្ពញ្ញូតិ, អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, វិជដេហិ ឯតំ មហាជដំ, ភិន្ទ បរបវាទំ, អនាគតេ អទ្ធានេ តយា សទិសា ពុទ្ធិយុត្តា ភិក្ខូ ទុល្លភា ភវិស្សន្តិ, ឯត្ថ តវ ពលំ បកាសេហី”តិ។

“ការុណិកោ, មហារាជ, ភគវា សព្ពញ្ញូ ច, ការុញ្ញេន, មហារាជ, ភគវា សព្ពញ្ញុតញាណេន ទេវទត្តស្ស គតិំ ឱលោកេន្តោ អទ្ទស ទេវទត្តំ អាបាយិកំ កម្មំ [អបរាបរិយកម្មំ (សី᳚ ស្យា᳚ បី᳚)] អាយូហិត្វា អនេកានិ កប្បកោដិសតសហស្សានិ និរយេន និរយំ វិនិបាតេន វិនិបាតំ គច្ឆន្តំ, តំ ភគវា សព្ពញ្ញុតញាណេន ជានិត្វា ឥមស្ស អបរិមិតកតំ កម្មំ មម សាសនេ បព្ពជិតស្ស បរិយន្តកតំ ភវិស្សតិ, បុរិមំ ឧបាទាយ បរិយន្តកតំ ទុក្ខំ ភវិស្សតិ, អបព្ពជិតោបិ អយំ មោឃបុរិសោ កប្បដ្ឋិយមេវ កម្មំ អាយូហិស្សតីតិ ការុញ្ញេន ទេវទត្តំ បព្ពាជេសី”តិ᳚

“តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, វធិត្វា តេលេន មក្ខេតិ, បបាតេ បាតេត្វា ហត្ថំ ទេតិ, មារេត្វា ជីវិតំ បរិយេសតិ, យំ សោ បឋមំ ទុក្ខំ ទត្វា បច្ឆា សុខំ ឧបទហតី”តិ? “វធេតិបិ, មហារាជ, តថាគតោ សត្តានំ ហិតវសេន, បាតេតិបិ សត្តានំ ហិតវសេន, មារេតិបិ សត្តានំ ហិតវសេន, វធិត្វាបិ, មហារាជ, តថាគតោ សត្តានំ ហិតមេវ ឧបទហតិ, បាតេត្វាបិ សត្តានំ ហិតមេវ ឧបទហតិ, មារេត្វាបិ សត្តានំ ហិតមេវ ឧបទហតិ᳚ យថា, មហារាជ, មាតាបិតរោ នាម វធិត្វាបិ បាតយិត្វាបិ បុត្តានំ ហិតមេវ ឧបទហន្តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ វធេតិបិ សត្តានំ ហិតវសេន, បាតេតិបិ សត្តានំ ហិតវសេន, មារេតិបិ សត្តានំ ហិតវសេន, វធិត្វាបិ, មហារាជ, តថាគតោ សត្តានំ ហិតមេវ ឧបទហតិ, បាតេត្វាបិ សត្តានំ ហិតមេវ ឧបទហតិ, មារេត្វាបិ សត្តានំ ហិតមេវ ឧបទហតិ, យេន យេន យោគេន សត្តានំ គុណវុឌ្ឍិ ហោតិ, តេន តេន យោគេន សព្ពសត្តានំ ហិតមេវ ឧបទហតិ᳚ សចេ, មហារាជ, ទេវទត្តោ ន បព្ពាជេយ្យ, គិហិភូតោ សមានោ និរយសំវត្តនិកំ ពហុំ បាបកម្មំ កត្វា អនេកានិ កប្បកោដិសតសហស្សានិ និរយេន និរយំ វិនិបាតេន វិនិបាតំ គច្ឆន្តោ ពហុំ ទុក្ខំ វេទយិស្សតិ, តំ ភគវា ជានមានោ ការុញ្ញេន ទេវទត្តំ បព្ពាជេសិ, ‘មម សាសនេ បព្ពជិតស្ស ទុក្ខំ បរិយន្តកតំ ភវិស្សតី’តិ ការុញ្ញេន គរុកំ ទុក្ខំ លហុកំ អកាសិ᳚

“យថា វា, មហារាជ, ធនយសសិរិញាតិពលេន ពលវា បុរិសោ អត្តនោ ញាតិ វា មិត្តំ វា រញ្ញា គរុកំ ទណ្ឌំ ធារេន្តំ អត្តនោ ពហុវិស្សត្ថភាវេន សមត្ថតាយ គរុកំ ទណ្ឌំ លហុកំ អកាសិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ភគវា ពហូនិ កប្បកោដិសតសហស្សានិ ទុក្ខំ វេទយមានំ ទេវទត្តំ បព្ពាជេត្វា សីលសមាធិបញ្ញាវិមុត្តិពលសមត្ថភាវេន គរុកំ ទុក្ខំ លហុកំ អកាសិ᳚

“យថា វា បន, មហារាជ, កុសលោ ភិសក្កោ សល្លកត្តោ គរុកំ ព្យាធិំ ពលវោសធពលេន លហុកំ ករោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ពហូនិ កប្បកោដិសតសហស្សានិ ទុក្ខំ វេទយមានំ ទេវទត្តំ ភគវា រោគញ្ញុតាយ បព្ពាជេត្វា ការុញ្ញពលោបត្ថទ្ធធម្មោសធពលេន គរុកំ ទុក្ខំ លហុកំ អកាសិ᳚ អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, ភគវា ពហុវេទនីយំ ទេវទត្តំ អប្បវេទនីយំ ករោន្តោ កិញ្ចិ អបុញ្ញំ អាបជ្ជេយ្យា”តិ? “ន កិញ្ចិ, ភន្តេ, អបុញ្ញំ អាបជ្ជេយ្យ អន្តមសោ គទ្ទូហនមត្តម្បី”តិ᳚ “ឥមម្បិ ខោ, មហារាជ, ការណំ អត្ថតោ សម្បដិច្ឆ, យេន ការណេន ភគវា ទេវទត្តំ បព្ពាជេសិ᳚

“អបរម្បិ , មហារាជ, ឧត្តរិំ ការណំ សុណោហិ, យេន ការណេន ភគវា ទេវទត្តំ បព្ពាជេសិ᳚ យថា, មហារាជ, ចោរំ អាគុចារិំ គហេត្វា រញ្ញោ ទស្សេយ្យុំ, ‘អយំ ខោ, ទេវ, ចោរោ អាគុចារី, ឥមស្ស យំ ឥច្ឆសិ, តំ ទណ្ឌំ បណេហី’តិ᳚ តមេនំ រាជា ឯវំ វទេយ្យ

‘ᨲᩮᨶ ᩉᩥ , ᨽᨱᩮ, ᩍᨾᩴ ᨧᩮᩣᩁᩴ ᨻᩉᩥᨶᨣᩁᩴ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨥᩣᨲᨶᩮ ᩈᩦᩈᩴ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩣ”ᨲᩥ, ‘ᩑᩅᩴ ᨴᩮᩅᩣ’ᨲᩥ ᨡᩮᩣ ᨲᩮ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨸᨭᩥᩔᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨻᩉᩥᨶᨣᩁᩴ ᨶᩦᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨥᩣᨲᨶᩴ ᨶᨿᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ. ᨲᨾᩮᨶᩴ ᨸᩔᩮᨿ᩠ᨿ ᨠᩮᩣᨧᩥᨴᩮᩅ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩅᩁᩮᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᨿᩈᨵᨶᨽᩮᩣᨣᩮᩣ ᩋᩣᨴᩮᨿ᩠ᨿᩅᨧᨶᩮᩣ ᨻᩃᩅᩥᨧ᩠ᨨᩥᨲᨠᩣᩁᩦ, ᩈᩮᩣ ᨲᩔ ᨠᩣᩁᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮ ᩑᩅᩴ ᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿ ‘ᩋᩃᩴ, ᨽᩮᩣ, ᨠᩥᩴ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩣᨠᩴ ᩍᨾᩔ ᩈᩦᩈᨧ᩠ᨨᩮᨴᨶᩮᨶ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᨽᩮᩣ ᩍᨾᩔ ᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩣ ᨸᩣᨴᩴ ᩅᩣ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᩁᨠ᩠ᨡᨳ, ᩋᩉᨾᩮᨲᩔ ᨠᩣᩁᨱᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᨸᨭᩥᩅᩮᨴᩮᩔᩣᨾᩦ’ᨲᩥ. ᨲᩮ ᨲᩔ ᨻᩃᩅᨲᩮᩣ ᩅᨧᨶᩮᨶ ᨲᩔ ᨧᩮᩣᩁᩔ ᩉᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩣ ᨸᩣᨴᩴ ᩅᩣ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ ᩁᨠ᩠ᨡᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ. ᩋᨸᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩈᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᨠᩣᩁᩦ ᨲᩔ ᨧᩮᩣᩁᩔ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩣᩁᩦ ᩋᩔᩣ”ᨲᩥ? “ᨩᩦᩅᩥᨲᨴᩣᨿᨠᩮᩣ ᩈᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨲᩔ ᨧᩮᩣᩁᩔ, ᨩᩦᩅᩥᨲᩮ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᩮ ᨠᩥᩴ ᨲᩔ ᩋᨠᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ? “ᨿᩣ ᨸᨶ ᩉᨲ᩠ᨳᨸᩣᨴᨨᩮᨴᨶᩮ ᩅᩮᨴᨶᩣ, ᩈᩮᩣ ᨲᩣᨿ ᩅᩮᨴᨶᩣᨿ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᨸᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ? “ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᨠᨲᩮᨶ ᩈᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨧᩮᩣᩁᩮᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩮᨴᨶᩴ ᩅᩮᨴᨿᨲᩥ, ᨩᩦᩅᩥᨲᨴᩣᨿᨠᩮᩣ ᨸᨶ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᨸᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ. “ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᩣ ᨠᩣᩁᩩᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᩣᨩᩮᩈᩥ ‘ᨾᨾ ᩈᩣᩈᨶᩮ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᨠᨲᩴ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ’ᨲᩥ. ᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᨠᨲᨬ᩠ᨧ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩔ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ, ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩁᨱᨠᩣᩃᩮ –

“‘ᩍᨾᩮᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩦᩉᩥ ᨲᨾᨣ᩠ᨣᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ, ᨴᩮᩅᩣᨲᩥᨴᩮᩅᩴ ᨶᩁᨴᨾ᩠ᨾᩈᩣᩁᨳᩥᩴ;

ᩈᨾᨶ᩠ᨲᨧᨠ᩠ᨡᩩᩴ ᩈᨲᨸᩩᨬ᩠ᨬᩃᨠ᩠ᨡᨱᩴ, ᨸᩣᨱᩮᩉᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩈᩁᨱᩴ ᩏᨸᩮᨾᩦ’ᨲᩥ.

“ᨸᩣᨱᩩᨸᩮᨲᩴ ᩈᩁᨱᨾᨣᨾᩣᩈᩥ. ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨨ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮ ᨠᨲᩮ ᨠᨸ᩠ᨸᩮ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩮ ᨸᨮᨾᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮ ᩈᨦ᩠ᨥᩴ ᨽᩥᨶ᩠ᨴᩥ, ᨸᨬ᩠ᨧ ᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩣᩈᩮ ᨶᩥᩁᨿᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩥᩔᩁᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ. ᩋᨸᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩈᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᩣ ᩑᩅᩴ ᨠᩣᩁᩦ ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩔ ᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩣᩁᩦ ᩋᩔᩣ”ᨲᩥ? “ᩈᨻ᩠ᨻᨴᨴᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩔ, ᨿᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩮᩣᨵᩥᩴ ᨸᩣᨸᩮᩔᨲᩥ, ᨠᩥᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᨶ ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨠᨲᩴ ᨶᩣᨾ ᩋᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ? “ᨿᩴ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨥᩴ ᨽᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨶᩥᩁᨿᩮ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩅᩮᨴᨿᨲᩥ, ᩋᨸᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ ᨲᨲᩮᩣᨶᩥᨴᩣᨶᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᨸᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨠᨲᩮᨶ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᨸ᩠ᨸᩴ ᨶᩥᩁᨿᩮ ᨸᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨸᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᨠᩣᩁᨠᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ ᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᨸᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩦ”ᨲᩥ. “ᩍᨾᨾ᩠ᨸᩥ ᨡᩮᩣ, ᨲ᩠ᩅᩴ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨ, ᨿᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨽᨣᩅᩣ ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᩣᨩᩮᩈᩥ.

“ᩋᨸᩁᨾ᩠ᨸᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩈᩩᨱᩮᩣᩉᩥ, ᨿᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨽᨣᩅᩣ ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᩣᨩᩮᩈᩥ. ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᨽᩥᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩈᩃ᩠ᩃᨠᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣᨲᨸᩥᨲ᩠ᨲᩈᩮᨾ᩠ᩉᩈᨶ᩠ᨶᩥᨸᩣᨲᩏᨲᩩᨸᩁᩥᨱᩣᨾᩅᩥᩈᨾᨸᩁᩥᩉᩣᩁᩒᨸᨠ᩠ᨠᨾᩥᨠᩮᩣᨸᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᩪᨲᩥᨠᩩᨱᨸᨴᩩᨣ᩠ᨣᨶ᩠ᨵᩣᨽᩥᩈᨬ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᩈᩃ᩠ᩃᩴ ᩈᩩᩈᩥᩁᨣᨲᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩁᩩᩉᩥᩁᩈᨾ᩠ᨸᩩᨱ᩠ᨱᩴ ᩅᨱᩴ ᩅᩪᨸᩈᨾᩮᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᨱᨾᩩᨡᩴ ᨠᨠ᩠ᨡᩊᨲᩥᨡᩥᨱᨡᩣᩁᨠᨭᩩᨠᩮᨶ ᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᩮᨶ ᩋᨶᩩᩃᩥᨾ᩠ᨸᨲᩥ ᨸᩁᩥᨸᨧ᩠ᨧᨶᩣᨿ, ᨸᩁᩥᨸᨧ᩠ᨧᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩩᨴᩩᨽᩣᩅᨾᩩᨸᨣᨲᩴ ᩈᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩅᩥᨠᨶ᩠ᨲᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨯᩉᨲᩥ ᩈᩃᩣᨠᩣᨿ, ᨯᨯ᩠ᨰᩮ ᨡᩣᩁᩃᩅᨱᩴ ᨴᩮᨲᩥ, ᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᩮᨶ ᩋᨶᩩᩃᩥᨾ᩠ᨸᨲᩥ ᩅᨱᩁᩩᩉᨶᩣᨿ ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᨲᩔ ᩈᩮᩣᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᨾᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ, ᩋᨸᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩈᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᩥᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩈᩃ᩠ᩃᨠᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩉᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᩮᨶ ᩋᨶᩩᩃᩥᨾ᩠ᨸᨲᩥ, ᩈᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩅᩥᨠᨶ᩠ᨲᨲᩥ, ᨯᩉᨲᩥ ᩈᩃᩣᨠᩣᨿ, ᨡᩣᩁᩃᩅᨱᩴ ᨴᩮᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩉᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩈᩮᩣᨲ᩠ᨳᩥᨠᩣᨾᩮᩣ ᨲᩣᨶᩥ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩥ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ. “ᨿᩣ ᨸᨶᩔ ᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨠᩁᨱᩮᨶ ᩏᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩣ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩅᩮᨴᨶᩣ, ᨲᨲᩮᩣᨶᩥᨴᩣᨶᩴ ᩈᩮᩣ ᨽᩥᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩈᩃ᩠ᩃᨠᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᨸᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ? “ᩉᩥᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ,

សោត្ថិកាមោ ភិសក្កោ សល្លកត្តោ តានិ កិរិយានិ ករោតិ, កិំ សោ តតោនិទានំ អបុញ្ញំ អាបជ្ជេយ្យ, សគ្គគាមី សោ, ភន្តេ, ភិសក្កោ សល្លកត្តោ"តិ។ "ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ការុញ្ញេន ភគវា ទេវទត្តំ បព្ពាជេសិ ទុក្ខបរិមុត្តិយា។

"អបរម្បិ, មហារាជ, ឧត្តរិំ ការណំ សុណោហិ, យេន ការណេន ភគវា ទេវទត្តំ បព្ពាជេសិ។ យថា, មហារាជ, បុរិសោ កណ្ដកេន វិទ្ធោ អស្ស, អញ្ញតរោ បុរិសោ តស្ស ហិតកាមោ សោត្ថិកាមោ តិណ្ហេន កណ្ដកេន វា សមន្តតោ ឆិន្ទិត្វា បគ្ឃរន្តេន លោហិតេន តំ កណ្ដកំ នីហរេយ្យ, អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, បុរិសោ អហិតកាមោ តំ កណ្ដកំ នីហរតី"តិ? "ន ហិ, ភន្តេ, ហិតកាមោ សោ, ភន្តេ, បុរិសោ សោត្ថិកាមោ តំ កណ្ដកំ នីហរតិ។ សចេ សោ, ភន្តេ, តំ កណ្ដកំ ន នីហរេយ្យ, មរណំ វា សោ តេន បាបុណេយ្យ មរណមត្តំ វា ទុក្ខ"ន្តិ។ "ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ ការុញ្ញេន ទេវទត្តំ បព្ពាជេសិ ទុក្ខបរិមុត្តិយា។ សចេ មហារាជ, ភគវា ទេវទត្តំ ន បព្ពាជេយ្យ, កប្បកោដិសតសហស្សម្បិ ទេវទត្តោ ភវបរម្បរាយ និរយេ បច្ចេយ្យា"តិ។

"អនុសោតគាមិំ, ភន្តេ នាគសេន, ទេវទត្តំ តថាគតោ បដិសោតំ បាបេសិ, វិបថបដិបន្នំ ទេវទត្តំ បថេ បដិបាទេសិ, បបាតេ បតិតស្ស ទេវទត្តស្ស បតិដ្ឋំ អទាសិ, វិសមគតំ ទេវទត្តំ តថាគតោ សមំ អារោបេសិ, ឥមេ ច, ភន្តេ នាគសេន, ហេតូ ឧបមានិ ច ការណានិ ន សក្កា អញ្ញេន សន្ទស្សេតុំ អញ្ញត្រ តថាវិធេន ពុទ្ធិមតា"តិ។

ទេវទត្តបព្ពជ្ជបញ្ហោ តតិយោ។

៤។ បថវីចលនបញ្ហោ

៤។ "ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា – 'អដ្ឋិមេ, ភិក្ខវេ [អដ្ឋិមេ អានន្ទ (អ។ និ។ ៨។៧០)], ហេតូ អដ្ឋ បច្ចយា មហតោ ភូមិចាលស្ស បាតុភាវាយា'តិ។ អសេសវចនំ ឥទំ, និស្សេសវចនំ ឥទំ, និប្បរិយាយវចនំ ឥទំ, នត្ថញ្ញោ នវមោ ហេតុ មហតោ ភូមិចាលស្ស បាតុភាវាយ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, អញ្ញោ នវមោ ហេតុ ភវេយ្យ មហតោ ភូមិចាលស្ស បាតុភាវាយ, តម្បិ ហេតុំ ភគវា កថេយ្យ។ យស្មា ច ខោ, ភន្តេ នាគសេន, នត្ថញ្ញោ នវមោ ហេតុ មហតោ ភូមិចាលស្ស បាតុភាវាយ, តស្មា អនាចិក្ខិតោ ភគវតា, អយញ្ច នវមោ ហេតុ ទិស្សតិ មហតោ ភូមិចាលស្ស បាតុភាវាយ, យំ វេស្សន្តរេន រញ្ញា មហាទានេ ទីយមានេ សត្តក្ខត្តុំ មហាបថវី កម្បិតាតិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, អដ្ឋេវ ហេតូ អដ្ឋ បច្ចយា មហតោ ភូមិចាលស្ស បាតុភាវាយ, តេន ហិ វេស្សន្តរេន រញ្ញា មហាទានេ ទីយមានេ សត្តក្ខត្តុំ មហាបថវី កម្បិតាតិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ វេស្សន្តរេន រញ្ញា មហាទានេ ទីយមានេ សត្តក្ខត្តុំ មហាបថវី កម្បិតា, តេន ហិ អដ្ឋេវ ហេតូ អដ្ឋ បច្ចយា មហតោ ភូមិចាលស្ស បាតុភាវាយាតិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ សុនិបុណោ ទុន្និវេឋិយោ អន្ធករណោ ចេវ គម្ភីរោ ច, សោ តវានុប្បត្តោ, នេសោ អញ្ញេន ឥត្តរបញ្ញេន សក្កា វិស្សជ្ជេតុំ អញ្ញត្រ តថាវិធេន ពុទ្ធិមតា"តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា – ‘អដ្ឋិមេ, ភិក្ខវេ, ហេតូ អដ្ឋ បច្ចយា មហតោ ភូមិចាលស្ស បាតុភាវាយា’តិ។ យំ បន វេស្សន្តរេន រញ្ញា មហាទានេន ទីយមានេន សត្តក្ខត្តុំ មហាបថវី កម្បិតា, តញ្ច បន អកាលិកំ កទាចុប្បត្តិកំ អដ្ឋហិ ហេតូហិ វិប្បមុត្តំ, តស្មា អគណិតំ អដ្ឋហិ ហេតូហិ។

“យថា, មហារាជ, លោកេ តយោ យេវ មេឃា គណីយន្តិ វស្សិកោ ហេមន្តិកោ បាវុសកោតិ។ យទិ តេ មុញ្ចិត្វា អញ្ញោ មេឃោ បវស្សតិ, ន សោ មេឃោ គណីយតិ សម្មតេហិ មេឃេហិ, អកាលមេឃោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, វេស្សន្តរេន រញ្ញា មហាទានេន ទីយមានេន យំ សត្តក្ខត្តុំ មហាបថវី កម្បិតា, អកាលិកំ ឯតំ កទាចុប្បត្តិកំ អដ្ឋហិ ហេតូហិ វិប្បមុត្តំ, ន តំ គណីយតិ អដ្ឋហិ ហេតូហិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, ហិមវន្តា បព្វតា បញ្ច នទីសតានិ សន្ទន្តិ, តេសំ, មហារាជ, បញ្ចន្នំ នទីសតានំ ទសេវ នទិយោ នទិគណនាយ គណីយន្តិ។ សេយ្យថិទំ, គង្គា យមុនា អចិរវតី សរភូ មហី សិន្ធុ សរស្សតី វេត្រវតី វីតំសា ចន្ទភាគាតិ, អវសេសា នទិយោ នទិគណនាយ អគណិតា។ កិំ ការណា? ន តា នទិយោ ធុវសលិលា។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, វេស្សន្តរេន រញ្ញា មហាទានេន ទីយមានេន យំ សត្តក្ខត្តុំ មហាបថវី កម្បិតា, អកាលិកំ ឯតំ កទាចុប្បត្តិកំ អដ្ឋហិ ហេតូហិ វិប្បមុត្តំ, ន តំ គណីយតិ អដ្ឋហិ ហេតូហិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, រញ្ញោ សតម្បិ ទ្វិសតម្បិ តិសតម្បិ អមច្ចា ហោន្តិ, តេសំ ឆ យេវ ជនា អមច្ចគណនាយ គណីយន្តិ។ សេយ្យថិទំ, សេនាបតិ បុរោហិតោ អក្ខទស្សោ ភណ្ឌាគារិកោ ឆត្តគ្គាហកោ ខគ្គគ្គាហកោ។ ឯតេ យេវ អមច្ចគណនាយ គណីយន្តិ។ កិំ ការណា? យុត្តត្តា រាជគុណេហិ, អវសេសា អគណិតា, សព្វេ អមច្ចាត្វេវ សង្ខំ គច្ឆន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, វេស្សន្តរេន រញ្ញា មហាទានេន ទីយមានេន យំ សត្តក្ខត្តុំ មហាបថវី កម្បិតា, អកាលិកំ ឯតំ កទាចុប្បត្តិកំ អដ្ឋហិ ហេតូហិ វិប្បមុត្តំ, ន តំ គណីយតិ អដ្ឋហិ ហេតូហិ។

“សុយ្យតិ នុ ខោ, មហារាជ, ឯតរហិ ជិនសាសនេ កតាធិការានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវេទនីយកម្មំ, កិត្តិ ច យេសំ អព្ភុគ្គតា ទេវមនុស្សេសូ”តិ? “អាម, ភន្តេ, សុយ្យតិ ឯតរហិ ជិនសាសនេ កតាធិការានំ ទិដ្ឋធម្មសុខវេទនីយកម្មំ, កិត្តិ ច យេសំ អព្ភុគ្គតា ទេវមនុស្សេសុ សត្ត ជនា”តិ។ “កេ ច តេ, មហារាជា”តិ? “សុមនោ ច, ភន្តេ, មាលាការោ, ឯកសាដកោ ច ព្រាហ្មណោ, បុណ្ណោ ច ភតកោ, មល្លិកា ច ទេវី, គោបាលមាតា ច ទេវី, សុប្បិយា ច ឧបាសិកា, បុណ្ណា ច ទាសីតិ ឥមេ សត្ត ទិដ្ឋធម្មសុខវេទនីយា សត្តា, កិត្តិ ច ឥមេសំ អព្ភុគ្គតា ទេវមនុស្សេសូ”តិ។

“អបរេបិ សុយ្យន្តិ នុ ខោ អតីតេ មានុសកេនេវ សរីរទេហេន តិទសភវនំ គតា”តិ? “អាម, ភន្តេ, សុយ្យន្តី”តិ។ “កេ ច តេ, មហារាជា”តិ? “គុត្តិលោ ច គន្ធព្វោ, សាធីនោ ច រាជា, និមិ ច រាជា, មន្ធាតា ច រាជាតិ ឥមេ ចត្តារោ ជនា សុយ្យន្តិ, តេនេវ មានុសកេន សរីរទេហេន តិទសភវនំ គតា”តិ។ “សុចិរម្បិ កតំ សុយ្យតិ សុកតទុក្កដន្តិ? សុតបុព្វំ បន តយា, មហារាជ, អតីតេ វា

អទ្ធានេ វត្តមានេ វា អទ្ធានេ ឥត្ថន្នាមស្ស ទានេ ទីយមានេ សកិំ វា ទ្វិក្ខត្តុំ វា តិក្ខត្តុំ វា មហាបថវី កម្បិតា”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។

“អត្ថិ មេ, មហារាជ, អាគមោ អធិគមោ បរិយត្តិ សវនំ សិក្ខាពលំ សុស្សូសា បរិបុច្ឆា អាចរិយុបាសនំ, មយាបិ ន សុតបុព្វំ ‘ឥត្ថន្នាមស្ស ទានេ ទីយមានេ សកិំ វា ទ្វិក្ខត្តុំ វា តិក្ខត្តុំ វា មហាបថវី កម្បិតា’តិ ឋបេត្វា វេស្សន្តរស្ស រាជវសភស្ស ទានវរំ។ ភគវតោ ច, មហារាជ, កស្សបស្ស, ភគវតោ ច សក្យមុនិនោតិ ទ្វិន្នំ ពុទ្ធានំ អន្តរេ គណនបថំ វីតិវត្តា វស្សកោដិយោ អតិក្កន្តា, តត្ថបិ មេ នត្ថិ ‘ឥត្ថន្នាមស្ស ទានេ ទីយមានេ សកិំ វា ទ្វិក្ខត្តុំ វា តិក្ខត្តុំ វា មហាបថវី កម្បិតា’តិ។ ន, មហារាជ, តាវតកេន វីរិយេន តាវតកេន បរក្កមេន មហាបថវី កម្បតិ, គុណភារភរិតា, មហារាជ, សព្វសោចេយ្យកិរិយគុណភារភរិតា ធារេតុំ ន វិសហតិ មហាបថវី ចលតិ កម្បតិ បវេធតិ។

“យថា, មហារាជ, សកដស្ស អតិភារភរិតស្ស នាភិយោ ច នេមិយោ ច ផលន្តិ អក្ខោ ភិជ្ជតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សព្វសោចេយ្យកិរិយគុណភារភរិតា មហាបថវី ធារេតុំ ន វិសហតិ ចលតិ កម្បតិ បវេធតិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, គគនំ អនិលជលវេគសញ្ឆាទិតំ ឧស្សន្នភារភរិតំ អតិវាតេន ផុដិតត្តា នទតិ រវតិ គឡគឡាយតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, មហាបថវី រញ្ញោ វេស្សន្តរស្ស ទានពលវិបុលុស្សន្នភារភរិតា ធារេតុំ ន វិសហតិ ចលតិ កម្បតិ បវេធតិ។ ន ហិ, មហារាជ, រញ្ញោ វេស្សន្តរស្ស ចិត្តំ រាគវសេន បវត្តតិ, ន ទោសវសេន បវត្តតិ, ន មោហវសេន បវត្តតិ, ន មានវសេន បវត្តតិ, ន ទិដ្ឋិវសេន បវត្តតិ, ន កិលេសវសេន បវត្តតិ, ន វិតក្កវសេន បវត្តតិ, ន អរតិវសេន បវត្តតិ, អថ ខោ ទានវសេន ពហុលំ បវត្តតិ ‘កិន្តិ អនាគតា យាចកា មម សន្តិកេ អាគច្ឆេយ្យុំ, អាគតា ច យាចកា យថាកាមំ លភិត្វា អត្តមនា ភវេយ្យុ’ន្តិ សតតំ សមិតំ ទានំ បតិ មានសំ ឋបិតំ ហោតិ។ រញ្ញោ, មហារាជ, វេស្សន្តរស្ស សតតំ សមិតំ ទសសុ ឋានេសុ មានសំ ឋបិតំ ហោតិ ទមេ សមេ ខន្តិយំ សំវរេ យមេ និយមេ អក្កោធេ អវិហិំសាយំ សច្ចេ សោចេយ្យេ។ រញ្ញោ, មហារាជ, វេស្សន្តរស្ស កាមេសនា បហីនា, ភវេសនា បដិប្បស្សទ្ធា, ព្រហ្មចរិយេសនាយ យេវ ឧស្សុក្កំ អាបន្នោ, រញ្ញោ, មហារាជ, វេស្សន្តរស្ស អត្តរក្ខា [បររក្ខាយ (សី។ បី។)] បហីនា, សព្វសត្តរក្ខាយ ឧស្សុក្កំ អាបន្នោ ‘កិន្តិ ឥមេ សត្តា សមគ្គា អស្សុ អរោគា សធនា ទីឃាយុកា’តិ ពហុលំ យេវ មានសំ បវត្តតិ។ ទទមានោ ច, មហារាជ, វេស្សន្តរោ រាជា តំ ទានំ ន ភវសម្បត្តិហេតុ ទេតិ, ន ធនហេតុ ទេតិ, ន បដិទានហេតុ ទេតិ, ន ឧបលាបនហេតុ ទេតិ, ន អាយុហេតុ ទេតិ, ន វណ្ណហេតុ ទេតិ, ន សុខហេតុ ទេតិ, ន ពលហេតុ ទេតិ, ន យសហេតុ ទេតិ, ន បុត្តហេតុ ទេតិ, ន ធីតុហេតុ ទេតិ, អថ ខោ សព្វញ្ញុតញាណហេតុ សព្វញ្ញុតញាណរតនស្ស ការណា ឯវរូបេ អតុលវិបុលានុត្តរេ ទានវរេ អទាសិ, សព្វញ្ញុតំ បត្វា ច ឥមំ គាថំ អភាសិ –

“‘ជាលិំ កណ្ហាជិនំ ធីតំ, មទ្ទិទេវិំ បតិព្វតំ;

ចជមានោ ន ចិន្តេសិំ, ពោធិយា យេវ ការណា’តិ។

“ᩅᩮᩔᨶ᩠ᨲᩁᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩁᩣᨩᩣ ᩋᨠ᩠ᨠᩮᩣᨵᩮᨶ ᨠᩮᩣᨵᩴ ᨩᩥᨶᩣᨲᩥ, ᩋᩈᩣᨵᩩᩴ ᩈᩣᨵᩩᨶᩣ ᨩᩥᨶᩣᨲᩥ, ᨠᨴᩁᩥᨿᩴ ᨴᩣᨶᩮᨶ ᨩᩥᨶᩣᨲᩥ, ᩋᩃᩥᨠᩅᩣᨴᩥᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᨶ ᨩᩥᨶᩣᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨠᩩᩈᩃᩴ ᨠᩩᩈᩃᩮᨶ ᨩᩥᨶᩣᨲᩥ. ᨲᩔ ᩑᩅᩴ ᨴᨴᨾᩣᨶᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩣᨶᩩᨣᨲᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩦᩈᨠᩔ [ᨵᨾ᩠ᨾᩣᩈᩦᩈᨠᩔ (ᨠ.)] ᨴᩣᨶᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᨻᩃᩅ [ᨴᩣᨶᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᨻᩃ (ᩈᩦ. ᨸᩦ.)] ᩅᩦᩁᩥᨿᩅᩥᨸᩩᩃᩅᩥᨸ᩠ᨹᩣᩁᩮᨶ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨾᩉᩣᩅᩣᨲᩣ ᩈᨬ᩠ᨧᩃᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨱᩥᨠᩴ ᩈᨱᩥᨠᩴ ᩈᨠᩥᩴ ᩈᨠᩥᩴ ᩋᩣᨠᩩᩃᩣᨠᩩᩃᩣ ᩅᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᩒᨶᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨶ᩠ᨶᨾᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨶᨾᨶ᩠ᨲᩥ, ᨨᩥᨶ᩠ᨶᨸᨲ᩠ᨲᨸᩣᨴᨸᩣ [ᩈᩦᨶ᩠ᨶᨸᨲ᩠ᨲᨸᩣᨴᨸᩣ (ᩈᩦ.)] ᨸᨸᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᨣᩩᨾ᩠ᨻᩴ ᨣᩩᨾ᩠ᨻᩴ ᩅᩃᩣᩉᨠᩣ ᨣᨣᨶᩮ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᩁᨩᩮᩣᩅᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ ᩅᩣᨲᩣ ᨴᩣᩁᩩᨱᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨣᨣᨶᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩦᩊᩥᨲᩣ ᩅᩣᨲᩣ ᩅᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩉᩈᩣ ᨵᨾᨵᨾᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨾᩉᩣᨽᩦᨾᩮᩣ ᩈᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨶᩥᨧ᩠ᨨᩁᨲᩥ, ᨲᩮᩈᩩ ᩅᩣᨲᩮᩈᩩ ᨠᩩᨸᩥᨲᩮᩈᩩ ᩏᨴᨠᩴ ᩈᨱᩥᨠᩴ ᩈᨱᩥᨠᩴ ᨧᩃᨲᩥ, ᩏᨴᨠᩮ ᨧᩃᩥᨲᩮ ᨡᩩᨻ᩠ᨽᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨧ᩠ᨨᨠᨧ᩠ᨨᨸᩣ, ᨿᨾᨠᨿᨾᨠᩣ ᩐᨾᩥᨿᩮᩣ ᨩᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ, ᨩᩃᨧᩁᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩥ, ᨩᩃᩅᩦᨧᩥ ᨿᩩᨣᨶᨴ᩠ᨵᩣ ᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᩅᩦᨧᩥᨶᩣᨴᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ, ᨥᩮᩣᩁᩣ ᨻᩩᨻ᩠ᨻᩩᩊᩣ [ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩩᩊᩣ (ᨠ.)] ᩏᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᨹᩮᨱᨾᩣᩃᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨲᩥ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ, ᨴᩥᩈᩣᩅᩥᨴᩥᩈᩴ ᨵᩣᩅᨲᩥ ᩏᨴᨠᩴ, ᩏᩔᩮᩣᨲᨸᨭᩥᩈᩮᩣᨲᨾᩩᨡᩣ ᩈᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩃᩥᩃᨵᩣᩁᩣ, ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩈᩩᩁᩣ ᨣᩁᩩᩊᩣ ᨶᩣᨣᩣ ᨿᨠ᩠ᨡᩣ, ᩏᨻ᩠ᨻᩥᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᨠᨳᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᩈᩣᨣᩁᩮᩣ ᩅᩥᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦ’ᨲᩥ, ᨣᨾᨶᨸᨳᨾᩮᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨽᩦᨲᨧᩥᨲ᩠ᨲᩣ, ᨡᩩᨽᩥᨲᩮ ᩃᩩᩊᩥᨲᩮ ᨩᩃᨵᩣᩁᩮ ᨸᨠᨾ᩠ᨸᨲᩥ ᨾᩉᩣᨸᨳᩅᩦ ᩈᨶᨣᩣ ᩈᩈᩣᨣᩁᩣ , ᨸᩁᩥᩅᨲ᩠ᨲᨲᩥ ᩈᩥᨶᩮᩁᩩᨣᩥᩁᩥ ᨠᩪᨭᩈᩮᩃᩈᩥᨡᩁᩮᩣ ᩅᩥᨶᨾᨾᩣᨶᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩅᩥᨾᨶᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᩉᩥᨶᨠᩩᩃᨻᩥᩊᩣᩁᨠᩮᩣᨭ᩠ᨮᩩᨠᩈᩪᨠᩁᨾᩥᨣᨸᨠ᩠ᨡᩥᨶᩮᩣ, ᩁᩩᨴᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨠ᩠ᨡᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᩮᩈᨠ᩠ᨡᩣ, ᩉᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᨠ᩠ᨡᩣ ᨾᩉᩮᩈᨠ᩠ᨡᩣ ᨠᨾ᩠ᨸᨾᩣᨶᩣᨿ ᨾᩉᩣᨸᨳᩅᩥᨿᩣ.

“ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩉᨲᩥ ᨾᩉᩣᨸᩁᩥᨿᩮᩣᨣᩮ ᩏᨴ᩠ᨵᨶᨣᨲᩮ ᩏᨴᨠᩈᨾ᩠ᨸᩩᨱ᩠ᨱᩮ ᩋᩣᨠᩥᨱ᩠ᨱᨲᨱ᩠ᨯᩩᩃᩮ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᨲᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥ ᨩᩃᨾᩣᨶᩮᩣ ᨸᨮᨾᩴ ᨲᩣᩅ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᨣᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨸᩮᨲᩥ, ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᨣᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩏᨴᨠᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨸᩮᨲᩥ, ᩏᨴᨠᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᨱ᩠ᨯᩩᩃᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᨸᩮᨲᩥ, ᨲᨱ᩠ᨯᩩᩃᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨾ᩠ᨾᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᨶᩥᨾᩩᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨻᩩᨻ᩠ᨻᩩᩊᨠᨩᩣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨹᩮᨱᨾᩣᩃᩦ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨲᩥ; ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩅᩮᩔᨶ᩠ᨲᩁᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᨩᩴ, ᨲᩴ ᨧᨩᩥ, ᨲᩔ ᨲᩴ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᨩᩴ ᨧᨩᨶ᩠ᨲᩔ ᨴᩣᨶᩔ ᩈᨽᩣᩅᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᩮᨶ ᩉᩮᨭ᩠ᨮᩣ ᨾᩉᩣᩅᩣᨲᩣ ᨵᩣᩁᩮᨲᩩᩴ ᨶ ᩅᩥᩈᩉᨶ᩠ᨲᩣ ᨸᩁᩥᨠᩩᨸ᩠ᨸᩥᩴᩈᩩ [ᨸᩁᩥᨠᨾ᩠ᨸᩥᩴᩈᩩ (ᨠ.)], ᨾᩉᩣᩅᩣᨲᩮᩈᩩ ᨸᩁᩥᨠᩩᨸᩥᨲᩮᩈᩩ [ᨸᩁᩥᨡᩩᨻ᩠ᨽᩥᨲᩮᩈᩩ (ᩈ᩠ᨿᩣ.)] ᩏᨴᨠᩴ ᨠᨾ᩠ᨸᩥ, ᩏᨴᨠᩮ ᨠᨾ᩠ᨸᩥᨲᩮ ᨾᩉᩣᨸᨳᩅᩦ ᨠᨾ᩠ᨸᩥ, ᩍᨲᩥ ᨲᨴᩣ ᨾᩉᩣᩅᩣᨲᩣ ᨧ ᩏᨴᨠᨬ᩠ᨧ ᨾᩉᩣᨸᨳᩅᩦ ᨧᩣᨲᩥ ᩍᨾᩮ ᨲᨿᩮᩣ ᩑᨠᨾᨲᩣ ᩅᩥᨿ ᩋᩉᩮᩈᩩᩴ ᨾᩉᩣᨴᩣᨶᨶᩥᩔᨶ᩠ᨴᩮᨶ ᩅᩥᨸᩩᩃᨻᩃᩅᩦᩁᩥᨿᩮᨶ ᨶᨲ᩠ᨳᩮᨴᩥᩈᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᨴᩣᨶᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᩣ, ᨿᨳᩣ ᩅᩮᩔᨶ᩠ᨲᩁᩔ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨾᩉᩣᨴᩣᨶᩣᨶᩩᨽᩣᩅᩮᩣ. ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩉᩥᨿᩣ ᨻᩉᩩᩅᩥᨵᩣ ᨾᨱᨿᩮᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ. ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩥᨴᩴ, ᩍᨶ᩠ᨴᨶᩦᩃᩮᩣ ᨾᩉᩣᨶᩦᩃᩮᩣ ᨩᩮᩣᨲᩥᩁᩈᩮᩣ ᩅᩮᩊᩩᩁᩥᨿᩮᩣ ᩏᨾ᩠ᨾᩣᨸᩩᨸ᩠ᨹᩮᩣ ᩈᩥᩁᩦᩈᨸᩩᨸ᩠ᨹᩮᩣ ᨾᨶᩮᩣᩉᩁᩮᩣ ᩈᩪᩁᩥᨿᨠᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨧᨶ᩠ᨴᨠᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᨩᩥᩁᩮᩣ ᨡᨩ᩠ᨩᩮᩣᨸᨶᨠᩮᩣ ᨹᩩᩔᩁᩣᨣᩮᩣ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨦ᩠ᨠᩮᩣ ᨾᩈᩣᩁᨣᩃ᩠ᩃᩮᩣᨲᩥ, ᩑᨲᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾ᩠ᨾ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᨾᨱᩥ ᩋᨣ᩠ᨣᨾᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᩥ, ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᨾᨱᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨾᨶ᩠ᨲᩣ ᨿᩮᩣᨩᨶᩴ ᩒᨽᩣᩈᩮᨲᩥ. ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨾᩉᩥᨿᩣ ᨴᩣᨶᩴ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲᩥ ᩋᨸᩥ ᩋᩈᨴᩥᩈᨴᩣᨶᩴ ᨸᩁᨾᩴ, ᨲᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾ᩠ᨾ ᩅᩮᩔᨶ᩠ᨲᩁᩔ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨾᩉᩣᨴᩣᨶᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨾᨠ᩠ᨡᩣᨿᨲᩥ, ᩅᩮᩔᨶ᩠ᨲᩁᩔ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨾᩉᩣᨴᩣᨶᩮ ᨴᩦᨿᨾᩣᨶᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨾᩉᩣᨸᨳᩅᩦ ᨠᨾ᩠ᨸᩥᨲ᩠ᨳᩣ”ᨲᩥ.

“ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨲᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨿᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩈᨾᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩑᩅᩴᨡᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩑᩅᩴᩋᨵᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᩑᩅᩴᩋᨵᩥᨸ᩠ᨸᩣᨿᩮᩣ, ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨸᩁᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᨴᩔᩥᨲᩮᩣ, ᨸᩣᩁᨾᩦ ᨧ ᨩᩥᨶᩣᨶᩴ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩒᨽᩣᩈᩥᨲᩣ, ᨧᩁᩥᨿᩴ ᨧᩁᨲᩮᩣᨸᩥ ᨲᩣᩅ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᩈᨴᩮᩅᨠᩮ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩈᩮᨭ᩠ᨮᨽᩣᩅᩮᩣ ᩋᨶᩩᨴᩔᩥᨲᩮᩣ. ᩈᩣᨵᩩ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨳᩮᩣᨾᩥᨲᩴ ᨩᩥᨶᩈᩣᩈᨶᩴ, ᨩᩮᩣᨲᩥᨲᩣ ᨩᩥᨶᨸᩣᩁᨾᩦ, ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣᨶᩴ ᩅᩣᨴᨣᨱ᩠ᨮᩥ, ᨽᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨸᩁᨸ᩠ᨸᩅᩣᨴᨠᩩᨾ᩠ᨽᩮᩣ [ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩮᩣ (ᩈ᩠ᨿᩣ.)], ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨣᨾ᩠ᨽᩦᩁᩮᩣ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨠᨲᩮᩣ, ᨣᩉᨶᩴ ᩋᨣᩉᨶᩴ ᨠᨲᩴ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᨩᩥᨶᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᩉᨶᩴ [ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᨶᩴ (ᨠ.)], ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨣᨱᩥᩅᩁᨸᩅᩁ ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᩣ”ᨲᩥ.

បចចិចលតបញោ ចតុត្ថោ៉

៓៉ និចិទាឌចក្កិកាតបញោ

៓៉ “កន្តេ តាកសេត, តុម្ហេ ភណថ ‘និចិទាឌេត ឃាចកស្ស ចក្កិតិ ជិន្តាតិ, អត្ថស្ស សតោ បុត ជិន្តាចក្កិតិ ស្តុប្បន្តាតី’តិ, ឲាយ្យិ ចចតំ សកសជិ សតិក្កហំ សចោនំ ‘ហេតុសយូរោតេ អហេតុស្មិំ អចតូស្មិំ តត្តិ ជិន្តាចក្កស្ស ស្តុប្បានោ’តិ សុទេត្ត ចុត្តំ, ឃជិ, កន្តេ តាកសេត,

និចិទាឌេត ឃាចកស្ស ចក្កិតិ ជិន្តាតិ, តេត ហិ ‘បុត ជិន្តាចក្កិតិ ស្តុប្បន្តាតី’តិ ឃំ ចចតំ, តំ មិច្ឆា; ឃជិ ជិន្តាចក្កិតិ ស្តុប្បន្តាតិ, តេត ហិ ‘និចិទាឌេត ឃាចកស្ស ចក្កិតិ ជិន្តាតី’តិ ឃំ ចចតំ, តម្បិ មិច្ឆា៉ អឃម្បិ ស្តុភតោ តោជិតោ បញោ កណ្ឋិតោបិ កណ្ឋិតតោ ចេជតោបិ ចេជតតោ កហតតោបិ កហតតតោ, សោ តចាតុប្បន្តោ, តត្ត លត្ថមកិឌេតហិ តិត្ថាហតាឃ បទចាកាតំ តិក្កហាឃា”តិ៉

“ជិន្តាតិ , មហារាឌ, និចិទាឌេត ឃាចកស្ស ចក្កិតិ, តត្ត មា ចិមតិ ស្តុប្បាទេហិ, បុត ជិន្តាតិ ច ចក្កិតិ ស្តុប្បន្តាតិ, តត្តាបិ មា ចិមតិ ឌេតហី”តិ៉ “អបិ តុ ខោ, កន្តេ តាកសេត, ហេតុសយូរោតេ អហេតុស្មិំ អចតូស្មិំ ជិន្តាចក្កស្តុប្បជ្ជតី”តិ? “ត ហិ, មហារាឌា”តិ៉ “កិំ បត, កន្តេ, ឲត្ត ការណំ, យេត ការណេត ហេតុសយូរោតេ អហេតុស្មិំ អចតូស្មិំ ជិន្តាចក្កស្តុប្បជ្ជតិ, ឝ្ឃតាច ការណេត មំ សញ្ញាបេហី”តិ?

“កិំ បត, មហារាឌ, អត្ថិ លោកេ សង្ខំ តាម, យេត សង្ខាចាជិតោ សង្ខកិរិឃំ ករោត្តី”តិ? “អាម, កន្តេ, អត្ថិ លោកេ សង្ខំ តាម, សខេត, កន្តេ តាកសេត, សង្ខាចាជិតោ សង្ខកិរិឃំ កត្វា ខេចំ ចស្សាបេត្តិ, អក្កិ តិត្ថាបេត្តិ, ចិសំ បជិហតត្តិ, អញ្ញម្បិ ចិចិធំ កត្តព្វំ ករោត្តី”តិ៉ “តេត ហិ, មហារាឌ, ឃុជ្ជតិ សមេតិ និចិទាឌស្ស សង្ខាតេលត ជិន្តាចក្កិតិ ស្តុប្បន្តាតីតិ, សង្ខាតេលត, មហារាឌ, អចតូស្មិំ ជិន្តាចក្កស្តុប្បជ្ជតិ, សង្ខំ យេច តត្ត ចតុ កចតិ ជិន្តាចក្កស្ស ស្តុប្បាទាឃ៉

“ឃថា, មហារាឌ, យេ កេចិ សត្តា សង្ខមតុកាឃត្តិ ‘មហាមេឃោ បចស្សតុ’តិ, តេសំ សហ សង្ខមតុកីតេត មហាមេឃោ បចស្សតិ, អបិ តុ ខោ, មហារាឌ, អត្ថិ អាកាសេ ចស្សហេតុ សត្តិចិតោ ‘យេត ហេតុតា មហាមេឃោ បចស្សតី’”តិ? “ត ហិ, កន្តេ, សង្ខំ យេច តត្ត ហេតុ កចតិ មហតោ មេឃស្ស បចស្សតាឃា”តិ៉ “ឲចមេច ខោ, មហារាឌ, តត្ថិ តស្ស បកតិហេតុ, សង្ខំ យេចេត្ត ចតុ កចតិ ជិន្តាចក្កស្ស ស្តុប្បាទាឃាតិ៉

“ឃថា ចា បត, មហារាឌ, យេ កេចិ សត្តា សង្ខមតុកាឃត្តិ ‘ឌលិតបជ្ជលិតមហាអក្កិក្ខន្ធោ បជិតិចត្តតុ’តិ, តេសំ សហ សង្ខមតុកីតេត ឌលិតបជ្ជលិតមហាអក្កិក្ខន្ធោ លហុកេត បជិតិចត្តតិ៉ អបិ តុ ខោ, មហារាឌ, អត្ថិ តស្មិំ ឌលិតបជ្ជលិតេ មហាអក្កិក្ខន្ធេ ហេតុ សត្តិចិតោ ‘យេត ហេតុតា ឌលិតបជ្ជលិតមហាអក្កិក្ខន្ធោ លហុកេត បជិតិចត្តតី’”តិ? “ត ហិ, កន្តេ, សង្ខំ យេច តត្ត ចតុ ហោតិ តស្ស ឌលិតបជ្ជលិតស្ស មហាអក្កិក្ខន្ធស្ស លហុកេត បជិតិចត្តតាឃា”តិ៉ “ឲចមេច ខោ, មហារាឌ, តត្ថិ តស្ស បកតិហេតុ, សង្ខំ យេចេត្ត ចតុ

ᨽᩅᨲᩥ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩪᨶᩴ ᩏᨷ᩠ᨸᩣᨴᩣᨿᩣᨲᩥ᪨

“ᨿᨳᩣ ᨧ ᨷᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨾᨶᩩᨣᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᩅᩥᩈᩴ ᩉᩃᩣᩉᩃᩴ ᩋᨣᨴᩴ ᨽᩅᨲᩪ’ᨲᩥ᪨ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᩉ ᩈᨧ᩠ᨧᨾᨶᩩᨣᩦᨲᩮᨶ ᩅᩥᩈᩴ ᩉᩃᩣᩉᩃᩴ ᨡᨱᩮᨶ ᩋᨣᨴᩴ ᨽᩅᨲᩥ, ᩋᨷᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩉᩃᩣᩉᩃᩅᩥᩈᩮ ᩉᩮᨲᩩ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨧᩥᨲᩮᩣ ‘ᨿᩮᨶ ᩉᩮᨲᩩᨶᩣ ᩅᩥᩈᩴ ᩉᩃᩣᩉᩃᩴ ᨡᨱᩮᨶ ᩋᨣᨴᩴ ᨽᩅᨲᩦ’”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨿᩮᩅ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩉᩮᨲᩩ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩅᩥᩈᩔ ᩉᩃᩣᩉᩃᩔ ᨡᨱᩮᨶ ᨷᨭᩥᨥᩣᨲᩣᨿᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩅᩥᨶᩣ ᨷᨠᨲᩥᩉᩮᨲᩩᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨿᩮᩅᩮᨲ᩠ᨳ ᩅᨲ᩠ᨳᩩ ᨽᩅᨲᩥ ᨴᩥᨻ᩠ᨻᨧᨠ᩠ᨡᩪᨶᩴ ᩏᨷ᩠ᨸᩣᨴᩣᨿᩣᨲᩥ᪨

“ᨧᨲᩩᨶ᩠ᨶᨾ᩠ᨷᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨷᨭᩥᩅᩮᨵᩣᨿ ᨶᨲ᩠ᨳᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ, ᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᨷᨭᩥᩅᩥᨩ᩠ᨫᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨧᩦᨶᩅᩥᩈᨿᩮ ᨧᩦᨶᩁᩣᨩᩣ, ᩈᩮᩣ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮ ᨠᩦᩊᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ [ᨷᩣᩊᩥ ᨠᩣᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ (ᩈᩦ᪨ ᨷᩦ᪨)] ᨧᨲᩩᨾᩣᩈᩮ ᨧᨲᩩᨾᩣᩈᩮ ᩈᨧ᩠ᨧᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩉ ᩁᨳᩮᨶ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮ ᨿᩮᩣᨩᨶᩴ ᨷᩅᩥᩈᨲᩥ, ᨲᩔ ᩁᨳᩈᩦᩈᩔ ᨷᩩᩁᨲᩮᩣ ᨷᩩᩁᨲᩮᩣ ᨾᩉᩣᩅᩣᩁᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾᨲᩥ, ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩔ ᨷᩩᨶ ᩋᩮᩣᨲ᩠ᨳᩁᨲᩥ, ᩋᨷᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᩮᩣ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᨶᨷᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮᨶ ᨷᨠᨲᩥᨠᩣᨿᨻᩃᩮᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣᨷᩮᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᩋᨲᩥᨷᩁᩥᨲ᩠ᨲᨠᩮᨷᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨲᩊᩣᨠᩮ ᩏᨴᨠᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩈᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩮᨶᨷᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮᨶ ᨷᨠᨲᩥᨠᩣᨿᨻᩃᩮᨶ ᨷᨭᩥᨠ᩠ᨠᨾᩣᨷᩮᨲᩩᩴ, ᨠᩥᩴ ᨷᨶ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮ ᩏᨴᨠ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᩍᨾᩥᨶᩣᨷᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᩈᨧ᩠ᨧᨻᩃᩴ ᨬᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ ‘ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᩴ ᨮᩣᨶᩴ, ᨿᩴ ᩈᨧ᩠ᨧᩮᨶ ᨶ ᨷᨲ᩠ᨲᨻ᩠ᨻ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“ᨶᨣᩁᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨷᩣᨭᩃᩥᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩈᩮᩣᨠᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩁᩣᨩᩣ ᩈᨶᩮᨣᨾᨩᩣᨶᨷᨴᩋᨾᨧ᩠ᨧᨽᨭᨻᩃᨾᩉᩣᨾᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ ᨷᩁᩥᩅᩩᨲᩮᩣ ᨣᨦ᩠ᨣᩴ ᨶᨴᩥᩴ [ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨶᨴᩥᩴ (ᩈᩦ᪨)] ᨶᩅᩈᩃᩥᩃᩈᨾ᩠ᨷᩩᨱ᩠ᨱᩴ ᩈᨾᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨠᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᩩᨱ᩠ᨱᩴ ᨷᨬ᩠ᨧᨿᩮᩣᨩᨶᩈᨲᩣᨿᩣᨾᩴ ᨿᩮᩣᨩᨶᨷᩩᨳᩩᩃᩴ ᩈᨶ᩠ᨴᨾᩣᨶᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩋᨾᨧ᩠ᨧᩮ ᩑᩅᨾᩣᩉ ‘ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩮᩣᨧᩥ, ᨽᨱᩮ, ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ, ᨿᩮᩣ ᩍᨾᩴ ᨾᩉᩣᨣᨦ᩠ᨣᩴ ᨷᨭᩥᩈᩮᩣᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨴᩣᨷᩮᨲᩩ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩋᨾᨧ᩠ᨧᩣ ᩋᩣᩉᩴᩈᩩ ‘ᨴᩩᨠ᩠ᨠᩁᩴ, ᨴᩮᩅᩣ’ᨲᩥ᪨

“ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨿᩮᩅ ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨠᩪᩃᩮ ᨮᩥᨲᩣ ᨻᨶ᩠ᨵᩩᨾᨲᩦ ᨶᩣᨾ ᨣᨱᩥᨠᩣ ᩋᩔᩮᩣᩈᩥ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨠᩥᩁ ᩑᩅᩴ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩴ ‘ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩍᨾᩴ ᨾᩉᩣᨣᨦ᩠ᨣᩴ ᨷᨭᩥᩈᩮᩣᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨴᩣᨷᩮᨲᩩ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩣ ᩑᩅᨾᩣᩉ ‘ᩋᩉᨬ᩠ᩉᩥ ᨶᨣᩁᩮ ᨷᩣᨭᩃᩥᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨣᨱᩥᨠᩣ ᩁᩪᨷᩪᨷᨩᩦᩅᩥᨶᩦ ᩋᨶ᩠ᨲᩥᨾᨩᩦᩅᩥᨠᩣ, ᨾᨾ ᨲᩣᩅ ᩁᩣᨩᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᨷᩔᨲᩪ’ᨲᩥ᪨ ᩋᨳ ᩈᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ, ᩈᩉ ᨲᩔᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨡᨱᩮᨶ ᩈᩣ ᨾᩉᩣᨣᨦ᩠ᨣᩣ ᨣᩊᨣᩊᩣᨿᨶ᩠ᨲᩦ ᨷᨭᩥᩈᩮᩣᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᨳ ᨾᩉᨲᩮᩣ ᨩᨶᨠᩣᨿᩔ ᨷᩔᨲᩮᩣ᪨

“ᩋᨳ ᩁᩣᨩᩣ ᨣᨦ᩠ᨣᩣᨿ ᩋᩣᩅᨭ᩠ᨭᩐᨾᩥᩅᩮᨣᨩᨶᩥᨲᩴ ᩉᩃᩣᩉᩃᩈᨴ᩠ᨴᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨾ᩠ᩉᩥᨲᩮᩣ ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᨻ᩠ᨽᩩᨲᨩᩣᨲᩮᩣ ᩋᨾᨧ᩠ᨧᩮ ᩑᩅᨾᩣᩉ ‘ᨠᩥᩔᩣᨿᩴ, ᨽᨱᩮ, ᨾᩉᩣᨣᨦ᩠ᨣᩣ ᨷᨭᩥᩈᩮᩣᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨴᨲᩦ’ᨲᩥ? ‘ᨻᨶ᩠ᨵᩩᨾᨲᩦ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨣᨱᩥᨠᩣ ᨲᩅ ᩅᨧᨶᩴ ᩈᩩᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ, ᨲᩔᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨾᩉᩣᨣᨦ᩠ᨣᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᩴᨾᩩᨡᩣ ᩈᨶ᩠ᨴᨲᩦ’ᨲᩥ᪨

“ᩋᨳ ᩈᩴᩅᩥᨣ᩠ᨣᩉᨴᨿᩮᩣ ᩁᩣᨩᩣ ᨲᩩᩁᩥᨲᨲᩩᩁᩥᨲᩴ ᩈᨿᩴ ᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨣᨱᩥᨠᩴ ᨷᩩᨧ᩠ᨨᩥ ‘ᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨠᩥᩁ, ᨩᩮ , ᨲᨿᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᩋᨿᩴ ᨣᨦ᩠ᨣᩣ ᨷᨭᩥᩈᩮᩣᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨴᩣᨷᩥᨲᩣ’ᨲᩥ? ‘ᩋᩣᨾ ᨴᩮᩅᩣ’ᨲᩥ᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩣᩉ ‘ᨠᩥᩴ ᨲᩮ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨻᩃᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨠᩮᩣ ᩅᩣ ᨲᩮ ᩅᨧᨶᩴ ᩋᩣᨴᩥᨿᨲᩥ ᩋᨶᩩᨾ᩠ᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨠᩮᨶ ᨲ᩠ᩅᩴ ᨻᩃᩮᨶ ᩍᨾᩴ ᨾᩉᩣᨣᨦ᩠ᨣᩴ ᨷᨭᩥᩈᩮᩣᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨴᩣᨷᩮᩈᩦ’ᨲᩥ? ᩈᩣ ᩋᩣᩉ ‘ᩈᨧ᩠ᨧᨻᩃᩮᨶᩣᩉᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩍᨾᩴ ᨾᩉᩣᨣᨦ᩠ᨣᩴ ᨷᨭᩥᩈᩮᩣᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨴᩣᨷᩮᩈᩥ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩁᩣᨩᩣ ᩋᩣᩉ ‘ᨠᩥᩴ ᨲᩮ

ສຈ຺ຈພລໍ ອຕ຺ຖິ ເຈາຣິຍາ ຘຸຕ຺ຕິຍາ ອສຕິຍາ ຉິນ຺ນິກາຍ ປາປິຍາ ຠິນ຺ນສີລິຍາ [ປາປິກາຍ ຠິນ຺ນສີມາຍ (ສີ.)] ຫິຣິອຕິກ຺ກນ຺ຕິກາຍ ອນ຺ຘຊນປເລາຠິກາຍາ'ຕິ. 'ສຈ຺ຈໍ, ມຫາຣາຊ, ຕາທິສິກາ ອຫໍ, ຕາທິສິກາຍປິ ເມ, ມຫາຣາຊ, ສຈ຺ຈກິຣິຍາ ອຕ຺ຖິ, ຍາຍາຫໍ ອິຈ຺ຉມານາ ສເທວກມ຺ປິ ເລາກໍ ປຣິວຕ຺ເຕຍ຺ຍ'ນ຺ຕິ. ຣາຊາ ອາຫ 'ກຕມາ ປນ ສາ ເຫາຕິ ສຈ຺ຈກິຣິຍາ, ອິງ຺ຄ ມໍ ສາເວຫີ'ຕິ. 'ເຍາ ມໍ, ມຫາຣາຊ, ຘນໍ ເທຕິ ຂຕ຺ຕິເຍາ ວາ ພ຺ຣາຫ຺ມເຓາ ວາ ເວສ຺ເສາ ວາ ສຸທ຺ເທາ ວາ ອເຍ຺ເຍາ ວາ ເກາຈິ, ເຕສໍ ສມກໍ ເຍວ ອຸປຏ຺ຐຫາມິ, "ຂຕ຺ຕິເຍາ"ຕິ ວິເສເສາ ນຕ຺ຖິ, "ສຸທ຺ເທາ"ຕິ ອຕິມຍ຺ຍນາ [ອຕິມຍ຺ຍາມາເນາ (ກ.)] ນຕ຺ຖິ, ອນຸນຍປ຺ປຏິຄວິປ຺ປມຸຕ຺ຕາ ຘນສ຺ສາມິກໍ ປຣິຈຣາມິ, ເອສາ ເມ ເທວ ສຈ຺ຈກິຣິຍາ, ຍາຍາຫໍ ອິມໍ ມຫາຄງ຺ຄໍ ປຏິເສາຕໍ ສນ຺ທາເປສິ'ນ຺ຕິ.

"ອິຕິປິ, ມຫາຣາຊ, ສເຈ຺ຈ ຏິຕາ ນ ກິຍ຺ຈິ ອຕ຺ຖໍ ນ ວິນ຺ທນ຺ຕີ. ທິນ຺ນານິ ຈ, ມຫາຣາຊ, ສິວິຣາເຊນ ຍາຈກສ຺ສ ຈກ຺ຂູນິ, ທິພ຺ພຈກ຺ຂູນິ ຈ ອຸປ຺ປນ຺ນານິ, ຕຍ຺ຈ ສຈ຺ຈກິຣິຍາຍ. ຍໍ ປນ ສຸເຕ຺ຕ ວຸຕ຺ຕໍ 'ມໍສຈກ຺ຂຸສ຺ມິໍ ນເຏ຺ຐ ອເຫຕຸສ຺ມິໍ ອວຕ຺ຖຸສ຺ມິໍ ນຕ຺ຖິ ທິພ຺ພຈກ຺ຂຸສ຺ສ ອຸປ຺ປາເທາ'ຕິ. ຕໍ ພາວນາມຍໍ ຈກ຺ຂຸໍ ສນ຺ຘາຍ ວຸຕ຺ຕໍ, ເອວເມຕໍ, ມຫາຣາຊ, ຘາເຣຫີ"ຕິ. "ສາຘຸ, ພນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ສຸນິພ຺ເພຖິເຕາ ປເຍ຺ຫາ, ສຸນິທ຺ທິເຏ຺ຐາ ນິຄ຺ຄເຫາ, ສຸມທ຺ທິຕາ ປຣວາທາ, ເອວເມຕໍ ຕຖາ ສມ຺ປຏິຈ຺ຉາມີ"ຕິ.

ສິວິຣາຊຈກ຺ຂຸທານປເຍ຺ຫາ ປຖເມາ.

໒. ຄພ຺ຠາວກ຺ກນ຺ຕິປເຍ຺ຫາ

໒. "ພນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ພາສິຕມ຺ເປຕໍ ພຄວຕາ 'ຕິຓ຺ຓໍ ເຂາ ປນ, ພິກ຺ຂເວ, ສນ຺ນິປາຕາ ຄພ຺ຠສ຺ສ ອວກ຺ກນ຺ຕິ [ຄພ຺ຠສ຺ສາວກ຺ກນ຺ຕິ (ມ. ນິ. ໑.໔໐໘)] ເຫາຕິ, ອິຘ ມາຕາປິຕເຣາ ຈ ສນ຺ນິປຕິຕາ ເຫານ຺ຕິ, ມາຕາ ຈ ອຸຕຸນີ ເຫາຕິ, ຄນ຺ຘພ຺ເພາ ຈ ປຈ຺ຈຸປເຏ຺ຐາ ເຫາຕິ, ອິເມສໍ ເຂາ, ພິກ຺ຂເວ, ຕິຓ຺ຓໍ ສນ຺ນິປາຕາ ຄພ຺ຠສ຺ສ ອວກ຺ກນ຺ຕິ ເຫາຕີ'ຕິ, ອເສສວຈນເມຕໍ, ນິສ຺ເສສວຈນເມຕໍ, ນິປ຺ປຣິຍາຍວຈນເມຕໍ, ອຣຫສ຺ສວຈນເມຕໍ, ສເທວມນຸສ຺ສານໍ ມຊ຺ເຌ ນິສີທິຕ຺ວາ ພຓິຕໍ, ອຍຍ຺ຈ ທ຺ວິນ຺ນໍ ສນ຺ນິປາຕາ ຄພ຺ຠສ຺ສ ອວກ຺ກນ຺ຕິ ທິສ຺ສຕິ, ທຸກູເລນ ຕາປເສນ ປາຣິກາຍ ຕາປສິຍາ ອຸຕຸນິກາເລ ທກ຺ຂິເຓນ ຫຕ຺ຖງ຺ຄຸເຏ຺ຐນ ນາພິ ປຣາມເຏ຺ຐາ, ຕສ຺ສ ເຕນ ນາພິປຣາມສເນນ ສາເມາ ກຸມາເຣາ ນິພ຺ພຕ຺ເຕາ. ມາຕງ຺ເຄນາປິ ອິສິນາ ພ຺ຣາຫ຺ມຓກຍ຺ຍາຍ ອຸຕຸນິກາເລ ທກ຺ຂິເຓນ ຫຕ຺ຖງ຺ຄຸເຏ຺ຐນ ນາພິ ປຣາມເຏ຺ຐາ, ຕສ຺ສ ເຕນ ນາພິປຣາມສເນນ ມຓ຺ທພ຺ເຍາ ນາມ ມາຓວເກາ ນິພ຺ພຕ຺ເຕາຕິ. ຍທິ, ພນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ພຄວຕາ ພຓິຕໍ 'ຕິຓ຺ຓໍ ເຂາ ປນ, ພິກ຺ຂເວ, ສນ຺ນິປາຕາ ຄພ຺ຠສ຺ສ ອວກ຺ກນ຺ຕິ ເຫາຕີ'ຕິ, ເຕນ ຫິ 'ສາເມາ ຈ ກຸມາເຣາ ມຓ຺ທພ຺ເຍາ ຈ ມາຓວເກາ ເທ຺ວປິ ເຕ ນາພິປຣາມສເນນ ນິພ຺ພຕ຺ຕາ'ຕິ ຍໍ ວຈນໍ, ຕໍ ມິຈ຺ຉາ. ຍທິ, ພນ຺ເຕ, ຕຖາຄເຕນ ພຓິຕໍ 'ສາເມາ ຈ ກຸມາເຣາ ມຓ຺ທພ຺ເຍາ ຈ ມາຓວເກາ ນາພິປຣາມສເນນ ນິພ຺ພຕ຺ຕາ'ຕິ, ເຕນ ຫິ 'ຕິຓ຺ຓໍ ເຂາ ປນ, ພິກ຺ຂເວ, ສນ຺ນິປາຕາ ຄພ຺ຠສ຺ສ ອວກ຺ກນ຺ຕິ ເຫາຕີ'ຕິ ຍໍ ວຈນໍ, ຕມ຺ປິ ມິຈ຺ຉາ. ອຍມ຺ປິ ອຸຠເຕາ ເກາຏິເກາ ປເຍ຺ຫາ ອຕິຄມ຺ຠີເຣາ ສຸນິປຸເຓາ ວິສເຍາ ພຸທ຺ທານໍ, ຕວານຸປ຺ປຕ຺ເຕາ, ຉິນ຺ທ ວິມຕິປຖໍ, ຘາເຣຫິ ຍາຓວຣປ຺ປຊ຺ເຊາຕ"ນ຺ຕິ.

"ພາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ພຄວຕາ 'ຕິຓ຺ຓໍ ເຂາ ປນ, ພິກ຺ຂເວ, ສນ຺ນິປາຕາ ຄພ຺ຠສ຺ສ ອວກ຺ກນ຺ຕິ ເຫາຕິ, ອິຘ ມາຕາປິຕເຣາ ຈ ສນ຺ນິປຕິຕາ

ហោន្តិ, មាតា ច ឧតុនី ហោតិ, គន្ធព្វោ ច បច្ចុបដ្ឋិតោ ហោតិ, ឯវំ តិណ្ណំ សន្និបាតា គព្ភស្ស អវក្កន្តិ ហោតី’តិ។ ភណិតញ្ច ‘សាមោ ច កុមារោ មណ្ឌព្យោ ច មាណវកោ នាភិបរាមសនេន ជាតា’តិ។ “តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, យេន ការណេន បញ្ហោ សុវិនិច្ឆិតោ ហោតិ, តេន ការណេន មំ សញ្ញាបេហី”តិ។

“សុតបុព្វំ បន តយា, មហារាជ, សង្កិច្ចោ ច កុមារោ ឥសិសិង្គោ ច តាបសោ ថេរោ ច កុមារកស្សបោ ‘ឥមិនា នាម តេ ជាតា’”តិ? “អាម, ភន្តេ, សុយ្យតិ, អព្ភុគ្គតា តេសំ ជាតិ, ទ្វេ មិគធេនុយោ តាវ ឧតុកាលេ ទ្វិន្នំ តាបសានំ បស្សាវដ្ឋានំ អាគន្ត្វា សសម្ភវំ បស្សាវំ បិវិំសុ, តេន បស្សាវសម្ភវេន សង្កិច្ចោ ច កុមារោ ឥសិសិង្គោ ច តាបសោ និព្ពត្តា។ ថេរស្ស ឧទាយិស្ស ភិក្ខុនុបស្សយំ ឧបគតស្ស រត្តចិត្តេន ភិក្ខុនិយា អង្គជាតំ ឧបនិជ្ឈាយន្តស្ស សម្ភវំ កាសាវេ មុច្ចិ។ អថ ខោ អាយស្មា ឧទាយិ តំ ភិក្ខុនិំ ឯតទវោច ‘គច្ឆ ភគិនិ, ឧទកំ អាហរ អន្តរវាសកំ ធោវិស្សាមី’តិ។ ‘អាហរយ្យ អហមេវ ធោវិស្សាមី’តិ។ តតោ សា ភិក្ខុនី ឧតុនីសមយេ តំ សម្ភវំ ឯកទេសំ មុខេន អគ្គហេសិ, ឯកទេសំ អង្គជាតេ បក្ខិបិ, តេន ថេរោ កុមារកស្សបោ និព្ពត្តោតិ ឯវំ ជនោ អាហា”តិ។

“អបិ នុ ខោ ត្វំ, មហារាជ, សទ្ទហសិ តំ វចន”ន្តិ? “អាម ភន្តេ, ពលវំ តត្ថ មយំ ការណំ ឧបលភាម, យេន មយំ ការណេន សទ្ទហាម ‘ឥមិនា ការណេន ជាតា’”តិ។ “កិំ បនេត្ថ, មហារាជ, ការណ”ន្តិ? “សុបរិកម្មកតេ, ភន្តេ, កលលេ ពីជំ និបតិត្វា ខិប្បំ សំវិរូហតី”តិ។ “អាម មហារាជា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភន្តេ, សា ភិក្ខុនី ឧតុនី សមានា សណ្ឋិតេ កលលេ រុហិរេ បដ្ឋិតវេគេ ឋិតាយ ធាតុយា តំ សម្ភវំ គហេត្វា តស្មិំ កលលេ បក្ខិបិ, តេន តស្សា គព្ភោ សណ្ឋាសិ, ឯវំ តត្ថ ការណំ បច្ចេម តេសំ ជាតត្តិយា”តិ។ “ឯវមេតំ, មហារាជ, តថា សម្បដិច្ឆាមិ, យោនិប្បវេសេន គព្ភោ សម្បជ្ជតីតិ។ សម្បដិច្ឆសិ បន, ត្វំ មហារាជ, ថេរស្ស កុមារកស្សបស្ស គព្ភាវក្កមន”ន្តិ? “អាម ភន្តេ”តិ។ “សាធុ, មហារាជ, បច្ចាគតោសិ មម វិសយំ, ឯកវិធេនបិ គព្ភាវក្កន្តិំ កថយន្តោ មមានុពលំ ភវិស្សសិ, អថ យា បន តា ទ្វេ មិគធេនុយោ បស្សាវំ បិវិត្វា គព្ភំ បដិលភិំសុ, តាសំ ត្វំ សទ្ទហសិ គព្ភស្សាវក្កមន”ន្តិ? “អាម, ភន្តេ, យំ កិញ្ចិ ភុត្តំ បីតំ ខាយិតំ លេហិតំ, សព្ពំ តំ កលលំ ឱសរតិ, ឋានគតំ វុឌ្ឍិមាបជ្ជតិ។ យថា, ភន្តេ នាគសេន, យា កាចិ សរិតា នាម, សព្ពា តា មហាសមុទ្ទំ ឱសរន្តិ, ឋានគតា វុឌ្ឍិមាបជ្ជន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, យំ កិញ្ចិ ភុត្តំ បីតំ ខាយិតំ លេហិតំ, សព្ពំ តំ កលលំ ឱសរតិ, ឋានគតំ វុឌ្ឍិមាបជ្ជតិ, តេនាហំ ការណេន សទ្ទហាមិ មុខគតេនបិ គព្ភស្ស អវក្កន្តិ ហោតី”តិ។ “សាធុ, មហារាជ, គាឡ្ហតរំ ឧបគតោសិ មម វិសយំ, មុខបានេនបិ ទ្វយសន្និបាតោ ភវតិ។ សង្កិច្ចស្ស ច, មហារាជ, កុមារស្ស ឥសិសិង្គស្ស ច តាបសស្ស ថេរស្ស ច កុមារកស្សបស្ស គព្ភាវក្កមនំ សម្បដិច្ឆសី”តិ? “អាម, ភន្តេ, សន្និបាតោ ឱសរតី”តិ។

“សាមោបិ, មហារាជ, កុមារោ មណ្ឌព្យោបិ មាណវកោ តីសុ សន្និបាតេសុ អន្តោគធា, ឯករសា យេវ បុរិមេន, តត្ថ ការណំ វក្ខាមិ។ ទុកូលោ ច, មហារាជ, តាបសោ បារិកា ច តាបសី ឧភោបិ តេ អរញ្ញវាសា អហេសុំ បវិវេកាធិមុត្តា ឧត្តមត្ថគវេសកា, តបតេជេន យាវ ព្រហ្មលោកំ សន្តាបេសុំ។ តេសំ តទា សក្កោ ទេវានមិន្ទោ សាយំ បាតំ ឧបដ្ឋានំ អាគច្ឆតិ។ សោ តេសំ គរុចិត្តតាយ ឧបធារេន្តោ អទ្ទស អនាគតមទ្ធានេ ទ្វិន្នម្បិ តេសំ ចក្ខូនំ អន្តរធានំ, ទិស្វា តេ ឯវមាហ ‘ឯកំ មេ, ភោន្តោ, វចនំ ករោថ, សាធុ ឯកំ បុត្តំ ជនេយ្យាថ, សោ តុម្ហាកំ ឧបដ្ឋាកោ ភវិស្សតិ អាលម្ពនោ ចា’តិ។ ‘អលំ, កោសិយ, មា ឯវំ ភណី’តិ។ តេ តស្ស តំ វចនំ ន

សម្បដិច្ឆិំសុ។ អនុកម្បកោ អត្ថកាមោ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ ទុតិយម្បិ...បេ... តតិយម្បិ ខោ ឯវមាហ ‘ឯកំ មេ, ភោន្តោ, វចនំ ករោថ, សាធុ ឯកំ បុត្តំ ជនេយ្យាថ, សោ តុម្ហាកំ ឧបដ្ឋាកោ ភវិស្សតិ អាលម្ពនោ ចា’តិ។ តតិយម្បិ ខោ អាហំសុ ‘អលំ, កោសិយ, មា ត្វំ ខោ អម្ហេ អនត្ថេ និយោជេហិ, កទាយំ កាយោ ន ភិជ្ជិស្សតិ, ភិជ្ជតុ អយំ កាយោ ភេទនធម្មោ, ភិជ្ជន្តិយាបិ ធរណិយា បតន្តេបិ សេលសិខរេ ផលន្តេបិ អាកាសេ បតន្តេបិ ចន្ទិមសូរិយេ នេវ មយំ លោកធម្មេហិ មិស្សយិស្សាម, មា ត្វំ អម្ហាកំ សម្មុខីភាវំ ឧបគច្ឆ, ឧបគតស្ស ខោ ឯសោ វិស្សាសោ, អនត្ថចរោ ត្វំ មញ្ញេ’តិ។

តតោ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ តេសំ មនំ អលភមានោ គរុកតោ បញ្ជលិកោ បុន យាចិ ‘យទិ មេ វចនំ ន ឧស្សហថ កាតុំ, យទា តាបសី ឧតុនី ហោតិ បុប្ផវតី, តទា ត្វំ, ភន្តេ, ទក្ខិណេន ហត្ថង្គុដ្ឋេន នាភិំ បរាមសេយ្យាសិ, តេន សា គព្ភំ លច្ឆតិ, សន្និបាតោ យេវេស គព្ភាវក្កន្តិយា’តិ។ ‘សក្កោមហំ, កោសិយ, តំ វចនំ កាតុំ, ន តាវតកេន អម្ហាកំ តបោ ភិជ្ជតិ, ហោតូ’តិ សម្បដិច្ឆិំសុ។ តាយ ច បន វេលាយ ទេវភវនេ អត្ថិ ទេវបុត្តោ ឧស្សន្នកុសលមូលោ ខីណាយុកោ អាយុក្ខយប្បត្តោ យទិច្ឆកំ សមត្ថោ ចក្កវត្តិកុលេបិ។ អថ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ តំ ទេវបុត្តំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហ ‘ឯហិ ខោ, មារិស, សុប្បភាតោ តេ ទិវសោ, អត្ថសិទ្ធិ ឧបគតា, យមហំ តេ ឧបដ្ឋានមាគមិំ, រម្មណីយេ តេ ឱកាសេ វាសោ ភវិស្សតិ, បតិរូបេ កុលេ បដិសន្ធិ ភវិស្សតិ, សុន្ទរេហិ មាតាបិតូហិ វឌ្ឍេតព្ពោ, ឯហិ មេ វចនំ ករោហី’តិ យាចិ។ ទុតិយម្បិ...បេ... តតិយម្បិ យាចិ សិរសិ បញ្ជលិកតោ។

តតោ សោ ទេវបុត្តោ ឯវមាហ ‘កតមំ តំ, មារិស, កុលំ, យំ ត្វំ អភិក្ខណំ កិត្តយសិ បុនប្បុន’ន្តិ។ ‘ទុកូលោ ច តាបសោ បារិកា ច តាបសី’តិ។ សោ តស្ស វចនំ សុត្វា តុដ្ឋោ សម្បដិច្ឆិ ‘សាធុ, មារិស, យោ តវ ឆន្ទោ, សោ ហោតុ, អាកង្ខមានោ អហំ, មារិស, បត្ថិតេ កុលេ ឧប្បជ្ជេយ្យំ, កិម្ហិ កុលេ ឧប្បជ្ជាមិ អណ្ឌជេ វា ជលាពុជេ វា សំសេទជេ វា ឱបបាតិកេ វា’តិ? ‘ជលាពុជាយ, មារិស, យោនិយា ឧប្បជ្ជាហី’តិ។ អថ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ ឧប្បត្តិទិវសំ វិគណេត្វា ទុកូលស្ស តាបសស្ស អារោចេសិ ‘អសុកស្មិំ នាម ទិវសេ តាបសី ឧតុនី ភវិស្សតិ បុប្ផវតី, តទា ត្វំ, ភន្តេ, ទក្ខិណេន ហត្ថង្គុដ្ឋេន នាភិំ បរាមសេយ្យាសី’តិ។ តស្មិំ, មហារាជ, ទិវសេ តាបសី ច ឧតុនី បុប្ផវតី អហោសិ, ទេវបុត្តោ ច តត្ថុបគោ បច្ចុបដ្ឋិតោ អហោសិ, តាបសោ ច ទក្ខិណេន ហត្ថង្គុដ្ឋេន តាបសិយា នាភិំ បរាមសិ, ឥតិ តេ តយោ សន្និបាតា អហេសុំ, នាភិបរាមសនេន តាបសិយា រាគោ ឧប្បជ្ជិ, សោ បនស្សា រាគោ នាភិបរាមសនំ បដិច្ច មា ត្វំ សន្និបាតំ អជ្ឈាចារមេវ មញ្ញិ, ឧហសិតេបិ [ហសិតេបិ (ក។)] សន្និបាតោ, ឧល្លបិតេបិ សន្និបាតោ, ឧបនិជ្ឈាយិតេបិ សន្និបាតោ, បុព្ពភាគភាវតោ រាគស្ស ឧប្បាទាយ អាមសនេន សន្និបាតោ ជាយតិ, សន្និបាតា ឱក្កមនំ ហោតី’តិ។

“អនជ្ឈាចារេបិ, មហារាជ, បរាមសនេន គព្ភាវក្កន្តិ ហោតិ។ យថា, មហារាជ, អគ្គិ ជលមានោ អបរាមសនោបិ ឧបគតស្ស សីតំ ព្យបហន្តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អនជ្ឈាចារេបិ បរាមសនេន គព្ភាវក្កន្តិ ហោតិ។

“ចតុន្នំ, មហារាជ, វសេន សត្តានំ គព្ភាវក្កន្តិ ហោតិ កម្មវសេន យោនិវសេន កុលវសេន អាយាចនវសេន, អបិ ច សព្ពេបេតេ សត្តា កម្មសម្ភវា កម្មសមុដ្ឋានា។

“ពថំ, ឃហារាជ, ពម្ពុចនេត សត្តាត់ កក្កាចក្កុត្តិ ហោតិ? ខ្សុគ្គត្កុសលម្ពលិ, ឃហារាជ, សត្តា ឃជិន្នក់ ខ្សប្បញ្ញត្តិ ពត្តិឃឃហារាលក្សេល ចា ត្រាហ្វុលឃហារាលក្សេល ចា កហបតិឃហារាលក្សេល ចា ឌេនេចរុ ចា អល្លុខាឃ ចា ឃោតិយា ខលិត្យខាឃ ចា ឃោតិយា សំនេមឌខាឃ ចា ឃោតិយា ឱ្លបបិតិកាឃ ចា ឃោតិយា៓ ឃចា, ឃហារាជ, បុរិសោ អឌ្ឋោ ឃហឌ្ឍនោ ឃហាគេហាកោ បហុតខាតរូបរជតោ បហុតចិត្តុបករណោ បហុតឆតធន្ញ្ញោ បហុតនាតិបគ្គោ គាឃិំ ចា គាឃំ ចា ពេត្តំ ចា ចត្ថុំ ចា កាយំ ចា គិកយំ ចា ខតបជំ ចា ឃំ កិច្ចិ ឃតសា អកិបត្តិតំ, ឃជិន្នក់ ខ្ចិក្យាហតិក្យាហម្បិ ឆត់ ឥត្វា កិលាតិ, ឲចនេមច ខោ, ឃហារាជ, ខ្សុគ្គត្កុសលម្ពលិ សត្តា ឃជិន្នក់ ខ្សប្បញ្ញត្តិ ពត្តិឃឃហារាលក្សេល ចា ត្រាហ្វុលឃហារាលក្សេល ចា កហបតិឃហារាលក្សេល ចា ឌេនេចរុ ចា អល្លុខាឃ ចា ឃោតិយា ខលិត្យខាឃ ចា ឃោតិយា សំនេមឌខឃ ចា ឃោតិយា ឱ្លបបិតិកាឃ ចា ឃោតិយា៓ ឲចំ ពម្ពុចនេត សត្តាត់ កក្កាចក្កុត្តិ ហោតិ៓

“ពថំ ឃោតិចនេត សត្តាត់ កក្កាចក្កុត្តិ ហោតិ? ក្យក្យដាត់, ឃហារាជ, ចារេតត កក្កាចក្កុត្តិ ហោតិ៓ ខាលិកាត់ មេឈមឌ្ឍត កក្កាចក្កុត្តិ ហោតិ៓ សន្លោបិ ឌេចា អកក្កមេឃ្យកា សត្តា ឃេច, តោសំ តាតាចណ្ណូត កក្កាចក្កុត្តិ ហោតិ៓ ឃចា, ឃហារាជ, ឃត្យុស្សា តាតាចណ្ណូត ឃហិយា ចន្តិ, ពោចិ បុរេតា បជិន្នារេឌត្តិ, ពោចិ បន្នុតា បជិន្នារេឌត្តិ, ពោចិ តក្កា ហោត្តិ, ពោចិ កណ្ហុ ហោត្តិ សេតបឌឆរា, ពោចិ មោត្យុត្កូខាឌ្ឍ ហោត្តិ, ពោចិ កណ្ហុ កាឃាចចមតា ហោត្តិ, ពោចិ កាឃាចចមតា មោត្យុត្កូខាឌ្ឍ ហោត្តិ, ពោចិ ខជិនតា ចាកឌឹរឆរា [ចាកឌឹរា (ក៓)] ហោត្តិ, ពោចិ ចម្ពុចមតា ហោត្តិ, ពោចិ រស្លិឃោ តិចារេមត្តិ, សន្លោបេតោ ឃត្យុស្សា តាតាចណ្ណូត ឃហិយា ចន្តិ, ឲចនេមច ខោ, ឃហារាជ, សត្តា ឃេច ខោ សន្លោ, តោសំ តាតាចណ្ណូត កក្កាចក្កុត្តិ ហោតិ៓ ឲចំ ឃោតិចនេត សត្តាត់ កក្កាចក្កុត្តិ ហោតិ៓

“ពថំ ក្យលចនេត សត្តាត់ កក្កាចក្កុត្តិ ហោតិ? ក្យលំ តាឃ, ឃហារាជ, ចត្តារិ ក្យលិតិ អល្លុខំ ខលិត្យខំ សំនេមឌខំ ឱ្លបបិតិកំ៓ ឃជិ តត្ថ កត្តន្តោ ឃនោ ក្យតោចិ អាកត្តា អល្លុខេ ក្យេល ខ្សប្បញ្ញតិ, មោ តត្ថ អល្លុខោ ហោតិ...បេ... ខលិត្យខេ ក្យេល...បេ... សំនេមឌខេ ក្យេល...បេ... ឱ្លបបិតិកេ ក្យេល ខ្សប្បញ្ញតិ, មោ តត្ថ ឱ្លបបិតិកោ ហោតិ៓ តោរុ តោរុ ក្យេលរុ តាឌិមា ឃេច សត្តា សម្ពុចត្តិ៓ ឃចា, ឃហារាជ, ហិមចតិ គេត្យបត្តាតំ ឃេ ពោចិ មិកបក្លិនោ ខ្សេបត្តិ, សន្លោ តេ សកាចណ្ណិ ចិឌហិត្វា ស្យចណ្ណចណ្ណា ហោត្តិ, ឲចនេមច ខោ, ឃហារាជ, ឃោ កោចិ កត្តន្តោ ឃនោ ក្យតោចិ អាកត្តា អល្លុខំ ឃោតិ ខ្សបកត្តា សកាចណ្ណិ ចិឌហិត្វា អល្លុខោ ហោតិ...បេ... ខលិត្យខំ...បេ... សំនេមឌខំ...បេ... ឱ្លបបិតិកំ ឃោតិ ខ្សបកត្តា សកាចណ្ណិ ចិឌហិត្វា ឱ្លបបិតិកោ ហោតិ, ឲចំ ក្យលចនេត សត្តាត់ កក្កាចក្កុត្តិ ហោតិ៓

“ពថំ អាឃាចតចនេត សត្តាត់ កក្កាចក្កុត្តិ ហោតិ? ត្ថឆ, ឃហារាជ, ក្យលំ ហោតិ អបុត្តក់ ខាហុរាបតោឃ្យ សន្លំ បមត្តំ ឃឹលចត្តិ កល្យាណឆម្មំ តបតិឃ្យិតំ, ឌេចបុត្តោ ច ខ្សុគ្គត្កុសលម្ពលិ ចចតឆម្មោ ហោតិ៓ អច សន្លោ ឌេចាតមិត្តោ តស្ស ក្យលស្ស អត្យកម្បាឃ តំ ឌេចបុត្តំ អាឃាចតិ ‘បលិឆេហិ, ឃារិស, អមុកស្ស ក្យលស្ស ឃហេសិយា ក្ចិន្ត’ត្តិ៓ មោ តស្ស អាឃាចតហេតុ តំ ក្យលំ បលិឆេតិ៓ ឃចា,

មហារាជ, មនុស្សា បុញ្ញកាមា សមណំ មនោភាវនីយំ អាយាចិត្វា គេហំ ឧបនេន្តិ, អយំ ឧបគន្ត្វា សព្ពស្ស កុលស្ស សុខាវហោ ភវិស្សតីតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សក្កោ ទេវានមិន្ទោ តំ ទេវបុត្តំ អាយាចិត្វា តំ កុលំ ឧបនេតិ។ ឯវំ អាយាចនវសេន សត្តានំ គព្ភាវក្កន្តិ ហោតិ។

“សាមោ, មហារាជ, កុមារោ សក្កេន ទេវានមិន្ទេន អាយាចិតោ បារិកាយ តាបសិយា កុច្ឆិំ ឱក្កន្តោ។ សាមោ, មហារាជ, កុមារោ កតបុញ្ញោ, មាតាបិតរោ សីលវន្តោ កល្យាណធម្មា, អាយាចកោ សក្កោ, តិណ្ណំ ចេតោបណិធិយា សាមោ កុមារោ និព្ពត្តោ។ ឥធ, មហារាជ, នយកុសលោ បុរិសោ សុកដ្ឋេ អនូបខេត្តេ ពីជំ រោបេយ្យ, អបិ នុ តស្ស ពីជស្ស អន្តរាយំ វិវជ្ជេន្តស្ស វុឌ្ឍិយា កោចិ អន្តរាយោ ភវេយ្យា”តិ ? “ន ហិ, ភន្តេ, និរុបឃាតំ ពីជំ ខិប្បំ សំវិរូហេយ្យា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សាមោ កុមារោ មុត្តោ ឧប្បន្នន្តរាយេហិ តិណ្ណំ ចេតោបណិធិយា និព្ពត្តោ។

“អបិ នុ ខោ, មហារាជ, សុតបុព្វំ តយា ឥសីនំ មនោបទោសេន ឥទ្ធោ ផីតោ មហាជនបទោ សជនោ សមុច្ឆិន្នោ”តិ? “អាម, ភន្តេ, សុយ្យតិ មហិយា ទណ្ឌការញ្ញំ [ទណ្ឌកីរញ្ញំ (ម॰ និ॰ ២.៦៤)] មជ្ឈារញ្ញំ កាលិង្គារញ្ញំ មាតង្គារញ្ញំ, សព្ពំ តំ អរញ្ញំ អរញ្ញភូតំ, សព្ពេបេតេ ជនបទា ឥសីនំ មនោបទោសេន ខយំ គតា”តិ។ “យទិ , មហារាជ, តេសំ មនោបទោសេន សុសមិទ្ធា ជនបទា ឧច្ឆិជ្ជន្តិ, អបិ នុ ខោ តេសំ មនោបសាទេន កិញ្ចិ និព្ពត្តេយ្យា”តិ? “អាម ភន្តេ”តិ។ “តេន ហិ, មហារាជ, សាមោ កុមារោ តិណ្ណំ ពលវន្តានំ ចេតោបសាទេន និព្ពត្តោ ឥសិនិម្មិតោ ទេវនិម្មិតោ បុញ្ញនិម្មិតោ”តិ។ ឯវមេតំ, មហារាជ, ធារេហិ។

“តយោមេ, មហារាជ, ទេវបុត្តា សក្កេន ទេវានមិន្ទេន អាយាចិតា កុលំ ឧប្បន្នា។ កតមេ តយោ? សាមោ កុមារោ មហាបនាទោ កុសរាជា, តយោមេតេ ពោធិសត្តា”តិ។ “សុនិទ្ទិដ្ឋា, ភន្តេ នាគសេន, គព្ភាវក្កន្តិ, សុកថិតំ ការណំ, អន្ធការោ អាលោកោ កតោ, ជដា វិជដិតា, និច្ឆុទ្ធា បរវាទា, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

គព្ភាវក្កន្តិបញ្ហោ ឆដ្ឋោ។

៧. សទ្ធម្មន្តរធានបញ្ហោ

៧. “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា ‘បញ្ចេវ ទានិ, អានន្ទ, វស្សសតានិ [វស្សសហស្សានិ (សី॰) បស្ស អ॰ និ॰ ៨.៥១] សទ្ធម្មោ ឋស្សតី’តិ។ បុន ច បរិនិព្ពានសមយេ សុភទ្ទេន បរិព្ពាជកេន បញ្ហំ បុដ្ឋេន ភគវតា ភណិតំ ‘ឥមេ ច, សុភទ្ទ [ទី॰ និ॰ ២.២១៤ បស្សិតព្ពំ], ភិក្ខូ សម្មា វិហរេយ្យុំ, អសុញ្ញោ លោកោ អរហន្តេហិ អស្សា’តិ, អសេសវចនមេតំ, និស្សេសវចនមេតំ, និប្បរិយាយវចនមេតំ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតេន ភណិតំ ‘បញ្ចេវ ទានិ, អានន្ទ, វស្សសតានិ សទ្ធម្មោ ឋស្សតី’តិ, តេន ហិ ‘អសុញ្ញោ លោកោ អរហន្តេហិ អស្សា’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ តថាគតេន ភណិតំ ‘អសុញ្ញោ លោកោ អរហន្តេហិ អស្សា’តិ, តេន ហិ ‘បញ្ចេវ ទានិ, អានន្ទ,

វស្សសតានិ សទ្ធម្មោ ឋស្សតី’តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ គហនតោបិ គហនតរោ ពលវតោបិ ពលវតរោ គណ្ឋិតោបិ គណ្ឋិតរោ, សោ តវានុប្បត្តោ, តត្ថ តេ ញាណពលវិប្ផារំ ទស្សេហិ មករោ វិយ សាគរព្ភន្តរគតោ”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ‘បញ្ចេវ ទានិ, អានន្ទ, វស្សសតានិ សទ្ធម្មោ ឋស្សតី’តិ។ បរិនិព្ពានសមយេ ច សុភទ្ទស្ស បរិព្ពាជកស្ស កថិតំ ‘ឥមេ ច, សុភទ្ទ, ភិក្ខូ សម្មា វិហរេយ្យុំ, អសុញ្ញោ លោកោ អរហន្តេហិ អស្សា’តិ។ តញ្ច បន, មហារាជ, ភគវតោ វចនំ នានត្ថញ្ចេវ ហោតិ នានាព្យញ្ជនញ្ច, អយំ សាសនបរិច្ឆេទោ, អយំ បដិបត្តិ បរិទីបនាតិ ទូរំ វិវជ្ជិតា តេ ឧភោ អញ្ញមញ្ញំ។ យថា, មហារាជ, នភំ បថវិតោ ទូរំ វិវជ្ជិតំ , និរយំ សគ្គតោ ទូរំ វិវជ្ជិតំ, កុសលំ អកុសលតោ ទូរំ វិវជ្ជិតំ, សុខំ ទុក្ខតោ ទូរំ វិវជ្ជិតំ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តេ ឧភោ អញ្ញមញ្ញំ ទូរំ វិវជ្ជិតា។

“អបិ ច, មហារាជ, មា តេ បុច្ឆា មោឃា អស្ស [អស្សុ (សី. បី.)], រសតោ តេ សំសន្ទិត្វា កថយិស្សាមិ ‘បញ្ចេវ ទានិ, អានន្ទ, វស្សសតានិ សទ្ធម្មោ ឋស្សតី’តិ យំ ភគវា អាហ, តំ ខយំ បរិទីបយន្តោ សេសកំ បរិច្ឆិន្ទិ, វស្សសហស្សំ, អានន្ទ, សទ្ធម្មោ តិដ្ឋេយ្យ, សចេ ភិក្ខុនិយោ ន បព្ពាជេយ្យុំ។ បញ្ចេវ ទានិ, អានន្ទ, វស្សសតានិ សទ្ធម្មោ ឋស្សតីតិ។ អបិ នុ ខោ, មហារាជ, ភគវា ឯវំ វទន្តោ សទ្ធម្មស្ស អន្តរធានំ វា វទេតិ អភិសមយំ វា បដិក្កោសតី”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “នដ្ឋំ, មហារាជ, បរិកិត្តយន្តោ សេសកំ បរិទីបយន្តោ បរិច្ឆិន្ទិ។ យថា, មហារាជ, បុរិសោ នដ្ឋាយិកោ សព្ពសេសកំ គហេត្វា ជនស្ស បរិទីបេយ្យ ‘ឯត្តកំ មេ ភណ្ឌំ នដ្ឋំ, ឥទំ សេសក’ន្តិ ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ភគវា នដ្ឋំ បរិទីបយន្តោ សេសកំ ទេវមនុស្សានំ កថេសិ ‘បញ្ចេវ ទានិ, អានន្ទ, វស្សសតានិ សទ្ធម្មោ ឋស្សតី’តិ។ យំ បន, មហារាជ, ភគវតា កថិតំ ‘បញ្ចេវ ទានិ, អានន្ទ, វស្សសតានិ សទ្ធម្មោ ឋស្សតី’តិ, សាសនបរិច្ឆេទោ ឯសោ។

“យំ បន បរិនិព្ពានសមយេ សុភទ្ទស្ស បរិព្ពាជកស្ស សមណេ បរិកិត្តយន្តោ អាហ ‘ឥមេ ច, សុភទ្ទ, ភិក្ខូ សម្មា វិហរេយ្យុំ, អសុញ្ញោ លោកោ អរហន្តេហិ អស្សា’តិ, បដិបត្តិបរិទីបនា ឯសា, ត្វំ បន តំ បរិច្ឆេទំ បរិទីបនញ្ច ឯករសំ ករោសិ។ យទិ បន តេ ឆន្ទោ, ឯករសំ កត្វា កថយិស្សាមិ, សក្កច្ចំ សុណោហិ មនសិករោហិ អវិក្ខិត្តមានសោ [អវិចលមានសោ (សី.) អវិមានសោ (បី. ក.)]។

“ឥធ, មហារាជ, តឡាកោ ភវេយ្យ នវសលិលសម្បុណ្ណោ សម្មុខមុត្តរិយន្តោ បរិច្ឆិន្នោ បរិវដុមកតោ, អបរិយាទិណ្ណេ យេវ តស្មិំ តឡាកេ ឧទកូបរិ មហាមេឃោ អបរាបរំ អនុប្បពន្ធេន្តោ អភិវស្សេយ្យ, អបិ នុ ខោ, មហារាជ, តស្មិំ តឡាកេ ឧទកំ បរិក្ខយំ បរិយាទានំ គច្ឆេយ្យា”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “កេន ការណេន មហារាជា”តិ? “មេឃស្ស, ភន្តេ, អនុប្បពន្ធតាយា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ជិនសាសនវរសទ្ធម្មតឡាកោ អាចារសីលគុណវត្តបដិបត្តិវិមលនវសលិលសម្បុណ្ណោ ឧត្តរិយន្តោ ភវគ្គមភិភវិត្វា ឋិតោ។ យទិ តត្ថ ពុទ្ធបុត្តា អាចារសីលគុណវត្តបដិបត្តិមេឃវស្សំ អបរាបរំ អនុប្បពន្ធាបេយ្យុំ អភិវស្សាបេយ្យុំ។ ឯវមិទំ ជិនសាសនវរសទ្ធម្មតឡាកោ ចិរំ ទីឃមទ្ធានំ តិដ្ឋេយ្យ, អរហន្តេហិ លោកោ អសុញ្ញោ ភវេយ្យ, ឥមមត្ថំ ភគវតា សន្ធាយ ភាសិតំ ‘ឥមេ ច, សុភទ្ទ, ភិក្ខូ សម្មា វិហរេយ្យុំ, អសុញ្ញោ លោកោ អរហន្តេហិ អស្សា’តិ។

“ตฺลฉ บต, ยหาราช, ยหติ ยหาอกฺกิลฺลธํ ฃลยาเต อบราบธิ์ ษฺกฺลติตากฺฐเกายฆาติ ฐบนฺตเรยฺยุ, อบิ ต ุเตา เนา, ยหาราช, อกฺกิลฺลธนฺตา ติฏฺฐาเนยฺยา”ติ ? “ต หิ, ภนฺตต, กิเยฺยา กิเยฺยา เนา อกฺกิลฺลธนฺตา ฃเลยฺย, กิเยฺยา กิเยฺยา บภาเนยฺยา”ติ “ดฺจเยจ เตา, ยหาราช, ฉนนหยฺยิยา [ฉนนหยฺยิยิ (ตาหฺษุ)] เลากฉาตฺยา ชิตนานตธเยฺยิ อาธาเรนีลกฺยาจตฺตบชิบตฺติยา ฃลติ บภานติ ฆฉิ บต, ยหาราช, ตฤตฺติริ ฑฺวฺฑบฺตฺตา บฏฺหิ บฉาติฆเฏฺหิ นยตฺถกตา นตตยฺปฺยตฺตา บฉเทยฺยุ, ตีนุ นิกฺลานุ ลตฺฐขาตา นิเกฺลยฺยุ, ธารีตฺตฺฐา นีลํ นยตฺตํ บริบฺุเรยฺยุ, ดฺจยิฉํ ชิตนานตธํ กิเยฺยา กิเยฺยา ธิรํ ฉีฆยฑฺฒาตํ ติเฏฺฐยฺย, อนุเฏฺฐา เลาเกา อรหเนฺตหิ อสฺุาติ ฐฺลยตฺตํ ภกจตา นนฺตาฆ ภานิตํ ‘ฐฺลเย ฉ, นุภทฺ, กิญฺจ นยฺยา ธิหเรยฺยุ, อนุเฏฺฐา เลาเกา อรหเนฺตหิ อสฺุา’ติ

“ตฺลฉ บต, ยหาราช, นิติฏฺฐนยษฺยชฺฉิตนบฺภานธิยลาิดานํ [นบฺภํ ษฺธิยลาิดานํ (นี)] นคฺยฺษฺลฺยเกรฺกธฺเฐฺฐต อบราบธิ์ ยเฑฺฐยฺยุ, อบิ ต ุเตา, ยหาราช, ตนิฺธิ อาฉาเน ยลกฺฑยรเธาชลฺลิ ฃาเนยฺยา”ติ? “ต หิ, ภนฺตต, อญฺญฉตฺ ธิยลตธํ เฆจ ภเจยฺยา”ติ “ดฺจเยจ เตา, ยหาราช, ชิตนานตธํ บกติตียฺลํ ฑฺยบกตกิเลนยลรเธาชลฺลิ, ฆฉิ ตํ ฑฺวฺฑบฺตฺตา อาธาเรนีลกฺยาจตฺตบชิบตฺตินเลฺลลฺฤตฺเจต ชิตนานตธํ นลฺลเกฺลยฺยุ [นลฺลิเกฺลยฺยุ (นี บี)], ดฺจยิฉํ ชิตนานตธํ ธิรํ ฉีฆยฑฺฒาตํ ติเฏฺฐยฺย, อนุเฏฺฐา ฉ เลาเกา อรหเนฺตหิ อสฺุาติ ฐฺลยตฺตํ ภกจตา นนฺตาฆ ภานิตํ ‘ฐฺลเย ฉ, นุภทฺ, กิญฺจ นยฺยา ธิหเรยฺยุ, อนุเฏฺฐา เลาเกา อรหเนฺตหิ อสฺุา’ติ บชิบตฺติยฺลกํ, ยหาราช, นตฺถนานตํ บชิบตฺติการณํ บชิบตฺติยา อตตฺรหิตาฆ ติฏฺฐตี”ติ

“ภนฺตต ตาภเนต, ‘นทฺธยตฺรฉาต’นฺติ ฆํ ธเฉนิ, กตยํ ตํ นทฺธยตฺรฉาต”นฺติ? “ตีณิยาติ, ยหาราช, นานตตฺรฉาตาติ กตยาติ ตีณิ? อฉิกยตฺรฉาตํ บชิบตฺตตฺรฉาตํ ลิงฺคตฺรฉาตํ , อฉิกเย, ยหาราช, อตฺรหิเต ษฺปฺยชิบตฺตฺยาบิ ฉยฺยาภินเยา ต เหาติ, บชิบตฺติยา อตฺรหิตาฆ นิกฺลาบฉบฏฺตฺติ อตฺรฉาฆติ, ลิงฺเคจ ติฏฺฐติ, ลิงฺเค อตฺรหิเต บเธจาบเฉฺฉธา เหาติ, ฐฺลยาติ เตา, ยหาราช, ตีณิ อตฺรฉาตาตี”ติ

“นุธิเฏฺฐาบิเตา, ภนฺตต ตาภเนต, บเญฺหา, กฑฺฒิเรา ฐฺลตฺตาตีกเตา, กฑฺฒิ กินฺตา, ตชฺฌา บรธาฉา ภกฺกา ติบฺภา กตา, ตฺจํ กณิธรธนภยานชฺฌาติ

นทฺธยตฺรฉาตบเญฺหา นตฺตเยา

ป. อภฺยนลเฉฺฉตบเญฺหา

ป. “ภนฺตต ตาภเนต, ตธาภเตา นทฺธํ อภฺยนลํ ฉนาเรบตฺา นทฺธญฺญฺตํ บเตฺตา, ฐฉาหุ นาธเนน อภฺยนเล นทฺธญฺญฺตํ บเตฺตา”ติ? “นทฺธํ, ยหาราช, อภฺยนลํ ฉนาเรบตฺา ภกจา นทฺธญฺญฺตํ บเตฺตา, ตตฺถิ ภกจเตา เนนภํ อภฺยนล”นฺติ

“កិំ បន, ភន្តេ, ទុក្ខា វេទនា តថាគតស្ស កាយេ ឧប្បន្នបុព្ពា”តិ? “អាម, មហារាជ, រាជគហេ ភគវតោ បាទោ សកលិកាយ [សក្ខលិកាយ (ស្យា៍ ក៍)] ខតោ, លោហិតបក្ខន្ទិកាពាធោ ឧប្បន្នោ, កាយេ អភិសន្នេ ជីវកេន វិរេចនេ ការិតេ, វាតាពាធោ ឧប្បន្នេ ឧបដ្ឋាកេន ថេរេន ឧណ្ហោទកំ បដិយាទិត”ន្តិ៍

“យទិ , ភន្តេ នាគសេន, តថាគតោ សព្ពំ អកុសលំ ឈាបេត្វា សព្ពញ្ញុតំ បត្តោ, តេន ហិ ភគវតោ បាទោ សកលិកាយ ខតោ, លោហិតបក្ខន្ទិកា ច អាពាធោ ឧប្បន្នោតិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា៍ យទិ តថាគតស្ស បាទោ សកលិកាយ ខតោ, លោហិតបក្ខន្ទិកា ច អាពាធោ ឧប្បន្នោ, តេន ហិ តថាគតោ សព្ពំ អកុសលំ ឈាបេត្វា សព្ពញ្ញុតំ បត្តោតិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា៍ នត្ថិ, ភន្តេ, វិនា កម្មេន វេទយិតំ, សព្ពំ តំ វេទយិតំ កម្មមូលកំ, តំ កម្មេនេវ វេទយតិ, ឥទម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ [និព្ពាហិយតព្ពោតិ (ក៍)]៍

“ន ហិ, មហារាជ, សព្ពំ តំ វេទយិតំ កម្មមូលកំ៍ អដ្ឋហិ, មហារាជ, ការណេហិ វេទយិតានិ ឧប្បជ្ជន្តិ, យេហិ ការណេហិ បុថូ សត្តា វេទនា វេទិយន្តិ៍ កតមេហិ អដ្ឋហិ? វាតសមុដ្ឋានានិបិ ខោ, មហារាជ, ឥធេកច្ចានិ វេទយិតានិ ឧប្បជ្ជន្តិ, បិត្តសមុដ្ឋានានិបិ ខោ, មហារាជ...បេ... សេម្ហសមុដ្ឋានានិបិ ខោ, មហារាជ...បេ... សន្និបាតិកានិបិ ខោ, មហារាជ...បេ... ឧតុបរិណាមជានិបិ ខោ, មហារាជ...បេ... វិសមបរិហារជានិបិ ខោ, មហារាជ...បេ... ឱបក្កមិកានិបិ ខោ, មហារាជ...បេ... កម្មវិបាកជានិបិ ខោ, មហារាជ, ឥធេកច្ចានិ វេទយិតានិ ឧប្បជ្ជន្តិ៍ ឥមេហិ ខោ, មហារាជ, អដ្ឋហិ ការណេហិ បុថូ សត្តា វេទនា វេទយន្តិ៍ តត្ថ យេ តេ បុគ្គលា ‘សត្តេ កម្មំ វិពាធតី’តិ វទេយ្យុំ, តេ ឥមេ បុគ្គលា សត្តការណំ បដិពាហន្តិ៍ តេសំ តំ វចនំ មិច្ឆា”តិ៍ “ភន្តេ នាគសេន, យញ្ច វាតិកំ យញ្ច បិត្តិកំ យញ្ច សេម្ហិកំ យញ្ច សន្និបាតិកំ យញ្ច ឧតុបរិណាមជំ យញ្ច វិសមបរិហារជំ យញ្ច ឱបក្កមិកំ, សព្ពេតេ កម្មសមុដ្ឋានា យេវ, កម្មេនេវ តេ សព្ពេ សម្ភវន្តី”តិ៍

“យទិ, មហារាជ, តេបិ សព្ពេ កម្មសមុដ្ឋានាវ អាពាធា ភវេយ្យុំ, ន តេសំ កោដ្ឋាសតោ លក្ខណានិ ភវេយ្យុំ៍ វាតោ ខោ, មហារាជ, កុប្បមានោ ទសវិធេន កុប្បតិ សីតេន ឧណ្ហេន ជិឃច្ឆាយ បិបាសាយ អតិភុត្តេន ឋានេន បធានេន អាធាវនេន ឧបក្កមេន កម្មវិបាកេន៍ តត្រ យេ តេ នវ វិធា, ន តេ អតីតេ, ន អនាគតេ, វត្តមានកេ ភវេ ឧប្បជ្ជន្តិ, តស្មា ន វត្តព្ពា ‘កម្មសម្ភវា សព្ពា វេទនា’តិ៍ បិត្តំ, មហារាជ, កុប្បមានំ តិវិធេន កុប្បតិ សីតេន ឧណ្ហេន វិសមភោជនេន៍ សេម្ហំ,មហារាជ, កុប្បមានំ តិវិធេន កុប្បតិ សីតេន ឧណ្ហេន អន្នបានេន៍ យោ ច, មហារាជ, វាតោ យញ្ច បិត្តំ យញ្ច សេម្ហំ,តេហិ តេហិ កោបេហិ កុប្បិត្វា មិស្សី ហុត្វា សកំ សកំ វេទនំ អាកឌ្ឍតិ៍ ឧតុបរិណាមជា, មហារាជ, វេទនា ឧតុបរិយាមេន ឧប្បជ្ជតិ៍ វិសមបរិហារជា វេទនា វិសមបរិហារេន ឧប្បជ្ជតិ៍ ឱបក្កមិកា, មហារាជ, វេទនា អត្ថិ កិរិយា, អត្ថិ កម្មវិបាកា, កម្មវិបាកជា វេទនា បុព្ពេ កតេន កម្មេន ឧប្បជ្ជតិ៍ ឥតិ ខោ, មហារាជ, អប្បំ កម្មវិបាកជំ, ពហុតរំ អវសេសំ៍ តត្ថ ពាលា ‘សព្ពំ កម្មវិបាកជំ យេវា’តិ អតិធាវន្តិ៍ តំ កម្មំ ន សក្កា វិនា ពុទ្ធញាណេន វវត្ថានំ កាតុំ៍

“ឃំ បត, យហារាជ, ភកចេតា បិេដា សកលិកាឃ លេតា, តំ េចឥឃិតំ េតច ចាតសយដ្ឋាតំ, ត បិត្តសយដ្ឋាតំ, ត េសយ្យសយដ្ឋាតំ, ត សត្ថិបិតិតំ, ត ដ្ដត្យបរិណាយជំ, ត ចិសយបរិហារជំ, ត កយុចិបិកជំ, ឍបក្កមិតំ េឃច៑ េគចគេត្តា ហិ, យហារាជ, ពាហ្វតិ ជាតិសតសហស្សានិ តឆាកេត អាឈាតំ ពាត្ថិ, េសា េតត អាឈាេតត យហតិ៑ កទ្ធំ សិលំ កេហត្វា ‘យត្វេក បិេតស្សាយី’តិ យុត្តិំ, អឆេត្តោ េត្ត េសលិ អាកត្តោ តំ សិលំ តឆាកតំ អសយ្យត្តំ េឃច សយ្យជិត្ថិស្ស, តាវំ បហារេទត បបជិកា កិឌ្ឍិត្វា ភកចេតា បិេឆ បតិត្វា ទ្វហិតំ [តិបតិត្វា ទ្វឈិតំ (ស្យា៑)] ដ្ដប្បាេឆសិ, កយុចិបិកេតា ចា, យហារាជ, ភកចេតា ឲុសា េចឥតា តិច្ឆត្តា កិរិឃេតា ចា, តត្វត្តិ តត្វេត្តា េចឥតា៑

“ឃឆា, យហារាជ, េលត្តគដ្ឋតាឃ ចា ពីជំ ត សម្កចតិ ពីជគដ្ឋតាឃ ចា៑ ឲចេយច េលា, យហារាជ, កយុចិបិកេតា ចា ភកចេតា ឲុសា េចឥតា តិច្ឆត្តា កិរិឃេតា ចា, តត្វត្តិ តត្វេត្តា េចឥតា៑

“ឃឆា ចា បត, យហារាជ, េកាដ្ឋគដ្ឋតាឃ ចា េភាជតំ ចិសយំ បរិណាយតិ អាហារគដ្ឋតាឃ ចា, ឲចេយច េលា, យហារាជ, កយុចិបិកេតា ចា ភកចេតា ឲុសា េចឥតា តិច្ឆត្តា កិរិឃេតា ចា, តត្វត្តិ តត្វេត្តា េចឥតា៑ អបិ ច, យហារាជ, តត្តិ ភកចេតា កយុចិបិកជា េចឥតា, តត្តិ ចិសយបរិហារជា េចឥតា, អចេសេសហិ សយដ្ឋាេតហិ ភកចេតា េចឥតា ដ្ដប្បជ្ជតិ, តាឃ ច បត េចឥតាឃ ត សក្កា ភកចត្តំ ឌីចិតា េចារេទាបតុំ៑

“តិបតត្តិ , យហារាជ, ពុយស្ថិ ចាត្យុយហាក្វតិេក [ចាត្យុយហាក្វតិេក (សី៑)] កាេឃ ពុដ្ឋាតិដ្ឋា ស្សកាស្សកេចឥតា៑ ពុឆ, យហារាជ, អាកាេស លិេត្តា េលឌ្ឍ យហាបឆចិឃា តិបតតិ, អបិ តុ េលា េសា, យហារាជ, េលឌ្ឍ ប្សុេត្តា កេតត យហាបឆចិឃា តិបតី”តិ? “ត ហិ, ភេន្តា, តត្តិ េសា, ភេន្តា, េហតុ យហាបឆចិឃា, េឃត េហតុតា យហាបឆចី ក្យសលាក្យសលចិបិកំ បជិសំេចេឥយ្យ, បច្ចុប្បេន្នត , ភេន្តា, អកយុេកាត េហតុតា េសា េលឌ្ឍ យហាបឆចិឃំ តិបតតិ៑ ឃឆា, យហារាជ, យហាបឆចី, ឲចំ តឆាកេតា គដ្ឋេត្តា៑ ឃឆា េលឌ្ឍ ប្សុេត្តា អកេតត យហាបឆចិឃំ តិបតតិ, ឲចេយច េលា, យហារាជ, តឆាកតស្ស ប្សុេត្តា អកេតត សា សកលិកាបិេឆ តិបតិតា៑

“ពុឆ បត, យហារាជ, យតុស្សា យហាបឆចិ កិត្តត្តិ ច លលត្តិ ច, អបិ តុ េលា, យហារាជ, េត យតុស្សា ប្សុេត្តា កេតត យហាបឆចិ កិត្តត្តិ ច លលត្តិ ចា”តិ? “ត ហិ ភេន្តា”តិ៑ “ឲចេយច េលា, យហារាជ, ឃា សា សកលិកា ភកចេតា បិេឆ តិបតិតា, ត សា សកលិកា ប្សុេត្តា កេតត ភកចេតា បិេឆ តិបតិតា៑ េឃាបិ, យហារាជ, ភកចេតា េលាហិតបក្ខត្តិកាពាេឆា ដ្ដប្បេន្នា, េសាបិ អាពាេឆា ត ប្សុេត្តា កេតត ដ្ដប្បេន្នា, សត្តិបិតិេកតេតច ដ្ដប្បេន្នា, េឃ េកចិ, យហារាជ, ភកចេតា កាឃិកា អាពាឆា ដ្ដប្បត្តា, ត េត កយុាកិតិច្ឆត្តា, លត្តិ ឲេតសំ សយដ្ឋាតាតំ អញ្ញតេរេតា តិច្ឆត្តា៑

“កាសិតេយ្យតំ, យហារាជ, ភកចតា េឆចាតិេឆេចត សំឃុត្តតិកាឃចេលឡេក េយាឡុពុឃសីចេក [េយាលិឃសិចេក (ស្យា៑ ក៑) សំ៑ តិ៑

“‘បិត្តសឃដ្ឋាភាតិបិ ហោ, សីចក, ក្តូឆេកច្ឆាតិ ចេឆឃិតាតិ ក្ឋបជ្ជត្តិ៍ សាឃឃ្យិ ហោ ឲតំ, សីចក, ចេឌិតត្ថំ, ឃថា បិត្តសឃដ្ឋាភាតិបិ ក្តូឆេកច្ឆាតិ ចេឆឃិតាតិ ក្ឋបជ្ជត្តិ៍ លេកាឃ្យបិ ហោ ឲតំ, សីចក, សច្ឆសឃុតំ, ឃថា បិត្តសឃដ្ឋាភាតិបិ ក្តូឆេកច្ឆាតិ ចេឆឃិតាតិ ក្ឋបជ្ជត្តិ៍ ពព, សីចក, េឃ េត សឃណព្រាហ្មណា ឲចំចាឌិតោ ឲចំឌិដ្ឋិតោ “ឃំ កិញ្ចាឃំ បុរិសបុគ្គលោ បជិសំចេឆេតិ សុល៎ ចា ទុក្ខំ ចា អទុក្ខមសុល៎ ចា, សព្វំ តំ បុព្វេ កតហេតូ”តិ ៈ ឃច្ឆា សាឃំ ញាតំ, តច្ឆា អតិធាចត្តិ, ឃច្ឆា លេកេ សច្ឆសឃុតំ, តច្ឆា អតិធាចត្តិ៍ តស្មា តេសំ សឃណព្រាហ្មណានំ មិច្ឆាតិ ចទាមិ៍

“‘សេឃ្យសឃដ្ឋាភាតិបិ ហោ, សីចក, ក្តូឆេកច្ឆាតិ ចេឆឃិតាតិ ក្ឋបជ្ជត្តិ៍ ចាតសឃដ្ឋាភាតិបិ ហោ, សីចក...បេ... សត្តិបាតិកាតិបិ ហោ, សីចក...បេ... ក្ឋតុបរិណាមជាតិបិ ហោ, សីចក...បេ... ចិសមបរិហារជាតិបិ ហោ , សីចក...បេ... ឱបក្កមិកាតិបិ ហោ, សីចក...បេ... កមុចិបាកជាតិបិ ហោ, សីចក, ក្តូឆេកច្ឆាតិ ចេឆឃិតាតិ ក្ឋបជ្ជត្តិ៍ សាឃឃ្យិ ហោ ឲតំ, សីចក, ចេឌិតត្ថំ, ឃថា កមុចិបាកជាតិបិ ក្តូឆេកច្ឆាតិ ចេឆឃិតាតិ ក្ឋបជ្ជត្តិ៍ លេកាឃ្យបិ ហោ ឲតំ, សីចក, សច្ឆសឃុតំ, ឃថា កមុចិបាកជាតិបិ ក្តូឆេកច្ឆាតិ ចេឆឃិតាតិ ក្ឋបជ្ជត្តិ៍ ពព, សីចក, េឃ េត សឃណព្រាហ្មណា ឲចំចាឌិតោ ឲចំឌិដ្ឋិតោ “ឃំ កិញ្ចាឃំ បុរិសបុគ្គលោ បជិសំចេឆេតិ សុល៎ ចា ទុក្ខំ ចា អទុក្ខមសុល៎ ចា, សព្វំ តំ បុព្វេ កតហេតូ”តិ៍ ឃច្ឆា សាឃំ ញាតំ, តច្ឆា អតិធាចត្តិ, ឃច្ឆា លេកេ សច្ឆសឃុតំ, តច្ឆា អតិធាចត្តិ៍ តស្មា តេសំ សឃណព្រាហ្មណានំ មិច្ឆាតិ ចទាមិ”’តិ៍

“ក្តតិបិ, មហារាជ, ត សត្តា ចេឆតា កមុចិបាកជា, សត្ថំ, មហារាជ, អកុសលំ ឈារេបត្វា ភកចា សត្តញ្ញាតំ បេត្តាតិ ឲចេមតំ ធារេហិ”តិ៍ “សាធុ, ភន្តេ ភាគសេត, ឲចេមតំ តថា សម្បដិច្ឆាមិ”តិ៍

អកុសលច្ឆេឆតបញ្ហោ អដ្ឋមោ៍

៤៍ ក្ឋត្តរិការហិឃបញ្ហោ

៤៍ “ភន្តេ ភាគសេត, តុមេហ្រភណឆ ‘ឃំ កិញ្ចិ ការហិឃំ តថាកតស្ស, សព្វំ តំ ពោធិឃា មេឃច មូលេ បរិនិដ្ឋិតំ, តត្ថិ តថាកតស្ស ក្ឋត្តរិ ការហិឃំ, កតស្ស ចា បតិចមោ’តិ, ក្តូឆច្ឆា តេមាសំ បដិសល្លានំ ធិស្សតិ៍ ឃឌិ, ភន្តេ ភាគសេត, ឃំ កិញ្ចិ ការហិឃំ តថាកតស្ស, សព្វំ តំ ពោធិឃា មេឃច មូលេ បរិនិដ្ឋិតំ, តត្ថិ តថាកតស្ស ក្ឋត្តរិ ការហិឃំ, កតស្ស ចា បតិចមោ, តេន ហិ ‘តេមាសំ បដិសល្លីនោ’តិ ឃំ ចចនំ, តំ មិច្ឆា៍ ឃឌិ តេមាសំ បដិសល្លីនោ, តេន ហិ ‘ឃំ កិញ្ចិ ការហិឃំ, តថាកតស្ស, សព្វំ តំ ពោធិឃា មេឃច មូលេ បរិនិដ្ឋិត’ន្តិ តម្បិ ចចនំ មិច្ឆា ៈ តត្ថិ កតការហិឃស្ស បដិសល្លានំ, សការហិឃស្សេច បដិសល្លានំ ឃថា នាម ព្យាធិតស្សេច ភេសជ្ជេន ការហិឃំ ហោតិ, អព្យាធិតស្ស កិំ ភេសជ្ជេន៍ ឆាតស្សេច ភោជនេន ការហិឃំ ហោតិ, អឆាតស្ស កិំ ភោជនេន៍ ឲចមេច ហោ, ភន្តេ ភាគសេត, តត្ថិ

កតករណីយស្ស បដិសល្លានំ, សករណីយស្សេវ បដិសល្លានំ។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“យំ កិញ្ចិ, មហារាជ, ករណីយំ តថាគតស្ស, សព្ពំ តំ ពោធិយា យេវ មូលេ បរិនិដ្ឋិតំ, នត្ថិ តថាគតស្ស ឧត្តរិ ករណីយំ, កតស្ស វា បតិចយោ, ភគវា ច តេមាសំ បដិសល្លីនោ, បដិសល្លានំ ខោ, មហារាជ, ពហុគុណំ, សព្ពេបិ តថាគតា បដិសល្លីយិត្វា សព្ពញ្ញុតំ បត្តា, តំ តេ សុកតគុណមនុស្សរន្តា បដិសល្លានំ សេវន្តិ។ យថា, មហារាជ, បុរិសោ រញ្ញោ សន្តិកា លទ្ធវរោ បដិលទ្ធភោគោ តំ សុកតគុណមនុស្សរន្តោ អបរាបរំ រញ្ញោ ឧបដ្ឋានំ ឯតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សព្ពេបិ តថាគតា បដិសល្លីយិត្វា សព្ពញ្ញុតំ បត្តា, តំ តេ សុកតគុណមនុស្សរន្តា បដិសល្លានំ សេវន្តិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, បុរិសោ អាតុរោ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ ភិសក្កមុបសេវិត្វា សោត្ថិមនុប្បត្តោ តំ សុកតគុណមនុស្សរន្តោ អបរាបរំ ភិសក្កមុបសេវតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សព្ពេបិ តថាគតា បដិសល្លីយិត្វា សព្ពញ្ញុតំ បត្តា, តំ តេ សុកតគុណមនុស្សរន្តា បដិសល្លានំ សេវន្តិ។

“អដ្ឋវីសតិ ខោ បនិមេ, មហារាជ, បដិសល្លានគុណា, យេ គុណេ សមនុស្សរន្តា [សមនុបស្សន្តា (សី។ បី។)] តថាគតា បដិសល្លានំ សេវន្តិ។ កតមេ អដ្ឋវីសតិ? ឥធ, មហារាជ, បដិសល្លានំ បដិសល្លីយមានំ អត្តានំ រក្ខតិ, អាយុំ វឌ្ឍេតិ, ពលំ ទេតិ, វជ្ជំ បិទហតិ, អយសមបនេតិ, យសមុបនេតិ, អរតិំ វិនោទេតិ, រតិមុបទហតិ, ភយមបនេតិ, វេសារជ្ជំ ករោតិ, កោសជ្ជមបនេតិ, វីរិយមភិជនេតិ, រាគមបនេតិ, ទោសមបនេតិ, មោហមបនេតិ, មានំ និហន្តិ, វិតក្កំ ភញ្ជតិ, ចិត្តំ ឯកគ្គំ ករោតិ, មានសំ ស្នេហយតិ [សោភយតិ (សី។)], ហាសំ ជនេតិ, គរុកំ ករោតិ, លាភមុប្បាទយតិ, នមស្សិយំ ករោតិ , បីតិំ បាបេតិ, បាមោជ្ជំ ករោតិ, សង្ខារានំ សភាវំ ទស្សយតិ, ភវប្បដិសន្ធិំ ឧគ្ឃាដេតិ, សព្ពសាមញ្ញំ ទេតិ។ ឥមេ ខោ, មហារាជ, អដ្ឋវីសតិ បដិសល្លានគុណា, យេ គុណេ សមនុស្សរន្តា តថាគតា បដិសល្លានំ សេវន្តិ។

“អបិ ច ខោ, មហារាជ, តថាគតា សន្តំ សុខំ សមាបត្តិរតិំ អនុភវិតុកាមា បដិសល្លានំ សេវន្តិ បរិយោសិតសង្កប្បា។ ចតូហិ ខោ, មហារាជ, ការណេហិ តថាគតា បដិសល្លានំ សេវន្តិ។ កតមេហិ ចតូហិ? វិហារផាសុតាយបិ, មហារាជ, តថាគតា បដិសល្លានំ សេវន្តិ, អនវជ្ជគុណពហុលតាយបិ តថាគតា បដិសល្លានំ សេវន្តិ, អសេសអរិយវីថិតាយបិ តថាគតា បដិសល្លានំ សេវន្តិ, សព្ពពុទ្ធានំ ថុតថោមិតវណ្ណិតបសត្ថតាយបិ តថាគតា បដិសល្លានំ សេវន្តិ។ ឥមេហិ ខោ, មហារាជ, ចតូហិ ការណេហិ តថាគតា បដិសល្លានំ សេវន្តិ។ ឥតិ ខោ, មហារាជ, តថាគតា បដិសល្លានំ សេវន្តិ ន សករណីយតាយ, ន កតស្ស វា បតិចយាយ, អថ ខោ អានិសំសទស្សាវិតាយ តថាគតា បដិសល្លានំ សេវន្តី”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ឧត្តរិករណីយបញ្ហោ ទសមោ។

១០. ឥទ្ធិពលទស្សនបញ្ហោ

១០. “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា ‘តថាគតស្ស ខោ, អានន្ទ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា, សោ អាកង្ខមានោ, អានន្ទ, តថាគតោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា’តិ។ បុន ច ភណិតំ ‘ឥតោ តិណ្ណំ មាសានំ អច្ចយេន តថាគតោ បរិនិព្ពាយិស្សតី’តិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ភគវតា ភណិតំ ‘តថាគតស្ស ខោ, អានន្ទ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា...បេ... កប្បាវសេសំ វា’តិ, តេន ហិ តេមាសបរិច្ឆេទោ មិច្ឆា។ យទិ, ភន្តេ, តថាគតេន ភណិតំ ‘ឥតោ តិណ្ណំ មាសានំ អច្ចយេន តថាគតោ បរិនិព្ពាយិស្សតី’តិ, តេន ហិ “តថាគតស្ស ខោ, អានន្ទ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា...បេ... កប្បាវសេសំ វា’តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ នត្ថិ តថាគតានំ អដ្ឋានេ គជ្ជិតំ។ អមោឃវចនា ពុទ្ធា ភគវន្តោ តថវចនា អទ្វេជ្ឈវចនា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ គម្ភីរោ សុនិបុណោ ទុវិញ្ញេយ្យោ តវានុប្បត្តោ, ភិន្ទេតំ ទិដ្ឋិជាលំ, ឯកំសេ ឋបយ, ភិន្ទ បរប្បវាទ”ន្តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ‘តថាគតស្ស ខោ, អានន្ទ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា...បេ... កប្បាវសេសំ វា’តិ, តេមាសបរិច្ឆេទោ ច ភណិតោ, សោ ច បន កប្បោ អាយុកប្បោ វុច្ចតិ។ ន, មហារាជ, ភគវា អត្តនោ ពលំ កិត្តយមានោ ឯវមាហ, ឥទ្ធិពលំ បន មហារាជ, ភគវា បរិកិត្តយមានោ ឯវមាហ ‘តថាគតស្ស ខោ, អានន្ទ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា...បេ... កប្បាវសេសំ វា’តិ។

“យថា, មហារាជ, រញ្ញោ អស្សាជានីយោ ភវេយ្យ សីឃគតិ អនិលជវោ, តស្ស រាជា ជវពលំ បរិកិត្តយន្តោ សនេគមជានបទភដពលព្រាហ្មណគហបតិអមច្ចជនមជ្ឈេ ឯវំ វទេយ្យ ‘អាកង្ខមានោ មេ, ភោ, អយំ ហយវរោ សាគរជលបរិយន្តំ មហិំ អនុវិចរិត្វា ខណេន ឥធាគច្ឆេយ្យា’តិ, ន ច តំ ជវគតិំ តស្សំ បរិសាយំ ទស្សេយ្យ, វិជ្ជតិ ច សោ ជវោ តស្ស, សមត្ថោ ច សោ ខណេន សាគរជលបរិយន្តំ មហិំ អនុវិចរិតុំ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ភគវា អត្តនោ ឥទ្ធិពលំ បរិកិត្តយមានោ ឯវមាហ, តម្បិ តេវិជ្ជានំ ឆឡភិញ្ញានំ អរហន្តានំ វិមលខីណាសវានំ ទេវមនុស្សានញ្ច មជ្ឈេ និសីទិត្វា ភណិតំ ‘តថាគតស្ស ខោ, អានន្ទ, ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា ភាវិតា ពហុលីកតា យានីកតា វត្ថុកតា អនុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ធា, សោ អាកង្ខមានោ, អានន្ទ, តថាគតោ កប្បំ វា តិដ្ឋេយ្យ កប្បាវសេសំ វា’តិ។ វិជ្ជតិ ច តំ, មហារាជ, ឥទ្ធិពលំ ភគវតោ, សមត្ថោ ច ភគវា ឥទ្ធិពលេន កប្បំ វា ឋាតុំ កប្បាវសេសំ វា, ន ច ភគវា តំ ឥទ្ធិពលំ តស្សំ បរិសាយំ ទស្សេតិ, អនត្ថិកោ, មហារាជ, ភគវា សព្ពភវេហិ, គរហិតា ច តថាគតស្ស សព្ពភវា។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ‘សេយ្យថាបិ, ភិក្ខវេ, អប្បមត្តកោបិ គូថោ ទុគ្គន្ធោ ហោតិ ។ ឯវមេវ ខោ អហំ, ភិក្ខវេ, អប្បមត្តកម្បិ ភវំ ន វណ្ណេមិ អន្តមសោ អច្ឆរាសង្ឃាតមត្តម្បី’តិ អបិ នុ ខោ, មហារាជ, ភគវា សព្ពភវគតិយោនិយោ គូថសមំ ទិស្វា ឥទ្ធិពលំ និស្សាយ ភវេសុ ឆន្ទរាគំ ករេយ្យា”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “តេន ហិ, មហារាជ, ភគវា ឥទ្ធិពលំ បរិកិត្តយមានោ ឯវរូបំ ពុទ្ធសីហនាទមភិនទី”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ឥទ្ធិពលទស្សនបញ្ហោ ទសមោ។

ឥទ្ធិពលវគ្គោ បឋមោ។

ឥមស្មិំ វគ្គេ ទស បញ្ហា។

២. អភេជ្ជវគ្គោ

១. ខុទ្ទានុខុទ្ទកបញ្ហោ

១. “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា ‘អភិញ្ញាយាហំ, ភិក្ខវេ, ធម្មំ ទេសេមិ នោ អនភិញ្ញាយា’តិ។ បុន ច វិនយបញ្ញត្តិយា ឯវំ ភណិតំ ‘អាកង្ខមានោ, អានន្ទ, សង្ឃោ មមច្ចយេន ខុទ្ទានុខុទ្ទកានិ សិក្ខាបទានិ សមូហនតុ’តិ។ កិំ នុ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, ខុទ្ទានុខុទ្ទកានិ សិក្ខាបទានិ ទុប្បញ្ញត្តានិ, ឧទាហុ អវត្ថុស្មិំ អជានិត្វា បញ្ញត្តានិ, យំ ភគវា អត្តនោ អច្ចយេន ខុទ្ទានុខុទ្ទកានិ សិក្ខាបទានិ សមូហនាបេតិ? យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ភគវតា ភណិតំ ‘អភិញ្ញាយាហំ, ភិក្ខវេ, ធម្មំ ទេសេមិ នោ អនភិញ្ញាយា’តិ, តេន ហិ ‘អាកង្ខមានោ, អានន្ទ, សង្ឃោ មមច្ចយេន ខុទ្ទានុខុទ្ទកានិ សិក្ខាបទានិ សមូហនតុ’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ តថាគតេន វិនយបញ្ញត្តិយា ឯវំ ភណិតំ ‘អាកង្ខមានោ, អានន្ទ, សង្ឃោ មមច្ចយេន ខុទ្ទានុខុទ្ទកានិ សិក្ខាបទានិ សមូហនតុ’តិ តេន ហិ ‘អភិញ្ញាយាហំ, ភិក្ខវេ, ធម្មំ ទេសេមិ នោ អនភិញ្ញាយា’តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ សុខុមោ និបុណោ គម្ភីរោ សុគម្ភីរោ ទុន្និជ្ឈាបយោ, សោ តវានុប្បត្តោ, តត្ថ តេ ញាណពលវិប្ផារំ ទស្សេហី”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ‘អភិញ្ញាយាហំ, ភិក្ខវេ, ធម្មំ ទេសេមិ នោ អនភិញ្ញាយា’តិ, វិនយបញ្ញត្តិយាបិ ឯវំ ភណិតំ ‘អាកង្ខមានោ, អានន្ទ, សង្ឃោ មមច្ចយេន ខុទ្ទានុខុទ្ទកានិ សិក្ខាបទានិ សមូហនតុ’តិ, តំ បន, មហារាជ, តថាគតោ ភិក្ខូ វីមំសមានោ អាហ ‘ឧក្កលេស្សន្តិ [ឧក្កលិស្សន្តិ (សី។), ឧស្សក្កិស្សន្តិ (ស្យា។)] នុ ខោ មម សាវកា មយា វិស្សជ្ជាបីយមានា មមច្ចយេន ខុទ្ទានុខុទ្ទកានិ សិក្ខាបទានិ, ឧទាហុ អាទិយិស្សន្តី’តិ។

“យថា, មហារាជ, ចក្កវត្តី រាជា បុត្តេ ឯវំ វទេយ្យ ‘អយំ ខោ, តាតា, មហាជនបទោ សព្ពទិសាសុ សាគរបរិយន្តោ, ទុក្ករោ, តាតា, តាវតកេន ពលេន ធារេតុំ, ឯថ តុម្ហេ, តាតា, មមច្ចយេន បច្ចន្តេ បច្ចន្តេ ទេសេ បជហថា’តិ។ អបិ នុ ខោ តេ, មហារាជ, កុមារា បិតុអច្ចយេន ហត្ថគតេ ជនបទេ សព្ពេ តេ បច្ចន្តេ បច្ចន្តេ ទេសេ មុញ្ចេយ្យុ”ន្តិ? “ន ហិ ភន្តេ, រាជតោ [រាជានោ (សី។ បី។)], ភន្តេ, លុទ្ធតរា [លទ្ធតរា (ក។)] កុមារា រជ្ជលោភេន តទុត្តរិំ ទិគុណតិគុណំ ជនបទំ បរិគ្គណ្ហេយ្យុំ [បរិគណ្ហេយ្យុំ (សី។ បី។)], កិំ បន តេ ហត្ថគតំ ជនបទំ មុញ្ចេយ្យុ”ន្តិ? “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ ភិក្ខូ វីមំសមានោ ឯវមាហ ‘អាកង្ខមានោ, អានន្ទ, សង្ឃោ មមច្ចយេន

ᨡᩩᨴ᩠ᨴᩣᨶᩩᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩣᨶᩥ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩣᨶᩥ ᩈᨾᩪᩉᨶᨲᩩ’ᨲᩥ. ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨸᩁᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨸᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩃᩮᩣᨽᩮᨶ ᩋᨬ᩠ᨬᨾ᩠ᨸᩥ ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᩴ ᨴᩥᨿᨯ᩠ᨰᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩈᨲᩴ ᨣᩮᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᨠᩥᩴ ᨸᨶ ᨸᨠᨲᩥᨸᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩴ ᨾᩩᨬ᩠ᨧᩮᨿ᩠ᨿᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ?

“ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨿᩴ ᨽᨣᩅᩣ ᩋᩣᩉ ‘ᨡᩩᨴ᩠ᨴᩣᨶᩩᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩣᨶᩥ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩣᨶᩦ’ᨲᩥ, ᩑᨲ᩠ᨳᩣᨿᩴ ᨩᨶᨲᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩪᩊ᩠ᩉᩣ ᩅᩥᨾᨲᩥᨩᩣᨲᩣ ᩋᨵᩥᨠᨲᩣ ᩈᩴᩈᨿᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᩣ. ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩣᨶᩥ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩣᨶᩥ, ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᩋᨶᩩᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩣᨶᩥ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩣᨶᩦ”ᨲᩥ? “ᨴᩩᨠ᩠ᨠᨭᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩴ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩴ, ᨴᩩᨻ᩠ᨽᩣᩈᩥᨲᩴ ᩋᨶᩩᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩴ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩴ, ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨡᩩᨴ᩠ᨴᩣᨶᩩᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᩣᨶᩥ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩣᨶᩥ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩮᩉᩥᨸᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩉᩣᨳᩮᩁᩮᩉᩥ ᩑᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᨾᨲᩥ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩥᨲᩣ, ᨲᩮᩉᩥᨸᩥ ᩑᨠᨩ᩠ᨫᩴ ᨶ ᨠᨲᩮᩣ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᨱ᩠ᨮᩥᨲᩥᨸᩁᩥᨿᩣᨿᩮ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩑᩈᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᩏᨸᨴᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ”ᨲᩥ. “ᨧᩥᩁᨶᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨩᩥᨶᩁᩉᩔᩴ ᩋᨩ᩠ᨩᩮᨲᩁᩉᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩅᩥᩅᨭᩴ ᨸᨠᩣᩈᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ.

ᨡᩩᨴ᩠ᨴᩣᨶᩩᨡᩩᨴ᩠ᨴᨠᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨸᨮᨾᩮᩣ.

᪑. ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩦᨿᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪑. “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ ‘ᨶᨲ᩠ᨳᩣᨶᨶ᩠ᨴ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨾᩩᨭ᩠ᨮᩦ’ᨲᩥ, ᨸᩩᨶ ᨧ ᨳᩮᩁᩮᨶ ᨾᩣᩃᩩᨠ᩠ᨿᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ [ᨾᩣᩃᩩᨦ᩠ᨠ᩠ᨿᩣᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ (ᩈᩦ. ᩈ᩠ᨿᩣ. ᨸᩦ.) ᩈᩴ. ᨶᩥ. ᪓.᪕᪕; ᩋ. ᨶᩥ. ᪑.᪓.᪔᪕ ᨸᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ] ᨸᨬ᩠ᩉᩴ ᨸᩩᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨶ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩣᩈᩥ. ᩑᩈᩮᩣ ᨡᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨴ᩠ᩅᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ [ᨴ᩠ᩅᨿᨲᩮᩣ (ᩈᩦ.)] ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ ᩋᨩᩣᨶᨶᩮᨶ ᩅᩣ ᨣᩩᨿ᩠ᩉᨠᩁᨱᩮᨶ ᩅᩣ. ᨿᨴᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨽᨱᩥᨲᩴ ‘ᨶᨲ᩠ᨳᩣᨶᨶ᩠ᨴ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨾᩩᨭ᩠ᨮᩦ’ᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᨳᩮᩁᩔ ᨾᩣᩃᩩᨠ᩠ᨿᨸᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᩋᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨶ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩴ. ᨿᨴᩥ ᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨶ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩴ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥ. ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩏᨽᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭᩥᨠᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨲᩅᩣᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨲᨿᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ”ᨲᩥ.

“ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ‘ᨶᨲ᩠ᨳᩣᨶᨶ᩠ᨴ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᨾᩩᨭ᩠ᨮᩦ’ᨲᩥ, ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᨲᩮᩣ ᨧ ᨳᩮᩁᩮᨶ ᨾᩣᩃᩩᨠ᩠ᨿᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨸᩩᨧ᩠ᨨᩥᨲᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ, ᨲᨬ᩠ᨧ ᨸᨶ ᨶ ᩋᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨶ ᨣᩩᨿ᩠ᩉᨠᩁᨱᩮᨶ. ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥᨾᩣᨶᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᨬ᩠ᩉᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩣᨶᩥ. ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ? ᩑᨠᩴᩈᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᩅᩥᨽᨩ᩠ᨩᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨸᨭᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨮᨸᨶᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣᨲᩥ.

“ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨧ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩑᨠᩴᩈᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ? ‘ᩁᩪᨸᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᩴᩈᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ, ‘ᩅᩮᨴᨶᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ’ᨲᩥ…ᨸᩮ… ‘ᩈᨬ᩠ᨬᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ’ᨲᩥ…ᨸᩮ… ‘ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ’ᨲᩥ…ᨸᩮ… ‘ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩑᨠᩴᩈᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᩑᨠᩴᩈᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ.

“ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩅᩥᨽᨩ᩠ᨩᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ? ‘ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨸᨶ ᩁᩪᨸ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨽᨩ᩠ᨩᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ, ‘ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ ᨸᨶ ᩅᩮᨴᨶᩣ’ᨲᩥ…ᨸᩮ… ‘ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ ᨸᨶ ᩈᨬ᩠ᨬᩣ’ᨲᩥ…ᨸᩮ… ‘ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩣ ᨸᨶ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ’ᨲᩥ…ᨸᩮ… ‘ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨸᨶ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩅᩥᨽᨩ᩠ᨩᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᩅᩥᨽᨩ᩠ᨩᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ.

"ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨸᨭᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ? 'ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᩥᨩᩣᨶᩣᨲᩦ'ᨲᩥ ᩋᨿᩴ ᨸᨭᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ᪨

"ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨮᨸᨶᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ? 'ᩈᩔᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ'ᨲᩥ ᨮᨸᨶᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ, 'ᩋᩈᩔᨲᩮᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ'ᨲᩥ᪨ 'ᩋᨶ᩠ᨲᩅᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ'ᨲᩥ᪨ 'ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩅᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ'ᨲᩥ᪨ 'ᩋᨶ᩠ᨲᩅᩣ ᨧ ᩋᨶᨶ᩠ᨲᩅᩣ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ'ᨲᩥ᪨ 'ᨶᩮᩅᨶ᩠ᨲᩅᩣ ᨶᩣᨶᨶ᩠ᨲᩅᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮᩣ'ᨲᩥ᪨ 'ᨲᩴ ᨩᩦᩅᩴ ᨲᩴ ᩈᩁᩦᩁ'ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ 'ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨩᩦᩅᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᩁᩦᩁ'ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ 'ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨸᩁᩴ ᨾᩁᨱᩣ'ᨲᩥ᪨ 'ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨸᩁᩴ ᨾᩁᨱᩣ'ᨲᩥ᪨ 'ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨧ ᨶ ᨧ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨸᩁᩴ ᨾᩁᨱᩣ'ᨲᩥ᪨ 'ᨶᩮᩅ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨶ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨸᩁᩴ ᨾᩁᨱᩣ'ᨲᩥ ᨮᨸᨶᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ, ᩋᨿᩴ ᨮᨸᨶᩦᨿᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ᪨

"ᨽᨣᩅᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨳᩮᩁᩔ ᨾᩣᩃᩩᨦ᩠ᨠ᩠ᨿᨸᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨲᩴ ᨮᨸᨶᩦᨿᩴ ᨸᨬ᩠ᩉᩴ ᨶ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩣᩈᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨸᨶ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨠᩥᩴ ᨠᩣᩁᨱᩣ ᨮᨸᨶᩦᨿᩮᩣ? ᨶ ᨲᩔ ᨴᩦᨸᨶᩣᨿ ᩉᩮᨲᩩ ᩅᩣ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩈᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨮᨸᨶᩦᨿᩮᩣ᪨ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨠᩣᩁᨱᨾᩉᩮᨲᩩᨠᩴ ᨣᩥᩁᨾᩩᨴᩦᩁᨱ"ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ "ᩈᩣᨵᩩ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᩦ"ᨲᩥ᪨

ᩋᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᨱᩦᨿᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ᪨

᪑᪨ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨽᩣᨿᨶᩣᨽᩣᨿᨶᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪑᪨ "ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ 'ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨱ᩠ᨯᩔ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨽᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨶᩮᩣ'ᨲᩥ, ᨸᩩᨶ ᨽᨱᩥᨲᩴ 'ᩋᩁᩉᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨽᨿᨾᨲᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩮᩣ'ᨲᩥ᪨ ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩋᩁᩉᩣ ᨴᨱ᩠ᨯᨽᨿᩣ ᨲᩈᨲᩥ , ᨶᩥᩁᨿᩮ ᩅᩣ ᨶᩮᩁᨿᩥᨠᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨩᩃᩥᨲᩣ ᨠᩩᨳᩥᨲᩣ ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩣ ᨲᨾ᩠ᩉᩣ ᨩᩃᩥᨲᨣ᩠ᨣᩥᨩᩣᩃᨠᩣ ᨾᩉᩣᨶᩥᩁᨿᩣ ᨧᩅᨾᩣᨶᩣ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨶᩮᩣ ᨽᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨽᨱᩥᨲᩴ 'ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨱ᩠ᨯᩔ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨽᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨶᩮᩣ'ᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ 'ᩋᩁᩉᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨽᨿᨾᨲᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩮᩣ'ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨧᨶᩴ, ᨲᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨿᨴᩥ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨽᨱᩥᨲᩴ 'ᩋᩁᩉᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨽᨿᨾᨲᩥᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩮᩣ'ᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ 'ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨱ᩠ᨯᩔ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨽᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨶᩮᩣ'ᨲᩥ ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩏᨽᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭᩥᨠᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨲᩅᩣᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨲᨿᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ"ᨲᩥ᪨

"ᨶᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩅᨧᨶᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ ᨽᨱᩥᨲᩴ 'ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨱ᩠ᨯᩔ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨽᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨶᩮᩣ'ᨲᩥ᪨ ᨮᨸᩥᨲᩮᩣ ᩋᩁᩉᩣ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩈ᩠ᨾᩥᩴ, ᩈᨾᩪᩉᨲᩮᩣ ᨽᨿᩉᩮᨲᩩ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ᪨ ᨿᩮ ᨲᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩈᨠᩥᩃᩮᩈᩣ, ᨿᩮᩈᨬ᩠ᨧ ᩋᨵᩥᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥ, ᨿᩮ ᨧ ᩈᩩᨡᨴᩩᨠ᩠ᨡᩮᩈᩩ ᩏᨶ᩠ᨶᨲᩣᩅᨶᨲᩣ, ᨲᩮ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨽᨱᩥᨲᩴ 'ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᨱ᩠ᨯᩔ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨽᩣᨿᨶ᩠ᨲᩥ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨶᩮᩣ'ᨲᩥ᪨ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨻ᩠ᨻᨣᨲᩥ ᩏᨸᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ, ᨿᩮᩣᨶᩥ ᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᩥᨲᩣ, ᨸᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥ ᩏᨸᩉᨲᩣ, ᨽᨣ᩠ᨣᩣ ᨹᩣᩈᩩᨠᩣ, ᩈᨾᩪᩉᨲᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨽᩅᩣᩃᨿᩣ, ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣ, ᩉᨲᩴ ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩴ, ᩅᩥᩉᨲᩣ ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣ, ᩋᨻᩦᨩᩴ ᩅᩥᨬ᩠ᨬᩣᨱᩴ ᨠᨲᩴ, ᨴᨯ᩠ᨰᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᩣ, ᩋᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᩮᩣᨠᨵᨾ᩠ᨾᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩋᩁᩉᩣ ᨶ ᨲᩈᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨽᨿᩮᩉᩥ᪨

"ᩍᨵ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨾᩉᩣᨾᨲ᩠ᨲᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ ᩋᨶᩩᩁᨲ᩠ᨲᩣ ᩃᨴ᩠ᨵᨿᩈᩣ ᩅᩥᩔᩣᩈᩥᨠᩣ ᨮᨸᩥᨲᩣ ᨾᩉᨲᩥ ᩍᩔᩁᩥᨿᩮ ᨮᩣᨶᩮ᪨ ᩋᨳ ᩁᩣᨩᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥᨴᩮᩅ ᨠᩁᨱᩦᨿᩮ ᩈᨾᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮ ᨿᩣᩅᨲᩣ ᩈᨠᩅᩥᨩᩥᨲᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᨩᨶᩔ ᩋᩣᨱᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿ 'ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩅ ᨾᩮ ᨻᩃᩥ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩩ, ᩈᩣᨵᩮᨳ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ

មហាមត្តា តំ ករណីយ’ន្តិ។ អបិ នុ ខោ, មហារាជ, តេសំ ចតុន្នំ មហាមត្តានំ ពលិភយា សន្តាសោ ឧប្បជ្ជេយ្យា”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “កេន ការណេន មហារាជា”តិ។ “ឋបិតា តេ, ភន្តេ, រញ្ញា ឧត្តមដ្ឋានេ, នត្ថិ តេសំ ពលិ, សមតិក្កន្តពលិនោ តេ, អបិ ច នេសំ ឧបាទាយ រញ្ញា អាណាបិតំ ‘សព្ពេវ មេ ពលិ ករោន្តូ’តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, នេតំ វចនំ ភគវតា អរហន្តេ ឧបាទាយ កថិតំ, ឋបិតោ អរហា តស្មឹ វត្ថុស្មឹ, សមូហតោ ភយហេតុ អរហតោ, យេ តេ, មហារាជ, សត្តា សកិលេសា, យេសញ្ច អធិមត្តា អត្តានុទិដ្ឋិ, យេ ច សុខទុក្ខេសុ ឧន្នតាវនតា , តេ ឧបាទាយ ភគវតា កថិតំ ‘សព្ពេ តសន្តិ ទណ្ឌស្ស, សព្ពេ ភាយន្តិ មច្ចុនោ’តិ។ តស្មា អរហា ន តសតិ សព្ពភយេហី”តិ។

“នេតំ, ភន្តេ នាគសេន, វចនំ សាវសេសំ, និរវសេសវចនមេតំ ‘សព្ពេ’តិ។ តត្ថ មេ ឧត្តរឹ ការណំ ព្រូហិ តំ វចនំ បតិដ្ឋាបេតុ”ន្តិ។

“ឥធ, មហារាជ, គាមេ គាមស្សាមិកោ អាណាបកំ អាណាបេយ្យ ‘ឯហិ, ភណេ អាណាបក, យាវតា គាមេ គាមិកា, តេ សព្ពេ សីឃំ មម សន្តិកេ សន្និបាតេហី’តិ។ សោ ‘សាធុ សាមី’តិ សម្បដិច្ឆិត្វា គាមមជ្ឈេ ឋត្វា តិក្ខត្តុំ សទ្ទមនុស្សាវេយ្យ ‘យាវតា គាមេ គាមិកា, តេ សព្ពេ សីឃំសីឃំ សាមិនោ សន្តិកេ សន្និបតន្តូ’តិ។ តតោ តេ គាមិកា អាណាបកស្ស វចនេន តុរិតតុរិតា សន្និបតិត្វា គាមស្សាមិកស្ស អារោចេន្តិ ‘សន្និបតិតា, សាមិ, សព្ពេ គាមិកា, យំ តេ ករណីយំ តំ ករោហី’តិ។ ឥតិ សោ, មហារាជ, គាមស្សាមិកោ កុដិបុរិសេ សន្និបាតេន្តោ សព្ពេ គាមិកេ អាណាបេតិ, តេ ច អាណត្តា ន សព្ពេ សន្និបតន្តិ, កុដិបុរិសា យេវ សន្និបតន្តិ, ‘ឯត្តកា យេវ មេ គាមិកា’តិ គាមស្សាមិកោ ច តថា សម្បដិច្ឆតិ, អញ្ញេ ពហុតរា អនាគតា ឥត្ថិបុរិសា ទាសិទាសា ភតកា កម្មករា គាមិកា គិលានា គោមហិំសា អជេឡកា សុនខា, យេ អនាគតា, សព្ពេ តេ អគណិតា, កុដិបុរិសេ យេវ ឧបាទាយ អាណាបិតត្តា ‘សព្ពេ សន្និបតន្តូ’តិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, នេតំ វចនំ ភគវតា អរហន្តេ ឧបាទាយ កថិតំ, ឋបិតោ អរហា តស្មឹ វត្ថុស្មឹ, សមូហតោ ភយហេតុ អរហតោ, យេ តេ, មហារាជ, សត្តា សកិលេសា, យេសញ្ច អធិមត្តា អត្តានុទិដ្ឋិ, យេ ច សុខទុក្ខេសុ ឧន្នតាវនតា, តេ ឧបាទាយ ភគវតា កថិតំ ‘សព្ពេ តសន្តិ ទណ្ឌស្ស, សព្ពេ ភាយន្តិ មច្ចុនោ’តិ ។ តស្មា អរហា ន តសតិ សព្ពភយេហិ។

“អត្ថិ, មហារាជ, សាវសេសំ វចនំ សាវសេសោ អត្ថោ, អត្ថិ សាវសេសំ វចនំ និរវសេសោ អត្ថោ, អត្ថិ និរវសេសំ វចនំ សាវសេសោ អត្ថោ, អត្ថិ និរវសេសំ វចនំ និរវសេសោ អត្ថោ។ តេន តេន អត្ថោ សម្បដិច្ឆិតព្ពោ។

“បញ្ចហិ, មហារាជ, ការណេហិ អត្ថោ សម្បដិច្ឆិតព្ពោ អាហច្ចបទេន រសេន អាចរិយវំសេន [អាចរិយវំសតាយ (បី។ ក។)] អធិប្បាយា ការណុត្តរិយតាយ។ តត្ថ ហិ អាហច្ចបទន្តិ សុត្តំ អធិប្បេតំ។ រសោតិ សុត្តានុលោមំ។ អាចរិយវំសោតិ អាចរិយវាទោ។ អធិប្បាយោតិ អត្តនោ មតិ។ ការណុត្តរិយតាតិ ឥមេហិ ចតូហិ សមេន្តំ [សមេតំ (សី។)] ការណំ។ ឥមេហិ ខោ, មហារាជ, បញ្ចហិ ការណេហិ អត្ថោ សម្បដិច្ឆិតព្ពោ។ ឯវមេសោ បញ្ហោ សុវិនិច្ឆិតោ ហោតី”តិ។

“ហោតុ, ភន្តេ នាគសេន, តថា តំ សម្បដិច្ឆាមិ។ ឋបិតោ ហោតុ អរហា តស្មឹ វត្ថុស្មឹ, តសន្តុ អវសេសា សត្តា, និរយេ បន នេរយិកា សត្តា ទុក្ខា តិព្ពា កដុកា វេទនា វេទយមានា ជលិតបជ្ជលិតសព្ពង្គបច្ចង្គា រុណ្ណការុញ្ញកន្ទិតបរិទេវិតលាលប្បិតមុខា

អសឃ្យាំតិត្ថាក្កោតាតិក្ខតា អតាលា អសរលា អសរលិក្ខតា អតប្បតេសាកាត្យា អត្ថិយបដ្ឋិយកតិកា ឲកត្ថសោកបទាឃលា ក្ខុលព្យាំលិលាចណ្ណលទតបតតេចតេ ក្ខតេ គិយកឃេតកតិតាឥយហារសថ្កា សំយិត្ថិតល្ខ្ដីឆេឆាលិយាលិក្យលិ សយត្តា សតេឃាឆតាតុឋរលាឋ្ថឹតេចកា ពឥទិឃា តបតា យហាតិទឃា ឆចយាតា យដ្ឋតោ កាឃត្ថិ”តិ? “អាយ, យហារាឆា”តិ។

“តត្វ, ភទន្ត តាកតេសត, តិទតេឃា ឲកត្ថតុក្កតេចតតីតេឃា, កិស្ស បត តេ តេតទឃិកា សត្តា ឲកត្ថតុក្កតេចតតីឃា តិទឃា ឆចយាតា យដ្ឋតោ កាឃត្ថិ, កិស្ស តិទតេឃ ទយត្តិ”តិ? “ត តេ, យហារាឆ, តេតទឃិកា សត្តា តិទតេឃ ទយត្តិ, យុទ្ឋិត្យកាយាឆ តេ តិទឃា។ យទលាតេស្យច តេសា [យទលាតេស្យសោ (សី។ បី។)], យហារាឆ, អាតុភាតេចា, តេឃត តេសំ សត្តាតេសា ក្ខប្បជ្ជតី”តិ។ “ឲតំ តេលា, ភទន្ត តាកតេសត, ត សទ្ធហាមិ, យំ យុទ្ឋិត្យកាយាតំ ឌុតិឃា សត្តាតេសា ក្ខប្បជ្ជតីតិ, ហាសតីយំ, ភទន្ត តាកតេសត, តំ ឆាតំ, យំ តេ បត្តិតំ លកត្តិ, កាទតេលាត ស៊ំ សញ្ញាតេបហី”តិ។

“យទលាត្តិ តេលា, យហារាឆ, ឲតំ អឆ្ជិច្ឆ សច្ចាតំ តាសតីឃដ្ឋាតំ, ឲត្តាឃំ ឆតេតា តសតិ ច ក្ខត្តិជ្ជតិ ច។ តេឃា ច, យហារាឆ, កាល្យាសប្បស្ស កាឃតិ, តេសា យទលាស្ស កាឃតេត្តា កាល្យាសប្បស្ស កាឃតិ។ តេឃា ច ហត្តិស្ស កាឃតិ...តេប... សីហស្ស...តេប... ព្យគ្ឃស្ស...តេប... ឌីបិស្ស...តេប... អច្ឆស្ស...តេប... តទច្ឆស្ស...តេប... យហិសស្ស...តេប... កចឃស្ស...តេប... អគ្គិស្ស...តេប... ក្ខតកស្ស...តេប... លាល្យកស្ស...តេប... កាលាកស្ស កាឃតិ។ តេឃា ច សត្តិឃា កាឃតិ, តេសា យទលាស្ស កាឃតេត្តា សត្តិឃា កាឃតិ។ យទលាតេស្យច តេសា [យទលាតេស្យសោ (សី។ បី។)], យហារាឆ, សទសកាចតេតតេឆា [សទសកាចតេតតេឆា (សី។ បី។)], តស្ស សទសសកាចតេតតេឆត សកិតេលសា សត្តា យទលាស្ស តសត្តិ កាឃត្តិ, យុទ្ឋិត្យកាយាបិ, យហារាឆ, តេតទឃិកា សត្តា យទលាស្ស តសត្តិ កាឃត្តិ។

“ថ្លឆ, យហារាឆ, បុទិសស្ស កាតេឃ តេយតេថា កាល្ខិ ក្ខប្បតេជ្ជឃ្យ។ តេសា តេតត តេទាតេកត ឌុក្កិតោ ក្ខបដ្ថចា បទិយុទ្ឋិត្យកាតេឃា គិសក្កិ សល្លកត្តិ អាយត្តាតេបឃ្យ។ តស្ស ចតតំ តេសា គិសតេក្កា សល្លកតេត្តា សយ្យឌិត្ថិត្វា តស្ស តេទាកស្ស ក្ខច្ឆទលាឃ ក្ខបកទលំ ក្ខបដ្ថាតេបឃ្យ, សត្តិកំ តិលិលំ កតេទឃ្យ, ឃយកសលិកា [ឥហតសលិកំ (កា។)] អគ្គិបិប្បក្កិតេបឃ្យ, លាទលចលំ តិសឥាឃ បិសាតេបឃ្យ, អបិ ត្ញ តេលា, យហារាឆ, តស្ស អាត្យរស្ស តិលិលាសត្តិកតេច្ឆទតេតត ឃយកសលិកាឥហតេតត លាទតេលាលប្យតេចសតេតត តាតេសា ក្ខប្បតេជ្ជឃ្យា”តិ? “អាយ ភទន្តា”តិ។ “ថ្លតិ, យហារាឆ, តស្ស អាត្យរស្ស តេទាកា យុទ្ឋិត្យកាឃស្សាបិ តេចឥតាកឃា សត្តាតេសា ក្ខប្បជ្ជតិ។ ឲចតេយច តេលា, យហារាឆ, តិទឃា យុទ្ឋិត្យកាយាតឃ្បិ តេតទឃិកាតំ សត្តាតំ យទលាកឃា សត្តាតេសា ក្ខប្បជ្ជតិ។

“ថ្លឆ, យហារាឆ, បុទិតេសា ថ្លស្សរាបរាធិកោ ចាតេទ្ធ សច្ចលិកាឆាត្តតេតត កត្ថតេ បក្កិតេត្តា បទិយុទ្ឋិត្យកាតេឃា អស្ស, តតេយតំ តេសា ថ្លស្សតេទា តេយាតេចត្យកាតេឃា បតេក្កាសាតេបឃ្យ។ អបិ ត្ញ តេលា, យហារាឆ, តស្ស ថ្លស្សរាបរាធិកស្ស បុទិសស្ស ‘កតតេឥាតេសា អហ’ត្តិ ឆាតត្តស្ស ថ្លស្សតេឥស្សតេតត សត្តាតេសា ក្ខប្បតេជ្ជឃ្យា”តិ? “អាយ ភទន្តា”តិ។ “ថ្លតិ, យហារាឆ, តស្ស ថ្លស្សរាបរាធិកស្ស បុទិសស្ស បទិយុទ្ឋិត្យកាយាស្សាបិ ថ្លស្សតកឃា សត្តាតេសា ក្ខប្បជ្ជតិ។ ឲចតេយច តេលា, យហារាឆ, តិទឃា យុទ្ឋិត្យកាយាតឃ្បិ តេតទឃិកាតំ សត្តាតំ យទលាកឃា សត្តាតេសា ក្ខប្បជ្ជតី”តិ។

“ᩋᨸᩁᨾ᩠ᨸᩥ , ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨻᩕᩪᩉᩥ, ᨿᩮᨶᩣᩉᩴ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨴᩉᩮᨿ᩠ᨿ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨯᨭ᩠ᨮᩅᩥᩈᩮᨶ ᩋᩣᩈᩦᩅᩥᩈᩮᨶ ᨯᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᩅᩥᩈᩅᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᨸᨲᩮᨿ᩠ᨿ ᩏᨸ᩠ᨸᨲᩮᨿ᩠ᨿ ᨧᩃᩮᨿ᩠ᨿ ᨸᨧᩃᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨻᩃᩅᨶ᩠ᨲᩮᨶ ᨾᨶ᩠ᨲᨸᨴᩮᨶ ᨲᩴ ᨯᨭ᩠ᨮᩅᩥᩈᩴ ᩋᩣᩈᩦᩅᩥᩈᩴ ᩋᩣᨶᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨯᨭ᩠ᨮᩅᩥᩈᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᩣᨧᨾᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨸᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᩔ ᩅᩥᩈᨣᨲᩔ ᨸᩩᩁᩥᩈᩔ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨯᨭ᩠ᨮᩅᩥᩈᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᩈᩮᩣᨲ᩠ᨳᩥᩉᩮᨲᩩ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩮ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᩈᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ? “ᩋᩣᨾ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ ᨿᨲᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᨳᩣᩁᩪᨸᩮ ᩋᩉᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᩈᩮᩣᨲ᩠ᨳᩥᩉᩮᨲᩩᨸᩥ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩮ ᨲᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᩈᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᩥᩁᨿᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨶᩮᩁᨿᩥᨠᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨾᩁᨱᨽᨿᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᩈᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩥᨭ᩠ᨮᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨾᩁᨱᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶᩮᩁᨿᩥᨠᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᨶᩥᩁᨿᩣ ᨸᩁᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩣᨸᩥ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨶᩮᩣ ᨽᩣᨿᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᩈᩣᨵᩩ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨽᩣᨿᨶᩣᨽᩣᨿᨶᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ᪨

᪔᪨ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨸᩣᩈᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪔᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ –

“‘ᨶ ᩋᨶ᩠ᨲᩃᩥᨠ᩠ᨡᩮ ᨶ ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᨾᨩ᩠ᨫᩮ ᨶ ᨸᨻ᩠ᨻᨲᩣᨶᩴ ᩅᩥᩅᩁᩴ ᨸᩅᩥᩔ;

ᨶ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᨲᩦ ᩈᩮᩣ ᨩᨣᨲᩥᨸ᩠ᨸᨴᩮᩈᩮᩣ, ᨿᨲ᩠ᨳᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᩮᨿ᩠ᨿ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨸᩣᩈᩣ’ᨲᩥ᪨

“ᨸᩩᨶ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ᪨ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩥᨴᩴ, ᩁᨲᨶᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩈᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨡᨶ᩠ᨵᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨾᩮᩣᩁᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨵᨩᨣ᩠ᨣᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᩣᨭᩣᨶᩣᨭᩥᨿᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩩᩃᩥᨾᩣᩃᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨿᨴᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩋᩣᨠᩣᩈᨣᨲᩮᩣᨸᩥ ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᨾᨩ᩠ᨫᨣᨲᩮᩣᨸᩥ ᨸᩣᩈᩣᨴᨠᩩᨭᩥᩃᩮᨱᨣᩩᩉᩣᨸᨻ᩠ᨽᩣᩁᨴᩁᩥᨻᩥᩃᨣᩥᩁᩥᩅᩥᩅᩁᨸᨻ᩠ᨻᨲᨶ᩠ᨲᩁᨣᨲᩮᩣᨸᩥ ᨶ ᨾᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨸᩣᩈᩣ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨿᨴᩥ ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨠᩁᨱᩮᨶ ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨸᩣᩈᩣ ᨸᩁᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᨽᩅᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ‘ᨶ ᩋᨶ᩠ᨲᩃᩥᨠ᩠ᨡᩮ…ᨸᩮ… ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨸᩣᩈᩣ’ᨲᩥ ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩏᨽᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭᩥᨠᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨣᨱ᩠ᨮᩥᨲᩮᩣᨸᩥ ᨣᨱ᩠ᨮᩥᨲᨲᩁᩮᩣ ᨲᩅᩣᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨲᨿᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ , ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ‘ᨶ ᩋᨶ᩠ᨲᩃᩥᨠ᩠ᨡᩮ…ᨸᩮ… ᨾᨧ᩠ᨧᩩᨸᩣᩈᩣ’ᨲᩥ, ᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᨧ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣ, ᨲᨬ᩠ᨧ ᨸᨶ ᩈᩣᩅᩈᩮᩈᩣᨿᩩᨠᩔ ᩅᨿᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᩋᨸᩮᨲᨠᨾ᩠ᨾᩣᩅᩁᨱᩔ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨡᩦᨱᩣᨿᩩᨠᩔ ᨮᩥᨲᩥᨿᩣ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᩅᩣ᪨

“ᨿᨳᩣ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ ᨾᨲᩔ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩈᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᨠᩮᩣᩊᩣᨸᩔ ᨶᩥᩁᩮᩣᨩᩔ ᩏᨸᩁᩩᨴ᩠ᨵᨩᩦᩅᩥᨲᩔ ᨣᨲᩣᨿᩩᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩔ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᩈᩉᩔᩮᨶᨸᩥ ᩏᨴᨠᩮ ᩋᩣᨠᩥᩁᨶ᩠ᨲᩮ ᩋᩃ᩠ᩃᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ ᨸᩃ᩠ᩃᩅᩥᨲᩉᩁᩥᨲᨽᩣᩅᩮᩣ ᩅᩣ ᨶ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᨸᩁᩥᨲ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨡᩦᨱᩣᨿᩩᨠᩔ ᨮᩥᨲᩥᨿᩣ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᩅᩣ ᩏᨸᨠ᩠ᨠᨾᩮᩣ ᩅᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨿᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩉᩥᨿᩣ ᩒᩈᨵᩣᨶᩥ ᨽᩮᩈᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥ, ᨲᩣᨶᩥᨸᩥ ᨡᩦᨱᩣᨿᩩᨠᩔ ᩋᨠᩥᨧ᩠ᨧᨠᩁᩣᨶᩥ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᩣᩅᩈᩮᩈᩣᨿᩩᨠᩴ,

ยหาราช, ธยมยยตฺตํ อธบตกยฺยาธรฑํ บริตฺตํ รกฺขติ ธาารยติ, ตสฺสฺตฺถาย หกธตา บริตฺตา ฐฺฐิฺฐา·

“ยธา, ยหาราช, กสฺสเกา บริบธกฺกฺ ฉธฺฐกฺา ยธต มสฺสฑาตฺตฺ ฐฺฑกบฺรธยติ ธาธรยฺฃฺ, ฆํ บต มสฺสํ ตรฺเฑํ ธยฉยตฺติ ธยมยยตฺตํ, ตํ ฐฺฑกธฉฺฏิยา ธฉฺฏติ· ๑ธยธ เฑา, ยหาราช, ฑิฬาฆุกสฺส ธหมฏฺฐบริตฺตกิริยา ฉบิตา บฏิกฺฺกิตฺตา , ธย บต เต ยตฺตุสฺสา มาธเมมาฆุกา ธยมยยตฺตา, เตสํ อตฺถาย บริตฺตธหมฏฺฐาติ หฑิตาติ, เต บริตฺตธหมฏฺฐหิ ธฉฺฐฺติ”ติ·

“ยฉิ, หธฺตฺต ฑากเสต, ฑิฬาฆุเกา ยรติ, มาธเมมาฆุเกา ขีธติ, เตต หิ บริตฺตธหมฏฺฐาติ ติรตฺถกาติ เหาฺติ”ติ? “ฉิฐฺบุธฺฐา บต ตฆา, ยหาราช, เกาธิ เธาเก ธหมธฐหิ บฏิติธตฺติเตา”ติ? “อาย, หธฺตฺต, อเนกยตาติ ฉิฐฺาติ”ติ· “เตต หิ, ยหาราช, ‘บริตฺตธหมฏฺฐกิริยา ติรตฺถกา’ติ ฆํ ธธตํ, ตํ ยิฐฺา หธติ”ติ·

“ฉิสฺสตฺติ , หธฺตฺต ฑากเสต, ธธฐฺาตํ ฐฺบกฺกยา ธหมฏฺฐบิตาตุลบิ, เตต เตสํ ฐฺบกฺกยต เธาเก บฏิติธตฺติ”ติ· “บริตฺตาตยฺยิ, ยหาราช, บธตฺฆยาตาตํ มธฺฑา มฺฆฺยติ, ขีธฺยา มฺกฺกติ, หฉฆํ ฆฺยาธฐฺติ, กเณฺฐา อาตฺรติ· เตต เตสํ บธธตฺตต มธฺฐา ฆฺยาฉธยา ธฺบมยตฺติ, มฺฐา ฐฺริติเยา อบกธฺฐฺติ”ติ·

“ฉิฐฺบุธฺฐา บต ตฆา, ยหาราช, เกาธิ อหิตา ฉเฐฺา ยตฺตบเฉต ธิสํ บิตีฆยาเตา ธิสํ ธิกฺฉสฺสธฺตา ฐฺฐยเฉา อาธยฆยาเตา”ติ? “อาย, หธฺตฺต , อเชฺชตรหิบิ ตํ เลเก ธตฺตติ”ติ· “เตต หิ, ยหาราช, ‘บริตฺตธหมฏฺฐกิริยา ติรตฺถกา’ติ ฆํ ธธตํ, ตํ ยิฐฺา หธติ· กตบริตฺตํหิ, ยหาราช, บุริสํ ฉํสิตุกาเย อหิ ต ฉํสติ, ธิธฉํ ยุขํ บิฉหติ, เธาราตํ ฐฺกิตฺตลกุฑอยฺยิ ต มยฺหติ, เต ลกุฑํ ยุชฺจิตฺวา เสยํ กเราฺติ, กุบิเตาบิ หตฺฺิตาเกา มยากฺตฺวา ฐฺบรยติ, บชฺชลิตยหาอกฺคิกฺขธฺธาบิ ฐฺบกฺตฺวา ติฐฺาฆติ, ธิสํ หลิหลยฺยิ ฑาฆิตํ อกฉํ มยฺชฺชติ, อาหาเรตฺถํ ธา ผรติ, ธฉกา หตฺฺกายา ฐฺบกฺตฺวา ฉาฆกุตา มยฺชฺชฺติ, อกฺกธฺตาบิ บาเสา ต มํธรติ [ต มํธรติ (ฆี·)]·

“มุตบุฐฺฉํ บต ตฆา, ยหาราช, ‘เยารสฺส กตบริตฺตสฺส มตฺตธสฺสมตาติ ลุฐฺเกา ตามกฺขิ บาสํ ฐฺบเตตุํ, อกตบริตฺตสฺส ตํ เฉต ฉิธสํ บาสํ ฐฺบเตมี”ติ ? “อาย, หธฺตฺต, มุฆฺยติ, อฐฺกฺุเตา เสา มธฺฑา มเฉธเก เลเก”ติ· “เตต หิ, ยหาราช ‘บริตฺตธหมฏฺฐกิริยา ติรตฺถกา’ติ ฆํ ธธตํ, ตํ ยิฐฺา หธติ·

“มุตบุฐฺฉํ บต ตฆา, ยหาราช, ‘ฉาตเธา หริฆํ บริรกฺขธฺตา มยุเรกฺ บกฺขิบิตฺวา กิลิตฺวา กุฐฺฐิตา บริหรติ, อเธเกา ธิชฺฌาฉเธา ตสฺส ฉาตธสฺส ยุเขต บธิมิตฺวา ตาย มธฺฐิ อหิรยติ, ฆฉา เสา ฉาตเธา อฐฺกาฆิ, อธ มยุกฺกํ ธยิตฺวา ธิธริ, มห มยุเรกฺ ธิธเฉ ธิชฺฌาฉเธา ฆธากาเยํ [เยต กาเยํ (ก·)] บกฺกายี”ติ? “อาย, หธฺตฺต, มุฆฺยติ, อฐฺกฺุเตา เสาบิ มธฺฑา มเฉธเก เลเก”ติ· “ตตุ เสา, ยหาราช, ธิชฺฌาฉเธา บริตฺตฉาเลต [ยตฺตฉาเลต (?)] กหฑา ยุเตฺตา”ติ· “อาย หธฺตฺต”ติ· “เตต หิ, ยหาราช, อตฺถิ บริตฺตฉาลํ·

“សុតបុព្វំ បន តយា, មហារាជ, ‘អបរោបិ វិជ្ជាធរោ ពារាណសិរញ្ញោ អន្តេបុរេ មហេសិយា សទ្ធិំ សម្បទុដ្ឋោ [សំសដ្ឋោ (សី.)] គហណប្បត្តោ សមានោ ខណេន អទស្សនំ គតោ មន្តពលេនា”តិ។ “អាម, ភន្តេ, សុយ្យតី”តិ។ “ននុ សោ, មហារាជ, វិជ្ជាធរោ បរិត្តពលេន គហណា មុត្តោ”តិ? “អាម ភន្តេ”តិ។ “តេន ហិ, មហារាជ, អត្ថិ បរិត្តពល”ន្តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, ‘កិំ សព្ពេ យេវ បរិត្តំ រក្ខតី’តិ? “ឯកច្ចេ, មហារាជ, រក្ខតិ, ឯកច្ចេ ន រក្ខតី”តិ។ “តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, បរិត្តំ ន សព្ពត្ថិក”ន្តិ? “អបិ នុ ខោ, មហារាជ, ភោជនំ សព្ពេសំ ជីវិតំ រក្ខតី”តិ? “ឯកច្ចេ, ភន្តេ , រក្ខតិ, ឯកច្ចេ ន រក្ខតី”តិ។ “កិំ ការណា”តិ។ “យតោ, ភន្តេ, ឯកច្ចេ តំ យេវ ភោជនំ អតិភុញ្ជិត្វា វិសូចិកាយ មរន្តី”តិ។ “តេន ហិ, មហារាជ, ភោជនំ ន សព្ពេសំ ជីវិតំ រក្ខតី”តិ? “ទ្វីហិ, ភន្តេ នាគសេន, ការណេហិ ភោជនំ ជីវិតំ ហរតិ អតិភុត្តេន វា ឧស្មាទុព្ពលតាយ វា, អាយុទទំ, ភន្តេ នាគសេន, ភោជនំ ទុរុបចារេន ជីវិតំ ហរតី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, បរិត្តំ ឯកច្ចេ រក្ខតិ, ឯកច្ចេ ន រក្ខតិ។

“តីហិ, មហារាជ, ការណេហិ បរិត្តំ ន រក្ខតិ កម្មាវរណេន, កិលេសាវរណេន, អសទ្ទហនតាយ។ សត្តានុរក្ខណំ, មហារាជ, បរិត្តំ អត្តនា កតេន អារក្ខំ ជហតិ, យថា, មហារាជ, មាតា បុត្តំ កុច្ឆិគតំ បោសេតិ, ហិតេន ឧបចារេន ជនេតិ, ជនយិត្វា អសុចិមលសិង្ឃាណិកមបនេត្វា ឧត្តមវរសុគន្ធំ ឧបលិម្បតិ, សោ អបរេន សមយេន បរេសំ បុត្តេ អក្កោសន្តេ វា បហរន្តេ វា បហារំ ទេតិ។ តេ តស្ស កុជ្ឈិត្វា បរិសាយ អាកឌ្ឍិត្វា តំ គហេត្វា សាមិនោ ឧបនេន្តិ, យទិ បន តស្សា បុត្តោ អបរទ្ធោ ហោតិ វេលាតិវត្តោ។ អថ នំ សាមិនោ មនុស្សា អាកឌ្ឍយមានា ទណ្ឌមុគ្គរជាណុមុដ្ឋីហិ តាឡេន្តិ បោថេន្តិ, អបិ នុ ខោ, មហារាជ, តស្ស មាតា លភតិ អាកឌ្ឍនបរិកឌ្ឍនំ គាហំ សាមិនោ ឧបនយនំ កាតុ”ន្តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “កេន ការណេន, មហារាជា”តិ។ “អត្តនោ, ភន្តេ, អបរាធេនា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សត្តានំ អារក្ខំ បរិត្តំ អត្តនោ អបរាធេន វញ្ឈំ ករោតី”តិ [ករោតីតិ (សី.)]។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, សុវិនិច្ឆិតោ បញ្ហោ, គហនំ អគហនំ កតំ, អន្ធការោ អាលោកោ កតោ, វិនិវេឋិតំ ទិដ្ឋិជាលំ, ត្វំ គណិវរបវរមាសជ្ជា”តិ។

មច្ចុបាសមុត្តិបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

៥។ ពុទ្ធលាភន្តរាយបញ្ហោ

៥។ “ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ភណថ ‘លាភី តថាគតោ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារាន’ន្តិ។ បុន ច តថាគតោ បញ្ចសាលំ ព្រាហ្មណគាមំ បិណ្ឌាយ បវិសិត្វា កិញ្ចិ អលភិត្វា យថាធោតេន បត្តេន និក្ខន្តោតិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតោ លាភី ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ, តេន ហិ បញ្ចសាលំ ព្រាហ្មណគាមំ បិណ្ឌាយ បវិសិត្វា កិញ្ចិ អលភិត្វា យថាធោតេន បត្តេន និក្ខន្តោតិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ បញ្ចសាលំ ព្រាហ្មណគាមំ បិណ្ឌាយ បវិសិត្វា កិញ្ចិ អលភិត្វា

យថាធោតេន បត្តេន និក្ខន្តោ, តេន ហិ លាភី តថាគតោ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានបច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានន្តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ សុមហន្តោ ទុន្និព្ពេឋោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“លាភី, មហារាជ, តថាគតោ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានបច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារានំ, បញ្ចសាលញ្ច ព្រាហ្មណគាមំ បិណ្ឌាយ បវិសិត្វា កិញ្ចិទេវ អលភិត្វា យថាធោតេន បត្តេន និក្ខន្តោ, តញ្ច បន មារស្ស បាបិមតោ ការណា”តិ។ “តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, ភគវតោ គណនបថំ វីតិវត្តកប្បេ [គណនបថវីតិវត្តេ កប្បេ (សី។)] អភិសង្ខតំ កុសលំ កិន្តិ និដ្ឋិតំ, អធុនុដ្ឋិតេន មារេន បាបិមតា តស្ស កុសលស្ស ពលវេគំ [តំ កុសលពលវេគវិប្ផារំ (សី។)] កិន្តិ បិហិតំ, តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, តស្មិំ ចតុស្មិំ ទ្វីសុ ឋានេសុ ឧបវាទោ អាគច្ឆតិ, កុសលតោបិ អកុសលំ ពលវតរំ ហោតិ, ពុទ្ធពលតោបិ មារពលំ ពលវតរំ ហោតីតិ, តេន ហិ រុក្ខស្ស មូលតោបិ អគ្គំ ភារតរំ ហោតិ, គុណសម្បរិកិណ្ណតោបិ បាបិយំ ពលវតរំ ហោតី”តិ។ “ន, មហារាជ, តាវតកេន កុសលតោបិ អកុសលំ ពលវតរំ នាម ហោតិ, ន ពុទ្ធពលតោបិ មារពលំ ពលវតរំ នាម ហោតិ។ អបិ ចេត្ថ ការណំ ឥច្ឆិតព្ពំ។

“យថា, មហារាជ, បុរិសោ រញ្ញោ ចក្កវត្តិស្ស មធុំ វា មធុបិណ្ឌិកំ វា អញ្ញំ វា ឧបាយនំ អភិហរេយ្យ, តមេនំ រញ្ញោ ទ្វារបាលោ ឯវំ វទេយ្យ ‘អកាលោ, ភោ, អយំ រញ្ញោ ទស្សនាយ, តេន ហិ, ភោ, តវ ឧបាយនំ គហេត្វា សីឃសីឃំ បដិនិវត្ត, បុរេ តវ រាជា ទណ្ឌំ ធារេស្សតី’តិ [មា តេ រាជា ទណ្ឌំ បាបេយ្យាតិ (សី។)]។ តតោ សោ បុរិសោ ទណ្ឌភយា តសិតោ ឧព្ពិគ្គោ តំ ឧបាយនំ អាទាយ សីឃសីឃំ បដិនិវត្តេយ្យ, អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, រាជា ចក្កវត្តី តាវតកេន ឧបាយនវិកលមត្តកេន ទ្វារបាលតោ ទុព្ពលតរោ នាម ហោតិ , អញ្ញំ វា បន កិញ្ចិ ឧបាយនំ ន លភេយ្យា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, ឥស្សាបកតោ សោ, ភន្តេ, ទ្វារបាលោ ឧបាយនំ និវារេសិ, អញ្ញេន បន ទ្វារេន សតសហស្សគុណម្បិ រញ្ញោ ឧបាយនំ ឧបេតី”តិ ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឥស្សាបកតោ មារោ បាបិមា បញ្ចសាលកេ ព្រាហ្មណគហបតិកេ អន្វាវិសិ, អញ្ញានិ បន អនេកានិ ទេវតាសតសហស្សានិ អមតំ ទិព្ពំ ឱជំ គហេត្វា ឧបគតានិ ‘ភគវតោ កាយេ ឱជំ ឱទហិស្សាមា’តិ ភគវន្តំ នមស្សមានានិ បញ្ជលិកានិ ឋិតានី”តិ។

“ហោតុ, ភន្តេ នាគសេន, សុលភា ភគវតោ ចត្តារោ បច្ចយា លោកេ ឧត្តមបុរិសស្ស, យាចិតោវ ភគវា ទេវមនុស្សេហិ ចត្តារោ បច្ចយេ បរិភុញ្ជតិ, អបិ ច ខោ បន មារស្ស យោ អធិប្បាយោ, សោ តាវតកេន សិទ្ធោ, យំ សោ ភគវតោ ភោជនស្ស អន្តរាយមកាសិ។ ឯត្ថ មេ, ភន្តេ, កង្ខា ន ឆិជ្ជតិ, វិមតិជាតោហំ តត្ថ សំសយបក្ខន្ទោ។ ន មេ តត្ថ មានសំ បក្ខន្ទតិ, យំ តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស សទេវកេ លោកេ អគ្គបុគ្គលវរស្ស កុសលវរបុញ្ញសម្ភវស្ស អសមសមស្ស អនុបមស្ស អប្បដិសមស្ស ឆវកំ លាមកំ បរិត្តំ បាបំ អនរិយំ វិបន្នំ មារោ លាភន្តរាយមកាសី”តិ។

“ចត្តារោ ខោ, មហារាជ, អន្តរាយា អទិដ្ឋន្តរាយោ ឧទ្ទិស្ស កតន្តរាយោ ឧបក្ខដន្តរាយោ បរិភោគន្តរាយោតិ។ តត្ថ កតមោ អទិដ្ឋន្តរាយោ? អនោទិស្ស អទស្សេតេន អនភិសង្ខតំ កោចិ អន្តរាយំ ករោតិ ‘កិំ បរស្ស ទិន្នេនា’តិ, អយំ អទិដ្ឋន្តរាយោ នាម។

“ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔ ᨠᨲᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣ? ᩍᨵᩮᨠᨧ᩠ᨧᩴ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩈᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔ ᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨸᨭᩥᨿᨲ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩴ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔ ᨠᨲᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨

“ᨠᨲᨾᩮᩣ ᩏᨸᨠ᩠ᨡᨭᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣ? ᩍᨵ ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩏᨸᨠ᩠ᨡᨭᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩋᨸ᩠ᨸᨭᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᩏᨸᨠ᩠ᨡᨭᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨

“ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨸᩁᩥᨽᩮᩣᨣᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣ? ᩍᨵ ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨸᩁᩥᨽᩮᩣᨣᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨿᩴ ᨸᩁᩥᨽᩮᩣᨣᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩮᩣ ᨶᩣᨾ᪨ ᩍᨾᩮ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩣ᪨

“ᨿᩴ ᨸᨶ ᨾᩣᩁᩮᩣ ᨸᩣᨸᩥᨾᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩣᩃᨠᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨣᩉᨸᨲᩥᨠᩮ ᩋᨶ᩠ᩅᩣᩅᩥᩈᩥ, ᨲᩴ ᨶᩮᩅ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨽᩮᩣᨣᩴ ᨶ ᩏᨸᨠ᩠ᨡᨭᩴ ᨶ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔᨠᨲᩴ, ᩋᨶᩣᨣᨲᩴ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨴᩔᨶᩮᨶ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩴ ᨠᨲᩴ, ᨲᩴ ᨸᨶ ᨶᩮᨠᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩑᨠᩔ, ᩋᨳ ᨡᩮᩣ ᨿᩮ ᨲᩮ ᨲᩮᨶ ᩈᨾᨿᩮᨶ ᨶᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᨻ᩠ᨽᩣᨣᨲᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᨲᩮ ᨲᩴ ᨴᩥᩅᩈᩴ ᨽᩮᩣᨩᨶᩴ ᨶ ᩃᨽᩥᩴᩈᩩ, ᨶᩣᩉᩴ ᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᩔᩣᨾᩥ ᩈᨴᩮᩅᨠᩮ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩈᨾᩣᩁᨠᩮ ᩈᨻᩕᩉ᩠ᨾᨠᩮ ᩈᩔᨾᨱᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᩥᨿᩣ ᨸᨩᩣᨿ ᩈᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣᨿ, ᨿᩮᩣ ᨲᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔ ᨠᨲᩴ ᩏᨸᨠ᩠ᨡᨭᩴ ᨸᩁᩥᨽᩮᩣᨣᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩴ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩈᨧᩮ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩍᩔᩣᨿ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔ ᨠᨲᩴ ᩏᨸᨠ᩠ᨡᨭᩴ ᨸᩁᩥᨽᩮᩣᨣᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩴ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ, ᨹᩃᩮᨿ᩠ᨿ ᨲᩔ ᨾᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩈᨲᨵᩣ ᩅᩣ ᩈᩉᩔᨵᩣ ᩅᩣ᪨

“ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣᨾᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᩋᨶᩩᨸᨴ᩠ᨴᩅᨶᩦᨿᩣ ᨣᩩᨱᩣ᪨ ᨠᨲᨾᩮ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ? ᩃᩣᨽᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔ ᨠᨲᩮᩣ ᩏᨸᨠ᩠ᨡᨭᩮᩣ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ; ᩈᩁᩦᩁᩣᨶᩩᨣᨲᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᩣᨾᨸ᩠ᨸᨽᩣ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ; ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨬᩣᨱᩁᨲᨶᩴ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ; ᨩᩦᩅᩥᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ᪨ ᩍᨾᩮ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨠᩮᨶᨧᩥ ᩋᨶᩩᨸᨴ᩠ᨴᩅᨶᩦᨿᩣ ᨣᩩᨱᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩮᨲᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨣᩩᨱᩣ ᩑᨠᩁᩈᩣ ᩋᩁᩮᩣᨣᩣ ᩋᨠᩩᨸ᩠ᨸᩣ ᩋᨸᩁᩪᨸᨠ᩠ᨠᨾᩣ ᩋᨹᩩᩈᩣᨶᩥ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨶᩥ᪨ ᩋᨴᩔᨶᩮᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩣᩁᩮᩣ ᨸᩣᨸᩥᨾᩣ ᨶᩥᩃᩦᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩣᩃᨠᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨣᩉᨸᨲᩥᨠᩮ ᩋᨶ᩠ᩅᩣᩅᩥᩈᩥ᪨

“ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨶ᩠ᨲᩮ ᨴᩮᩈᩮ ᩅᩥᩈᨾᩮ ᩋᨴᩔᨶᩮᨶ ᨶᩥᩃᩦᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨧᩮᩣᩁᩣ ᨸᨶ᩠ᨳᩴ ᨴᩪᩈᩮᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩥ ᨸᨶ ᩁᩣᨩᩣ ᨲᩮ ᨧᩮᩣᩁᩮ ᨸᩔᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨸᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨲᩮ ᨧᩮᩣᩁᩣ ᩈᩮᩣᨲ᩠ᨳᩥᩴ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨹᩁᩈᩩᨶᩣ ᨹᩣᩃᩣᨸᩮᨿ᩠ᨿ ᩈᨲᨵᩣ ᩅᩣ ᩈᩉᩔᨵᩣ ᩅᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨴᩔᨶᩮᨶ ᨾᩣᩁᩮᩣ ᨸᩣᨸᩥᨾᩣ ᨶᩥᩃᩦᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩣᩃᨠᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨣᩉᨸᨲᩥᨠᩮ ᩋᨶ᩠ᩅᩣᩅᩥᩈᩥ᪨

“ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩍᨲ᩠ᨳᩦ ᩈᨸᨲᩥᨠᩣ ᩋᨴᩔᨶᩮᨶ ᨶᩥᩃᩦᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᨸᩩᩁᩥᩈᩴ ᩈᩮᩅᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨴᩔᨶᩮᨶ ᨾᩣᩁᩮᩣ ᨸᩣᨸᩥᨾᩣ ᨶᩥᩃᩦᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩣᩃᨠᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨣᩉᨸᨲᩥᨠᩮ ᩋᨶ᩠ᩅᩣᩅᩥᩈᩥ᪨ ᨿᨴᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩍᨲ᩠ᨳᩦ ᩈᩣᨾᩥᨠᩔ ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨡᩣ ᨸᩁᨸᩩᩁᩥᩈᩴ ᩈᩮᩅᨲᩥ, ᩋᨸᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩈᩣ ᩍᨲ᩠ᨳᩦ ᩈᩮᩣᨲ᩠ᨳᩥᩴ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩉᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣᨸᩥ ᨲᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩈᩣᨾᩥᨠᩮᩣ ᩅᨵᩮᨿ᩠ᨿᩣᨸᩥ ᨻᨶ᩠ᨵᩮᨿ᩠ᨿᩣᨸᩥ ᨴᩣᩈᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩅᩣ ᩏᨸᨶᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨴᩔᨶᩮᨶ ᨾᩣᩁᩮᩣ ᨸᩣᨸᩥᨾᩣ ᨶᩥᩃᩦᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨧᩈᩣᩃᨠᩮ ᨻᩕᩣᩉ᩠ᨾᨱᨣᩉᨸᨲᩥᨠᩮ ᩋᨶ᩠ᩅᩣᩅᩥᩈᩥ᪨ ᨿᨴᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩣᩁᩮᩣ ᨸᩣᨸᩥᨾᩣ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩥᩔ ᨠᨲᩴ ᩏᨸᨠ᩠ᨡᨭᩴ ᨸᩁᩥᨽᩮᩣᨣᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᩣᨿᩴ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ, ᨹᩃᩮᨿ᩠ᨿ ᨲᩔ ᨾᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᩈᨲᨵᩣ ᩅᩣ ᩈᩉᩔᨵᩣ ᩅᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ

នាគសេន, ចោរិកាយ កតំ មារេន បាបិមតា, តិលិមិត្វា មារោ បាបិមា បញ្ចសាលកេ ព្រាហ្មណគហបតិកេ អន្វាវិសិ។ សចេ សោ, ភន្តេ, មារោ បាបិមា ភគវតោ ឧទ្ទិស្ស កតំ ឧបក្ខតំ បរិភោគំ អន្តរាយំ ករេយ្យ, មុទ្ធា វាស្ស ផលេយ្យ សត្តធា វា សតសហស្សធា វា, កាយោ វាស្ស ភុសមុដ្ឋិ វិយ វិកិរេយ្យ, សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ពុទ្ធលាភន្តរាយបញ្ហោ បញ្ចមោ។

៦។ អបុញ្ញបញ្ហោ

៦។ “ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ភណថ ‘យោ អជានន្តោ បាណាតិបាតំ ករោតិ, សោ ពលវតរំ អបុញ្ញំ បសវតី’តិ។ បុន ច ភគវតា វិនយបញ្ញត្តិយា ភណិតំ ‘អនាបត្តិ អជានន្តស្សា’តិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, អជានិត្វា បាណាតិបាតំ ករោន្តោ ពលវតរំ អបុញ្ញំ បសវតិ, តេន ហិ ‘អនាបត្តិ អជានន្តស្សា’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ អនាបត្តិ អជានន្តស្ស, តេន ហិ ‘អជានិត្វា បាណាតិបាតំ ករោន្តោ ពលវតរំ អបុញ្ញំ បសវតី’តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ ទុរុត្តរោ ទុរតិក្កមោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្វោ”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ‘យោ អជានន្តោ បាណាតិបាតំ ករោតិ, សោ ពលវតរំ អបុញ្ញំ បសវតី’តិ។ បុន ច វិនយបញ្ញត្តិយា ភគវតា ភណិតំ ‘អនាបត្តិ អជានន្តស្សា’តិ។ តត្ថ អត្ថន្តរំ អត្ថិ។ កតមំ អត្ថន្តរំ ? អត្ថិ, មហារាជ, អាបត្តិ សញ្ញាវិមោក្ខា, អត្ថិ អាបត្តិ នោសញ្ញាវិមោក្ខា។ យាយំ, មហារាជ, អាបត្តិ សញ្ញាវិមោក្ខា, តំ អាបត្តិំ អារព្ភ ភគវតា ភណិតំ ‘អនាបត្តិ អជានន្តស្សា’”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

អបុញ្ញបញ្ហោ ឆដ្ឋោ។

៧។ ភិក្ខុសង្ឃបរិហរណបញ្ហោ

៧។ “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា ‘តថាគតស្ស ខោ, អានន្ទ, ន ឯវំ ហោតិ “អហំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរិស្សាមី”’តិ វា, “មមុទ្ទេសិកោ ភិក្ខុសង្ឃោ”តិ វា’តិ។ បុន ច មេត្តេយ្យស្ស ភគវតោ សភាវគុណំ បរិទីបយមានេន ភគវតា ឯវំ ភណិតំ “សោ អនេកសហស្សំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរិស្សតិ, សេយ្យថាបិ អហំ ឯតរហិ អនេកសតំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរាមី”តិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ភគវតា ភណិតំ ‘តថាគតស្ស ខោ, អានន្ទ, ន ឯវំ ហោតិ “អហំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរិស្សាមី”តិ វា, “មមុទ្ទេសិកោ ភិក្ខុសង្ឃោ”តិ វា’តិ, តេន ហិ អនេកសតំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរាមីតិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ តថាគតេន ភណិតំ ‘សោ អនេកសហស្សំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរិស្សតិ, សេយ្យថាបិ អហំ ឯតរហិ អនេកសតំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរាមី’តិ, តេន ហិ តថាគតស្ស ខោ, អានន្ទ, ន ឯវំ ហោតិ ‘អហំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរិស្សាមី’តិ វា, ‘មមុទ្ទេសិកោ

ភិក្ខុសង្ឃោ’តិ វាតិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា, អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ‘តថាគតស្ស ខោ, អានន្ទ, ន ឯវំ ហោតិ “អហំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរិស្សាមី”តិ វា, “មមុទ្ទេសិកោ ភិក្ខុសង្ឃោ”តិ វា’តិ។ បុន ច មេត្តេយ្យស្សាបិ ភគវតោ សភាវគុណំ បរិទីបយមានេន ភគវតា ភណិតំ ‘សោ អនេកសហស្សំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរិស្សតិ, សេយ្យថាបិ អហំ ឯតរហិ អនេកសតំ ភិក្ខុសង្ឃំ បរិហរាមី’តិ។ ឯតស្មិំ, មហារាជ, បញ្ហេ ឯកោ អត្ថោ សាវសេសោ, ឯកោ អត្ថោ និរវសេសោ។ ន, មហារាជ, តថាគតោ បរិសាយ អនុគាមិកោ, បរិសា បន តថាគតស្ស អនុគាមិកា។ សម្មុតិ, មហារាជ, ឯសា ‘អហ’ន្តិ ‘មមា’តិ, ន បរមត្ថោ ឯសោ, វិគតំ, មហារាជ, តថាគតស្ស បេមំ, វិគតោ សិនេហោ, ‘មយ្ហ’ន្តិបិ តថាគតស្ស គហណំ នត្ថិ, ឧបាទាយ បន អវស្សយោ ហោតិ។

“យថា, មហារាជ, បថវី ភូមដ្ឋានំ សត្តានំ បតិដ្ឋា ហោតិ ឧបស្សយំ, បថវិដ្ឋា ចេតេ សត្តា, ន ច មហាបថវិយា ‘មយ្ហេតេ’តិ អបេក្ខា ហោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ សព្ពសត្តានំ បតិដ្ឋា ហោតិ ឧបស្សយំ, តថាគតដ្ឋា [តថាគតបតិដ្ឋា ឯវ (សី។)] ចេតេ សត្តា, ន ច តថាគតស្ស ‘មយ្ហេតេ’តិ អបេក្ខា ហោតិ។ យថា វា បន, មហារាជ, មហតិមហាមេឃោ អភិវស្សន្តោ តិណរុក្ខបសុមនុស្សានំ វុឌ្ឍិំ ទេតិ សន្តតិំ អនុបាលេតិ។ វុដ្ឋូបជីវិនោ ចេតេ សត្តា សព្ពេ, ន ច មហាមេឃស្ស ‘មយ្ហេតេ’តិ អបេក្ខា ហោតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ សព្ពសត្តានំ កុសលមូលានិ ជនេតិ អនុបាលេតិ, សត្ថូបជីវិនោ ចេតេ សត្តា សព្ពេ, ន ច តថាគតស្ស ‘មយ្ហេតេ’តិ អបេក្ខា ហោតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? អត្តានុទិដ្ឋិយា បហីនត្តា”តិ។

“សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, សុនិព្ពេឋិតោ បញ្ហោ ពហុវិធេហិ ការណេហិ, គម្ភីរោ ឧត្តានីកតោ, គណ្ឋិ ភិន្នោ, គហនំ អគហនំ កតំ, អន្ធការោ អាលោកោ កតោ, ភគ្គា បរវាទា, ជិនបុត្តានំ ចក្ខុំ ឧប្បាទិត”ន្តិ។

ភិក្ខុសង្ឃបរិហរណបញ្ហោ សត្តមោ។

៨។ អភេជ្ជបរិសបញ្ហោ

៨។ “ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ភណថ ‘តថាគតោ អភេជ្ជបរិសោ’តិ, បុន ច ភណថ ‘ទេវទត្តេន ឯកប្បហារំ បញ្ច ភិក្ខុសតានិ ភិន្នានី’តិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតោ អភេជ្ជបរិសោ, តេន ហិ ទេវទត្តេន ឯកប្បហារំ បញ្ច ភិក្ខុសតានិ ភិន្នានីតិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ ទេវទត្តេន ឯកប្បហារំ បញ្ច ភិក្ខុសតានិ ភិន្នានិ, តេន ហិ ‘តថាគតោ អភេជ្ជបរិសោ’តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, គម្ភីរោ ទុន្និវេឋិយោ, គណ្ឋិតោបិ គណ្ឋិតរោ, ឯត្តាយំ ជនោ អាវដោ និវុតោ ឱវុតោ បិហិតោ បរិយោនទ្ធោ, ឯត្ថ តវ ញាណពលំ ទស្សេហិ បរវាទេសូ”តិ។

“អភេជ្ជបរិសោ, មហារាជ, តថាគតោ, ទេវទត្តេន ច ឯកប្បហារេ បញ្ច ភិក្ខុសតានិ ភិន្នានិ, តញ្ច បន ភេទកស្ស ពលេន, ភេទកេ វិជ្ជមានេ នត្ថិ, មហារាជ, អភេជ្ជំ នាម។ ភេទកេ សតិ មាតាបិ បុត្តេន ភិជ្ជតិ, បុត្តោបិ មាតរា ភិជ្ជតិ, បិតាបិ បុត្តេន ភិជ្ជតិ, បុត្តោបិ បិតរា ភិជ្ជតិ, ភាតាបិ ភគិនិយា ភិជ្ជតិ, ភគិនីបិ ភាតរា ភិជ្ជតិ, សហាយោបិ សហាយេន ភិជ្ជតិ, នានាទារុសង្ឃដិតា នាវាបិ ឩមិវេគសម្បហារេន ភិជ្ជតិ, រុក្ខោបិ មធុកប្បសម្បន្នផលោ អនិលពលវេគាភិហតោ ភិជ្ជតិ, សុវណ្ណម្បិ ជាតិមន្តំ [ជាតរូបម្បិ (សី.)] លោហេន ភិជ្ជតិ។ អបិ ច, មហារាជ, នេសោ អភិប្បាយោ វិញ្ញូនំ, នេសោ ពុទ្ធានំ អធិមុត្តិ, នេសោ បណ្ឌិតានំ ឆន្ទោ ‘តថាគតោ ភេជ្ជបរិសោ’តិ។ អបិ ចេត្ថ ការណំ អត្ថិ, យេន ការណេន តថាគតោ វុច្ចតិ ‘អភេជ្ជបរិសោ’តិ។ កតមំ ឯត្ថ ការណំ? តថាគតស្ស, មហារាជ, កតេន អទានេន វា អប្បិយវចនេន វា អនត្ថចរិយាយ វា អសមានត្តតាយ វា យតោ កុតោចិ ចរិយំ ចរន្តស្សបិ បរិសា ភិន្នាតិ ន សុតបុព្ពំ, តេន ការណេន តថាគតោ វុច្ចតិ ‘អភេជ្ជបរិសោ’តិ។ តយាបេតំ, មហារាជ, ញាតព្ពំ ‘អត្ថិ កិញ្ចិ នវង្គេ ពុទ្ធវចនេ សុត្តាគតំ, ឥមិនា នាម ការណេន ពោធិសត្តស្ស កតេន តថាគតស្ស បរិសា ភិន្នា’តិ? “នត្ថិ ភន្តេ, នោ ចេតំ លោកេ ទិស្សតិ នោបិ សុយ្យតិ។ សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

អភេជ្ជបរិសបញ្ហោ អដ្ឋមោ។

អភេជ្ជវគ្គោ តតិយោ។

ឥមស្មិំ វគ្គេ អដ្ឋ បញ្ហា។

៤. បណាមិតវគ្គោ

១. សេដ្ឋធម្មបញ្ហោ

១. “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា ‘ធម្មោ ហិ, វាសេដ្ឋ, សេដ្ឋោ ជនេតស្មិំ ទិដ្ឋេ ចេវ ធម្មេ អភិសម្បរាយេ ចា’តិ។ បុន ច ‘ឧបាសកោ គិហី សោតាបន្នោ បិហិតាបាយោ ទិដ្ឋិប្បត្តោ វិញ្ញាតសាសនោ ភិក្ខុំ វា សាមណេរំ វា បុថុជ្ជនំ អភិវាទេតិ បច្ចុដ្ឋេតី’តិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ភគវតា ភណិតំ ‘ធម្មោ ហិ, វាសេដ្ឋ, សេដ្ឋោ ជនេតស្មិំ ទិដ្ឋេ ចេវ ធម្មេ អភិសម្បរាយេ ចា’តិ, តេន ហិ ‘ឧបាសកោ គិហី សោតាបន្នោ បិហិតាបាយោ ទិដ្ឋិប្បត្តោ វិញ្ញាតសាសនោ ភិក្ខុំ វា សាមណេរំ វា បុថុជ្ជនំ អភិវាទេតិ បច្ចុដ្ឋេតី’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ ‘ឧបាសកោ គិហី សោតាបន្នោ បិហិតាបាយោ ទិដ្ឋិប្បត្តោ វិញ្ញាតសាសនោ ភិក្ខុំ វា សាមណេរំ វា បុថុជ្ជនំ អភិវាទេតិ បច្ចុដ្ឋេតិ’, តេន ហិ ‘ធម្មោ ហិ, វាសេដ្ឋ, សេដ្ឋោ ជនេតស្មិំ ទិដ្ឋេ ចេវ ធម្មេ អភិសម្បរាយេ ចា’តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“ຠາສິຕເມ຺ປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ຠຄວຕາ ‘ຘເມ຺ມາ ຫິ, ວາເສຏ຺ຐ, ເສເຏ຺ຐາ ຊເນຕສ຺ມິໍ ທິເຏ຺ຐ ເຈວ ຘເມ຺ມ ອຠິສມ຺ປຣາເຍ ຈາ’ຕິ, ‘ອຸປາສເກາ ຈ ຄິຫີ ເສາຕາປເນ຺ນາ ປິຫິຕາປາເຍາ ທິຏ຺ຐິປ຺ປເຕ຺ຕາ ວິເຎ຺ຎາຕສາສເນາ ຠິກ຺ຂຸໍ ວາ ສາມເຓຣໍ ວາ ປຸຖຸຊ຺ຊນໍ ອຠິວາເທຕິ ປຈ຺ຈຸເຏ຺ຐຕີ’ˆ ຕຕ຺ຖ ປນ ກາຣຓໍ ອຕ຺ຖີˆ ກຕມໍ ຕໍ ກາຣຓໍ?

“ວີສຕິ ເຂາ ປນິເມ, ມຫາຣາຊ, ສມຓສ຺ສ ສມຓກຣຓາ ຘມ຺ມາ ເທ຺ວ ຈ ລິງ຺ຄານິ, ເຍຫິ ສມເຓາ ອຠິວາທນປຈ຺ຈຸຏ຺ຐານສມ຺ມານນປູຊນາຣເຫາ ເຫາຕິˆ ກຕເມ ວີສຕິ ສມຓສ຺ສ ສມຓກຣຓາ ຘມ຺ມາ ເທ຺ວ ຈ ລິງ຺ຄານິ? ເສເຏ຺ຐາ [ເສຏ຺ຐຠູມິສເຍາ (ສີˆ ສ຺ຍາˆ), ເສເຏ຺ຐາ ຍເມາ (ປີˆ)] ຘມ຺ມາຣາເມາ, ອເຄ຺ຄາ ນິຍເມາ, ຈາເຣາ ວິຫາເຣາ ສໍຍເມາ ສໍວເຣາ ຂນ຺ຕິ ເສາຣຈ຺ຈໍ ເອກຕ຺ຕຈຣິຍາ ເອກຕ຺ຕາຠິຣຕິ ປຏິສລ຺ລານໍ ຫິຣິໂອຕ຺ຕປ຺ປໍ ວີຣິຍໍ ອປ຺ປມາເທາ ສິກ຺ຂາສມາທານໍ [ສິກ຺ຂາປທານິ (ສີˆ ສ຺ຍາˆ), ສຸກ຺ຂາຈທານໍ (ກˆ)] ອຸເທ຺ທເສາ ປຣິປຸຈ຺ຉາ ສີລາທິອຠິຣຕິ ນິຣາລຍຕາ ສິກ຺ຂາປທປາຣິປູຣິຕາ, ກາສາວຘາຣຓໍ , ຠຓ຺ຑຸຠາເວາ ˆ ອິເມ ເຂາ , ມຫາຣາຊ, ວີສຕິ ສມຓສ຺ສ ສມຓກຣຓາ ຘມ຺ມາ ເທ຺ວ ຈ ລິງ຺ຄານິˆ ເອເຕ ຄຸເຓ ຠິກ຺ຂຸ ສມາທາຍ ວຕ຺ຕຕິ, ເສາ ເຕສໍ ຘມ຺ມານໍ ອນູນຕ຺ຕາ ປຣິປຸຓ຺ຓຕ຺ຕາ ສມ຺ປນ຺ນຕ຺ຕາ ສມນ຺ນາຄຕຕ຺ຕາ ອເສກ຺ຂຠູມິໍ ອຣຫຕ຺ຕຠູມິໍ ໂອກ຺ກມຕິ, ເສຏ຺ຐໍ ຠູມນ຺ຕຣໍ ໂອກ຺ກມຕິ, ອຣຫຕ຺ຕາສນ຺ນຄເຕາຕິ ອຣຫຕິ ອຸປາສເກາ ເສາຕາປເນ຺ນາ ຠິກ຺ຂຸ ປຸຖຸຊ຺ຊນໍ ອຠິວາເທຕຸໍ ປຈ຺ຈຸຏ຺ຐາຕຸໍˆ

“‘ຂີຓາສເວຫິ ເສາ ສາມເຎ຺ຎໍ ອຸປຄເຕາ, ນຕ຺ຖິ ເມ ເສາ ສມເຍາ’ຕິ [ຕໍ ສາມເຎ຺ຎ”ນ຺ຕິ (?)] ອຣຫຕິ ອຸປາສເກາ ເສາຕາປເນ຺ນາ ຠິກ຺ຂຸ ປຸຖຸຊ຺ຊນໍ ອຠິວາເທຕຸໍ ປຈ຺ຈຸຏ຺ຐາຕຸໍˆ

“‘ອຄ຺ຄປຣິສໍ ເສາ ອຸປຄເຕາ, ນາຫໍ ຕໍ ຐານໍ ອຸປຄເຕາ’ຕິ ອຣຫຕິ ອຸປາສເກາ ເສາຕາປເນ຺ນາ ຠິກ຺ຂຸ ປຸຖຸຊ຺ຊນໍ ອຠິວາເທຕຸໍ ປຈ຺ຈຸຏ຺ຐາຕຸໍˆ

“‘ລຠຕິ ເສາ ປາຕິເມາກ຺ຂຸເທ຺ທສໍ ເສາຕຸໍ, ນາຫໍ ຕໍ ລຠາມິ ເສາຕຸ’ນ຺ຕິ ອຣຫຕິ ອຸປາສເກາ ເສາຕາປເນ຺ນາ ຠິກ຺ຂຸ ປຸຖຸຊ຺ຊນໍ ອຠິວາເທຕຸໍ ປຈ຺ຈຸຏ຺ຐາຕຸໍˆ

“‘ເສາ ອເຎ຺ຎ ປພ຺ພາເຊຕິ ອຸປສມ຺ປາເທຕິ ຊິນສາສນໍ ວເຑ຺ຒຕິ, ອຫເມຕໍ ນ ລຠາມິ ກາຕຸ’ນ຺ຕິ ອຣຫຕິ ອຸປາສເກາ ເສາຕາປເນ຺ນາ ຠິກ຺ຂຸ ປຸຖຸຊ຺ຊນໍ ອຠິວາເທຕຸໍ ປຈ຺ຈຸຏ຺ຐາຕຸໍˆ

“‘ອປ຺ປມາເຓສຸ ເສາ ສິກ຺ຂາປເທສຸ ສມຕ຺ຕກາຣີ, ນາຫໍ ເຕສຸ ວຕ຺ຕາມີ’ຕິ ອຣຫຕິ ອຸປາສເກາ ເສາຕາປເນ຺ນາ ຠິກ຺ຂຸ ປຸຖຸຊ຺ຊນໍ ອຠິວາເທຕຸໍ ປຈ຺ຈຸຏ຺ຐາຕຸໍˆ

“‘ອຸປຄເຕາ ເສາ ສມຓລິງ຺ຄໍ, ພຸທ຺ຘາຘິປ຺ປາເຍ ຐິເຕາ, ເຕນາຫໍ ລິງ຺ເຄນ ທູຣມຸປຄເຕາ’ຕິ ອຣຫຕິ ອຸປາສເກາ ເສາຕາປເນ຺ນາ ຠິກ຺ຂຸ ປຸຖຸຊ຺ຊນໍ ອຠິວາເທຕຸໍ ປຈ຺ຈຸຏ຺ຐາຕຸໍˆ

“‘ປຣູຬ຺ຫກຈ຺ຉເລາເມາ ເສາ ອນເຎ຺ຊິຕອມເຓ຺ຑິເຕາ ອນຸລິຕ຺ຕສີລຄເນ຺ຘາ, ອຫໍ ປນ ມເຓ຺ຑນວິຠູສນາຠິຣເຕາ’ຕິ ອຣຫຕິ ອຸປາສເກາ ເສາຕາປເນ຺ນາ

ភិក្ខុំ បុថុជ្ជនំ អភិវាទេតុំ បច្ចុដ្ឋាតុំ។

“អបិ ច, មហារាជ, ‘យេ តេ វីសតិ សមណករណា ធម្មា ទ្វេ ច លិង្គានិ, សព្ពេបេតេ ធម្មា ភិក្ខុស្ស សំវិជ្ជន្តិ, សោ តេ ច ធម្មេ ធារេតិ, អញ្ញេបិ តត្ថ សិក្ខាបេតិ, សោ មេ អាគមោ សិក្ខាបនញ្ច នត្ថី’តិ អរហតិ ឧបាសកោ សោតាបន្នោ ភិក្ខុំ បុថុជ្ជនំ អភិវាទេតុំ បច្ចុដ្ឋាតុំ។

“យថា, មហារាជ, រាជកុមារោ បុរោហិតស្ស សន្តិកេ វិជ្ជំ អធីយតិ, ខត្តិយធម្មំ សិក្ខតិ, សោ អបរេន សមយេន អភិសិត្តោ អាចរិយំ អភិវាទេតិ បច្ចុដ្ឋេតិ ‘សិក្ខាបកោ មេ អយ’ន្តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ‘ភិក្ខុ សិក្ខាបកោ វំសធរោ’តិ អរហតិ ឧបាសកោ សោតាបន្នោ ភិក្ខុំ បុថុជ្ជនំ អភិវាទេតុំ បច្ចុដ្ឋាតុំ។

“អបិ ច, មហារាជ, ឥមិនាបេតំ បរិយាយេន ជានាហិ ភិក្ខុភូមិយា មហន្តតំ អសមវិបុលតញ្ច។ យទិ, មហារាជ, ឧបាសកោ សោតាបន្នោ អរហត្តំ សច្ឆិករោតិ, ទ្វេវ តស្ស គតិយោ ភវន្តិ អនញ្ញា តស្មិំ យេវ ទិវសេ បរិនិព្ពាយេយ្យ វា, ភិក្ខុភាវំ វា ឧបគច្ឆេយ្យ។ អចលា ហិ សា, មហារាជ, បព្ពជ្ជា, មហតី អច្ចុគ្គតា, យទិទំ ភិក្ខុភូមី”តិ។ “ញាណគតោ, ភន្តេ នាគសេន, បញ្ហោ សុនិព្ពេឋិតោ ពលវតា អតិពុទ្ធិនា តយា, ន យិមំ បញ្ហំ សមត្ថោ អញ្ញោ ឯវំ វិនិវេឋេតុំ អញ្ញត្រ តវាទិសេន ពុទ្ធិមតា”តិ។

សេដ្ឋធម្មបញ្ហោ បញ្ចមោ។

៦. សព្ពសត្តហិតផរណបញ្ហោ

៦. “ភទន្ត នាគសេន, តុម្ហេ ភណថ ‘តថាគតោ សព្ពសត្តានំ អហិតំ អបនេត្វា ហិតមុបទហតី’តិ។ បុន ច ភណថ ‘អគ្គិក្ខន្ធូបមេ ធម្មបរិយាយេ ភញ្ញមានេ ‘សដ្ឋិមត្តានំ ភិក្ខូនំ ឧណ្ហំ លោហិតំ មុខតោ ឧគ្គត’ន្តិ។ អគ្គិក្ខន្ធូបមំ, ភន្តេ, ធម្មបរិយាយំ ទេសេន្តេន តថាគតេន សដ្ឋិមត្តានំ ភិក្ខូនំ ហិតំ អបនេត្វា អហិតមុបទហិតំ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតោ សព្ពសត្តានំ អហិតំ អបនេត្វា ហិតមុបទហតិ, តេន ហិ អគ្គិក្ខន្ធូបមេ ធម្មបរិយាយេ ភញ្ញមានេ សដ្ឋិមត្តានំ ភិក្ខូនំ ឧណ្ហំ លោហិតំ មុខតោ ឧគ្គតន្តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ អគ្គិក្ខន្ធូបមេ ធម្មបរិយាយេ ភញ្ញមានេ សដ្ឋិមត្តានំ ភិក្ខូនំ ឧណ្ហំ លោហិតំ មុខតោ ឧគ្គតំ, តេន ហិ តថាគតោ សព្ពសត្តានំ អហិតំ អបនេត្វា ហិតមុបទហតីតិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“តថាគតោ, មហារាជ, សព្ពសត្តានំ អហិតំ អបនេត្វា ហិតមុបទហតិ, អគ្គិក្ខន្ធូបមេ ធម្មបរិយាយេ ភញ្ញមានេ សដ្ឋិមត្តានំ ភិក្ខូនំ ឧណ្ហំ លោហិតំ មុខតោ ឧគ្គតំ, តញ្ច បន ន តថាគតស្ស កតេន, តេសំ យេវ អត្តនោ កតេនា”តិ។

“យទិ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតោ អគ្គិក្ខន្ធូបមំ ធម្មបរិយាយំ ន ភាសេយ្យ, អបិ នុ តេសំ ឧណ្ហលោហិតំ មុខតោ ឧគ្គច្ឆេយ្យាតិ, ន ហិ, មហារាជ, មិច្ឆាបដិបន្នានំ តេសំ ភគវតោ ធម្មបរិយាយំ សុត្វា បរិឡាហោ កាយេ ឧប្បជ្ជិ, តេន តេសំ បរិឡាហេន ឧណ្ហលោហិតំ មុខតោ ឧគ្គត”ន្តិ។ “តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតស្សេវ ការណេន តេសំ ឧណ្ហលោហិតំ មុខតោ ឧគ្គតំ, តថាគតោ ឯវ តត្ថ អធិការោ តេសំ នាសនាយ, យថា នាម, ភន្តេ នាគសេន, អហិ វម្មិកំ បវិសេយ្យ, អថញ្ញតរោ បំសុកាមោ បុរិសោ វម្មិកំ ភិន្ទិត្វា បំសុំ ហរេយ្យ, តស្ស បំសុហរណេន វម្មិកស្ស សុសិរំ បិទហេយ្យ, អថ តត្ថេវ សោ អស្សាសំ អលភមានោ មរេយ្យ, ននុ សោ, ភន្តេ, អហិ តស្ស បុរិសស្ស ការណេន មរណប្បត្តោ”តិ។ “អាម មហារាជា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតោ ឯវ តត្ថ អធិការោ តេសំ នាសនាយា”តិ។

“តថាគតោ, មហារាជ, ធម្មំ ទេសយមានោ អនុនយប្បដិឃំ ន ករោតិ, អនុនយប្បដិឃវិប្បមុត្តោ ធម្មំ ទេសេតិ, ឯវំ ធម្មេ ទេសិយមានេ យេ តត្ថ សម្មាបដិបន្នា, តេ ពុជ្ឈន្តិ។ យេ បន មិច្ឆាបដិបន្នា, តេ បតន្តិ។ យថា, មហារាជ, បុរិសស្ស អម្ពំ វា ជម្ពុំ វា មធុកំ វា ចាលយមានស្ស យានិ តត្ថ ផលានិ សារានិ ទឡ្ហពន្ធនានិ, តានិ តត្ថេវ អច្ចុតានិ តិដ្ឋន្តិ, យានិ តត្ថ ផលានិ បូតិវណ្ដមូលានិ ទុព្ពលពន្ធនានិ, តានិ បតន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ ធម្មំ ទេសយមានោ អនុនយប្បដិឃំ ន ករោតិ, អនុនយប្បដិឃវិប្បមុត្តោ ធម្មំ ទេសេតិ, ឯវំ ធម្មេ ទេសិយមានេ យេ តត្ថ សម្មាបដិបន្នា, តេ ពុជ្ឈន្តិ។ យេ បន មិច្ឆាបដិបន្នា, តេ បតន្តិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, កស្សកោ ធញ្ញំ រោបេតុកាមោ ខេត្តំ កសតិ, តស្ស កសន្តស្ស អនេកសតសហស្សានិ តិណានិ មរន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ បរិបក្កមានសេ សត្តេ ពោធេន្តោ [ពោធេតុំ (សី។)] អនុនយប្បដិឃវិប្បមុត្តោ ធម្មំ ទេសេតិ, ឯវំ ធម្មេ ទេសិយមានេ យេ តត្ថ សម្មាបដិបន្នា, តេ ពុជ្ឈន្តិ។ យេ បន មិច្ឆាបដិបន្នា, តេ តិណានិ វិយ មរន្តិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, មនុស្សា រសហេតុ យន្តេន ឧច្ឆុំ បីឡយន្តិ, តេសំ ឧច្ឆុំ បីឡយមានានំ យេ តត្ថ យន្តមុខគតា កិមយោ, តេ បីឡីយន្តិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ បរិបក្កមានសេ សត្តេ ពោធេន្តោ ធម្មយន្តមភិបីឡយតិ [ធម្មយន្តមតិបីឡយតិ (ក។)], យេ តត្ថ មិច្ឆាបដិបន្នា, តេ កិមី វិយ មរន្តី”តិ។

“ននុ, ភន្តេ នាគសេន, តេ ភិក្ខូ តាយ ធម្មទេសនាយ បតិតា”តិ? “អបិ នុ ខោ, មហារាជ, តច្ឆកោ រុក្ខំ តច្ឆន្តោ [រក្ខន្តោ (សី។ បី។)] ឧជុកំ បរិសុទ្ធំ ករោតី”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, វជ្ជនីយំ អបនេត្វា តច្ឆកោ រុក្ខំ ឧជុកំ បរិសុទ្ធំ ករោតី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ បរិសំ រក្ខន្តោ ន សក្កោតិ ពោធនេយ្យេ [អពោធនីយេ (ស្យា។)] សត្តេ ពោធេតុំ, មិច្ឆាបដិបន្នេ បន សត្តេ អបនេត្វា ពោធនេយ្យេ សត្តេ ពោធេតិ, អត្តកតេន បន តេ, មហារាជ, មិច្ឆាបដិបន្នា បតន្តិ។

“យថា, មហារាជ, កទលី វេឡុ អស្សតរី អត្តជេន [អត្តជេន ផលេន (សី។)] ហញ្ញតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យេ តេ

មិច្ឆាបដិបន្នា, តេ អត្តកតេន ហញ្ញន្តិ បតន្តិ។

“យថា, មហារាជ, ចោរា អត្តកតេន ចក្ខុប្បាដនំ សូលារោបនំ សីសច្ឆេទនំ បាបុណន្តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យេ តេ មិច្ឆាបដិបន្នា, តេ អត្តកតេន ហញ្ញន្តិ បតន្តិ [ជិនសាសនា បតន្តិ (សី។ បី។)]។ យេសំ, មហារាជ, សដ្ឋិមត្តានំ ភិក្ខូនំ ឧណ្ហំលោហិតំ មុខតោ ឧគ្គតំ, តេសំ តំ នេវ ភគវតោ កតេន, ន បរេសំ កតេន, អថ ខោ អត្តនោ យេវ កតេន។

“យថា, មហារាជ, បុរិសោ សព្ពជនស្ស អមតំ ទទេយ្យ, តេ តំ អមតំ អសិត្វា អរោគា ទីឃាយុកា សព្ពីតិតោ [សព្ពីតិយា (សី។)] បរិមុច្ចេយ្យុំ, អថញ្ញតរោ បុរិសោ ទុរុបចារេន តំ អសិត្វា មរណំ បាបុណេយ្យ, អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, អមតទាយកោ បុរិសោ តតោនិទានំ កិញ្ចិ អបុញ្ញំ អាបជ្ជេយ្យា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ ទសសហស្សិយា លោកធាតុយា ទេវមនុស្សានំ អមតំ ធម្មទានំ ទេតិ, យេ តេ សត្តា ភព្ពា, តេ ធម្មាមតេន ពុជ្ឈន្តិ។ យេ បន តេ សត្តា អភព្ពា, តេ ធម្មាមតេន ហញ្ញន្តិ បតន្តិ។ ភោជនំ, មហារាជ, សព្ពសត្តានំ ជីវិតំ រក្ខតិ, តមេកច្ចេ ភុញ្ជិត្វា វិសូចិកាយ មរន្តិ, អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, ភោជនទាយកោ បុរិសោ តតោនិទានំ កិញ្ចិ អបុញ្ញំ អាបជ្ជេយ្យា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ ទសសហស្សិយា លោកធាតុយា ទេវមនុស្សានំ អមតំ ធម្មទានំ ទេតិ, យេ តេ សត្តា ភព្ពា, តេ ធម្មាមតេន ពុជ្ឈន្តិ។ យេ បន តេ សត្តា អភព្ពា, តេ ធម្មាមតេន ហញ្ញន្តិ បតន្តី”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

សព្ពសត្តហិតផរណបញ្ហោ ទុតិយោ។

៣។ វត្ថគុយ្ហនិទស្សនបញ្ហោ

៣។ “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា –

“‘កាយេន សំវរោ សាធុ [ធ។ ប។ ៣៦១], សាធុ វាចាយ សំវរោ;

មនសា សំវរោ សាធុ, សាធុ សព្ពត្ថ សំវរោ’តិ។

“បុន ច តថាគតោ ចតុន្នំ បរិសានំ មជ្ឈេ និសីទិត្វា បុរតោ ទេវមនុស្សានំ សេលស្ស ព្រាហ្មណស្ស កោសោហិតំ វត្ថគុយ្ហំ ទស្សេសិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ភគវតា ភណិតំ ‘កាយេន សំវរោ សាធូ’តិ, តេន ហិ សេលស្ស ព្រាហ្មណស្ស កោសោហិតំ វត្ថគុយ្ហំទស្សេសីតិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ សេលស្ស ព្រាហ្មណស្ស កោសោហិតំ វត្ថគុយ្ហំទស្សេសិ, តេន ហិ ‘កាយេន សំវរោ សាធូ’តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ‘កាយេន សំវរោ សាធូ’តិ, សេលស្ស ច ព្រាហ្មណស្ស កោសោហិតំ វត្ថគុយ្ហំ ទស្សិតំ។ យស្ស ខោ, មហារាជ, តថាគតេ កង្ខា ឧប្បន្នា, តស្ស ពោធនត្ថាយ ភគវា ឥទ្ធិយា តប្បដិភាគំ កាយំ ទស្សេតិ, សោ ឯវ តំ បាដិហារិយំ បស្សតី”តិ។

“កោ បនេតំ, ភន្តេ នាគសេន, សទ្ទហិស្សតិ, យំ បរិសគតោ ឯកោ ឯវ តំ គុយ្ហំ បស្សតិ, អវសេសា តត្ថេវ វសន្តា ន បស្សន្តីតិ។ ឥង្ឃ មេ ត្វំ តត្ថ ការណំ ឧបទិស, ការណេន មំ សញ្ញាបេហី”តិ។ “ទិដ្ឋបុព្ពោ បន តយា, មហារាជ, កោចិ ព្យាធិតោ បុរិសោ បរិកិណ្ណោ ញាតិមិត្តេហី”តិ។ “អាម ភន្តេ”តិ។ “អបិ នុ ខោ សា, មហារាជ, បរិសា បស្សតេតំ វេទនំ, យាយ សោ បុរិសោ វេទយតី”តិ។ “ន ហិ ភន្តេ, អត្តនា ឯវ សោ, ភន្តេ, បុរិសោ វេទយតី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យស្សេវ តថាគតេ កង្ខា ឧប្បន្នា, តស្សេវ តថាគតោ ពោធនត្ថាយ ឥទ្ធិយា តប្បដិភាគំ កាយំ ទស្សេតិ, សោ ឯវ តំ បាដិហារិយំ បស្សតិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, កញ្ចិទេវ បុរិសំ ភូតោ អាវិសេយ្យ, អបិ នុ ខោ សា, មហារាជ, បរិសា បស្សតិ តំ ភូតាគមន”ន្តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, សោ ឯវ អាតុរោ តស្ស ភូតស្ស អាគមនំ បស្សតី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យស្សេវ តថាគតេ កង្ខា ឧប្បន្នា, តស្សេវ តថាគតោ ពោធនត្ថាយ ឥទ្ធិយា តប្បដិភាគំ កាយំ ទស្សេតិ, សោ ឯវ តំ បាដិហារិយំ បស្សតី”តិ។

“ទុក្ករំ, ភន្តេ នាគសេន, ភគវតា កតំ, យំ ឯកស្សបិ អទស្សនីយំ, តំ ទស្សេន្តេនា”តិ។ “ន, មហារាជ, ភគវា គុយ្ហំ ទស្សេសិ , ឥទ្ធិយា បន ឆាយំ ទស្សេសី”តិ។ “ឆាយាយបិ, ភន្តេ, ទិដ្ឋាយ ទិដ្ឋំ ឯវ ហោតិ គុយ្ហំ យំ ទិស្វា និដ្ឋំ គតោ”តិ។ “ទុក្ករម្បិ, មហារាជ, តថាគតោ ករោតិ ពោធនេយ្យេ សត្តេ ពោធេតុំ។ យទិ, មហារាជ, តថាគតោ កិរិយំ ហាបេយ្យ, ពោធនេយ្យា សត្តា ន ពុជ្ឈេយ្យុំ។ យស្មា ច ខោ, មហារាជ, យោគញ្ញូ តថាគតោ ពោធនេយ្យេ សត្តេ ពោធេតុំ, តស្មា តថាគតោ យេន យេន យោគេន ពោធនេយ្យា ពុជ្ឈន្តិ, តេន តេន យោគេន ពោធនេយ្យេ ពោធេតិ។

“យថា, មហារាជ, ភិសក្កោ សល្លកត្តោ យេន យេន ភេសជ្ជេន អាតុរោ អរោគោ ហោតិ, តេន តេន ភេសជ្ជេន អាតុរំ ឧបសង្កមតិ, វមនីយំ វមេតិ, វិរេចនីយំ វិរេចេតិ, អនុលេបនីយំ អនុលិម្បេតិ, អនុវាសនីយំ អនុវាសេតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ យេន យេន យោគេន ពោធនេយ្យា សត្តា ពុជ្ឈន្តិ, តេន តេន យោគេន ពោធេតិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, ឥត្ថី មូឡ្ហគព្ភា ភិសក្កស្ស អទស្សនីយំ គុយ្ហំ ទស្សេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ ពោធនេយ្យេ សត្តេ ពោធេតុំ អទស្សនីយំ គុយ្ហំ ឥទ្ធិយា ឆាយំ ទស្សេសិ។ នត្ថិ, មហារាជ, អទស្សនីយោ នាម ឱកាសោ បុគ្គលំ ឧបាទាយ។ យទិ, មហារាជ, កោចិ ភគវតោ ហទយំ ទិស្វា ពុជ្ឈេយ្យ, តស្សបិ ភគវា យោគេន ហទយំ ទស្សេយ្យ, យោគញ្ញូ, មហារាជ, តថាគតោ ទេសនាកុសលោ។

“តត្, យហារាឌ, តធាកតោ ឆេទស្ស តត្ថស្ស អធិមុត្តិំ ឌានិត្វា តំ ឆេចកចត់ តេត្វា ឆេចកញ្ញាយោ ជស្សេសិ ‘ឱ្ពយិតាឃំ ក្យលបុត្តោ ព្ភុញ្ញិស្សតី’តិ, តេត ច សោ ក្យលបុត្តោ ព្ភុញ្ញិ ឱ្ពតិ លោ, យហារាឌ, តធាកតោ អតេកបរិយាយេត សុកតិមិត្តំ ហឹឡុឲេត្វា កទហេត្វា ឌីក្យច្ឆេត្វា តស្ស ទោឱ្ឆតហេតុ កក្យដបិឌ៌តិយោ អច្ឆទាយោ ជស្សេសិ។ ឲចម្បិ តធាកតោ យោកញ្ញា ឆេសតាក្យសលោ។

“បុត ចបរំ, យហារាឌ, តធាកតោ ឆេទស្ស ក្ខព្យអបត្តកស្ស កាតទា តិក្កន្តិតស្ស ឥក្លិតស្ស ឥយុតស្ស ឋ្ពបកត្តា ស្ពុគំ ចោឡអលង្គំ អជាសិ ‘ឱ្ពយិតាឃំ ក្យលបុត្តោ ព្ភុញ្ញិស្សតី’តិ , សោ ច ក្យលបុត្តោ តេត កាទលោត ឌីតសាសតេ ចឃឹកាច់ បិបុហិ។ ឲចម្បិ, យហារាឌ, តធាកតោ យោកញ្ញា ឆេសតាក្យសលោ។

“បុត ចបរំ, យហារាឌ, តធាកតោ ព្រាហ្ពលស្ស យោឈទាឌស្ស ឃាច តតិឃំ បគ្យាបុដ្ឋោ ត ព្យាកាសិ ‘ឲចមិយស្ស ក្យលបុត្តស្ស យាតោ ឋ្ពបសមិស្សតិ, យាត្បសយា អកិសមយោ កចិស្សតី’តិ, តេត ច តស្ស ក្យលបុត្តស្ស យាតោ ឋ្ពបសមិ, យាត្បសយា សោ ព្រាហ្ពណោ លស្ អកិញ្ញាស្ ចឃឹកាច់ បិបុហិ។ ឲចម្បិ, យហារាឌ, តធាកតោ យោកញ្ញា ឆេសតាក្យសលោ”តិ។

“សាធ្ស, កទត្ត តាកសេត, ស្ពតិទ្ធាជ់តោ បញ្ហោ ពហ្ពចិឆេហិ កាទលោហិ, កហតំ អកហតំ កតំ, អត្ថកាទោ អាលោកោ កតោ, កណ្ឋិ កិទត្តា, កក្កា បទចាគា, ឌីតបុត្តាតំ ចក្ខុ តយា ឋ្ពប្បាឌិតំ, តិប្បឌិកាតា តិត្ថិយា, ត្វំ កណិចទបចទយាសឌ្ឍា”តិ។

ចត្វក្យឃតិជស្សតបញ្ហោ តតិយោ។

៣។ ផទ្សចាចាកាចបញ្ហោ

៣។ “កទត្ត តាកសេត, កាសិតម្បេតំ ឆេទេត សារិបុត្តេត ធម្ពសេតាបតិតា ‘បរិស្ពុទ្ធចឹសមាចាទោ អាចុសោ តធាកតោ, តត្ថិ តធាកតស្ស ចឹទុច្ចទិតំ, ឃំ តធាកតោ ទក្ខេយ្យ ‘មា មេ ឱ្ពគំ បទោ អញ្ញាសី’តិ។ បុត ច តធាកតោ ឆេទស្ស ស្ពុធិត្តស្ស កលត្ថបុត្តស្ស អបទាធេ បិទាឌីក៌ បញ្ញាបេត្វា ផទ្សាហិ ចាចាហិ មោឈបុរិសចាទេគត សមុទាចទិ, តេត ច សោ ឆេទោ មោឈបុរិសចាទេគត យក្ខចិត្តចសេត ទុត្ថិតត្តា ចិប្បដិសារី តាសក្ខិ អរិយមក្កំ បដិចិឌ្ឈិត្យំ។ ឃធិ, កទត្ត តាកសេត, បរិស្ពុទ្ធចឹសមាចាទោ តធាកតោ, តត្ថិ តធាកតស្ស ចឹទុច្ចទិតំ, តេត ហិ តធាកតេត ឆេទស្ស ស្ពុធិត្តស្ស កលត្ថបុត្តស្ស អបទាធេ មោឈបុរិសចាទេគត សមុទាចិណ្ណន្តិ ឃំ ចចតំ, តំ មិច្ឆា។ ឃធិ កកចតា ឆេទស្ស ស្ពុធិត្តស្ស កលត្ថបុត្តស្ស អបទាធេ មោឈបុរិសចាទេគត សមុទាចិណ្ណំ, តេត ហិ បរិស្ពុទ្ធចឹសមាចាទោ តធាកតោ, តត្ថិ តធាកតស្ស ចឹទុច្ចទិតន្តិ តម្បិ ចចតំ មិច្ឆា។ អឃម្បិ ឋ្ពកតោ កោដិកោ បញ្ហោ តចាត្បប្បត្តោ, សោ តយា តិព្ពាហិតព្វោ”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន សារិបុត្តេន ធម្មសេនាបតិនា ‘បរិសុទ្ធវចីសមាចារោ អាវុសោ តថាគតោ, នត្ថិ តថាគតស្ស វចីទុច្ចរិតំ, យំ តថាគតោ រក្ខេយ្យ ‘មា មេ ឥទំ បរោ អញ្ញាសី’តិ។ អាយស្មតោ ច សុទិន្នស្ស កលន្ទបុត្តស្ស អបរាធេ បារាជិកំ បញ្ញាបេន្តេន ភគវតា មោឃបុរិសវាទេន សមុទាចិណ្ណំ, តញ្ច បន អទុដ្ឋចិត្តេន អសារម្ភេន យាថាវលក្ខណេន។ កិញ្ច តត្ថ យាថាវលក្ខណំ, យស្ស, មហារាជ, បុគ្គលស្ស ឥមស្មិំ អត្តភាវេ ចតុសច្ចាភិសមយោ ន ហោតិ, តស្ស បុរិសត្តំ មោឃំ អញ្ញំ កយិរមានំ អញ្ញេន សម្បជ្ជតិ, តេន វុច្ចតិ ‘មោឃបុរិសោ’តិ។ ឥតិ, មហារាជ, ភគវតា អាយស្មតោ សុទិន្នស្ស កលន្ទបុត្តស្ស សភាវវចនេន សមុទាចិណ្ណំ, នោ អភូតវាទេនា”តិ។

“សភាវម្បិ, ភន្តេ នាគសេន, យោ អក្កោសន្តោ ភណតិ, តស្ស មយំ កហាបណំ ទណ្ឌំ ធារេម, អបរាធោ យេវ សោ វត្ថុំ និស្សាយ វិសុំ វោហារំ អាចរន្តោ អក្កោសតី”តិ។ “អត្ថិ បន, មហារាជ, សុតបុព្វំ តយា ខលិតស្ស អភិវាទនំ វា បច្ចុដ្ឋានំ វា សក្ការំ វា ឧបាយនានុប្បទានំ វា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, យតោ កុតោចិ យត្ថ កត្ថចិ ខលិតោ, សោ បរិភាសនារហោ ហោតិ តជ្ជនារហោ, ឧត្តមង្គម្បិស្ស ឆិន្ទន្តិ ហនន្តិបិ ពន្ធន្តិបិ ឃាតេន្តិបិ ឈាបេន្តិបី”តិ [ឃាបេន្តិបីតិ (សី. បី.)]។ “តេន ហិ, មហារាជ, ភគវតា កិរិយា យេវ កតា, នោ អកិរិយា”តិ។

“កិរិយម្បិ, ភន្តេ នាគសេន, កុរុមានេន បតិរូបេន កាតព្វំ អនុច្ឆវិកេន, សវនេនបិ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតស្ស សទេវកោ លោកោ ឱត្តប្បតិ ហិរីយតិ ភិយ្យោ ទស្សនេន តតុត្តរិំ ឧបសង្កមនេន បយិរុបាសនេនា”តិ។ “អបិ នុ ខោ, មហារាជ, តិកិច្ឆកោ អភិសន្នេ កាយេ កុបិតេ ទោសេ សិនេហនីយានិ ភេសជ្ជានិ ទេតី”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, តិណ្ហានិ លេខនីយានិ ភេសជ្ជានិ ទេតី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ សព្ពកិលេសព្យាធិវូបសមាយ អនុសិដ្ឋិំ ទេតិ, ផរុសាបិ, មហារាជ, តថាគតស្ស វាចា សត្តេ សិនេហយតិ, មុទុកេ ករោតិ។ យថា, មហារាជ, ឧណ្ហម្បិ ឧទកំ យំ កិញ្ចិ សិនេហនីយំ សិនេហយតិ, មុទុកំ ករោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ផរុសាបិ តថាគតស្ស វាចា អត្ថវតី ហោតិ ករុណាសហគតា។ យថា, មហារាជ, បិតុវចនំ បុត្តានំ អត្ថវន្តំ ហោតិ ករុណាសហគតំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ផរុសាបិ តថាគតស្ស វាចា អត្ថវតី ហោតិ ករុណាសហគតា។ ផរុសាបិ, មហារាជ, តថាគតស្ស វាចា សត្តានំ កិលេសប្បហានា [កិលេសប្បហានាយ (សី.)] ហោតិ។ យថា, មហារាជ, ទុគ្គន្ធម្បិ គោមុត្តំ បីតំ វិរសម្បិ អគទំ ខាយិតំ សត្តានំ ព្យាធិំ ហនតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ផរុសាបិ តថាគតស្ស វាចា អត្ថវតី ករុណាសហគតា។ យថា, មហារាជ, មហន្តោបិ តូលបុញ្ជោ [តូលបិចុ (សី. ស្យា.)] បរស្ស កាយេ និបតិត្វា រុជំ ន ករោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ផរុសាបិ តថាគតស្ស វាចា ន កស្សចិ ទុក្ខំ ឧប្បាទេតី”តិ។ “សុវិនិច្ឆិតោ, ភន្តេ នាគសេន, បញ្ហោ ពហូហិ ការណេហិ, សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ផរុសវាចាភាវបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

៥. រុក្ខអចេតនាបញ្ហោ

៥។ ‘‘ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ តថាគតេន –

‘‘‘អចេតនំ ព្រាហ្មណ អស្សុណន្តំ, ជានោ អជានន្តមិមំ បលាសំ;

អារទ្ធវីរិយោ ធុវំ អប្បមត្តោ, សុខសេយ្យំ បុច្ឆសិ កិស្ស ហេតុ’តិ [ជា។ ១។៤។៣៥]។

បុន ច ភណិតំ –

‘‘‘ឥតិ ផន្ទនរុក្ខោបិ, តាវទេ អជ្ឈភាសថ;

មយ្ហម្បិ វចនំ អត្ថិ, ភារទ្វាជ សុណោហិ មេ’តិ [ជា។ ១។១៣។៣០]។

‘‘យទិ, ភន្តេ នាគសេន, រុក្ខោ អចេតនោ, តេន ហិ ផន្ទនេន រុក្ខេន ភារទ្វាជេន សហ សល្លបិតន្តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ ផន្ទនេន រុក្ខេន ភារទ្វាជេន សទ្ធិំ សល្លបិតំ, តេន ហិ រុក្ខោ អចេតនោតិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ’’តិ។

‘‘ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ‘រុក្ខោ អចេតនោ’តិ, ផន្ទនេន ច រុក្ខេន ភារទ្វាជេន សទ្ធិំ សល្លបិតំ, តញ្ច បន វចនំ លោកសមញ្ញាយ ភណិតំ។ នត្ថិ, មហារាជ, អចេតនស្ស រុក្ខស្ស សល្លាបោ នាម, អបិ ច, មហារាជ, តស្មិំ រុក្ខេ អធិវត្ថាយ ទេវតាយេតំ អធិវចនំ រុក្ខោតិ, រុក្ខោ សល្លបតីតិ ចេសា លោកបណ្ណត្តិ, យថា, មហារាជ, សកដំ ធញ្ញស្ស បរិបូរិតំ ធញ្ញសកដន្តិ ជនោ វោហរតិ, ន ច តំ ធញ្ញមយំ សកដំ, រុក្ខមយំ សកដំ, តស្មិំ សកដេ ធញ្ញស្ស បន អាកិរិតត្តា ធញ្ញសកដន្តិ ជនោ វោហរតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ន រុក្ខោ សល្លបតិ, រុក្ខោ អចេតនោ, យា បន តស្មិំ រុក្ខេ អធិវត្ថា ទេវតា, តស្សា ឯវំ តំ អធិវចនំ រុក្ខោតិ, រុក្ខោ សល្លបតីតិ ចេសា លោកបណ្ណត្តិ។

‘‘យថា វា បន, មហារាជ, ទធិំ មន្ថយមានោ តក្កំ មន្ថេមីតិ វោហរតិ, ន តំ តក្កំ, យំ សោ មន្ថេតិ, ទធិំយេវ សោ មន្ថេន្តោ តក្កំ មន្ថេមីតិ វោហរតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ន រុក្ខោ សល្លបតិ, រុក្ខោ អចេតនោ ។ យា បន តស្មិំ រុក្ខេ អធិវត្ថា ទេវតា, តស្សាយេវ តំ អធិវចនំ រុក្ខោតិ, រុក្ខោ សល្លបតីតិ ចេសា លោកបណ្ណត្តិ។

‘‘យថា វា បន, មហារាជ, អសន្តំ ឃាតេតុកាមោ សន្តំ ឃាតេមីតិ វោហរតិ , អសិទ្ធំ សិទ្ធន្តិ វោហរតិ, ឯវមេសា លោកសមញ្ញា, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ន រុក្ខោ សល្លបតិ, រុក្ខោ អចេតនោ។ យា បន តស្មិំ រុក្ខេ អធិវត្ថា ទេវតា, តស្សាយេវ តំ អធិវចនំ

រុក្ខោតិ, រុក្ខោ សល្លបតីតិ ចេសា លោកបណ្ណត្តិ, យាយ, មហារាជ, លោកសមញ្ញាយ ជនតា វោហរតិ, តថាគតោបិ តាយេវ លោកសមញ្ញាយ សត្តានំ ធម្មំ ទេសេតី”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

រុក្ខអចេតនាលាបនបញ្ហោ បឋមោ។

៤. បិណ្ឌបាតមហប្ផលបញ្ហោ

៤. “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ធម្មសង្គីតិការកេហិ ថេរេហិ –

“‘ចុន្ទស្ស ភត្តំ ភុញ្ជិត្វា, កម្មារស្សាតិ មេ សុតំ;

អាពាធំ សម្ផុសី ធីរោ, បពាឡ្ហំ មារណន្តិក’ន្តិ [ទី. និ. ២.១៩០]។

“បុន ច ភគវតា ភណិតំ ‘ទ្វេមេ, អានន្ទ, បិណ្ឌបាតា សមសមផលា សមវិបាកា អតិវិយ អញ្ញេហិ បិណ្ឌបាតេហិ មហប្ផលតរា ច មហានិសំសតរា ច។ កតមេ ទ្វេ? យញ្ច បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជិត្វា តថាគតោ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈិ យញ្ច បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជិត្វា តថាគតោ អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយា បរិនិព្ពាយតិ។ ឥមេ ទ្វេ បិណ្ឌបាតា សមសមផលា សមវិបាកា, អតិវិយ អញ្ញេហិ បិណ្ឌបាតេហិ មហប្ផលតរា ច មហានិសំសតរា ចា’តិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ភគវតោ ចុន្ទស្ស ភត្តំ ភុត្តាវិស្ស [ភុញ្ជិត្វា (សី.)] ខរោ អាពាធោ ឧប្បន្នោ, បពាឡ្ហា ច វេទនា បវត្តា មារណន្តិកា, តេន ហិ ‘ទ្វេមេ, អានន្ទ, បិណ្ឌបាតា សមសមផលា សមវិបាកា អតិវិយ អញ្ញេហិ បិណ្ឌបាតេហិ មហប្ផលតរា ច មហានិសំសតរា ចា’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ ទ្វេមេ បិណ្ឌបាតា សមសមផលា សមវិបាកា អតិវិយ អញ្ញេហិ បិណ្ឌបាតេហិ មហប្ផលតរា ច មហានិសំសតរា ច, តេន ហិ ភគវតោ ចុន្ទស្ស ភត្តំ ភុត្តាវិស្ស [ភុញ្ជិត្វា (សី.)] ខរោ អាពាធោ ឧប្បន្នោ, បពាឡ្ហា ច វេទនា បវត្តា មារណន្តិកាតិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ កិំ នុ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, សោ បិណ្ឌបាតោ វិសគតតាយ មហប្ផលោ, រោគុប្បាទកតាយ មហប្ផលោ , អាយុវិនាសកតាយ មហប្ផលោ, ភគវតោ ជីវិតហរណតាយ មហប្ផលោ? តត្ថ មេ ការណំ ព្រូហិ បរវាទានំ និគ្គហាយ, ឯត្ថាយំ ជនោ សម្មូឡ្ហោ លោភវសេន អតិពហុំ ខាយិតេន លោហិតបក្ខន្ទិកា ឧប្បន្នាតិ។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ធម្មសង្គីតិការកេហិ ថេរេហិ –

“‘ចុន្ទស្ស ភត្តំ ភុញ្ជិត្វា, កម្មារស្សាតិ មេ សុតំ;

អាពាធំ សម្ផុសី ធីរោ, បពាឡ្ហំ មារណន្តិក’ន្តិ។

“ភគវតា ច ភាសិតំ ‘ទ្វេមេ, អានន្ទ, បិណ្ឌបាតា សមសមផលា សមវិបាកា អតិវិយ អញ្ញេហិ បិណ្ឌបាតេហិ មហប្ផលតរា ច មហានិសំសតរា ច។ កតមេ ទ្វេ? យញ្ច បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជិត្វា តថាគតោ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិំ អភិសម្ពុជ្ឈិ, យញ្ច បិណ្ឌបាតំ បរិភុញ្ជិត្វា តថាគតោ អនុបាទិសេសាយ និព្ពានធាតុយា បរិនិព្ពាយតិ [បរិនិព្ពាយិ (សី។)], ឥមេ ទ្វេ បិណ្ឌបាតា សមសមផលា សមវិបាកា, អតិវិយ អញ្ញេហិ បិណ្ឌបាតេហិ មហប្ផលតរា ច មហានិសំសតរា ចា’តិ។

“ឯសោ បន បិណ្ឌបាតោ ពហុគុណោ អនេកានិសំសោ។ ទេវតា, មហារាជ, ហដ្ឋា បសន្នមានសា ‘អយំ ភគវតោ បច្ឆិមោ បិណ្ឌបាតោ’តិ ទិព្ពំ ឱជំ សូករមទ្ទវេ អាកិរិំសុ។ តញ្ច បន សម្មាបាកំ លហុបាកំ [ពហុបាកំ (សី។)] មនុញ្ញំ ពហុរសំ ជឋរគ្គិតេជស្ស ហិតំ។ ន, មហារាជ, តតោនិទានំ ភគវតោ កោចិ អនុប្បន្នោ រោគោ ឧប្បន្នោ, អបិ ច, មហារាជ, ភគវតោ បកតិទុព្ពលេ សរីរេ ខីណេ អាយុសង្ខារេ ឧប្បន្នោ រោគោ ភិយ្យោ អភិវឌ្ឍិ។

“យថា, មហារាជ, បកតិយា ជលមានោ អគ្គិ អញ្ញស្មិំ ឧបាទានេ ទិន្នេ ភិយ្យោ បជ្ជលតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ភគវតោ បកតិទុព្ពលេ សរីរេ ខីណេ អាយុសង្ខារេ ឧប្បន្នោ រោគោ ភិយ្យោ អភិវឌ្ឍិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, សោតោ បកតិយា សន្ទមានោ អភិវុដ្ឋេ មហាមេឃេ ភិយ្យោ មហោឃោ ឧទកវាហកោ ហោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ភគវតោ បកតិទុព្ពលេ សរីរេ ខីណេ អាយុសង្ខារេ ឧប្បន្នោ រោគោ ភិយ្យោ អភិវឌ្ឍិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, បកតិយា អភិសន្នធាតុ កុច្ឆិ អញ្ញស្មិំ អជ្ឈោហរិតេ ភិយ្យោ អាយមេយ្យ [អាមយេយ្យ (សី។)], ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ភគវតោ បកតិទុព្ពលេ សរីរេ ខីណេ អាយុសង្ខារេ ឧប្បន្នោ រោគោ ភិយ្យោ អភិវឌ្ឍិ, នត្ថិ, មហារាជ, តស្មិំ បិណ្ឌបាតេ ទោសោ, ន ច តស្ស សក្កា ទោសំ អារោបេតុ”ន្តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, កេន ការណេន តេ ទ្វេ បិណ្ឌបាតា សមសមផលា សមវិបាកា អតិវិយ អញ្ញេហិ បិណ្ឌបាតេហិ មហប្ផលតរា ច មហានិសំសតរា ចា”តិ? “ធម្មានុមជ្ជនសមាបត្តិវសេន, មហារាជ, តេ ទ្វេ បិណ្ឌបាតា សមសមផលា សមវិបាកា អតិវិយ អញ្ញេហិ បិណ្ឌបាតេហិ មហប្ផលតរា ច មហានិសំសតរា ចា”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, កតមេសំ ធម្មានំ អនុមជ្ជនសមាបត្តិវសេន តេ ទ្វេ បិណ្ឌបាតា សមសមផលា សមវិបាកា អតិវិយ អញ្ញេហិ បិណ្ឌបាតេហិ មហប្ផលតរា ច មហានិសំសតរា ចា”តិ? “នវន្នំ, មហារាជ, អនុបុព្ពវិហារសមាបត្តីនំ អនុលោមបដិលោមសមាបជ្ជនវសេន តេ ទ្វេ បិណ្ឌបាតា សមសមផលា សមវិបាកា អតិវិយ អញ្ញេហិ បិណ្ឌបាតេហិ មហប្ផលតរា ច មហានិសំសតរា ចា”តិ។

“ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨴ᩠ᩅᩦᩈᩩ ᨿᩮᩅ ᨴᩥᩅᩈᩮᩈᩩ ᩋᨵᩥᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨶᩅᩣᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᩅᩥᩉᩣᩁᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩋᨶᩩᩃᩮᩣᨾᨷ᩠ᨷᨭᩥᩃᩮᩣᨾᩴ ᩈᨾᩣᨷᨩ᩠ᨩᩦ”ᨲᩥ? “ᩋᩣᨾ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩣ”ᨲᩥ. “ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨲᩴ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ. ᨿᩴ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨠ᩠ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩈᨴᩥᩈᩴ ᨷᩁᨾᨴᩣᨶᩴ, ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨴ᩠ᩅᩦᩉᩥ ᨷᩥᨱ᩠ᨯᨷᩣᨲᩮᩉᩥ ᩋᨣᨱᩥᨲᩴ. ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨲᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ. ᨿᩣᩅ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩣ ᨶᩅᩣᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᩅᩥᩉᩣᩁᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ, ᨿᨲ᩠ᩁ ᩉᩥ ᨶᩣᨾ ᨶᩅᩣᨶᩩᨷᩩᨻ᩠ᨻᩅᩥᩉᩣᩁᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩅᩈᩮᨶ ᨴᩣᨶᩴ ᨾᩉᨷ᩠ᨹᩃᨲᩁᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨾᩉᩣᨶᩥᩈᩴᩈᨲᩁᨬ᩠ᨧ. ᩈᩣᨵᩩ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᩦ”ᨲᩥ.

ᨷᩥᨱ᩠ᨯᨷᩣᨲᨾᩉᨷ᩠ᨹᩃᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨨᨭ᩠ᨮᩮᩣ.

᪗. ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨷᩪᨩᨶᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪗. “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨷᩮᨲᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᨶ ‘ᩋᨻ᩠ᨿᩣᩅᨭᩣ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ, ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᩉᩮᩣᨳ ᨲᨳᩣᨣᨲᩈ᩠ᩈ ᩈᩁᩦᩁᨷᩪᨩᩣᨿᩣ’ᨲᩥ. ᨷᩩᨶ ᨧ ᨽᨱᩥᨲᩴ –

“‘ᨷᩪᨩᩮᨳ ᨶᩴ ᨷᩪᨩᨶᩥᨿᩈ᩠ᩈ ᨵᩣᨲᩩᩴ;

ᩑᩅᩴ ᨠᩥᩁ ᩈᨣ᩠ᨣᨾᩥᨲᩮᩣ ᨣᨾᩥᩔᨳᩣ’ᨲᩥ.

“ᨿᨴᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᨶ ᨽᨱᩥᨲᩴ ‘ᩋᨻ᩠ᨿᩣᩅᨭᩣ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ, ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᩉᩮᩣᨳ ᨲᨳᩣᨣᨲᩈ᩠ᩈ ᩈᩁᩦᩁᨷᩪᨩᩣᨿᩣ’ᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ‘ᨷᩪᨩᩮᨳ ᨶᩴ ᨷᩪᨩᨶᩥᨿᩈ᩠ᩈ ᨵᩣᨲᩩᩴ, ᩑᩅᩴ ᨠᩁᩣ ᩈᨣ᩠ᨣᨾᩥᨲᩮᩣ ᨣᨾᩥᩔᨳᩣ’ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨧᨶᩴ, ᨲᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣ. ᨿᨴᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᨶ ᨽᨱᩥᨲᩴ ‘ᨷᩪᨩᩮᨳ ᨶᩴ ᨷᩪᨩᨶᩥᨿᩈ᩠ᩈ ᨵᩣᨲᩩᩴ, ᩑᩅᩴ ᨠᩁᩣ ᩈᨣ᩠ᨣᨾᩥᨲᩮᩣ ᨣᨾᩥᩔᨳᩣ’ᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ‘ᩋᨻ᩠ᨿᩣᩅᨭᩣ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ, ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᩉᩮᩣᨳ ᨲᨳᩣᨣᨲᩈ᩠ᩈ ᩈᩁᩦᩁᨷᩪᨩᩣᨿᩣ’ᨲᩥ ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣ. ᩋᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᩏᨽᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭᩥᨠᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨲᩅᩣᨶᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨲᨿᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ”ᨲᩥ.

“ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨷᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ‘ᩋᨻ᩠ᨿᩣᩅᨭᩣ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ, ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᩉᩮᩣᨳ ᨲᨳᩣᨣᨲᩈ᩠ᩈ ᩈᩁᩦᩁᨷᩪᨩᩣᨿᩣ’ᨲᩥ, ᨷᩩᨶ ᨧ ᨽᨱᩥᨲᩴ ‘ᨷᩪᨩᩮᨳ ᨶᩴ ᨷᩪᨩᨶᩥᨿᩈ᩠ᩈ ᨵᩣᨲᩩᩴ, ᩑᩅᩴ ᨠᩁᩣ ᩈᨣ᩠ᨣᨾᩥᨲᩮᩣ ᨣᨾᩥᩔᨳᩣ’ᨲᩥ, ᨲᨬ᩠ᨧ ᨷᨶ ᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨩᩥᨶᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨿᩮᩅ ᩋᩣᩁᨻ᩠ᨽ ᨽᨱᩥᨲᩴ ‘ᩋᨻ᩠ᨿᩣᩅᨭᩣ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ, ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ, ᩉᩮᩣᨳ ᨲᨳᩣᨣᨲᩈ᩠ᩈ ᩈᩁᩦᩁᨷᩪᨩᩣᨿᩣ’ᨲᩥ. ᩋᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨩᩥᨶᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨿᨴᩥᨴᩴ ᨷᩪᨩᩣ, ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩴ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ, ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ, ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣᨶᩩᨷᩔᨶᩣ, ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩈᩣᩁᨣ᩠ᨣᩣᩉᩮᩣ, ᨠᩥᩃᩮᩈᨿᩩᨴ᩠ᨵᩴ, ᩈᨴᨲ᩠ᨳᨾᨶᩩᨿᩩᨬ᩠ᨩᨶᩣ, ᩑᨲᩴ ᨩᩥᨶᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨠᩁᨱᩦᨿᩴ, ᩋᩅᩈᩮᩈᩣᨶᩴ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᨷᩪᨩᩣ ᨠᩁᨱᩦᨿᩣ.

“ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩉᩥᨿᩣ ᩁᩣᨩᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩋᩔᩁᨳᨵᨶᩩᨳᩁᩩᩃᩮᨡᨾᩩᨴ᩠ᨴᩣᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨡᨣ᩠ᨣᩈᩩᨲᩥ- ᩈᨾ᩠ᨾᩩᨲᩥᨿᩩᨴ᩠ᨵᨿᩩᨩ᩠ᨫᩣᨷᨶᨠᩥᩁᩥᨿᩣ ᨠᩁᨱᩦᨿᩣ, ᩋᩅᩈᩮᩈᩣᨶᩴ ᨷᩩᨳᩩᩅᩮᩔᩈᩩᨴ᩠ᨴᩣᨶᩴ ᨠᩈᩥ ᩅᨱᩥᨩ᩠ᨩᩣ ᨣᩮᩣᩁᨠ᩠ᨡᩣ ᨠᩁᨱᩦᨿᩣ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩉᩮᨲᩴ ᨩᩥᨶᨷᩩᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨿᨴᩥᨴᩴ ᨷᩪᨩᩣ, ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨶᩴ

សង្ខារានំ, យោនិសោ មនសិការោ, សតិបដ្ឋានានុបស្សនា, អារម្មណសារគ្គាហោ, កិលេសយុទ្ធំ, សទត្ថមនុយុញ្ជនា, ឯតំ ជិនបុត្តានំ ករណីយំ, អវសេសានំ ទេវមនុស្សានំ បូជា ករណីយា។

“យថា វា បន, មហារាជ, ព្រាហ្មណមាណវកានំ ឥរុវេទំ យជុវេទំ សាមវេទំ អថព្ពណវេទំ លក្ខណំ ឥតិហាសំ បុរាណំ និឃណ្ឌុ កេដុភំ អក្ខរប្បភេទំ បទំ វេយ្យាករណំ ភាសមគ្គំ ឧប្បាតំ សុបិនំ និមិត្តំ ឆឡង្គំ ចន្ទគ្គាហំ សូរិយគ្គាហំ សុក្ករាហុចរិតំ ឧឡុគ្គហយុទ្ធំ [ឧឡុក្កហយុទ្ធំ (ក.)] ទេវទុន្ទុភិស្សរំ ឱក្កន្តិ ឧក្កាបាតំ ភូមិកម្បំ [ភូមិកម្បោ (សី. បី.)] ទិសាទាហំ ភុម្មន្តលិក្ខំ ជោតិសំ លោកាយតិកំ សាចក្កំ មិគចក្កំ អន្តរចក្កំ មិស្សកុប្បាទំ សកុណរុតរវិតំ [សកុណរុតំ (សី.)] សិក្ខា ករណីយា, អវសេសានំ បុថុវេស្សសុទ្ទានំ កសិ វណិជ្ជា គោរក្ខា ករណីយា, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អកម្មំ ឯតំ ជិនបុត្តានំ យទិទំ បូជា, សម្មសនំ សង្ខារានំ, យោនិសោ មនសិការោ, សតិបដ្ឋានានុបស្សនា, អារម្មណសារគ្គាហោ, កិលេសយុទ្ធំ, សទត្ថមនុយុញ្ជនា, ឯតំ ជិនបុត្តានំ ករណីយំ, អវសេសានំ ទេវមនុស្សានំ បូជា ករណីយា, តស្មា, មហារាជ, តថាគតោ ‘មា តុម្ហេ អកម្មេ យុញ្ជិត្ថ, កម្មេ តុម្ហេ យុញ្ជថា’តិ អាហ ‘អព្យាវដា តុម្ហេ អានន្ទ, ហោថ តថាគតស្ស សរីរបូជាយា’តិ។ យទេតំ, មហារាជ, តថាគតោ ន ភណេយ្យ, បត្តចីវរម្បិ អត្តនោ បរិយាទាបេត្វា ភិក្ខូ ពុទ្ធបូជំ ឯវ ករេយ្យុ”ន្តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ពុទ្ធបូជនបញ្ហោ សត្តមោ។

៨. បាទសកលិកាហតបញ្ហោ

៨. “ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ភណថ ‘ភគវតោ គច្ឆន្តស្ស អយំ អចេតនា មហាបថវី និន្នំ ឧន្នមតិ, ឧន្នតំ ឱនមតី’តិ, បុន ច ភណថ ‘ភគវតោ បាទោ សកលិកាយ ខតោ’តិ។ យា សា សកលិកា ភគវតោ បាទេ បតិតា, កិស្ស បន សា សកលិកា ភគវតោ បាទា ន និវត្តា។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ភគវតោ គច្ឆន្តស្ស អយំ អចេតនា មហាបថវី និន្នំ ឧន្នមតិ, ឧន្នតំ ឱនមតិ, តេន ហិ ‘ភគវតោ បាទោ សកលិកាយ ខតោ’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ ភគវតោ បាទោ សកលិកាយ ខតោ, តេន ហិ ‘ភគវតោ គច្ឆន្តស្ស អយំ អចេតនា មហាបថវី និន្នំ ឧន្នមតិ ឧន្នតំ ឱនមតី’តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“សច្ចំ, មហារាជ, អត្ថេតំ ភគវតោ គច្ឆន្តស្ស អយំ អចេតនា មហាបថវី និន្នំ ឧន្នមតិ ឧន្នតំ ឱនមតិ, ភគវតោ ច បាទោ សកលិកាយ ខតោ, ន ច បន សា សកលិកា អត្តនោ ធម្មតាយ បតិតា, ទេវទត្តស្ស ឧបក្កមេន បតិតា។ ទេវទត្តោ, មហារាជ, ពហូនិ ជាតិសតសហស្សានិ ភគវតិ អាឃាតំ ពន្ធិ, សោ តេន អាឃាតេន ‘មហន្តំ កូដាគារប្បមាណំ បាសាណំ ភគវតោ ឧបរិ បាតេស្សាមី’តិ មុញ្ចិ។ អថ ទ្វេ សេលា បថវិតោ ឧដ្ឋហិត្វា តំ បាសាណំ សម្បដិច្ឆឹសុ, អថ តេសំ សម្បហារេន បាសាណតោ បបដិកា ភិជ្ជិត្វា យេន វា តេន វា បតន្តី ភគវតោ បាទេ បតិតា”តិ។

“ឃឆា ច, ករត្ត ភាគសេភ, ចេ្ល សេលិ បិសាណ៍ សម្យដិន្លិស្ន, តសេឆច បបដិកាបិ សម្យដិន្លិតន្លា”តិ? “សម្យដិន្លិតម្បិ, យហារាជ, ន្លូសេឆកន្ទ បណ្ឈូតិ បសចតិ ភ ផាភយុបកន្លូតិ, ឃឆា, យហារាជ, ភ្លួកំ បិលិភា កហិតំ អន្កូលត្តុរិកាហិ បណ្ឈូតិ បសចតិ ភ ផាភយុបកន្លូតិ, លិរំ តក្កំ យង្ស៊ុ សប្បិ តេមំ យន្លូសំ ម៉ំសរសំ បិលិភា កហិតំ អន្កូលត្តុរិកាហិ បណ្ឈូតិ បសចតិ ភ ផាភយុបកន្លូតិ, ឲចសេមច តោ, យហារាជ, សម្យដិន្លូភត្តុំ ភ្លូបកតាភំ ន្លិតុំ សេលិភំ សម្យហារេរភ បិសាណតោ បបដិកា កិន្ទុំតា សេឃភ ចា តេតភ ចា បតត្តិ ភកចតោ បិសេឆ បតិតា៊

“ឃឆា ចា បភ, យហារាជ, សណ្យុក្ខុយអណុរជសមំ ប៉ុញ្ញាភំ យន្ធិភា កហិតំ អន្កូលត្តុរិកាហិ បណ្ឈូតិ បសចតិ ភ ផាភយុបកន្លូតិ, ឲចសេមច តោ, យហារាជ, សម្យដិន្លូភត្តុំ ភ្លូបកតាភំ ន្លិតុំ សេលិភំ សម្យហារេរភ បិសាណតោ បបដិកា កិន្ទុំតា សេឃភ ចា តេតភ ចា បតត្តិ ភកចតោ បិសេឆ បតិតា៊

“ឃឆា ចា បភ, យហារាជ, កពញ្ចូ យុសេលភ កហិតោ ន្លូសេឆកន្ទុស្ស យុលតោ យុន្ធិតា បណ្ឈូតិ បសចតិ ភ ផាភយុបកន្លូតិ, ឲចសេមច តោ, យហារាជ, សម្យដិន្លូភត្តុំ ភ្លូបកតាភំ ន្លិតុំ សេលិភំ សម្យហារេរភ បិសាណតោ បបដិកា កិន្ទុំតា សេឃភ ចា តេតភ ចា បតត្តិ ភកចតោ បិសេឆ បតិតា”តិ៊

“សេហាតុ, ករត្ត ភាគសេភ, សេសលហិ បិសាណោ សម្យដិន្លិតោ, អឆ បបដិកាឃបិ អបចិតិ កាតន្លា ឃសេឆច យហាបឆចិឃា”តិ? “ន្លាតសិសេយ, យហារាជ, អបចិតិ ភ កសោត្តុ៊ កតសេយ ន្លាតស? រេតា្ត រាកចសេភ អបចិតិ ភ កសោតិ, ភ្ជុន្ធា សេកាសចសេភ, ម្ហញ្ញហា សេយាហចសេភ, ភ្លុត្តតោ យាភចសេភ, ភិក្កុណោ អចិសេសតាឃ, អតិឆន្ធា អភិសេឆភតាឃ, ហឹសោ ហឹភសកាចតាឃ, ចឆភកសោ អភិស្សរតាឃ, បិសេបិ កឌរិឃតាឃ, ភ្ជុក្កាបិតោ បដិភ្ជុក្កាបភតាឃ, លុន្ធោ សេលិកាកិក្ខុតតាឃ, អាឃុហិតោ អត្តុសាឆភតាឃ [អត្តុសាឆេភភ (ស្យា៊ បី៊ ក៊)] អបចិតិ ភ កសោតិ៊ ន្លូសេយ តោ យហារាជ ន្លាតស អបចិតិ ភ កសោត្តុ៊ សា ច បភ បបដិកា បិសាណសម្យហារេរភ កិន្ទុំតា អភិយិត្តុកតឌិសា សេឃភ ចា តេតភ ចា បតយាភា ភកចតោ បិសេឆ បតិតា៊

“ឃឆា ចា បភ, យហារាជ, សណ្យុក្ខុយអណុរសេជា អភិលពលសយាហតោ អភិយិត្តុកតឌិសោ សេឃភ ចា តេតភ ចា អភិកិរតិ, ឲចសេមច តោ, យហារាជ, សា បបដិកា បិសាណសម្យហារេរភ កិន្ទុំតា អភិយិត្តុកតឌិសា សេឃភ ចា តេតភ ចា បតយាភា ភកចតោ បិសេឆ បតិតា៊ ឃដិ បភ, យហារាជ, សា បបដិកា បិសាណតោ ចិស៊ុំ ភ កសេចឃ្យ, តម្បិ តេ សេលិ បិសាណបបដិកំ ភ្លូប្យតិតា កសណ្យុឃ្យ៊ ឲសា បភ, យហារាជ, បបដិកា ភ ក្នុយន្ធា ភ អាកាសន្ធា, បិសាណសម្យហាររេចសេកភ កិន្ទុំតា អភិយិត្តុកតឌិសា សេឃភ ចា តេតភ ចា បតយាភា ភកចតោ បិសេឆ បតិតា៊

“ឃឆា ចា បភ, យហារាជ, ចាតយណ្ឌលិកាឃ ភ្លូក្លុតុំ ប៉ុរាណបណ្ណុំ អភិយិត្តុកតឌិសំ សេឃភ ចា តេតភ ចា បតតិ, ឲចសេមច តោ, យហារាជ, ឲសា បបដិកា បិសាណសម្យហាររេចសេកភ អភិយិត្តុកតឌិសា សេឃភ ចា តេតភ ចា បតយាភា ភកចតោ បិសេឆ បតិតា៊ អបិ ច, យហារាជ,

អកតញ្ញុស្ស កទរិយស្ស ទេវទត្តស្ស ទុក្ខាតុភវនាយ បបដិកា ភគវតោ បាទេ បតិតា”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

បាទសកលិកាហតបញ្ហោ អដ្ឋមោ។

៩។ អគ្គសមណបញ្ហោ

៩។ “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា ‘អាសវានំ ខយា សមណោ ហោតី’តិ។ បុន ច ភណិតំ –

“‘ចតុព្ភិ ធម្មេហិ សមង្គិភូតំ, តំ វេ នរំ សមណំ អាហុ លោកេ’តិ។

តត្រិមេ ចត្តារោ ធម្មា ខន្តិ អប្បាហារតា រតិវិប្បហានំ អាកិញ្ចញ្ញំ។ សព្វានិ បនេតានិ អបរិក្ខីណាសវស្ស សកិលេសស្សេវ ហោន្តិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, អាសវានំ ខយា សមណោ ហោតិ, តេន ហិ ‘ចតុព្ភិ ធម្មេហិ សមង្គិភូតំ, តំ វេ នរំ សមណំ អាហុ លោកេ’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ ចតុព្ភិ ធម្មេហិ សមង្គិភូតោ សមណោ ហោតិ, តេន ហិ ‘អាសវានំ ខយា សមណោ ហោតី’តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា, អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ‘អាសវានំ ខយា សមណោ ហោតី’តិ។ បុន ច ភណិតំ ‘ចតុព្ភិ ធម្មេហិ សមង្គិភូតំ, តំ វេ នរំ សមណំ អាហុ លោកេ’តិ។ តទិទំ, មហារាជ, វចនំ តេសំ តេសំ បុគ្គលានំ គុណវសេន ភណិតំ ‘ចតុព្ភិ ធម្មេហិ សមង្គិភូតំ, តំ វេ នរំ សមណំ អាហុ លោកេ’តិ, ឥទំ បន និរវសេសវចនំ ‘អាសវានំ ខយា សមណោ ហោតី’តិ។

“អបិ ច, មហារាជ, យេ កេចិ កិលេសូបសមាយ បដិបន្នា, តេ សព្វេ ឧបាទាយុបាទាយ សមណោ ខីណាសវោ អគ្គមក្ខាយតិ។ យថា, មហារាជ, យានិ កានិចិ ជលជថលជបុប្ផានិ, វស្សិកំ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ, អវសេសានិ យានិ កានិចិ វិវិធានិ បុប្ផជាតានិ, សព្វានិ តានិ បុប្ផានិ យេវ, ឧបាទាយុបាទាយ បន វស្សិកំ យេវ បុប្ផំ ជនស្ស បត្ថិតំ បិហយិតំ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យេ កេចិ កិលេសូបសមាយ បដិបន្នា, តេ សព្វេ ឧបាទាយុបាទាយ សមណោ ខីណាសវោ អគ្គមក្ខាយតិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, សព្វធញ្ញានំ សាលិ អគ្គមក្ខាយតិ, យា កាចិ អវសេសា វិវិធា ធញ្ញជាតិយោ, តា សព្វា ឧបាទាយុបាទាយ ភោជនានិ សរីរយាបនាយ, សាលិ យេវ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យេ កេចិ កិលេសូបសមាយ បដិបន្នា, តេ សព្វេ ឧបាទាយុបាទាយ សមណោ ខីណាសវោ អគ្គមក្ខាយតី”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

អក្កក្កឋយលបញ្ញោ តចរយា៉

១០៉ ចណ្ណកលតបញ្ញោ

១០៉ “ភន្តេ តាកនេត, កាឋិតរេប្យតំ ភកចតា ‘យបំ ចា, ភិក្ខុវេ, បនេ ចណ្ណិ ការេឋឃ្យំ, ឆយ្ញុឞ្ឞ ចា, ឋឈ្ឈូឞ្ឞ ចា ចណ្ណិ ការេឋឃ្យំ, ៣៣ ញុរេបត្វំ ត អាតត្រេ្ឋា, ត រេឋាយតឞ្ញំ, ត រេចតរេឋា ក្តប្បិលិចិតត្វិ ពរេលឹឃ’ត្តិ បុត ច ៣ឆាកតោ រេឋលឞ្ញ ព្រាហ្មលាឞ្ញ ឃឆាក្ររេច្ឆ ចរេណ្ណិ កណ្ណាយារេត អាតត្ថិរេតា ឃុមរេតា ក្តប្បិលិចិរេតា កិរេឃ្យា ក្តត្តទិ៍ ឋពា្យលំ បកិរេត្តឋិ –

“‘ទាឌាហយប្លិ រេឋលិតិ, ឆយ្ញូទាឌា អត្យត្តរេទា;

ឆរេយ្ញូត ចក្កិ ចរេត្តយិ, ចក្កិ អប្យជិចត្តិឃ’ត្តិ [យ៉ តិ៍ ១៉១ង៍ង៍]៉

“ឃដិ, ភន្តេ តាកនេត, ភកចតា កលិតំ ‘យបំ ចា, ភិក្ខុវេ, បនេ ចណ្ណិ ការេឋឃ្យំ, ឆយ្ញុឞ្ឞ ចា ឋឈ្ឈូឞ្ឞ ចា ចណ្ណិ ការេឋឃ្យំ, ៣៣ ញុរេបត្វំ ត អាតត្រេ្ឋា, ត រេឋាយតឞ្ញំ, ត រេចតរេឋា ក្តប្បិលិចិតត្វិ ពរេលឹឃ’ត្តិ, រេតត ហិ រេឋលឞ្ញ ព្រាហ្មលាឞ្ញ ឃឆាក្ររេច្ឆ ចរេណ្ណិ កណ្ណាយារេត អាតត្ថិរេតា ឃុមរេតា ក្តប្បិលិចិរេតា កិរេឃ្យា ក្តត្តទិ៍ ឋពា្យលំ បកិរេត្តឋិតិ ឃំ ចចតំ, តំ មិច្ឆា៉ ឃដិ រេឋលឞ្ញ ព្រាហ្មលាឞ្ញ ឃឆាក្ររេច្ឆ ចរេណ្ណិ កណ្ណាយារេត អាតត្ថិរេតា ឃុមរេតា ក្តប្បិលិចិរេតា កិរេឃ្យា ក្តត្តទិ៍ ឋពា្យលំ បកិរេត្តឋិ, រេតត ហិ ‘យបំ ចា, ភិក្ខុវេ, បនេ ចណ្ណិ ការេឋឃ្យំ, ឆយ្ញុឞ្ឞ ចា ឋឈ្ឈូឞ្ឞ ចា ចណ្ណិ ការេឋឃ្យំ, ៣៣ ញុរេបត្វំ ត អាតត្រេ្ឋា, ត រេឋាយតឞ្ញំ, ត រេចតរេឋា ក្តប្បិលិចិតត្វិ ពរេលឹឃ’ត្តិ ពរេ្បិ ចចតំ មិច្ឆា៉ អឃរេ្បិ ក្តភរេតា រេពាជិរេពា បញ្ញោ តចាត្យរេត្តា, រេឋា តឃា តិត្តាហិតរេត្តា”តិ៉

“កាឋិតរេប្យតំ , យហារាឌ, ភកចតា ‘យបំ ចា, ភិក្ខុវេ, បនេ ចណ្ណិ ការេឋឃ្យំ, ឆយ្ញុឞ្ឞ ចា ឋឈ្ឈូឞ្ឞ ចា ចណ្ណិ ការេឋឃ្យំ, ៣៣ ញុរេបត្វំ ត អាតត្រេ្ឋា, ត រេឋាយតឞ្ញំ, ត រេចតរេឋា ក្តប្បិលិចិតត្វិ ពរេលឹឃ’ត្តិ៉ រេឋលឞ្ញ ច ព្រាហ្មលាឞ្ញ ឃឆាក្ររេច្ឆ ចរេណ្ណិ កណ្ណាយារេត កិរេឃ្យា ក្តត្តទិ៍ ឋពា្យលំ បកិត្តិតំ –

“‘ទាឌាហយប្លិ រេឋលិតិ, ឆយ្ញូទាឌា អត្យត្តរេទា;

ឆរេយ្ញូត ចក្កិ ចរេត្តយិ, ចក្កិ អប្យជិចត្តិឃ’ត្តិ៉

“បឆបំ, យហារាឌ, ភកចតា ឆយ្ញុឞ្ឞ ឋកាចឋរេឋលក្ខលំ ឋកាចំ អចិតឆំ ត្វុតំ តត្ថិ តឆត្តំ បរិឌឹបយារេតត កលិតំ ‘យបំ ចា ភិក្ខុវេ, បនេ ចណ្ណិ ការេឋឃ្យំ, ឆយ្ញុឞ្ឞ ចា ឋឈ្ឈូឞ្ឞ ចា ចណ្ណិ ការេឋឃ្យំ, ៣៣ ញុរេបត្វំ ត អាតត្រេ្ឋា, ត រេឋាយតឞ្ញំ, ត រេចតរេឋា ក្តប្បិលិចិតត្វិ ពរេលឹឃ’ត្តិ៉

យំ បន ភគវតា សេលស្ស ព្រាហ្មណស្ស យថាភុច្ចំ វណ្ណេ ភញ្ញមានេ ភិយ្យោ ឧត្តរិ សកគុណំ បរិកិត្តិតំ 'រាជាហមស្មិ សេលាតិ, ធម្មរាជា អនុត្តរោ'តិ តំ ន លាភហេតុ, ន យសហេតុ, ន អត្តហេតុ, ន បក្ខហេតុ, ន អន្តេវាសិកម្យតាយ, អថ ខោ អនុកម្បាយ ការុញ្ញេន ហិតវសេន ឯវំ ឥមស្ស ធម្មាភិសមយោ ភវិស្សតិ តិណ្ណញ្ច មាណវសតានន្តិ, ឯវំ ភិយ្យោ ឧត្តរិ សកគុណំ ភណិតំ 'រាជាហមស្មិ សេលាតិ, ធម្មរាជា អនុត្តរោ'តិ។ "សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី"តិ។

វណ្ណភណនបញ្ហោ ទសមោ។

១១. អហិំសានិគ្គហបញ្ហោ

១១. "ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា 'អហិំសាយ ចរំ លោកេ, បិយោ ហោហិសិ មាមកោ'តិ។ បុន ច ភណិតំ 'និគ្គណ្ហេ និគ្គហារហំ, បគ្គណ្ហេ បគ្គហារហ'ន្តិ។ និគ្គហោ នាម, ភន្តេ នាគសេន, ហត្ថច្ឆេទោ បាទច្ឆេទោ វធោ ពន្ធនំ ការណា មារណំ សន្តតិវិកោបនំ, ន ឯតំ វចនំ ភគវតោ យុត្តំ, ន ច ភគវា អរហតិ ឯតំ វចនំ វត្តុំ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ភគវតា ភណិតំ 'អហិំសាយ ចរំ លោកេ, បិយោ ហោហិសិ មាមកោ'តិ, តេន ហិ "និគ្គណ្ហេ និគ្គហារហំ, បគ្គណ្ហេ បគ្គហារហ"ន្តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ តថាគតេន ភណិតំ "និគ្គណ្ហេ និគ្គហារហំ, បគ្គណ្ហេ បគ្គហារហ"ន្តិ, តេន ហិ "អហិំសាយ ចរំ លោកេ, បិយោ ហោហិសិ មាមកោ"តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ"តិ។

"ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា 'អហិំសាយ ចរំ លោកេ, បិយោ ហោហិសិ មាមកោ'តិ, ភណិតញ្ច 'និគ្គណ្ហេ និគ្គហារហំ, បគ្គណ្ហេ បគ្គហារហ'ន្តិ។ 'អហិំសាយ ចរំ លោកេ, បិយោ ហោហិសិ មាមកោ'តិ សព្ពេសំ, មហារាជ, តថាគតានំ អនុមតំ ឯតំ, ឯសា អនុសិដ្ឋិ, ឯសា ធម្មទេសនា, ធម្មោ ហិ, មហារាជ, អហិំសាលក្ខណោ, សភាវវចនំ ឯតំ។ យំ បន, មហារាជ, តថាគតោ អាហ 'និគ្គណ្ហេ និគ្គហារហំ, បគ្គណ្ហេ បគ្គហារហ'ន្តិ, ភាសា ឯសា, ឧទ្ធតំ, មហារាជ, ចិត្តំ និគ្គហេតព្ពំ, លីនំ ចិត្តំ បគ្គហេតព្ពំ។ អកុសលំ ចិត្តំ និគ្គហេតព្ពំ, កុសលំ ចិត្តំ បគ្គហេតព្ពំ។ អយោនិសោ មនសិការោ និគ្គហេតព្ពោ, យោនិសោ មនសិការោ បគ្គហេតព្ពោ។ មិច្ឆាបដិបន្នោ និគ្គហេតព្ពោ, សម្មាបដិបន្នោ បគ្គហេតព្ពោ។ អនរិយោ និគ្គហេតព្ពោ អរិយោ បគ្គហេតព្ពោ។ ចោរោ និគ្គហេតព្ពោ, អចោរោ បគ្គហេតព្ពោ"តិ។

"ហោតុ, ភន្តេ នាគសេន, ឥទានិ ត្វំ បច្ចាគតោសិ មម វិសយំ, យមហំ បុច្ឆាមិ, សោ មេ អត្ថោ ឧបគតោ។ ចោរោ បន, ភន្តេ នាគសេន, និគ្គណ្ហន្តេន កថំ និគ្គហេតព្ពោ"តិ? "ចោរោ, មហារាជ, និគ្គណ្ហន្តេន ឯវំ និគ្គហេតព្ពោ, បរិភាសនីយោ បរិភាសិតព្ពោ, ទណ្ឌនីយោ ទណ្ឌេតព្ពោ, បព្ពាជនីយោ បព្ពាជេតព្ពោ, ពន្ធនីយោ ពន្ធិតព្ពោ, ឃាតនីយោ ឃាតេតព្ពោ"តិ។ "យំ បន, ភន្តេ នាគសេន, ចោរានំ ឃាតនំ, តំ តថាគតានំ អនុមត"ន្តិ? "ន ហិ, មហារាជា"តិ។ "កិស្ស បន ចោរោ អនុសាសនីយោ អនុមតោ តថាគតាន"ន្តិ? "យោ សោ, មហារាជ, ឃាតីយតិ, ន សោ តថាគតានំ អនុមតិយា ឃាតីយតិ, សយំកតេន សោ ឃាតីយតិ, អបិ ច ធម្មានុសិដ្ឋិយា អនុសាសីយតិ, សក្កា បន, មហារាជ, តយា បុរិសំ អការកំ អនបរាធំ វីថិយំ ចរន្តំ គហេត្វា ឃាតយិតុ"ន្តិ? "ន សក្កា,

ភន្តេ”តិ។ “កេន ការណេន, មហារាជា”តិ? “អការកត្តា, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ន ចោរោ តថាគតានំ អនុមតិយា ហញ្ញតិ, សយំកតេន សោ ហញ្ញតិ, កិំ បនេត្ថ អនុសាសកោ កិញ្ចិ ទោសំ អាបជ្ជតី”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “តេន ហិ, មហារាជ, តថាគតានំ អនុសិដ្ឋិ សម្មានុសិដ្ឋិ ហោតី”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

អហិំសានិគ្គហបញ្ហោ ឯកាទសមោ។

១៧។ ភិក្ខុបណាមិតបញ្ហោ

១៧។ “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា ‘អក្កោធនោ វិគតខិលោហមស្មី’តិ, បុន ច តថាគតោ ថេរេ សារិបុត្តមោគ្គល្លានេ សបរិសេ បណាមេសិ, កិំ នុ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតោ កុបិតោ បរិសំ បណាមេសិ, ឧទាហុ តុដ្ឋោ បណាមេសិ, ឯតំ តាវ ជានាហិ ឥមំ នាមាតិ? យទិ, ភន្តេ នាគសេន, កុបិតោ បរិសំ បណាមេសិ, តេន ហិ តថាគតស្ស កោធោ អប្បដិវត្តិតោ, យទិ តុដ្ឋោ បណាមេសិ, តេន ហិ អវត្ថុស្មិំ អជានន្តេន បណាមិតា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ‘អក្កោធនោ វិគតខិលោហមស្មី’តិ, បណាមិតា ច ថេរា សារិបុត្តមោគ្គល្លានា សបរិសា, តញ្ច បន ន កោបេន, យថា, មហារាជ, កោចិទេវ បុរិសោ មហាបថវិយា មូលេ វា ខាណុកេ វា បាសាណេ វា កឋលេ វា វិសមេ វា ភូមិភាគេ ខលិត្វា បតតិ, អបិ នុ ខោ, មហារាជ, មហាបថវី កុបិតា តំ បាតេតី”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, នត្ថិ មហាបថវិយា កោបោ វា បសាទោ វា, អនុនយប្បដិឃវិប្បមុត្តា មហាបថវី, សយមេវ សោ អលសោ ខលិត្វា បតតី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, នត្ថិ តថាគតានំ កោបោ វា បសាទោ វា, អនុនយប្បដិឃវិប្បមុត្តា តថាគតា អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា, អថ ខោ សយំ កតេនេវ តេ អត្តនោ អបរាធេន បណាមិតា។

“យថា បន, មហារាជ, មហាសមុទ្ទោ ន មតេន កុណបេន សំវសតិ, យំ ហោតិ មហាសមុទ្ទេ មតំ កុណបំ, តំ ខិប្បមេវ និច្ឆុភតិ ថលំ ឧស្សារេតិ។ អបិ នុ ខោ, មហារាជ, មហាសមុទ្ទោ កុបិតោ តំ កុណបំ និច្ឆុភតី”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, នត្ថិ មហាសមុទ្ទស្ស កោបោ វា បសាទោ វា, អនុនយប្បដិឃវិប្បមុត្តោ មហាសមុទ្ទោ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, នត្ថិ តថាគតានំ កោបោ វា បសាទោ វា, អនុនយប្បដិឃវិប្បមុត្តា តថាគតា អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា, អថ ខោ សយំ កតេនេវ តេ អត្តនោ អបរាធេន បណាមិតា។

“យថា, មហារាជ, បថវិយា ខលិតោ បតីយតិ, ឯវំ ជិនសាសនវរេ ខលិតោ បណាមីយតិ។ យថា, មហារាជ, សមុទ្ទេ មតំ កុណបំ និច្ឆុភីយតិ , ឯវំ ជិនសាសនវរេ ខលិតោ បណាមីយតិ។ យំ បន តេ, មហារាជ, តថាគតោ បណាមេសិ, តេសំ អត្ថកាមោ ហិតកាមោ សុខកាមោ វិសុទ្ធិកាមោ ‘ឯវំ ឥមេ ជាតិជរាព្យាធិមរណេហិ បរិមុច្ចិស្សន្តី’តិ បណាមេសី”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ភិក្ខុបណាមិតបញ្ហោ ទ្វាទសមោ។

បណាមិតវគ្គោ តតិយោ។

ឥមស្មិំ វគ្គេ ទ្វាទស បញ្ហា។

៤។ សព្ពញ្ញុតញាណវគ្គោ

១។ ឥទ្ធិកម្មវិបាកបញ្ហោ

១។ “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា ‘ឯតទគ្គំ, ភិក្ខវេ, មម សាវកានំ ភិក្ខូនំ ឥទ្ធិមន្តានំ យទិទំ មហាមោគ្គល្លានោ’តិ។ បុន ច កិរ សោ លគុឡេហិ បរិបោថិតោ ភិន្នសីសោ សញ្ចុណ្ណិតដ្ឋិមំសធមនិច្ឆិន្នបរិកត្តោ បរិនិព្ពុតោ [ធមនិមជ្ជបរិកត្តោ (សី។ បី។), ធមុនិមិញ្ជបរិកត្តោ (ស្យា។)]។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ថេរោ មហាមោគ្គល្លានោ ឥទ្ធិយា កោដិំ គតោ, តេន ហិ លគុឡេហិ បោថិតោ បរិនិព្ពុតោតិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ លគុឡេហិ បរិបោថិតោ បរិនិព្ពុតោ, តេន ហិ ឥទ្ធិយា កោដិំ គតោតិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ កិំ ន សមត្ថោ ឥទ្ធិយា អត្តនោ ឧបឃាតំ អបនយិតុំ, សទេវកស្សបិ លោកស្ស បដិសរណំ ភវិតុំ អរហោតិ? អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ‘ឯតទគ្គំ, ភិក្ខវេ, មម សាវកានំ ភិក្ខូនំ ឥទ្ធិមន្តានំ យទិទំ មហាមោគ្គល្លានោ’តិ។ អាយស្មា ច មហាមោគ្គល្លានោ លគុឡហតោ បរិនិព្ពុតោ, តញ្ច បន កម្មាធិគ្គហិតេនា”តិ។

“ននុ, ភន្តេ នាគសេន, ឥទ្ធិមតោ ឥទ្ធិវិសយោបិ កម្មវិបាកោបិ ទ្វេ អចិន្តិយា, អចិន្តិយេន អចិន្តិយំ អបនយិតព្ពំ។ យថា នាម, ភន្តេ, កេចិ ផលកាមា កបិដ្ឋេន កបិដ្ឋំ បោថេន្តិ, អម្ពេន អម្ពំ បោថេន្តិ, ឯវមេវ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, អចិន្តិយេន អចិន្តិយំ បោថយិត្វា អបនេតព្ព”ន្តិ? “អចិន្តិយានម្បិ, មហារាជ, ឯកំ អធិមត្តំ ពលវតរំ, យថា, មហារាជ, មហិយា រាជានោ ហោន្តិ សមជច្ចា, សមជច្ចានម្បិ តេសំ ឯកោ សព្ពេ អភិភវិត្វា អាណំ បវត្តេតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តេសំ អចិន្តិយានំ កម្មវិបាកំ យេវ អធិមត្តំ ពលវតរំ, កម្មវិបាកំ យេវ សព្ពេ អភិភវិយ អាណំ បវត្តេតិ, កម្មាធិគ្គហិតស្ស អវសេសា កិរិយា ឱកាសំ ន លភន្តិ។

“ឥធ បន, មហារាជ, កោចិ បុរិសោ កិស្មិញ្ចិទេវ បករណេ អបរជ្ឈតិ, ន តស្ស មាតា វា បិតា វា ភគិនី វា ភាតរោ វា សខី វា សហាយកា វា [ភគិនិភាតរោ វា សខិសហាយកា វា (សី។ បី។ ក។)] តាយន្តិ, អថ ខោ រាជា ឯវ តត្ថ អភិភវិយ អាណំ បវត្តេតិ។

កិំ តត្ថ ការណំ? អបរាធិកតា។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តេសំ អចិន្តិយាតំ កម្មវិបាកំ យេវ អធិមត្តំ ពលវតរំ, កម្មវិបាកំ យេវ សន្តេ អភិភវិយ អាណំ បវត្តេតិ, កម្មាធិគ្គហិតស្ស អវសេសា កិរិយា ឱកាសំ ន លភន្តិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, មហិយា ទវឌាហេ សមុដ្ឋិតេ ឃដសហស្សម្បិ ឧទកំ ន សក្កោតិ និព្ពាបេតុំ, អថ ខោ អគ្គិ យេវ តត្ថ អភិភវិយ អាណំ បវត្តេតិ។ កិំ តត្ថ ការណំ? ពលវតា តេជស្ស។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តេសំ អចិន្តិយាតំ កម្មវិបាកំ យេវ អធិមត្តំ ពលវតរំ, កម្មវិបាកំ យេវ សន្តេ អភិភវិយ អាណំ បវត្តេតិ, កម្មាធិគ្គហិតស្ស អវសេសា កិរិយា ឱកាសំ ន លភន្តិ, តស្មា, មហារាជ, អាយស្មតោ មហាមោគ្គល្លានស្ស កម្មាធិគ្គហិតស្ស លគុឡេហិ បោថិយមានស្ស ឥទ្ធិយា សមន្នាហារោ នាហោសី”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ឥទ្ធិកម្មវិបាកបញ្ហោ បញ្ចមោ។

៦។ ធម្មវិនយបដិច្ឆន្នាបដិច្ឆន្នបញ្ហោ

៦។ “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា ‘តថាគតប្បវេទិតោ, ភិក្ខវេ, ធម្មវិនយោ វិវដោ វិរោចតិ នោ បដិច្ឆន្នោ’តិ។ បុន ច បាតិមោក្ខុទ្ទេសោ កេវលញ្ច វិនយបិដកំ បិហិតំ បដិច្ឆន្នំ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ជិនសាសនេ យុត្តំ វា បត្តំ វា សមយំ លភេថ, វិនយបណ្ណត្តិ វិវដា សោភេយ្យ។ កេន ការណេន? កេវលំ តត្ថ សិក្ខា សំយមោ និយមោ សីលគុណអាចារបណ្ណត្តិ អត្ថរសោ ធម្មរសោ វិមុត្តិរសោ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ភគវតា ភណិតំ ‘តថាគតប្បវេទិតោ, ភិក្ខវេ, ធម្មវិនយោ វិវដោ វិរោចតិ នោ បដិច្ឆន្នោ’តិ, តេន ហិ ‘បាតិមោក្ខុទ្ទេសោ កេវលញ្ច វិនយបិដកំ បិហិតំ បដិច្ឆន្ន’ន្តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ បាតិមោក្ខុទ្ទេសោ កេវលញ្ច វិនយបិដកំ បិហិតំ បដិច្ឆន្នំ, តេន ហិ ‘តថាគតប្បវេទិតោ, ភិក្ខវេ, ធម្មវិនយោ វិវដោ វិរោចតិ នោ បដិច្ឆន្នោ’តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ , មហារាជ, ភគវតា ‘តថាគតប្បវេទិតោ, ភិក្ខវេ, ធម្មវិនយោ វិវដោ វិរោចតិ នោ បដិច្ឆន្នោ’តិ។ បុន ច បាតិមោក្ខុទ្ទេសោ កេវលញ្ច វិនយបិដកំ បិហិតំ បដិច្ឆន្នំ, តញ្ច បន ន សព្ពេសំ, សីមំ កត្វា បិហិតំ។

“តិវិធេន, មហារាជ, ភគវតា បាតិមោក្ខុទ្ទេសោ សីមំ កត្វា បិហិតោ, បុព្ពកានំ តថាគតានំ វំសវសេន បាតិមោក្ខុទ្ទេសោ សីមំ កត្វា បិហិតោ, ធម្មស្ស គរុកត្តា បិហិតោ, ភិក្ខុភូមិយា គរុកត្តា បិហិតោ។

“កថំ បុព្ពកានំ តថាគតានំ វំសវសេន បាតិមោក្ខុទ្ទេសោ សីមំ កត្វា បិហិតោ, ឯសោ វំសោ, មហារាជ, សព្ពេសំ បុព្ពកានំ តថាគតានំ យទិទំ ភិក្ខុមជ្ឈេ បាតិមោក្ខុទ្ទេសោ អវសេសានំ បិហិតោ។ យថា, មហារាជ, ខត្តិយានំ ខត្តិយមាយា ខត្តិយេសុ យេវ ចរតិ, ឯវមេវំ

ຄຕ຺ຕິຍາຕ໌ ເລີໂກສ຺ສ ປເຈລີ ອຈເຣຍາຕ໌ ປິຫິຕາ· ໂຈເຣເຍຈ ເທາ, ຍຫາຣາຊ, ໂຈເຣາ ຍໍເຣາ ຂເອ຺ຕາຍ໌ ບຸຕ຺ຕາກາຕ໌ ຕຂາຄຕາຕ໌ ຍຂິຂ໌ ກິຄ຺ຄຍເຂ຺ລປິຕິເຍາຄ຺ຄເຂ຺ຄເຣາ ອຈເຣຍາຕ໌ ປິຫິເຕາ·

“ຍຂາ ຈາ ປຄ, ຍຫາຣາຊ, ຍຫິຍາ ຄເທາ ຈຕ຺ຕິ, ເຣຍ຺ຍຂິຂ໌, ຍລ຺ລາ ອເຕາເທາ ປຕ຺ຕາ ຂຍຸຄິຣິຍາ ຕາຫຸຄິຣິຍາ ຄຂກາ ຄຈ຺ຈກາ ລຂ຺ຂກາ ປິຍາຈາ ຍທິກຂ຺ຂາ ບຸທ຺ທາຂ຺ຂາ ຈຄິຍຍ຺ຍິຍາ ນິຣິເຂຈຕາ ກາລິເຂຈຕາ, ນິຈາ ຈຍຸເຂຈາ ຍຕິກາ ອນິປິຍາ ກຂິບຸຕ຺ຕາຕິ, ເຕນໍ ເຕນໍ ຣຫຍ຺ຍ໌ ເຕາຍຸ ເຕາຍຸ ຄເທາຍຸ ເຍຈ ຈຣຕິ, ອຈເຣຍາຕ໌ ປິຫິຕໍ· ໂຈເຣເຍຈ ເທາ, ຍຫາຣາຊ, ໂຈເຣາ ຍໍເຣາ ຂເອ຺ຕາຍ໌ ບຸຕ຺ຕາກາຕ໌ ຕຂາຄຕາຕ໌ ຍຂິຂ໌ ກິຄ຺ຄຍເຂ຺ລປິຕິເຍາຄ຺ຄເຂ຺ຄເຣາ ອຈເຣຍາຕ໌ ປິຫິເຕາ· ໂຈຍໍ ບຸຕ຺ຕາກາຕ໌ ຕຂາຄຕາຕ໌ ຍໍເຍຈເຣຄ ປິຕິເຍາຄ຺ຄເຂ຺ຄເຣາ ນີຍໍ ຄຕ຺ວາ ປິຫິເຕາ·

“ຄຍໍ ຂຍຸຍ຺ຍ ຄຣຸຄຕ຺ຕາ ປິຕິເຍາຄ຺ຄເຂ຺ຄເຣາ ນີຍໍ ຄຕ຺ວາ ປິຫິເຕາ? ຂເຍຸ, ຍຫາຣາຊ, ຄຣຸເກາ ກາຣິເຍາ, ຕຕ຺ວ ຍຍຸຕ຺ຕກາຣີ ອຂ຺ຂາ ອາຣາເຂຕິ, ຕໍ ຕຕ຺ວ ປເຣຍຣາຍຍຸຕ຺ຕກາຣິຕາຍ ປິບຸທາຕິ, ຄ ຕໍ ຕຕ຺ວ ປເຣຍຣາຍຍຸຕ຺ຕກາຣິຕາຍ ປິບຸທາຕິ, ຍາ ຈາຍໍ ຍາຣເຂຍຸ ຈເຣເຂຍຸ ອຍຍຸຕ຺ຕກາຣີຕ໌ ທຕ຺ວຄເຕາ ຂຂ຺ຂາເຣຕາ ອຈຂ຺ຂາເຣຕາ ທີຍຸຄ຺ຄເຕາ ທີຍຸຄ຺ຄເຕາ ຄເຣຫິເຕາ ກຈຕຸ, ຍາ ຈາຍໍ ຍາຣເຂຍຸ ຈເຣເຂຍຸ ຄຸຂ຺ຂຄເຕາ ຂຂ຺ຂາເຣຕາ ອຈຂ຺ຂາເຣຕາ ທີຍຸຄ຺ຄເຕາ ທີຍຸຄ຺ຄເຕາ ຄເຣຫິເຕາ ກຈຕຸຕິ· ໂຈຍໍ ຂຍຸຍ຺ຍ ຄຣຸຄຕ຺ຕາ ປິຕິເຍາຄ຺ຄເຂ຺ຄເຣາ ນີຍໍ ຄຕ຺ວາ ປິຫິເຕາ·

“ຍຂາ, ຍຫາຣາຊ, ຍາຣຈຣປຈຣອກິຂາຕຂາຕິຍຄ຺ຄຣຕ຺ຕເລີຫິຕຈຄ຺ຂຕ໌ ຄາຍ ຍຈຣປຸຣຍຄຸກຕໍ ຂຂ຺ຂາຕໍ ອຈຂ຺ຂາຕໍ ທີຍຸຄ຺ຄຕໍ ທີຍຸຄ຺ຄຕໍ ຄເຣຫິຕໍ ກຈຕິ, ໂຈເຣເຍຈ ເທາ, ຍຫາຣາຊ, ຍາ ຈາຍໍ ຍາຣເຂຍຸ ຈເຣເຂຍຸ ປເຣຍຣາອຍຍຸຕ຺ຕກາຣີຕ໌ ທຕ຺ວຄເຕາ ຂຂ຺ຂາເຣຕາ ອຈຂ຺ຂາເຣຕາ ທີຍຸຄ຺ຄເຕາ ທີຍຸຄ຺ຄເຕາ ຄເຣຫິເຕາ ກຈຕຸ, ຍາ ຈາຍໍ ຍາຣເຂຍຸ ຈເຣເຂຍຸ ຄຸຂ຺ຂຄເຕາ ຂຂ຺ຂາເຣຕາ ອຈຂ຺ຂາເຣຕາ ທີຍຸຄ຺ຄເຕາ ທີຍຸຄ຺ຄເຕາ ຄເຣຫິເຕາ ກຈຕຸຕິ· ໂຈຍໍ ຂຍຸຍ຺ຍ ຄຣຸຄຕ຺ຕາ ປິຕິເຍາຄ຺ຄເຂ຺ຄເຣາ ນີຍໍ ຄຕ຺ວາ ປິຫິເຕາ·

“ຄຍໍ ກິຄ຺ຄຍຸຍິຍາ ຄຣຸຄຕ຺ຕາ ປິຕິເຍາຄ຺ຄເຂ຺ຄເຣາ ນີຍໍ ຄຕ຺ວາ ປິຫິເຕາ, ກິຄ຺ຄກາເຣຈາ ເທາ, ຍຫາຣາຊ, ເລີໂຄ ອຕຸລີເຍາ ອຍຸຍາເຣທາ ອຄລ຺ລີເຍາ, ຄ ຍກ຺ກາ ໂກຄຂີ ອລ຺ລເບຕຸ ຕຸເລຕຸ ປຣິເຍຕຸ, ຍາຍໍ ໂຈຈຸເປ ກິຄ຺ຄກາເຣຈ ຂິເຕາ ເລີໂກຄ ຍຍຍເຍາ ກຈຕຸຕິ ກິຄ຺ຄຕ໌ ເຍຈ ອຄ຺ຄເຣ ປິຕິເຍາຄ຺ຄເຂ຺ຄເຣາ ຈຣຕິ· ຍຂາ, ຍຫາຣາຊ, ເລີໂຄ ຈຣປຈຣກຂ຺ຂ ຈຕ຺ວ ຈາ ອຕ຺ວຣທໍ ຈາ ຄຂຕຸຣຄ຺ຄຣຂຍຸຈທ຺ທຣຂຕຍທີຍຸຕ຺ຕາຂຕ຺ຕິຣຕຄາຂີຄິ ຈາ ຂີຂີຕຄຍຸຍຸຣາ ຈາ [ຄີຂີຕຄຍຸຍຸຣາ ຈາ (ນີ· ປີ·)] ຍເຂ຺ຕາ ເຕ ຣາຂາຄຍຸປກຂ຺ຂິ, ໂຈເຣເຍຈ ເທາ, ຍຫາຣາຊ, ຍາຈຕາ ເລີໂຄ [ເລີໂຄ ນີຄ຺ຄາ (ນີ· ປີ·)] ຍຸຄຕາຄຍປຣິຍຕ຺ຕິອາຈາຣນໍຍຍນີລນໍຈຣຄຸທາ, ຍເຂ຺ຕາ ເຕ ກິຄ຺ຄຍຂ຺ຂຍຸປຄຕາ ກຈຄ຺ຄິ· ໂຈຍໍ ກິຄ຺ຄຍຸຍິຍາ ຄຣຸຄຕ຺ຕາ ປິຕິເຍາຄ຺ຄເຂ຺ຄເຣາ ນີຍໍ ຄຕ຺ວາ ປິຫິເຕາ”ຕິ· “ຍາຂຸ, ກເຂ຺ຕ ຄາຄເຍຄ, ໂຈເຣຍຕໍ ຕຂາ ຍຍ຺ຍີຂີຂ຺ຂາຍີ”ຕິ·

ຂຍຸຂິຄຍປຂີຂ຺ຂາປຂີຂ຺ຂປເຂ຺ຍາ ຄຸຕິເຍາ·

໑· ຍຸຍາຈາຂຄຣຸລທຸກາຈປເຂ຺ຍາ

ឲ្យ “កន្តេ គាគសេន, ការិតរេយ្យាំ ករចតា ‘នរយ្យខាគយុរាចាទេះ បិទាឌិរកា រហាតី’តិ បុគ ច ករិហំ ‘នរយ្យខាគយុរាចាទេះ លហុកំ អាបត្តិ អាបន្តេតិ ឲ្យកាយ្យ នត្តិរកា ឌេរគាចតូក’ត្តិ កន្តេ គាគសេន, រកា បនេតត្ថ ចិនេរសរោ, កិ ការណំ, ឃរទ្ធារោត យុរាចាទេះគ ជ្ជិន្តេតិ, ឃរទ្ធារោគ យុរាចាទេះគ នរតាកិទ្ធោ រហាតិ? ឃឌិ, កន្តេ គាគសេន, ករចតា ករិហំ ‘នរយ្យខាគយុរាចាទេះ បិទាឌិរកា រហាតី’តិ, រតគ ហិ ‘នរយ្យខាគយុរាចាទេះ លហុកំ អាបត្តិ អាបន្តេតិ ឲ្យកាយ្យ នត្តិរកា ឌេរគាចតូក’ត្តិ ឃំ ចចគំ, តំ បិឆ្ឋា៓ ឃឌិ តចាទេរតគ ករិហំ ‘នរយ្យខាគយុរាចាទេះ លហុកំ អាបត្តិ អាបន្តេតិ ឲ្យកាយ្យ នត្តិរកា ឌេរគាចតូក’ត្តិ, រតគ ហិ ‘នរយ្យខាគយុរាចាទេះ បិទាឌិរកា រហាតី’តិ តយ្បិ ចចគំ បិឆ្ឋា៓ អឃយ្បិ ជ្ជរតា រកាឌិរកា បរញ្ហោ តចាគុប្បទេត្តា, រសា តឃា តិន្តាហិតរន្តោ”តិ៓

“ការិតរេយ្យាំ , យហារាឌ, ករចតា ‘នរយ្យខាគយុរាចាទេះ បិទាឌិរកា រហាតី’តិ៓ ករិហតញ្ញា ‘នរយ្យខាគយុរាចាទេះ លហុកំ អាបត្តិ អាបន្តេតិ ឲ្យកាយ្យ នត្តិរកា ឌេរគាចតូក’ត្តិ, តញ្ញា បគ ចតូចរសត កទ្រុកលហុកំ រហាតិ៓ តំ កិ យញ្ញាសិ, យហារាឌ, ទ្ធាឆ រកាចិ បុទិរសា បរស្ស បិលិភា បហារំ ឌទេឃ្យ, តស្ស តុរយ្យាំ ឌណ្ឌំ ឆាទេទិចា”តិ? “ឃឌិ រសា, កន្តេ, អាហ ‘គក្ខមាយី’តិ, តស្ស យឃំ អក្ខមយារគ ពាហាបណំ ឋរាទបយា”តិ “ទ្ធាឆ បគ, យហារាឌ, រសា ររឃច បុទិរសា តច បិលិភា បហារំ ឌទេឃ្យ, តស្ស បគ រកា ឌណ្ឌោ”តិ? “ហត្ថម្បិស្ស, កន្តេ, រឈទារបយ្យាយ, បិឌម្បិ រឈទារបយ្យាយ, ឃាច សីសំ កញ្ញេទិរន្តេន្តិ រឈទារបយ្យាយ, នន្តម្បិ តំ រពាហំ ចិលុម្បារបយ្យាយ, ជ្ជរតាបរក្ខ [ជ្ជរតាបរស្ស (សី៓ បី៓ ក៓)] ឃាច នត្តមំ កុលំ នយូហ្វាតារបយ្យាយា”តិ៓ “រកា បនេតត្ថ, យហារាឌ, ចិនេរសរោ, កិ ការណំ, ឃំ ឲ្យកាយ្យ បិលិប្បហារេ ឃុកុរយា ពាហាបណោ ឌណ្ឌោ, ឃំ តច បិលិប្បហារេ ហត្ថច្ឆេន្តោ បិឌច្ឆេន្តោ ឃាច កញ្ញេទិរន្តេន្តោ នន្តរពាហាគាគំ ជ្ជរតាបរក្ខ ឃាច នត្តមកុលំ នយូហ្វារតា”តិ? “មនុស្សន្តរេគ, កន្តេ”តិ៓ “ឲចរមច រខា, យហារាឌ, នរយ្យខាគយុរាចាទេះា ចតូចរសត កទ្រុកលហុរកា រហាតី”តិ៓ “សាធុ, កន្តេ គាគសេន, ឲចរមតំ តថា នរយ្យឌិឆ្ឋាយី”តិ៓

យុរាចាទេះកទ្រុកលហុកាចបរញ្ហោ តតិរឃោ៓

៣៓ រនាឌិនត្តឆមុតាបរញ្ហោ

៣៓ “កន្តេ គាគសេន, ការិតរេយ្យាំ ករចតា ឆមុតាឆមុបទិឃារេយ ‘បុរន្តាច រនាឌិនត្តាគំ យាតាបិតរទា តិឃតា រហាន្តិ, រនាឌិ តិឃតា រហាតិ, អក្កសាចកា តិឃតា រហាន្តិ, បុរត្តា តិឃរតា រហាតិ, ជ្ជបដ្ឋាកោ តិឃរតា រហាតី’តិ៓ បុគ ច តុរយ្យាកលាច ‘តុសិតេ ការេយ ឋិតោ រនាឌិនត្តោ អដ្ឋ យហាចិរលាកេតាគិ ចិរលាកេតិ, កាលំ ចិរលាកេតិ, ឌីបំ ចិរលាកេតិ, ឌេសំ ចិរលាកេតិ, កុលំ ចិរលាកេតិ, ឌរនត្តិំ ចិរលាកេតិ, អាឃុំ ចិរលាកេតិ, យាសំ ចិរលាកេតិ, រគក្ខមុំ ចិរលាកេតី’តិ៓ កន្តេ គាគសេន, អបទិបរក្ក ញាណេ ពុន្ធ្យុគំ តត្ថិ, បទិបរក្ក ញាណេ គ នក្កា តិរយរន្តព្ធម្បិ អាគរយតំ, អគតិក្កមគីឃំ បទិបក្កមាគរំ៓ កស្មា រនាឌិនត្តោ កាលំ ចិរលាកេតិ ‘កយ្បិ កាលេ ជ្ជប្បន្ថាយី’តិ៓ អបទិបរក្ក ញាណេ ពុន្ធ្យុគំ តត្ថិ, បទិបរក្ក ញាណេ គ នក្កា តិរយរន្តព្ធម្បិ អាគរយតំ, កស្មា រនាឌិនត្តោ កុលំ ចិរលាកេតិ ‘កុយ្បិ កុរេល ជ្ជប្បន្ថាយី’តិ៓ ឃឌិ, កន្តេ គាគសេន, បុរន្តាច រនាឌិនត្តស្ស យាតាបិតរទា តិឃតា, រតគ ហិ ‘កុលំ ចិរលាកេតី’តិ ឃំ ចចគំ, តំ

មិច្ឆា។ យទិ កុលំ វិលោកេតិ, តេន ហិ ‘បុព្វេវ ពោធិសត្តស្ស មាតាបិតរោ និយតា’តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“និយតា, មហារាជ, បុព្វេវ ពោធិសត្តស្ស មាតាបិតរោ, កុលញ្ច ពោធិសត្តោ វិលោកេតិ។ កិន្តិ បន កុលំ វិលោកេតិ ‘យេ មេ មាតាបិតរោ, តេ ខត្តិយា ឧទាហុ ព្រាហ្មណា’តិ។ ឯវំ កុលំ វិលោកេតិ។

“អដ្ឋន្នំ, មហារាជ, បុព្វេវ អនាគតំ ឱលោកេតព្ពំ ហោតិ។ កតមេសំ អដ្ឋន្នំ? វាណិជស្ស, មហារាជ, បុព្វេវ វិក្កយភណ្ឌំ ឱលោកេតព្ពំ ហោតិ, ហត្ថិនាគស្ស បុព្វេវ សោណ្ឌាយ អនាគតោ មគ្គោ ឱលោកេតព្ពោ ហោតិ, សាកដិកស្ស បុព្វេវ អនាគតំ តិត្ថំ ឱលោកេតព្ពំ ហោតិ, និយាមកស្ស បុព្វេវ អនាគតំ តីរំ ឱលោកេត្វា នាវា បេសេតព្ពា ហោតិ, ភិសក្កស្ស បុព្វេវ អាយុំ ឱលោកេត្វា អាតុរោ ឧបសង្កមិតព្ពោ ហោតិ, ឧត្តរសេតុស្ស បុព្វេវ ថិរាថិរភាវំ ជានិត្វា អភិរុហិតព្ពំ ហោតិ, ភិក្ខុស្ស បុព្វេវ អនាគតំ កាលំ បច្ចវេក្ខិត្វា ភោជនំ ភុញ្ជិតព្ពំ ហោតិ, ពោធិសត្តានំ បុព្វេវ កុលំ ឱលោកេតព្ពំ ហោតិ ‘ខត្តិយកុលំ វា ព្រាហ្មណកុលំ វា’តិ។ ឥមេសំ ខោ, មហារាជ, អដ្ឋន្នំ បុព្វេវ អនាគតំ ឱលោកេតព្ពំ ហោតី”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ពោធិសត្តធម្មតាបញ្ហោ ទុតិយោ។

៣. អត្តនិបាតនបញ្ហោ

៣. “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា ‘ន, ភិក្ខវេ, អត្តានំ បាតេតព្ពំ, យោ បាតេយ្យ, យថាធម្មោ ការេតព្ពោ’តិ។ បុន ច តុម្ហេ ភណថ ‘យត្ថ កត្ថចិ ភគវា សាវកានំ ធម្មំ ទេសយមានោ អនេកបរិយាយេន ជាតិយា ជរាយ ព្យាធិនោ មរណស្ស សមុច្ឆេទាយ ធម្មំ ទេសេតិ, យោ ហិ កោចិ ជាតិជរាព្យាធិមរណំ សមតិក្កមតិ, តំ បរមាយ បសំសាយ បសំសតី’តិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ភគវតា ភណិតំ ‘ន, ភិក្ខវេ, អត្តានំ បាតេតព្ពំ, យោ បាតេយ្យ, យថាធម្មោ ការេតព្ពោ’តិ, តេន ហិ ‘ជាតិយា ជរាយ ព្យាធិនោ មរណស្ស សមុច្ឆេទាយ ធម្មំ ទេសេតី’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ ជាតិយា ជរាយ ព្យាធិនោ មរណស្ស សមុច្ឆេទាយ ធម្មំ ទេសេតិ, តេន ហិ ‘ន, ភិក្ខវេ, អត្តានំ បាតេតព្ពំ, យោ បាតេយ្យ, យថាធម្មោ ការេតព្ពោ’តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ‘ន, ភិក្ខវេ, អត្តានំ បាតេតព្ពំ, យោ បាតេយ្យ, យថាធម្មោ ការេតព្ពោ’តិ។ យត្ថ កត្ថចិ ភគវតា សាវកានំ ធម្មំ ទេសយមានេន អនេកបរិយាយេន ជាតិយា ជរាយ ព្យាធិនោ មរណស្ស សមុច្ឆេទាយ ធម្មោ ទេសិតោ, តត្ថ បន ការណំ អត្ថិ, យេន ភគវា ការណេន បដិក្ខិបិ សមាទបេសិ ចា”តិ។

“កិ បតេត្ច, ភន្តេ តាកសេត, ការណំ, យេត ភកចា ការេណត បដិក្កិបិ សយាគរេបសិ ចា”តិ? “សីលចា, យហារាជ, សីលសយ្យេត្ថា អាកាគសេយា សព្ពាត់ កិលេសចិសចិតាសេត, ឪសឆសេយា សព្ពាត់ កិលេសញ្ជាឥច្ឆបសេយ, ឬគកាសេយា សព្ពាត់ កិលេសរេខាឌល្លាបហរេណ, យហិរតភសេយា សព្ពាត់ សព្ពសយ្យត្តិគាសេត, តាចាសេយា សព្ពាត់ ចត្យទោឈបិរាកយេត, សត្តចាហសេយា សព្ពាត់ ខាតិកត្តាទតាទេណ, ចាពសេយា សព្ពាត់ ពិចិឆក្កិសត្តាបតិត្ថាបេត, យហាយេឈសេយា សព្ពាត់ យាតសបរិប្ទុរេណ, អាចទិឃសេយា សព្ពាត់ ក្បុសលសិក្លាបេត, ស្ទុគេសកសេយា សព្ពាត់ រេលយបឆយាឌិក្លេណ៑ ឡចទ្ទុបេិ, យហារាជ, ពាហុក្បុណោ អតេតកក្បុណោ អប្បយាលក្បុណោ ក្បុលរាសិ ក្បុលបុឌ្ឍោ សព្ពាត់ ចឆ្លិករេរា សីលចា ‘យា ចិតស្សី’តិ សព្ពាត់ អត្បុកយ្យាឃ ភកចា សិក្លាបធំ បឌ្ឍាបេសិ ‘ត, កិក្លេច, អត្តាត់ បិរេពតត្ថំ, ឃេយា បិរេពឃ្យ, ឃឆាឆយ្យោ កាទេរតឌ្ឍោ’តិ៑ ព្ពាគយេត្ច, យហារាជ, ការណំ, ឃេយត ការេណត ភកចា បដិក្កិបិ៑ ភាសិតយ្យេតំ, យហារាជ, ឆេរេត ក្បុយារកស្សបេត ចិចិត្រាកទិកេត បិឃាសិរាឌឌ្ឍាស្ស បទេលិកំ ឌីបឃយាគេត ‘ឃឆា ឃឆា រេលា រាឌឌ្ឍា សយលត្រាហូលា សីលចន្តោ កល្យាណាឆយ្យោ ចិទំ ឌីឈយទ្ធាត់ ពិឌ្ឍត្តិ, ពឆា ពឆា ពាហុំ បុឌ្ឍា បសចត្តិ, ពាហុឌតហិពាឃ ច បដិបជ្ជត្តិ ពាហុឌតស្ទុលាឃ រេលិកាត្បុកយ្យាឃ អត្តាឃ ហិពាឃ ស្ទុលាឃ ឆេចយត្បុស្សាត’ត្តិ៑

“រេកាត បត ការេណត ភកចា សយាគរេបសិ? ខាតិបិ, យហារាជ, ឌ្យក្លា, ឌរាបិ ឌ្យក្លា, ញ្ជាធិបិ ឌ្យក្លោ, យរណម្បិ ឌ្យក្លំ, សោរកាបិ ឌ្យក្លោ, បរិឆេរេចាបិ ឌ្យក្លោ, ឌ្យក្លម្បិ ឌ្យក្លំ, ឆោយតស្សម្បិ ឌ្យក្លំ, ឬបិឃាសោបិ ឌ្យក្លោ, អប្បិឃេហិ សយ្យោយាកាបិ ឌ្យក្លោ, បិឃេហិ ចិប្បយោកាបិ ឌ្យក្លោ, យាត្បុយរណម្បិ ឌ្យក្លំ, បិត្បុយរណម្បិ ឌ្យក្លំ, ភាត្បុយរណម្បិ ឌ្យក្លំ, ភកិតិយរណម្បិ ឌ្យក្លំ, បុត្តយរណម្បិ ឌ្យក្លំ, ឌារយរណម្បិ ឌ្យក្លំ, ឌាសយរណម្បិ ឌ្យក្លំ [ព្ពាធំ ចាក្យ សី៑ បី៑ រេបិត្ថកេស្ទុ តត្ថិ], ញាតិយរណម្បិ ឌ្យក្លំ, ញាតិញ្ជសតម្បិ ឌ្យក្លំ, រោកញ្ជសតម្បិ ឌ្យក្លំ, ភោកញ្ជសតម្បិ ឌ្យក្លំ, សីលញ្ជសតម្បិ ឌ្យក្លំ, ឌិដ្ឋិញ្ជសតម្បិ ឌ្យក្លំ, រាឌភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, ចោរភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, ចេទិភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, ឌ្យព្ភិក្លភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, អក្កិភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, ឬគកភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, ឬាមិភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, អាចដ្ដភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, ក្បុម្ភីលភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, ស្ទុស្ទុកាភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, អត្តាត្បុចាគភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, បរាត្បុចាគភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, គណ្ឌភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, ឌ្យក្កតិភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, បរិសសារជ្ជភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, អាឌីចកភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, យរណភឃម្បិ ឌ្យក្លំ, ចេត្តេហិ តាញ្ជអតម្បិ ឌ្យក្លំ, កសាហិ តាញ្ជអតម្បិ ឌ្យក្លំ, អឌ្ឍគណ្ឌកេហិ តាញ្ជអតម្បិ ឌ្យក្លំ, ហត្ថច្ឆេគតម្បិ ឌ្យក្លំ, បាគច្ឆេគតម្បិ ឌ្យក្លំ, ហត្ថបាគច្ឆេគតម្បិ ឌ្យក្លំ, កណ្ណច្ឆេគតម្បិ ឌ្យក្លំ, តាសច្ឆេគតម្បិ ឌ្យក្លំ, កណ្ណតាសច្ឆេគតម្បិ ឌ្យក្លំ, ពិលង្កចាលិកម្បិ ឌ្យក្លំ, សង្ខយុណ្ឌិកម្បិ ឌ្យក្លំ, រាហុយុខម្បិ ឌ្យក្លំ, ខោតិយាលិកម្បិ ឌ្យក្លំ, ហត្ថបជ្ជោតិកម្បិ ឌ្យក្លំ, ឯរកចត្តិកម្បិ ឌ្យក្លំ, ចីរកចាសិកម្បិ ឌ្យក្លំ, ឯណេយ្យកម្បិ ឌ្យក្លំ , ពញ្ជិសយំសិកម្បិ ឌ្យក្លំ, កហាបណិកម្បិ ឌ្យក្លំ, ខារាបតច្ឆិកម្បិ ឌ្យក្លំ, បលិឃបរិចត្តិកម្បិ ឌ្យក្លំ, បលាលបីឋកម្បិ ឌ្យក្លំ, តត្តេត តេលេត ឱសិញ្ចតម្បិ ឌ្យក្លំ, ស្ទុតខេហិ ខាគាបតម្បិ ឌ្យក្លំ, ឌីចស្ទុលារោបតម្បិ ឌ្យក្លំ, អសិតា សីសច្ឆេគតម្បិ ឌ្យក្លំ, ឡចទ្ទុបាតិ, យហារាជ, ពាហុចិធាតិ អតេតកចិធាតិ ឌ្យក្លាតិ សំសារកតោ អត្បុភចតិ៑

“ឃឆា, យហារាជ, ហិយចត្តបព្ពតេ អភិស្ទុដ្ឋំ ឬគកំ កង្គាឃ តឌិឃា បិសាណ សក្លរ ខរ យទុម្ព អាចដ្ដ កក្កលក ឬាមិកចង្កចឌិក អាចរណតីចរណម្ទុលកសាខាស្ទុ បរិឃោត្ថរតិ, ឡចរេមច រេខា, យហារាជ, ឡចទ្ទុបាតិ ពាហុចិធាតិ អតេតកចិធាតិ ឌ្យក្លាតិ សំសារកតោ អត្បុភចតិ៑ បចត្តំ, យហារាជ, ឌ្យក្លំ, អប្បចត្តំ ស្ទុខំ៑ អប្បចត្តស្ស ក្បុណំ បចត្តស្ស [បចេត្តា (សី៑ បី៑ ក៑)] ច ភយំ ឌីបឃយាតោ, យហារាជ, ភកចា អប្បចត្តស្ស សច្ឆិកិទិឃាឃ ខាតិឌរាញ្ជាធិយរណសយតិក្កយាឃ សយាគរេបសិ, ព្ពាគយេត្ច, យហារាជ, ការណំ, ឃេយត ការេណត ភកចា សយាគរេបសី”តិ៑ “សាធុ, ភន្តេ តាកសេត, ស្ទុតិព្ពាថិតោ បញ្ហោ, ស្ទុកថិតំ ការណំ, ឡចរេមតំ ពឆា សយ្បដិច្ឆាមី”តិ៑

អត្ថតិបិតកបរេញ្ញា បញ្ចមេយា៝

៩៝ ឧេមត្តាកាចតាតិង្សបរេញ្ញា

៩៝ “ភន្តេ តាកាសេត, ភាសិតមេឲ្យតំ ភកចតា ‘ឧេមត្តាឃ, កិក្លុឧេច, ឧេចឧេតាចិយុត្តិឃា អានេសចិតាឃ កាចិតាឃ ពាហុលិកតាឃ ឃាតិកតាឃ ចត្តុកតាឃ អត្តដ្ឋិតាឃ បរិចិតាឃ សុសមារទ្ធាឃ ឲកាឆឃាតិង្សឃា បាដិកង្ខា៝ កតមេ ឲកាឆឃ? សុខំ សុបតិ, សុខំ បដិពុជ្ឈតិ , ត បាបកំ សុបិតំ បស្សតិ, មនុស្សាតំ បិឃោ ហោតិ, អមនុស្សាតំ បិឃោ ហោតិ, ឧេឆចតា ឧក្ខន្តិ, តាស្ស អគ្គិ ចា ចិសំ ចា សត្ថំ ចា កមតិ [សត្ថំ កមតិ (ស្យា៝) អ៝ តិ៝ ១០៝០៥ បស្សិតព្វំ], តុចដំ ចិត្តំ សមាធិយតិ, មុខចណ្ណោ ចិប្បសីទតិ, អសម្មូឡ្ហោ កាលំ កេរាតិ, ឧត្តរិំ អប្បដិចិជ្ឈន្តោ ព្រហ្មលោកូបកោ ហោតី’តិ៝ បុត ច តុមេយ្ហកណាច ‘សាមេយា កុមារោ ឧេមត្តាចិហារី មិកសេឈ្ឈ បរិចុតោ បចេត ចិចឧេត្វា បឹឡព្ពឃក្លេត ឧព្ពា ចិឧេទ្ធា ចិសបឹតោត សលេ្លត តទេត្វច មុច្ឆិតោ បតិតោ’តិ៝

“ឃដិ , ភន្តេ តាកាសេត, ភកចតា ភណិតំ ‘ឧេមត្តាឃ កិក្លុឧេច…បេ… ព្រហ្មលោកូបកោ ហោតី’តិ, ទេត ហិ “សាមេយា កុមារោ ឧេមត្តាចិហារី មិកសេឈ្ឈ បរិចុតោ បចេត ចិចឧេត្វា បឹឡព្ពឃក្លេត ឧព្ពា ចិឧេទ្ធា ចិសបឹតោត សលេ្លត តទេត្វច មុច្ឆិតោ បតិតោ’តិ ឃំ ចចតំ, តំ មិច្ឆា៝ ឃដិ សាមេយា កុមារោ ឧេមត្តាចិហារី មិកសេឈ្ឈ បរិចុតោ បចេត ចិចឧេត្វា បឹឡព្ពឃក្លេត ឧព្ពា ចិឧេទ្ធា ចិសបឹតោត សលេ្លត តទេត្វច មុច្ឆិតោ បតិតោ, ទេត ហិ ‘ឧេមត្តាឃ, កិក្លុឧេច…បេ… សត្ថំ ចា កមតី’តិ តម្បិ ចចតំ មិច្ឆា៝ អឃម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ញោ សុតិបុណោ បរិសណ្ឋោ សុចុមោ កម្ភីរោ, អបិ សុតិបុណាតំ មនុជាតំ កត្តេ សេជំ មោនេឃ្យ, សោ តចាតុប្បត្តោ, ចិជដេហិ តំ មហាជដាជដិតំ, អតាកតាតំ ជិតបុត្តាតំ ចក្ខុំ ឆេហិ តិព្ពាហតាយា”តិ៝

“ភាសិតមេឲ្យតំ, មហារាជ, ភកចតា ‘ឧេមត្តាឃ កិក្លុឧេច…បេ… សត្ថំ ចា កមតី’តិ៝ សាមេយា ច កុមារោ ឧេមត្តាចិហារី មិកសេឈ្ឈ បរិចុតោ បចេត ចិចឧេត្វា បឹឡព្ពឃក្លេត ឧព្ពា ចិឧេទ្ធា ចិសបឹតោត សលេ្លត តទេត្វច មុច្ឆិតោ បតិតោ, តត្ថ បត, មហារាជ, ការណំ អត្ថិ៝ កតមំ តត្ថ ការណំ? ទេតេ, មហារាជ, កុណា បុក្កលស្ស, ឧេមត្តាកាចតាឃេត កុណា, សាមេយា, មហារាជ, កុមារោ ឃដំ ឧក្ខិបេន្តោ តស្មិំ ខណោ ឧេមត្តាកាចតាឃ បមេត្តា អហោសិ៝

“ឃស្មិំ, មហារាជ, ខណោ បុក្កលោ ឧេមត្តំ សមាបន្នោ ហោតិ, ត តស្ស បុក្កលស្ស តស្មិំ ខណោ អគ្គិ ចា ចិសំ ចា សត្ថំ ចា កមតិ៝ តស្ស ឃេ កេចិ អហិតកាមា ឧបកត្វា តំ ត បស្សន្តិ, ត តស្មិំ ឱកាសំ លភន្តិ៝ ទេតេ, មហារាជ, កុណា បុក្កលស្ស, ឧេមត្តាកាចតាឃេត កុណា៝ ព្វាឆ, មហារាជ, បុរិសោ សង្កាមសូរោ អភេជ្ជកចចជាលិកំ សន្នយ្ហិត្វា សង្កាមំ ឱតេរឃ្យ, តស្ស សរា ខិត្តា ឧបកត្វា បតន្តិ ចិកិរន្តិ, ត តស្មិំ ឱកាសំ លភន្តិ, ទេតេសា, មហារាជ, កុណោ សង្កាមសូរស្ស, អភេជ្ជកចចជាលិកាឃេសា កុណោ, ឃស្ស សរា ខិត្តា ឧបកត្វា បតន្តិ ចិកិរន្តិ៝ ឲចមេច ខោ, មហារាជ, ទេតេ កុណា បុក្កលស្ស, ឧេមត្តាកាចតាឃេត កុណា៝

“ឃស្មិំ , យហារាជ, ឥលេហ បុក្កលេរី ខេយត្តិ ឞយាបន្នេ ហោតិ, ត តស្ស បុក្កលស្ស តស្មិំ ឥលេហ អក្កិ ចា ឌិឞំ ចា ឞត្ថំ ចា ពយតិ៍ តស្ស ខេឃ ខេពឌិ អហិតពាយា វ្ហបកត្តា តំ ត បស្សត្តិ, តស្មិំ ឱ្ឡកាឞំ ត លកត្តិ, ខេតខេត , យហារាជ, ក្យលា បុក្កលស្ស, ខេយត្តាកាចតាខេឃខេត ក្យលា៍ ខ្ពុឆ បត, យហារាជ, បុរិខេឞា ឌិត្ថំ អត្តូរឆាតំ ឞ្ពុលំ ហខេត្ថ ពខេរឃ្យ, ឃាច តំ ឞ្ពុលំ តស្ស ហត្ថកតំ ខេហាតិ, តាច ត អខេញ្ញា ខេពាឌិ បពតិយត្យខេស្សា តំ បុរិឞំ បស្សតិ៍ ខេតខេឞា, យហារាជ, ក្យខេលា បុរិឞស្ស, ឞ្ពុលខេស្សខេឞា ក្យខេលា អត្តូរឆាតស្ស, ឃំ ខេឞា បពតិយត្យស្សាតំ ចក្ខុបខេឆ ត ឌិស្សតិ៍ ឲ្ចខេយច ខេលា, យហារាជ, ខេតខេត ក្យលា បុក្កលស្ស, ខេយត្តាកាចតាខេឃខេត ក្យលា៍

“ឃស្មិំ, យហារាជ, ឥលេហ បុក្កលេរី ខេយត្តិ ឞយាបន្នេ ហោតិ, ត តស្ស បុក្កលស្ស តស្មិំ ឥលេហ អក្កិ ចា ឌិឞំ ចា ឞត្ថំ ចា ពយតិ៍ តស្ស ខេឃ ខេពឌិ អហិតពាយា វ្ហបកត្តា តំ ត បស្សត្តិ, ត តស្មិំ ឱ្ឡកាឞំ លកត្តិ៍ ខេតខេត, យហារាជ, ក្យលា បុក្កលស្ស, ខេយត្តាកាចតាខេឃខេត ក្យលា៍ ឃឆា ចា បត, យហារាជ, បុរិឞំ ស្យកតំ យហាខេលលាយត្យប្បឌិដ្ឋំ យហតិយហាខេយខេឈា អភិចស្សខេត្តា ត ឞខេក្កាតិ ខេពយឃិតុំ, ខេតខេឞា, យហារាជ, ក្យខេលា បុរិឞស្ស, យហាខេលលាខេស្សខេឞា ក្យខេលា, ឃំ យហាខេយខេឈា អភិចស្សយាខេតា ត តំ ខេពខេយតិ៍ ឲ្ចខេយច ខេលា, យហារាជ, ខេតខេត ក្យលា បុក្កលស្ស, ខេយត្តាកាចតាខេឃខេត ក្យលា៍

“ឃស្មិំ, យហារាជ, ឥលេហ បុក្កលេរី ខេយត្តិ ឞយាបន្នេ ហោតិ, ត តស្ស បុក្កលស្ស តស្មិំ ឥលេហ អក្កិ ចា ឌិឞំ ចា ឞត្ថំ ចា ពយតិ៍ តស្ស ខេឃ ខេពឌិ អហិតពាយា វ្ហបកត្តា តំ ត បស្សត្តិ, ត តស្ស ឞខេក្កាត្តិ អហិតំ ពាតុំ ខេតខេត, យហារាជ, ក្យលា បុក្កលស្ស, ខេយត្តាកាចតាខេឃខេត ក្យលា”តិ៍ “អច្ឆរិយំ, កខេត្ត តាកខេឞត, អព្ភុតំ កខេត្ត តាកខេឞត, ឞព្ពាបិបតិចារលា ខេយត្តាកាចតា”តិ៍ “ឞព្ពាក្យឞលក្យលាចហា, យហារាជ, ខេយត្តាកាចតា ហិតាតយ្បិ អហិតាតយ្បិ, ខេឃ ខេត ឞត្តា ឌិញ្ញាលាពាន្ធា, ឞខេព្ពឞំ យហាតិឞំឞា ខេយត្តាកាចតា ឞំឌិកឌិតព្ពា”តិ៍

ខេយត្តាកាចតាតិឞំឞបខេញ្ហា លខេដ្ឋា៍

លិ៍ ក្យឞលាក្យឞលឞយឌិឞបខេញ្ហា

លិ៍ “កខេត្ត តាកខេឞត ‘ក្យឞលការរិយ្យបិ អក្យឞលការរិយ្យបិ ឌិបាខេកា ឞយឞខេយា, វ្ហកាហុ ខេពាឌិ ឌិខេឞឞខេឞា អត្ថិ’តិ? “អត្ថិ, យហារាជ, ក្យឞលស្ស ច អក្យឞលស្ស ច ឌិខេឞឞខេឞា, ក្យឞលំ, យហារាជ, ស្យខឌិបាកំ ឞក្កឞំចត្តតិកំ, អក្យឞលំ ទ្យក្ខឌិបាកំ តិរឃឞំចត្តតិក”ត្តិ៍

“កខេត្ត តាកខេឞត, ត្យខេយ្ហាកលាឆ ‘ខេឆចឆខេត្តា ឲកត្តកខេល្យា, ឲកត្តកខេល្យាហិ ឆខេយ្ហិ ឞយត្តាកខេតា, ខេពាឌិឞខេត្តា ឲកត្តស្យខេក្កា, ឲកត្តស្យខេក្កហិ ឆខេយ្ហិ ឞយត្តាកខេតា’តិ៍ ប្យត ច ខេឆចឆខេត្តា កខេច កខេច ឃខេឞត ច បខេក្ខត ច ខេពាឌិឞខេត្តត ឞយឞខេយា ខេហាតិ, ពកាឌិ អឆិពតខេរា ចា៍ ឃកា ខេឆចឆខេត្តា តាកខេរ ពារាលាឞិឃំ ព្រាហ្មឆត្តស្ស រខេញ្ញា ប្យខេរាហិតប្យខេត្តា អខេហាឞិ, តកា ខេពាឌិឞខេត្តា លចពចណ្ឌាខេលា អខេហាឞិ ឌិឌ្ឍាឆខេរា, ឌិឌ្ឍំ បរិជប្បិត្វា អកាខេល អម្ពុផលានិ តិព្ពាខេត្តឞិ, ឲត្ថ តាច ខេពាឌិឞខេត្តា ខេឆចឆត្តខេតា ឌាតិយា តិហីខេតា ឃខេឞត ច

តិឃឹសេតា៍

“បុត ចបរំ ឃតា ឥេចឥេត្តា រាឌា អេហាសិ យហា យហឹបតិ សត្តាកាយសយក្តី, តតា ខេឝឹសេត្តា តស្ស្សបគេភាគេកា អេហាសិ ហត្ថិភាគេកា សត្តាលក្ខលាសយ្យេត្តា, តស្ស ចាទ្រុកតិចិលិស៌ អសហយាគេតា រាឌា ចឝយិន្ធេត្តា ហត្ថាចរិយំ ឲចយេចាច ‘អសិក្ខិតោ តេ, អាចរិយ, ហត្ថិភាគេកា, តស្ស អាកាសកាយតំ ភាយ ការេលំ ករោហី’តិ, តត្តបិ តាច ខេឝឹសេត្តា ឥេចឥត្តតោ ឌាតិឃា តិឃឹសេតា លិយេកា តិរន្ធាភកេតា៍

“បុត ចបរំ ឃតា ឥេចឥេត្តា យត្ថុស្សា អេហាសិ បចេត ភដ្ឋាយិកោ, តតា ខេឝឹសេត្តា យហាបចឌី ភាយ យក្ករេជី អេហាសិ, ឲត្តបិ តាច ឌិស្សតិ ចិសេសោ យត្ថុស្សស្ស ច តិរន្ធាភកាតស្ស ច, តត្តបិ តាច ខេឝឹសេត្តា ឥេចឥត្តតោ ឌាតិឃា តិឃឹសេតា៍

“បុត ចបរំ ឃតា ឥេចឥេត្តា យត្ថុស្សា អេហាសិ សោលុត្តុរោ ភាយ គេសាគេកា ពលចា ពលចតរោ ភាកពាលិ, តតា ខេឝឹសេត្តា លក្ខេត្តា ភាយ ភាករាឌា អេហាសិ៍ តតា សោ លុទ្ធកោ តំ ហត្ថិភាគំ ឈាគេតសិ, តត្តបិ តាច ឥេចឥេត្តាច អឈិកតរោ៍

“បុត ចបរំ ឃតា ឥេចឥេត្តា យត្ថុស្សា អេហាសិ ចតចរេកា អតិកេតចាសី, តតា ខេឝឹសេត្តា សក្យុណោ អេហាសិ តិត្តិរោ យត្ថញ្ញាយី, តតាបិ សោ ចតចរេកា តំ សក្យុណំ ឈាគេតសិ, តត្តបិ តាច ឥេចឥេត្តាច ឌាតិឃា អឈិកតរោ៍

“បុត ចបរំ ឃតា ឥេចឥេត្តា កលិត្យុ ភាយ កាសិរាឌា [កាសិករាឌា (ក៍)] អេហាសិ, តតា ខេឝឹសេត្តា តាបសោ អេហាសិ ខត្តិចាឌី៍ តតា សោ រាឌា តស្ស តាបសស្ស ក្យុទ្ធោ ហត្ថបាទេ ចំសកញ្ញ្រិរេ ចិឃ លេធាបេសិ, តត្តបិ តាច ឥេចឥេត្តា ឃេច អឈិកតរោ ឌាតិឃា ច ឃសេភ ច៍

“បុត ចបរំ ឃតា ឥេចឥេត្តា យត្ថុស្សា អេហាសិ ចតចរោ, តតា ខេឝឹសេត្តា ភត្តិឃោ ភាយ ចាភរិត្តោ អេហាសិ, តតាបិ សោ ចតចរោ តំ ចាភរិត្តំ ឈាគេតសិ សត្ថឹ យាតរោ កត្តិដ្ឋកាតិកេភ ច, តត្តបិ តាច ឥេចឥេត្តា ឃេច អឈិកតរោ ឌាតិឃា៍

“បុត ចបរំ ឃតា ឥេចឥេត្តា យត្ថុស្សា អេចលេកា ការេយ្កិឃោ ភាយ, តតា ខេឝឹសេត្តា បណ្ឌរេកា ភាយ ភាករាឌា អេហាសិ, តត្តបិ តាច ឥេចឥេត្តា ឃេច អឈិកតរោ ឌាតិឃា៍

“បុត ចបរំ ឃតា ឥេចឥេត្តា យត្ថុស្សា អេហាសិ បចេត ឌជិលេកា, តតា ខេឝឹសេត្តា តន្ធេកា ភាយ យហាស្ទុកេរោ អេហាសិ, តត្តបិ តាច ឥេចឥេត្តា ឃេច ឌាតិឃា អឈិកតរោ៍

“បុន ចបរំ យទា ទេវទត្តោ ចេតីសុ សូបរិចរោ នាម រាជា អហោសិ ឧបរិ បុរិសមត្តេ គគនេ វេហាសង្គមោ, តទា ពោធិសត្តោ កបិលោ នាម ព្រាហ្មណោ អហោសិ, តត្ថាបិ តាវ ទេវទត្តោ យេវ អធិកតរោ ជាតិយា ច យសេន ច។

“បុន ចបរំ យទា ទេវទត្តោ មនុស្សោ អហោសិ សាមោ នាម, តទា ពោធិសត្តោ រុរុ នាម មិគរាជា អហោសិ, តត្ថាបិ តាវ ទេវទត្តោ យេវ ជាតិយា អធិកតរោ។

“បុន ចបរំ យទា ទេវទត្តោ មនុស្សោ អហោសិ លុទ្ទកោ បវនចរោ, តទា ពោធិសត្តោ ហត្ថិនាគោ អហោសិ, សោ លុទ្ទកោ តស្ស ហត្ថិនាគស្ស សត្តក្ខត្តុំ ទន្តេ ឆិន្ទិត្វា ហរិ, តត្ថាបិ តាវ ទេវទត្តោ យេវ យោនិយា អធិកតរោ។

“បុន ចបរំ យទា ទេវទត្តោ សិង្គាលោ អហោសិ ខត្តិយធម្មោ, សោ យាវតា ជម្ពុទីបេ បទេសរាជានោ តេ សព្ពេ អនុយុត្តេ អកាសិ, តទា ពោធិសត្តោ វិធុរោ នាម បណ្ឌិតោ អហោសិ, តត្ថាបិ តាវ ទេវទត្តោ យេវ យសេន អធិកតរោ។

“បុន ចបរំ យទា ទេវទត្តោ ហត្ថិនាគោ ហុត្វា លដុកិកាយ សកុណិកាយ បុត្តកេ ឃាតេសិ, តទា ពោធិសត្តោបិ ហត្ថិនាគោ អហោសិ យូថបតិ, តត្ថ តាវ ឧភោបិ តេ សមសមា អហេសុំ។

“បុន ចបរំ យទា ទេវទត្តោ យក្ខោ អហោសិ អធម្មោ នាម, តទា ពោធិសត្តោបិ យក្ខោ អហោសិ ធម្មោ នាម, តត្ថាបិ តាវ ឧភោបិ សមសមា អហេសុំ។

“បុន ចបរំ យទា ទេវទត្តោ នាវិកោ អហោសិ បញ្ចន្នំ កុលសតានំ ឥស្សរោ, តទា ពោធិសត្តោបិ នាវិកោ អហោសិ បញ្ចន្នំ កុលសតានំ ឥស្សរោ, តត្ថាបិ តាវ ឧភោបិ សមសមា អហេសុំ។

“បុន ចបរំ យទា ទេវទត្តោ សត្ថវាហោ អហោសិ បញ្ចន្នំ សកដសតានំ ឥស្សរោ, តទា ពោធិសត្តោបិ សត្ថវាហោ អហោសិ បញ្ចន្នំ សកដសតានំ ឥស្សរោ, តត្ថាបិ តាវ ឧភោបិ សមសមា អហេសុំ។

“បុន ចបរំ យទា ទេវទត្តោ សាខោ នាម មិគរាជា អហោសិ, តទា ពោធិសត្តោបិ និគ្រោធោ នាម មិគរាជា អហោសិ, តត្ថាបិ តាវ ឧភោបិ សមសមា អហេសុំ។

“បុន ចបរំ យទា ទេវទត្តោ សាខោ នាម សេនាបតិ អហោសិ, តទា ពោធិសត្តោបិ និគ្រោធោ នាម រាជា អហោសិ, តត្ថាបិ តាវ ឧភោបិ សមសមា អហេសុំ។

“បុន ចបរំ យទា ទេវទត្តោ ខណ្ឌហាលោ នាម ព្រាហ្មណោ អហោសិ, តទា ពោធិសត្តោ ចន្ទោ នាម រាជកុមារោ អហោសិ, តទា សោ ខណ្ឌហាលោ យេវ អធិកតរោ។

“បុន ចបរំ យទា ទេវទត្តោ ព្រហ្មទត្តោ នាម រាជា អហោសិ, តទា ពោធិសត្តោ តស្ស បុត្តោ មហាបទុមោ នាម កុមារោ អហោសិ, តទា សោ រាជា សកបុត្តំ ចោរបបាតេ ខិបាបេសិ, យតោ កុតោចិ បិតាវ បុត្តានំ អធិកតរោ ហោតិ វិសិដ្ឋោតិ, តត្ថបិ តាវ ទេវទត្តោ យេវ អធិកតរោ។

“បុន ចបរំ យទា ទេវទត្តោ មហាបតាបោ នាម រាជា អហោសិ, តទា ពោធិសត្តោ តស្ស បុត្តោ ធម្មបាលោ នាម កុមារោ អហោសិ, តទា សោ រាជា សកបុត្តស្ស ហត្ថបាទេ សីសញ្ច ឆេទាបេសិ, តត្ថបិ តាវ ទេវទត្តោ យេវ ឧត្តរោ អធិកតរោ។

អជ្ជេតរហិ ឧភោបិ សក្យកុលេ ជាយិំសុ។ ពោធិសត្តោ ពុទ្ធោ អហោសិ សព្ពញ្ញូ លោកនាយកោ, ទេវទត្តោ តស្ស ទេវាតិទេវស្ស សាសនេ បព្ពជិត្វា ឥទ្ធិំ និព្ពត្តេត្វា ពុទ្ធាលយំ អកាសិ។ កិំ នុ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, យំ មយា ភណិតំ, តំ សព្ពំ តថំ ឧទាហុ វិតថ”ន្តិ?

“យំ ត្វំ, មហារាជ, ពហុវិធំ ការណំ ឱសារេសិ, សព្ពំ តំ តថេវ, នោ អញ្ញថា”តិ។ “យទិ, ភន្តេ នាគសេន, កណ្ហោបិ សុក្កោបិ សមសមគតិកា ហោន្តិ, តេន ហិ កុសលម្បិ អកុសលម្បិ សមសមវិបាកំ ហោតី”តិ? “ន ហិ, មហារាជ, កុសលម្បិ អកុសលម្បិ សមសមវិបាកំ ហោតិ, ន ហិ, មហារាជ, ទេវទត្តោ សព្ពជនេហិ បដិវិរុទ្ធោ, ពោធិសត្តេនេវ បដិវិរុទ្ធោ។ យោ តស្ស ពោធិសត្តេន បដិវិរុទ្ធោ, សោ តស្មិំ តស្មិំ យេវ ភវេ បច្ចតិ ផលំ ទេតិ។ ទេវទត្តោបិ, មហារាជ, ឥស្សរិយេ ឋិតោ ជនបទេសុ អារក្ខំ ទេតិ, សេតុំ សភំ បុញ្ញសាលំ ការេតិ, សមណព្រាហ្មណានំ កបណទ្ធិកវណិព្ពកានំ នាថានាថានំ យថាបណិហិតំ ទានំ ទេតិ។ តស្ស សោ វិបាកេន ភវេ ភវេ សម្បត្តិយោ បដិលភតិ។ កស្សេតំ, មហារាជ, សក្កា វត្តុំ វិនា ទានេន ទមេន សំយមេន ឧបោសថកម្មេន សម្បត្តិំ អនុភវិស្សតីតិ?

“យំ បន ត្វំ, មហារាជ, ឯវំ វទេសិ ‘ទេវទត្តោ ច ពោធិសត្តោ ច ឯកតោ អនុបរិវត្តន្តី’តិ, សោ ន ជាតិសតស្ស អច្ចយេន សមាគមោ អហោសិ, ន ជាតិសហស្សស្ស អច្ចយេន, ន ជាតិសតសហស្សស្ស អច្ចយេន, កទាចិ ករហចិ ពហូនំ អហោរត្តានំ អច្ចយេន សមាគមោ អហោសិ។ យំ បនេតំ, មហារាជ, ភគវតា កាណកច្ឆបោបមំ ឧបទស្សិតំ មនុស្សត្តបដិលាភាយ, តថូបមំ, មហារាជ, ឥមេសំ សមាគមំ ធារេហិ។

“ន, មហារាជ, ពោធិសត្តស្ស ទេវទត្តេនេវ សទ្ធិំ សមាគមោ អហោសិ, ថេរោបិ, មហារាជ, សារិបុត្តោ អនេកេសុ ជាតិសតសហស្សេសុ ពោធិសត្តស្ស បិតា អហោសិ, មហាបិតា អហោសិ, ចូឡបិតា អហោសិ , ភាតា អហោសិ, បុត្តោ អហោសិ, ភាគិនេយ្យោ អហោសិ, មិត្តោ អហោសិ។

“ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩮᩣᨷᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨶᩮᨠᩮᩈᩩ ᨩᩣᨲᩥᩈᨲᩈᩉᩔᩮᩈᩩ ᩋᩮᨠᩔ ᩈᩣᩁᩥᨷᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨷᩥᨲᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨾᩉᩣᨷᩥᨲᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨧᩪᩊᨷᩥᨲᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨽᩣᨲᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᨽᩣᨣᩥᨶᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ , ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ, ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣᨷᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩣᨿᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩈᩴᩈᩣᩁᩈᩮᩣᨲᩣᨶᩩᨣᨲᩮᩣ ᩈᩴᩈᩣᩁᩈᩮᩣᨲᩮᨶ ᩅᩩᨿ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᩥᨿᩮᩉᩥᨷᩥ ᨷᩥᨿᩮᩉᩥᨷᩥ ᩈᨾᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩴ ᩈᩮᩣᨲᩮᨶ ᩅᩩᨿ᩠ᩉᨾᩣᨶᩴ ᩈᩩᨧᩥᩋᩈᩩᨧᩥᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨷᩣᨷᨠᩮᨶ ᩈᨾᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣᨷᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩣᨿᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩈᩴᩈᩣᩁᩈᩮᩣᨲᩣᨶᩩᨣᨲᩮᩣ ᩈᩴᩈᩣᩁᩈᩮᩣᨲᩮᨶ ᩅᩩᨿ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨷ᩠ᨷᩥᨿᩮᩉᩥᨷᩥ ᨷᩥᨿᩮᩉᩥᨷᩥ ᩈᨾᩣᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ᪨ ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᨷᩁᩮ ᩋᨠᩩᩈᩃᩮ ᨶᩥᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨷᨬ᩠ᨬᩣᩈᩅᩔᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩮᩣ ᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨧ ᩅᩔᩈᨲᩈᩉᩔᩣᨶᩥ ᨾᩉᩣᨶᩥᩁᨿᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᩥ , ᨻᩮᩣᨵᩥᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣᨷᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᨷᩁᩮ ᨠᩩᩈᩃᩮ ᨶᩥᨿᩮᩣᨩᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨷᨬ᩠ᨬᩣᩈᩅᩔᨠᩮᩣᨭᩥᨿᩮᩣ ᩈᨭ᩠ᨮᩥ ᨧ ᩅᩔᩈᨲᩈᩉᩔᩣᨶᩥ ᩈᨣ᩠ᨣᩮ ᨾᩮᩣᨴᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩣᨾᩈᨾᨦ᩠ᨣᩦ, ᩋᨷᩥ ᨧ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨴᩮᩅᨴᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩍᨾᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨽᩅᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩴ ᩋᨶᩣᩈᩣᨴᨶᩦᨿᨾᩣᩈᩣᨴᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᨣ᩠ᨣᨬ᩠ᨧ ᩈᨦ᩠ᨥᩴ ᨽᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨳᩅᩥᩴ ᨷᩣᩅᩥᩈᩥ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨻᩩᨩ᩠ᨫᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨵᨾ᩠ᨾᩮ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩮᩣ ᩏᨷᨵᩥᩈᨦ᩠ᨡᨿᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᩈᩣᨵᩩ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨠᩩᩈᩃᩣᨠᩩᩈᩃᩈᨾᩅᩥᩈᨾᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣ᪨

᪘᪨ ᩋᨾᩁᩣᨴᩮᩅᩦᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪘᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨷᩮᨲᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ –

“‘ᩈᨧᩮ ᩃᨽᩮᨳ ᨡᨱᩴ ᩅᩣ ᩁᩉᩮᩣ ᩅᩣ, ᨶᩥᨾᨶ᩠ᨲᨠᩴ [ᨶᩥᩅᩣᨲᨠᩴ (ᨠᩩᨱᩣᩃᨩᩣᨲᨠᩮ)] ᩅᩣᨷᩥ ᩃᨽᩮᨳ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ;

ᩈᨻ᩠ᨻᩣᩅ [ᩈᨻ᩠ᨻᩣᨷᩥ (ᩈᩦ᪨ ᨷᩦ᪨)] ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨿᩮᩣ ᨠᨿᩥᩁᩩᩴ [ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ (ᩈᩦ᪨ ᨷᩦ᪨ ᨠ᪨)] ᨷᩣᨷᩴ, ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩋᩃᨴ᩠ᨵᩣ ᨷᩦᨮᩈᨷ᩠ᨷᩥᨶᩣ ᩈᨴ᩠ᨵᩥ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“ᨷᩩᨶ ᨧ ᨠᨳᩦᨿᨲᩥ ‘ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᩔ ᨽᩁᩥᨿᩣ ᩋᨾᩁᩣ ᨶᩣᨾ ᩍᨲ᩠ᨳᩦ ᨣᩣᨾᩮ ᨮᨷᩥᨲᩣ ᨷᩅᩩᨲ᩠ᨳᨷᨲᩥᨠᩣ ᩁᩉᩮᩣ ᨶᩥᩈᩥᨶ᩠ᨶᩣ ᩅᩥᩅᩥᨲ᩠ᨲᩣ ᩁᩣᨩᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᨾᩴ ᩈᩣᨾᩥᨠᩴ ᨠᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᩉᩔᩮᨶ ᨶᩥᨾᨶ᩠ᨲᩦᨿᨾᩣᨶᩣ ᨷᩣᨷᩴ ᨶᩣᨠᩣᩈᩦ’ᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨽᨱᩥᨲᩴ ‘ᩈᨧᩮ…ᨷᩮ… ᩈᨴ᩠ᨵᩥ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ‘ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᩔ ᨽᩁᩥᨿᩣ…ᨷᩮ… ᨶᩣᨠᩣᩈᩦ’ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨧᨶᩴ, ᨲᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨿᨴᩥ ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᩔ ᨽᩁᩥᨿᩣ…ᨷᩮ… ᨶᩣᨠᩣᩈᩥ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ‘ᩈᨧᩮ…ᨷᩮ… ᩈᨴ᩠ᨵᩥ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᩋᨿᨾ᩠ᨷᩥ ᩏᨽᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭᩥᨠᩮᩣ ᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨲᩅᩣᨶᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨲᨿᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨷᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ‘ᩈᨧᩮ…ᨷᩮ… ᩈᨴ᩠ᨵᩥ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᨳᩦᨿᨲᩥ ᨧ ‘ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᩔ ᨽᩁᩥᨿᩣ …ᨷᩮ… ᨶᩣᨠᩣᩈᩦ’ᨲᩥ᪨ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ ᩈᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩍᨲ᩠ᨳᩦ ᩈᩉᩔᩴ ᩃᨽᨾᩣᨶᩣ ᨲᩣᨴᩥᩈᩮᨶ ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᨶ ᩈᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨷᩣᨷᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᨶ ᩈᩣ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ ᩈᨧᩮ ᨡᨱᩴ ᩅᩣ ᩁᩉᩮᩣ ᩅᩣ ᨶᩥᨾᨶ᩠ᨲᨠᩴ ᩅᩣᨷᩥ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿ, ᩅᩥᨧᩥᨶ᩠ᨲᨿᨶ᩠ᨲᩦ ᩈᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨾᩁᩣ ᩍᨲ᩠ᨳᩦ ᨶ ᩋᨴ᩠ᨴᩈ ᨡᨱᩴ ᩅᩣ ᩁᩉᩮᩣ ᩅᩣ ᨶᩥᨾᨶ᩠ᨲᨠᩴ ᩅᩣᨷᩥ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ᪨

“ᩍᨵ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨣᩁᩉᨽᨿᩣ ᨲᩮᨶ ᨶ ᨸᩔᩥ, ᨸᩁᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᩥᩁᨿᨽᨿᩣ ᨲᩮᨶ ᨶ ᨸᩔᩥ, ᨠᨭᩩᨠᩅᩥᨸᩣᨠᩴ ᨸᩣᨸᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᨶ ᨸᩔᩥ, ᨸᩥᨿᩴ ᩋᨾᩩᨬ᩠ᨧᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩣ ᨲᩮᨶ ᨶ ᨸᩔᩥ, ᩈᩣᨾᩥᨠᩔ ᨣᩁᩩᨠᨲᩣᨿ ᨲᩮᨶ ᨶ ᨸᩔᩥ, ᨵᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨸᨧᩣᨿᨶ᩠ᨲᩦ ᨲᩮᨶ ᨶ ᨸᩔᩥ, ᩋᨶᩁᩥᨿᩴ ᨣᩁᩉᨶ᩠ᨲᩦ ᨲᩮᨶ ᨶ ᨸᩔᩥ, ᨠᩥᩁᩥᨿᩴ ᩋᨽᩥᨶ᩠ᨴᩥᨲᩩᨠᩣᨾᩣ ᨲᩮᨶ ᨶ ᨸᩔᩥ᪨ ᩑᩅᩁᩪᨸᩮᩉᩥ ᨻᩉᩪᩉᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ ᨲᩮᨶ ᨶ ᨸᩔᩥ᪨

“ᩁᩉᩮᩣᨸᩥ ᩈᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩅᩥᨧᩥᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨸᩔᨶ᩠ᨲᩦ ᨸᩣᨸᩴ ᨶᩣᨠᩣᩈᩥ᪨ ᩈᨧᩮ ᩈᩣ ᨾᨶᩩᩔᩮᩉᩥ ᩁᩉᩮᩣ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨳ ᩋᨾᨶᩩᩔᩮᩉᩥ ᩁᩉᩮᩣ ᨶ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩈᨧᩮ ᩋᨾᨶᩩᩔᩮᩉᩥ ᩁᩉᩮᩣ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨳ ᨸᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨴᩪᩉᩥ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᩉᩥ ᩁᩉᩮᩣ ᨶ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩈᨧᩮ ᨸᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨴᩪᩉᩥ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᩉᩥ ᩁᩉᩮᩣ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨳ ᨸᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨴᩪᨶᩦᩉᩥ ᨴᩮᩅᨲᩣᩉᩥ ᩁᩉᩮᩣ ᨶ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩈᨧᩮ ᨸᩁᨧᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨴᩪᨶᩦᩉᩥ ᨴᩮᩅᨲᩣᩉᩥ ᩁᩉᩮᩣ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣᩅ ᨸᩣᨸᩮᩉᩥ ᩁᩉᩮᩣ ᨶ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩈᨧᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣᩅ ᨸᩣᨸᩮᩉᩥ ᩁᩉᩮᩣ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨳ ᩋᨵᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᩁᩉᩮᩣ ᨶ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩑᩅᩁᩪᨸᩮᩉᩥ ᨻᩉᩩᩅᩥᨵᩮᩉᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ ᩁᩉᩮᩣ ᩋᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩣᨸᩴ ᨶᩣᨠᩣᩈᩥ᪨

“ᨶᩥᨾᨶ᩠ᨲᨠᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩅᩥᨧᩥᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᩋᩃᨽᨶ᩠ᨲᩦ ᨸᩣᨸᩴ ᨶᩣᨠᩣᩈᩥ᪨ ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩦᩈᨲᩥᨿᩣ ᩋᨦ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ ᨠᨲᨾᩮᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩦᩈᨲᩥᨿᩣ ᩋᨦ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ? ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᩪᩁᩮᩣ ᩉᩥᩁᩥᨾᩣ ᩒᨲ᩠ᨲᨸ᩠ᨸᩦ ᩈᨸᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨾᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨡᨾᩮᩣ ᩈᩦᩃᩅᩣ ᩈᨧ᩠ᨧᩅᩣᨴᩦ ᩈᩮᩣᨧᩮᨿ᩠ᨿᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩋᨠ᩠ᨠᩮᩣᨵᨶᩮᩣ ᩋᨶᨲᩥᨾᩣᨶᩦ ᩋᨶᩩᩈᩪᨿᨠᩮᩣ ᩅᩦᩁᩥᨿᩅᩣ ᩋᩣᨿᩪᩉᨠᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨣᩣᩉᨠᩮᩣ ᩈᩴᩅᩥᨽᩣᨣᩦ ᩈᨡᩥᩃᩮᩣ ᨶᩥᩅᩣᨲᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥ ᩈᨱ᩠ᩉᩮᩣ ᩋᩈᨮᩮᩣ ᩋᨾᩣᨿᩣᩅᩦ ᩋᨲᩥᨻᩩᨴ᩠ᨵᩥᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨠᩥᨲ᩠ᨲᩥᨾᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᩈᨾ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᩉᩥᨲᩮᩈᩦ ᩏᨸᨶᩥᩔᩥᨲᩣᨶᩴ ᨸᨲ᩠ᨳᩥᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨩᨶᩔ ᨵᨶᩅᩣ ᨿᩈᩅᩣ᪨ ᨾᩉᩮᩣᩈᨵᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᨱ᩠ᨯᩥᨲᩮᩣ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩦᩈᨲᩥᨿᩣ ᩋᨦ᩠ᨣᩮᩉᩥ ᩈᨾᨶ᩠ᨶᩣᨣᨲᩮᩣ᪨ ᩈᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᨲᩣᨴᩥᩈᩴ ᨶᩥᨾᨶ᩠ᨲᨠᩴ ᩋᩃᨽᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩣᨸᩴ ᨶᩣᨠᩣᩈᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᩈᩣᨵᩩ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨

ᩋᨾᩁᩣᨴᩮᩅᩦᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᩮᩣ᪨

᪙᪨ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩋᨽᩣᩅᨶᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪙᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ ᨽᨣᩅᨲᩣ ‘ᩅᩥᨣᨲᨽᨿᩈᨶ᩠ᨲᩣᩈᩣ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ’ᨲᩥ᪨ ᨸᩩᨶ ᨧ ᨶᨣᩁᩮ ᩁᩣᨩᨣᩉᩮ ᨵᨶᨸᩣᩃᨠᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩴ ᨽᨣᩅᨲᩥ ᩒᨸᨲᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩈᨲᩣᨶᩥ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩥᨶᩅᩁᩴ ᨸᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨴᩥᩈᩣᩅᩥᨴᩥᩈᩴ ᩑᨠᩴ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩁᩴ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᩴ᪨ ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨲᩮ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᨿᩣ ᨸᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩣ, ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿᩥᩔᨲᩥ ᩈᨠᩮᨶ ᨠᨾ᩠ᨾᩮᨶᩣᨲᩥ ᨴᩈᨻᩃᩴ ᨸᩣᨲᩮᨲᩩᨠᩣᨾᩣ ᨸᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩣ , ᩏᨴᩣᩉᩩ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᩋᨲᩩᩃᩴ ᩅᩥᨸᩩᩃᨾᩈᨾᩴ ᨸᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᩩᨠᩣᨾᩣ ᨸᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩣ? ᨿᨴᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨽᨱᩥᨲᩴ ‘ᩅᩥᨣᨲᨽᨿᩈᨶ᩠ᨲᩣᩈᩣ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ’ᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ‘ᨶᨣᩁᩮ…ᨸᩮ… ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨧᨶᩴ ᨲᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨿᨴᩥ ᨶᨣᩁᩮ ᩁᩣᨩᨣᩉᩮ ᨵᨶᨸᩣᩃᨠᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩴ ᨽᨣᩅᨲᩥ ᩒᨸᨲᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨧ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩈᨲᩣᨶᩥ ᨸᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩥᨶᩅᩁᩴ ᨸᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨴᩥᩈᩣᩅᩥᨴᩥᩈᩴ ᩑᨠᩴ ᨮᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩁᩴ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᩴ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ‘ᩅᩥᨣᨲᨽᨿᩈᨶ᩠ᨲᩣᩈᩣ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ’ᨲᩥ ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩏᨽᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭᩥᨠᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨲᩅᩣᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨲᨿᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨷᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ‘ᩅᩥᨣᨲᨽᨿᩈᨶ᩠ᨲᩣᩈᩣ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ’ᨲᩥ, ᨶᨣᩁᩮ ᩁᩣᨩᨣᩉᩮ ᨵᨶᨷᩣᩃᨠᩴ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᩴ ᨽᨣᩅᨲᩥ ᩒᨷᨲᨶ᩠ᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨷᨬ᩠ᨧ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩈᨲᩣᨶᩥ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨩᩥᨶᩅᩁᩴ ᨷᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩣᨶᩥ ᨴᩥᩈᩣᩅᩥᨴᩥᩈᩴ ᩑᨠᩴ ᨮᨷᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨳᩮᩁᩴ ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᩴ, ᨲᨬ᩠ᨧ ᨷᨶ ᨶ ᨽᨿᩣ, ᨶᩣᨷᩥ ᨷᩣᨲᩮᨲᩩᨠᩣᨾᨲᩣᨿ᪨

“ᨿᩮᨶ ᨷᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩉᩮᨲᩩᨶᩣ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ ᩅᩣ ᨲᩣᩈᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ ᩅᩣ, ᩈᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᨾᩩᨧ᩠ᨨᩥᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩅᩥᨣᨲᨽᨿᩈᨶ᩠ᨲᩣᩈᩣ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᨽᩣᨿᨲᩥ ᨶᩩ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩉᩣᨷᨳᩅᩦ ᨡᨱᨶ᩠ᨲᩮᨷᩥ ᨽᩥᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩮᨷᩥ ᨵᩣᩁᩮᨶ᩠ᨲᩮᨷᩥ ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᨷᨻ᩠ᨻᨲᨣᩥᩁᩥᩈᩥᨡᩁᩮᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩣ”ᨲᩥ? “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨾᩉᩣᨷᨳᩅᩥᨿᩣ ᩈᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ, ᨿᩮᨶ ᩉᩮᨲᩩᨶᩣ ᨾᩉᩣᨷᨳᩅᩦ ᨽᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿ ᩅᩣ ᨲᩣᩈᩮᨿ᩠ᨿ ᩅᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ, ᨿᩮᨶ ᩉᩮᨲᩩᨶᩣ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ ᩅᩣ ᨲᩣᩈᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ ᩅᩣ᪨

“ᨽᩣᨿᨲᩥ ᨶᩩ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨣᩥᩁᩥᩈᩥᨡᩁᩴ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩮ ᩅᩣ ᨽᩥᨶ᩠ᨴᨶ᩠ᨲᩮ ᩅᩣ ᨷᨲᨶ᩠ᨲᩮ ᩅᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣ ᨴᩉᨶ᩠ᨲᩮ ᩅᩣ”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩᩣ”ᨲᩥ? “ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨣᩥᩁᩥᩈᩥᨡᩁᩔ ᩈᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ, ᨿᩮᨶ ᩉᩮᨲᩩᨶᩣ ᨣᩥᩁᩥᩈᩥᨡᩁᩴ ᨽᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿ ᩅᩣ ᨲᩣᩈᩮᨿ᩠ᨿ ᩅᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩈᩮᩣ ᩉᩮᨲᩩ, ᨿᩮᨶ ᩉᩮᨲᩩᨶᩣ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨽᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ ᩅᩣ ᨲᩣᩈᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ ᩅᩣ᪨

“ᨿᨴᩥᨷᩥ , ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩃᩮᩣᨠᨵᩣᨲᩩᩈᨲᩈᩉᩔᩮᩈᩩ ᨿᩮ ᨠᩮᨧᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᨶᩥᨠᩣᨿᨷᩁᩥᨿᩣᨷᨶ᩠ᨶᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨷᩥ ᨲᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩥᩉᨲ᩠ᨳᩣ ᩑᨠᩴ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᩏᨷᨵᩣᩅᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩣᩈᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᨶ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩋᨬ᩠ᨬᨳᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᨠᩥᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ? ᩋᨭ᩠ᨮᩣᨶᨾᨶᩅᨠᩣᩈᨲᩣᨿ᪨

“ᩋᨷᩥ ᨧ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᩮᩈᩴ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣᨶᩴ ᩑᩅᩴ ᨧᩮᨲᩮᩣᨷᩁᩥᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩋᩉᩮᩣᩈᩥ ‘ᩋᨩ᩠ᨩ ᨶᩁᩅᩁᨷᩅᩁᩮ ᨩᩥᨶᩅᩈᨽᩮ ᨶᨣᩁᩅᩁᨾᨶᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮ ᨵᨶᨷᩣᩃᨠᩮᩣ ᩉᨲ᩠ᨳᩦ ᩅᩦᨳᩥᨿᩣ ᩒᨷᨲᩥᩔᨲᩥ, ᩋᩈᩴᩈᨿᨾᨲᩥᨴᩮᩅᨴᩮᩅᩴ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᩣᨠᩮᩣ ᨶ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᩥᩔᨲᩥ, ᨿᨴᩥ ᨾᨿᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨷᩥ ᨽᨣᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨶ ᨷᩁᩥᨧ᩠ᨧᨩᩥᩔᩣᨾ, ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᩔ ᨣᩩᨱᩮᩣ ᨷᩣᨠᨭᩮᩣ ᨶ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ, ᨶ ᩉᩮᩅ ᨧ ᨲᨳᩣᨣᨲᩴ ᩈᨾᩩᨷᨣᨾᩥᩔᨲᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᩥᨶᩣᨣᩮᩣ, ᩉᨶ᩠ᨴ ᨾᨿᩴ ᩋᨷᨣᨧ᩠ᨨᩣᨾ, ᩑᩅᨾᩥᨴᩴ ᨾᩉᨲᩮᩣ ᨩᨶᨠᩣᨿᩔ ᨠᩥᩃᩮᩈᨻᨶ᩠ᨵᨶᨾᩮᩣᨠ᩠ᨡᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩥ, ᩋᩣᨶᨶ᩠ᨴᩔ ᨧ ᨣᩩᨱᩮᩣ ᨷᩣᨠᨭᩮᩣ ᨽᩅᩥᩔᨲᩦ’ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᨲᩮ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨴᩥᩈᩣᩅᩥᨴᩥᩈᩴ ᨷᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩈᩩᩅᩥᨽᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨽᨿᩴ ᩅᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩣᩈᩮᩣ ᩅᩣ, ᩋᩣᨶᩥᩈᩴᩈᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨷᨠ᩠ᨠᨶ᩠ᨲᩣ ᨴᩥᩈᩣᩅᩥᨴᩥᩈ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩋᨽᩣᨿᨶᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨶᩅᨾᩮᩣ᪨

᪑᪐᪨ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩩᨽᩣᩅᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪑᪐᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨽᨱᨳ ‘ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩪ’ᨲᩥ᪨ ᨷᩩᨶ ᨧ ᨽᨱᨳ ‘ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᨶ ᩈᩣᩁᩥᨷᩩᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃ᩠ᩃᩣᨶᨷ᩠ᨷᨾᩩᨡᩮ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩᩈᩘᨥᩮ

បណាមិតោ ចាតុមេយ្យកា ច សក្យា ព្រហ្មា ច សហម្បតិ ពីជូបមេន វច្ឆតរុណូបមេន ឧបទស្សេត្វា ភគវន្តំ បសាទេសុំ ខមាបេសុំ និជ្ឈត្តំ អកំសូ’តិ។ កិំ នុ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, អញ្ញាតា តា ឧបមា តថាគតស្ស, យាហិ តថាគតោ ឧបមាហិ ឱរតោ ខមិតោ ឧបសន្តោ និជ្ឈត្តំ គតោ? យទិ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតស្ស តា ឧបមា អញ្ញាតា, តេន ហិ ពុទ្ធោ អសព្វញ្ញូ, យទិ ញាតា, តេន ហិ ឱកស្ស បសយ្ហ វីមំសាបេក្ខោ បណាមេសិ, តេន ហិ តស្ស អការុញ្ញតា សម្ភវតិ។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“សព្វញ្ញូ, មហារាជ, តថាគតោ, តាហិ ច ឧបមាហិ ភគវា បសន្នោ ឱរតោ ខមិតោ ឧបសន្តោ និជ្ឈត្តំ គតោ។ ធម្មស្សាមី, មហារាជ, តថាគតោ, តថាគតប្បវេទិតេនេវ តេ ឱបម្មេហិ តថាគតំ អារាធេសុំ តោសេសុំ បសាទេសុំ, តេសញ្ច តថាគតោ បសន្នោ ‘សាធូ’តិ អនុមោទិ។

“យថា, មហារាជ, ឥត្ថី សាមិកស្ស សន្តកេនេវ ធនេន សាមិកំ អារាធេតិ តោសេតិ បសាទេតិ, តញ្ច សាមិកោ ‘សាធូ’តិ អនុមោទតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ចាតុមេយ្យកា ច សក្យា ព្រហ្មា ច សហម្បតិ តថាគតប្បវេទិតេនេវ ឱបម្មេហិ តថាគតំ អារាធេសុំ តោសេសុំ បសាទេសុំ, តេសញ្ច តថាគតោ បសន្នោ ‘សាធូ’តិ អនុមោទិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, កប្បកោ រញ្ញោ សន្តកេនេវ សុវណ្ណផណកេន រញ្ញោ ឧត្តមង្គំ បសាធយមានោ រាជានំ អារាធេតិ តោសេតិ បសាទេតិ, តស្ស ច រាជា ‘សាធូ’តិ អនុមោទតិ, យថិច្ឆិតមនុប្បទេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ចាតុមេយ្យកា ច សក្យា ព្រហ្មា ច សហម្បតិ តថាគតប្បវេទិតេនេវ ឱបម្មេហិ តថាគតំ អារាធេសុំ តោសេសុំ បសាទេសុំ, តេសញ្ច តថាគតោ បសន្នោ ‘សាធូ’តិ អនុមោទិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, សទ្ធិវិហារិកោ ឧបជ្ឈាយាភតំ បិណ្ឌបាតំ គហេត្វា ឧបជ្ឈាយស្ស ឧបនាមេន្តោ ឧបជ្ឈាយំ អារាធេតិ តោសេតិ បសាទេតិ, តញ្ច ឧបជ្ឈាយោ ‘សាធូ’តិ អនុមោទតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ចាតុមេយ្យកា ច សក្យា ព្រហ្មា ច សហម្បតិ តថាគតប្បវេទិតេនេវ ឱបម្មេហិ តថាគតំ អារាធេសុំ តោសេសុំ បសាទេសុំ, តេសញ្ច តថាគតោ បសន្នោ ‘សាធូ’តិ អនុមោទិត្វា សព្វទុក្ខបរិមុត្តិយា ធម្មំ ទេសេសី”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ពុទ្ធសព្វញ្ញុភាវបញ្ហោ ទសមោ។

សព្វញ្ញុតញាណវគ្គោ ចតុត្ថោ។

ឥមស្មិំ វគ្គេ ទស បញ្ហា។

៥។ សន្ថវវគ្គោ

១។ សន្ថវបញ្ហោ

១។ “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា –

“‘សន្ថវតោ ភយំ ជាតំ, និកេតា ជាយតេ រជោ;

អនិកេតមសន្ថវំ, ឯតំ វេ មុនិទស្សន’ន្តិ។

“បុន ច ភគវតា ភណិតំ ‘វិហារេ ការយេ រម្មេ, វាសយេត្ថ ពហុស្សុតេ’តិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតេន ភណិតំ ‘សន្ថវតោ ភយំ ជាតំ, និកេតា ជាយតេ រជោ។ អនិកេតមសន្ថវំ, ឯតំ វេ មុនិទស្សន’ន្តិ, តេន ហិ ‘វិហារេ ការយេ រម្មេ, វាសយេត្ថ ពហុស្សុតេ’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ តថាគតេន ភណិតំ ‘វិហារេ ការយេ រម្មេ, វាសយេត្ថ ពហុស្សុតេ’តិ, តេន ហិ ‘សន្ថវតោ ភយំ ជាតំ, និកេតា ជាយតេ រជោ។ អនិកេតមសន្ថវំ, ឯតំ វេ មុនិទស្សន’ន្តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ , មហារាជ, ភគវតា ‘សន្ថវតោ ភយំ ជាតំ, និកេតា ជាយតេ រជោ។ អនិកេតមសន្ថវំ, ឯតំ វេ មុនិទស្សន’ន្តិ។ ភណិតញ្ច ‘វិហារេ ការយេ រម្មេ, វាសយេត្ថ ពហុស្សុតេ’តិ។ យំ, មហារាជ, ភគវតា ភណិតំ ‘សន្ថវតោ ភយំ ជាតំ, និកេតា ជាយតេ រជោ។ អនិកេតមសន្ថវំ, ឯតំ វេ មុនិទស្សន’ន្តិ, តំ សភាវវចនំ អសេសវចនំ និស្សេសវចនំ និប្បរិយាយវចនំ សមណានុច្ឆវំ សមណសារុប្បំ សមណប្បតិរូបំ សមណារហំ សមណគោចរំ សមណប្បដិបទា សមណប្បដិបត្តិ។ យថា, មហារាជ, អារញ្ញកោ មិគោ អរញ្ញេ បវនេ ចរមានោ និរាលយោ អនិកេតោ យថិច្ឆកំ សយតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ភិក្ខុនា ‘សន្ថវតោ ភយំ ជាតំ, និកេតា ជាយតេ រជោ។ អនិកេតមសន្ថវំ, ឯតំ វេ មុនិទស្សន’ន្តិ ចិន្តេតព្ពំ។

“យំ បន, មហារាជ, ភគវតា ភណិតំ ‘វិហារេ ការយេ រម្មេ, វាសយេត្ថ ពហុស្សុតេ’តិ, តំ ទ្វេ អត្ថវសេ សម្បស្សមានេន ភគវតា ភណិតំ។ កតមេ ទ្វេ? វិហារទានំ នាម សព្ពពុទ្ធេហិ វណ្ណិតំ អនុមតំ ថោមិតំ បសត្ថំ, តំ តេ វិហារទានំ ទត្វា ជាតិជរាមរណា បរិមុច្ចិស្សន្តីតិ។ អយំ តាវ បឋមោ អានិសំសោ វិហារទានេ។

“បុន ចបរំ វិហារេ វិជ្ជមានេ ភិក្ខុនិយោ ព្យត្តសង្កេតា គមិស្សន្តិ, សុលភំ ទស្សនំ ទស្សនកាមានំ, អនិកេតេ ទុទ្ទស្សនា ភវិស្សន្តីតិ។ អយំ

ទុតិយោ អានិសំសោ វិហារទានេ។ ឥមេ ទ្វេ អត្ថវសេ សម្បស្សមានេន ភគវតា ភណិតំ ‘វិហារេ ការយេ រម្មេ, វាសយេត្ថ ពហុស្សុតេ’តិ, ន តត្ថ ពុទ្ធបុត្តេន អាលយោ ករណីយោ និកេតេ”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

សត្តមបញ្ហោ បឋមោ។

១. ឧទរសំយតបញ្ហោ

១. “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា –

“‘ឧត្តិដ្ឋេ នប្បមជ្ជេយ្យ, ឧទរេ សំយតោ សិយា’តិ។

“បុន ច ភគវតា ភណិតំ ‘អហំ ខោ បនុទាយិ, អប្បេកទា ឥមិនា បត្តេន សមតិត្តិកម្បិ ភុញ្ជាមិ, ភិយ្យោបិ ភុញ្ជាមី’តិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ភគវតា ភណិតំ ‘ឧត្តិដ្ឋេ នប្បមជ្ជេយ្យ, ឧទរេ សំយតោ សិយា’តិ, តេន ហិ ‘អហំ ខោ បនុទាយិ, អប្បេកទា ឥមិនា បត្តេន សមតិត្តិកម្បិ ភុញ្ជាមិ, ភិយ្យោបិ ភុញ្ជាមី’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ តថាគតេន ភណិតំ ‘អហំ ខោ បនុទាយិ, អប្បេកទា ឥមិនា បត្តេន សមតិត្តិកម្បិ ភុញ្ជាមិ, ភិយ្យោបិ ភុញ្ជាមី’តិ, តេន ហិ ‘ឧត្តិដ្ឋេ នប្បមជ្ជេយ្យ, ឧទរេ សំយតោ សិយា’តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ‘ឧត្តិដ្ឋេ នប្បមជ្ជេយ្យ, ឧទរេ សំយតោ សិយា’តិ, ភណិតញ្ច ‘អហំ ខោ បនុទាយិ, អប្បេកទា ឥមិនា បត្តេន សមតិត្តិកម្បិ ភុញ្ជាមិ, ភិយ្យោបិ ភុញ្ជាមី’តិ។ យំ, មហារាជ, ភគវតា ភណិតំ ‘ឧត្តិដ្ឋេ នប្បមជ្ជេយ្យ, ឧទរេ សំយតោ សិយា’តិ, តំ សភាវវចនំ អសេសវចនំ និស្សេសវចនំ និប្បរិយាយវចនំ ភូតវចនំ តច្ឆវចនំ យាថាវវចនំ អវិបរីតវចនំ ឥសិវចនំ មុនិវចនំ ភគវន្តវចនំ អរហន្តវចនំ បច្ចេកពុទ្ធវចនំ ជិនវចនំ សព្ពញ្ញុវចនំ តថាគតស្ស អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស វចនំ។

“ឧទរេ អសំយតោ, មហារាជ, បាណម្បិ ហនតិ, អទិន្នម្បិ អាទិយតិ, បរទារម្បិ គច្ឆតិ, មុសាបិ ភណតិ, មជ្ជម្បិ បិវតិ, មាតរម្បិ ជីវិតា វោរោបេតិ, បិតរម្បិ ជីវិតា វោរោបេតិ, អរហន្តម្បិ ជីវិតា វោរោបេតិ, សង្ឃម្បិ ភិន្ទតិ, ទុដ្ឋេន ចិត្តេន តថាគតស្ស លោហិតម្បិ ឧប្បាទេតិ។ ននុ, មហារាជ, ទេវទត្តោ ឧទរេ អសំយតោ សង្ឃំ ភិន្ទិត្វា កប្បដ្ឋិយំ កម្មំ អាយូហិ [អាយូហតិ (ក.)]។ ឯវរូបានិ, មហារាជ, អញ្ញានិបិ ពហុវិធានិ ការណានិ ទិស្វា ភគវតា ភណិតំ ‘ឧត្តិដ្ឋេ នប្បមជ្ជេយ្យ, ឧទរេ សំយតោ សិយា’តិ។

“ឧទរេ សំយតោ, មហារាជ, ចតុសច្ចាភិសមយំ អភិសមេតិ, ចត្តារិ សាមញ្ញផលានិ សច្ឆិករោតិ, ចតូសុ បដិសម្ភិទាសុ អដ្ឋសុ សមាបត្តីសុ ឆសុ អភិញ្ញាសុ វសីភាវំ បាបុណាតិ, កេវលញ្ច សមណធម្មំ បូរេតិ។ ននុ, មហារាជ, សុកបោតកោ ឧទរេ សំយតោ ហុត្វា យាវ

តាចតាំសកចតំ ពមេ្យត្វា សក្កំ ខេចាតមិត្តិំ ក្ដបដ្ឋាតមុ្យបខេតសិ, ឲចទ្វុបិតិ, យហារាជ, អញ្ញាតិបិ ខាហុចិឆាតិ ពារណាតិ ជិន្វា កកចតា កលិតំ 'ក្ដត្តិខេដ្ឋ តប្យមខេ្ឌឃ្យ, ក្ដគខេទ និឃខេតា សិឃា'តិៈ

"ឯំ បត, យហារាជ, កកចតា កលិតំ 'អហំ ខោ បតុងាឃិ អខេប្យពងា ឰមិតា បខេត្វត សមតិត្តិពមេ្យ កុញ្ញាមិ, កិខេឃ្យាបិ កុញ្ញាមី'តិ, តំ ពតាកិខេដ្ឋត តិដ្ឋិតាកិរិយេត សិដ្ឋខេត្វត ចុសិតខេចាសាខេតត តិរាចខេណាត សត្តញ្ញាតា សឃមុត្វា តឆាកខេតត អត្តាតំ ក្ដបិចាឃ កលិតំៈ

"ឃឆា, យហារាជ, ចត្តស្ស ចិទិត្តស្ស អតុចាសិតស្ស អាតុរស្ស សប្យាឃកិរិយា ឰង្ហិតត្ថា ខេហាតិ, ឲចខេមច ខោ, យហារាជ, សកិខេលសស្ស អដិដ្ឋសច្ចស្ស ក្ដគខេទ និឃមេយា ពខេឈិឃា ខេហាតិៈ ឃឆា, យហារាជ, មណិខេតតស្ស សប្យភាសស្ស ជាតិមត្តស្ស អភិជាតិបរិសុទ្ធស្ស មជ្ជតតិឈំសតបរិខេសាឆខេតត ពខេឈិឃំ ត ខេហាតិ, ឲចខេមច ខោ, យហារាជ, តឆាកតស្ស ពុទ្ធិចិសខេយ បារមិំ គតស្ស កិរិយាពខេណាសុ អាចខេណាំ ត ខេហាតី"តិៈ "សាធុ, កខេន្ត តាកខេសត, ឲចខេមតំ តឆា សម្បដិច្ឆាមី"តិៈ

ក្ដគខេទនិឃតបខេញ្ញា ទុតិខេយាៈ

១ៈ ពុទ្ធអប្បាខាធបខេញ្ញា

១ៈ "កខេន្ត តាកខេសត, កាសិតខេម្បតំ កកចតា 'អហមស្មិ, កិក្ខខេច, ត្រាហ្មខេណា ឃាចខេឃាខេកា សចា បឃតបាណិ អន្តិមខេជហខេទា អតុត្តខេរា កិសក្កោ សល្លកត្តា'តិៈ បុត ច កលិតំ កកចតា 'ឲតខេក្កំ, កិក្ខុខេច, មម សាចកាតំ កិក្ខូតំ អប្បាខាធាតំ យជិជំ ខាកុលខេលី'តិៈ កកចខេតា ច សរីខេទ ខាហុក្ខត្តុំ អាខាខេធា ក្ដប្បខេន្តា ជិស្សតិៈ ឃជិ, កខេន្ត តាកខេសត, តឆាកខេតា អតុត្តខេរា, ខេតត ហិ 'ឲតខេក្កំ…ខេប… ខាកុលខេលី'តិ ឯំ ចចតំ, តំ មិច្ឆាៈ ឃជិ ខេឆខេរា ខាកុលខេលី អប្បាខាធាតំ អខេក្កា, ខេតត ហិ 'អហមស្មិ…ខេប… សល្លកត្តា'តិ តម្បិ ចចតំ មិច្ឆាៈ អឃម្បិ ក្ដកខេតា ខេកាជិខេកា បខេញ្ញា តចាតុប្បខេត្តា, ខេសា តឃា តិព្វាហិតខេព្វា"តិៈ

"កាសិតខេម្បតំ, យហារាជ, កកចតា 'អហមស្មិ…ខេប… សល្លកត្តា'តិ, កលិតញ្ច 'ឲតខេក្កំ…ខេប… ខាកុលខេលី'តិ, តញ្ច បត ខាហិរាតំ អាកមាតំ អធិកមាតំ បរិឃត្តិំ អត្តតិ ចិជ្ជមាតតំ សត្វាយ កាសិតំៈ

"សត្តិ ខោ បត, យហារាជ, កកចខេតា សាចកា ឋាតចង្កមិកា, ខេត ឋាខេតត ចង្កខេមត ជិចារត្តិំ ចីតិតាខេមត្តិ, កកចា បត, យហារាជ, ឋាខេតត ចង្កខេមត តិសជ្ជាឃ សឃខេតត ជិចារត្តិំ ចីតិតាខេមតិ, ខេឃ ខេត, យហារាជ, កិក្ខូ ឋាតចង្កមិកា, ខេត ខេតត អខេក្កត អតិខេទកាៈ

"សត្តិ ខោ បត, យហារាជ, កកចខេតា សាចកា ឲកាសតិកា, ខេត ជីចិតខេហតុបិ ទុតិឃំ ខេកាជតំ ត កុញ្ជន្តិ, កកចា បត, យហារាជ, ទុតិឃម្បិ ឃាច តតិឃម្បិ ខេកាជតំ កុញ្ជាតិ, ខេឃ ខេត, យហារាជ, កិក្ខូ ឲកាសតិកា, ខេត ខេតត អខេក្កត អតិខេទកា, អខេតកចិឆាតិ, យហារាជ,

តាតិ ការណាតិ តេន តេន តំ តំ សន្ធាយ ភណិតាតិ។ ភគវា បន, មហារាជ, អនុត្តរោ សីលេន សមាធិនា បញ្ញាយ វិមុត្តិយា វិមុត្តិញាណទស្សនេន ទសហិ ច ពលេហិ ចតូហិ វេសារជ្ជេហិ អដ្ឋារសហិ ពុទ្ធធម្មេហិ ឆហិ អសាធារណេហិ ញាណេហិ, កេវលេ ច ពុទ្ធវិសយេ តំ សន្ធាយ ភណិតំ ‘អហមស្មិ...បេ... សល្លកត្តោ’តិ។

“យថា, មហារាជ, មនុស្សេសុ កោចិ ជាតិមា ហោតិ, កោចិ ធនវា, កោចិ វិជ្ជវា, កោចិ សិប្បវា, កោចិ សូរោ, កោចិ វិចក្ខណោ, សព្ពេបេតេ អភិភវិយ រាជា ឯវ តេសំ ឧត្តមោ ហោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ភគវា សព្ពសត្តានំ អគ្គោ ជេដ្ឋោ សេដ្ឋោ។

“យំ បន អាយស្មា ពាកុលោ អប្បាពាធោ អហោសិ, តំ អភិនីហារវសេន, សោ ហិ, មហារាជ, អនោមទស្សិស្ស ភគវតោ ឧទរវាតាពាធេ ឧប្បន្នេ វិបស្សិស្ស ច ភគវតោ អដ្ឋសដ្ឋិយា ច ភិក្ខុសតសហស្សានំ តិណបុប្ផករោគេ ឧប្បន្នេ សយំ តាបសោ សមានោ នានាភេសជ្ជេហិ តំ ព្យាធិំ អបនេត្វា អប្បាពាធតំ បត្តោ, ភណិតោ ច ‘ឯតទគ្គំ...បេ... ពាកុលោ’តិ។

“ភគវតោ, មហារាជ, ព្យាធិម្ហិ ឧប្បជ្ជន្តេបិ អនុប្បជ្ជន្តេបិ ធុតង្គេ អាទិយន្តេបិ អនាទិយន្តេបិ នត្ថិ ភគវតា សទិសោ កោចិ សត្តោ។ ភាសិតម្បេតំ មហារាជ ភគវតា ទេវាតិទេវេន សំយុត្តនិកាយវរលញ្ឆកេ –

“‘យាវតា, ភិក្ខវេ, សត្តា អបទា វា ទ្វិបទា វា ចតុប្បទា វា ពហុប្បទា វា រូបិនោ វា អរូបិនោ វា សញ្ញិនោ វា អសញ្ញិនោ វា នេវសញ្ញីនាសញ្ញិនោ វា, តថាគតោ តេសំ អគ្គមក្ខាយតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ’តិ។ ‘សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី’”តិ។

ពុទ្ធអប្បាពាធបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

៥. មគ្គុប្បាទនបញ្ហោ

៥. “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា ‘តថាគតោ ភិក្ខវេ, អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ អនុប្បន្នស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទេតា’តិ។ បុន ច ភណិតំ ‘អទ្ទសំ ខ្វាហំ, ភិក្ខវេ, បុរាណំ មគ្គំ បុរាណំ អញ្ជសំ បុព្ពកេហិ សម្មាសម្ពុទ្ធេហិ អនុយាត’ន្តិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតោ អនុប្បន្នស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទេតា, តេន ហិ ‘អទ្ទសំ ខ្វាហំ, ភិក្ខវេ, បុរាណំ មគ្គំ បុរាណំ អញ្ជសំ បុព្ពកេហិ សម្មាសម្ពុទ្ធេហិ អនុយាត’ន្តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ តថាគតេន ភណិតំ ‘អទ្ទសំ ខ្វាហំ, ភិក្ខវេ, បុរាណំ មគ្គំ បុរាណំ អញ្ជសំ បុព្ពកេហិ សម្មាសម្ពុទ្ធេហិ អនុយាត’ន្តិ, តេន ហិ ‘តថាគតោ, ភិក្ខវេ, អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ អនុប្បន្នស្ស មគ្គស្ស ឧប្បាទេតា’តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ , ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ‘ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩁᩉᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩣ’ᨲᩥ᪈ ᨽᨱᩥᨲᨬ᩠ᨧ ‘ᩋᨴ᩠ᨴᩈᩴ ᨡ᩠ᩅᩣᩉᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨸᩩᩁᩣᨱᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᩩᩁᩣᨱᩴ ᩋᨬ᩠ᨩᩈᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᩋᨶᩩᨿᩣᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩴ ᩏᨽᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨽᩣᩅᩅᨧᨶᨾᩮᩅ, ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩣᨶᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨶᩮᨶ ᩋᩈᨲᩥ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨠᩮ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨿᩥ, ᨲᩴ [ᩈᩮᩣ ᨲᩴ (ᩈᩦ᪈ ᨸᩦ᪈ ᨠ᪈)] ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩃᩩᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᩃᩩᨣ᩠ᨣᩴ ᩁᩩᨵᩴ ᨸᩥᩉᩥᨲᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨾᩣᨶᩮᩣ [ᩈᨾ᩠ᨸᩔᨾᩣᨶᩮᩣ (ᩈᩦ᪈ ᨸᩦ᪈)] ᩋᨴ᩠ᨴᩈ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᩋᨶᩩᨿᩣᨲᩴ, ᨲᩴᨠᩣᩁᨱᩣ ᩋᩣᩉ ‘ᩋᨴ᩠ᨴᩈᩴ ᨡ᩠ᩅᩣᩉᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨸᩩᩁᩣᨱᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᩩᩁᩣᨱᩴ ᩋᨬ᩠ᨩᩈᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩉᩥ ᩋᨶᩩᨿᩣᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪈

“ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩣᨶᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩣᨶᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨶᩮᨶ ᩋᩈᨲᩥ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨠᩮ ᩃᩩᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᩃᩩᨣ᩠ᨣᩴ ᩁᩩᨵᩴ ᨸᩥᩉᩥᨲᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨿᩴ ᨴᩣᨶᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ, ᨲᩴᨠᩣᩁᨱᩣ ᩋᩣᩉ ‘ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩁᩉᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩣ’ᨲᩥ᪈

“ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩔ ᩋᨶ᩠ᨲᩁᨵᩣᨶᩮᨶ ᨾᨱᩥᩁᨲᨶᩴ ᨣᩥᩁᩥᩈᩥᨡᩁᨶ᩠ᨲᩁᩮ ᨶᩥᩃᩦᨿᨲᩥ, ᩋᨸᩁᩔ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩔ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᩏᨸᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩋᨸᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᨱᩥᩁᨲᨶᩴ ᨲᩔ ᨸᨠᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨸᩣᨠᨲᩥᨠᩴ ᨿᩮᩅ ᨲᩴ ᨾᨱᩥᩁᨲᨶᩴ, ᨲᩮᨶ ᨸᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ [ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲᨶ᩠ᨲᩥ (ᩈᩦ᪈ ᨸᩦ᪈)]᪈ “ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᩣᨠᨲᩥᨠᩴ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᨠᩮᩉᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩉᩥ ᩋᨶᩩᨧᩥᨱ᩠ᨱᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᨦ᩠ᨣᩥᨠᩴ ᩈᩥᩅᩴ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩋᩈᨲᩥ ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨠᩮ ᩃᩩᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᩃᩩᨣ᩠ᨣᩴ ᩁᩩᨵᩴ ᨸᩥᩉᩥᨲᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᩴ ᨽᨣᩅᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩈᩥ, ᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ, ᨲᩴᨠᩣᩁᨱᩣ ᩋᩣᩉ ‘ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩁᩉᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩣ’ᨲᩥ᪈

“ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᨿᩮᩅ ᨸᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᨿᩮᩣᨶᩥᨿᩣ ᨩᨶᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩣᨲᩣ ‘ᨩᨶᩥᨠᩣ’ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᨿᩮᩅ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩃᩩᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᩃᩩᨣ᩠ᨣᩴ ᩁᩩᨵᩴ ᨸᩥᩉᩥᨲᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩈᩥ, ᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ, ᨲᩴᨠᩣᩁᨱᩣ ᩋᩣᩉ ‘ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩁᩉᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩣ’ᨲᩥ᪈

“ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨶᨭ᩠ᨮᩴ ᨸᩔᨲᩥ, ‘ᨲᩮᨶ ᨲᩴ ᨽᨱ᩠ᨯᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩥᨲ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨩᨶᩣ ᩅᩮᩣᩉᩁᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᨿᩮᩅ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩃᩩᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᩃᩩᨣ᩠ᨣᩴ ᩁᩩᨵᩴ ᨸᩥᩉᩥᨲᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨧᨠ᩠ᨡᩩᨶᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩈᩥ, ᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ, ᨲᩴᨠᩣᩁᨱᩣ ᩋᩣᩉ ‘ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩁᩉᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩣ’ᨲᩥ᪈

“ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩅᨶᩴ ᩈᩮᩣᨵᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩪᨾᩥᩴ ᨶᩦᩉᩁᨲᩥ, ‘ᨲᩔ ᩈᩣ ᨽᩪᨾᩦ’ᨲᩥ ᨩᨶᩣ ᩅᩮᩣᩉᩁᨶ᩠ᨲᩥ, ᨶ ᨧᩮᩈᩣ ᨽᩪᨾᩥ ᨲᩮᨶ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩣ, ᨲᩴ ᨽᩪᨾᩥᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᩪᨾᩥᩈᩣᨾᩥᨠᩮᩣ ᨶᩣᨾ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᨿᩮᩅ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩃᩩᨣ᩠ᨣᩴ ᨸᩃᩩᨣ᩠ᨣᩴ ᩁᩩᨵᩴ ᨸᩥᩉᩥᨲᩴ ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨶᩴ ᩋᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩈᩥ, ᩈᨬ᩠ᨧᩁᨱᩴ ᩋᨠᩣᩈᩥ, ᨲᩴᨠᩣᩁᨱᩣ ᩋᩣᩉ ‘ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᩁᩉᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᩈᨾ᩠ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨶ᩠ᨶᩔ ᨾᨣ᩠ᨣᩔ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᨲᩣ’”ᨲᩥ᪈ “ᩈᩣᨵᩩ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪈

ᨾᨣ᩠ᨣᩩᨸ᩠ᨸᩣᨴᨶᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪈

3៝ ញាក្ខអចិរេហេណពបញ្ហោ

3៝ “កន្តេ្ត ភាគេសេក, ភាសិតម្បេតំ កគវតា ‘បុរេ្ខ ចាហំ មនុស្សភូតោ សមានោ សត្តានំ អចិរេហេណពខាតិកោ អហោសិ’ន្តិ៝ បុន ច កណិតំ ‘លោមសកស្សបោ នាម ឪសិ សមានោ អនេកសតេ បាណេ ឃាតយិត្វា ចាខបេយ្យំ មហាយញ្ញំ យជី’តិ៝ យទិ, កន្តេ្ត ភាគេសេក, កគវតា កណិតំ ‘បុរេ្ខ ចាហំ មនុស្សភូតោ សមានោ សត្តានំ អចិរេហេណពខាតិកោ អហោសិ’ន្តិ, តេន ហិ ‘លោមសកស្សបេន ឪសិនា អនេកសតេ បាណេ ឃាតយិត្វា ចាខបេយ្យំ មហាយញ្ញំ យជិត’ន្តិ យំ ចចនំ, តំ មិច្ឆា៝ យទិ ‘លោមសកស្សបេន ឪសិនា អនេកសតេ បាណេ ឃាតយិត្វា ចាខបេយ្យំ មហាយញ្ញំ យជិតំ’, តេន ហិ ‘បុរេ្ខ ចាហំ មនុស្សភូតោ សមានោ សត្តានំ អចិរេហេណពខាតិកោ អហោសិ’ន្តិ តម្បិ ចចនំ មិច្ឆា៝ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្វោ”តិ៝

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, កគវតា ‘បុរេ្ខ ចាហំ មនុស្សភូតោ សមានោ សត្តានំ អចិរេហេណពខាតិកោ អហោសិ’ន្តិ, ‘លោមសកស្សបេន ឪសិនា អនេកសតេ បាណេ ឃាតយិត្វា ចាខបេយ្យំ មហាយញ្ញំ យជិតំ’, តញ្ច បន រាគចសេន ចិសញ្ញិនា, នោ សចេតនេនា”តិ៝

“អដ្ឋិមេ , កន្តេ្ត ភាគេសេក, បុគ្គលា បាណំ ហនន្តិ៝ កតមេ អដ្ឋ? រត្តោ រាគចសេន បាណំ ហនតិ, ទុដ្ឋោ ទោសចសេន បាណំ ហនតិ, មូឡ្ហោ មោហចសេន បាណំ ហនតិ, មានី មានចសេន បាណំ ហនតិ, លុទ្ធោ លោភចសេន បាណំ ហនតិ, អកិញ្ចនោ ជីចិកត្ថាយ បាណំ ហនតិ, ពាលោ ហស្សចសេន [អញ្ញាណចសេន (ក៝ សី៝)] បាណំ ហនតិ, រាជា ចិនយនចសេន បាណំ ហនតិ៝ ឥមេ ខោ, កន្តេ្ត ភាគេសេក, អដ្ឋ បុគ្គលា បាណំ ហនន្តិ៝ បាកតិកំ មេច, កន្តេ្ត ភាគេសេក, ពោធិសត្តេន កតំ”ន្តិ ៝ “ន, មហារាជ, បាកតិកំ ពោធិសត្តេន កតំ, យទិ, មហារាជ, ពោធិសត្តោ បកតិភាវេន ឱនមេយ្យ មហាយញ្ញំ យជិតុំ, ន យិមំ កាថំ កណេយ្យ –

“‘សសមុទ្ទបរិយាយំ, មហឹ សាគរកុណ្ឌលំ;

ន ឥច្ឆេ សហ និន្ទាយ, ឯចំ សេយ្យ[សយ្យ(សី៝ បី៝)] ចិជានហី’តិ៝

“ឯចំចាទី, មហារាជ, ពោធិសត្តោ សហ ទស្សនេន ចន្ទចតិយា រាជកញ្ញាយ ចិសញ្ញី អហោសិ ខិត្តចិត្តោ រត្តោ ចិសញ្ញីភូតោ អាកុលាកុលោ តុរិតតុរិតោ តេន ចិក្ខិត្តភន្តលុឡិតចិត្តេន មហតិមហាបសុឃាតគលរុហិរសញ្ចយំ ចាខបេយ្យំ មហាយញ្ញំ យជិ៝

“យថា, មហារាជ, ឧម្មត្តកោ ខិត្តចិត្តោ ជលិតម្បិ ជាតវេទំ អក្កមតិ, កុបិតម្បិ អាសីចិសំ គណ្ហាតិ, មត្តម្បិ ហត្ថិំ ឧបេតិ, សមុទ្ទម្បិ អតីរទស្សិំ បក្ខន្ទតិ, ចន្ទនិកម្បិ ឱឡិគល្លម្បិ ឱមទ្ទតិ, កណ្ដកាធានម្បិ អភិរូហតិ, បបាតេបិ បតតិ, អសុចិម្បិ កក្ខតិ, នគ្គោបិ រថិយា ចរតិ, អញ្ញម្បិ ពហុចិធំ អកិរិយំ ករោតិ៝ ឯចមេច ខោ, មហារាជ, ពោធិសត្តោ សហ ទស្សនេន ចន្ទចតិយា រាជកញ្ញាយ ចិសញ្ញី

អហោសិ ខិត្តចិត្តោ រត្តោ វិសញ្ញីភូតោ អាកុលាកុលោ តុរិតតុរិតោ, តេន វិក្ខិត្តភន្តលុឡិតចិត្តេន មហតិមហាបសុឃាតគលរុហិរសញ្ចយំ វាជបេយ្យំ មហាយញ្ញំ យជិ។

“ខិត្តចិត្តេន, មហារាជ, កតំ បាបំ ទិដ្ឋធម្មេបិ ន មហាសាវជ្ជំ ហោតិ, សម្បរាយេ វិបាកេនបិ នោ តថា។ ឥធ, មហារាជ, កោចិ ឧម្មត្តកោ វជ្ឈាបជ្ជេយ្យ, តស្ស តុម្ហេ កិំ ទណ្ឌំ ធារេថា”តិ? “កោ, ភន្តេ, ឧម្មត្តកស្ស ទណ្ឌោ ភវិស្សតិ, តំ មយំ បោថាបេត្វា នីហរាបេម, ឯសោវ តស្ស ទណ្ឌោ”តិ។ “ឥតិ ខោ, មហារាជ, ឧម្មត្តកស្ស អបរាធេ ទណ្ឌោបិ ន ភវតិ, តស្មា ឧម្មត្តកស្ស កតេបិ ន ទោសោ ភវតិ សតេកិច្ឆោ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, លោមសកស្សបោ ឥសិ សហ ទស្សនេន ចន្ទវតិយា រាជកញ្ញាយ វិសញ្ញី អហោសិ ខិត្តចិត្តោ រត្តោ វិសញ្ញីភូតោ វិសដបយាតោ អាកុលាកុលោ តុរិតតុរិតោ, តេន វិក្ខិត្តភន្តលុឡិតចិត្តេន មហតិមហាបសុឃាតគលរុហិរសញ្ចយំ វាជបេយ្យំ មហាយញ្ញំ យជិ។ យទា ច បន បកតិចិត្តោ អហោសិ បដិលទ្ធស្សតិ, តទា បុនទេវ បព្ពជិត្វា បញ្ចាភិញ្ញាយោ និព្ពត្តេត្វា ព្រហ្មលោកូបគោ អហោសី”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ពុទ្ធអវិហេឋកបញ្ហោ អដ្ឋមោ។

៩. ឆទ្ទន្តជោតិបាលារព្ភបញ្ហោ

៩. “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា ឆទ្ទន្តោ នាគរាជា –

“‘វធិស្សមេតន្តិ បរាមសន្តោ, កាសាវមទ្ទក្ខិ ធជំ ឥសីនំ;

ទុក្ខេន ផុដ្ឋស្សុទបាទិ សញ្ញា, អរហទ្ធជោ សព្ភិ អវជ្ឈរូបោ’តិ។

“បុន ច ភណិតំ ‘ជោតិបាលមាណវោ សមានោ កស្សបំ ភគវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ មុណ្ឌកវាទេន សមណកវាទេន អសព្ភាហិ ផរុសាហិ វាចាហិ អក្កោសិ បរិភាសី’តិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ពោធិសត្តោ តិរច្ឆានគតោ សមានោ កាសាវំ អភិបូជយិ, តេន ហិ ‘ជោតិបាលេន មាណវេន កស្សបោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ មុណ្ឌកវាទេន សមណកវាទេន អសព្ភាហិ ផរុសាហិ វាចាហិ អក្កុដ្ឋោ បរិភាសិតោ’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ ជោតិបាលេន មាណវេន កស្សបោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ មុណ្ឌកវាទេន សមណកវាទេន អសព្ភាហិ ផរុសាហិ វាចាហិ អក្កុដ្ឋោ បរិភាសិតោ, តេន ហិ ‘ឆទ្ទន្តេន នាគរាជេន កាសាវំ បូជិត’ន្តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ យទិ តិរច្ឆានគតេន ពោធិសត្តេន កក្ខឡខរកដុកវេទយមានេន លុទ្ទកេន និវត្ថំ កាសាវំ បូជិតំ, កិំ មនុស្សភូតោ បរិបក្កញាណោ បរិបក្កាយ ពោធិយា កស្សបំ ភគវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ ទសពលំ លោកនាយកំ ឧទិតោទិតជោតិបភាមណ្ឌលំ បវរវរុត្តមរុចិរកាសិកកាសាវមភិបារុតំ ទិស្វា ន បូជយិ? អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា

និព្ពាហិតព្ពោតិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ឆទ្ទន្តោ នាគរាជា ‘វធិស្សមេតន្តិ...បេ... អវជ្ឈរូបោ’តិ។ ជោតិបាលេន ច មាណវេន កស្សបោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ មុណ្ឌកវាទេន សមណកវាទេន អសព្ភាហិ ផរុសាហិ វាចាហិ អក្កុដ្ឋោ បរិភាសិតោ, តញ្ច បន ជាតិវសេន កុលវសេន។ ជោតិបាលោ, មហារាជ, មាណវោ អស្សទ្ធេ អប្បសន្នេ កុលេ បច្ចាជាតោ, តស្ស មាតាបិតរោ ភគិនិភាតរោ ទាសិទាសចេដកបរិវារកមនុស្សា ព្រហ្មទេវតា ព្រហ្មគរុកា, តេ ‘ព្រាហ្មណា ឯវ ឧត្តមា បវរា’តិ អវសេសេ បព្ពជិតេ គរហន្តិ ជិគុច្ឆន្តិ, តេសំ តំ វចនំ សុត្វា ជោតិបាលោ មាណវោ ឃដិការេន កុម្ភការេន សត្ថារំ ទស្សនាយ បក្កោសិតោ ឯវមាហ ‘កិំ បន តេន មុណ្ឌកេន សមណកេន ទិដ្ឋេនា’តិ។

“យថា, មហារាជ, អមតំ វិសមាសជ្ជ តិត្តកំ ហោតិ, យថា ច សីតោទកំ អគ្គិមាសជ្ជ ឧណ្ហំ ហោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ជោតិបាលោ មាណវោ អស្សទ្ធេ អប្បសន្នេ កុលេ បច្ចាជាតោ, សោ កុលវសេន អន្ធោ ហុត្វា [សោ កុលជាតិវសេន អន្ធោ ភវិត្វា (ស្យា·)] តថាគតំ អក្កោសិ បរិភាសិ។

“យថា, មហារាជ, ជលិតបជ្ជលិតោ មហាអគ្គិក្ខន្ធោ សប្បភាសោ ឧទកមាសជ្ជ ឧបហតប្បភាតេជោ សីតលោ កាឡកោ ភវតិ បរិបក្កនិគ្គុណ្ឌិផលសទិសោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ជោតិបាលោ មាណវោ បុញ្ញវា សទ្ធោ ញាណវិបុលសប្បភាសោ អស្សទ្ធេ អប្បសន្នេ កុលេ បច្ចាជាតោ, សោ កុលវសេន អន្ធោ ហុត្វា តថាគតំ អក្កោសិ បរិភាសិ, ឧបគន្ត្វា ច ពុទ្ធគុណមញ្ញាយ ចេដកភូតោ វិយ អហោសិ, ជិនសាសនេ បព្ពជិត្វា អភិញ្ញា ច សមាបត្តិយោ ច និព្ពត្តេត្វា ព្រហ្មលោកូបគោ អហោសី”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ឆទ្ទន្តជោតិបាលារព្ភបញ្ហោ ឆដ្ឋោ។

៧. ឃដិការបញ្ហោ

៧. “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា ‘ឃដិការស្ស កុម្ភការស្ស អាវេសនំ សព្ពំ តេមាសំ អាកាសច្ឆទនំ អដ្ឋាសិ, ន ទេវោតិវស្សី’តិ។ បុន ច ភណិតំ ‘កស្សបស្ស តថាគតស្ស [ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស (ម· និ· ២·២៨២)] កុដិ ឱវស្សតី’តិ។ កិស្ស បន, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតស្ស ឯវមុស្សន្នកុសលមូលស្ស [ឯវរូបស្ស ឧស្សន្នកុសលមូលស្ស (ក·)] កុដិ ឱវស្សតិ, តថាគតស្ស នាម សោ អានុភាវោ ឥច្ឆិតព្ពោ? យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ឃដិការស្ស កុម្ភការស្ស អាវេសនំ អនោវស្សំ អាកាសច្ឆទនំ អហោសិ, តេន ហិ ‘តថាគតស្ស កុដិ ឱវស្សតី’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ តថាគតស្ស កុដិ ឱវស្សតិ, តេន ហិ ‘ឃដិការស្ស កុម្ភការស្ស អាវេសនំ អនោវស្សកំ អហោសិ អាកាសច្ឆទន’ន្តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា

ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩣᩉᩥᨲᩮᨭ᩠ᨮᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ‘ᨥᨭᩥᨠᩣᩁᩔ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᨠᩣᩁᩔ ᩋᩣᩅᩮᩈᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩮᨾᩣᩈᩴ ᩋᩣᨠᩣᩈᨧ᩠ᨨᨴᨶᩴ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩈᩥ, ᨶ ᨴᩮᩅᩮᩣᨲᩥᩅᩔᩦ’ᨲᩥ᪨ ᨽᨱᩥᨲᨬ᩠ᨧ ‘ᨠᩔᨸᩔ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨠᩩᨭᩥ ᩋᩮᩣᩅᩔᨲᩦ’ᨲᩥ᪨ ᨥᨭᩥᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩩᨾ᩠ᨽᨠᩣᩁᩮᩣ ᩈᩦᩃᩅᩣ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨵᨾ᩠ᨾᩮᩣ ᩏᩔᨶ᩠ᨶᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨵᩮ ᨩᩥᨱ᩠ᨱᩮ ᨾᩣᨲᩣᨸᩥᨲᩁᩮᩣ ᨸᩮᩣᩈᩮᨲᩥ, ᨲᩔ ᩋᩈᨾ᩠ᨾᩩᨡᩣ ᩋᨶᩣᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨿᩮᩅ ᨥᩁᩮ ᨲᩥᨱᩴ ᩉᩁᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨠᩩᨭᩥᩴ ᨨᩣᨴᩮᩈᩩᩴ, ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᨲᩥᨱᩉᩁᨱᩮᨶ ᩋᨠᨾ᩠ᨸᩥᨲᩴ ᩋᩈᨬ᩠ᨧᩃᩥᨲᩴ ᩈᩩᩈᨱ᩠ᨮᩥᨲᩴ ᩅᩥᨸᩩᩃᨾᩈᨾᩴ ᨸᩦᨲᩥᩴ ᨸᨭᩥᩃᨽᨲᩥ, ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩈᩮᩣᨾᨶᩔᨬ᩠ᨧ ᩋᨲᩩᩃᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᩣᨴᩮᩈᩥ ‘ᩋᩉᩮᩣ ᩅᨲ ᨾᩮ ᨽᨣᩅᩤ ᩃᩮᩣᨠᨩᩮᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩈᩩᩅᩥᩔᨲ᩠ᨳᩮᩣ’ᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᨲᩔ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨵᨾ᩠ᨾᩥᨠᩮᩣ ᩅᩥᨸᩣᨠᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨶ ᩉᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨲᩣᩅᨲᨠᩮᨶ ᩅᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᨧᩃᨲᩥ᪨

“ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᩥᨶᩮᩁᩩ ᨣᩥᩁᩥᩁᩣᨩᩣ ᩋᨶᩮᨠᩈᨲᩈᩉᩔᩅᩣᨲᩈᨾ᩠ᨸᩉᩣᩁᩮᨶᨸᩥ ᨶ ᨠᨾ᩠ᨸᨲᩥ ᨶ ᨧᩃᨲᩥ, ᨾᩉᩮᩣᨴᨵᩥ ᩅᩁᨸ᩠ᨸᩅᩁᩈᩣᨣᩁᩮᩣ ᩋᨶᩮᨠᩈᨲᨶᩉᩩᨲᨾᩉᩣᨣᨦ᩠ᨣᩣᩈᨲᩈᩉᩔᩮᩉᩥᨸᩥ ᨶ ᨸᩪᩁᨲᩥ ᨶ ᩅᩥᨠᩣᩁᨾᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣ ᨶ ᨲᩣᩅᨲᨠᩮᨶ ᩅᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᨧᩃᨲᩥ᪨

“ᨿᩴ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᨠᩩᨭᩥ ᩋᩮᩣᩅᩔᨲᩥ, ᨲᩴ ᨾᩉᨲᩮᩣ ᨩᨶᨠᩣᨿᩔ ᩋᨶᩩᨠᨾ᩠ᨸᩣᨿ᪨ ᨴ᩠ᩅᩮᨾᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩈᩮ ᩈᨾ᩠ᨸᩔᨾᩣᨶᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩣ ᩈᨿᩴ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨶᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ‘ᩋᨿᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᨴᨠ᩠ᨡᩥᨱᩮᨿ᩠ᨿᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩣ’ᨲᩥ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᨲᩮᩣ ᨸᩁᩥᨾᩩᨧ᩠ᨧᩥᩔᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ, ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ ‘ᨾᩣ ᩋᨬ᩠ᨬᩮ ᩏᨸᩅᨴᩮᨿ᩠ᨿᩩ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩈᩮ ᩈᨾ᩠ᨸᩔᨾᩣᨶᩣ ᨲᨳᩣᨣᨲᩣ ᩈᨿᩴ ᨶᩥᨾ᩠ᨾᩥᨲᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᨶᨸ᩠ᨸᨭᩥᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩅᩣ ᨲᩴ ᨠᩩᨭᩥᩴ ᩋᨶᩮᩣᩅᩔᩴ ᨠᩁᩮᨿ᩠ᨿ ᨻ᩠ᩁᩉ᩠ᨾᩣ ᩅᩣ ᩈᨿᩴ ᩅᩣ, ᩈᩣᩅᨩ᩠ᨩᩴ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ ᨲᩴ ᨠᩁᨱᩴ [ᨠᩣᩁᨱᩴ (ᩈᩦ᪨ ᨸᩦ᪨)] ᩈᨴᩮᩣᩈᩴ ᩈᨶᩥᨣ᩠ᨣᩉᩴ, ᩍᨾᩮ ᩅᩥᨽᩪᨲᩴ [ᩅᩥᨽᩪᩈᩴ (ᩈᩦ᪨ ᨸᩦ᪨)] ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩉᩮᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᩥᨠᨲᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨲᩴ ᨠᩁᨱᩴ ᩅᨩ᩠ᨩᨶᩦᨿᩴ᪨ ᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩣ ᩅᨲ᩠ᨳᩩᩴ ᨿᩣᨧᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩣᨿ ᩋᩅᨲ᩠ᨳᩩᨿᩣᨧᨶᩣᨿ ᩋᨸᩁᩥᨽᩣᩈᩥᨿᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᩈᩣᨵᩩ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨥᨭᩥᨠᩣᩁᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣ᪨

᪘᪨ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩁᩣᨩᩅᩤᨴᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪘᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᨶ ‘ᩋᩉᨾᩈ᩠ᨾᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᨿᩣᨧᨿᩮᩣᨣᩮᩣ’ᨲᩥ᪨ ᨸᩩᨶ ᨧ ᨽᨱᩥᨲᩴ ‘ᩁᩣᨩᩣᩉᨾᩈ᩠ᨾᩥ ᩈᩮᩃᩣ’ᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨽᨱᩥᨲᩴ ‘ᩋᩉᨾᩈ᩠ᨾᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ , ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᨿᩣᨧᨿᩮᩣᨣᩮᩣ’ᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ‘ᩁᩣᨩᩣᩉᨾᩈ᩠ᨾᩥ ᩈᩮᩃᩣ’ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨧᨶᩴ, ᨲᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨿᨴᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᨶ ᨽᨱᩥᨲᩴ ‘ᩁᩣᨩᩣᩉᨾᩈ᩠ᨾᩥ ᩈᩮᩃᩣ’ᨲᩥ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ‘ᩋᩉᨾᩈ᩠ᨾᩥ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᨿᩣᨧᨿᩮᩣᨣᩮᩣ’ᨲᩥ ᨲᨾ᩠ᨸᩥ ᩅᨧᨶᩴ ᨾᩥᨧ᩠ᨨᩣ᪨ ᨡᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ ᩅᩣ ᩉᩥ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ ᨻ᩠ᩁᩣᩉ᩠ᨾᨱᩮᩣ ᩅᩣ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩑᨠᩣᨿ ᨩᩣᨲᩥᨿᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩅᨱ᩠ᨱᩣ ᨶᩣᨾ, ᩋᨿᨾ᩠ᨸᩥ ᩏᨽᨲᩮᩣ ᨠᩮᩣᨭᩥᨠᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨲᩅᩣᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ,

សោ តយា និព្វាហិតព្វោ”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ‘អហមស្មិ, ភិក្ខវេ, ព្រាហ្មណោ យាចយោគោ’តិ, បុន ច ភណិតំ ‘រាជាហមស្មិ សេលា’តិ, តត្ថ ការណំ អត្ថិ, យេន ការណេន តថាគតោ ព្រាហ្មណោ ច រាជា ច ហោតី”តិ។

“កិំ បន តំ, ភន្តេ នាគសេន, ការណំ, យេន ការណេន តថាគតោ ព្រាហ្មណោ ច រាជា ច ហោតី”តិ? “សព្វេ, មហារាជ, បាបកា អកុសលា ធម្មា តថាគតស្ស ពាហិតា បហីនា អបគតា ព្យបគតា ឧច្ឆិន្នា ខីណា ខយំ បត្តា និព្វុតា ឧបសន្តា, តស្មា តថាគតោ ‘ព្រាហ្មណោ’តិ វុច្ចតិ។

“ព្រាហ្មណោ នាម សំសយមនេកំសំ វិមតិបថំ វីតិវត្តោ, ភគវាបិ, មហារាជ, សំសយមនេកំសំ វិមតិបថំ វីតិវត្តោ, តេន ការណេន តថាគតោ ‘ព្រាហ្មណោ’តិ វុច្ចតិ។

“ព្រាហ្មណោ នាម សព្វភវគតិយោនិនិស្សដោ មលរជគតវិប្បមុត្តោ អសហាយោ, ភគវាបិ, មហារាជ, សព្វភវគតិយោនិនិស្សដោ មលរជគតវិប្បមុត្តោ អសហាយោ, តេន ការណេន តថាគតោ ‘ព្រាហ្មណោ’តិ វុច្ចតិ។

“ព្រាហ្មណា នាម អគ្គសេដ្ឋវរបវរទិព្វវិហារពហុលោ, ភគវាបិ, មហារាជ, អគ្គសេដ្ឋវរបវរទិព្វវិហារពហុលោ, តេនាបិ ការណេន តថាគតោ “ព្រាហ្មណោ”តិ វុច្ចតិ។

“ព្រាហ្មណោ នាម អជ្ឈយន អជ្ឈាបន ទានប្បដិគ្គហណ ទម សំយមនិយមបុព្វមនុសិដ្ឋិ បវេណិ វំស ធរណោ, ភគវាបិ, មហារាជ, អជ្ឈយន អជ្ឈាបន ទានប្បដិគ្គហណ ទម សំយម និយម បុព្វជិនាចិណ្ណ អនុសិដ្ឋិ បវេណិ វំស ធរណោ តេនាបិ ការណេន តថាគតោ ‘ព្រាហ្មណោ’តិ វុច្ចតិ។

“ព្រាហ្មណោ នាម ព្រហាសុខវិហារជ្ឈានឈាយី; ភគវាបិ, មហារាជ, ព្រហាសុខវិហារជ្ឈានឈាយី, តេនាបិ ការណេន តថាគតោ ‘ព្រាហ្មណោ’តិ វុច្ចតិ។

“ព្រាហ្មណោ នាម សព្វភវាភវគតីសុ អភិជាតិវត្តិតមនុចរិតំ ជានាតិ, ភគវាបិ, មហារាជ, សព្វភវាភវគតីសុ អភិជាតិវត្តិតមនុចរិតំ ជានាតិ, តេនាបិ ការណេន តថាគតោ ‘ព្រាហ្មណោ’តិ វុច្ចតិ។

“ព្រាហ្មណោតិ, មហារាជ, ភគវតោ នេតំ នាមំ មាតរា កតំ, ន បិតរា កតំ, ន ភាតរា កតំ, ន ភគិនិយា កតំ, ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ, ន

ຎາຕິສາໂລຫິເຕຫິ ກຕໍ, ນ ສມຓພ຺ຣາຫ຺ມເຓຫິ ກຕໍ, ນ ເທວຕາຫິ ກຕໍ, ວິໂມກ຺ຂນ຺ຕິກເມຕໍ ພຸທ຺ຘານໍ ຠຄວນ຺ຕານໍ ນາມໍ ໂພຘິຍາ ມູເລ ມາຣເສນໍ ວິຘມິຕ຺ວາ ອຕີຕານາຄຕປຈ຺ຈຸປ຺ປນ຺ເນ ປາປເກ ອກຸສເລ ຘມ຺ເມ ວາເຫຕ຺ວາ ສຫ ສພ຺ພັຎ຺ຎຸຕັຎ຺ຎາຓສ຺ສ ປຏິລາຠາ ປຏິລທ຺ຘປາຕຸຠູຕສມຸປ຺ປນ຺ນມຕ຺ເຕ ສຈ຺ຉິກາ ປັຎ຺ຎຕ຺ຕິ ຍທິທໍ ພ຺ຣາຫ຺ມໂຓຕິ, ເຕນ ກາຣເຓນ ຕຖາຄໂຕ ວຸຈ຺ຈຕິ ‘ພ຺ຣາຫ຺ມໂຓ’”ຕິ.

“ເກນ ປນ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ກາຣເຓນ ຕຖາຄໂຕ ວຸຈ຺ຈຕິ ‘ຣາຊາ’”ຕິ? “ຣາຊາ ນາມ, ມຫາຣາຊ, ໂຍ ໂກຈິ ຣຊ຺ຊໍ ກາເຣຕິ ໂລກມນຸສາສຕິ, ຠຄວາປິ, ມຫາຣາຊ, ທສສຫສ຺ສິຍາ ໂລກຘາຕຸຍາ ຘມ຺ເມນ ຣຊ຺ຊໍ ກາເຣຕິ, ສເທວກໍ ໂລກໍ ສມາຣກໍ ສພ຺ຣຫ຺ມກໍ ສສ຺ສມຓພ຺ຣາຫ຺ມຓິໍ ປຊໍ ສເທວມນຸສ຺ສໍ ອນຸສາສຕິ, ເຕນາປິ ກາຣເຓນ ຕຖາຄໂຕ ວຸຈ຺ຈຕິ ‘ຣາຊາ’ຕິ.

“ຣາຊາ ນາມ, ມຫາຣາຊ, ສພ຺ພຊນມນຸສ຺ເສ ອຠິຠວິຕ຺ວາ ນນ຺ທຍນ຺ໂຕ ຎາຕິສງ຺ຆໍ, ໂສຈຍນ຺ໂຕ ອມິຕ຺ຕສງ຺ຆໍ, ມຫຕິມຫາຍສສິຣີຫຣໍ ຖິຣສາຣທຓ຺ຑໍ ອນູນສຕສລາກາລງ຺ກຕໍ ອຸສ຺ສາເປຕິ ປຓ຺ຑຣວິມລເສຕຈ຺ຉຕ຺ຕໍ, ຠຄວາປິ, ມຫາຣາຊ, ໂສຈຍນ຺ໂຕ ມາຣເສນໍ ມິຈ຺ຉາປຏິປນ຺ນໍ, ນນ຺ທຍນ຺ໂຕ ເທວມນຸສ຺ເສ ສມ຺ມາປຏິປນ຺ເນ ທສສຫສ຺ສິຍາ ໂລກຘາຕຸຍາ ມຫຕິມຫາຍສສິຣີຫຣໍ ຂນ຺ຕິຖິຣສາຣທຓ຺ຑໍ ຎາຓວຣສຕສລາກາລງ຺ກຕໍ ອຸສ຺ສາເປຕິ ອຄ຺ຄວຣວິມຸຕ຺ຕິປຓ຺ຑຣວິມລເສຕຈ຺ຉຕ຺ຕໍ, ເຕນາປິ ກາຣເຓນ ຕຖາຄໂຕ ວຸຈ຺ຈຕິ ‘ຣາຊາ’ຕິ.

“ຣາຊາ ນາມ ອຸປຄຕສມຸປຄຕຊນຕານໍ ພຫຸນ຺ນມຠິວນ຺ທນີໂຍ ຠວຕິ, ຠຄວາປິ, ມຫາຣາຊ, ອຸປຄຕສມຸປຄຕເທວມນຸສ຺ສານໍ ພຫຸນ຺ນມຠິວນ຺ທນີໂຍ, ເຕນາປິ ກາຣເຓນ ຕຖາຄໂຕ ວຸຈ຺ຈຕິ ‘ຣາຊາ’ຕິ.

“ຣາຊາ ນາມ ຍສ຺ສ ກສ຺ສຈິ ອາຣາຘກສ຺ສ ປສີທິຕ຺ວາ ວຣິຕໍ ວຣໍ ທຕ຺ວາ ກາເມນ ຕປ຺ປຍຕິ, ຠຄວາປິ, ມຫາຣາຊ, ຍສ຺ສ ກສ຺ສຈິ ກາເຍນ ວາຈາຍ ມນສາ ອາຣາຘກສ຺ສ ປສີທິຕ຺ວາ ວຣິຕໍ ວຣມນຸຕ຺ຕຣໍ ສພ຺ພທຸກ຺ຂປຣິມຸຕ຺ຕິໍ ທຕ຺ວາ ອເສສກາມວເຣນ ຈ ຕປ຺ປຍຕິ, ເຕນາປິ ກາຣເຓນ ຕຖາຄໂຕ ວຸຈ຺ຈຕິ ‘ຣາຊາ’ຕິ.

“ຣາຊາ ນາມ ອາຓໍ ວີຕິກ຺ກມນ຺ຕໍ ວິຄຣຫຕິ ຌາເປຕິ [ຊາເປຕິ (ສີ. ປີ.)] ຘໍເສຕິ, ຠຄວໂຕປິ, ມຫາຣາຊ, ສາສນວເຣ ອາຓໍ ອຕິກ຺ກມນ຺ໂຕ ອລຊ຺ຊີ ມງ຺ກຸຠາເວນ ໂອຎ຺ຎາໂຕ ຫີຬິໂຕ ຄຣຫິໂຕ ຠວິຕ຺ວາ ວຊ຺ຊຕິ ຊິນສາສນວຣາ, ເຕນາປິ ກາຣເຓນ ຕຖາຄໂຕ ວຸຈ຺ຈຕິ ‘ຣາຊາ’ຕິ.

“ຣາຊາ ນາມ ປຸພ຺ພການໍ ຘມ຺ມິການໍ ຣາຊູນໍ ປເວຓິມນຸສິຏ຺ຐິຍາ ຘມ຺ມາຘມ຺ມມນຸທີປຍິຕ຺ວາ ຘມ຺ເມນ ຣຊ຺ຊໍ ກາຣຍມາໂນ ປິຫຍິໂຕ ປິໂຍ ປຕ຺ຖິໂຕ ຠວຕິ ຊນມນຸສ຺ສານໍ, ຈິຣໍ ຣາຊກຸລວໍສໍ ຐປຍຕິ ຘມ຺ມຄຸຓພເລນ, ຠຄວາປິ, ມຫາຣາຊ, ປຸພ຺ພການໍ ສຍມ຺ຠູນໍ ປເວຓິມນຸສິຏ຺ຐິຍາ ຘມ຺ມາຘມ຺ມມນຸທີປຍິຕ຺ວາ ຘມ຺ເມນ ໂລກມນຸສາສມາໂນ ປິຫຍິໂຕ ປິໂຍ ປຕ຺ຖິໂຕ ເທວມນຸສ຺ສານໍ ຈິຣໍ ສາສນໍ ປວຕ຺ເຕຕິ ຘມ຺ມຄຸຓພເລນ, ເຕນາປິ ກາຣເຓນ ຕຖາຄໂຕ ວຸຈ຺ຈຕິ ‘ຣາຊາ’ຕິ. ເອວມເນກວິຘໍ, ມຫາຣາຊ, ກາຣຓໍ, ເຍນ ກາຣເຓນ ຕຖາຄໂຕ ພ຺ຣາຫ຺ມໂຓປິ ຠເວຍ຺ຍ ຣາຊາປິ ຠເວຍ຺ຍ, ສຸນິປຸໂຓ ຠິກ຺ຂຸ ກປ຺ປມ຺ປິ ເນວ ນໍ ສມ຺ປາເທຍ຺ຍ, ກິໍ ອຕິພຫຸໍ ຠຓິເຕນ, ສໍຂິຕ຺ຕໍ ສມ຺ປຏິຈ຺ຉິຕພ຺ພນ຺”ຕິ. “ສາຘຸ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ເອວເມຕໍ ຕຖາ ສມ຺ປຏິຈ຺ຉາມີ”ຕິ.

ព្រាហ្មណរាជវាទបញ្ហោ អដ្ឋមោ.

៩. គាថាភិគីតភោជនកថាបញ្ហោ

៩. “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា –

“‘គាថាភិគីតំ មេ អភោជនេយ្យំ [អភោជនីយំ (ក.) សុ. និ. ៨១ បស្សិតព្ពំ], សម្បស្សតំ ព្រាហ្មណ នេស ធម្មោ;

គាថាភិគីតំ បនុទន្តិ ពុទ្ធា, ធម្មេ សតី ព្រាហ្មណ វុត្តិរេសា’តិ.

“បុន ច ភគវា បរិសាយ ធម្មំ ទេសេន្តោ កថេន្តោ អនុបុព្ពិកថំ បឋមំ តាវ ទានកថំ កថេតិ, បច្ឆា សីលកថំ, តស្ស ភគវតោ សព្វលោកិស្សរស្ស ភាសិតំ សុត្វា ទេវមនុស្សា អភិសង្ខរិត្វា ទានំ ទេន្តិ, តស្ស តំ ឧយ្យោជិតំ ទានំ សាវកា បរិភុញ្ជន្តិ. យទិ, ភន្តេ នាគសេន, ភគវតា ភណិតំ ‘គាថាភិគីតំ មេ អភោជនេយ្យ’ន្តិ, តេន ហិ ‘ភគវា ទានកថំ បឋមំ កថេតី’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា. យទិ ទានកថំ បឋមំ កថេតិ, តេន ហិ ‘គាថាភិគីតំ មេ អភោជនេយ្យ’ន្តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា. កិំ ការណំ? យោ សោ, ភន្តេ, ទក្ខិណេយ្យោ គិហីនំ បិណ្ឌបាតទានស្ស វិបាកំ កថេតិ, តស្ស តេ ធម្មកថំ សុត្វា បសន្នចិត្តា អបរាបរំ ទានំ ទេន្តិ, យេ តំ ទានំ បរិភុញ្ជន្តិ, សព្វេ តេ គាថាភិគីតំ បរិភុញ្ជន្តិ. អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ និបុណោ គម្ភីរោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ.

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ‘គាថាភិគីតំ មេ អភោជនេយ្យំ, សម្បស្សតំ ព្រាហ្មណ នេស ធម្មោ. គាថាភិគីតំ បនុទន្តិ ពុទ្ធា, ធម្មេ សតី ព្រាហ្មណ វុត្តិរេសា’តិ, កថេតិ ច ភគវា បឋមំ ទានកថំ, តញ្ច បន កិរិយំ សព្ពេសំ តថាគតានំ បឋមំ ទានកថាយ, តត្ថ ចិត្តំ អភិរមាបេត្វា បច្ឆា សីលេ និយោជេន្តិ. យថា, មហារាជ, មនុស្សា តរុណទារកានំ បឋមំ តាវ កីឡាភណ្ឌកានិ ទេន្តិ. សេយ្យថិទំ, វង្កកំ ឃដិកំ ចិង្គុលកំ បត្តាឡ្ហកំ រថកំ ធនុកំ, បច្ឆា តេ សកេ សកេ កម្មេ និយោជេន្តិ. ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ បឋមំ ទានកថាយ ចិត្តំ អភិរមាបេត្វា បច្ឆា សីលេ និយោជេតិ.

“យថា វា បន, មហារាជ, ភិសក្កោ នាម អាតុរានំ បឋមំ តាវ ចតូហបញ្ចាហំ តេលំ បាយេតិ ពលករណាយ សិនេហនាយ, បច្ឆា វិរេចេតិ. ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ បឋមំ តាវ ទានកថាយ ចិត្តំ អភិរមាបេត្វា បច្ឆា សីលេ និយោជេតិ. ទាយកានំ, មហារាជ, ទានបតីនំ ចិត្តំ មុទុកំ ហោតិ មទ្ទវំ សិនិទ្ធំ, តេន តេ ទានសេតុសង្កមេន ទាននាវាយ សំសារសាគរបារមនុយន្តិ, តស្មា តេសំ បឋមំ កម្មភូមិមនុសាសតិ, ន ច កេនចិ [តេន (សី. បី.)] វិញ្ញត្តិមាបជ្ជតី”តិ.

“ភន្តេ នាគសេន, ‘វិញ្ញត្តិ’ន្តិ យំ វទេសិ, កតមា បន សា វិញ្ញត្តិយោ”តិ? “ទ្វេមា, មហារាជ, វិញ្ញត្តិយោ កាយវិញ្ញត្តិ វចីវិញ្ញត្តិ ចាតិ។ តត្ថ អត្ថិ កាយវិញ្ញត្តិ សាវជ្ជា, អត្ថិ អនវជ្ជា។ អត្ថិ វចីវិញ្ញត្តិ សាវជ្ជា, អត្ថិ អនវជ្ជា។

“កតមា កាយវិញ្ញត្តិ សាវជ្ជា? ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ កុលានិ ឧបគន្ត្វា អនោកាសេ ឋិតោ ឋានំ ភញ្ជតិ, អយំ កាយវិញ្ញត្តិ សាវជ្ជា។ តាយ ច វិញ្ញាបិតំ អរិយា ន បរិភុញ្ជន្តិ, សោ ច បុគ្គលោ អរិយានំ សមយេ ឱញ្ញាតោ ហោតិ ហីឡិតោ ខីឡិតោ គរហិតោ បរិភូតោ អចិត្តីកតោ, ភិន្នាជីវោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ កុលានិ ឧបគន្ត្វា អនោកាសេ ឋិតោ គលំ បណាមេត្វា មោរបេក្ខិតំ បេក្ខតិ ‘ឯវំ ឥមេ បស្សន្តី’តិ, តេន ច តេ បស្សន្តិ។ អយម្បិ កាយវិញ្ញត្តិ សាវជ្ជា។ តាយ ច វិញ្ញាបិតំ អរិយា ន បរិភុញ្ជន្តិ, សោ ច បុគ្គលោ អរិយានំ សមយេ ឱញ្ញាតោ ហោតិ ហីឡិតោ ខីឡិតោ គរហិតោ បរិភូតោ អចិត្តីកតោ, ភិន្នាជីវោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ ហនុកាយ វា ភមុកាយ វា អង្គុដ្ឋេន វា វិញ្ញាបេតិ, អយម្បិ កាយវិញ្ញត្តិ សាវជ្ជា, តាយ ច វិញ្ញាបិតំ អរិយា ន បរិភុញ្ជន្តិ, សោ ច បុគ្គលោ អរិយានំ សមយេ ឱញ្ញាតោ ហោតិ ហីឡិតោ ខីឡិតោ គរហិតោ បរិភូតោ អចិត្តីកតោ, ភិន្នាជីវោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

“កតមា កាយវិញ្ញត្តិ អនវជ្ជា? ឥធ ភិក្ខុ កុលានិ ឧបគន្ត្វា សតោ សមាហិតោ សម្បជានោ ឋានេបិ អដ្ឋានេបិ យថានុសិដ្ឋំ គន្ត្វា ឋានេ តិដ្ឋតិ, ទាតុកាមេសុ តិដ្ឋតិ, អទាតុកាមេសុ បក្កមតិ។ អយំ កាយវិញ្ញត្តិ អនវជ្ជា, តាយ ច វិញ្ញាបិតំ អរិយា បរិភុញ្ជន្តិ, សោ ច បុគ្គលោ អរិយានំ សមយេ វណ្ណិតោ ហោតិ ថុតោ បសត្ថោ សល្លេខិតាចារោ, បរិសុទ្ធាជីវោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន –

‘ន វេ យាចន្តិ សប្បញ្ញា, ធីរា ច វេទិតុមរហតិ [អរិយា គរហន្តិ យាចនំ (សី॰ បី॰)];

ឧទ្ទិស្ស អរិយា តិដ្ឋន្តិ, ឯសា អរិយាន យាចនា’តិ។

“កតមា វចីវិញ្ញត្តិ សាវជ្ជា? ឥធ, មហារាជ, ភិក្ខុ វាចាយ ពហុវិធំ វិញ្ញាបេតិ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារំ, អយំ វចីវិញ្ញត្តិ សាវជ្ជា, តាយ ច វិញ្ញាបិតំ អរិយា ន បរិភុញ្ជន្តិ, សោ ច បុគ្គលោ អរិយានំ សមយេ ឱញ្ញាតោ ហោតិ ហីឡិតោ ខីឡិតោ គរហិតោ បរិភូតោ អចិត្តីកតោ, ភិន្នាជីវោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ បរេសំ សាវេន្តោ ឯវំ ភណតិ ‘ឥមិនា មេ អត្ថោ’តិ, តាយ ច វាចាយ បរេសំ សាវិតាយ តស្ស

លាភោ ឧប្បជ្ជតិ, អយម្បិ វចីវិញ្ញត្តិ សាវជ្ជា, តាយ ច វិញ្ញាបិតំ អរិយា ន បរិភុញ្ជន្តិ, សោ ច បុគ្គលោ អរិយានំ សមយេ ឱញ្ញាតោ ហោតិ ហីឡិតោ ខីឡិតោ គរហិតោ បរិភូតោ អចិត្តីកតោ, ភិន្នាជីវោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ឥធេកច្ចោ ភិក្ខុ វចីវិប្ផារេន បរិសាយ សាវេតិ ‘ឯវញ្ច ឯវញ្ច ភិក្ខូនំ ទាតព្ព’ន្តិ, តញ្ច តេ វចនំ សុត្វា បរិកិត្តិតំ អភិហរន្តិ, អយម្បិ វចីវិញ្ញត្តិ សាវជ្ជា, តាយ ច វិញ្ញាបិតំ អរិយា ន បរិភុញ្ជន្តិ, សោ ច បុគ្គលោ អរិយានំ សមយេ ឱញ្ញាតោ ហោតិ ហីឡិតោ ខីឡិតោ គរហិតោ បរិភូតោ អចិត្តីកតោ, ភិន្នាជីវោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

“ននុ, មហារាជ, ថេរោបិ សារិបុត្តោ អត្ថង្គតេ សូរិយេ រត្តិភាគេ គិលានោ សមានោ ថេរេន មហាមោគ្គល្លានេន ភេសជ្ជំ បុច្ឆិយមានោ វាចំ ភិន្ទិ, តស្ស តេន វចីភេទេន ភេសជ្ជំ ឧប្បជ្ជិ។ អថ ថេរោ សារិបុត្តោ ‘វចីភេទេន មេ ឥមំ ភេសជ្ជំ ឧប្បន្នំ, មា មេ អាជីវោ ភិជ្ជី’តិ អាជីវភេទភយា តំ ភេសជ្ជំ បជហិ ន ឧបជីវិ។ ឯវម្បិ វចីវិញ្ញត្តិ សាវជ្ជា, តាយ ច វិញ្ញាបិតំ អរិយា ន បរិភុញ្ជន្តិ។ សោ ច បុគ្គលោ អរិយានំ សមយេ ឱញ្ញាតោ ហោតិ ហីឡិតោ ខីឡិតោ គរហិតោ បរិភូតោ អចិត្តីកតោ, ភិន្នាជីវោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ។

“កតមា វចីវិញ្ញត្តិ អនវជ្ជា? ឥធ, មហារាជ, ភិក្ខុ សតិ បច្ចយេ ភេសជ្ជំ វិញ្ញាបេតិ ញាតិបវារិតេសុ កុលេសុ, អយំ វចីវិញ្ញត្តិ អនវជ្ជា, តាយ ច វិញ្ញាបិតំ អរិយា បរិភុញ្ជន្តិ, សោ ច បុគ្គលោ អរិយានំ សមយេ វណ្ណិតោ ហោតិ ថោមិតោ បសត្ថោ, បរិសុទ្ធាជីវោត្វេវ សង្ខំ គច្ឆតិ, អនុមតោ តថាគតេហិ អរហន្តេហិ សម្មាសម្ពុទ្ធេហិ។

“យំ បន, មហារាជ, តថាគតោ កសិភារទ្វាជស្ស ព្រាហ្មណស្ស ភោជនំ បជហិ [បជហតិ (ក.)], តំ អាវេឋនវិនិវេឋនកឌ្ឍននិគ្គហប្បដិកម្មេន និព្ពត្តិ, តស្មា តថាគតោ តំ បិណ្ឌបាតំ បដិក្ខិបិ ន ឧបជីវី”តិ។

“សព្ពកាលំ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតេ ភុញ្ជមានេ ទេវតា ទិព្ពំ ឱជំ បត្តេ អាកិរន្តិ, ឧទាហុ ‘សូករមទ្ទវេ ច មធុបាយាសេ ចា’តិ ទ្វីសុ យេវ បិណ្ឌបាតេសុ អាកិរិំសូ”តិ? “សព្ពកាលំ, មហារាជ, តថាគតេ ភុញ្ជមានេ ទេវតា ទិព្ពំ ឱជំ គហេត្វា ឧបតិដ្ឋិត្វា ឧទ្ធដុទ្ធដេ អាលោបេ អាកិរន្តិ។

“យថា, មហារាជ, រញ្ញោ សូទោ រញ្ញោ ភោជនំ ភុញ្ជន្តស្ស សូបំ គហេត្វា កពឡេ កពឡេ សូបំ អាកិរតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សព្ពកាលំ តថាគតេ ភុញ្ជមានេ ទេវតា ទិព្ពំ ឱជំ គហេត្វា ឧបតិដ្ឋិត្វា ឧទ្ធដុទ្ធដេ អាលោបេ ទិព្ពំ ឱជំ អាកិរន្តិ។ វេរញ្ជាយម្បិ, មហារាជ, តថាគតស្ស សុក្ខយវបុលកេ [សុក្ខយវមូលកេ (ក.)] ភុញ្ជន្តស្ស ទេវតា ទិព្ពេន ឱជេន តេមេត្វា តេមេត្វា ឧបសំហរិំសុ, តេន តថាគតស្ស កាយោ ឧបចិតោ អហោសី”តិ។ “លាភា វត, ភន្តេ នាគសេន, តាសំ ទេវតានំ, យា តថាគតស្ស សរីរបដិជគ្គនេ សតតំ សមិតំ ឧស្សុក្កមាបន្នា។ សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

កាឆាកិកឹតកោះតកកឆាបញ្ញោ តចរយា៉

១០៉ ឆយ្ខុងេរសតាយ អេប្យាឃ្សុក្កបញ្ញោ

១០៉ “ភន្តេ តាកេរត, ត្សេយ្រកលាឆ ‘តឆាកេតត ចត្ហុិ ច អរង្គេស្សុឃ្យ្យិ កប្យាត់ រតរហេស្សុត ច ឲុត្ត្តេរ រន្ត្ត្ញាតតាកាល់ បរិបិឋិតំ យហេតា ឌតកាឃស្ស រយុទ្ធុរលាឃា’តិ៉ ប្ស ច ‘រន្ត្ត្ញាតំ បត្តស្ស អេប្យាឃ្សុក្កតាឃ ជិត្តំ តយិ, តេភា ឆយ្ខុងេរសតាឃា’តិ៉

“ឃឆា តាយ, ភន្តេ តាកេរត, ព្ហស្សារេរា ចា ព្ហស្សារេត្តចាឃឹ ចា ពាហុរេ ឌិចរេ រក្ខាយត្វាឃ ឬបិរត់ និក្លិត្វា រយ្សេត្ត យហាឃុឆ្ឆ ខ្ចសេក្កឃ្យ, ឲចរេច លោ, ភន្តេ តាកេរត, តឆាកេតត ចត្ហុិ ច អរង្គេស្សុឃ្យ្យិ កប្យាត់ រតរហេស្សុត ច ឲុត្ត្តេរ រន្ត្ត្ញាតតាកាល់ បរិបិរេចត្វា យហេតា ឌតកាឃស្ស រយុទ្ធុរលាឃ រន្ត្ត្ញាតំ បេត្តត ឆយ្ខុងេរសតាឃ ខ្ចសក្កិតំ៉

“ឃឆា ចា បត, ភន្តេ តាកេរត, យល្លេា ចា យល្លេត្តចាឃឹ ចា ពាហុរេ ឌិចរេ តិន្ត្ត្ឆិ និក្លិត្វា រយ្សេត្ត យល្លឃុឆ្ឆ ខ្ចសេក្កឃ្យ, ឲចរេច លោ, ភន្តេ តាកេរត, តឆាកេតត ចត្ហុិ ច អរង្គេស្សុឃ្យ្យិ កប្យាត់ រតរហេស្សុត ច ឲុត្ត្តេរ រន្ត្ត្ញាតតាកាល់ បរិបិរេចត្វា យហេតា ឌតកាឃស្ស រយុទ្ធុរលាឃ រន្ត្ត្ញាតំ បេត្តត ឆយ្ខុងេរសតាឃ ខ្ចសក្កិតំ៉

“កាំ ត្ លោ, ភន្តេ តាកេរត, តឆាកេតត ភឃា ខ្ចសក្កិតំ, ឬកាហ្ អបិកេដតាឃ ខ្ចសក្កិតំ, ឬកាហ្ ក្ខុិលតាឃ ខ្ចសក្កិតំ, ឬកាហ្ អសន្ត្ត្ញាតាឃ ខ្ចសក្កិតំ, កាំ តត្ត ការល់, ព្ហឈ្ឃេ យ ត្តំ ការល់ ទ្វាហិ កន្លាចិតរលាឃ៉ ឃឌិ, ភន្តេ តាកេរត, តឆាកេតត ចត្ហុិ ច អរង្គេស្សុឃ្យ្យិ កប្យាត់ រតរហេស្សុត ច ឲុត្ត្តេរ រន្ត្ត្ញាតតាកាល់ បរិបិឋិតំ យហេតា ឌតកាឃស្ស រយុទ្ធុរលាឃ, តេត ហិ ‘រន្ត្ត្ញាតំ បត្តស្ស អេប្យាឃ្សុក្កតាឃ ជិត្តំ តយិ, តេភា ឆយ្ខុងេរសតាឃា’តិ ឃំ ចចត់, តំ យិន្ឆា៉ ឃឌិ រន្ត្ត្ញាតំ បត្តស្ស អេប្យាឃ្សុក្កតាឃ ជិត្តំ តយិ តេភា ឆយ្ខុងេរសតាឃ, តេត ហិ ‘តឆាកេតត ចត្ហុិ ច អរង្គេស្សុឃ្យ្យិ កប្យាត់ រតរហេស្សុត ច ឲុត្ត្តេរ រន្ត្ត្ញាតតាកាល់ បរិបិឋិតំ យហេតា ឌតកាឃស្ស រយុទ្ធុរលាឃា’តិ តយិ ចចត់ យិន្ឆា៉ អឃយិ ឬភេតា កោះដិកោ បញ្ញោ កយ៊ឹគេរា ក្ខុិក្តេស្តេជា តចាត្សប្សេត្តា, តេរា តឃា តិន្ត្តាហិតេន្ត្តា”តិ៉

“បរិបិឋិតន្ត្តា, យហារាឌ, តឆាកេតត ចត្ហុិ ច អរង្គេស្សុឃ្យ្យិ កប្យាត់ រតរហេស្សុត ច ឲុត្ត្តេរ រន្ត្ត្ញាតតាកាល់ យហេតា ឌតកាឃស្ស រយុទ្ធុរលាឃ, បត្តរន្ត្ត្ញាតស្ស ច អេប្យាឃ្សុក្កតាឃ ជិត្តំ តយិ, តេភា ឆយ្ខុងេរសតាឃ៉ តន្ត្តា បត ឆយ្ខុស្ស កយ៊ឹគេតិប្សលក្ខុខ្មរក្សេត្សេពាលិឆស្សុល្យយក្សប្យដិរេចឆតំ រត្តាភន្ត្តា អាលឃារាយតំ រក្កាឃឌិដ្ឋិឃា ចញ្ញហស្សុក្កហិតតន្ត្តា ជិស្វា ‘កាំ ត្ លោ, កឆំ ត្ លោ’តិ អេប្យាឃ្សុក្កតាឃ ជិត្តំ តយិ, តេភា ឆយ្ខុងេរសតាឃ, រត្តាត់ បដិរេចឆិត្តតយាតរំ តឃរេចតំ៉

“យថា, មហារាជ, ភិសក្កោ សល្លកត្តោ អនេកព្យាធិបរិបីឡិតំ នរំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ ចិន្តយតិ ‘កេន នុ ខោ ឧបក្កមេន កតមេន វា ភេសជ្ជេន ឥមស្ស ព្យាធិ វូបសមេយ្យា’តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតស្ស សព្ពកិលេសព្យាធិបរិបីឡិតំ ជនំ ធម្មស្ស ច គម្ភីរនិបុណទុទ្ទសទុរនុពោធសុខុមទុប្បដិវេធតំ ទិស្វា ‘កិំ នុ ខោ, កថំ នុ ខោ’តិ អប្បោស្សុក្កតាយ ចិត្តំ នមិ, នោ ធម្មទេសនាយ, សត្តានំ បដិវេធចិន្តនមានសំ យេវេតំ។

“យថា, មហារាជ, រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស ទោវារិកអនីកដ្ឋបារិសជ្ជនេគមភដពល [ពលត្ថ (សី. បី.)] អមច្ចរាជញ្ញរាជូបជីវិនេ ជនេ ទិស្វា ឯវំ ចិត្តមុប្បជ្ជេយ្យ ‘កិំ នុ ខោ, កថំ នុ ខោ ឥមេ សង្គណ្ហិស្សាមី’តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតស្ស ធម្មស្ស គម្ភីរនិបុណទុទ្ទសទុរនុពោធសុខុមទុប្បដិវេធតំ ទិស្វា សត្តានញ្ច អាលយារាមតំ សក្កាយទិដ្ឋិយា គាឡ្ហំ សុគ្គហិតតំ ទិស្វា ‘កិំ នុ ខោ, កថំ នុ ខោ’តិ អប្បោស្សុក្កតាយ ចិត្តំ នមិ, នោ ធម្មទេសនាយ, សត្តានំ បដិវេធចិន្តនមានសំ យេវេតំ។

“អបិ ច, មហារាជ, សព្ពេសំ តថាគតានំ ធម្មតា ឯសា, យំ ព្រហ្មុនា អាយាចិតា ធម្មំ ទេសេន្តិ។ តត្ថ បន កិំ ការណំ? យេ តេន សមយេន មនុស្សា តាបសបរិព្ពាជកា សមណព្រាហ្មណា, សព្ពេតេ ព្រហ្មទេវតា ហោន្តិ ព្រហ្មគរុកា ព្រហ្មបរាយណា, តស្មា តស្ស ពលវតោ យសវតោ ញាតស្ស បញ្ញាតស្ស ឧត្តរស្ស អច្ចុគ្គតស្ស ឱនមនេន សទេវកោ លោកោ ឱនមិស្សតិ ឱកប្បេស្សតិ អធិមុច្ចិស្សតីតិ ឥមិនា ច, មហារាជ, ការណេន តថាគតា ព្រហ្មុនា អាយាចិតា ធម្មំ ទេសេន្តិ។

“យថា, មហារាជ, កោចិ រាជា វា រាជមហាមត្តោ វា យស្ស ឱនមតិ អបចិតិំ ករោតិ, ពលវតរស្ស តស្ស ឱនមនេន អវសេសា ជនតា ឱនមតិ អបចិតិំ ករោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ព្រហ្មេ ឱនមិតេ តថាគតានំ សទេវកោ លោកោ ឱនមិស្សតិ, បូជិតបូជកោ មហារាជ, លោកោ, តស្មា សោ ព្រហ្មា សព្ពេសំ តថាគតានំ អាយាចតិ ធម្មទេសនាយ, តេន ច ការណេន តថាគតា ព្រហ្មុនា អាយាចិតា ធម្មំ ទេសេន្តី”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, សុនិព្ពេឋិតោ បញ្ហោ, អតិភទ្រកំ វេយ្យាករណំ, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ធម្មទេសនាយ អប្បោស្សុក្កបញ្ហោ ទសមោ។

១១. អាចរិយានាចរិយបញ្ហោ

១១. “ភន្តេ, នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា –

“‘ន មេ អាចរិយោ អត្ថិ, សទិសោ មេ ន វិជ្ជតិ;

សទេវកស្មិំ លោកស្មិំ, នត្ថិ មេ បដិបុគ្គលោ’តិ [មហាវ។ ១១]។

“បុន ច ភណិតំ ‘ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, អាឡារោ កាលាមោ អាចរិយោ មេ សមានោ អន្តេវាសិំ មំ សមានំ អត្តនា សមសមំ ឋបេសិ, ឧឡារាយ ច មំ បូជាយ បូជេសី’តិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតេន ភណិតំ ‘ន មេ អាចរិយោ អត្ថិ, សទិសោ មេ ន វិជ្ជតិ។ សទេវកស្មិំ លោកស្មិំ, នត្ថិ មេ បដិបុគ្គលោ’តិ, តេន ហិ ‘ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, អាឡារោ កាលាមោ អាចរិយោ មេ សមានោ អន្តេវាសិំ មំ សមានំ អត្តនា សមសមំ ឋបេសី’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា។ យទិ តថាគតេន ភណិតំ ‘ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, អាឡារោ កាលាមោ អាចរិយោ មេ សមានោ អន្តេវាសិំ មំ សមានំ អត្តនា សមសមំ ឋបេសី’តិ, តេន ហិ ‘ន មេ អាចរិយោ អត្ថិ, សទិសោ មេ ន វិជ្ជតិ។ សទេវកស្មិំ លោកស្មិំ, នត្ថិ មេ បដិបុគ្គលោ’តិ តម្បិ វចនំ មិច្ឆា។ អយម្បិ ឧភតោ កោដិកោ បញ្ហោ តវានុប្បត្តោ, សោ តយា និព្ពាហិតព្ពោ”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ , មហារាជ, តថាគតេន ‘ន មេ អាចរិយោ អត្ថិ, សទិសោ មេ ន វិជ្ជតិ។ សទេវកស្មិំ លោកស្មិំ, នត្ថិ មេ បដិបុគ្គលោ’តិ, ភណិតញ្ច ‘ឥតិ ខោ, ភិក្ខវេ, អាឡារោ កាលាមោ អាចរិយោ មេ សមានោ អន្តេវាសិំ មំ សមានំ អត្តនា សមសមំ ឋបេសិ, ឧឡារាយ ច មំ បូជាយ បូជេសី’តិ។

“តញ្ច បន វចនំ បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ អាចរិយភាវំ សន្ធាយ ភាសិតំ។

‘បញ្ចិមេ, មហារាជ, បុព្ពេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្ស សតោ អាចរិយា, យេហិ អនុសិដ្ឋោ ពោធិសត្តោ តត្ថ តត្ថ ទិវសំ វីតិនាមេសិ។ កតមេ បញ្ច? យេ តេ, មហារាជ, អដ្ឋ ព្រាហ្មណា ជាតមត្តេ ពោធិសត្តេ លក្ខណានិ បរិគណ្ហិំសុ, សេយ្យថីទំ, រាមោ ធជោ លក្ខណោ មន្តី យញ្ញោ សុយាមោ សុភោជោ សុទត្តោតិ។ តេ តស្ស សោត្ថិំ បវេទយិត្វា រក្ខាកម្មំ អកំសុ, តេ ច បឋមំ អាចរិយា។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ពោធិសត្តស្ស បិតា សុទ្ធោទនោ រាជា យំ តេន សមយេន អភិជាតំ ឧទិច្ចជាតិមន្តំ បទកំ វេយ្យាករណំ ឆឡង្គវន្តំ សព្ពមិត្តំ នាម ព្រាហ្មណំ ឧបនេត្វា សោវណ្ណេន ភិង្ការេន [ភិង្គារេន (សី។ បី។)] ឧទកំ ឱណោជេត្វា ‘ឥមំ កុមារំ សិក្ខាបេហី’តិ អទាសិ, អយំ ទុតិយោ អាចរិយោ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, យា សា ទេវតា ពោធិសត្តំ សំវេជេសិ, យស្សា វចនំ សុត្វា ពោធិសត្តោ សំវិគ្គោ ឧព្ពិគ្គោ តស្មិំ យេវ ខណេ នេក្ខម្មំ និក្ខមិត្វា បព្ពជិ, អយំ តតិយោ អាចរិយោ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, អាឡារោ កាលាមោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ អាចិក្ខិ, អយំ ចតុត្ថោ អាចរិយោ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ឧទកោ រាមបុត្តោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនស្ស បរិកម្មំ អាចិក្ខិ [អាចិក្ខតិ (ក។)], អយំ បញ្ចមោ អាចរិយោ។

ឥមេ ខោ, មហារាជ, បុព្វេវ សម្ពោធា អនភិសម្ពុទ្ធស្ស ពោធិសត្តស្សេវ សតោ បញ្ច អាចរិយា។ តេ ច បន អាចរិយា លោកិយេ ធម្មេ។ ឥមស្មិំ បន, មហារាជ, លោកុត្តរេ ធម្មេ សព្វញ្ញុតញ្ញាណប្បដិវេធាយ នត្ថិ តថាគតស្ស អនុត្តរោ អនុសាសកោ, សយម្ភូ, មហារាជ, តថាគតោ អនាចរិយកោ, តស្មា ការណា តថាគតោ អាហ ‘ន មេ អាចរិយោ អត្ថិ, សទិសោ មេ ន វិជ្ជតិ។ សទេវកស្មិំ លោកស្មិំ, នត្ថិ មេ បដិបុគ្គលោ’តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

អាចរិយានាចរិយបញ្ហោ ទ្វាទសមោ។

សន្ថវវគ្គោ បញ្ចមោ។

ឥមស្មិំ វគ្គេ ទ្វាទស បញ្ហា។

មេណ្ឌកបញ្ហោ និដ្ឋិតោ។

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៥។ អនុមានបញ្ហោ

១។ ពុទ្ធវគ្គោ

១។ ទ្វិន្នំ ពុទ្ធានំ អនុប្បជ្ជមានបញ្ហោ

១។ “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា ‘អដ្ឋានមេតំ, ភិក្ខវេ, អនវកាសោ, យំ ឯកិស្សា លោកធាតុយា ទ្វេ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា អបុព្ពំ អចរិមំ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, នេតំ ឋានំ វិជ្ជតី’តិ។ ទេសេន្តា ច, ភន្តេ នាគសេន, សព្ពេបិ តថាគតា សត្តតិំស ពោធិបក្ខិយធម្មេ ទេសេន្តិ, កថយមានា ច ចត្តារិ អរិយសច្ចានិ កថេន្តិ, សិក្ខាបេន្តា ច តីសុ សិក្ខាសុ សិក្ខាបេន្តិ, អនុសាសមានា ច អប្បមាទប្បដិបត្តិយំ អនុសាសន្តិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, សព្ពេសម្បិ តថាគតានំ ឯកា ទេសនា ឯកា កថា ឯកា សិក្ខា ឯកា អនុសិដ្ឋិ, កេន ការណេន ទ្វេ តថាគតា ឯកក្ខណេ នុប្បជ្ជន្តិ? ឯកេនបិ តាវ ពុទ្ធុប្បាទេន អយំ លោកោ ឱភាសជាតោ, យទិ ទុតិយោ ពុទ្ធោ ភវេយ្យ, ទ្វិន្នំ បភាយ អយំ លោកោ ភិយ្យោសោមត្តាយ ឱភាសជាតោ ភវេយ្យ, ឱវទមានា ច ទ្វេ តថាគតា សុខំ ឱវទេយ្យុំ, អនុសាសមានា ច សុខំ អនុសាសេយ្យុំ, តត្ថ មេ ការណំ ព្រូហិ, យថាហំ និស្សំសយោ ភវេយ្យ”ន្តិ។

“អយំ, មហារាជ, ទសសហស្សី លោកធាតុ ឯកពុទ្ធធារណី, ឯកស្សេវ តថាគតស្ស គុណំ ធារេតិ, យទិ ទុតិយោ ពុទ្ធោ ឧប្បជ្ជេយ្យ, នាយំ ទសសហស្សី លោកធាតុ ធារេយ្យ, ចលេយ្យ កម្បេយ្យ នមេយ្យ ឱនមេយ្យ វិនមេយ្យ វិកិរេយ្យ វិធមេយ្យ វិទ្ធំសេយ្យ, ន ឋានមុបគច្ឆេយ្យ។

“យថា, មហារាជ, នាវា ឯកបុរិសសន្ធារណី [ឯកបុរិសសន្តារណី (សី។ បី។)] ភវេយ្យ, ឯកស្មិំ បុរិសេ អភិរូឡ្ហេ សា នាវា សមុបាទិកា [សមុទកា (ក។)] ភវេយ្យ។ អថ ទុតិយោ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ តាទិសោ អាយុនា វណ្ណេន វយេន បមាណេន កិសថូលេន សព្ពង្គបច្ចង្គេន, សោ តំ នាវំ អភិរូហេយ្យ, អបិ នុ សា, មហារាជ, នាវា ទ្វិន្នម្បិ ធារេយ្យា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, ចលេយ្យ កម្បេយ្យ នមេយ្យ ឱនមេយ្យ វិនមេយ្យ វិកិរេយ្យ វិធមេយ្យ វិទ្ធំសេយ្យ, ន ឋានមុបគច្ឆេយ្យ, ឱសីទេយ្យ ឧទកេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អយំ ទសសហស្សី លោកធាតុ ឯកពុទ្ធធារណី, ឯកស្សេវ តថាគតស្ស គុណំ ធារេតិ, យទិ ទុតិយោ ពុទ្ធោ ឧប្បជ្ជេយ្យ, នាយំ ទសសហស្សី លោកធាតុ ធារេយ្យ, ចលេយ្យ កម្បេយ្យ នមេយ្យ ឱនមេយ្យ វិនមេយ្យ វិកិរេយ្យ វិធមេយ្យ វិទ្ធំសេយ្យ, ន ឋានមុបគច្ឆេយ្យ។

“យថា វា បន, មហារាជ, បុរិសោ យាវទត្ថំ ភោជនំ ភុញ្ជេយ្យ ឆាទេន្តំ យាវ កណ្ឋមភិបូរយិត្វា, សោ ធាតោ បីណិតោ បរិបុណ្ណោ និរន្តរោ តន្ទិកតោ អនោនមិតទណ្ឌជាតោ បុនទេវ តត្តកំ ភោជនំ ភុញ្ជេយ្យ, អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, បុរិសោ សុខិតោ ភវេយ្យា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, សកិំ ភុត្តោវ មរេយ្យា”តិ [ភុត្តោ មរេយ្យាតិ (ក។)]។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អយំ ទសសហស្សី

លោកធាតុ ឯកពុទ្ធធារណី, ឯកស្សេវ តថាគតស្ស គុណំ ធារេតិ, យទិ ទុតិយោ ពុទ្ធោ ឧប្បជ្ជេយ្យ, នាយំ ទសសហស្សី លោកធាតុ ធារេយ្យ, ចលេយ្យ កម្បេយ្យ នមេយ្យ ឱនមេយ្យ វិនមេយ្យ វិកិរេយ្យ វិធមេយ្យ វិទ្ធំសេយ្យ, ន ឋានមុបគច្ឆេយ្យា”តិ។

“កិំ នុ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, អតិធម្មភារេន បឋវី ចលតី”តិ? “ឥធ, មហារាជ, ទ្វេ សកដា រតនបរិបូរិតា ភវេយ្យុំ យាវ មុខសមា, ឯកស្មា សកដតោ រតនំ គហេត្វា ឯកស្មិំ សកដេ អាកិរេយ្យុំ, អបិ នុ ខោ តំ, មហារាជ, សកដំ ទ្វិន្នម្បិ សកដានំ រតនំ ធារេយ្យា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, នាភិបិ តស្ស ផលេយ្យ, អរាបិ តស្ស ភិជ្ជេយ្យុំ, នេមិបិ តស្ស ឱបតេយ្យ, អក្ខោបិ តស្ស ភិជ្ជេយ្យា”តិ។ “កិំ នុ ខោ, មហារាជ, អតិរតនភារេន សកដំ ភិជ្ជតី”តិ? “អាម, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អតិធម្មភារេន បឋវី ចលតិ។

“អបិ ច, មហារាជ, ឥមំ ការណំ ពុទ្ធពលបរិទីបនាយ ឱសារិតំ។ អញ្ញម្បិ តត្ថ អភិរូបំ ការណំ សុណោហិ, យេន ការណេន ទ្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯកក្ខណេ នុប្បជ្ជន្តិ។ យទិ, មហារាជ, ទ្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯកក្ខណេ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, តេសំ បរិសាយ វិវាទោ ឧប្បជ្ជេយ្យ ‘តុម្ហាកំ ពុទ្ធោ, អម្ហាកំ ពុទ្ធោ’តិ, ឧភតោ បក្ខជាតា ភវេយ្យុំ, យថា, មហារាជ, ទ្វិន្នំ ពលវាមច្ចានំ បរិសាយ វិវាទោ ឧប្បជ្ជេយ្យ ‘តុម្ហាកំ អមច្ចោ, អម្ហាកំ អមច្ចោ’តិ, ឧភតោ បក្ខជាតា ហោន្តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យទិ ទ្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯកក្ខណេ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, តេសំ បរិសាយ វិវាទោ ឧប្បជ្ជេយ្យ ‘តុម្ហាកំ ពុទ្ធោ, អម្ហាកំ ពុទ្ធោ’តិ, ឧភតោ បក្ខជាតា ភវេយ្យុំ។ ឥទំ តាវ, មហារាជ, ឯកំ ការណំ, យេន ការណេន ទ្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯកក្ខណេ នុប្បជ្ជន្តិ។

“អបរម្បិ, មហារាជ, ឧត្តរិំ ការណំ សុណោហិ, យេន ការណេន ទ្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯកក្ខណេ នុប្បជ្ជន្តិ។ យទិ, មហារាជ, ទ្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯកក្ខណេ ឧប្បជ្ជេយ្យុំ, ‘អគ្គោ ពុទ្ធោ’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា ភវេយ្យ, ‘ជេដ្ឋោ ពុទ្ធោ’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា ភវេយ្យ, ‘សេដ្ឋោ ពុទ្ធោ’តិ, ‘វិសិដ្ឋោ ពុទ្ធោ’តិ, ‘ឧត្តមោ ពុទ្ធោ’តិ, ‘បវរោ ពុទ្ធោ’តិ, ‘អសមោ ពុទ្ធោ’តិ, ‘អសមសមោ ពុទ្ធោ’តិ, ‘អប្បដិមោ ពុទ្ធោ’តិ, ‘អប្បដិភាគោ ពុទ្ធោ’តិ, ‘អប្បដិបុគ្គលោ ពុទ្ធោ’តិ យំ វចនំ, តំ មិច្ឆា ភវេយ្យ។ ឥទម្បិ ខោ ត្វំ, មហារាជ, ការណំ អត្ថតោ សម្បដិច្ឆ, យេន ការណេន ទ្វេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ឯកក្ខណេ នុប្បជ្ជន្តិ។

“អបិ ច ខោ, មហារាជ, ពុទ្ធានំ ភគវន្តានំ សភាវបកតិ ឯសា, យំ ឯកោយេវ ពុទ្ធោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ។ កស្មា ការណា? មហន្តតាយ សព្ពញ្ញុពុទ្ធគុណានំ។ អញ្ញម្បិ, មហារាជ, យំ លោកេ មហន្តំ, តំ ឯកំយេវ ហោតិ។ បឋវី, មហារាជ, មហន្តី, សា ឯកាយេវ។ សាគរោ មហន្តោ, សោ ឯកោយេវ។ សិនេរុ គិរិរាជា មហន្តោ, សោ ឯកោយេវ។ អាកាសោ មហន្តោ, សោ ឯកោយេវ។ សក្កោ មហន្តោ, សោ ឯកោយេវ។ មារោ មហន្តោ, សោ ឯកោយេវ។ មហាព្រហ្មា មហន្តោ, សោ ឯកោយេវ។ តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ មហន្តោ, សោ ឯកោយេវ លោកស្មិំ។ យត្ថ តេ ឧប្បជ្ជន្តិ, តត្ថ អញ្ញស្ស ឱកាសោ ន ហោតិ, តស្មា, មហារាជ, តថាគតោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ឯកោយេវ លោកស្មិំ ឧប្បជ្ជតី”តិ។

“សុកថិតោ, ភន្តេ នាគសេន, បញ្ហោ ឱបម្មេហិ ការណេហិ។ អនិបុណោបេតំ សុត្វា អត្តមនោ ភវេយ្យ, កិំ បន មាទិសោ មហាបញ្ញោ។

សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ទ្វិន្នំ ពុទ្ធានំ អនុប្បជ្ជមានបញ្ហោ បឋមោ។

១។ គោតមិវត្ថទានបញ្ហោ

១។ “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា មាតុច្ឆាយ មហាបជាបតិយា គោតមិយា វស្សិកសាដិកាយ ទីយមានាយ ‘សង្ឃេ គោតមិ ទេហិ, សង្ឃេ តេ ទិន្នេ អហញ្ចេវ បូជិតោ ភវិស្សាមិ សង្ឃោ ចា’តិ។ កិំ នុ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតោ សង្ឃរតនតោ ន ភារិកោ ន គរុកោ ន ទក្ខិណេយ្យោ, យំ តថាគតោ សកាយ មាតុច្ឆាយ សយំ បិញ្ជិតំ [បិញ្ឆិតំ (សី។ បី។)] សយំ លុញ្ចិតំ សយំ បោថិតំ សយំ កន្តិតំ សយំ វាយិតំ វស្សិកសាដិកំ អត្តនោ ទីយមានំ សង្ឃស្ស ទាបេសិ។ យទិ, ភន្តេ នាគសេន, តថាគតោ សង្ឃរតនតោ ឧត្តរោ ភវេយ្យ អធិកោ វា វិសិដ្ឋោ វា, ‘មយិ ទិន្នេ មហប្ផលំ ភវិស្សតី’តិ ន តថាគតោ មាតុច្ឆាយ សយំ បិញ្ជិតំ សយំ លុញ្ចិតំ សយំ បោថិតំ វស្សិកសាដិកំ សង្ឃេ ទាបេយ្យ, យស្មា ច ខោ ភន្តេ នាគសេន តថាគតោ អត្តានំ ន បត្តីយតិ [ន បត្ថីយតិ (សី។ បី។)] ន ឧបនិស្សយតិ, តស្មា តថាគតោ មាតុច្ឆាយ តំ វស្សិកសាដិកំ សង្ឃស្ស ទាបេសី”តិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា មាតុច្ឆាយ មហាបជាបតិយា គោតមិយា វស្សិកសាដិកាយ ទីយមានាយ ‘សង្ឃេ គោតមិ ទេហិ, សង្ឃេ តេ ទិន្នេ អហញ្ចេវ បូជិតោ ភវិស្សាមិ សង្ឃោ ចា’តិ។ តំ បន ន អត្តនោ បដិមាននស្ស អវិបាកតាយ ន អទក្ខិណេយ្យតាយ, អបិ ច ខោ, មហារាជ, ហិតត្ថាយ អនុកម្បាយ អនាគតមទ្ធានំ សង្ឃោ មមច្ចយេន ចិត្តីកតោ ភវិស្សតីតិ វិជ្ជមានេ យេវ គុណេ បរិកិត្តយន្តោ ឯវមាហ ‘សង្ឃេ គោតមិ ទេហិ, សង្ឃេ តេ ទិន្នេ អហញ្ចេវ បូជិតោ ភវិស្សាមិ សង្ឃោ ចា’តិ។

“យថា, មហារាជ, បិតា ធរមានោយេវ អមច្ចភដពលទោវារិកអនីកដ្ឋបារិសជ្ជជនមជ្ឈេ រញ្ញោ សន្តិកេ បុត្តស្ស វិជ្ជមានំ យេវ គុណំ បកិត្តេតិ [បរិកិត្តេតិ (ក។)] ‘ឥធ ឋបិតោ អនាគតមទ្ធានំ ជនមជ្ឈេ បូជិតោ ភវិស្សតី’តិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ ហិតត្ថាយ អនុកម្បាយ អនាគតមទ្ធានំ សង្ឃោ មមច្ចយេន ចិត្តីកតោ ភវិស្សតីតិ វិជ្ជមានេ យេវ គុណេ បកិត្តយន្តោ ឯវមាហ ‘សង្ឃេ គោតមិ ទេហិ, សង្ឃេ តេ ទិន្នេ អហញ្ចេវ បូជិតោ ភវិស្សាមិ សង្ឃោ ចា’តិ។

“ន ខោ, មហារាជ, តាវតកេន វស្សិកសាដិកានុប្បទានមត្តកេន សង្ឃោ តថាគតតោ អធិកោ នាម ហោតិ វិសិដ្ឋោ វា។ យថា, មហារាជ, មាតាបិតរោ បុត្តានំ ឧច្ឆាទេន្តិ បរិមទ្ទន្តិ នហាបេន្តិ សម្ពាហេន្តិ, អបិ នុ ខោ, មហារាជ, តាវតកេន ឧច្ឆាទនបរិមទ្ទននហាបនសម្ពាហនមត្តកេន ‘បុត្តោ មាតាបិតូហិ អធិកោ នាម ហោតិ វិសិដ្ឋោ វា’តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, អកាមករណីយា ភន្តេ បុត្តា មាតាបិតូនំ, តស្មា មាតាបិតរោ បុត្តានំ ឧច្ឆាទនបរិមទ្ទននហាបនសម្ពាហនំ ករោន្តី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ន តាវតកេន វស្សិកសាដិកានុប្បទានមត្តកេន សង្ឃោ តថាគតតោ អធិកោ នាម ហោតិ វិសិដ្ឋោ វាតិ។ អបិ ច តថាគតោ

អកាមករណីយំ ករោន្តា មាតុច្ឆាយ តំ វស្សិកសាដិកំ សង្ឃស្ស ទាបេសិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, កោចិទេវ បុរិសោ រញ្ញោ រូបិយំ អាហរេយ្យ, តំ រាជា រូបិយំ អញ្ញតរស្ស ភដស្ស វា ពលស្ស វា សេនាបតិស្ស វា បុរោហិតស្ស វា ទទេយ្យ។ អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, បុរិសោ តាវតកេន រូបិយបដិលាភមត្តកេន រញ្ញា អធិកោ នាម ហោតិ វិសិដ្ឋោ វា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, រាជភត្តិកោ, ភន្តេ, សោ បុរិសោ រាជុបជីវី, តដ្ឋានេ ឋបេន្តោ រាជា រូបិយំ ទេតី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ន តាវតកេន វស្សិកសាដិកានុប្បទានមត្តកេន សង្ឃោ តថាគតតោ អធិកោ នាម ហោតិ វិសិដ្ឋោ វា, អថ ខោ តថាគតភត្តិកោ តថាគតុបជីវី។ តដ្ឋានេ ឋបេន្តោ តថាគតោ សង្ឃស្ស វស្សិកសាដិកំ ទាបេសិ។

“អបិ ច, មហារាជ, តថាគតស្ស ឯវំ អហោសិ ‘សភាវបដិបូជនីយោ សង្ឃោ, មម សន្តកេន សង្ឃំ បដិបូជេយ្យាមី’តិ សង្ឃស្ស វស្សិកសាដិកំ ទាបេសិ, ន, មហារាជ, តថាគតោ អត្តនោ យេវ បដិបូជនំ វណ្ណេតិ, អថ ខោ យេ លោកេ បដិបូជនារហា, តេសម្បិ តថាគតោ បដិបូជនំ វណ្ណេតិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន មជ្ឈិមនិកាយវរលញ្ឆកេ ធម្មទាយាទធម្មបរិយាយេ អប្បិច្ឆប្បដិបត្តិំ បកិត្តយមានេន ‘អសុ មេវ មេ បុរិមោ ភិក្ខុ បុជ្ជតរោ ច បាសំសតរោ ចា’តិ។ “នត្ថិ, មហារាជ, ភវេសុ កោចិ សត្តោ តថាគតតោ ទក្ខិណេយ្យោ វា ឧត្តរោ វា អធិកោ វា វិសិដ្ឋោ វា, តថាគតោវ ឧត្តរោ អធិកោ វិសិដ្ឋោ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, សំយុត្តនិកាយវរេ មាណវគាមិកេន ទេវបុត្តេន ភគវតោ បុរតោ ឋត្វា ទេវមនុស្សមជ្ឈេ—

“‘វិបុលោ រាជគហីយានំ [រាជគហិកានំ (ក។) សំ។ និ។ ១។១១១ បស្សិតព្ពំ], គិរិ សេដ្ឋោ បវុច្ចតិ;

សេតោ ហិមវតំ សេដ្ឋោ, អាទិច្ចោ អឃគាមិនំ។

“‘សមុទ្ទោ ឧទធិនំ សេដ្ឋោ, នក្ខត្តានញ្ច ចន្ទិមា;

សទេវកស្ស លោកស្ស, ពុទ្ធោ អគ្គោ បវុច្ចតី’តិ។

“តា ខោ បនេតា, មហារាជ, មាណវគាមិកេន ទេវបុត្តេន គាថា សុគីតា ន ទុគ្គីតា, សុភាសិតា ន ទុព្ភាសិតា, អនុមតា ច ភគវតា, ននុ, មហារាជ, ថេរេនបិ សារិបុត្តេន ធម្មសេនាបតិនា ភណិតំ –

“‘ឲ្រកា យរតាបរសារគា; សរណកាយតយប្ចលិបណារយា ចា;

ក្ហឫ្យហរត តារឃិតុំ, យារពាលតិរ្ទុគរត ត្បុរផ្គ’តិៈ

“ភកចតា ច ភលិតំ រគចាតិរគរចត ‘ឲ្យកបុក្កុរលិ, ភិក្លូរច, រលិរក ក្ហបុប្ជយារតា ក្ហបុប្ជតិ ពាហុជតហិតាឃ ពាហុជតសុចាឃ រលិកាតុកយ្យាឃ អត្ថាឃ ហិតាឃ សុចាឃ រគចយតុស្សាតំៈ កតរយា ឲ្យកបុក្កុរលិ? តថាករតា អរហំ សម្មាសម្ពុរទ្ធា...រប...
រគចយតុស្សាត’”ត្តិៈ “សាធុ, ភរត្ត តាករសត, ឲ្យចរយតំ តថា សម្បជិឆ្នាមិ”តិៈ

រកាតមិចត្តគាតបរញ្ហា ទុតិរឃាៈ

១ៈ កិហិបព្វជិតសម្មាបដិបត្តិបរញ្ហា

[១] “ភរត្ត តាករសត, ភាសិតរម្បតំ ភកចតា ‘កិហិរតា ចាហំ, ភិក្លូរច, បព្វជិតស្ស ចា សម្មាបដិបត្តិំ ចរណ្ណមិ, កិហិ ចា ភិក្លូរច បព្វជិរតា ចា សម្មាបដិបរត្តា សម្មាបដិបត្តាធិករណរហតុ អារាធរកា រហាតិ ញាយំ ធម្មំ កុសល”ត្តិៈ យទិ, ភរត្ត តាករសត, កិហិ ឱ្ទាតចសរតា កាមរភាគី បុត្តទារសម្ពាធសយតំ អជ្ឈាចសរត្តា កាសិកចត្ថតំ បច្ចតុរភារត្តា មាលិកត្ថចិរលបតំ ធាររត្តា ជាតរូបរជតំ សាទិយរត្តា មណិកុណ្ឌល [មណិកតក (សីៈ បីៈ)] ចិចិត្តរមាឡព្ពពរទ្ធា សម្មាបដិបរត្តា អារាធរកា រហាតិ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ, បព្វជិរតាបិ ភណ្ឌុកាសាចចត្ថចសរតា បរបិណ្ឌមជ្ឈុបកតា ចតុសុ សីលក្ខរន្ធសុ សម្មាបរិបូរការី ទិយឌ្ឍរសុ សិក្ខាបទសរតសុ សមាទាឃ ចត្តរត្តា រតរសសុ ធុតកុណរសុ អតចរសសំ ចត្តរត្តា សម្មាបដិបរត្តា អារាធរកា រហាតិ ញាយំ ធម្មំ កុសលំៈ តត្ថ, ភរត្ត, រកា ចិរសរសា កិហិរតា ចា បព្វជិតស្ស ចា? អផលំ រហាតិ តរបាកម្មំ, តិរត្ថកា បព្វជ្ជាៈ ចញ្ហា សិក្ខាបទរកាបតា, រមាឃំ ធុតកុណសមាទាតំ, កិំ តត្ថ ទុក្ខមតុចិណ្ណត, តតុ តាម សុរខរតច សុខំ អធិកត្តព្វា”ត្តិៈ

“ភាសិតរម្បតំ, មហារាជ, ភកចតា ‘កិហិរតា ចាហំ, ភិក្លូរច, បព្វជិតស្ស ចា សម្មាបដិបត្តិំ ចរណ្ណមិ, កិហិ ចា, ភិក្លូរច, បព្វជិរតា ចា សម្មាបដិបរត្តា សម្មាបដិបត្តាធិករណរហតុ អារាធរកា រហាតិ ញាយំ ធម្មំ កុសល”ត្តិៈ ឲ្យចរយតំ, មហារាជ, សម្មាបដិបរត្តាច រសដ្ឋា, បព្វជិរតាបិ, មហារាជ, ‘បព្វជិរតាមិ’ត្តិ ត សម្មា បដិបរជ្ជយ្យ, អថ រសា រសា អារកាច សាមញ្ញា, អារកាច ព្រហ្មញ្ញា, បរកាច កិហិ ឱ្ទាតចសរតាៈ កិហិបិ, មហារាជ, សម្មាបដិបរត្តា អារាធរកា រហាតិ ញាយំ ធម្មំ កុសលំ, បព្វជិរតាបិ, មហារាជ, សម្មាបដិបរត្តា អារាធរកា រហាតិ ញាយំ ធម្មំ កុសលំៈ

“អបិ ច រសា, មហារាជ, បព្វជិរតាច សាមញ្ញស្ស ព្ភស្សរោ អធិបតិ; បព្វជ្ជា, មហារាជ, ពាហុកុណា អរតកកុណា អប្បមាណកុណា, ត សក្កា បព្វជ្ជាឃ កុណំ បរិមាណំ កាតុំៈ

“ឃឆា, យហារាជ, កាយឥឥស្ស យហិទតតស្ស ត សក្កា ឈេតត អស្លោ បរិយាហំ កាតុំ ‘ឧត្តកំ យហិទតតស្ស យុល’ត្តិ, ឧចរេយច ខោ, យហារាជ, បត្តូឌ្ឍា ពហុក្ដហា អនេតកក្ដហា អប្បយាលក្ដហា, ត សក្កា បត្តូឌ្ឍាឃ ក្ខហំ បរិយាហំ កាតុំ។

“ឃឆា ចា បត, យហារាជ, យហាសមុទ្ទេ ប្តាយិនេឃា ត សក្កា បរិយាហំ កាតុំ ‘ឧត្តកា យហាសមុទ្ទេ ប្តាយិនេឃា’តិ, ឧចរេយច ខោ, យហារាជ, បត្តូឌ្ឍា ពហុក្ដហា អនេតកក្ដហា អប្បយាលក្ដហា, ត សក្កា បត្តូឌ្ឍាឃ ក្ខហំ បរិយាហំ កាតុំ។

“បត្តូខិតស្ស, យហារាជ, ឃំ កិញ្ចិ ករណីឃំ, សព្ពំ តំ លិប្បរេយច សមិជ្ឈតិ នោ ចិររត្តាឃ។ កិំ ការណា? បត្តូខិនោ, យហារាជ, អប្បិច្ឆោ ហោតិ សន្តុដ្ឋោ បវិចិនេត្តា អសំសដ្ឋោ អារទ្ធវីរិនេឃា និរាលនេឃា អតិនេកតោ បរិបុណ្ណសីលេរា សល្លេខិតាចារោ ទុតប្បដិបត្តិកុសលោ ហោតិ, តំ ការណា បត្តូខិតស្ស ឃំ កិញ្ចិ ករណីឃំ, សព្ពំ តំ លិប្បរេយច សមិជ្ឈតិ នោ ចិររត្តាឃ។ ឃថា, យហារាជ, និក្កណ្ហិសមប្បនេរាទិតាឧចិយលតារនេចា ប្រសន្ដិនោ សម្មា ចហតិ, ឧចរេយច ខោ, យហារាជ, បត្តូខិតស្ស ឃំ កិញ្ចិ ករណីឃំ, សព្ពំ តំ លិប្បរេយច សមិជ្ឈតិ នោ ចិររត្តាឃា”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគនេសន, ឧចរេយតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

កិហិបត្តូខិតសម្មាបដិបត្តិបញ្ហោ ឥតិនេឃា។

៤។ បដិបទារោសបញ្ហោ

៤។ “ភន្តេ នាគនេសន, ឃទា ពោធិសត្តោ ទុក្ករការិកំ អកាសិ, នេតតាជិនោ អញ្ញេត្រ អារម្ភោ អហោសិ និក្កមោ កិលេសយុទ្ធំ យទ្ទនំ ចិតយតំ អាហារបរិក្ខហោ ទុក្ករការិកា, ឧចរុបេ បរក្កមេ កិញ្ចិ អស្សាទំ អលភិត្វា តមេវ ចិត្តំ បរិហាបេត្វា ឧចយទោចន ‘ត ខោ បតាហំ ឥមាឃ កដុកាឃ ទុក្ករការិកាឃ អធិកច្ឆាមិ ឧត្តរិមនុស្សធម្មំ អលមរិយញាណទស្សនវិសេសំ, សិយា នុ ខោ អញ្ញោ មគ្គោ ពោធាយា’តិ, តតោ និព្វិន្ទិត្វា អញ្ញេន មគ្គេន សព្ពញ្ញុតំ បត្តោ, បុន តាឃ បដិបទាឃ សាវកេ អនុសាសតិ សមាទបេតិ។

“‘អារភថ និក្កមថ, យុញ្ជថ ពុទ្ធសាសនេ;

ធុនាថ យច្ចុនោ សេនំ, នឡាគារំច កុញ្ជរោ’តិ [សំ។ និ។ ១។១៨៥]។

“កេន ត ខោ, ភន្តេ នាគនេសន, ការណេន តថាគតោ ឃាឃ បដិបទាឃ អត្តនា និព្វិន្នោ ចិរត្តរុបេ, តត្ថ សាវកេ អនុសាសតិ សមាទបេតី”តិ?

“តថាបិ , មហារាជ, ឯតរហិបិ សា យេវ បដិបទា, តំ យេវ បដិបទំ បដិបជ្ជិត្វា ពោធិសត្តោ សព្ពញ្ញុតំ បត្តោ។ អបិ ច, មហារាជ, ពោធិសត្តោ អតិវីរិយំ ករោន្តោ និរវសេសតោ អាហារំ ឧបរុន្ធិ។ តស្ស អាហារូបរោធេន ចិត្តទុព្ពល្យំ ឧប្បជ្ជិ។ សោ តេន ទុព្ពល្យេន នាសក្ខិ សព្ពញ្ញុតំ បាបុណិតុំ, សោ មត្តមត្តំ កពឡីការាហារំ សេវន្តោ តាយេវ បដិបទាយ នចិរស្សេវ សព្ពញ្ញុតំ បាបុណិ។ សោ យេវ, មហារាជ, បដិបទា សព្ពេសំ តថាគតានំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណបដិលាភាយ។

“យថា, មហារាជ, សព្ពេសំ សត្តានំ អាហារោ ឧបត្ថម្ភោ, អាហារូបនិស្សិតា សព្ពេ សត្តា សុខំ អនុភវន្តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សា យេវ បដិបទា សព្ពេសំ តថាគតានំ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណបដិលាភាយ, នេសោ, មហារាជ, ទោសោ អារម្ភស្ស, ន វីរិយស្ស, ន កិលេសយុទ្ធស្ស, យេន តថាគតោ តស្មិំ សមយេ ន បាបុណិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ, អថ ខោ អាហារូបច្ឆេទស្សេវេសោ ទោសោ, សទា បដិយត្តា យេវេសា បដិបទា។

“យថា, មហារាជ, បុរិសោ អទ្ធានំ អតិវេគេន គច្ឆេយ្យ, តេន សោ បក្ខហតោ វា ភវេយ្យ បីឋសប្បី វា អសញ្ចរោ បថវិតលេ។ អបិ នុ ខោ, មហារាជ, មហាបថវិយា ទោសោ អត្ថិ, យេន សោ បុរិសោ បក្ខហតោ អហោសី”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ; សទា បដិយត្តា, ភន្តេ, មហាបថវី, កុតោ តស្សា ទោសោ? វាយាមស្សេវេសោ ទោសោ, យេន សោ បុរិសោ បក្ខហតោ អហោសី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, នេសោ ទោសោ អារម្ភស្ស, ន វីរិយស្ស, ន កិលេសយុទ្ធស្ស, យេន តថាគតោ តស្មិំ សមយេ ន បាបុណិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ, អថ ខោ អាហារូបច្ឆេទស្សេវេសោ ទោសោ សទា បដិយត្តា យេវេសា បដិបទា។

“យថា វា បន, មហារាជ, បុរិសោ កិលិដ្ឋំ សាដកំ និវាសេយ្យ, ន សោ តំ ធោវាបេយ្យ, នេសោ ទោសោ ឧទកស្ស, សទា បដិយត្តំ ឧទកំ។ បុរិសស្សេវេសោ ទោសោ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, នេសោ ទោសោ អារម្ភស្ស, ន វីរិយស្ស, ន កិលេសយុទ្ធស្ស, យេន តថាគតោ តស្មិំ សមយេ ន បាបុណិ សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ, អថ ខោ អាហារូបច្ឆេទស្សេវេសោ ទោសោ, សទា បដិយត្តា យេវេសា បដិបទា, តស្មា តថាគតោ តាយេវ បដិបទាយ សាវកេ អនុសាសតិ, ឯវំ ខោ, មហារាជ, សទា បដិយត្តា អនវជ្ជា សា បដិបទា”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

បដិបទាទោសបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

៥។ ហីនាយាវត្តនបញ្ហោ

៥។ “ភន្តេ នាគសេន, មហន្តំ ឥទំ តថាគតសាសនំ សារំ វរំ សេដ្ឋំ បវរំ អនុបមំ បរិសុទ្ធំ វិមលំ បណ្ឌរំ អនវជ្ជំ, ន យុត្តំ គិហិំ តាវតកំ បព្ពាជេតុំ, គិហី យេវ [គិហិំ យេវ (សី។ បី។)] ឯកស្មិំ ផលេ វិនេត្វា យទា អបុនរាវត្តី ហោតិ តទា សោ បព្ពាជេតព្ពោ។ កិំ ការណា? ឥមេ ទុជ្ជនា តាវ តត្ថ សាសនេ វិសុទ្ធេ បព្ពជិត្វា បដិនិវត្តិត្វា ហីនាយាវត្តន្តិ, តេសំ បច្ចាគមនេន អយំ មហាជនោ ឯវំ វិចិន្តេតិ

‘តុច្ឆកំ វត ភោ ឥទំ សមណស្ស គោតមស្ស សាសនំ ភវិស្សតិ, យំ ឥមេ បដិនិវត្តន្តី’តិ, ឥទមេត្ថ ការណ”ន្តិ។

“យថា, មហារាជ, តឡាកោ ភវេយ្យ សម្បុណ្ណសុចិវិមលសីតលសលិលោ, អថ យោ កោចិ កិលិដ្ឋោ មលកទ្ទមគតោ តំ តឡាកំ គន្ត្វា អនហាយិត្វា កិលិដ្ឋោវ បដិនិវត្តេយ្យ, តត្ថ, មហារាជ, កតមំ ជនោ គរហេយ្យ កិលិដ្ឋំ វា តឡាកំ វា”តិ? “កិលិដ្ឋំ, ភន្តេ, ជនោ គរហេយ្យ ‘អយំ តឡាកំ គន្ត្វា អនហាយិត្វា កិលិដ្ឋោវ បដិនិវត្តោ, កិំ ឥមំ អនហាយិតុកាមំ តឡាកោ សយំ នហាបេស្សតិ, កោ ទោសោ តឡាកស្សា’តិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ , តថាគតោ វិមុត្តិវរសលិលសម្បុណ្ណំ សទ្ធម្មវរតឡាកំ មាបេសិ ‘យេ កេចិ កិលេសមលកិលិដ្ឋា សចេតនា ពុធា, តេ ឥធ នហាយិត្វា សព្ពកិលេសេ បវាហយិស្សន្តី’តិ។ យទិ កោចិ តំ សទ្ធម្មវរតឡាកំ គន្ត្វា អនហាយិត្វា សកិលេសោវ បដិនិវត្តិត្វា ហីនាយាវត្តតិ តំ យេវ ជនោ គរហិស្សតិ ‘អយំ ជិនសាសនេ បព្ពជិត្វា តត្ថ បតិដ្ឋំ អលភិត្វា ហីនាយាវត្តោ, កិំ ឥមំ អប្បដិបជ្ជន្តំ ជិនសាសនំ សយំ សោធេស្សតិ, កោ ទោសោ ជិនសាសនស្សា’តិ?

“យថា វា បន, មហារាជ, បុរិសោ បរមព្យាធិតោ រោគុប្បត្តិកុសលំ អមោឃធុវសិទ្ធកម្មំ ភិសក្កំ សល្លកត្តំ ទិស្វា អតិកិច្ឆាបេត្វា សព្យាធិកោវ បដិនិវត្តេយ្យ, តត្ថ កតមំ ជនោ គរហេយ្យ អាតុរំ វា ភិសក្កំ វា”តិ? “អាតុរំ, ភន្តេ, ជនោ គរហេយ្យ ‘អយំ រោគុប្បត្តិកុសលំ អមោឃធុវសិទ្ធកម្មំ ភិសក្កំ សល្លកត្តំ ទិស្វា អតិកិច្ឆាបេត្វា សព្យាធិកោវ បដិនិវត្តោ, កិំ ឥមំ អតិកិច្ឆាបេន្តំ ភិសក្កោ សយំ តិកិច្ឆិស្សតិ, កោ ទោសោ ភិសក្កស្សា’”តិ? “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ អន្តោសាសនសមុគ្គេ កេវលំ សកលកិលេសព្យាធិវូបសមនសមត្ថំ អមតោសធំ បក្ខិបិ, ‘យេ កេចិ កិលេសព្យាធិបីឡិតា សចេតនា ពុធា, តេ ឥមំ អមតោសធំ បិវិត្វា សព្ពកិលេសព្យាធិំ វូបសមេស្សន្តី’តិ។ យទិ កោចិ តំ អមតោសធំ អបិវិត្វា សកិលេសោវ បដិនិវត្តិត្វា ហីនាយាវត្តតិ, តំ យេវ ជនោ គរហិស្សតិ ‘អយំ ជិនសាសនេ បព្ពជិត្វា តត្ថ បតិដ្ឋំ អលភិត្វា ហីនាយាវត្តោ, កិំ ឥមំ អប្បដិបជ្ជន្តំ ជិនសាសនំ សយំ សោធេស្សតិ, កោ ទោសោ ជិនសាសនស្សា’តិ?

“យថា វា បន, មហារាជ, ឆាតោ បុរិសោ មហតិមហាបុញ្ញភត្តបរិវេសនំ គន្ត្វា តំ ភត្តំ អភុញ្ជិត្វា ឆាតោវ បដិនិវត្តេយ្យ, តត្ថ កតមំ ជនោ គរហេយ្យ ឆាតំ វា បុញ្ញភត្តំ វា”តិ? “ឆាតំ, ភន្តេ, ជនោ គរហេយ្យ ‘អយំ ខុទាបីឡិតោ បុញ្ញភត្តំ បដិលភិត្វា អភុញ្ជិត្វា ឆាតោវ បដិនិវត្តោ, កិំ ឥមស្ស អភុញ្ជន្តស្ស ភោជនំ សយំ មុខំ បវិសិស្សតិ, កោ ទោសោ ភោជនស្សា’”តិ? “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តថាគតោ អន្តោសាសនសមុគ្គេ បរមបវរំ សន្តំ សិវំ បណីតំ អមតំ បរមមធុរំ កាយគតាសតិភោជនំ ឋបេសិ ‘យេ កេចិ កិលេសឆាតជ្ឈត្តា តណ្ហាបរេតមានសា សចេតនា ពុធា, តេ ឥមំ ភោជនំ ភុញ្ជិត្វា កាមរូបារូបភវេសុ សព្ពំ តណ្ហំ អបនេស្សន្តី’តិ។ យទិ កោចិ តំ ភោជនំ អភុញ្ជិត្វា តណ្ហាសិតោវ បដិនិវត្តិត្វា ហីនាយាវត្តតិ, តញ្ញេវ ជនោ គរហិស្សតិ ‘អយំ ជិនសាសនេ បព្ពជិត្វា តត្ថ បតិដ្ឋំ អលភិត្វា ហីនាយាវត្តោ, កិំ ឥមំ អប្បដិបជ្ជន្តំ ជិនសាសនំ សយំ សោធេស្សតិ, កោ ទោសោ ជិនសាសនស្សា’តិ។

“យទិ, មហារាជ, តថាគតោ គិហិំ យេវ ឯកស្មិំ ផលេ វិនីតំ បព្ពាជេយ្យ, ន ឥមាយំ បព្ពជ្ជា កិលេសប្បហានាយ វិសុទ្ធិយា វា, នត្ថិ បព្ពជ្ជាយ ករណីយំ។ យថា, មហារាជ, បុរិសោ អនេកសតេន កម្មេន តឡាកំ ខណាបេត្វា បរិសាយ ឯវមនុស្សាវេយ្យ ‘មា មេ,

ខេកាខេត្ថា, ខេកចិ ឋកិលិដ្ឋា ញ្ញូយំ ពញ្ញអាកំ ឰពទេឆ, បចាហិពរខេឌាឌល្លា បរិសុទ្ធា ចិយលយដ្ឋា ញ្ញូយំ ពញ្ញអាកំ ឰពទេឆា'តិ៑ អបិ ត្ត ខេលា, យហារាជ, ខេពសំ បចាហិពរខេឌាឌល្លាត់ បរិសុទ្ធាត់ ចិយលយដ្ឋាត់ ខេពត ពញ្ញអាខេកត ករលឹមំ កខេចយ្យា"តិ? "ត ហិ, កខេត្ត, ឃស្សូត្វាឃ ខេព ពំ ពញ្ញអាកំ ហ្គបកខេឆ្លឃ្យុំ, ពំ អន្តាខេព្រច ខេពសំ កពំ ករលឹមំ, កឹ ខេពសំ ខេពត ពញ្ញអាខេកតា"តិ? "ឲចខេយច ខេលា, យហារាជ, ឃជឹ ពឆាកខេពា កិហិ ខេឃច ឲកស្វិ ឋខេល ចិតឹពំ បត្តាខេឌយ្យ, ពខេត្វច ខេពសំ កពំ ករលឹមំ, កឹ ខេពសំ បត្តាឌ្ឈាឃ៑

"ឃឆា ចា បត, យហារាជ, ឋកាខេចឋិកត្តិខេកា ឋុពយត្តបឌឆខេរា អពក្កិខេកា ខេរាក្យុប្បត្តិក្យុឋខេលិ អខេយាឈឆុចឋិន្ធខេយ្ចា កិឋខេក្លា ឋល្លកខេត្វា ឋត្តាខេរាក្យុបឋយខេកឋត្ថ៑ ឋត្តិបិខេពត្វា បរិឋាឃ ឲចយត្សូរាខេចយ្យ 'យា ខេលា, ខេកាខេត្តា , ខេកចិ ឋញ្ញាឆិកា យយ ឋត្តិខេកា ហ្គបកខ្លច, អញ្ញាឆិកា អខេរាកា យយ ឋត្តិខេកា ហ្គបកខ្លឆា'តិ៑ អបិ ត្ត ខេលា, យហារាជ, ខេពសំ អញ្ញាឆិកាត់ អខេរាកាត់ បរិបុណ្ណាត់ ហ្គកក្កាត់ ខេពត កិឋខេក្លត ករលឹមំ កខេចយ្យា"តិ? "ត ហិ, កខេត្ត, ឃស្សូត្វាឃ ខេព ពំ កិឋក្កំ ឋល្លកត្តំ ហ្គបកខេឆ្លឃ្យុំ, ពំ អន្តាខេព្រច ខេពសំ កពំ ករលឹមំ, កឹ ខេពសំ ខេពត កិឋខេក្លតា"តិ? "ឲចខេយច ខេលា, យហារាជ, ឃជឹ ពឆាកខេពា កិហិ ខេឃច ឲកស្វិ ឋខេល ចិតឹពំ បត្តាខេឌយ្យ, ពខេត្វច ខេពសំ កពំ ករលឹមំ, កឹ ខេពសំ បត្តាឌ្ឈាឃ?

"ឃឆា ចា បត, យហារាជ, ខេកាចិ បុរិខេឋា អខេតកឆាលិបិកឋពំ ខេកាឌត់ បជិឃាឆាខេបត្វា បរិឋាឃ ឲចយត្សូរាខេចយ្យ 'យា ខេយ, ខេកាខេត្តា, ខេកចិ ឈាពា ញ្ញូយំ បរិខេចឋត់ ហ្គបកខ្លច, ឋុកុត្តា ពិត្តា ឋុហិពា ឆាពា បឹលិពា បរិបុណ្ណា ញ្ញូយំ បរិខេចឋត់ ហ្គបកខ្លឆា"តិ៑ អបិ ត្ត ខេលា យហារាជ, ខេពសំ កុត្តាចិត់ ពិត្តាត់ ឋុហិពាត់ ឆាពាត់ បឹលិពាត់ បរិបុណ្ណាត់ ខេពត ខេកាឌខេតត ករលឹមំ កខេចយ្យា"តិ? "ត ហិ, កខេត្ត, ឃស្សូត្វាឃ ខេព ពំ បរិខេចឋត់ ហ្គបកខេឆ្លឃ្យុំ, ពំ អន្តាខេព្រច ខេពសំ កពំ ករលឹមំ, កឹ ខេពសំ ពាឃ បរិខេចឋតាឃា"តិ? "ឲចខេយច ខេលា, យហារាជ, ឃជឹ ពឆាកខេពា កិហិ ខេឃច ឲកស្វិ ឋខេល ចិតឹពំ បត្តាខេឌយ្យ, ពខេត្វច ខេពសំ កពំ ករលឹមំ, កឹ ខេពសំ បត្តាឌ្ឈាឃ?

"អបិ ច, យហារាជ, ខេឃ ហឹតាឃាចត្វត្តិ, ខេព ខិតឋាឋតស្ស បត្វា អត្យលិខេឃ ក្យុខេលា ឌខេស្សត្តិ៑ កពខេយ បត្វា? ក្វុយិយហត្តកាចំ ឌខេស្សត្តិ, បរិសុទ្ធចិយលកាចំ ឌខេស្សត្តិ, បិខេបហិ អសំចាឋិឃកាចំ ឌខេស្សត្តិ, ក្យុប្បជិខេចឆកាចំ ឌខេស្សត្តិ, ពហុសំចខេរក្តិឃកាចំ ឌខេស្សត្តិ៑

"កចំ ក្វុយិយហត្តកាចំ ឌខេស្សត្តិ? ឃឆា, យហារាជ, បុរិខេឋា អឆខេកា ហឹតឌខេច្ឆា តិត្តិខេឋខេយា ញុទ្ធិបរិហឹខេកា យហារឌ្ឋ៑ បជិលកិត្វា ត ចិរខេស្សច បរិបពតិ បរិធំឋតិ បរិហាឃតិ ឃឋខេពា, ត ឋខេក្លាតិ ញ្ញុស្សុរិយំ ឋត្តាខេរត្វា៑ កិ ការលំ ? យហត្តត្តា ញ្ញុស្សុរិឃស្ស៑ ឲចខេយច ខេលា, យហារាជ, ខេឃ ខេកចិ តិត្តិខេឋឃា អកពបុព្ហា ញុទ្ធិបរិហឹកា ខិតឋាឋខេត បត្តាឌត្តិ, ខេព ពំ បត្តាឌ្ឋ៑ បចខេរុត្វាយំ ឋត្តាខេរត្វា អចិឋហត្តា ត ចិរខេស្សច ខិតឋាឋតា បរិបពិត្វា បរិធំឋិត្វា បរិហាឃិត្វា ហឹតាឃាចត្វត្តិ, ត ឋខេក្លាត្តិ ខិតឋាឋត់ ឋត្តាខេរត្វា៑ កិ ការលំ? យហត្តត្តា ខិតឋាឋតក្វុយិឃា៑ ឲចំ ក្វុយិយហត្តកាចំ ឌខេស្សត្តិ៑

"កចំ បរិសុទ្ធចិយលកាចំ ឌខេស្សត្តិ? ឃឆា, យហារាជ, ចារិ ខេបិក្លូរបខេត្វា ចិកិរតិ ចិឆឃតិ ចិធំខេឋតិ, ត ឆាតយុបកខ្លតិ ត្តុបលិយ្យតិ៑ កិ ការលំ? បរិសុទ្ធចិយលត្តា បត្វុឃស្ស៑ ឲចខេយច ខេលា, យហារាជ, ខេឃ ខេកចិ ឋឆា ក្យុជា ចក្កា ក្យុជិលិ ចិឋយជ្ជិខេកា ខិតឋាឋខេត បត្តាឌត្តិ,

ខេ បរិសុទ្ធចិយលតិក្កុលាកបណ្ឌុរចរប្បចរឋាឋតខេតា ត ចិរខ្សេច ចិកិរិត្វា ចិឆយិត្វា ចិធំខេឋត្វា អឋណ្ឌុហិត្វា អត្ថបលិយ្យិត្វា ហឹតាឃាចត្តត្តិ៍ កិ ការណំ? បរិសុទ្ធចិយលត្តា ខិតឋាឋតស្ស៍ ឲចំ បរិសុទ្ធចិយលកាចំ ដខស្សត្តិ៍

“កតមំ ឋិខេបហិ អស់ចារិយកាចំ ដខស្សត្តិ? ឃថា, យហារាជ, យហាឋយុខ្ញ្ចា ត យខេតត ក្យាខេបត ឋំចឋតិ, ឃំ ខេហាតិ យហាឋយុខ្ញ្ច យតំ ក្យាបំ, តំ លិប្បខេយច តឹរំ ខ្ពបខេតតិ ឆលំ ចា ខ្ពស្សារខេរតិ៍ កិ ការណំ? យហាក្អូតាត់ កចតត្តា យហាឋយុខ្ញ្ចស្ស៍ ឲចខេយច ខេលា, យហារាជ, ខេឃ ខេកចិ ឋិបកា អស់ច្ចតា អហិរិកា អកិរិឃា ឱ្យឋត្តចិរិឃា ក្សឹតា កិលិដ្ឋា ក្ជ្ជតា យត្វស្សា ខិតឋាឋខេត បត្ថាជត្តិ, ខេត ត ចិរខេស្សច ខិតឋាឋតខេតា អរហត្តចិយលលីលាឋចយហាក្អូតកចតខេតា តិក្កូយិត្វា អស់ចឋិត្វា ហឹតាឃាចត្តត្តិ៍ កិ ការណំ? ឋិខេបហិ អស់ចារិយត្តា ខិតឋាឋតស្ស៍ ឲចំ ឋិខេបហិ អស់ចារិយកាចំ ដខស្សត្តិ៍

“កតមំ ក្សប្បជិខេចឆកាចំ ដខស្សត្តិ? ឃថា, យហារាជ, ខេឃ ខេកចិ អខេលកា អឋិក្កូតា អឋិបរិខេតា យតិចិប្បហឹតា ឋ្ពស្សារឋា [ឋ្ពស្សត្វា (ឋឹ៍ ស្សា៍ ឋឹ៍)] ចាលក្កខេចធំ អចិឋហត្តា ចិកឡអត្តិ បក្កយត្តិ៍ កិ ការណំ? ឋលាឃ្យព្យយក្សប្បជិខេចឆត្តា ចាលក្កស្ស ៍ ឲចខេយច ខេលា, យហារាជ, ខេឃ ខេកចិ ក្សប្បញ្ញា ជឡអា ឲឡអមូកា មូឡហា ឥត្ថកតិកា ជតា ខិតឋាឋខេត បត្ថាជត្តិ, ខេត តំ បរយឋលាឃ្យព្យយចត្យឋច្ចប្បជិខេចធំ បជិចិត្តិញ្ញាំ អចិឋហត្តា ខិតឋាឋតា ចិកឡព្ពត្វា បក្កយិត្វា ត ចិរខេស្សច ហឹតាឃាចត្តត្តិ៍ កិ ការណំ? បរយឋលាឃ្យព្យយក្សប្បជិខេចឆតាឃ ឋច្ចាត៍ ឲចំ ក្សប្បជិខេចឆកាចំ ដខស្សត្តិ៍

“កតមំ ពាហុឋំចរលក្កូឃកាចំ ដខស្សត្តិ? ឃថា, យហារាជ, ខេកាចិខេឆច បុរិខេឋា យហតិយហាឃ្យុខ្ញ្ចក្អូយិយុបកខេតា បរខេឋតាឃ ជិឋាចិជិឋាហិ ឋយត្តា បរិចារិខេតា ឋត្តិហត្តំ ជតយុខេបត្តំ ជិស្វា ភិខេតា ឱ្យឋក្កតិ បជិតិចត្តតិ បលាឃតិ៍ កិ ការណំ? ពាហុចិឆឃ្យុខ្ញ្ចយុលរក្កូលាកឃា៍ ឲចខេយច ខេលា, យហារាជ, ខេឃ ខេកចិ ឋិបកា អស់ច្ចតា អហិរិកា អកិរិឃា អក្កូត្តិ ចបលិ ចលិតា ឋ្ពត្តរា ពាលជតា ខិតឋាឋខេត បត្ថាជត្តិ, ខេត ពាហុចិធំ ឋិក្កាបធំ បរិរក្កូតំ អចិឋហត្តា ឱ្យឋក្កិត្វា បជិតិចត្តិត្វា បលាឃិត្វា ត ចិរខេស្សច ហឹតាឃាចត្តត្តិ៍ កិ ការណំ? ពាហុចិឆឋំចរលក្កូឃកាចត្តា ខិតឋាឋតស្ស៍ ឲចំ ពាហុចិឆឋំចរលក្កូឃកាចំ ដខស្សត្តិ៍

“ចលឌុត្តខេយបិ, យហារាជ, ចស្សិកាក្យខេល្អ កិយិចិក្ខាតិ បុប្ឆាតិ ខេហាត្តិ, តាតិ អញ្ញារាតិ ឋញ្ញិតាតិ អត្តុរា ខេឃច បរិបតត្តិ, ត ច ខេតស្ស បរិបតិខេតស្ស ចស្សិកាក្យខេល្អា ហឹឡព្ពខេតា តាយ ខេហាតិ៍ ឃាតិ តត្ថ ជិតាតិ បុប្ឆាតិ, តាតិ ឋយ្យា កខេត្ថត ជិឋាចិជិឋំ អភិឡាខេបត្តិ៍ ឲចខេយច ខេលា, យហារាជ, ខេឃ ខេត ខិតឋាឋខេត បត្ថាខិត្វា ហឹតាឃាចត្តត្តិ, ខេត ខិតឋាឋខេត កិយិចិក្ខាតិ ចស្សិកាបុប្ឆាតិ ចិឃ ចណ្ណាកក្ខរហិតា តិត្ថាណ្ណាការឋឹលិ អកត្ថា ខេចបុល្លាឃ, ត ច ខេតឋំ ហឹតាឃាចត្តខេតត ខិតឋាឋតំ ហឹឡព្ពតំ តាយ ខេហាតិ៍ ខេឃ តត្ថ ជិតា ភិក្ខូ, ខេត ឋខេឆចកំ ខេលាកំ ឋឹលចរកខេត្ថត អភិឡាខេបត្តិ៍

“ឋាលិតយ្យិ, យហារាជ, តិរាតក្កាតំ ខេលាហិតកាតំ អត្តខេរ ករុយ្ហកំ តាយ ឋាលិជាតិ ខ្ពប្បជ្ជិត្វា អត្តុរា ខេឃច ចិតស្សតិ, ត ច តស្សា ចិតដ្ឋត្តា ខេលាហិតកឋាលិ ហឹឡព្ពតា តាយ ខេហាត្តិ៍ ខេឃ តត្ថ ជិតា ឋាលិ, ខេត រាជ្ជបខេភាកា ខេហាត្តិ៍ ឲចខេយច ខេលា, យហារាជ, ខេឃ ខេត

ជិនសាសនេ បព្ពជិត្វា ហីនាយាវត្តន្តិ, តេ លោហិតកសាលីនមន្តរេ ករុម្ភកា វិយ ជិនសាសនេ ន វឌ្ឍិត្វា វេបុល្លំ ន បាបុណិត្វា [វឌ្ឍិត្វា វេបុល្លំ អបាបុណិត្វា (សី· ក·)] អន្តរា យេវ ហីនាយាវត្តន្តិ, ន ច តេសំ ហីនាយាវត្តនេន ជិនសាសនំ ហីឡិតំ នាម ហោតិ· យេ តត្ថ ឋិតា ភិក្ខូ តេ អរហត្តស្ស អនុច្ឆវិកា ហោន្តិ·

“កាមទទស្សាបិ , មហារាជ, មណិរតនស្ស ឯកទេសំ [ឯកទេសេ (ក·)] កក្កសំ ឧប្បជ្ជតិ, ន ច តត្ថ កក្កសុប្បន្នត្តា មណិរតនំ ហីឡិតំ នាម ហោតិ· យំ តត្ថ បរិសុទ្ធំ មណិរតនស្ស, តំ ជនស្ស ហាសករំ ហោតិ· ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យេ តេ ជិនសាសនេ បព្ពជិត្វា ហីនាយាវត្តន្តិ, កក្កសា តេ ជិនសាសនេ បបដិកា, ន ច តេសំ ហីនាយាវត្តនេន ជិនសាសនំ ហីឡិតំ នាម ហោតិ· យេ តត្ថ ឋិតា ភិក្ខូ, តេ ទេវមនុស្សានំ ហាសជនកា ហោន្តិ·

“ជាតិសម្បន្នស្សបិ, មហារាជ, លោហិតចន្ទនស្ស ឯកទេសំ បូតិកំ ហោតិ អប្បគន្ធំ· ន តេន លោហិតចន្ទនំ ហីឡិតំ នាម ហោតិ· យំ តត្ថ អបូតិកំ សុគន្ធំ, តំ សមន្តា វិធូបេតិ អភិព្យាបេតិ· ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យេ តេ ជិនសាសនេ បព្ពជិត្វា ហីនាយាវត្តន្តិ, តេ លោហិតចន្ទនសារន្តរេ បូតិកទេសមិវ ឆឌ្ឌនីយា ជិនសាសនេ, ន ច តេសំ ហីនាយាវត្តនេន ជិនសាសនំ ហីឡិតំ នាម ហោតិ· យេ តត្ថ ឋិតា ភិក្ខូ, តេ សទេវកំ លោកំ សីលវរចន្ទនគន្ធេន អនុលិម្បយន្តី”តិ·

“សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, តេន តេន អនុច្ឆវិកេន តេន តេន សទិសេន ការណេន និរវជ្ជមនុបាបិតំ ជិនសាសនំ សេដ្ឋភាវេន បរិទីបិតំ, ហីនាយាវត្តមានាបិ តេ ជិនសាសនស្ស សេដ្ឋភាវំ យេវ បរិទីបេន្តី”តិ·

ហីនាយាវត្តនបញ្ហោ បញ្ចមោ·

៦· អរហន្តវេទនាវេទិយនបញ្ហោ

៦· “ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ភណថ ‘អរហា ឯកំ វេទនំ វេទយតិ កាយិកំ, ន ចេតសិក’ន្តិ· កិំ នុ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, អរហតោ ចិត្តំ យំ កាយំ និស្សាយ បវត្តតិ, តត្ថ អរហា អនិស្សរោ អស្សាមី អវសវត្តី”តិ ? “អាម, មហារាជា”តិ· “ន ខោ, ភន្តេ នាគសេន, យុត្តមេតំ, យំ សោ សកចិត្តស្ស បវត្តមានេ កាយេ អនិស្សរោ ហោតិ អស្សាមី អវសវត្តី; សកុណោបិ តាវ, ភន្តេ, យស្មិំ កុលាវកេ បដិវសតិ, តត្ថ សោ ឥស្សរោ ហោតិ សាមី វសវត្តី”តិ·

“ទសយិមេ, មហារាជ, កាយានុគតា ធម្មា ភវេ ភវេ កាយំ អនុធាវន្តិ អនុបរិវត្តន្តិ· កតមេ ទស? សីតំ ឧណ្ហំ ជិឃច្ឆា បិបាសា ឧច្ចារោ បស្សាវោ ថិនមិទ្ធំ ជរា ព្យាធិ មរណំ· ឥមេ ខោ, មហារាជ, ទស កាយានុគតា ធម្មា ភវេ ភវេ កាយំ អនុធាវន្តិ អនុបរិវត្តន្តិ, តត្ថ អរហា អនិស្សរោ អស្សាមី អវសវត្តី”តិ·

“ភន្តេ នាគសេន, កេន ការណេន អរហតោ កាយេ អាណា នប្បវត្តតិ ឥស្សរិយំ វា, តត្ថ មេ ការណំ ព្រូហី”តិ? “យថា, មហារាជ, យេ កេចិ បថវិនិស្សិតា សត្តា, សព្ពេ តេ បថវិំ និស្សាយ ចរន្តិ វិហរន្តិ វុត្តិំ កប្បេន្តិ, អបិ នុ ខោ, មហារាជ, តេសំ បថវិយា អាណា បវត្តតិ ឥស្សរិយំ វា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អរហតោ ចិត្តំ កាយំ និស្សាយ បវត្តតិ, ន ច អរហតោ កាយេ អាណា បវត្តតិ ឥស្សរិយំ វា”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, កេន ការណេន បុថុជ្ជនោ កាយិកម្បិ ចេតសិកម្បិ វេទនំ វេទយតី”តិ? “អភាវិតត្តា, មហារាជ, ចិត្តស្ស បុថុជ្ជនោ កាយិកម្បិ ចេតសិកម្បិ វេទនំ វេទយតិ។ យថា, មហារាជ, គោណោ ឆាតោ បរិតសិតោ អពលទុព្ពលបរិត្តកតិណេសុ វា លតាយ វា ឧបនិពទ្ធោ អស្ស, យទា សោ គោណោ បរិកុបិតោ ហោតិ, តទា សហ ឧបនិពន្ធនេន បក្កមតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អភាវិតចិត្តស្ស វេទនា ឧប្បជ្ជិត្វា ចិត្តំ បរិកោបេតិ, ចិត្តំ បរិកុបិតំ កាយំ អាភុជតិ និព្ភុជតិ សម្បរិវត្តកំ ករោតិ។ អថ ខោ សោ អភាវិតចិត្តោ តសតិ រវតិ ភេរវរាវមភិរវតិ, ឥទមេត្ថ, មហារាជ, ការណំ, យេន ការណេន បុថុជ្ជនោ កាយិកម្បិ ចេតសិកម្បិ វេទនំ វេទយតី”តិ។

“កិំ បន តំ ការណំ, យេន ការណេន អរហា ឯកំ វេទនំ វេទយតិ កាយិកំ, ន ចេតសិក”ន្តិ? “អរហតោ, មហារាជ, ចិត្តំ ភាវិតំ ហោតិ សុភាវិតំ ទន្តំ សុទន្តំ អស្សវំ វចនករំ, សោ ទុក្ខាយ វេទនាយ ផុដ្ឋោ សមានោ ‘អនិច្ច’ន្តិ ទឡ្ហំ គណ្ហាតិ, សមាធិថម្ភេ ចិត្តំ ឧបនិពន្ធតិ, តស្ស តំ ចិត្តំ សមាធិថម្ភេ ឧបនិពន្ធំ ន វេធតិ ន ចលតិ, ឋិតំ ហោតិ អវិក្ខិត្តំ, តស្ស វេទនាវិការវិប្ផារេន កាយោ អាភុជតិ និព្ភុជតិ សម្បរិវត្តតិ, ឥទមេត្ថ, មហារាជ, ការណំ, យេន ការណេន អរហា ឯកំ វេទនំ វេទយតិ កាយិកំ, ន ចេតសិក”ន្តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, តំ នាម លោកេ អច្ឆរិយំ យំ កាយេ ចលមានេ ចិត្តំ ន ចលតិ, តត្ថ មេ ការណំ ព្រូហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, មហតិមហារុក្ខេ ខន្ធសាខាបលាសសម្បន្នេ អនិលពលសមាហតេ សាខា ចលតិ, អបិ នុ តស្ស ខន្ធោបិ ចលតី”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អរហា ទុក្ខាយ វេទនាយ ផុដ្ឋោ សមានោ ‘អនិច្ច’ន្តិ ទឡ្ហំ គណ្ហាតិ, សមាធិថម្ភេ ចិត្តំ ឧបនិពន្ធតិ, តស្ស តំ ចិត្តំ សមាធិថម្ភេ ឧបនិពន្ធំ ន វេធតិ ន ចលតិ, ឋិតំ ហោតិ អវិក្ខិត្តំ, តស្ស វេទនាវិការវិប្ផារេន កាយោ អាភុជតិ និព្ភុជតិ សម្បរិវត្តតិ, ចិត្តំ បន តស្ស ន វេធតិ ន ចលតិ ខន្ធោ វិយ មហារុក្ខស្សា”តិ។ “អច្ឆរិយំ, ភន្តេ នាគសេន, អព្ភុតំ, ភន្តេ នាគសេន, ន មេ ឯវរូបោ សព្ពកាលិកោ ធម្មបទីបោ ទិដ្ឋបុព្ពោ”តិ។

អរហន្តវេទនាវេទិយនបញ្ហោ ឆដ្ឋោ។

៧. អភិសមយន្តរាយករបញ្ហោ

លិ។ “ភន្តេ នាគសេន, យថា យោ កោចិ គិហី បារាជិកំ អជ្ឈាបន្នោ ភវេយ្យ, សោ អបរេន សមយេន បព្ពាជេយ្យ, អត្តនាបិ សោ ន ជានេយ្យ ‘គិហិបារាជិកំ អជ្ឈាបន្នោស្មី’តិ, នបិ តស្ស អញ្ញោ កោចិ អាចិក្ខេយ្យ ‘គិហិបារាជិកំ អជ្ឈាបន្នោសី’តិ។ សោ ច តថត្តាយ បដិបជ្ជេយ្យ, អបិ នុ តស្ស ធម្មាភិសមយោ ភវេយ្យា”តិ? “ន ហិ, មហារាជា”តិ។ “កេន, ភន្តេ, ការណេនា”តិ? “យោ តស្ស ហេតុ ធម្មាភិសមយាយ, សោ តស្ស សមុច្ឆិន្នោ, តស្មា ធម្មាភិសមយោ ន ភវតី”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ភណថ ‘ជានន្តស្ស កុក្កុច្ចំ ហោតិ, កុក្កុច្ចេ សតិ អាវរណំ ហោតិ, អាវដេ ចិត្តេ ធម្មាភិសមយោ ន ហោតី’តិ។ ឥមស្ស បន អជានន្តស្ស អកុក្កុច្ចជាតស្ស សន្តចិត្តស្ស វិហរតោ កេន ការណេន ធម្មាភិសមយោ ន ហោតិ, វិសមេន វិសមេនេសោ បញ្ហោ គច្ឆតិ, ចិន្តេត្វា វិសជ្ជេថា”តិ។

“រុហតិ, មហារាជ, សុកដ្ឋេ សុកលលេ មណ្ឌខេត្តេ សារទំ សុខសយិតំ ពីជ”ន្តិ? “អាម, ភន្តេ”តិ។ “អបិ នុ, មហារាជ, តញ្ញេវ ពីជំ ឃនសេលសិលាតលេ រុហេយ្យា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “កិស្ស បន, មហារាជ, តញ្ញេវ ពីជំ កលលេ រុហតិ, កិស្ស ឃនសេលេ ន រុហតី”តិ? “នត្ថិ, ភន្តេ, តស្ស ពីជស្ស រុហនាយ ឃនសេលេ ហេតុ, អហេតុនា ពីជំ ន រុហតី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យេន ហេតុនា តស្ស ធម្មាភិសមយោ ភវេយ្យ, សោ តស្ស ហេតុ សមុច្ឆិន្នោ, អហេតុនា ធម្មាភិសមយោ ន ហោតិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, ទណ្ឌលេឌ្ឌុលគុឡមុគ្គរា បថវិយា ឋានមុបគច្ឆន្តិ, អបិ នុ, មហារាជ, តេ យេវ ទណ្ឌលេឌ្ឌុលគុឡមុគ្គរា គគនេ ឋានមុបគច្ឆន្តី”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “កិំ បនេត្ថ, មហារាជ, ការណំ, យេន ការណេន តេ យេវ ទណ្ឌលេឌ្ឌុលគុឡមុគ្គរា បថវិយា ឋានមុបគច្ឆន្តិ, កេន ការណេន គគនេ ន តិដ្ឋន្តី”តិ? “នត្ថិ, ភន្តេ, តេសំ ទណ្ឌលេឌ្ឌុលគុឡមុគ្គរានំ បតិដ្ឋានាយ អាកាសេ ហេតុ, អហេតុនា ន តិដ្ឋន្តី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តស្ស តេន ទោសេន អភិសមយហេតុ សមុច្ឆិន្នោ, ហេតុសមុគ្ឃាតេ អហេតុនា អភិសមយោ ន ហោតីតិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, ថលេ អគ្គិ ជលតិ, អបិ នុ ខោ, មហារាជ, សោ យេវ អគ្គិ ឧទកេ ជលតី”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “កិំ បនេត្ថ, មហារាជ, ការណំ, យេន ការណេន សោ យេវ អគ្គិ ថលេ ជលតិ, កេន ការណេន ឧទកេ ន ជលតី”តិ? “នត្ថិ, ភន្តេ, អគ្គិស្ស ជលនាយ ឧទកេ ហេតុ, អហេតុនា ន ជលតី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, តស្ស តេន ទោសេន អភិសមយហេតុ សមុច្ឆិន្នោ, ហេតុសមុគ្ឃាតេ អហេតុនា ធម្មាភិសមយោ ន ហោតី”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, បុនបេតំ អត្ថំ ចិន្តេហិ, ន មេ តត្ថ ចិត្តសញ្ញត្តិ ភវតិ, អជានន្តស្ស អសតិ កុក្កុច្ចេ អាវរណំ ហោតីតិ, ការណេន មំ សញ្ញាបេហី”តិ។ “អបិ នុ, មហារាជ, វិសំ ហលាហលំ អជានន្តេន ខាយិតំ ជីវិតំ ហរតី”តិ? “អាម, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អជានន្តេនបិ កតំ បាបំ អភិសមយន្តរាយករំ ហោតិ។

“អបិ នុ, មហារាជ, អគ្គិ អជានិត្វា អក្កមន្តំ ឌហតី”តិ? “អាម, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អជានន្តស្សបិ ពលំ បាបំ អភិសមយន្តរាយករំ ហោតិ។

“អបិ នុ, មហារាជ, អជានន្តំ អាសីវិសោ ឌំសិត្វា ជីវិតំ ហរតី”តិ? “អាម, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អជានន្តស្សបិ ពលំ បាបំ អភិសមយន្តរាយករំ ហោតិ។

“ននុ, មហារាជ, កាលិង្គរាជា សមណកោលញ្ញោ សត្តរតនបរិកិណ្ណោ ហត្ថិរតនមភិរុយ្ហ កុលទស្សនាយ គច្ឆន្តោ អជានន្តោបិ នាសក្ខិ ពោធិមណ្ឌស្ស ឧបរិតោ គន្តុំ, ឥទមេត្ថ, មហារាជ, ការណំ, យេន ការណេន អជានន្តស្សបិ ពលំ បាបំ អភិសមយន្តរាយករំ ហោតី”តិ? “ជិនភាសិតំ , ភន្តេ នាគសេន, ការណំ ន សក្កា បដិក្កោសិតុំ, ឯសោវេតស្ស អត្ថោ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

អភិសមយន្តរាយករបញ្ហោ សត្តមោ។

៨។ ទុស្សីលបញ្ហោ

៨។ “ភន្តេ នាគសេន, គិហិទុស្សីលស្ស ច សមណទុស្សីលស្ស ច កោ វិសេសោ, កិំ នានាករណំ, ឧភោបេតេ សមសមគតិកា, ឧភិន្នម្បិ សមសមោ វិបាកោ ហោតិ, ឧទាហុ កិញ្ចិ នានាការណំ អត្ថី”តិ?

“ទស ឥមេ, មហារាជ, គុណា សមណទុស្សីលស្ស គិហិទុស្សីលតោ វិសេសេន អតិរេកា, ទសហិ ច ការណេហិ ឧត្តរិំ ទក្ខិណំ វិសោធេតិ។

“កតមេ ទស គុណា សមណទុស្សីលស្ស គិហិទុស្សីលតោ វិសេសេន អតិរេកា? ឥធ, មហារាជ, សមណទុស្សីលោ ពុទ្ធេ សគារវោ ហោតិ, ធម្មេ សគារវោ ហោតិ, សង្ឃេ សគារវោ ហោតិ, សព្រហ្មចារីសុ សគារវោ ហោតិ, ឧទ្ទេសបរិបុច្ឆាយ វាយមតិ, សវនពហុលោ ហោតិ, ភិន្នសីលោបិ, មហារាជ, ទុស្សីលោ បរិសគតោ អាកប្បំ ឧបដ្ឋបេតិ, គរហភយា កាយិកំ វាចសិកំ រក្ខតិ, បធានាភិមុខញ្ចស្ស ហោតិ ចិត្តំ, ភិក្ខុសាមញ្ញំ ឧបគតោ ហោតិ។ ករោន្តោបិ, មហារាជ, សមណទុស្សីលោ បាបំ បដិច្ឆន្នំ អាចរតិ។ យថា, មហារាជ, ឥត្ថី សបតិកា និលីយិត្វា រហស្សេនេវ បាបមាចរតិ; ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ករោន្តោបិ សមណទុស្សីលោ បាបំ បដិច្ឆន្នំ អាចរតិ។ ឥមេ ខោ, មហារាជ, ទស គុណា សមណទុស្សីលស្ស គិហិទុស្សីលតោ វិសេសេន អតិរេកា។

“កតមេហិ ទសហិ ការណេហិ ឧត្តរិំ ទក្ខិណំ វិសោធេតិ? អនវជ្ជកវចធារណតាយបិ ទក្ខិណំ វិសោធេតិ, ឥសិសាមញ្ញភណ្ឌលិង្គធារណតោបិ ទក្ខិណំ វិសោធេតិ, សង្ឃសមយមនុប្បវិដ្ឋតាយបិ ទក្ខិណំ វិសោធេតិ, ពុទ្ធធម្មសង្ឃសរណគតតាយបិ ទក្ខិណំ វិសោធេតិ, បធានាសយនិកេតវាសិតាយបិ ទក្ខិណំ វិសោធេតិ, ជិនសាសនធរ [ជិនសាសនធន (សី។ បី។)] បរិយេសនតោបិ

ທກ຺ຂິຓໍ ວິໂສເຘຕິ, ປຈ຺ຉານຸຕາເປນາປິ ທກ຺ຂິຓໍ ວິໂສເຘຕິ, ຘມ຺ມາຘິປເຕຍ຺ຍຕາຍປິ ທກ຺ຂິຓໍ ວິໂສເຘຕິ, ‘ອຄ຺ໂຄ ຘມ຺ໂມ’ຕິ ອຸຊຸທິຏ຺ຐານຸທິຏ຺ຐິຕາຍປິ ທກ຺ຂິຓໍ ວິໂສເຘຕິ, ສຸປຣິສຸທ຺ຘສມາຄຕຕາຍປິ ທກ຺ຂິຓໍ ວິໂສເຘຕິ. ອິເມຫິ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ທສຫິ ກາຣເຓຫິ ອຸຕ຺ຕຣິ ທກ຺ຂິຓໍ ວິໂສເຘຕິ.

“ທຸສ຺ສີໂລປິ ຫິ, ມຫາຣາຊ, ສມໂຓ ທາຍການໍ ທກ຺ຂິຓໍ ວິໂສເຘຕິ. ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ອຸທກໍ ສຸພຫລມ຺ປິ ກລລກທ຺ທມຣໂຊຊລ຺ລໍ ອປເນຕິ; ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ທຸສ຺ສີໂລປິ ສມໂຓ ທາຍການໍ ທກ຺ຂິຓໍ ວິໂສເຘຕິ.

“ຍຖາ ວາ ປນ, ມຫາຣາຊ, ອຸຓ຺ຫໍ ສຸກຐິຕມ຺ປິ [ສຸກຖິຕມ຺ປິ (ສີ. ປີ.), ສຸກຸຐິຕມ຺ປິ (ສ຺ຍາ.)] ຊລນ຺ຕໍ ມຫນ຺ຕໍ ອຄ຺ຄິກ຺ຂນ຺ຘໍ ນິພ຺ພາເປຕິ, ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ທຸສ຺ສີໂລປິ ສມໂຓ ທາຍການໍ ທກ຺ຂິຓໍ ວິໂສເຘຕິ.

“ຍຖາ ວາ ປນ, ມຫາຣາຊ, ໂຠຊນໍ ວິຣສມ຺ປິ ຂຸທາທຸພ຺ພລ຺ຍໍ ອປເນຕິ, ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ທຸສ຺ສີໂລປິ ສມໂຓ ທາຍການໍ ທກ຺ຂິຓໍ ວິໂສເຘຕິ.

“ຠາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ຕຖາຄເຕນ ເທວາຕິເທເວນ ມຊ຺ຌິມນິກາຍວຣລຎ຺ຉເກ ທກ຺ຂິຓວິຠງ຺ເຄ ເວຍ຺ຍາກຣເຓ –

“‘ໂຍ ສີລວາ ທຸສ຺ສີເລສຸ ທທາຕິ ທານໍ, ຘມ຺ເມນ ລທ຺ຘໍ ສຸປສນ຺ນຈິຕ຺ໂຕ;

ອຠິສທ຺ທຫໍ ກມ຺ມຜລໍ ອຸຬາຣໍ, ສາ ທກ຺ຂິຓາ ທາຍກໂຕ ວິສຸຊ຺ຌຕີ’”ຕິ [ມ. ນິ. ໓.໓໘໑].

“ອຈ຺ຉຣິຍໍ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ອພ຺ຠຸຕໍ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ຕາວຕກໍ ມຍໍ ປຎ຺ຫໍ ປຸຈ຺ຉິມ຺ຫ, ຕໍ ຕ຺ວໍ ໂອປມ຺ເມຫິ ກາຣເຓຫິ ວິຠາເວນ຺ໂຕ ອມຕມຘຸຣໍ ສວນູປຄໍ ອກາສິ. ຍຖາ ນາມ, ຠນ຺ເຕ, ສູໂທ ວາ ສູທນ຺ເຕວາສີ ວາ ຕາວຕກໍ ມໍສໍ ລຠິຕ຺ວາ ນານາວິເຘຫິ ສມ຺ຠາເຣຫິ ສມ຺ປາເທຕ຺ວາ ຣາຊູປໂຠຄໍ ກໂຣຕິ; ເອວເມວ ໂຂ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ຕາວຕກໍ ມຍໍ ປຎ຺ຫໍ ປຸຈ຺ຉິມ຺ຫ, ຕໍ ຕ຺ວໍ ໂອປມ຺ເມຫິ ກາຣເຓຫິ ວິຠາເວຕ຺ວາ ອມຕມຘຸຣໍ ສວນູປຄໍ ອກາສີ”ຕິ.

ທຸສ຺ສີລປຎ຺ໂຫ ອຏ຺ຐໂມ.

໙. ອຸທກສຕ຺ຕຊີວປຎ຺ໂຫ

໙. “ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ອິມໍ ອຸທກໍ ອຄ຺ຄິມ຺ຫິ ຕປ຺ປມານໍ ຈິຈ຺ຈິຏາຍຕິ ຈິຏິຈິຏາຍຕິ ສທ຺ທາຍຕິ ພຫຸວິຘໍ, ກິໍ ນຸ ໂຂ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ອຸທກໍ ຊີວຕິ,

ᨠᩥᩴ ᨠᩦᩊᨾᩣᨶᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲᩥ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᨶ ᨸᨭᩥᨸᩦᩊᩥᨲᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩴ ᨩᩦᩅᨲᩥ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩏᨴᨠᩮ ᨩᩦᩅᩮᩣ ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣ, ᩋᨸᩥ ᨧ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨣ᩠ᨣᩥᩈᨶ᩠ᨲᩣᨸᩅᩮᨣᩔ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᩏᨴᨠᩴ ᨧᩥᨧ᩠ᨧᩥᨭᩣᨿᨲᩥ ᨧᩥᨭᩥᨧᩥᨭᩣᨿᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲᩥ ᨻᩉᩩᩅᩥᨵᨶ᩠”ᨲᩥ᪈

“ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩍᨵᩮᨠᨧ᩠ᨧᩮ ᨲᩥᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ ᩏᨴᨠᩴ ᨩᩦᩅᨲᩦᨲᩥ ᩈᩦᨲᩮᩣᨴᨠᩴ ᨸᨭᩥᨠ᩠ᨡᩥᨸᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨴᨠᩴ ᨲᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩮᨠᨲᩥᨠᩅᩮᨠᨲᩥᨠᩴ ᨸᩁᩥᨽᩩᨬ᩠ᨩᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮ ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨣᩁᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᩁᩥᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ ‘ᩑᨠᩥᨶ᩠ᨴ᩠ᩁᩥᨿᩴ ᩈᨾᨱᩣ ᩈᨠ᩠ᨿᨸᩩᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ ᨩᩦᩅᩴ ᩅᩥᩉᩮᨮᩮᨶ᩠ᨲᩦ’ᨲᩥ, ᨲᩴ ᨲᩮᩈᩴ ᨣᩁᩉᩴ ᨸᩁᩥᨽᩅᩴ ᩅᩥᨶᩮᩣᨴᩮᩉᩥ ᩋᨸᨶᩮᩉᩥ ᨶᩥᨧ᩠ᨨᩣᩁᩮᩉᩦ”ᨲᩥ᪈ “ᨶ ᩉᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩴ ᨩᩦᩅᨲᩥ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩮ ᨩᩦᩅᩮᩣ ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣ, ᩋᨸᩥ ᨧ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨣ᩠ᨣᩥᩈᨶ᩠ᨲᩣᨸᩅᩮᨣᩔ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᩏᨴᨠᩴ ᨧᩥᨧ᩠ᨧᩥᨭᩣᨿᨲᩥ ᨧᩥᨭᩥᨧᩥᨭᩣᨿᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲᩥ ᨻᩉᩩᩅᩥᨵᩴ᪈

“ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩴ ᩈᩮᩣᨻ᩠ᨽᩈᩁᩈᩁᩥᨲᨴᩉᨲᩊᩣᨠᨠᨶ᩠ᨴᩁᨸᨴᩁᨻᩣᩅᩥᨠᨸᩮᩣᨠ᩠ᨡᩁᨱᩥᨣᨲᩴ ᩅᩣᨲᩣᨲᨸᩅᩮᨣᩔ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨸᩁᩥᨿᩣᨴᩥᨿᨲᩥ ᨸᩁᩥᨠ᩠ᨡᨿᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩋᨸᩥ ᨶᩩ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨴᨠᩴ ᨧᩥᨧ᩠ᨧᩥᨭᩣᨿᨲᩥ ᨧᩥᨭᩥᨧᩥᨭᩣᨿᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲᩥ ᨻᩉᩩᩅᩥᨵᨶ᩠”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪈ “ᨿᨴᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩴ ᨩᩦᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨸᩥ ᩏᨴᨠᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿ, ᩍᨾᩥᨶᩣᨸᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨩᩣᨶᩣᩉᩥ ‘ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩏᨴᨠᩮ ᨩᩦᩅᩮᩣ ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣ, ᩋᨣ᩠ᨣᩥᩈᨶ᩠ᨲᩣᨸᩅᩮᨣᩔ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᩏᨴᨠᩴ ᨧᩥᨧ᩠ᨧᩥᨭᩣᨿᨲᩥ ᨧᩥᨭᩥᨧᩥᨭᩣᨿᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲᩥ ᨻᩉᩩᩅᩥᨵᨶ᩠’ᨲᩥ᪈

“ᩋᨸᩁᨾ᩠ᨸᩥ , ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩈᩩᨱᩮᩣᩉᩥ ‘ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩏᨴᨠᩮ ᨩᩦᩅᩮᩣ ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣ, ᩋᨣ᩠ᨣᩥᩈᨶ᩠ᨲᩣᨸᩅᩮᨣᩔ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᩏᨴᨠᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲᩦ’ᨲᩥ᪈ ᨿᨴᩣ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩴ ᨲᨱ᩠ᨯᩩᩃᩮᩉᩥ ᩈᨾ᩠ᨿᩮᩣᨩᩥᨲᩴ ᨽᩣᨩᨶᨣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨸᩥᩉᩥᨲᩴ ᩏᨴ᩠ᨵᨶᩮ ᩋᨮᨸᩥᨲᩴ, ᩋᨸᩥ ᨶᩩ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨴᨠᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩋᨧᩃᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᨶ᩠”ᨲᩥ᪈ “ᨲᩴ ᨿᩮᩅ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩴ ᨽᩣᨩᨶᨣᨲᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᩴ ᩏᨩ᩠ᨩᩣᩃᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩏᨴ᩠ᨵᨶᩮ ᨮᨸᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨸᩥ ᨶᩩ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩏᨴᨠᩴ ᩋᨧᩃᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᨶ᩠”ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨧᩃᨲᩥ ᨹᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᩃᩩᩊᨲᩥ ᩋᩣᩅᩥᩃᨲᩥ ᩐᨾᩥᨩᩣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩏᨴ᩠ᨵᨾᨵᩮᩣ ᨴᩥᩈᩣᩅᩥᨴᩥᩈᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨲᩥ ᨸᨲᩁᨲᩥ ᨹᩮᨱᨾᩣᩃᩦ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪈ “ᨠᩥᩔ ᨸᨶ ᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ , ᨸᩣᨠᨲᩥᨠᩴ ᩏᨴᨠᩴ ᨶ ᨧᩃᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᩥᩔ ᨸᨶ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨣᨲᩴ ᨧᩃᨲᩥ ᨹᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᩃᩩᩊᨲᩥ ᩋᩣᩅᩥᩃᨲᩥ ᩐᨾᩥᨩᩣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩏᨴ᩠ᨵᨾᨵᩮᩣ ᨴᩥᩈᩣᩅᩥᨴᩥᩈᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨲᩥ ᨸᨲᩁᨲᩥ ᨹᩮᨱᨾᩣᩃᩦ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᨸᩣᨠᨲᩥᨠᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩏᨴᨠᩴ ᨶ ᨧᩃᨲᩥ, ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨣᨲᩴ ᨸᨶ ᩏᨴᨠᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᩈᨶ᩠ᨲᩣᨸᩅᩮᨣᩔ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᨧᩥᨧ᩠ᨧᩥᨭᩣᨿᨲᩥ ᨧᩥᨭᩥᨧᩥᨭᩣᨿᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲᩥ ᨻᩉᩩᩅᩥᨵᨶ᩠”ᨲᩥ᪈ “ᩍᨾᩥᨶᩣᨸᩥ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨩᩣᨶᩣᩉᩥ ‘ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩏᨴᨠᩮ ᨩᩦᩅᩮᩣ ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣ, ᩋᨣ᩠ᨣᩥᩈᨶ᩠ᨲᩣᨸᩅᩮᨣᩔ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᩏᨴᨠᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲᩦ’ᨲᩥ᪈

“ᩋᨸᩁᨾ᩠ᨸᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨲ᩠ᨲᩁᩥᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ ᩈᩩᨱᩮᩣᩉᩥ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ ᩏᨴᨠᩮ ᨩᩦᩅᩮᩣ ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩅᩣ, ᩋᨣ᩠ᨣᩥᩈᨶ᩠ᨲᩣᨸᩅᩮᨣᩔ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᨲᩣᨿ ᩏᨴᨠᩴ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲᩥ᪈ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩴ ᨥᩁᩮ ᨥᩁᩮ ᩏᨴᨠᩅᩣᩁᨠᨣᨲᩴ ᨸᩥᩉᩥᨲᨶ᩠”ᨲᩥ? “ᩋᩣᨾ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪈ “ᩋᨸᩥ ᨶᩩ ᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩴ ᨧᩃᨲᩥ ᨹᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᩃᩩᩊᨲᩥ ᩋᩣᩅᩥᩃᨲᩥ ᩐᨾᩥᨩᩣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩏᨴ᩠ᨵᨾᨵᩮᩣ ᨴᩥᩈᩣᩅᩥᨴᩥᩈᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨲᩥ ᨸᨲᩁᨲᩥ ᨹᩮᨱᨾᩣᩃᩦ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪈ “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩋᨧᩃᩴ ᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᨸᩣᨠᨲᩥᨠᩴ ᩏᨴᨠᩅᩣᩁᨠᨣᨲᩴ ᩏᨴᨠᨶ᩠”ᨲᩥ᪈

“ᩈᩩᨲᨸᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᨸᨶ ᨲᨿᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ‘ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮ ᩏᨴᨠᩴ ᨧᩃᨲᩥ ᨹᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᩃᩩᩊᨲᩥ ᩋᩣᩅᩥᩃᨲᩥ ᩐᨾᩥᨩᩣᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩏᨴ᩠ᨵᨾᨵᩮᩣ ᨴᩥᩈᩣᩅᩥᨴᩥᩈᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩏᨲ᩠ᨲᩁᨲᩥ ᨸᨲᩁᨲᩥ ᨹᩮᨱᨾᩣᩃᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩏᩔᨠ᩠ᨠᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩒᩔᨠ᩠ᨠᩥᨲ᩠ᩅᩣ [ᩒᩔᨠ᩠ᨠᩥᨲ᩠ᩅᩣ’ᨲᩥ ᨸᨴᩴ ᩈᩦ᪈ ᨸᩦ᪈ ᨸᩮᩣᨲ᩠ᨳᨠᩮᩈᩩ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ] ᩅᩮᩃᩣᨿ ᨸᩉᩁᨲᩥ ᩈᨴ᩠ᨴᩣᨿᨲᩥ

ตาหุจิฉ'"ตฺถิ? "อาม, ภนฺเต, ทฺวาปรกฺ ตํ มยา ติฏฺฐ ปุฏฺฐวา 'มหาสมุทฺเท อุทกํ หตฺถมตฺตปิ ทฺวิปิ หตฺถมตฺตานิ ฌานาคฺ อุทฺธุกฺกตีติ'"ติ. "กิสฺส, มหาราช, อุทกจารกาคตํ อุทกํ น จลติ น สทฺทายติ, กิสฺส ปน มหาสมุทฺเท อุทกํ จลติ สทฺทายตี"ติ? "วาตเวคสฺส มหตฺตตาย, ภนฺเต, มหาสมุทฺเท อุทกํ จลติ สทฺทายติ, อุทกจารกาคตํ อุทกํ อฆฏฺฏิตํ เกหิจิ น จลติ น สทฺทายตี"ติ. "ยถา, มหาราช, วาตเวคสฺส มหตฺตตาย มหาสมุทฺเท อุทกํ จลติ สทฺทายติ เอวเมว อาภุสฺสตฺถาปเวคสฺส มหตฺตตาย อุทกํ สทฺทายตี"ติ.

"นนุ, มหาราช, เภรีเปกฺขาเร ทุกฺข ทุเกฺขน เกาจเมฆน ชฏนฺตฺถี"ติ? "อาม, ภนฺเต". "อปิ นุ, มหาราช, เภรียา ชีเวา วา สตฺตา วา อตฺถี"ติ. "น หิ, ภนฺเต"ติ. "กิสฺส ปน, มหาราช, เภรี สทฺทายตี"ติ? "อิตฺถิยา วา, ภนฺเต, ปุริสสฺส วา ตชฺเชน วายาเมนา"ติ. "ยถา, มหาราช, อิตฺถิยา วา ปุริสสฺส วา ตชฺเชน วายาเมน เภรี สทฺทายติ, เอวเมว อาภุสฺสตฺถาปเวคสฺส มหตฺตตาย อุทกํ สทฺทายติ. อิมินาปิ, มหาราช, การเณน ชานาหิ 'นตฺถิ อุทเก ชีเวา วา สตฺตา วา, อาภุสฺสตฺถาปเวคสฺส มหตฺตตาย อุทกํ สทฺทายตี'ติ.

"มยฺหมฺปิ ตาว, มหาราช, ตว ปุจฺฉิตพฺพํ อตฺถิ, เอวเมตา ปเญฺหา สุวินิจฺฉิตา เหาติ, กิ นุ เขา, มหาราช, สเพฺพหิปิ ภาชเนหิ อุทกํ ตปฺปมานํ สทฺทายติ, อุทาหุ เอกเจฺจหิ เยว ภาชเนหิ ตปฺปมานํ สทฺทายตี"ติ? "น หิ, ภนฺเต, สเพฺพหิปิ ภาชเนหิ อุทกํ ตปฺปมานํ สทฺทายติ, เอกเจฺจหิ เยว ภาชเนหิ อุทกํ ตปฺปมานํ สทฺทายตี"ติ. "เตน หิ, มหาราช, ชหิเตาสิ สกสมยํ, ปจฺจาคเตาสิ มม วิสยํ, นตฺถิ อุทเก ชีเวา วา สตฺตา วา. ยทิ, มหาราช, สเพฺพหิปิ ภาชเนหิ อุทกํ ตปฺปมานํ สทฺทาเยยฺย, ยุตฺตมิทํ 'อุทกํ ชีวตี'ติ วตฺตุํ. น หิ, มหาราช, อุทกํ ทฺวยํ เหาติ, ยํ สทฺทายติ, ตํ ชีวติ, ยํ น สทฺทายติ, ตํ น ชีวตีติ. ยทิ, มหาราช, อุทกํ ชีเวยฺย, มหนฺตานํ หตฺถินาคานํ อุสฺสนฺนกายานํ ปภินฺนานํ เสาณฺฑาย อุสฺสิญฺจิตฺวา มุเข ปกฺขิปิตฺวา กุจฺฉึ ปเวสยนฺตานํ, ตมฺปิ อุทกํ เตสํ ทนฺตนฺตเร จิปฺปิยมานํ สทฺทาเยยฺย. หตฺถสติกาปิ มหานาวา ครุกา ภาริกา อเนกสตสหสฺสภารปริปูรา มหาสมุทฺเท วิจรนฺติ, ตาหิปิ จิปฺปิยมานํ อุทกํ สทฺทาเยยฺย. มหติมหนฺตาปิ มจฺฉา อเนกสตโยชนิกกายา ติมี ติมิงฺคลา ติมิรปิงฺคลา อพฺภนฺตเร นิมุคฺคา มหาสมุทฺเท นิวาสฏฺฐานตาย ปฏิวสนฺตา มหาอุทกธารา อาจมนฺติ ธมนฺติ จ, เตสมฺปิ ตํ ทนฺตนฺตเรปิ อุทรนฺตเรปิ จิปฺปิยมานํ อุทกํ สทฺทาเยยฺย. ยสฺมา จ เขา, มหาราช, เอวรูเปหิ เอวรูเปหิ มหนฺเตหิ ปฏิปีฬนเกหิ ปฏิปีฬิตํ อุทกํ น สทฺทายติ ตสฺมาปิ นตฺถิ อุทเก ชีเวา วา สตฺตา วาติ, เอวเมตํ, มหาราช, ธาเรหี"ติ.

"สาธุ, ภนฺเต นาคเสน, เยาสาคเตา ปเญฺหา อนุรูปาย วิภตฺติยา วิภเตฺตา, ยถา นาม, ภนฺเต นาคเสน, มหคฺฆํ มณิรตนํ เฉกํ อาจริยํ กุสลํ สิกฺขิตํ มณิการํ ปาปุณิตฺวา กิตฺตึ ลเภยฺย เถามนํ ปสํสํ, มุตฺตารตนํ วา มุตฺติกํ ทุสฺสรตนํ วา ทุสฺสิกํ, เลาหิตจนฺทนํ วา คนฺธิกํ ปาปุณิตฺวา กิตฺตึ ลเภยฺย เถามนํ ปสํสํ. เอวเมว เขา, ภนฺเต นาคเสน, เยาสาคเตา [เยสาคเตา (สี. ปี.)] ปเญฺหา อนุรูปาย วิภตฺติยา วิภเตฺตา, เอวเมตํ ตถา สมฺปฏิจฺฉามี"ติ.

อุทกสตฺตชีวปเญฺหา นวเมา.

ពុទ្ធវគ្គោ បឋមោ។

ឥមស្មិំ វគ្គេ នវ បញ្ហា។

៩។ និព្ពានវគ្គោ

១។ និព្ពានបញ្ហោ

១។ “ភន្តេ នាគសេន, ភាសិតម្បេតំ ភគវតា ‘និព្ពានារាមា, ភិក្ខវេ, វិហរថ និព្ពានរតិនោ’តិ, កតមំ តំ និព្ពាន”ន្តិ?
“សោតាបត្តិផលំ, មហារាជ, និព្ពានំ, សកទាគាមិផលំ និព្ពានំ, អនាគាមិផលំ និព្ពានំ, អរហត្តផលំ និព្ពាន”ន្តិ។

“យទិ, ភន្តេ នាគសេន, សោតាបត្តិផលំ និព្ពានំ, សកទាគាមិអនាគាមិអរហត្តផលំ និព្ពានំ , កិស្ស បន ឥមេ ភិក្ខូ ឧទ្ទិសន្តិ បរិបុច្ឆន្តិ សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ គាថំ ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្ភុតធម្មំ វេទល្លំ, នវកម្មេន បលិពុជ្ឈន្តិ ទានេន ច បូជាយ ច, ននុ តេ ជិនប្បដិក្ខិត្តំ កម្មំ ករោន្តី”តិ?

“យេ តេ, មហារាជ, ភិក្ខូ ឧទ្ទិសន្តិ បរិបុច្ឆន្តិ សុត្តំ គេយ្យំ វេយ្យាករណំ គាថំ ឧទានំ ឥតិវុត្តកំ ជាតកំ អព្ភុតធម្មំ វេទល្លំ, នវកម្មេន បលិពុជ្ឈន្តិ ទានេន ច បូជាយ ច, សព្ពេ តេ និព្ពានស្ស បត្តិយា ករោន្តិ។ យេ តេ, មហារាជ, សភាវបរិសុទ្ធា បុព្វេ វាសិតវាសនា, តេ ឯកចិត្តក្ខណេន និព្ពាន ហោន្តិ។ យេ បន តេ ភិក្ខូ មហារជក្ខា, តេ ឥមេហិ បយោគេហិ និព្ពានា ហោន្តិ។

“យថា, មហារាជ, ឯកោ បុរិសោ ខេត្តេ វីហិំ រោបេត្វា អត្តនោ យថាពលវីរិយេន វិនា បាការវតិយា ធញ្ញំ ឧទ្ធរេយ្យ, ឯកោ បុរិសោ ខេត្តេ វីហិំ រោបេត្វា វនំ បវិសិត្វា កដ្ឋញ្ច សាខញ្ច ឆិន្ទិត្វា វតិបាការំ កត្វា ធញ្ញំ ឧទ្ធរេយ្យ។ យា តត្ថ តស្ស វតិបាការបរិយេសនា, សា ធញ្ញត្ថាយ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យេ តេ សភាវបរិសុទ្ធា បុព្វេ វាសិតវាសនា, តេ ឯកចិត្តក្ខណេន និព្ពានា ហោន្តិ, វិនា វតិបាការំ បុរិសោ វិយ ធញ្ញុទ្ធារោ។ យេ បន តេ ភិក្ខូ មហារជក្ខា, តេ ឥមេហិ បយោគេហិ និព្ពានា ហោន្តិ, វតិបាការំ កត្វា បុរិសោ វិយ ធញ្ញុទ្ធារោ។

“យថា វា បន, មហារាជ, បុរិសោ មហតិមហន្តេ អម្ពរុក្ខមត្ថកេ ផលបិណ្ឌិ ភវេយ្យ, អថ តត្ថ យោ កោចិ ឥទ្ធិមា អាគន្ត្វា តស្ស ផលំ ហរេយ្យ, យោ បន តត្ថ អនិទ្ធិមា, សោ កដ្ឋញ្ច វល្លិញ្ច ឆិន្ទិត្វា និស្សេណិំ ពន្ធិត្វា តាយ តំ រុក្ខំ អភិរុហិត្វា ផលំ ហរេយ្យ។ យា តត្ថ តស្ស និស្សេណិបរិយេសនា, សា ផលត្ថាយ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យេ តេ សភាវបរិសុទ្ធា បុព្វេ វាសិតវាសនា, តេ ឯកចិត្តក្ខណេន និព្ពានា ហោន្តិ, ឥទ្ធិមា វិយ រុក្ខផលំ ហរន្តោ។ យេ បន តេ ភិក្ខូ មហារជក្ខា, តេ ឥមិនា បយោគេន សច្ចានិ អភិសមេន្តិ,

ᨶᩥᩔᩮᨱᩥᨿᩣ ᩅᩥᨿ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᨹᩃᩴ ᩉᩁᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨

"ᨿᨳᩣ ᨧ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩑᨠᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨠᩁᩉᩥᨠᩮᩣ ᩑᨠᨠᩮᩣ ᨿᩮᩅ ᩈᩣᨾᩥᨠᩴ ᩏᨸᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᩣᨵᩮᨲᩥ᪨ ᩑᨠᩮᩣ ᨵᨶᩅᩣ ᨵᨶᩅᩈᩮᨶ ᨸᩁᩥᩈᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᩥᩈᩣᨿ ᩋᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᩣᨵᩮᨲᩥ᪨ ᨿᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨲᩔ ᨸᩁᩥᩈᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩣ, ᩈᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᨲ᩠ᨳᩣᨿ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮ ᨲᩮ ᩈᨽᩣᩅᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨸᩩᨻ᩠ᨻᩮ ᩅᩣᩈᩥᨲᩅᩣᩈᨶᩣ, ᨲᩮ ᩑᨠᨧᩥᨲ᩠ᨲᨠ᩠ᨡᨱᩮᨶ ᨨᩈᩩ ᩋᨽᩥᨬ᩠ᨬᩣᩈᩩ ᩅᩈᩦᨽᩣᩅᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩅᩥᨿ ᩑᨠᨠᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨿᩮ ᨸᨶ ᨲᩮ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩪ ᨾᩉᩣᩁᨩᨠ᩠ᨡᩣ, ᨲᩮ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨸᨿᩮᩣᨣᩮᩉᩥ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨳᨾᨽᩥᩈᩣᨵᩮᨶ᩠ᨲᩥ, ᨸᩁᩥᩈᩣᨿ ᩅᩥᨿ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩈᩥᨴ᩠ᨵᩥᩴ ᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩮᩣ᪨

"ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣᨸᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩉᩩᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨸᩁᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨸᩥ ᨻᩉᩩᨠᩣᩁᩣ, ᨶᩅᨠᨾ᩠ᨾᨾ᩠ᨸᩥ ᨻᩉᩩᨠᩣᩁᩴ, ᨴᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨻᩉᩩᨠᩣᩁᩴ, ᨸᩪᨩᩣᨸᩥ ᨻᩉᩩᨠᩣᩁᩣ ᨲᩮᩈᩩ ᨲᩮᩈᩩ ᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩈᩩ᪨ ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩁᩣᨩᩪᨸᩈᩮᩅᩦ ᨠᨲᩣᩅᩦ ᩋᨾᨧ᩠ᨧᨽᨭᨻᩃᨴᩮᩣᩅᩣᩁᩥᨠᩋᨶᩦᨠᨭ᩠ᨮᨸᩣᩁᩥᩈᨩ᩠ᨩᨩᨶᩮᩉᩥ, ᨲᩮ ᨲᩔ ᨠᩁᨱᩦᨿᩮ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᩏᨸᨠᩣᩁᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣᨸᩥ ᨻᩉᩩᨠᩣᩁᩮᩣ, ᨸᩁᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨸᩥ ᨻᩉᩩᨠᩣᩁᩣ, ᨶᩅᨠᨾ᩠ᨾᨾ᩠ᨸᩥ ᨻᩉᩩᨠᩣᩁᩴ, ᨴᩣᨶᨾ᩠ᨸᩥ ᨻᩉᩩᨠᩣᩁᩴ, ᨸᩪᨩᩣᨸᩥ ᨻᩉᩩᨠᩣᩁᩣ ᨲᩮᩈᩩ ᨲᩮᩈᩩ ᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩈᩩ᪨ ᨿᨴᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᨸᩥ ᩋᨽᩥᨩᩣᨲᩥᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨠᩮᨶ [ᩋᨶᩩᩈᩣᩈᨶᩮᨶ (ᩈᩦ᪨ ᨸᩦ᪨)] ᨠᩁᨱᩦᨿᩴ ᨶ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᨿᩈ᩠ᨾᩣ ᨧ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᩅᨶᩮᨶ ᨠᩁᨱᩦᨿᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨳᩮᩁᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᩣᩁᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨸᩁᩥᨾᩥᨲᨾᩈᨦ᩠ᨡ᩠ᨿᩮᨿ᩠ᨿᨠᨸ᩠ᨸᩴ ᩏᨸᩣᨴᩣᨿ ᩏᨸᨧᩥᨲᨠᩩᩈᩃᨾᩪᩃᩮᩣ ᨸᨬ᩠ᨬᩣᨿ ᨠᩮᩣᨭᩥᩴ ᨣᨲᩮᩣ, ᩈᩮᩣᨸᩥ ᩅᩥᨶᩣ ᩈᩅᨶᩮᨶ ᨶᩣᩈᨠ᩠ᨡᩥ ᩋᩣᩈᩅᨠ᩠ᨡᨿᩴ ᨸᩣᨸᩩᨱᩥᨲᩩᩴ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩉᩩᨠᩣᩁᩴ ᩈᩅᨶᩴ, ᨲᨳᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᩮᩣᨸᩥ ᨸᩁᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨸᩥ᪨ ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᩏᨴ᩠ᨴᩮᩈᨸᩁᩥᨸᩩᨧ᩠ᨨᩣᨸᩥ ᨶᩥᨸ᩠ᨸᨸᨬ᩠ᨧᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᨲᩣ"ᨲᩥ᪨ "ᩈᩩᨶᩥᨩ᩠ᨫᩣᨸᩥᨲᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᩦ"ᨲᩥ᪨

ᨶᩥᨸ᩠ᨸᨸᨬ᩠ᨧᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨸᨮᨾᩮᩣ᪨

᪒᪨ ᨣᩥᩉᩥᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪒᪨ "ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩮ ᨽᨱᨳ 'ᨿᩮᩣ ᨣᩥᩉᩦ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᩅᩣᩔ ᨣᨲᩥᨿᩮᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨿᩮᩅ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᨲᩥ ᩅᩣ ᨸᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᨲᩥ ᩅᩣ᪨ ᨶ ᩈᩮᩣ ᨴᩥᩅᩈᩮᩣ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᨲᩩ'ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩈᨧᩮ ᩈᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩴ ᩅᩣ ᩏᨸᨩ᩠ᨫᩣᨿᩴ ᩅᩣ ᨸᨲ᩠ᨲᨧᩦᩅᩁᩴ ᩅᩣ ᨶ ᩃᨽᩮᨳ, ᩋᨸᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᩈᩮᩣ ᩋᩁᩉᩣ ᩈᨿᩴ ᩅᩣ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩮᨿ᩠ᨿ ᨴᩥᩅᩈᩴ ᩅᩣ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩋᩁᩉᩣ ᩍᨴ᩠ᨵᩥᨾᩣ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᩣᨩᩮᨿ᩠ᨿ ᩅᩣ ᨸᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿ ᩅᩣ"ᨲᩥ? "ᨶ ᩈᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᩁᩉᩣ ᩈᨿᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᨿᩴ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨳᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᨶ ᨧ ᨴᩥᩅᩈᩴ ᩋᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩮᨿ᩠ᨿ, ᩋᨬ᩠ᨬᩔ ᩋᩁᩉᨶ᩠ᨲᩔ ᩋᩣᨣᨾᨶᩴ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ ᩅᩣ ᨶ ᩅᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨿᩮᩅ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨸᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᩮᨿ᩠ᨿᩣ"ᨲᩥ᪨ "ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩔ ᩈᨶ᩠ᨲᨽᩣᩅᩮᩣ ᩅᩥᨩᩉᩥᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨿᩮᨶ ᩋᨵᩥᨣᨲᩔ ᨩᩦᩅᩥᨲᩉᩣᩁᩮᩣ ᨽᩅᨲᩦ"ᨲᩥ᪨

"ᩅᩥᩈᨾᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨣᩥᩉᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᩴ, ᩅᩥᩈᨾᩮ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᩮ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᨲᩣᨿ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᨣᩥᩉᩦ ᨲᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨿᩮᩅ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨸᨻ᩠ᨻᨩᨲᩥ ᩅᩣ ᨸᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨿᨲᩥ ᩅᩣ᪨ ᨶᩮᩈᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᩔ, ᨣᩥᩉᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᩔᩮᩅᩮᩈᩮᩣ ᨴᩮᩣᩈᩮᩣ ᨿᨴᩥᨴᩴ ᩃᩥᨦ᩠ᨣᨴᩩᨻ᩠ᨻᩃᨲᩣ᪨

“យថា, មហារាជ, ភោជនំ សព្ពសត្តានំ អាយុបាលកំ ជីវិតរក្ខកំ វិសមកោដ្ឋស្ស មន្ទគហណិកស្ស អវិបាកេន ជីវិតំ ហរតិ។ នេសោ, មហារាជ, ទោសោ ភោជនស្ស, កោដ្ឋស្សេវេសោ ទោសោ យទិទំ អគ្គិទុព្ពលតា។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, វិសមេ លិង្គេ លិង្គទុព្ពលតាយ អរហត្តំ បត្វា គិហី តស្មិំ យេវ ទិវសេ បព្ពជតិ វា បរិនិព្ពាយតិ វា។ នេសោ, មហារាជ, ទោសោ អរហត្តស្ស, គិហិលិង្គស្សេវេសោ ទោសោ យទិទំ លិង្គទុព្ពលតា។

“យថា វា បន, មហារាជ, បរិត្តំ តិណសលាកំ ឧបរិ គរុកេ បាសាណេ ឋបិតេ ទុព្ពលតាយ ភិជ្ជិត្វា បតតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អរហត្តំ បត្វា គិហី តេន លិង្គេន អរហត្តំ ធារេតុំ អសក្កោន្តោ តស្មិំ យេវ ទិវសេ បព្ពជតិ វា បរិនិព្ពាយតិ វា។

“យថា វា បន, មហារាជ, បុរិសោ អពលោ ទុព្ពលោ នីហីនជច្ចោ បរិត្តបុញ្ញោ មហតិមហារជ្ជំ លភិត្វា ខណេន បរិបតតិ បរិធំសតិ ឱសក្កតិ, ន សក្កោតិ ឥស្សរិយំ ធារេតុំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អរហត្តំ បត្វា គិហី តេន លិង្គេន អរហត្តំ ធារេតុំ ន សក្កោតិ , តេន ការណេន តស្មិំ យេវ ទិវសេ បព្ពជតិ វា បរិនិព្ពាយតិ វា”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ខីណាសវភាវបញ្ហោ ទុតិយោ។

១។ ខីណាសវសតិសម្មោសបញ្ហោ

១។ “ភន្តេ នាគសេន, អត្ថិ អរហតោ សតិសម្មោសោ”តិ? “វិគតសតិសម្មោសា ខោ, មហារាជ, អរហន្តោ, នត្ថិ អរហន្តានំ សតិសម្មោសោ”តិ។ “អាបជ្ជេយ្យ បន, ភន្តេ, អរហា អាបត្តិ”ន្តិ? “អាម, មហារាជា”តិ។ “កិស្មិំ វត្ថុស្មិ”ន្តិ? “កុដិការេ, មហារាជ, សញ្ចរិត្តេ, វិកាលេ កាលសញ្ញាយ, បវារិតេ អប្បវារិតសញ្ញាយ, អនតិរិត្តេ អតិរិត្តសញ្ញាយា”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ភណថ ‘យេ អាបត្តិំ អាបជ្ជន្តិ, តេ ទ្វីហិ ការណេហិ អាបជ្ជន្តិ អនាទរិយេន វា អញ្ញាណេន វា’តិ។ អបិ នុ ខោ, ភន្តេ, អរហតោ អនាទរិយំ ហោតិ, យំ អរហា អាបត្តិំ អាបជ្ជតី”តិ? “ន ហិ, មហារាជា”តិ។

“យទិ, ភន្តេ នាគសេន, អរហា អាបត្តិំ អាបជ្ជតិ, នត្ថិ ច អរហតោ អនាទរិយំ, តេន ហិ អត្ថិ អរហតោ សតិសម្មោសោ”តិ? “នត្ថិ, មហារាជ, អរហតោ សតិសម្មោសោ, អាបត្តិញ្ច អរហា អាបជ្ជតី”តិ។

“តេន ហិ, ភន្តេ, ការណេន មំ សញ្ញាបេហិ, កិំ តត្ថ ការណ”ន្តិ? “ទ្វេមេ, មហារាជ, កិលេសា, លោកវជ្ជំ បណ្ណត្តិវជ្ជញ្ចាតិ។ កតមំ, មហារាជ, លោកវជ្ជំ? ទស អកុសលកម្មបថា, ឥទំ វុច្ចតិ លោកវជ្ជំ។ កតមំ បណ្ណត្តិវជ្ជំ? យំ លោកេ អត្ថិ សមណានំ អននុច្ឆវិកំ

ᩋᨶᨶᩩᩃᩮᩣᨾᩥᨠᩴ, ᨣᩥᩉᩦᨶᩴ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩴ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨽᨣᩅᩣ ᩈᩣᩅᨠᩣᨶᩴ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᨴᩴ ᨸᨬ᩠ᨬᨸᩮᨲᩥ ‘ᨿᩣᩅᨩᩦᩅᩴ ᩋᨶᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᨶᩦᨿ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩅᩥᨠᩣᩃᨽᩮᩣᨩᨶᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩃᩮᩣᨠᩔ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩴ, ᨲᩴ ᨩᩥᨶᩈᩣᩈᨶᩮ ᩅᨩ᩠ᨩᩴ᪨ ᨽᩪᨲᨣᩣᨾᩅᩥᨠᩮᩣᨸᨶᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩃᩮᩣᨠᩔ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩴ, ᨲᩴ ᨩᩥᨶᩈᩣᩈᨶᩮ ᩅᨩ᩠ᨩᩴ᪨ ᩏᨴᨠᩮ ᩉᩔᨵᨾ᩠ᨾᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩃᩮᩣᨠᩔ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩴ, ᨲᩴ ᨩᩥᨶᩈᩣᩈᨶᩮ ᩅᨩ᩠ᨩᩴ᪨ ᩍᨲᩥ ᩑᩅᩁᩪᨸᩣᨶᩥ ᩑᩅᩁᩪᨸᩣᨶᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ , ᨩᩥᨶᩈᩣᩈᨶᩮ ᩅᨩ᩠ᨩᩣᨶᩥ, ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ ᨸᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨲᩥᩅᨩ᩠ᨩᩴ᪨

“ᩃᩮᩣᨠᩅᨩ᩠ᨩᩴ ᩋᨽᨻ᩠ᨻᩣ ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩣ ᨲᩴ ᩋᨩ᩠ᨫᩣᨧᩁᩥᨲᩩᩴ, ᨿᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᩴ ᨸᨱ᩠ᨱᨲ᩠ᨲᩥᩅᨩ᩠ᨩᩴ, ᨲᩴ ᩋᨩᩣᨶᨶ᩠ᨲᩣ ᩋᩣᨸᨩ᩠ᨩᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ᪨ ᩋᩅᩥᩈᨿᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩔ ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨩᩣᨶᩥᨲᩩᩴ, ᨶ ᩉᩥ ᨲᩔ ᨻᩃᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨩᩣᨶᩥᨲᩩᩴ᪨ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᩁᩉᨲᩮᩣ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨸᩩᩁᩥᩈᩣᨶᩴ ᨶᩣᨾᨾ᩠ᨸᩥ ᨣᩮᩣᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᨸᩥ, ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣᨸᩥ ᨲᩔ ᨾᩉᩥᨿᩣ ᩋᨶᨬ᩠ᨬᩣᨲᩮᩣ; ᩅᩥᨾᩩᨲ᩠ᨲᩥᩴᨿᩮᩅ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩮᩣ ᩋᩁᩉᩣ ᨩᩣᨶᩮᨿ᩠ᨿ; ᨨᩊᨽᩥᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩋᩁᩉᩣ ᩈᨠᩅᩥᩈᨿᩴ ᨩᩣᨶᩮᨿ᩠ᨿ; ᩈᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨬᩪ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᩣᩅ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨩᩣᨶᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᩈᩣᨵᩩ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨

ᨡᩦᨱᩣᩈᩅᩈᨲᩥᩈᨾ᩠ᨾᩮᩣᩈᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ᪨

᪔᪨ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪔᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ, ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨧ᩠ᨧᩮᨠᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ, ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨲᨳᩣᨣᨲᩔ ᩈᩣᩅᨠᩣ, ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩁᩣᨩᩣᨶᩮᩣ, ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨸᨴᩮᩈᩁᩣᨩᩣᨶᩮᩣ, ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣ, ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨵᨶᩣ, ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨵᨶᩣ, ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᩩᨣᨲᩣ, ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩣ, ᨴᩥᩔᨲᩥ ᨸᩩᩁᩥᩈᩔ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᩃᩥᨦ᩠ᨣᩴ ᨸᩣᨲᩩᨽᩪᨲᩴ, ᨴᩥᩔᨲᩥ ᩍᨲ᩠ᨳᩥᨿᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩃᩥᨦ᩠ᨣᩴ ᨸᩣᨲᩩᨽᩪᨲᩴ, ᨴᩥᩔᨲᩥ ᩈᩩᨠᨲᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨠᨲᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩴ, ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨸᩣᨸᨠᩣᨶᩴ ᨠᨾ᩠ᨾᩣᨶᩴ ᩅᩥᨸᩣᨠᩪᨸᨽᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨱ᩠ᨯᨩᩣ ᨩᩃᩣᨻᩩᨩᩣ ᩈᩴᩈᩮᨴᨩᩣ ᩒᨸᨸᩣᨲᩥᨠᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᨲ᩠ᨲᩣ ᩋᨸᨴᩣ ᨴ᩠ᩅᩥᨸᨴᩣ ᨧᨲᩩᨸ᩠ᨸᨴᩣ ᨻᩉᩩᨸ᩠ᨸᨴᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨿᨠ᩠ᨡᩣ ᩁᨠ᩠ᨡᩈᩣ ᨠᩩᨾ᩠ᨽᨱ᩠ᨯᩣ ᩋᩈᩩᩁᩣ ᨴᩣᨶᩅᩣ ᨣᨶ᩠ᨵᨻ᩠ᨻᩣ ᨸᩮᨲᩣ ᨸᩥᩈᩣᨧᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨠᩥᨶ᩠ᨶᩁᩣ ᨾᩉᩮᩣᩁᨣᩣ ᨶᩣᨣᩣ ᩈᩩᨸᨱ᩠ᨱᩣ ᩈᩥᨴ᩠ᨵᩣ ᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨵᩁᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᩦ ᩋᩔᩣ ᨣᩣᩅᩮᩣ ᨾᩉᩥᩴᩈᩣ [ᨾᩉᩥᩈᩣ (ᩈᩦ᪨ ᨸᩦ᪨)] ᩒᨭ᩠ᨮᩣ ᨣᨴ᩠ᩁᨽᩣ ᩋᨩᩣ ᩑᩊᨠᩣ ᨾᩥᨣᩣ ᩈᩪᨠᩁᩣ ᩈᩦᩉᩣ ᨻ᩠ᨿᨣ᩠ᨥᩣ ᨴᩦᨸᩦ ᩋᨧ᩠ᨨᩣ ᨠᩮᩣᨠᩣ ᨲᩁᨧ᩠ᨨᩣ ᩈᩮᩣᨱᩣ ᩈᩥᨦ᩠ᨣᩣᩃᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨻᩉᩩᩅᩥᨵᩣ ᩈᨠᩩᨱᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᩴ ᩁᨩᨲᩴ ᨾᩩᨲ᩠ᨲᩣ ᨾᨱᩥ ᩈᨦ᩠ᨡᩮᩣ ᩈᩥᩃᩣ ᨸᩅᩣᩊᩴ ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨦ᩠ᨠᩮᩣ ᨾᩈᩣᩁᨣᩃ᩠ᩃᩴ ᩅᩮᩊᩩᩁᩥᨿᩮᩣ ᩅᨩᩥᩁᩴ ᨹᩃᩥᨠᩴ ᨠᩣᩊᩃᩮᩣᩉᩴ ᨲᨾ᩠ᨻᩃᩮᩣᩉᩴ ᩅᨭ᩠ᨭᩃᩮᩣᩉᩴ ᨠᩴᩈᩃᩮᩣᩉᩴ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩈᩣᩃᩥ ᩅᩦᩉᩥ ᨿᩅᩮᩣ ᨠᨦ᩠ᨣᩩ ᨠᩩᨴ᩠ᩁᩪᩈᩮᩣ ᩅᩁᨠᩮᩣ ᨣᩮᩣᨵᩪᨾᩮᩣ ᨾᩩᨣ᩠ᨣᩮᩣ, ᨾᩣᩈᩮᩣ ᨲᩥᩃᩴ ᨠᩩᩃᨲ᩠ᨳᩴ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨾᩪᩃᨣᨶ᩠ᨵᩣ ᩈᩣᩁᨣᨶ᩠ᨵᩣ ᨹᩮᨣ᩠ᨣᩩᨣᨶ᩠ᨵᩣ ᨲᨧᨣᨶ᩠ᨵᩣ ᨸᨲ᩠ᨲᨣᨶ᩠ᨵᩣ ᨸᩩᨸ᩠ᨹᨣᨶ᩠ᨵᩣ ᨹᩃᨣᨶ᩠ᨵᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨣᨶ᩠ᨵᩣ, ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨲᩥᨱ ᩃᨲᩣ ᨣᨧ᩠ᨨ ᩁᩩᨠ᩠ᨡ ᩒᩈᨵᩥ ᩅᨶᨸ᩠ᨸᨲᩥ ᨶᨴᩦ ᨸᨻ᩠ᨻᨲ ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴ ᨾᨧ᩠ᨨᨠᨧ᩠ᨨᨸᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨿᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩴ ᨾᩮ ᨠᨳᩮᩉᩦ”ᨲᩥ᪨

“ᨲᩦᨱᩥᨾᩣᨶᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨲᩦᨱᩥ? ᩈᨧᩮᨲᨶᩣ ᩅᩣ ᩋᨧᩮᨲᨶᩣ ᩅᩣ ᩋᨩᩁᩣᨾᩁᩣ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩣ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨸᩁᨾᨲ᩠ᨳᩮᨶ ᩈᨲ᩠ᨲᩪᨸᩃᨴ᩠ᨵᩥ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᩍᨾᩣᨶᩥ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᩦᨱᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᩈᩣᨵᩩ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨

ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨶᨲ᩠ᨳᩥᨽᩣᩅᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

᪓᪨ ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨩᩣᨴᩥᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪓᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᨠᨾ᩠ᨾᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ, ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩉᩮᨲᩩᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ, ᨴᩥᩔᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨲᩩᨶᩥᨻ᩠ᨻᨲ᩠ᨲᩣ, ᨿᩴ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨩᩴ ᩋᩉᩮᨲᩩᨩᩴ ᩋᨶᩩᨲᩩᨩᩴ, ᨲᩴ ᨾᩮ ᨠᨳᩮᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨴ᩠ᩅᩮᨾᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩃᩮᩣᨠᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨩᩣ ᩋᩉᩮᨲᩩᨩᩣ ᩋᨶᩩᨲᩩᨩᩣ᪨ ᨠᨲᨾᩮ ᨴ᩠ᩅᩮ? ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨩᩮᩣ ᩋᩉᩮᨲᩩᨩᩮᩣ ᩋᨶᩩᨲᩩᨩᩮᩣ; ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨩᩴ ᩋᩉᩮᨲᩩᨩᩴ ᩋᨶᩩᨲᩩᨩᩴ᪨ ᩍᨾᩮ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨩᩣ ᩋᩉᩮᨲᩩᨩᩣ ᩋᨶᩩᨲᩩᨩᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᨾᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨩᩥᨶᩅᨧᨶᩴ ᨾᨠ᩠ᨡᩮᩉᩥ, ᨾᩣ ᩋᨩᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨬ᩠ᩉᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩮᩣᩉᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩴ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᩉᩴ ᩅᨴᩣᨾᩥ, ᨿᩴ ᨾᩴ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩑᩅᩴ ᩅᨴᩮᩈᩥ ‘ᨾᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨩᩥᨶᩅᨧᨶᩴ ᨾᨠ᩠ᨡᩮᩉᩥ, ᨾᩣ ᩋᨩᩣᨶᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨬ᩠ᩉᩴ ᨻ᩠ᨿᩣᨠᩁᩮᩣᩉᩦ’”ᨲᩥ? “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨿᩩᨲ᩠ᨲᨾᩥᨴᩴ ᨲᩣᩅ ᩅᨲ᩠ᨲᩩᩴ ‘ᩋᩣᨠᩣᩈᩮᩣ ᩋᨠᨾ᩠ᨾᨩᩮᩣ ᩋᩉᩮᨲᩩᨩᩮᩣ ᩋᨶᩩᨲᩩᨩᩮᩣ’ᨲᩥ᪨ ᩋᨶᩮᨠᩈᨲᩮᩉᩥ ᨷᨶ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩈᩣᩅᨠᩣᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨠ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ, ᩋᨳ ᨧ ᨷᨶ ᨲ᩠ᩅᩴ ᩑᩅᩴ ᩅᨴᩮᩈᩥ ‘ᩋᩉᩮᨲᩩᨩᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶ’”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᩈᨧ᩠ᨧᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩋᨶᩮᨠᩈᨲᩮᩉᩥ ᨠᩣᩁᨱᩮᩉᩥ ᩈᩣᩅᨠᩣᨶᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨠ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ, ᨶ ᨧ ᨷᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨿ ᩉᩮᨲᩩ ᩋᨠ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᩑᨲ᩠ᨳ ᨾᨿᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᨲᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨵᨠᩣᩁᨲᩁᩴ ᨷᩅᩥᩈᩣᨾ, ᩅᨶᨲᩮᩣ ᩅᨶᨲᩁᩴ ᨷᩅᩥᩈᩣᨾ, ᨣᩉᨶᨲᩮᩣ ᨣᩉᨶᨲᩁᩴ [ᨣᩉᨶᨲ᩠ᨲᩁᨲᩮᩣ ᨣᩉᨶᨲ᩠ᨲᩁᩴ (ᨠ᪨)] ᨷᩅᩥᩈᩣᨾ, ᨿᨲ᩠ᩁ ᩉᩥ ᨶᩣᨾ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᩉᩮᨲᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩔ ᨷᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨿ ᩉᩮᨲᩩ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᨿᨴᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᩉᩮᨲᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩮᨶ ᩉᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨿᨷᩥ ᩉᩮᨲᩩ ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

“ᨿᨳᩣ ᨷᨶ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨷᩩᨲ᩠ᨲᩔ ᨷᩥᨲᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨷᩥᨲᩩᨶᩮᩣᨷᩥ ᨷᩥᨲᩣ ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨ ᨿᨳᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩅᩣᩈᩥᨠᩔ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩔᨷᩥ ᩋᩣᨧᩁᩥᨿᩮᩣ ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ ᪨ ᨿᨳᩣ ᩋᨦ᩠ᨠᩩᩁᩔ ᨻᩦᨩᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨻᩦᨩᩔᨷᩥ ᨻᩦᨩᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨿᨴᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᩉᩮᨲᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨿᨷᩥ ᩉᩮᨲᩩ ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ᪨

“ᨿᨳᩣ ᩁᩩᨠ᩠ᨡᩔ ᩅᩣ ᩃᨲᩣᨿ ᩅᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩮ ᩈᨲᩥ ᨲᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨾᨩ᩠ᨫᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨾᩪᩃᨾ᩠ᨷᩥ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨿᨴᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᩉᩮᨲᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨲᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨿᨷᩥ ᩉᩮᨲᩩ ᩍᨧ᩠ᨨᩥᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ’”ᨲᩥ᪨

“ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᨶᩦᨿᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ, ᨲᩈ᩠ᨾᩣ ᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨿ ᩉᩮᨲᩩ ᩋᨠ᩠ᨡᩣᨲᩮᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩍᨦ᩠ᨥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨠᩣᩁᨱᩴ ᨴᩔᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᨾᩴ ᩈᨬ᩠ᨬᩣᨷᩮᩉᩥ, ᨿᨳᩣᩉᩴ ᨩᩣᨶᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᩉᩮᨲᩩ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩣᨿ ᩉᩮᨲᩩ ᨶᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ᪨

“ᨲᩮᨶ ᩉᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨠ᩠ᨠᨧ᩠ᨧᩴ ᩈᩮᩣᨲᩴ ᩒᨴᩉ, ᩈᩣᨵᩩᨠᩴ ᩈᩩᨱᩮᩣᩉᩥ, ᩅᨠ᩠ᨡᩣᨾᩥ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩣᩁᨱᩴ, ᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨷᩣᨠᨲᩥᨠᩮᨶ ᨻᩃᩮᨶ ᩍᨲᩮᩣ ᩉᩥᨾᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᨻ᩠ᨻᨲᩁᩣᨩᩴ ᩏᨷᨣᨶ᩠ᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᩋᩣᨾ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᩈᨠ᩠ᨠᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿ ᨷᨶ ᩈᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨷᩣᨠᨲᩥᨠᩮᨶ ᨻᩃᩮᨶ ᩉᩥᨾᩅᨶ᩠ᨲᩴ ᨷᨻ᩠ᨻᨲᩁᩣᨩᩴ ᩍᨵ ᩋᩣᩉᩁᩥᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᨶ ᩉᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩥᩁᩥᨿᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᩋᨠ᩠ᨡᩣᨲᩩᩴ, ᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ

និព្ពានស្ស ឧប្បាទាយ ហេតុ ទស្សេតុំ

“សក្កុណេយ្យ, មហារាជ, បុរិសោ បាកតិកេន ពលេន មហាសមុទ្ទំ នាវាយ ឧត្តរិត្វា បារិមតីរំ គន្តុ”ន្តិ? “អាម, ភន្តេ”តិ? “សក្កុណេយ្យ បន សោ, មហារាជ , បុរិសោ បាកតិកេន ពលេន មហាសមុទ្ទស្ស បារិមតីរំ ឋល អាហរិតុ”ន្តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សក្កា និព្ពានស្ស សច្ឆិកិរិយាយ មគ្គោ អក្ខាតុំ, ន សក្កា និព្ពានស្ស ឧប្បាទាយ ហេតុ ទស្សេតុំ។ កិំ ការណា? អសង្ខតត្តា ធម្មស្សា”តិ។

“អសង្ខតំ , ភន្តេ នាគសេន, និព្ពាន”ន្តិ? “អាម, មហារាជ, អសង្ខតំ និព្ពានំ ន កេហិចិ កតំ, និព្ពានំ, មហារាជ, ន វត្តព្ពំ ឧប្បន្នន្តិ វា អនុប្បន្នន្តិ វា ឧប្បាទនីយន្តិ វា អតីតន្តិ វា អនាគតន្តិ វា បច្ចុប្បន្នន្តិ វា ចក្ខុវិញ្ញេយ្យន្តិ វា សោតវិញ្ញេយ្យន្តិ វា ឃានវិញ្ញេយ្យន្តិ វា ជិវ្ហាវិញ្ញេយ្យន្តិ វា កាយវិញ្ញេយ្យន្តិ វា”តិ។ “យទិ, ភន្តេ នាគសេន, និព្ពានំ ន ឧប្បន្នំ ន អនុប្បន្នំ ន ឧប្បាទនីយំ ន អតីតំ ន អនាគតំ ន បច្ចុប្បន្នំ ន ចក្ខុវិញ្ញេយ្យំ ន សោតវិញ្ញេយ្យំ ន ឃានវិញ្ញេយ្យំ ន ជិវ្ហាវិញ្ញេយ្យំ ន កាយវិញ្ញេយ្យំ, តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ នត្ថិធម្មំ និព្ពានំ អបទិសថ ‘នត្ថិ និព្ពាន’ន្តិ។ “អត្ថិ, មហារាជ, និព្ពានំ, មនោវិញ្ញេយ្យំ និព្ពានំ, វិសុទ្ធេន មានសេន បណីតេន ឧជុកេន អនាវរណេន និរាមិសេន សម្មាបដិបន្នោ អរិយសាវកោ និព្ពានំ បស្សតី”តិ។

“កីទិសំ បន តំ, ភន្តេ, និព្ពានំ, យំ តំ ឱបម្មេហិ អាទីបនីយំ, ការណេហិ មំ សញ្ញាបេហិ, យថា អត្ថិធម្មំ ឱបម្មេហិ អាទីបនីយ”ន្តិ។ “អត្ថិ, មហារាជ, វាតោ នាមា”តិ? “អាម, ភន្តេ”តិ។ “ឯហិ, មហារាជ, វាតំ ទស្សេហិ វណ្ណតោ វា សណ្ឋានតោ វា អណុំ វា ថូលំ វា ទីឃំ វា រស្សំ វា”តិ។ “ន សក្កា, ភន្តេ នាគសេន, វាតោ ឧបទស្សយិតុំ, ន សោ វាតោ ហត្ថគ្គហណំ វា និមទ្ទនំ វា ឧបេតិ, អបិ ច អត្ថិ សោ វាតោ”តិ។ “យទិ, មហារាជ, ន សក្កា វាតោ ឧបទស្សយិតុំ, តេន ហិ នត្ថិ វាតោ”តិ? “ជានាមហំ, ភន្តេ នាគសេន, វាតោ អត្ថីតិ មេ ហទយេ អនុបវិដ្ឋំ, ន ចាហំ សក្កោមិ វាតំ ឧបទស្សយិតុ”ន្តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អត្ថិ និព្ពានំ, ន ច សក្កា និព្ពានំ ឧបទស្សយិតុំ វណ្ណេន វា សណ្ឋានេន វា”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, សូបទស្សិតំ ឱបម្មំ, សុនិទ្ទិដ្ឋំ ការណំ, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមិ ‘អត្ថិ និព្ពាន’”ន្តិ។

អកម្មជាទិបញ្ហោ បឋមោ។

១។ កម្មជាទិបញ្ហោ

១។ “ភន្តេ នាគសេន, កតមេ ឯត្ថ កម្មជា, កតមេ ហេតុជា, កតមេ ឧតុជា, កតមេ ន កម្មជា, ន ហេតុជា, ន ឧតុជា”តិ? “យេ កេចិ, មហារាជ, សត្តា សចេតនា, សព្ពេ តេ កម្មជា; អគ្គិ ច សព្ពានិ ច ពីជជាតានិ ហេតុជានិ; បថវី ច បព្ពតា ច ឧទកញ្ច វាតោ ច, សព្ពេ តេ ឧតុជា; អាកាសោ ច និព្ពានញ្ច ឥមេ ទ្វេ អកម្មជា អហេតុជា អនុតុជា។ និព្ពានំ បន, មហារាជ, ន វត្តព្ពំ កម្មជន្តិ វា ហេតុជន្តិ វា ឧតុជន្តិ វា ឧប្បន្នន្តិ វា អនុប្បន្នន្តិ វា ឧប្បាទនីយន្តិ វា អតីតន្តិ វា អនាគតន្តិ វា បច្ចុប្បន្នន្តិ វា ចក្ខុវិញ្ញេយ្យន្តិ វា សោតវិញ្ញេយ្យន្តិ វា ឃានវិញ្ញេយ្យន្តិ វា ជិវ្ហាវិញ្ញេយ្យន្តិ វា កាយវិញ្ញេយ្យន្តិ វា, អបិ ច, មហារាជ, មនោវិញ្ញេយ្យំ និព្ពានំ, យំ

ះេសា សខ្ញាបះិបះេត្វា អទិឃសាចះេកា ចិស្វះេទ្ឋត ះាាេលាត បស្សតី”តិ៍ “ះេយលីះេឃា, កះេន្តត្ត តាកេសត, បះេញ្ញា ស្វចិតិន្ទិះេតា តិស្សៀសះេឃា ឲកត្តាកេតា, ចិយតិ ះូប្បន្ទិត្វា, ត្វំ កលិចះបចះយាសន្ទា”តិ៍

កខ្ញ្ញាឌិបះេញ្ញា លះេទ្ទា៍

លិ៍ ឃក្លបះេញ្ញា

លិ៍ “កះេន្តត្ត តាកេសត, អត្ថិ ះេលាេក ឃក្លា តាយា”តិ? “អាយ, យហារាឌ, អត្ថិ ះេលាេក ឃក្លា តាយា”តិ៍ “ចចត្តិ បត ះេត, កះេន្តត្ត, ឃក្លា តយ្យា ះេឃាតិឃា”តិ? “អាយ, យហារាឌ, ចចត្តិ ះេត ឃក្លា តយ្យាះេឃាតិឃា”តិ៍ “កិស្ស បត, កះេន្តត្ត តាកេសត, ះេតសំ យតាតំ ឃក្លាតំ សទិទំ ត ឌិស្សតិ, ក្យលាបាកះេន្តុាបិ ត ចាឃតី”តិ? “ឌិស្សតិ, យហារាឌ, យតាតំ ឃក្លាតំ សទិទំ, ក្យលាបាកះេន្តុាបិ ះេតសំ ចាឃតិ, យតាតំ, យហារាឌ, ឃក្លាតំ សទិទំ កិដចះេណ្ណត ចា ឌិស្សតិ, កិយិចះេណ្ណត ចា ឌិស្សតិ, កិបិល្លិកចះេណ្ណត ចា ឌិស្សតិ, បដក្កចះេណ្ណត ចា ឌិស្សតិ, អហិចះេណ្ណត ចា ឌិស្សតិ, ចិន្ទិកចះេណ្ណត ចា ឌិស្សតិ, សតបឌិចះេណ្ណត ចា ឌិស្សតិ, ឌិឌចះេណ្ណត ចា ឌិស្សតិ, យិកចះេណ្ណត ចា ឌិស្សតី”តិ៍ “ះេកា ហិ, កះេន្តត្ត តាកេសត, អះេញ្ញា ត្វាឌំ បញ្ញាបុះេទ្ធា ចិសះេឌ្ឍយ្យ អញ្ញាត្រ តចាឌិះេសត ត្យន្ទិយតា”តិ៍

ឃក្លបះេញ្ញា សត្តះេយា៍

ប៉៍ អតចះេសសនិក្លាបងបះេញ្ញា

ប៉៍ “កះេន្តត្ត តាកេសត, ះេឃ ះេត អះេហស្វំ តិកិន្ទកាតំ បុត្តកា អាចទិឃា ះេសឃ្យចិឌំ, តារះេកា ឆយ្តត្តទិ [ឆត្ថត្តទិ (?)] អក្តិះេសា កបិះេលា កល្ទុកក្កិ សាះេយា អត្យះេលា បុត្តកត្ថាឃះេតា, សះេត្តះេបះេត អាចទិឃា សកិ ះេឃច ះេរាក្យប្បត្តិត្វា តិទាតត្វា សកាចត្វា សយ្ទ្ធាតត្វា តិកិន្ទត្វា កិទិឃត្វា សិទ្ធាសិទ្ធត្វា សត្តា តំ [សត្ថ (ក៍)] តិរចះេសសំ ឌាតិត្វា ‘ត្វាយស្សិ កាះេឃ ឲត្តកា ះេរាកា ះូប្បន្ទិស្សត្តី’តិ ឲកប្យហារះេត កលិបក្កាហំ កទិត្វា ស្វត្តំ ចាត្ថិស្វ, អសត្តាត្យាះេតា ឲះេត សះេត្តា, កិស្ស បត តចាកេតា សត្តាត្យា សយាះេតា អតាកតំ កិទិឃំ ត្យន្ទាាេលាត ឌាតិត្វា ‘ឲត្តះេក តាយ ចត្វស្សិ ឲត្តកំ តាយ សិក្លាបងំ បត្តាះេបតត្តំ កចិស្សតី’តិ បទិន្ទិតិត្វា អតចះេសសះេតា សិក្លាបងំ ត បត្តាះេបសិ, ះូប្បត្តុប្បះេត្ត ចត្វស្សិ អឃះេស បិកះេដ ះេគាះេស ចិត្វាទិះេក បុត្ធកេត ះូត្សាឃះេត្តស្វ យត្វះេស្សស្វ តស្មិំ តស្មិំ កាះេល សាចកាតំ សិក្លាបងំ បត្តាះេបសី”តិ?

“ះាាតះេយតំ, យហារាឌ, តចាកតស្ស ‘ត្វាយស្សិ សយះេឃ ត្វាះេយស្វ យត្វះេស្សស្វ សាឌិកំ ឌិឃន្ទសិក្លាបងសតំ បត្តាះេបតត្តំ កចិស្សតី’តិ, អបិ ច តចាកតស្ស ឲចំ អះេហាសិ ‘សះេច ះេខា អហំ សាឌិកំ ឌិឃន្ទសិក្លាបងសតំ ឲកប្យហាទំ បត្តាះេបស្សាយិ, យហាឌះេតា សត្តាសយាបន្ទិស្សតិ ‘ចាហ្យកំ ត្វាឆ ះក្លិតត្តំ, ក្យក្កទំ ចត ះេកា សយលាស្ស ះេកាតយស្ស សាសះេត បត្តាឌិត្យ’ត្តិ, បត្តាឌិត្យកាយាបិ ត បត្តាឌិស្សត្តិ, ចឆតត្វា ះេយ ត សទ្ទហិស្សត្តិ, អសទ្ទហត្តា ះេត យត្វស្សា អបាយកាយិះេតា កចិស្សត្ត-តិ ះូប្បត្តុប្បះេត្ត ចត្វស្សិ ឆយ្ទះេគសតាឃ ចិត្តាះេបត្វា បិកះេដ ះេគាះេស

និព្វានំ បញ្ញាបេស្សាមី’”តិ។ “អច្ឆរិយំ, ភន្តេ នាគសេន, ពុទ្ធានំ, អព្ភុតំ, ភន្តេ នាគសេន, ពុទ្ធានំ, យាវ មហន្តំ តថាគតស្ស សព្ពញ្ញុតញ្ញាណំ, ឯវមេតំ, ភន្តេ នាគសេន, សុនិទ្ទិដ្ឋោ ឯសោ អត្ថោ តថាគតេន, ‘ពហុកំ ខលុ និព្វុតត្ថា’តិ វុត្វា សត្តានំ សត្ថារោ ឧប្បជ្ជេយ្យ, ឯកោបិ ជិនសាសនេ ន បញ្ញាបេយ្យ, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

អនវសេសនិព្វានបញ្ហោ អដ្ឋមោ។

៩. សូរិយតបនបញ្ហោ

៩. “ភន្តេ នាគសេន, អយំ សូរិយោ សព្ពកាលំ កឋិនំ តបតិ, ឧទាហុ កិញ្ចិកាលំ មន្ទំ តបតី”តិ? “សព្ពកាលំ, មហារាជ, សូរិយោ កឋិនំ តបតិ , ន កិញ្ចិកាលំ មន្ទំ តបតី”តិ។ “យទិ, ភន្តេ នាគសេន, សូរិយោ សព្ពកាលំ កឋិនំ តបតិ, កិស្ស បន អប្បេកទា សូរិយោ កឋិនំ តបតិ, អប្បេកទា មន្ទំ តបតី”តិ? “ចត្តារោមេ, មហារាជ, សូរិយស្ស រោគា, យេសំ អញ្ញតរេន រោគេន បដិបីឡិតោ សូរិយោ មន្ទំ តបតិ។ កតមេ ចត្តារោ? អព្ភំ, មហារាជ, សូរិយស្ស រោគោ, តេន រោគេន បដិបីឡិតោ សូរិយោ មន្ទំ តបតិ។ មហិកា, មហារាជ, សូរិយស្ស រោគោ, តេន រោគេន បដិបីឡិតោ សូរិយោ មន្ទំ តបតិ។ មេឃោ, មហារាជ, សូរិយស្ស រោគោ, តេន រោគេន បដិបីឡិតោ សូរិយោ មន្ទំ តបតិ។ រាហុ, មហារាជ, សូរិយស្ស រោគោ, តេន រោគេន បដិបីឡិតោ សូរិយោ មន្ទំ តបតិ។ ឥមេ ខោ, មហារាជ, ចត្តារោ សូរិយស្ស រោគា, យេសំ អញ្ញតរេន រោគេន បដិបីឡិតោ សូរិយោ មន្ទំ តបតី”តិ។ “អច្ឆរិយំ, ភន្តេ នាគសេន, អព្ភុតំ, ភន្តេ នាគសេន, សូរិយស្សបិ តាវ តេជោសម្បន្នស្ស រោគោ ឧប្បជ្ជិស្សតិ, កិមង្គំ បន អញ្ញេសំ សត្តានំ, នត្ថិ, ភន្តេ, ឯសា វិភត្តិ អញ្ញស្ស អញ្ញត្រ តវាទិសេន ពុទ្ធិមតា”តិ។

សូរិយតបនបញ្ហោ នវមោ។

១០. កឋិនតបនបញ្ហោ

១០. “ភន្តេ នាគសេន, កិស្ស ហេមន្តេ សូរិយោ កឋិនំ តបតិ, នោ តថា គិម្ហេ”តិ? “គិម្ហេ, មហារាជ, អនុបហតំ ហោតិ រជោជល្លំ, វាតក្ខុភិតា រេណូ គគនានុគតា ហោន្តិ, អាកាសេបិ អព្ភា សុពហលា ហោន្តិ, មហាវាតោ ច អធិមត្តំ វាយតិ, តេ សព្ពេ នានាកុលា សមាយុតា សូរិយរំសិយោ បិទហន្តិ, តេន គិម្ហេ សូរិយោ មន្ទំ តបតិ។

“ហេមន្តេ បន, មហារាជ, ហេដ្ឋា បថវី និព្ពុតា ហោតិ, ឧបរិ មហាមេឃា ឧបដ្ឋិតា ហោតិ, ឧបសន្តំ ហោតិ រជោជល្លំ, រេណុ ច សន្តសន្តំ គគនេ ចរតិ, វិគតវលាហកោ ច ហោតិ អាកាសោ, វាតោ ច មន្ទមន្ទំ វាយតិ, ឯតេសំ ឧបរតិយា វិសុទ្ធា [វិសទា (សី. បី.)] ហោន្តិ សូរិយរំសិយោ, ឧបឃាតវិមុត្តស្ស សូរិយស្ស តាបោ អតិ វិយ តបតិ។ ឥទមេត្ថ, មហារាជ, ការណំ, យេន ការណេន

សូរិយោ ហេមន្តេ កឋិនំ តបតិ, នោ តថា គិម្ហេ”តិ។ “សព្វីតិមុត្តោ, ភន្តេ, សូរិយោ កឋិនំ តបតិ, មេឃាទិសហគតោ កឋិនំ ន តបតី”តិ។

កឋិនតបនបញ្ហោ ទសមោ។

និប្បបញ្ចវគ្គោ ទុតិយោ។

ឥមស្មិំ វគ្គេ ទស បញ្ហា។

៣។ វេស្សន្តរវគ្គោ

១។ វេស្សន្តរបញ្ហោ

១។ “ភន្តេ នាគសេន, សព្វេវ ពោធិសត្តា បុត្តទារំ ទេន្តិ, ឧទាហុ វេស្សន្តរេនេវ រញ្ញា បុត្តទារំ ទិន្ន”ន្តិ? “សព្វេបិ, មហារាជ, ពោធិសត្តា បុត្តទារំ ទេន្តិ, ន វេស្សន្តរេនេវ រញ្ញា បុត្តទារំ ទិន្ន”ន្តិ។ “អបិ ច ខោ, ភន្តេ នាគសេន, តេសំ អនុមតេន ទេន្តី”តិ។ “ភរិយា, មហារាជ, អនុមតា, ទារកា បន ពាលតាយ វិលបិំសុ [លាលបិំសុ (សី។ បី។)], យទិ តេ អត្ថតោ ជានេយ្យុំ, តេបិ អនុមោទេយ្យុំ, ន តេ វិលបេយ្យុ”ន្តិ។

“ទុក្ករំ, ភន្តេ នាគសេន, ពោធិសត្តេន កតំ, យំ សោ អត្តនោ ឱរសេ បិយេ បុត្តេ ព្រាហ្មណស្ស ទាសត្ថាយ អទាសិ។

“ឥទម្បិ ទុតិយំ ទុក្ករតោ ទុក្ករតរំ, យំ សោ អត្តនោ ឱរសេ បិយេ បុត្តេ ពាលកេ តរុណកេ លតាយ ពន្ធិត្វា តេន ព្រាហ្មណេន លតាយ អនុមជ្ជីយន្តេ ទិស្វា អជ្ឈុបេក្ខិ។

“ឥទម្បិ តតិយំ ទុក្ករតោ ទុក្ករតរំ, យំ សោ សកេន ពលេន ពន្ធនា មុញ្ចិត្វា អាគតេ ទារកេ សារជ្ជមុបគតេ បុនទេវ លតាយ ពន្ធិត្វា អទាសិ។

“ឥទម្បិ ចតុត្ថំ ទុក្ករតោ ទុក្ករតរំ, យំ សោ ទារកេ ‘អយំ ខោ, តាត, យក្ខោ ខាទិតុំ នេតិ អម្ហេ’តិ វិលបន្តេ ‘មា ភាយិត្ថា’តិ ន អស្សាសេសិ។

“ឥទម្បិ បញ្ចមំ ទុក្ករតោ ទុក្ករតរំ, យំ សោ ជាលិស្ស កុមារស្ស រុទមានស្ស បាទេសុ និបតិត្វា ‘អលំ, តាត, កណ្ហាជិនំ និវត្តេហិ, អហមេវ

គច្ឆាមិ យក្ខេន សហ, ខាទតុ មំ យក្ខោ’តិ យាចមានស្ស ឯវំ ន សម្បដិច្ឆិ។

“ឥទម្បិ លុទ្ទំ ទុក្ករតោ ទុក្ករតរំ, យំ សោ ជាលិស្ស កុមារស្ស ‘បាសាណសមំ នូន តេ, តាត, ហទយំ, យំ ត្វំ អម្ហាកំ ទុក្ខិតានំ បេក្ខមានោ និម្មនុស្សកេ ព្រហារញ្ញេ យក្ខេន នីយមានេ ន និវារេសី’តិ វិលបមានស្ស ការុញ្ញំ នាកាសិ។

“ឥទម្បិ សត្តមំ ទុក្ករតោ ទុក្ករតរំ, យំ តស្ស រុណ្ណរុណ្ណស្ស ភីមភីមស្ស នីតេ ទារកេ អទស្សនំ គមិតេ ន ផលិ ហទយំ សតធា វា សហស្សធា វា, បុញ្ញកាមេន មនុជេន កិំ បរទុក្ខាបនេន, ននុ នាម សកទានំ ទាតព្ពំ ហោតី”តិ?

“ទុក្ករស្ស, មហារាជ, កតត្តា ពោធិសត្តស្ស កិត្តិសទ្ទោ ទសសហស្សិយា លោកធាតុយា សទេវមនុស្សេសុ អព្ភុគ្គតោ, ទេវា ទេវភវនេ បកិត្តេន្តិ, អសុរា អសុរភវនេ បកិត្តេន្តិ, គរុឡា គរុឡភវនេ បកិត្តេន្តិ, នាគា នាគភវនេ បកិត្តេន្តិ, យក្ខា យក្ខភវនេ បកិត្តេន្តិ, អនុបុព្ពេន តស្ស កិត្តិសទ្ទោ បរម្បរាយ អជ្ជេតរហិ ឥធ អម្ហាកំ សមយំ អនុប្បត្តោ, តំ មយំ ទានំ បកិត្តេន្តា វិកោបេន្តា និសិន្នា សុទិន្នំ, ឧទាហុ ទុទ្ទិន្នន្តិ។ សោ ខោ បនាយំ, មហារាជ, កិត្តិសទ្ទោ និបុណានំ វិញ្ញូនំ វិទូនំ វិភាវីនំ ពោធិសត្តានំ ទស គុណេ អនុទស្សេតិ។ កតមេ ទស? អគេធតា និរាលយតា ចាគោ បហានំ អបុនរាវត្តិតា សុខុមតា មហន្តតា ទុរនុពោធតា ទុល្លភតា អសទិសតា ពុទ្ធធម្មស្ស, សោ ខោ បនាយំ, មហារាជ, កិត្តិសទ្ទោ និបុណានំ វិញ្ញូនំ វិទូនំ វិភាវីនំ ពោធិសត្តានំ ឥមេ ទស គុណេ អនុទស្សេតី”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, យោ បរំ ទុក្ខាបេត្វា ទានំ ទេតិ, អបិ នុ តំ ទានំ សុខវិបាកំ ហោតិ សគ្គសំវត្តនិក”ន្តិ? “អាម, មហារាជ, កិំ វត្តព្ព”ន្តិ។ “ឥង្ឃ, ភន្តេ នាគសេន, ការណំ ឧបទស្សេហី”តិ។ “ឥធ, មហារាជ, កោចិ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា សីលវា ហោតិ កល្យាណធម្មោ, សោ ភវេយ្យ បក្ខហតោ វា បីឋសប្បី វា អញ្ញតរំ វា ព្យាធិំ អាបន្នោ, តមេនំ យោ កោចិ បុញ្ញកាមោ យានំ អារោបេត្វា បត្ថិតំ ទេសមនុបាបេយ្យ, អបិ នុ ខោ, មហារាជ, តស្ស បុរិសស្ស តតោនិទានំ កិញ្ចិ សុខំ និព្ពត្តេយ្យ សគ្គសំវត្តនិកំ តំ កម្ម”ន្តិ? “អាម, ភន្តេ, កិំ វត្តព្ពំ? ហត្ថិយានំ វា សោ, ភន្តេ, បុរិសោ លភេយ្យ អស្សយានំ វា រថយានំ វា, ថលេ ថលយានំ ជលេ ជលយានំ ទេវេសុ ទេវយានំ មនុស្សេសុ មនុស្សយានំ, តទនុច្ឆវិកំ តទនុលោមិកំ ភវេ ភវេ និព្ពត្តេយ្យ, តទនុច្ឆវិកានិ តទនុលោមិកានិ ចស្ស សុខានិ និព្ពត្តេយ្យុំ, សុគតិតោ សុគតិំ គច្ឆេយ្យ, តេនេវ កម្មាភិសន្ទេន ឥទ្ធិយានំ អភិរុយ្ហ បត្ថិតំ និព្ពានយានំ បាបុណេយ្យា”តិ។ “តេន ហិ, មហារាជ, បរទុក្ខាបនេន ទិន្នទានំ សុខវិបាកំ ហោតិ សគ្គសំវត្តនិកំ , យំ សោ បុរិសោ ពលីពទ្ទេ ទុក្ខាបេត្វា ឯវរូបំ សុខំ អនុភវតិ។

“អបរម្បិ , មហារាជ, ឧត្តរិំ ការណំ សុណោហិ, យថា បរទុក្ខាបនេន ទិន្នទានំ សុខវិបាកំ ហោតិ សគ្គសំវត្តនិកំ។ ឥធ, មហារាជ, យោ កោចិ រាជា ជនបទតោ ធម្មិកំ ពលិំ ឧទ្ធរាបេត្វា អាណាបវត្តនេន ទានំ ទទេយ្យ, អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, រាជា តតោនិទានំ កិញ្ចិ សុខំ អនុភវេយ្យ សគ្គសំវត្តនិកំ តំ ទាន”ន្តិ? “អាម, ភន្តេ, កិំ វត្តព្ពំ, តតោនិទានំ សោ, ភន្តេ, រាជា ឧត្តរិំ អនេកសតសហស្សគុណំ លភេយ្យ។ រាជូនំ អតិរាជា ភវេយ្យ, ទេវានំ អតិទេវោ ភវេយ្យ, ព្រហ្មានំ អតិព្រហ្មា ភវេយ្យ, សមណានំ អតិសមណោ ភវេយ្យ, ព្រាហ្មណានំ អតិព្រាហ្មណោ ភវេយ្យ, អរហន្តានំ អតិអរហា [អតិអរហន្តោ (ស្យា។ ក។)] ភវេយ្យា”តិ។ “តេន ហិ, មហារាជ,

បរេក្កាបគេត ជិត្តជាតំ ឃុលជិបាកំ ហោតិ ឃក្កសំចត្តតិកំ, ឃំ សោ រាជា ពលិតា ជតំ បឹឡុទ្វា ជិត្តជាតេត ទុចទុបំ ក្ខត្តទិ ឃរឃុលំ អត្ថកចតី”តិ។

“អតិជាតំ, ភន្តេ នាគសេត, ទេយ្យត្ថទេត ទន្តា ជិត្តំ, ឃំ សោ ឃគំ ភទិឃំ បទឃ្យ ភទិឃត្វាឃ អជាឃិ, ឃគេ ឍូទេឃ បុទេត្ត ទោឃ្លាឃ្យ ជាឃត្វាឃ អជាឃិ, អតិជាតំ តាយ, ភន្តេ នាគសេត, លោកេ ចិទ្វហិ តិត្ថិតំ គទហិតំ, ឃថា តាយ, ភន្តេ នាគសេត, អតិភារេត ឃគដឃ្យ អក្កោ ភិជ្ជតិ, អតិភារេត តាចា ឍូឃឹឌតិ, អតិកុទេត្តត ភោជតំ ចិឃមំ បរិលាយតិ, អតិចស្សេត ឆញ្ញំ ចិតឃ្យតិ, អតិជាទេត ភោគក្ខយំ ក្ខបតិ, អតិតាបេត បឆ៌ី ក្ខបឌយ្យតិ, អតិរាគេត ក្ខុម្មត្តកោ ហោតិ, អតិទោសេត ចជ្ឈោ ហោតិ, អតិមោហេត អតយំ អាបជ្ជតិ, អតិលោភេត ចោរគ្គហណមុបគច្ឆតិ, អតិភយេត តិរុជ្ឈតិ, អតិបូទេត តឌី ក្ខត្តទតិ, អតិចាតេត អឃតិ បតតិ, អតិអគ្គិតា ឍូឌតំ ក្ខត្តទតិ, អតិឃញ្ចរេលាត ត ចិរំ ឌីចតិ។ ឲចមេច ខោ, ភន្តេ នាគសេត, អតិជាតំ តាយ លោកេ ចិទ្វហិ តិត្ថិតំ គទហិតំ, អតិជាតំ, ភន្តេ នាគសេត, ទេយ្យត្ថទេត ទន្តា ជិត្តំ, ត តត្ថ កិញ្ចិ ចលំ ពុច្ឆិតព្ព”ត្តិ។

“អតិជាតំ, មហារាជ, លោកេ ចិទ្វហិ ចណ្ណិតំ ធុតំ បឃត្ថំ, មេ គេចិ ឃាទិសំ កីទិសំ ជាតំ ទេត្តិ [គេចិ ឃាទិសំ តាទិសំ ជាតំ ទេត្តិ (ស្យា។)], អតិជាតជាយី លោកេ កិត្តិំ បាបុណាតិ។ ឃថា , មហារាជ, អតិបចទតាយ ជិព្ពំ ចតមូលំ គហិតមត្ថិ ហត្ថបិឃេ ជិតាតំ បរឌតាតំ ត ជស្សយតិ, អគេជា អតិឌច្ចតាយ [អតិក្ខឃភតាយ (ក។)] បឹឡុអាយ ឃមណ្ណត្តកោ ទោាគាតំ អត្តគេរា, អគ្គិ អតិខោតិតាយ ឌហតិ, ក្ខឌគំ អតិឃឹតតាយ តិព្វាបេតិ, បទុមំ បរិឃុទ្ធតាយ ត ក្ខបលិម្បតិ ចារិកទ្ទមេត, មណិ អតិគុណតាយ កាមជទោ, ចជិរំ អតិតិណ្ហតាយ ចិជ្ឈតិ មណិមុត្តាផលិកំ, បឆ៌ី អតិមហត្តតាយ តទោទគមិគបក្ខិជលសេលបព្វតទុមេ ធារេតិ, ឃមុទ្ទោ អតិមហត្តតាយ អបរិបូរណោ, ឃិទេរុ អតិភារតាយ អចលោ, អាកាសោ អតិចិត្ថារតាយ អតត្តោ, ឃុរិមោ អតិប្បភតាយ តិមិរំ ឈាបេតិ, ឃីហោ អតិជាតិតាយ ចិគតភមោ, មល្លោ អតិពលចតាយ បដិមល្លំ ចិប្បំ ក្ខក្ខិបតិ , រាជា អតិបុញ្ញតាយ អធិបតិ, ភិក្ខុ អតិឃីលចត្តតាយ តាគយក្ខតរមទ្ទហិ តមស្សតីមោ, ពុទ្ធោ អតិអគ្គតាយ [អតិចិឃិដ្ឋតាយ (ស្យា។)] អតុបមោ។ ឲចមេច ខោ, មហារាជ, អតិជាតំ តាយ លោកេ ចិទ្វហិ ចណ្ណិតំ ធុតំ បឃត្ថំ, មេ គេចិ ឃាទិសំ កីទិសំ ជាតំ ទេត្តិ, អតិជាតជាយី លោកេ កិត្តិំ បាបុណាតិ, អតិជាតេត ទេយ្យត្តទោ រាជា ជឃឃហស្សិមា លោកធាតុយា ចណ្ណិតោ ធុតោ បឃត្ថោ មហិតោ កិត្តិតោ, តេតេច អតិជាតេត ទេយ្យត្តទោ រាជា អជ្ជេតទហិ ពុទ្ធោ ជាតោ អគ្គោ ឃទេចគេ លោកេ។

“អត្ថិ បត, មហារាជ, លោកេ ឌបតីមំ ជាតំ, មំ ទក្ខិណេយ្យេ អតុប្បត្តេ ត ជាតព្ព”ត្តិ? “ឌឃ ខោ បតិមាតិ, ភន្តេ នាគសេត, ជាតាតិ, ឃាតិ លោកេ អជាតឃម្មតាតិ, មេ តាតិ ជាតាតិ ទេតិ, សោ អបាយគាមី ហោតិ។ គតមាតិ ឌឃ? មជ្ជជាតំ, ភន្តេ នាគសេត, លោកេ អជាតឃម្មតំ, មោ តំ ជាតំ ទេតិ, សោ អបាយគាមី ហោតិ។ ឃមជ្ជជាតំ...បេ... ពុត្តិជាតំ...បេ... ក្ខឃភជាតំ...បេ... ចិត្តកម្មជាតំ...បេ... ឃត្ថជាតំ ...បេ... ចិឃជាតំ...បេ... ឃណ្ណិកជាតំ...បេ... គុក្កុដឃុករជាតំ...បេ... តុលាកូដមាតកូដជាតំ, ភន្តេ នាគសេត, លោកេ អជាតឃម្មតំ ហោតិ, មោ តំ ជាតំ ទេតិ, សោ អបាយគាមី ហោតិ។ ឮមាតិ ខោ, ភន្តេ នាគសេត, ឌឃ ជាតាតិ លោកេ អជាតឃម្មតាតិ, មោ តាតិ ជាតាតិ ទេតិ, សោ អបាយគាមី ហោតី”តិ។

“ភាហំ តំ, យហារាជ, អកាគសយុតំ បុច្ឆាយិ, ញាយំ ឲ្យាហំ, យហារាជ, តំ បុច្ឆាយិ ‘អត្ថិ បគ, យហារាជ, ទេលិទេក ធបតីយំ ជាគំ, យំ គក្លិទេលាទេយ្យ អត្តុប្បទេត្តា ត ជាតញ្ញា’ត្តិ៍ “គត្តិ, កទេត្ត ភាគទេសគ, ទេលិទេក ធបតីយំ ជាគំ៍ យំ គក្លិទេលាទេយ្យ អត្តុប្បទេត្តា ត ជាតញ្ញា, ឱត្តប្បសារទេដ ត្តុប្បទេត្ត ទេកនិ គក្លិទេលាទេយ្យាគំ ទេកាដគំ ទេគត្តិ, ទេកនិ អច្ឆាគគំ, ទេកនិ សឃគំ, ទេកនិ អាចសធំ, ទេកនិ អត្តទេលាបិច្ចទេលំ, ទេកនិ គាសិគាសំ, ទេកនិ ទេលត្តចត្តំ, ទេកនិ ខ្លិបគចតុប្បត់, ទេកនិ សតំ សហស្សំ សតសហស្សំ, ទេកនិ យហារជ្ជំ, ទេកនិ ឌីឱតយ្យិ ទេគត្តិ”តិ៍ “ឃគិ បគ, យហារាជ, ទេកនិ ឌីឱតយ្យិ ទេគត្តិ, កិំ ការណា ទេចស្សត្តទ៍ ជាគបតិ អតិឌាឡ្យហំ បទិបិទេតសិ ឃុទិទេត្ត បុទេត្ត ច ជាទេទ ច?

“អបិ ត្ស ទេលា, យហារាជ, អត្ថិ ទេលិកបកតិ ទេលិកាឱណ្ហិ, លកតិ បិតា បុត្តំ ខ្លាលាទេដ្ឋា ចា អាឌីឱកបកទេតា ចា អាចបិតុំ ចា [អាឆាទេបតុំ ចា (ស្យា), អាឆបិតុំ ចា (ក)] ឱក្កិលិតុំ ចា”តិ? “អាយ, កទេត្ត, លកតិ បិតា បុត្តំ ខ្លាលាទេដ្ឋា ចា អាឌីឱកបកទេតា ចា អាចបិតុំ ចា ឱក្កិលិតុំ ចា”តិ៍ “ឃគិ, យហារាជ, លកតិ បិតា បុត្តំ ខ្លាលាទេដ្ឋា ចា អាឌីឱកបកទេតា ចា អាចបិតុំ ចា ឱក្កិលិតុំ ចា , ទេចស្សត្តទេរាបិ, យហារាជ, ទេរាជា អលកយាទេតា សត្តព្ភាតតាលំ ត្តុបគ្គទេតា គ្យក្លិទេតា តស្ស ធយុធគស្ស បជិលិកាឃ បុត្តគាទ៍ អាចទេបសិ ច ឱក្កិលិ ច៍ ញាតិ, យហារាជ, ទេចស្សត្តទេគ ទេញ្ញា អទេញ្ញាសំ ឌីគ្គ ទេឃច ឌីគ្គ, កតំ ទេឃច កតំ៍ កិស្ស បគ ត្ហ, យហារាជ, ទេតគ ជាទេគគ ទេចស្សត្តទ៍ ជាគបតិ អតិឌាឡ្យហំ អបសារទេគសី”តិ?

“ភាហំ, កទេត្ត ភាគទេសគ, ទេចស្សត្តទេស្ស ជាគបតិទេតា ជាគំ ករហាយិ, អបិ ច បុត្តគាទ៍ ឃាចទេត្ត គិមិគិត្វា អត្តាគំ ជាតញ្ញា”ត្តិ៍ “ឲុតំ ទេលា, យហារាជ, អសម្កិការលំ, យំ បុត្តគាទ៍ ឃាចទេត្ត អត្តាគំ គទេទេយ្យ, យំ យំ ហិ ឃាចទេត្ត តំ តទេទច ជាតញ្ញា, ឲុតំ សប្បុទិសាគំ កយ្យំ៍ ឃចា, យហារាជ, ទេកាចិ បុទិទេសា បាគីយំ អាហរាទេបយ្យ, តស្ស ទេឃា ទេកាដគំ គទេទយ្យ, អបិ ត្ស ទេសា, យហារាជ, បុទិទេសា តស្ស កិច្ចការី អស្សា”តិ? “ត ហិ, កទេត្ត, យំ ទេសា អាហរាទេបតិ, តទេយច តស្ស ទេគទេត្តា កិច្ចការី អស្សា”តិ៍ “ឲុចទេយច ទេលា, យហារាជ, ទេចស្សត្តទេរា ទេរាជា ព្រាហ្មទេណា បុត្តគាទ៍ ឃាចទេត្ត បុត្តគាទ៍ ទេឃច អគាសិ៍ សទេច, យហារាជ, ព្រាហ្មទេណា ទេចស្សត្តទេស្ស សរីទំ ឃាចទេយ្យ, ត ទេសា, យហារាជ, អត្តាគំ ទេទក្លយ្យ ត កទេប្បយ្យ ត ទេទជ្ជយ្យ, តស្ស ឌីគ្គំ បរិច្ចត្តំ ទេឃច សរីទំ កទេចយ្យ៍ សទេច, យហារាជ, ទេកាចិ ទេចស្សត្តទ៍ ជាគបតិ ត្តុបកត្តា ឃាទេចយ្យ ‘ជាសត្តំ ទេម ត្តុបហី’តិ, ឌីគ្គំ បរិច្ចត្តំ ទេឃចស្ស សរីទំ កទេចយ្យ, ត ទេសា គត្វា តទេបយ្យ [ធទេបយ្យ (សី)], ទេទញ្ញា, យហារាជ, ទេចស្សត្តទេស្ស កាទេឃា ពហុសាធារទេណា៍

“ឃចា, យហារាជ, បក្កា មំសទេបសិ ពហុសាធារទេណា, ឲុចទេយច ទេលា, យហារាជ, ទេទញ្ញា ទេចស្សត្តទេស្ស កាទេឃា ពហុសាធារទេណា៍ ឃចា ចា បគ, យហារាជ, ផលិទេតា [ផលិទេតា (?)] ទុទេក្ខា គាគាឌិជគណសាធារទេណា, ឲុចទេយច ទេលា, យហារាជ, ទេទញ្ញា ទេចស្សត្តទេស្ស កាទេឃា ពហុសាធារទេណា៍ កិំ ការណា? ‘ឲុចាហំ បជិបជ្ជទេត្តា សយ្យាសទេម្ពាធិំ បាបុណិស្សាយី’តិ៍

“ឃចា, យហារាជ, បុទិទេសា អធទេតា ធគត្តិទេកា ធគបទិទេយសគំ ចរយាទេតា អជបថំ សក្កុបថំ ទេចត្តបថំ កច្ឆតិ, ជលថលចាណិជ្ជំ ករោតិ, កាទេឃគ ចាចាឃ យគសា ធគំ អារាធេតិ, ធគប្បជិលិកាឃ ចាឃមតិ៍ ឲុចទេយច ទេលា, យហារាជ, ទេចស្សត្តទេរា ជាគបតិ អធទេតា

ពុទ្ធធេនន សព្វញ្ញុតញាណរតនប្បដិលាភាយ យាចកានំ ធនធញ្ញានិ ទាសិទាសំ យានវាហនំ សកលសាបតេយ្យំ សកំ បុត្តទារំ អត្តានញ្ច ចជិត្វា សម្មាសម្ពោធិំ យេវ បរិយេសតិ។

“យថា ច បន, មហារាជ, អមច្ចោ មុទ្ទកាមោ មុទ្ទាធិការណំ យំ កិញ្ចិ គេហេ ធនធញ្ញា ហិរញ្ញសុវណ្ណំ, តំ សព្វំ ទត្វាបិ មុទ្ទប្បដិលាភាយ វាយមតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, វេស្សន្តរោ ទានបតិ សព្វំ តំ ពាហិរព្ភន្តរធនំ ទត្វា ជីវិតម្បិ បរេសំ ទត្វា សម្មាសម្ពោធិំ យេវ បរិយេសតិ។

“អបិ ច, មហារាជ, វេស្សន្តរស្ស ទានបតិនោ ឯវំ អហោសិ ‘យំ សោ ព្រាហ្មណោ យាចតិ, តមេវាហំ តស្ស ទេន្តោ កិច្ចការី នាម ហោមី’តិ, ឯវំ សោ តស្ស បុត្តទារមទាសិ។ ន ខោ, មហារាជ, វេស្សន្តរោ ទានបតិ ទេស្សតាយ ព្រាហ្មណស្ស បុត្តទារមទាសិ, ន អទស្សនកាមតាយ បុត្តទារមទាសិ, ន អតិពហុកា មេ បុត្តទារា, ‘ន សក្កោមិ តេ បោសេតុ’ន្តិ បុត្តទារមទាសិ, ន ឧក្កណ្ឋិតោ ‘អប្បិយា មេ’តិ នីហរិតុកាមតាយ បុត្តទារមទាសិ។ អថ ខោ សព្វញ្ញុតញាណរតនស្សេវ បិយត្តា សព្វញ្ញុតញាណស្ស ការណា វេស្សន្តរោ រាជា ឯវរូបំ អតុលំ វិបុលមនុត្តរំ បិយំ មនាបំ ទយិតំ បាណសមំ បុត្តទារទានវរំ ព្រាហ្មណស្ស អទាសិ។

“ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន ចរិយាបិដកេ –

“‘ន មេ ទេស្សា ឧភោ បុត្តា, មទ្ទី ទេវី ន ទេស្សិយា;

សព្វញ្ញុតំ បិយំ មយ្ហំ តស្មា បិយេ អទាសហ’ន្តិ។

“តស្មា, មហារាជ, វេស្សន្តរោ រាជា បុត្តទានំ [បុត្តទារំ (ក។)] ទត្វា បណ្ណសាលំ បវិសិត្វា និបជ្ជិ។ តស្ស អតិបេមេន ទុក្ខិតស្ស ពលវសោកោ ឧប្បជ្ជិ, ហទយវត្ថុ ឧណ្ហមហោសិ។ នាសិកាយ អប្បហោន្តិយា មុខេន ឧណ្ហេ អស្សាសបស្សាសេ និស្សរន្តិ, អស្សូនិ បរិវត្តិត្វា លោហិតពិន្ទូនិ ហុត្វា នេត្តេហិ និក្ខមិំសុ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ទុក្ខេន វេស្សន្តរោ រាជា ព្រាហ្មណស្ស បុត្តទារមទាសិ ‘មា មេ ទានបថោ បរិហាយី’តិ។

“អបិ ច, មហារាជ, វេស្សន្តរោ រាជា ទ្វេ អត្ថវសេ បដិច្ច ព្រាហ្មណស្ស ទ្វេ ទារកេ អទាសិ។ កតមេ ទ្វេ? ទានបថោ ច មេ អបរិហីនោ ភវិស្សតិ, ទុក្ខិតេ ច មេ បុត្តកេ វនមូលផលេហិ ឥតោនិទានំ អយ្យកោ មោចេស្សតីតិ។ ជានាតិ ហិ, មហារាជ, វេស្សន្តរោ រាជា ‘ន មេ ទារកា សក្កា កេនចិ ទាសភោគេន ភុញ្ជិតុំ, ឥមេ ច ទារកេ អយ្យកោ និក្កិណិស្សតិ, ឯវំ អម្ហាកម្បិ គមនំ ភវិស្សតី’តិ។ ឥមេ ខោ, មហារាជ, ទ្វេ អត្ថវសេ បដិច្ច ព្រាហ្មណស្ស ទ្វេ ទារកេ អទាសិ។

“អបិ ច, មហារាជ, ចេស្សត្តេរា រាជា ជានាតិ ‘អយំ មេលា ព្រាហ្មណោ ឱណ្ណោ ចុណ្ឌោ មហល្លកោ ក្ខុលៀ ភក្កោ ចណ្ឌបរាយណោ ថិណាយុកោ បរិត្តបុញ្ញោ, នេតសោ សមត្ថោ ឌ្ហមេ ភារកោ ភាសកោរេកន ក្ខិតាត្តិ’ សក្កោណេយ្យ បន, មហារាជ, បុរិសោ បិកតិកេន ពលេន ឌ្ហមេ ចក្កិយស្នុរិយេ ខុចំមហិច្ឆិកោ ខុចំមហាត្មករច ករហត្វា បេតួអាយ ចា សមុក្កោ ចា បគ្គិបិត្វា តិប្បកេ កត្វា ឆាលកបរិករោកន [បឌីបបរិករោកន (ស្យា)] បរិក្ខិតាត្តិ?” “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “ឯចមេច ខោ, មហារាជ, ឌ្ហមស្មិំ លោកេ ចក្កិយស្នុរិយប្បដិភាគស្ស ចេស្សត្តរស្ស ភារកា ន សក្កា កេនចិ ភាសកោរេកន ក្ខិតាត្តិ។

“អបរម្បិ, មហារាជ, ឧត្តរិំ ការណំ សុណោហិ, យេន ការណេន ចេស្សត្តរស្ស ភារកា ន សក្កា កេនចិ ភាសកោរេកន ក្ខិតុំ។ យថា, មហារាជ, រញ្ញោ ចក្កចត្តិស្ស មហិរេតតិ សុកំ ជាតិមត្តំ អដ្ឋំ សំ សុបរិកមុកតំ ចតុហត្វាយាមំ សកដតាគិបរិណាហំ ន សក្កា កេនចិ បិលោតិកាយ ចេចេឋ្វា បេតួអាយ បគ្គិបិត្វា សត្វកតិសាតបរិករោកន បរិក្ខិតុំ, ឯចមេច ខោ, មហារាជ, លោកេ ចក្កចត្តិរញ្ញោ មហិរេតតប្បដិភាគស្ស ចេស្សត្តរស្ស ភារកា ន សក្កា កេនចិ ភាសកោរេកន ក្ខិតុំ។

“អបរម្បិ, មហារាជ, ឧត្តរិំ ការណំ សុណោហិ, យេន ការណេន ចេស្សត្តរស្ស ភារកា ន សក្កា កេនចិ ភាសកោរេកន ក្ខិតុំ។ យថា, មហារាជ, តិឆា បភិន្នោ សត្តរសតោ សត្តប្បតិដ្ឋិតោ អដ្ឋរតនុព្ពេធោ តចរតតាយាមបរិណាហោ បិសាឌិកោ ឝស្សតិយោ ឧបោសថោ តាករាជា ន សក្កា កេនចិ សុប្បេន ចា សរាចេន ចា បិឝហិតុំ, កោចឆ្ឋកោ ចិយ ចឆ្ឋកសាលិយ បគ្គិបិត្វា បរិហរិតុំ ចា, ឯចមេច ខោ, មហារាជ, លោកេ ឧបោសថតាករាជប្បដិភាគស្ស ចេស្សត្តរស្ស ភារកា ន សក្កា កេនចិ ភាសកោរេកន ក្ខិតុំ។

“អបរម្បិ, មហារាជ, ឧត្តរិំ ការណំ សុណោហិ, យេន ការណេន ចេស្សត្តរស្ស ភារកា ន សក្កា កេនចិ ភាសកោរេកន ក្ខិតុំ។ យថា, មហារាជ, មហាសមុទ្ទោ ឌីឃបុថុលចិត្ថិណ្ណោ គម្ភីរោ អប្បមេយ្យោ ទុរុត្តរោ អបរិយោគាឡ្ហោ អតាចដោ ន សក្កា កេនចិ សព្វត្ថ បិឝហិត្វា ឯកតិត្ថេន បរិកោកំ កាតុំ, ឯចមេច ខោ, មហារាជ, លោកេ មហាសមុទ្ទប្បដិភាគស្ស ចេស្សត្តរស្ស ភារកា ន សក្កា កេនចិ ភាសកោរេកន ក្ខិតុំ។

“អបរម្បិ, មហារាជ, ឧត្តរិំ ការណំ សុណោហិ, យេន ការណេន ចេស្សត្តរស្ស ភារកា ន សក្កា កេនចិ ភាសកោរេកន ក្ខិតុំ។ យថា, មហារាជ, ហិមចន្តោ បព្ពតរាជា បញ្ចយោជនសតំ អច្ចុគ្គតោ នភេ តិសហស្សយោជនាយាមចិត្ថារោ ចតុរាសីតិកូដសហស្សប្បដិមណ្ឌិតោ បញ្ចន្នំ មហានទីសតានំ បភចោ មហាភូតគណាលយោ នានាចិធគន្ធធរោ ឌិព្ពោសធសតសមលង្កតោ នភេ ចលាហកោ ចិយ អច្ចុគ្គតោ ឌិស្សតិ, ឯចមេច ខោ, មហារាជ, លោកេ ហិមចន្តបព្ពតរាជប្បដិភាគស្ស ចេស្សត្តរស្ស ភារកា ន សក្កា កេនចិ ភាសកោរេកន ក្ខិតុំ។

“អបរម្បិ, មហារាជ, ឧត្តរិំ ការណំ សុណោហិ, យេន ការណេន ចេស្សត្តរស្ស ភារកា ន សក្កា កេនចិ ភាសកោរេកន ក្ខិតុំ។ យថា, មហារាជ, រត្តន្ធការតិមិសាយំ ឧបរិបព្ពតគ្គេ ជលមានោ មហាអគ្គិក្ខន្ធោ សុចិទូរេបិ បញ្ញាយតិ, ឯចមេច ខោ, មហារាជ, ចេស្សត្តេរា

រាជា បណ្ឌិតកេ ជលមានោ មហាអគ្គិក្ខន្ធោ វិយ សុវិទូរេបិ បាកដោ បញ្ញាយតិ, តស្ស ដារកា ន សក្កា កេនចិ ដាសភោគេន ភុញ្ជិតុំ។

“អបរម្បិ, មហារាជ, ឧត្តរិំ ការណំ សុណោហិ, យេន ការណេន វេស្សន្តរស្ស ដារកា ន សក្កា កេនចិ ដាសភោគេន ភុញ្ជិតុំ។ យថា, មហារាជ, ហិមវន្តេ បព្ពតេ នានាបុប្ផសមយេ ឧជុវាតេ វាយន្តេ ទស ទ្វាទស យោជនានិ បុប្ផគន្ធោ វាយតិ, ឯវមេវ ខោ , មហារាជ, វេស្សន្តរស្ស រញ្ញោ អបិ យោជនសហស្សេហិបិ យាវ អកនិដ្ឋភវនំ ឯត្ថន្តរេ សុរាសុរគរុឡគន្ធព្ពយក្ខរក្ខសមហោរគកិន្នរឥន្ទេសុ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ, សីលវរគន្ធោ ចស្ស សម្បវាយតិ, តេន តស្ស ដារកា ន សក្កា កេនចិ ដាសភោគេន ភុញ្ជិតុំ។ អនុសិដ្ឋោ, មហារាជ, ជាលី កុមារោ បិតរា វេស្សន្តរេន រញ្ញា ‘អយ្យកោ តេ, តាត, តុម្ហេ ព្រាហ្មណស្ស ធនំ ទត្វា និក្កិណន្តោ តំ និក្ខសហស្សំ ទត្វា និក្កិណាតុ, កណ្ហាជិនំ និក្កិណន្តោ ទាសសតំ ទាសិសតំ ហត្ថិសតំ អស្សសតំ ធេនុសតំ ឧសភសតំ និក្ខសតន្តិ សព្ពសតំ ទត្វា និក្កិណាតុ, យទិ តេ, តាត, អយ្យកោ តុម្ហេ ព្រាហ្មណស្ស ហត្ថតោ អាណាយ ពលសា មុធា គណ្ហាតិ, មា តុម្ហេ អយ្យកស្ស វចនំ ករិត្ថ, ព្រាហ្មណស្សេវ អនុយាយិនោ ហោថា’តិ, ឯវមនុសាសិត្វា បុត្តេ បេសេសិ, តតោ ជាលិកុមារោ គន្ត្វា អយ្យកេន បុដ្ឋោ កថេសិ –

“‘សហស្សគ្ឃំហិ មំ តាត, ព្រាហ្មណស្ស បិតា អទា;

អថោ កណ្ហាជិនំ កញ្ញំ, ហត្ថីនញ្ច សតេន ចា’”តិ។

“សុនិព្ពេឋិតោ, ភន្តេ នាគសេន, បញ្ហោ; សុភិន្នំ ទិដ្ឋិជាលំ; សុមទ្ទិតោ បរវាទោ; សកសមយោ សុទីបិតោ; ព្យញ្ជនំ សុបរិសោធិតំ; សុវិភត្តោ អត្ថោ; ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

វេស្សន្តរបញ្ហោ បឋមោ។

២។ ទុក្ករការិកបញ្ហោ

២។ “ភន្តេ នាគសេន, សព្ពេវ ពោធិសត្តា ទុក្ករការិកំ ករោន្តិ, ឧទាហុ គោតមេនេវ ពោធិសត្តេន ទុក្ករការិកា កតា”តិ? “នត្ថិ, មហារាជ , សព្ពេសំ ពោធិសត្តានំ ទុក្ករការិកា, គោតមេនេវ ពោធិសត្តេន ទុក្ករការិកា កតា”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, យទិ ឯវំ អយុត្តំ, យំ ពោធិសត្តានំ ពោធិសត្តេហិ វេមត្តតា ហោតី”តិ។ “ចតូហិ , មហារាជ, ឋានេហិ ពោធិសត្តានំ ពោធិសត្តេហិ វេមត្តតា ហោតិ។ កតមេហិ ចតូហិ? កុលវេមត្តតា បធានវេមត្តតា [អទ្ធានវេមត្តតា (សី॰ ស្យា॰ បី॰)] អាយុវេមត្តតា បមាណវេមត្តតាតិ។ ឥមេហិ ខោ, មហារាជ, ចតូហិ ឋានេហិ ពោធិសត្តានំ ពោធិសត្តេហិ វេមត្តតា ហោតិ។ សព្ពេសម្បិ, មហារាជ,

ពុទ្ធានំ រូបេ សីលេ សមាធិម្ហិ បញ្ញាយ វិមុត្តិយា វិមុត្តិញាណទស្សនេ ចតុវេសារជ្ជេ ទសតថាគតពលេ ឆអសាធារណញាណេ ចុទ្ទសពុទ្ធញាណេ អដ្ឋារសពុទ្ធធម្មេ កេវលេ ច ពុទ្ធគុណេ [ពុទ្ធធម្មេ (សី។ បី។)] នត្ថិ វេមត្តតា, សព្ពេបិ ពុទ្ធា ពុទ្ធធម្មេហិ សមសមា”តិ។

“យទិ, ភន្តេ នាគសេន, សព្ពេបិ ពុទ្ធា ពុទ្ធធម្មេហិ សមសមា, កេន ការណេន គោតមេន ពោធិសត្តេន ទុក្ករការិកា កតា”តិ?
“អបរិបក្កេ, មហារាជ, ញាណេ អបរិបក្កាយ ពោធិយា គោតមោ ពោធិសត្តោ នេក្ខម្មមភិនិក្ខន្តោ អបរិបក្កំ ញាណំ បរិបាចយមានេន ទុក្ករការិកា កតា”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, កេន ការណេន ពោធិសត្តោ អបរិបក្កេ ញាណេ អបរិបក្កាយ ពោធិយា មហាភិនិក្ខមនំ និក្ខន្តោ, ននុ នាម ញាណំ បរិបាចេត្វា បរិបក្កេ ញាណេ និក្ខមិតព្ព”ន្តិ?

“ពោធិសត្តោ, មហារាជ, វិបរិណតំ ឥត្ថាគារំ ទិស្វា វិប្បដិសារី អហោសិ, តស្ស វិប្បដិសារិស្ស អរតិ ឧប្បជ្ជិ, អរតិចិត្តំ ឧប្បន្នំ ទិស្វា អញ្ញតរោ មារកាយិកោ ទេវបុត្តោ ‘អយំ ខោ កាលោ អរតិចិត្តស្ស វិនោទនាយា’តិ វេហាសេ ឋត្វា ឥទំ វចនមព្រវិ –

“មារិស, មា ខោ ត្វំ ឧក្កណ្ឋិតោ អហោសិ, ឥតោ តេ សត្តមេ ទិវសេ ទិព្ពំ ចក្ករតនំ បាតុភវិស្សតិ សហស្សារំ សនេមិកំ សនាភិកំ សព្ពាការបរិបូរំ, បថវិគតានិ ច តេ រតនានិ អាកាសដ្ឋានិ ច សយមេវ ឧបគច្ឆិស្សន្តិ, ទ្វិសហស្សបរិត្តទីបបរិវារេសុ ចតូសុ មហាទីបេសុ ឯកមុខេន អាណា បវត្តិស្សតិ, បរោសហស្សញ្ច តេ បុត្តា ភវិស្សន្តិ សូរា វីរង្គរូបា បរសេនប្បមទ្ទនា , តេហិ បុត្តេហិ បរិកិណ្ណោ សត្តរតនសមន្នាគតោ ចតុទ្ទីបមនុសាសិស្សសី’តិ។

“យថា នាម ទិវសសន្តត្តំ អយោគុឡំ សព្ពត្ថ ឧបឌហន្តំ កណ្ណសោតំ បវិសេយ្យ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ពោធិសត្តស្ស តំ វចនំ កណ្ណសោតំ បវិសិត្វា, ឌហតិ សោ បកតិយាវ ឧក្កណ្ឋិតោ តស្សា ទេវតាយ វចនេន ភិយ្យោសោមត្តាយ ឧព្ពិជ្ជិ សំវិជ្ជិ សំវេគមាបជ្ជិ។

“យថា បន, មហារាជ, មហតិមហាអគ្គិក្ខន្ធោ ជលមានោ អញ្ញេន កដ្ឋេន ឧបឌហិតោ ភិយ្យោសោមត្តាយ ជលេយ្យ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ពោធិសត្តោ បកតិយាវ ឧក្កណ្ឋិតោ តស្សា ទេវតាយ វចនេន ភិយ្យោសោមត្តាយ ឧព្ពិជ្ជិ សំវិជ្ជិ សំវេគមាបជ្ជិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, មហាបថវី បកតិតិន្តា និព្ពត្តហរិតសទ្ទលា អាសិត្តោទកា ចិក្ខល្លជាតា បុនទេវ មហាមេឃេ អភិវុដ្ឋេ ភិយ្យោសោមត្តាយ ចិក្ខល្លតរា អស្ស, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ពោធិសត្តោ បកតិយាវ ឧក្កណ្ឋិតោ តស្សា ទេវតាយ វចនេន ភិយ្យោសោមត្តាយ ឧព្ពិជ្ជិ សំវិជ្ជិ សំវេគមាបជ្ជី”តិ។

“អបិ នុ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, ពោធិសត្តស្ស យទិ សត្តមេ ទិវសេ ទិព្ពំ ចក្ករតនំ និព្ពត្តេយ្យ, បដិនិវត្តេយ្យ ពោធិសត្តោ ទិព្ពេ ចក្ករតនេ

និព្ពត្តេ”តិ? “ន ហិ, មហារាជ, សត្តមេ ទិវសេ ពោធិសត្តស្ស ទិព្ពំ ចក្ករតនំ និព្ពត្តេយ្យ, អបិ ច បលោភនត្ថាយ តាយ ទេវតាយ មុសា ភណិតំ, យទិបិ, មហារាជ, សត្តមេ ទិវសេ ទិព្ពំ ចក្ករតនំ និព្ពត្តេយ្យ, ពោធិសត្តោ ន និវត្តេយ្យ។ កិំ ការណំ? ‘អនិច្ច’ន្តិ, មហារាជ, ពោធិសត្តោ ទឡ្ហំ អគ្គហេសិ, ‘ទុក្ខំ អនត្តា’តិ ទឡ្ហំ អគ្គហេសិ, ឧបាទានក្ខយំ បត្តោ។

“យថា, មហារាជ, អនោតត្តទហតោ ឧទកំ គង្គំ នទិំ បវិសតិ, គង្គាយ នទិយា មហាសមុទ្ទំ បវិសតិ, មហាសមុទ្ទតោ បាតាលមុខំ បវិសតិ, អបិ នុ, មហារាជ, តំ ឧទកំ បាតាលមុខគតំ បដិនិវត្តិត្វា មហាសមុទ្ទំ បវិសេយ្យ, មហាសមុទ្ទតោ គង្គំ នទិំ បវិសេយ្យ, គង្គាយ នទិយា បុន អនោតត្តំ បវិសេយ្យា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ពោធិសត្តេន កប្បានំ សតសហស្សំ ចត្តារោ ច អសង្ខ្យេយ្យេ កុសលំ បរិបាចិតំ ភវស្ស ការណា, សោយំ អន្តិមភវោ អនុប្បត្តោ បរិបក្កំ ពោធិញាណំ ឆហិ វស្សេហិ ពុទ្ធោ ភវិស្សតិ សព្ពញ្ញូ លោកេ អគ្គបុគ្គលោ, អបិ នុ ខោ, មហារាជ, ពោធិសត្តោ ចក្ករតនការណា [ចក្ករតនស្ស ការណា (សី។ ស្យា។ បី។)] បដិនិវត្តេយ្យា”តិ [បរិវត្តេយ្យាតិ (សី។ បី។ ក។)]? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។

“អបិ ច, មហារាជ, មហាបថវី បរិវត្តេយ្យ សកាននា សបព្ពតា, នត្វេវ ពោធិសត្តោ បដិនិវត្តេយ្យ អបត្វា សម្មាសម្ពោធិំ។ អារោហេយ្យបិ ចេ, មហារាជ, គង្គាយ ឧទកំ បដិសោតំ, នត្វេវ ពោធិសត្តោ បដិនិវត្តេយ្យ អបត្វា សម្មាសម្ពោធិំ; សុស្សេយ្យបិ ចេ, មហារាជ, មហាសមុទ្ទោ អបរិមិតជលធរោ គោបទេ ឧទកំ វិយ, នត្វេវ ពោធិសត្តោ បដិនិវត្តេយ្យ អបត្វា សម្មាសម្ពោធិំ; ផលេយ្យបិ ចេ, មហារាជ, សិនេរុបព្ពតរាជា សតធា វា សហស្សធា វា, នត្វេវ ពោធិសត្តោ បដិនិវត្តេយ្យ អបត្វា សម្មាសម្ពោធិំ; បតេយ្យុំបិ ចេ, មហារាជ, ចន្ទិមសូរិយា សតារកា លេឌ្ឌុ វិយ ឆមាយំ, នត្វេវ ពោធិសត្តោ បដិនិវត្តេយ្យ អបត្វា សម្មាសម្ពោធិំ; សំវត្តេយ្យបិ ចេ, មហារាជ, អាកាសោ កិលញ្ជមិវ, នត្វេវ ពោធិសត្តោ បដិនិវត្តេយ្យ អបត្វា សម្មាសម្ពោធិំ។ កិំ ការណា? បទាលិតត្តា សព្ពពន្ធនានន្តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, កតិ លោកេ ពន្ធនានី”តិ? “ទស ខោ បនិមានិ, មហារាជ, លោកេ ពន្ធនានិ, យេហិ ពន្ធនេហិ ពទ្ធា សត្តា ន និក្ខមន្តិ, និក្ខមិត្វាបិ បដិនិវត្តន្តិ។ កតមានិ ទស? មាតា, មហារាជ, លោកេ ពន្ធនំ, បិតា, មហារាជ, លោកេ ពន្ធនំ, ភរិយា, មហារាជ, លោកេ ពន្ធនំ, បុត្តា, មហារាជ, លោកេ ពន្ធនំ, ញាតី, មហារាជ, លោកេ ពន្ធនំ, មិត្តំ, មហារាជ, លោកេ ពន្ធនំ, ធនំ, មហារាជ, លោកេ ពន្ធនំ, លាភសក្ការោ, មហារាជ , លោកេ ពន្ធនំ, ឥស្សរិយំ, មហារាជ, លោកេ ពន្ធនំ, បញ្ច កាមគុណា, មហារាជ, លោកេ ពន្ធនំ, ឥមានិ ខោ មហារាជ ទស លោកេ ពន្ធនានិ, យេហិ ពន្ធនេហិ ពទ្ធា សត្តា ន និក្ខមន្តិ, និក្ខមិត្វាបិ បដិនិវត្តន្តិ, តានិ ទស ពន្ធនានិ ពោធិសត្តស្ស ឆិន្នានិ បទាលិតានិ, តស្មា, មហារាជ, ពោធិសត្តោ ន បដិនិវត្តតី”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, យទិ ពោធិសត្តោ ឧប្បន្នេ អនភិរតិចិត្តេ ទេវតាយ វចនេន អបរិបក្កេ ញាណេ អបរិបក្កាយ ពោធិយា នេក្ខម្មមភិនិក្ខន្តោ, កិំ តស្ស ទុក្ករការិកាយ កតាយ, ននុ នាម សព្ពភក្ខេន ភវិតព្ពំ ញាណបរិបាកំ អាគមយមានេនា”តិ?

“ទស ខោ បនិមេ, មហារាជ, បុគ្គលា លោកស្មិំ ឱញ្ញាតា អវញ្ញាតា ហីឡិតា ខីឡិតា គរហិតា បរិភូតា អចិត្តីកតា។ កតមេ ទស?

ឌត្តិ, យហារាជ, ចិឆចា លោកស្មិំ ឌុឌ្ឍាតា អចឌ្ឍាតា ហីឡុឌ្ឍតា ឈីឡុឌ្ឍតា ករហិតា បរិក្ខតា អឌិត្តិកតា៑ ក្ខត្តលោ, យហារាជ, បុក្កលោ...បេ... អយិត្តនាតិ, យហារាជ, បុក្កលោ...បេ... យហល្លុវសា, យហារាជ, បុក្កលោ...បេ... អកក្រុលចាសិកោ, យហារាជ, បុក្កលោ...បេ... បិបយិតេ្តា, យហារាជ, បុក្កលោ...បេ... ឆតហីតោ, យហារាជ, បុក្កលោ...បេ... អាចារហីតោ, យហារាជ, បុក្កលោ...បេ... កយុហីតោ, យហារាជ, បុក្កលោ...បេ... បយោកហីតោ, យហារាជ, បុក្កលោ លោកស្មិំ ឌុឌ្ឍាតេតា អចឌ្ឍាតេតា ហីឡុឌ្ឍតេតា ឈីឡុឌ្ឍតេតា ករហិតេតា បរិក្ខតេតា អឌិត្តិកតេតា៑ ឡតេយ តោ, យហារាជ, ឯវ បុក្កលោ លោកស្មិំ ឌុឌ្ឍាតា អចឌ្ឍាតា ហីឡុឌ្ឍតា ឈីឡុឌ្ឍតា ករហិតា បរិក្ខតា អឌិត្តិកតា៑ ឡយាតិ តោ, យហារាជ, ឯវ ផាតាតិ អតុស្សរយាតស្ស ទោនិសវត្តស្ស ឲចំ សឌ្ឍា ឧប្បជ្ជិ ‘យាហំ កយុហីតោ អស្សំ បយោកហីតោ ករហិតោ ទេចយតុស្សាតំ, ឃំត្ត្វតាហំ កយុស្សាយី អស្សំ កយុកក្វ កយុឆិបតេឃ្យា កយុសិលោ កយុឆោរឃ្យា កយុតិកេតចា អប្បយតេ្តា ចិហរេឃ្យ’ន្តិ, ឲចំ តោ, យហារាជ, ទោនិសតេ្តា ឝាលាំ បរិបិចេត្តោ ក្ខក្កកាទិកំ អកាសី”តិ៑

“ភតេ្ត តាកេសត, ទោនិសតេ្តា ក្ខក្កកាទិកំ កេរោតេ្តា ឲចយាហ ‘ត តោ បតាហំ ឡយាយ កក្ខកាយ ក្ខក្កកាទិកាយ អឆិកច្ឆាយិ ឧត្តរិយតុស្សឆម្មំ អលយរិយឝាលាឝស្សតចិសេសំ, សិឃា តុ តោ អតេ្តា យកេ្កា ទោនិឆាឃា’តិ៑ អបិ តុ តស្មិំ សយេឃ ទោនិសត្តស្ស យក្កំ អារក្ខ សតិសមេ្យាសា អហោសី”តិ?

“បច្ចាចិសតិ តោ បតិយេ, យហារាជ, ចិត្តក្ខត្តលីកកណា ឆម្យា, ឃេហិ ក្ខត្តលីកតំ ចិត្តំ ត សម្យា សយាឆិឃតិ អាសចាតំ ឍឃាឃ៑ កតមេ បច្ចាចិសតិ? កោឆា, យហារាជ, ចិត្តក្ខត្តលីកកេណា ឆម្យា, ឃេត ក្ខត្តលីកតំ ចិត្តំ ត សម្យា សយាឆិឃតិ អាសចាតំ ឍឃាឃ, ឧបតាហា...បេ... យកេ្លា...បេ... បឡអាសោ...បេ... ឡស្សា...បេ... យច្ឆរិយំ...បេ... យាឃា...បេ... សាឋេយ្យំ...បេ... ឆម្ភា...បេ... សារម្ភា...បេ... យាតា...បេ... អតិយាតា ...បេ... យទោ...បេ... បយាទោ...បេ... ចិតយិទ្ធំ...បេ... តន្ទិ [តន្ទិ (បី៑ ក៑)] ...បេ... អាលស្យំ...បេ... បិបយិត្តតា...បេ... ក្វបិ...បេ... សទ្ទា...បេ... កទ្ធា...បេ... រសា...បេ... ផោដ្ឋព្វា...បេ... ឍុទាបិបាសា...បេ... អរតិ, យហារាជ, ចិត្តក្ខត្តលីកកេណា ឆម្យា, ឃេត ក្ខត្តលីកតំ ចិត្តំ ត សម្យា សយាឆិឃតិ អាសចាតំ ឍឃាឃ៑ ឡតេយ តោ, យហារាជ, បច្ចាចិសតិ ចិត្តក្ខត្តលីកកណា ឆម្យា, ឃេហិ ក្ខត្តលីកតំ ចិត្តំ ត សម្យា សយាឆិឃតិ អាសចាតំ ឍឃាឃ៑

ទោនិសត្តស្ស តោ, យហារាជ, ឍុទាបិបាសា [ឍុទាបិបាសា (សី៑ បី៑ ក៑)] កាយំ បរិយាឌិឃិំសុ, កាយេ បរិយាឌិតេ្ត ចិត្តំ ត សម្យា សយាឆិឃតិ អាសចាតំ ឍឃាឃ៑ សតសហស្សំ, យហារាជ, កប្បាតំ [កប្បេ (ក៑)] ចតុរោ ច អសង្ខេយ្យេ កប្បេ ទោនិសតេ្តា ចតុន្ន៑ ឃេច អរិយសច្ចាតំ អភិសយយំ អតេ្វសិ តាសុ តាសុ ឌាតីសុ, កិំ បតស្ស បច្ឆិមេ ភវេ អភិសយយឌាតិយំ យក្កំ អារក្ខ សតិសមេ្យាសា ទោហស្សតិ? អបិ ច, យហារាជ, ទោនិសត្តស្ស សឌ្ឍាយត្តំ ឧប្បជ្ជិ ‘សិឃា តុ តោ អតេ្តា យកេ្កា ទោនិឆាឃា’តិ៑ បុតេ្តា តោ, យហារាជ, ទោនិសតេ្តា ឲកយាសិកោ សយាតោ បិតុ សក្កស្ស កយុតេ្ត សីតាយ ឌម្ពុច្ឆាយាយ សិរិសយតេ បល្លង្កំ អាភុឌិត្វា តិសិតេ្នា ចិចិច្ចេច កាមេហិ ចិចិច្ច អកុសលេហិ ឆម្មេហិ សចិតក្កំ សចិចារំ ចិវេកឌំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈាតំ ឧបសម្បជ្ជ ចិហាសិ...បេ... ចតុត្ថំ ឈាតំ ឧបសម្បជ្ជ ចិហាសី”តិ៑ “សាធុ, ភតេ្ត តាកេសត, ឲចមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាយិ, ឝាលាំ បរិបិចេត្តោ ទោនិសតេ្តា ក្ខក្កកាទិកំ អកាសី”តិ៑

ទុក្ករការិកវគ្គោ ទុតិយោ

១. កុសលាកុសលពលវតរបញ្ហោ

១. “ភន្តេ នាគសេន, កតមំ អធិកតរំ ពលវតរំ កុសលំ វា អកុសលំ វា”តិ? “កុសលំ, មហារាជ, អធិកតរំ ពលវតរំ, នោ តថា អកុសល”ន្តិ។ “នាហំ, ភន្តេ នាគសេន, តំ វចនំ សម្បដិច្ឆាមិ ‘កុសលំ អធិកតរំ ពលវតរំ, នោ តថា អកុសល’ន្តិ, ទិស្សន្តិ, ភន្តេ នាគសេន, ឥធ បាណាតិបាតិនោ អទិន្នាទាយិនោ កាមេសុមិច្ឆាចារិនោ មុសាវាទិនោ គាមឃាតិកា បន្ថទូសកា នេកតិកា វញ្ចនិកា, សព្វេ តេ តាវតកេន បាបេន លភន្តិ ហត្ថច្ឆេទំ បាទច្ឆេទំ ហត្ថបាទច្ឆេទំ កណ្ណច្ឆេទំ នាសច្ឆេទំ កណ្ណនាសច្ឆេទំ ពិលង្គថាលិកំ សង្ខមុណ្ឌិកំ រាហុមុខំ ជោតិមាលិកំ ហត្ថបជ្ជោតិកំ ឯរកវត្តិកំ ចីរកវាសិកំ ឯណេយ្យកំ ពឡិសមំសិកំ កហាបណិកំ ខារាបតច្ឆិកំ បលិឃបរិវត្តិកំ បលាលបីឋកំ តត្តេនបិ តេលេន ឱសិញ្ចនំ សុនខេហិបិ ខាទាបនំ ជីវសូលារោបនំ អសិនាបិ សីសច្ឆេទំ, កេចិ រត្តិំ បាបំ កត្វា រត្តិំ យេវ វិបាកំ អនុភវន្តិ, កេចិ រត្តិំ កត្វា ទិវា យេវ អនុភវន្តិ, កេចិ ទិវា កត្វា ទិវា យេវ អនុភវន្តិ, កេចិ ទិវា កត្វា រត្តិំ យេវ អនុភវន្តិ, កេចិ ទ្វេ តយោ ទិវសេ វីតិវត្តេ អនុភវន្តិ, សព្វេបិ តេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ វិបាកំ អនុភវន្តិ។ អត្ថិ បន, ភន្តេ នាគសេន, កោចិ ឯកស្ស វា ទ្វិន្នំ វា តិណ្ណំ វា ចតុន្នំ វា បញ្ចន្នំ វា ទសន្នំ វា សតស្ស វា សហស្សស្ស វា សតសហស្សស្ស វា សបរិវារំ ទានំ ទត្វា ទិដ្ឋធម្មិកំ ភោគំ វា យសំ វា សុខំ វា អនុភវិតា សីលេន វា ឧបោសថកម្មេន វា”តិ?

“អត្ថិ, មហារាជ , ចត្តារោ បុរិសា ទានំ ទត្វា សីលំ សមាទិយិត្វា ឧបោសថកម្មំ កត្វា ទិដ្ឋេវ ធម្មេ តេនេវ សរីរទេហេន តិទសបុរេ សមនុប្បត្តា”តិ [យសមនុបត្តាតិ (សី. បី.)]។ “កោ ច កោ ច ភន្តេ”តិ? “មន្ធាតា, មហារាជ, រាជា, និមិ រាជា, សាធីនោ រាជា, គុត្តិលោ ច គន្ធព្វោ”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, អនេកេហិ តំ ភវសហស្សេហិ អន្តរិតំ, ទ្វិន្នម្បេតំ អម្ហាកំ [ទីបិតំ, អម្ហាកម្បេតំ (ក.)] បរោក្ខំ, យទិ សក្កោសិ វត្តមានកេ ភវេ ភគវតោ ធរមានកាលេ កថេហី”តិ? “វត្តមានកេបិ, មហារាជ, ភវេ បុណ្ណកោ ទាសោ ថេរស្ស សារិបុត្តស្ស ភោជនំ ទត្វា តទហេវ សេដ្ឋិដ្ឋានំ អជ្ឈុបគតោ, សោ ឯតរហិ បុណ្ណកោ សេដ្ឋីតិ បញ្ញាយិ, គោបាលមាតា ទេវី អត្តនោ កេសេ វិក្កិណិត្វា លទ្ធេហិ អដ្ឋហិ កហាបណេហិ ថេរស្ស មហាកច្ចាយនស្ស អត្តដ្ឋមកស្ស បិណ្ឌបាតំ ទត្វា តទហេវ រញ្ញោ ចណ្ឌបជ្ជោតស្ស [ឧទេនស្ស (សី. បី.)] អគ្គមហេសិដ្ឋានំ បត្តា។ សុប្បិយា ឧបាសិកា អញ្ញតរស្ស គិលានភិក្ខុនោ អត្តនោ ឩរុមំសេន បដិច្ឆាទនីយំ ទត្វា ទុតិយទិវសេ យេវ រូឡ្ហវណា សញ្ឆវី [សច្ឆវី (សី. បី.)] អរោគា ជាតា។ មល្លិកា ទេវី ភគវតោ អាភិទោសិកំ កុម្មាសបិណ្ឌំ ទត្វា តទហេវ រញ្ញោ កោសលស្ស អគ្គមហេសី ជាតា។ សុមនោ មាលាការោ អដ្ឋហិ សុមនបុប្ផមុដ្ឋីហិ ភគវន្តំ បូជេត្វា តំ ទិវសំ យេវ មហាសម្បត្តិំ បត្តោ។ ឯកសាដកោ ព្រាហ្មណោ ឧត្តរសាដកេន ភគវន្តំ បូជេត្វា តំ ទិវសំ យេវ សព្ពដ្ឋកំ លភិ, សព្ពេបេតេ, មហារាជ, ទិដ្ឋធម្មិកំ ភោគញ្ច យសញ្ច អនុភវិំសូ”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, វិចិនិត្វា បរិយេសិត្វា ឆ ជនេ យេវ អទ្ទសាសី”តិ។ “អាម, មហារាជា”តិ។ “តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, អកុសលំ យេវ អធិមត្តំ ពលវតរំ, នោ តថា កុសលំ។ អហញ្ហិ, ភន្តេ នាគសេន, ឯកទិវសំ យេវ ទសម្បិ បុរិសេ បស្សាមិ បាបស្ស កម្មស្ស វិបាកេន សូលេសុ អារោបេន្តេ, វីសម្បិ តឹសម្បិ ចត្តាលីសម្បិ បញ្ញាសម្បិ បុរិសសតម្បិ បុរិសសហស្សម្បិ បស្សាមិ បាបស្ស កម្មស្ស វិបាកេន សូលេសុ អារោបេន្តេ។ នន្ទកុលស្ស, ភន្តេ នាគសេន, ភទ្ទសាលោ នាម សេនាបតិបុត្តោ អហោសិ។ តេន ច រញ្ញា ចន្ទគុត្តេន សង្គាមោ សមុបព្យូឡ្ហោ អហោសិ។ តស្មិំ ខោ បន, ភន្តេ នាគសេន, សង្គាមេ ឧភតោ ពលកាយេ អសីតិកពន្ធរូបានិ អហេសុំ, ឯកស្មិំ កិរ សីសកពន្ធេ បរិបតិតេ [បរិបុណ្ណេ (សព្ពត្ថ)] ឯកំ កពន្ធរូបំ ឧដ្ឋហតិ, សព្ពេបេតេ បាបស្សេវ កម្មស្ស វិបាកេន អនយព្យសនំ អាបន្នា។ ឥមិនាបិ, ភន្តេ នាគសេន, ការណេន ភណាមិ អកុសលំ យេវ អធិមត្តំ ពលវតរំ, នោ តថា កុសល”ន្តិ។

“សុយ្យតិ, ភន្តេ នាគសេន, ឥមស្មិំ ពុទ្ធសាសនេ កោសលេន រញ្ញា អសទិសទានំ ទិន្ន”ន្តិ? “អាម, មហារាជ, សុយ្យតី”តិ។ “អបិ នុ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, កោសលរាជា តំ អសទិសំ ទានំ ទត្វា តតោនិទានំ កិញ្ចិ ទិព្ពសម្បត្តិំ ភោគំ វា យសំ វា សុខំ វា បដិលភី”តិ [បដិលភតីតិ (ក។)]? “ន ហិ, មហារាជា”តិ។ “យទិ, ភន្តេ នាគសេន, កោសលរាជា ឯវរូបំ អនុត្តរំ ទានំ ទត្វាបិ ន លភិ [ន លភតិ (ក។)] តតោនិទានំ កិញ្ចិ ទិព្ពសម្បត្តិំ ភោគំ វា យសំ វា សុខំ វា, តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, អកុសលំ យេវ អធិមត្តំ ពលវតរំ, នោ តថា កុសល”ន្តិ។

“បរិត្តត្តា, មហារាជ, អកុសលំ ខិប្បំ បរិណមតិ, វិបុលត្តា កុសលំ ទីឃេន កាលេន បរិណមតិ, ឧបមាយបិ, មហារាជ, ឯតំ ឧបបរិក្ខិតព្ពំ។ យថា, មហារាជ, អបរន្តេ ជនបទេ កុមុទភណ្ឌិកា នាម ធញ្ញជាតិ មាសលូតា [មាសបូរា (ក។)] អន្តោគេហគតា ហោតិ, សាលយោ ឆប្បញ្ចមាសេហិ បរិណមន្តិ , កិំ បនេត្ថ, មហារាជ, អន្តរំ កោ វិសេសោ កុមុទភណ្ឌិកាយ ច សាលីនញ្ចា”តិ? “បរិត្តត្តា, ភន្តេ, កុមុទភណ្ឌិកាយ, វិបុលត្តា ច សាលីនំ។ សាលយោ, ភន្តេ នាគសេន, រាជារហា រាជភោជនំ, កុមុទភណ្ឌិកា ទាសកម្មករានំ ភោជន”ន្តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, បរិត្តត្តា អកុសលំ ខិប្បំ បរិណមតិ, វិបុលត្តា កុសលំ ទីឃេន កាលេន បរិណមតី”តិ។

“យំ តត្ថ, ភន្តេ នាគសេន, ខិប្បំ បរិណមតិ, តំ នាម លោកេ អធិមត្តំ ពលវតរំ, តស្មា អកុសលំ ពលវតរំ, នោ តថា កុសលំ។ យថា នាម, ភន្តេ នាគសេន, យោ កោចិ យោធោ មហតិមហាយុទ្ធំ បវិសិត្វា បដិសត្តុំ ឧបកច្ឆកេ គហេត្វា អាកឌ្ឍិត្វា ខិប្បតរំ សាមិនោ ឧបនេយ្យ, សោ យោធោ លោកេ សមត្ថោ សូរោ នាម។ យោ ច ភិសក្កោ ខិប្បំ សល្លំ ឧទ្ធរតិ រោគមបនេតិ, សោ ភិសក្កោ ឆេកោ នាម។ យោ គណកោ សីឃសីឃំ គណេត្វា ខិប្បំ ទស្សយតិ, សោ គណកោ ឆេកោ នាម។ យោ មល្លោ ខិប្បំ បដិមល្លំ ឧក្ខិបិត្វា ឧត្តានកំ បាតេតិ, សោ មល្លោ សមត្ថោ សូរោ នាម។ ឯវមេវ ខោ, ភន្តេ នាគសេន, យំ ខិប្បំ បរិណមតិ កុសលំ វា អកុសលំ វា, តំ លោកេ អធិមត្តំ ពលវតរ”ន្តិ។

“ឧភយម្បិ តំ, មហារាជ, កម្មំ សម្បរាយវេទនីយមេវ, អបិ ច ខោ អកុសលំ សាវជ្ជតាយ ខណេន ទិដ្ឋធម្មវេទនីយំ ហោតិ, បុព្ពកេហិ, មហារាជ, ខត្តិយេហិ ឋបិតោ ឯសោ និយមោ ‘យោ បាណំ ហនតិ, សោ ទណ្ឌារហោ…បេ… យោ អទិន្នំ អាទិយតិ…បេ… យោ បរទារំ

គច្ឆតិ...បេ... យោ មុសា ភណតិ...បេ... យោ គាមំ ឃាតេតិ...បេ... យោ បន្ថំ ទូសេតិ...បេ... យោ និកតិំ ករោតិ...បេ... យោ វញ្ចនំ ករោតិ, សោ ទណ្ឌារហោ វធិតព្ពោ ឆេត្តព្ពោ ភេត្តព្ពោ ហន្តព្ពោ'តិ។ តំ តេ រាជានោ វិចិនិត្វា វិចិនិត្វា ទណ្ឌេន្តិ វធេន្តិ ឆិន្ទន្តិ ភិន្ទន្តិ ហនន្តិ ច, អបិ នុ, មហារាជ, អត្ថិ កេហិចិ ឋបិតោ និយមោ 'យោ ទានំ វា ទេតិ, សីលំ វា រក្ខតិ, ឧបោសថកម្មំ វា ករោតិ, តស្ស ធនំ វា យសំ វា ទាតព្ព'ន្តិ; អបិ នុ តំ វិចិនិត្វា វិចិនិត្វា ធនំ វា យសំ វា ទេន្តិ, ចោរស្ស កតកម្មស្ស វធពន្ធំ វិយា"តិ? "ន ហិ, ភន្តេ"តិ។ "យទិ, មហារាជ, ទាយកានំ វិចិនិត្វា វិចិនិត្វា ធនំ វា យសំ វា ទទេយ្យុំ, កុសលម្បិ ទិដ្ឋធម្មវេទនីយំ ភវេយ្យ, យស្មា ច ខោ, មហារាជ, ទាយកេ ន វិចិនន្តិ 'ធនំ វា យសំ វា ទស្សាមា'តិ, តស្មា កុសលំ ន ទិដ្ឋធម្មវេទនីយំ។ ឥមិនា, មហារាជ, ការណេន អកុសលំ ទិដ្ឋធម្មវេទនីយំ, សម្បរាយេ ច សោ អធិមត្តំ ពលវតរំ វេទនំ វេទយតី"តិ។ "សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, តាទិសេន ពុទ្ធិមន្តេន វិនា នេតសោ បញ្ហោ សុនិព្ពេឋិយោ, លោកិកំ, ភន្តេ នាគសេន, លោកុត្តរេន វិញ្ញាបិត"ន្តិ។

កុសលាកុសលពលវតរបញ្ហោ តតិយោ។

៤. បុព្ពបេតាទិសបញ្ហោ

៤. "ភន្តេ នាគសេន, ឥមេ ទាយកា ទានំ ទត្វា បុព្ពបេតានំ អាទិសន្តិ [ឧទ្ទិសន្តិ (ក. សី.)] 'ឥទំ តេសំ បាបុណាតូ'តិ, អបិ នុ តេ កិញ្ចិ តតោនិទានំ វិបាកំ បដិលភន្តី"តិ? "កេចិ, មហារាជ, បដិលភន្តិ, កេចិ នប្បដិលភន្តី"តិ។ "កេ, ភន្តេ, បដិលភន្តិ, កេ នប្បដិលភន្តី"តិ? "និរយូបបន្នា, មហារាជ, នប្បដិលភន្តិ, សគ្គគតា នប្បដិលភន្តិ, តិរច្ឆានយោនិគតា នប្បដិលភន្តិ, ចតុន្នំ បេតានំ តយោ បេតា នប្បដិលភន្តិ វន្តាសិកា ខុប្បិបាសិនោ និជ្ឈាមតណ្ហិកា, លភន្តិ បេតា បរទត្តូបជីវិនោ, តេបិ សរមានា យេវ លភន្តី"តិ។

"តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, ទាយកានំ ទានំ វិសោសិតំ [វិសោតំ (សី. បី.)] ហោតិ អផលំ, យេសំ ឧទ្ទិស្ស កតំ យទិ តេ នប្បដិលភន្តី"តិ? "ន ហិ តំ, មហារាជ, ទានំ អផលំ ហោតិ អវិបាកំ, ទាយកា យេវ តស្ស ផលំ អនុភវន្តី"តិ។ "តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, ការណេន មំ សញ្ញាបេហី"តិ។ "ឥធ, មហារាជ, កេចិ មនុស្សា មច្ឆមំសសុរាភត្តខជ្ជកានិ បដិយាទេត្វា ញាតិកុលំ គច្ឆន្តិ, យទិ តេ ញាតកា តំ ឧបាយនំ ន សម្បដិច្ឆេយ្យុំ, អបិ នុ តំ ឧបាយនំ វិសោសិតំ គច្ឆេយ្យ វិនស្សេយ្យ វា"តិ? "ន ហិ, ភន្តេ, សាមិកានំ យេវ តំ ហោតី"តិ។ "ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ទាយកា យេវ តស្ស ផលំ អនុភវន្តិ។ យថា បន , មហារាជ, បុរិសោ គព្ភំ បវិដ្ឋោ អសតិ បុរតោ និក្ខមនស្ស ទ្វារស្ស កេន និក្ខមេយ្យា"តិ។ "បវិដ្ឋេនេវ ភន្តេ"តិ។ "ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ទាយកា យេវ តស្ស ផលំ អនុភវន្តី"តិ។ "ហោតុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមិ, ទាយកា យេវ តស្ស ផលំ អនុភវន្តិ, ន មយំ តំ ការណំ វិលោមេមា"តិ។

"ភន្តេ នាគសេន, យទិ ឥមេសំ ទាយកានំ ទិន្នទានំ បុព្ពបេតានំ បាបុណាតិ, តេ ច តស្ស វិបាកំ អនុភវន្តិ។ តេន ហិ យោ បាណាតិបាតី លុទ្ទោ លោហិតបាណី បទុដ្ឋមនសង្កប្បោ មនុស្សេ ឃាតេត្វា ទារុណំ កម្មំ កត្វា បុព្ពបេតានំ អាទិសេយ្យ 'ឥមស្ស មេ កម្មស្ស វិបាកោ បុព្ពបេតានំ បាបុណាតូ'តិ, អបិ នុ តស្ស វិបាកោ បុព្ពបេតានំ បាបុណាតី"តិ? "ន ហិ, មហារាជា"តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, កោ ឯត្ថ ហេតុ កិំ ការណំ, យេន កុសលំ បិបុណាតិ អកុសលំ ន បិបុណាតី”តិ? “នេសោ, មហារាជ, បញ្ហោ បុច្ឆិតព្ពោ, មា ច ត្វំ, មហារាជ, ‘វិសជ្ជកោ អត្ថី’តិ អបុច្ឆិតព្ពំ បុច្ឆិ, ‘កិស្ស អាកាសោ និរាលម្ពោ, កិស្ស គង្គា ឧទ្ធមុខា ន សន្ទតិ, កិស្ស ឥមេ មនុស្សា ច ទិជា ច ទ្វិបទា មិគា ចតុប្បទា’តិ តម្បិ មំ ត្វំ បុច្ឆិស្សសី”តិ. “នាហំ តំ, ភន្តេ នាគសេន, វិហេសាបេក្ខោ បុច្ឆាមិ, អបិ ច និព្ពាហនត្ថាយ [និព្ពានត្ថាយ (ក.)] សន្ទេហស្ស បុច្ឆាមិ, ពហូ មនុស្សា លោកេ វាមគាមិនោ [វិបគាហិនោ (ស្យា.)] វិចក្ខុកា, ‘កិន្តិ តេ ឱតារំ ន លភេយ្យុ’ន្តិ ឯវាហំ តំ បុច្ឆាមី”តិ. “ន សក្កា, មហារាជ, សហ អកតេន អនុមតេន សហ បាបំ កម្មំ សំចិនិតុំ.

“យថា, មហារាជ, មនុស្សា ឧទកនិព្ពាហនេន ឧទកំ សុចិរម្បិ ហរន្តិ, អបិ នុ, មហារាជ, សក្កា ឃនមហាសេលបព្ពតោ [បព្ពតតោ (ក.)] និព្ពាហនេន យថិច្ឆិតំ ហរិតុ”ន្តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ. “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សក្កា កុសលំ សំចិនិតុំ, ន សក្កា អកុសលំ សំចិនិតុំ. យថា វា បន, មហារាជ, សក្កា តេលេន បទីបំ ជាលេតុំ, អបិ នុ, មហារាជ, សក្កា ឧទកេន បទីបំ ជាលេតុ”ន្តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ. “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សក្កា កុសលំ សំចិនិតុំ, ន សក្កា អកុសលំ សំចិនិតុំ. យថា វា បន, មហារាជ, កស្សកា តឡាកតោ ឧទកំ នីហរិត្វា ធញ្ញំ បរិបាចេន្តិ, អបិ នុ ខោ, មហារាជ, សក្កា មហាសមុទ្ទតោ ឧទកំ នីហរិត្វា ធញ្ញំ បរិបាចេតុ”ន្តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ. “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សក្កា កុសលំ សំចិនិតុំ, ន សក្កា អកុសលំ សំចិនិតុ”ន្តិ.

“ភន្តេ នាគសេន, កេន ការណេន សក្កា កុសលំ សំចិនិតុំ, ន សក្កា អកុសលំ សំចិនិតុំ. ការណេន មំ សញ្ញាបេហិ, នាហំ អន្ធោ អនាលោកោ សុត្វា វេទិស្សាមី”តិ. “អកុសលំ, មហារាជ, ថោកំ, កុសលំ ពហុកំ, ថោកត្តា អកុសលំ កត្តារំ យេវ បរិយាទិយតិ, ពហុកត្តា កុសលំ សទេវកំ លោកំ អជ្ឈោត្ថរតី”តិ. “ឱបម្មំ ករោហី”តិ.

“យថា, មហារាជ, បរិត្តំ ឯកំ ឧទកពិន្ទុ បថវិយំ និបតេយ្យ, អបិ នុ ខោ តំ, មហារាជ, ឧទកពិន្ទុ ទសបិ ទ្វាទសបិ យោជនានិ អជ្ឈោត្ថរេយ្យា”តិ? “ន ហិ, ភន្តេ, យត្ថ តំ ឧទកពិន្ទុ និបតិតំ, តត្ថេវ បរិយាទិយតី”តិ. “កេន ការណេន, មហារាជា”តិ? “បរិត្តត្តា, ភន្តេ, ឧទកពិន្ទុស្សា”តិ. “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, បរិត្តំ អកុសលំ បរិត្តត្តា កត្តារំ យេវ បរិយាទិយតិ, ន សក្កា សំចិនិតុំ.

“យថា វា បន, មហារាជ, មហតិមហាមេឃោ អភិវស្សេយ្យ តប្បយន្តោ ធរណិតលំ, អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, មហាមេឃោ សមន្តតោ ឱត្ថរេយ្យា”តិ. “អាម, ភន្តេ, បូរយិត្វា សោ មហាមេឃោ សោព្ភសរ សរិតសាខាកន្ទរបទរទហតឡាកអាវាដ [មាតិកាតឡាកអាវាដ (ក.)] ឧទបានបោក្ខរណិយោ ទសបិ ទ្វាទសបិ យោជនានិ អជ្ឈោត្ថរេយ្យា”តិ. “កេន ការណេន, មហារាជា”តិ? “មហន្តត្តា, ភន្តេ, មេឃស្សា”តិ. “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, កុសលំ ពហុកំ, ពហុកត្តា សក្កា ទេវមនុស្សេហិបិ សំចិនិតុ”ន្តិ.

“ភន្តេ នាគសេន, កេន ការណេន អកុសលំ ថោកំ កុសលំ ពហុតរ”ន្តិ? “ឥធ, មហារាជ, យោ កោចិ ទានំ ទេតិ, សីលំ សមាទិយតិ, ឧបោសថកម្មំ ករោតិ, សោ ហដ្ឋោ បហដ្ឋោ ហសិតោ បមុទិតោ បសន្នមានសោ វេទជាតោ ហោតិ, តស្ស អបរាបរំ បីតិ ឧប្បជ្ជតិ,

បីតិមនស្ស ភិយ្យោ ភិយ្យោ កុសលំ បវឌ្ឍតិ។

"យថា, មហារាជ, ឧទបិតេ ពហុសលិលសម្បុណ្ណេ ឯកេន ទេសេន ឧទកំ បវិសេយ្យ, ឯកេន និក្ខមេយ្យ, និក្ខមន្តេបិ អបរាបរំ ឧប្បជ្ជតិ, ន សក្កា ហោតិ ខយំ បាបេតុំ។ ឯវមេវ ខោ , មហារាជ, កុសលំ ភិយ្យោ ភិយ្យោ បវឌ្ឍតិ។ វស្សសតេបិ ចេ, មហារាជ, បុរិសោ កតំ កុសលំ អាវជ្ជេយ្យ, អាវជ្ជិតេ អាវជ្ជិតេ ភិយ្យោ ភិយ្យោ កុសលំ បវឌ្ឍតិ។ តស្ស តំ កុសលំ សក្កា ហោតិ យទិច្ឆកេហិ សទ្ធិំ សំវិភជិតុំ, ឥទមេត្ថ, មហារាជ, ការណំ, យេន ការណេន កុសលំ ពហុតរំ។

"អកុសលំ បន, មហារាជ, ករោន្តោ បច្ឆា វិប្បដិសារី ហោតិ, វិប្បដិសារិនោ ចិត្តំ បតិលីយតិ បតិកុដតិ បតិវត្តតិ ន សម្បសារីយតិ សោចតិ តប្បតិ ហាយតិ ខីយតិ ន បរិវឌ្ឍតិ តត្ថេវ បរិយាទិយតិ។ យថា, មហារាជ, សុក្ខាយ នទិយា មហាបុឡិនាយ ឧន្នតាវនតាយ កុដិលសង្កុដិលាយ ឧបរិតោ បរិត្តំ ឧទកំ អាគច្ឆន្តំ ហាយតិ ខីយតិ ន បរិវឌ្ឍតិ តត្ថេវ បរិយាទិយតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អកុសលំ ករោន្តស្ស ចិត្តំ បតិលីយតិ បតិកុដតិ បតិវត្តតិ ន សម្បសារីយតិ សោចតិ តប្បតិ ហាយតិ ខីយតិ ន បរិវឌ្ឍតិ តត្ថេវ បរិយាទិយតិ, ឥទមេត្ថ, មហារាជ, ការណំ, យេន ការណេន អកុសលំ ថោក"ន្តិ។ "សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី"តិ។

បុព្ពបេតាទិសបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

៥។ សុបិនបញ្ហោ

៥។ "ភន្តេ នាគសេន, ឥមស្មិំ លោកេ នរនារិយោ សុបិនំ បស្សន្តិ កល្យាណម្បិ បាបកម្បិ, ទិដ្ឋបុព្វម្បិ អទិដ្ឋបុព្វម្បិ, កតបុព្វម្បិ អកតបុព្វម្បិ, ខេមម្បិ សភយម្បិ, ទូរេបិ សន្តិកេបិ, ពហុវិធានិបិ អនេកវណ្ណសហស្សានិ ទិស្សន្តិ, កិមេតំ សុបិនំ នាម, កោ ចេតំ បស្សតី"តិ? "និមិត្តមេតំ, មហារាជ, សុបិនំ នាម, យំ ចិត្តស្ស អាបាថ [អាបាធ (សី។ បី។)] មុបគច្ឆតិ។ ឆយិមេ, មហារាជ, សុបិនំ បស្សន្តិ, វាតិកោ សុបិនំ បស្សតិ, បិត្តិកោ សុបិនំ បស្សតិ, សេម្ហិកោ សុបិនំ បស្សតិ, ទេវតូបសំហារតោ សុបិនំ បស្សតិ, សមុទាចិណ្ណតោ សុបិនំ បស្សតិ, បុព្វនិមិត្តតោ សុបិនំ បស្សតិ, តត្រ, មហារាជ, យំ បុព្វនិមិត្តតោ សុបិនំ បស្សតិ, តំ ឯកំ សច្ចំ, អវសេសំ មិច្ឆា"តិ។

"ភន្តេ នាគសេន, យោ បុព្វនិមិត្តតោ សុបិនំ បស្សតិ, កិំ តស្ស ចិត្តំ សយំ គន្ត្វា តំ និមិត្តំ វិចិនាតិ, តំ វា និមិត្តំ ចិត្តស្ស អាបាថមុបគច្ឆតិ, អញ្ញោ វា អាគន្ត្វា តស្ស អារោចេតី"តិ? "ន, មហារាជ, តស្ស ចិត្តំ សយំ គន្ត្វា តំ និមិត្តំ វិចិនាតិ, នាបិ អញ្ញោ កោចិ អាគន្ត្វា តស្ស អារោចេតិ, អថ ខោ តំ យេវ និមិត្តំ ចិត្តស្ស អាបាថមុបគច្ឆតិ។ យថា, មហារាជ, អាទាសោ ន សយំ កុហិញ្ចិ គន្ត្វា ឆាយំ វិចិនាតិ, នាបិ អញ្ញោ កោចិ ឆាយំ អានេត្វា អាទាសំ អារោបេតិ [អារោចេតិ (ក។)], អថ ខោ យតោ កុតោចិ ឆាយា អាគន្ត្វា អាទាសស្ស អាបាថមុបគច្ឆតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ន តស្ស ចិត្តំ សយំ គន្ត្វា តំ និមិត្តំ វិចិនាតិ, នាបិ អញ្ញោ កោចិ អាគន្ត្វា អារោចេតិ, អថ

ທາ ຍທາ ກຸທາຈິ ນິມິຕ຺ຕໍ ອາຄນ຺ຕ຺ວາ ຈິຕ຺ຕສ຺ສ ອາປາຖມຸປຄຈ຺ຉຕີ”ຕິ.

“ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ຍໍ ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ສຸປິນໍ ປສ຺ສຕິ, ອປິ ນຸ ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ຊານາຕິ ‘ເອວໍ ນາມ ວິປາໂກ ຠວິສ຺ສຕິ ເຂມໍ ວາ ຠຍໍ ວາ’ຕິ? “ນ ຫິ, ມຫາຣາຊ, ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ຊານາຕິ ‘ເອວໍວິປາໂກ ຠວິສ຺ສຕິ ເຂມໍ ວາ ຠຍໍ ວາ’ຕິ, ນິມິເຕ຺ຕ ປນ ອຸປ຺ປນ຺ເນ ອຎ຺ເຎສໍ ກເຖຕິ, ຕໂຕ ເຕ ອຕ຺ຖໍ ກເຖນ຺ຕີ”ຕິ.

“ອິງ຺ຆ, ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ກາຣຓໍ ເມ ພ຺ຣູຫີ”ຕິ. “ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ສຣີເຣ ຕິລກາ ປີຬກາ ທທ຺ທູນິ ອຸຏ຺ຐຫນ຺ຕິ ລາຠາຍ ວາ ອລາຠາຍ ວາ, ຍສາຍ ວາ ອຍສາຍ ວາ, ນິນ຺ທາຍ ວາ ປສໍສາຍ ວາ, ສຸຂາຍ ວາ ທຸກ຺ຂາຍ ວາ, ອປິ ນຸ ຕາ, ມຫາຣາຊ, ປີຬກາ ຊານິຕ຺ວາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊນ຺ຕິ ‘ອິມໍ ນາມ ມຍໍ ອຕ຺ຖໍ ນິປ຺ຜາເທສ຺ສາມາ’”ຕິ? “ນ ຫິ, ຠນ຺ເຕ, ຍາທິເສ ຕາ ໂອກາເສ ປີຬກາ ສມ຺ຠວນ຺ຕິ, ຕຕ຺ຖ ຕາ ປີຬກາ ທິສ຺ວາ ເນມິຕ຺ຕກາ ພ຺ຍາກໂຣນ຺ຕິ ‘ເອວໍ ນາມ ວິປາໂກ ຠວິສ຺ສຕີ’”ຕິ. “ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ຍໍ ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ສຸປິນໍ ປສ຺ສຕິ, ນ ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ຊານາຕິ ‘ເອວໍ ນາມ ວິປາໂກ ຠວິສ຺ສຕິ ເຂມໍ ວາ ຠຍໍ ວາ’ຕິ, ນິມິເຕ຺ຕ ປນ ອຸປ຺ປນ຺ເນ ອຎ຺ເຎສໍ ກເຖຕິ, ຕໂຕ ເຕ ອຕ຺ຖໍ ກເຖນ຺ຕີ”ຕິ.

“ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ໂຍ ສຸປິນໍ ປສ຺ສຕິ, ໂສ ນິທ຺ທາຍນ຺ໂຕ ປສ຺ສຕິ, ອຸທາຫຸ ຊາຄຣນ຺ໂຕ [ຊຄ຺ຄນ຺ໂຕ (ສີ. ປີ.)] ປສ຺ສຕີ”ຕິ? “ໂຍ ໂສ, ມຫາຣາຊ, ສຸປິນໍ ປສ຺ສຕິ, ນ ໂສ ນິທ຺ທາຍນ຺ໂຕ ປສ຺ສຕິ, ນາປິ ຊາຄຣນ຺ໂຕ ປສ຺ສຕິ. ອປິ ຈ ໂອກ຺ກນ຺ເຕ ມິທ຺ເຘ ອສມ຺ປຕ຺ເຕ ຠວງ຺ເຄ ເອຕ຺ຖນ຺ຕເຣ ສຸປິນໍ ປສ຺ສຕິ. ມິທ຺ຘສມາຣູຬ຺ຫສ຺ສ, ມຫາຣາຊ, ຈິຕ຺ຕໍ ຠວງ຺ຄຄຕໍ ໂຫຕິ, ຠວງ຺ຄຄຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ນປ຺ປວຕ຺ຕຕິ, ອປ຺ປວຕ຺ຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ສຸຂທຸກ຺ຂໍ ນປ຺ປຊານາຕິ, ອປ຺ປຏິວິຊານນ຺ຕສ຺ສ ສຸປິໂນ ນ ໂຫຕິ, ປວຕ຺ຕມາເນ ຈິເຕ຺ຕ ສຸປິນໍ ປສ຺ສຕິ.

“ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ຕິມິເຣ ອນ຺ຘກາເຣ ອປ຺ປຠາເສ ສຸປຣິສຸທ຺ເຘປິ ອາທາເສ ຉາຍາ ນ ທິສ຺ສຕິ , ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ມິທ຺ຘສມາຣູຬ຺ເຫ ຈິເຕ຺ຕ ຠວງ຺ຄເຕ ຕິຏ຺ຐມາເນປິ ສຣີເຣ ຈິຕ຺ຕໍ ອປ຺ປວຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ, ອປ຺ປວເຕ຺ຕ ຈິເຕ຺ຕ ສຸປິນໍ ນ ປສ຺ສຕິ . ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ອາທາໂສ, ເອວໍ ສຣີຣໍ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ; ຍຖາ ອນ຺ຘກາໂຣ, ເອວໍ ມິທ຺ຘ໌ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ; ຍຖາ ອາໂລໂກ, ເອວໍ ຈິຕ຺ຕໍ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ.

“ຍຖາ ຈ ປນ, ມຫາຣາຊ, ມຫິໂກຕ຺ຖຏສ຺ສ ສູຣິຍສ຺ສ ປຠາ ນ ທິສ຺ສຕິ ສນ຺ຕາ ເຍວ ສູຣິຍຣໍສິໂຍ ອປ຺ປວຕ຺ຕາ ໂຫນ຺ຕິ, ອປ຺ປວຕ຺ຕາຍ ສູຣິຍຣໍສິຍາ ອາໂລໂກ ນ ໂຫຕິ, ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ມິທ຺ຘສມາຣູຬ຺ຫສ຺ສ ຈິຕ຺ຕໍ ຠວງ຺ຄຄຕໍ ໂຫຕິ, ຠວງ຺ຄຄຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ ນປ຺ປວຕ຺ຕຕິ, ອປ຺ປວເຕ຺ຕ ຈິເຕ຺ຕ ສຸປິນໍ ນ ປສ຺ສຕິ. ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ສູຣິໂຍ, ເອວໍ ສຣີຣໍ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ; ຍຖາ ມຫິໂກຕ຺ຖຏໍ, ເອວໍ ມິທ຺ຘ໌ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ; ຍຖາ ສູຣິຍຣໍສິ, ເອວໍ ຈິຕ຺ຕໍ ທຏ຺ຐພ຺ພໍ.

“ຕິຓ຺ຓໍ, ມຫາຣາຊ, ສນ຺ເຕປິ ສຣີເຣ ຈິຕ຺ຕໍ ອປ຺ປວຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ, ມິທ຺ຘສມາຣູຬ຺ຫສ຺ສ ຠວງ຺ຄຄຕສ຺ສ ສນ຺ເຕປິ ສຣີເຣ ຈິຕ຺ຕໍ ອປ຺ປວຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ, ນິໂຣຘສມາປນ຺ນສ຺ສ ສນ຺ເຕປິ ສຣີເຣ ຈິຕ຺ຕໍ ອປ຺ປວຕ຺ຕໍ ໂຫຕິ, ຊາຄຣນ຺ຕສ຺ສ, ມຫາຣາຊ, ຈິຕ຺ຕໍ ໂລລໍ ໂຫຕິ ວິວຏໍ ປາກຏໍ ອນິພທ຺ຘໍ, ເອວຣູປສ຺ສ ຈິເຕ຺ຕ ນິມິຕ຺ຕໍ ອາປາຖໍ ນ ອຸເປຕິ. ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ປຸຣິສໍ ວິວຏໍ ປາກຏໍ ອກິຣິຍໍ ອຣຫສ຺ສໍ ຣຫສ຺ສກາມາ ປຣິວຊ຺ເຊນ຺ຕິ, ເອວເມວ ໂຂ,

មហារាជ, ជាគរន្តស្ស ចិន្តោ អត្ថោ អាបាថំ ន ឧបេតិ, តស្មា ជាគរន្តោ សុបិនំ ន បស្សតិ។ យថា វា បន, មហារាជ, កិច្ច កិច្ចាធិកំ អនាចារំ បាបមិត្តំ ទុស្សីលំ កុសីតំ ហីនវីរិយំ កុសលា ពោធិបក្ខិយា ធម្មា អាបាថំ ន ឧបេន្តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ជាគរន្តស្ស ចិន្តោ អត្ថោ អាបាថំ ន ឧបេតិ, តស្មា ជាគរន្តោ សុបិនំ ន បស្សតី”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, អត្ថិ មិទ្ធស្ស អាទិមជ្ឈបរិយោសាន”ន្តិ? “អាម, មហារាជ, អត្ថិ មិទ្ធស្ស អាទិមជ្ឈបរិយោសាន”ន្តិ។ “កតមំ អាទិ, កតមំ មជ្ឈំ កតមំ បរិយោសាន”ន្តិ? “យោ, មហារាជ, កាយស្ស ឱនាហោ បរិយោនាហោ ទុព្ពល្យំ មន្ទតា អកម្មញ្ញតា កាយស្ស, អយំ មិទ្ធស្ស អាទិ; យោ, មហារាជ, កបិនិទ្ទាបរេតោ វោកិណ្ណកំ ជគ្គតិ [វោកិណ្ណំ ជគ្គតិ (ស្យា)], ឥទំ មិទ្ធស្ស មជ្ឈំ ភវង្គគតិ បរិយោសានំ។ មជ្ឈូបគតោ, មហារាជ, កបិនិទ្ទាបរេតោ សុបិនំ បស្សតិ។ យថា, មហារាជ, កោចិ យតចារី សមាហិតចិត្តោ ឋិតធម្មោ អចលពុទ្ធិ បហីនកោតូហលសទ្ទំ វនមជ្ឈោគាហិត្វា សុខុមំ អត្ថំ ចិន្តយតិ, ន ច សោ តត្ថ មិទ្ធំ ឱក្កមតិ, សោ តត្ថ សមាហិតោ ឯកគ្គចិត្តោ សុខុមំ អត្ថំ បដិវិជ្ឈតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ជាគរោ ន មិទ្ធសមាបន្នោ , មជ្ឈូបគតោ កបិនិទ្ទាបរេតោ សុបិនំ បស្សតិ។ យថា, មហារាជ, កោតូហលសទ្ទោ, ឯវំ ជាគរោ ទដ្ឋព្ពោ; យថា វិវិត្តំ វនំ, ឯវំ កបិនិទ្ទាបរេតោ ទដ្ឋព្ពោ ; យថា សោ កោតូហលសទ្ទំ ឱហាយ មិទ្ធំ វិវជ្ជេត្វា មជ្ឈត្តភូតោ សុខុមំ អត្ថំ បដិវិជ្ឈតិ, ឯវំ ជាគរោ ន មិទ្ធសមាបន្នោ កបិនិទ្ទាបរេតោ សុបិនំ បស្សតី”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

សុបិនបញ្ហោ អដ្ឋមោ។

៩។ អកាលមរណបញ្ហោ

៩។ “ភន្តេ នាគសេន, យេ តេ សត្តា មរន្តិ, សព្ពេ តេ កាលេ យេវ មរន្តិ, ឧទាហុ អកាលេបិ មរន្តី”តិ? “អត្ថិ, មហារាជ, កាលេបិ មរណំ, អត្ថិ អកាលេបិ មរណ”ន្តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, កេ កាលេ មរន្តិ, កេ អកាលេ មរន្តី”តិ? “ទិដ្ឋបុព្វា បន, មហារាជ, តយា អម្ពរុក្ខា វា ជម្ពុរុក្ខា វា, អញ្ញស្មា វា បន ផលរុក្ខា ផលានិ បតន្តានិ អាមានិ ច បក្កានិ ចា”តិ? “អាម, ភន្តេ”តិ។ “យានិ តានិ, មហារាជ, ផលានិ រុក្ខតោ បតន្តិ, សព្ពានិ តានិ កាលេ យេវ បតន្តិ, ឧទាហុ អកាលេបី”តិ? “យានិ តានិ, ភន្តេ នាគសេន, ផលានិ បរិបក្កានិ វិលីនានិ បតន្តិ, សព្ពានិ តានិ កាលេ បតន្តិ។ យានិ បន តានិ អវសេសានិ ផលានិ តេសុ កានិចិ កិមិវិទ្ធានិ បតន្តិ, កានិចិ លគុឡហតានិ [បក្ខិហតានិ (ស្យា។), លគុឡហតានិ (សី។ បី។ ក។)] បតន្តិ, កានិចិ វាតប្បហតានិ បតន្តិ, កានិចិ អន្តោបូតិកានិ ហុត្វា បតន្តិ, សព្ពានិ តានិ អកាលេ បតន្តី”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យេ តេ ជរាវេគហតា មរន្តិ, តេយេវ កាលេ មរន្តិ, អវសេសា កេចិ កម្មប្បដិពាឡ្ហា មរន្តិ, កេចិ គតិប្បដិពាឡ្ហា មរន្តិ, កេចិ កិរិយប្បដិពាឡ្ហា មរន្តី”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, យេ តេ កម្មប្បដិពាឡ្ហា មរន្តិ, យេបិ តេ គតិប្បដិពាឡ្ហា មរន្តិ, យេបិ តេ កិរិយប្បដិពាឡ្ហា មរន្តិ, យេបិ តេ ជរាវេគប្បដិពាឡ្ហា មរន្តិ, សព្ពេ តេ កាលេ យេវ មរន្តិ, យោបិ មាតុកុច្ឆិគតោ មរតិ, សោ តស្ស កាលោ, កាលេ យេវ សោ មរតិ។ យោបិ វិជាតឃរេ មរតិ, សោ តស្ស កាលោ , សោបិ កាលេ យេវ មរតិ។ យោបិ មាសិកោ មរតិ...បេ... យោបិ វស្សសតិកោ មរតិ, សោ តស្ស កាលោ, កាលេ យេវ សោ មរតិ, តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, អកាលេ មរណំ នាម ន ហោតិ, យេ កេចិ មរន្តិ, សព្ពេ តេ កាលេ យេវ មរន្តី”តិ។

“សន្តិមេ , មហារាជ, វិជ្ជមានេបិ ឧត្តរឹ អាយុស្មឹ អកាលេ មរន្តិ។ កតមេ សត្ត? ជិឃច្ឆិតោ, មហារាជ, ភោជនំ អលភមានោ ឧបហតព្ភន្តរោ វិជ្ជមានេបិ ឧត្តរឹ អាយុស្មឹ អកាលេ មរតិ, បិបាសិតោ, មហារាជ, បានីយំ អលភមានោ បរិសុក្ខហទយោ វិជ្ជមានេបិ ឧត្តរឹ អាយុស្មឹ អកាលេ មរតិ, អហិនា ទដ្ឋោ, មហារាជ, វិសវេគាភិហតោ តិកិច្ឆកំ អលភមានោ វិជ្ជមានេបិ ឧត្តរឹ អាយុស្មឹ អកាលេ មរតិ, វិសមាសិតោ, មហារាជ, ឌយ្ហន្តេសុ អង្គបច្ចង្គេសុ អគទំ អលភមានោ វិជ្ជមានេបិ ឧត្តរឹ អាយុស្មឹ អកាលេ មរតិ, អគ្គិគតោ, មហារាជ, ឈាយមានោ និព្ពាបនំ អលភមានោ វិជ្ជមានេបិ ឧត្តរឹ អាយុស្មឹ អកាលេ មរតិ, ឧទកគតោ, មហារាជ, បតិដ្ឋំ អលភមានោ វិជ្ជមានេបិ ឧត្តរឹ អាយុស្មឹ អកាលេ មរតិ, សត្តិហតោ, មហារាជ, អាពាធិកោ ភិសក្កំ អលភមានោ វិជ្ជមានេបិ ឧត្តរឹ អាយុស្មឹ អកាលេ មរតិ, ឥមេ ខោ, មហារាជ, សត្ត វិជ្ជមានេបិ ឧត្តរឹ អាយុស្មឹ អកាលេ មរន្តិ។ តត្រាបាហំ, មហារាជ, ឯកំសេន វទាមិ។

“អដ្ឋវិធេន, មហារាជ, សត្តានំ កាលង្កិរិយា ហោតិ, វាតសមុដ្ឋានេន បិត្តសមុដ្ឋានេន សេម្ហសមុដ្ឋានេន សន្និបាតិកេន ឧតុវិបរិណាមេន វិសមបរិហារេន ឱបក្កមិកេន កម្មវិបាកេន, មហារាជ, សត្តានំ កាលង្កិរិយា ហោតិ។ តត្រ, មហារាជ, យទិទំ កម្មវិបាកេន កាលង្កិរិយា, សា យេវ តត្ថ សាមយិកា [សាមាយិកា (ក។)] កាលង្កិរិយា, អវសេសា អសាមយិកា កាលង្កិរិយាតិ។ ភវតិ ច –

‘“ជិឃច្ឆាយ បិបាសាយ, អហិទដ្ឋា [អហិទដ្ឋោ (សី។), អហិនា ទដ្ឋោ (បី។)] វិសេន ច;

អគ្គុទកសត្តីហិ, អកាលេ តត្ថ មីយតិ;

វាតបិត្តេន សេម្ហេន, សន្និបាតេនុតូហិ ច;

វិសមោបក្កមកម្មេហិ, អកាលេ តត្ថ មីយតី’តិ។

“កេចិ , មហារាជ, សត្តា បុព្ពេ កតេន តេន តេន អកុសលកម្មវិបាកេន មរន្តិ។ ឥធ, មហារាជ, យោ បុព្ពេ បរេ ជិឃច្ឆាយ មារេតិ, សោ ពហូនិ វស្សសតសហស្សានិ ជិឃច្ឆាយ បរិបីឡិតោ ឆាតោ បរិកិលន្តោ សុក្ខមិលាតហទយោ ពុភុក្ខិតោ [សុក្ខិតោ (សី។ បី។ ក។)] វិសុក្ខិតោ ឈាយន្តោ អព្ភន្តរំ បរិឌយ្ហន្តោ ជិឃច្ឆាយ យេវ មរតិ ទហរោបិ មជ្ឈិមោបិ មហល្លកោបិ, ឥទម្បិ តស្ស សាមយិកមរណំ។

“ឃោ បុទ្ធោ បទេ បិបិសាឃ យាទេតិ, សោ ឆាហុតិ ចស្សសតសហស្សានិ ទេបទោ ហុត្វា តិន្នាយតលិង្គកា សយាទតា លុទោ កិសោ បរិសុក្ខិតហគឃោ បិបិសាឃ ទេមច យទតិ គហទោបិ យជ្ញិទយាបិ យហល្លទកាបិ, ឰគយ្បិ តស្ស សាយឃិកយទលិ៍

“ឃោ បុទ្ធោ បទេ អហិតា ឌំសាទបត្វា យាទេតិ, សោ ឆាហុតិ ចស្សសតសហស្សានិ អឌកទយុទលទតច អឌកទយុលំ កលាស្សបប្យយុទលទតច កលាស្សបប្យយុលំ បរិចត្តិត្វា ទតហិ លាឃិតលាឃិទតា អហឹហិ គទ្ធោ ទេមច យទតិ គហទោបិ យជ្ញិទយាបិ យហល្លទកាបិ, ឰគយ្បិ តស្ស សាយឃិកយទលិ៍

“ឃោ បុទ្ធោ បទេ ចិសំ គត្វា យាទេតិ, សោ ឆាហុតិ ចស្សសតសហស្សានិ គឃាស្សត្តហិ អក្ខបច្ចក្ខហិ កិឌ្ឍយាទតត សរីទេត ក្យលបកន្តិ ចាឃទន្តោ ចិទេសទតច យទតិ គហទោបិ យជ្ញិទយាបិ យហល្លទកាបិ, ឰគយ្បិ តស្ស សាយឃិកយទលិ៍

“ឃោ បុទ្ធោ បទេ អក្កិតា យាទេតិ, សោ ឆាហុតិ ចស្សសតសហស្សានិ អក្ខាទបត្តទតទតច អក្ខាទបត្តំ ឃយចិសទឃទតច ឃយចិសឃំ បរិចត្តិត្វា គទ្ធិចិគទ្ធកទត្វា អក្កិតា ទេមច យទតិ គហទោបិ យជ្ញិទយាបិ យលល្លទកាបិ, ឰគយ្បិ តស្ស សាយឃិកយទលិ៍

“ឃោ បុទ្ធោ បទេ ឱគទកត យាទេតិ, សោ ឆាហុតិ ចស្សសតសហស្សានិ ហតចិលុត្តកក្ខត្តលកទត្វា លុត្តិតចិទត្វា [លុកិតចិទត្វា (សី៑ បី៑)] ឱគទកទតច [ឱគទក ទេមច (ឆាហុស្ស)] យទតិ គហទោបិ យជ្ញិទយាបិ យហល្លទកាបិ, ឰគយ្បិ តស្ស សាយឃិកយទលិ៍

“ឃោ បុទ្ធោ បទេ សត្តិឃា យាទេតិ, សោ ឆាហុតិ ចស្សសតសហស្សានិ លិត្តកិត្តកោឌ្ធិតចិកោឌ្ធិទតា សត្តិយុលសយាហទតា សត្តិឃា ទេមច យទតិ គហទោបិ យជ្ញិទយាបិ យហល្លទកាបិ, ឰគយ្បិ តស្ស សាយឃិកយទលិ៍”៑

“ភទន្ត តាកទសត, អកាទល យទលិ៍ អត្តិ៍តិ ឃំ ចទគតិ, ឰឈ្ឈទេ ត្វំ តត្ត កាទលិ៍ អតិឌិសាតិ”៑ “ឃថា, យហារាជ, យហតិយហាអក្កិក្ខន្ធោ អាឌិត្តតិលាកឌ្ឍសាលាបលិទសា បរិឃាឌិត្តកទក្ខោ ឱបិឌាតសក្ខឃា តិន្នាឃតិ, សោ អក្កិ ចុច្ចតិ ‘អតីតិទកា អតុបច្ចទចា សយទឃ តិន្នាទតា តាយា’តិ, ឲចទយច ទលា, យហារាជ, ទេឃោ ទកាចិ ឆាហុតិ ឌិចសសហស្សានិ ឌីចិត្វា ឌទាឌិទណ្ណា អាឃុក្ខឃា អតីតិទកា អតុបច្ចទចា យទតិ, សោ ចុច្ចតិ ‘សយទឃ យទលាយុបកទតា’តិ៑

“ឃថា ចា បត, យហារាជ, យហតិយហាអក្កិក្ខន្ធោ អាឌិត្តតិលាកឌ្ឍសាលាបលិទសា អស្ស, តំ អបរិឃាឌិទត្ត ទេមច តិលាកឌ្ឍសាលាបលិទស យហតិយហាទយទឈា អភិប្បចស្សិត្វា តិន្នាទបយ្យ, អបិ ត្ ទលា, យហារាជ, យហាអក្កិក្ខន្ធោ សយទឃ តិន្នាទតា តាយ ទហាតី”តិ? “ត ហិ, ភទន្ត”តិ៑ “កិស្ស បត ទសា, យហារាជ, បឋ្និទយា អក្កិក្ខន្ធោ បុរិមទកត អក្កិក្ខន្ធត សយសយកតិទកា តាទហាសី”តិ? “អាកត្តទកត, ភទន្ត, ទយទឈត បជិបឹឡឰទតា ទសា អក្កិក្ខន្ធោ អសយទឃ តិន្នាទតា”តិ៑ ឲចទយច ទលា, យហារាជ, ទេឃោ ទកាចិ អកាទល យទតិ, ទសា

អាកត្តុកោត ទោរោគ បដិបីឡត្តោតា ចាតសមុដ្ឋានេត ចា បិត្តសមុដ្ឋានេត ចា សេមហ្សមុដ្ឋានេត ចា សត្តិបាតិកោត ចា ក្ដុបរិណាមជេត ចា ចិសមបរិហារជេត ចា ឱបក្កមិកោត ចា ខីឈច្ឆាយ ចា បិបាសាយ ចា សប្យាទដ្ឋេត ចា ចិសមាសិតោត ចា អក្កិតា ចា ក្ដុទកោត ចា សត្តិចេកប្យដិបីឡត្តោតា ចា អកាលេ មទតិ៑ ព្ដុទមេត្ត, មហារាជ, កាទណំ, ទេឃត កាទណោត អកាលេ មទណំ អត្ថិ៑

“ឃថា ចា បត, មហារាជ, កកេត មហតិមហាចលិហេកោ ក្ដុហិត្វា តិត្តុញ្ញា ចលញ្ញា បរិបុទឃត្តោ អកិចឃ្យតិ, សោ ទុក្ខតិ ‘មេឈោ អតិតិកោ អតុបជ្ជចា ចឃ្យតី’តិ៑ ឲ្ចមេច ទោ, មហារាជ, ទេឃា កោចិ ចិទំ ឌីចិត្វា ឌទាឌិណ្ណោ អាឃុក្ខឃា អតិតិកោ អតុបជ្ជចា មទតិ, សោ ទុក្ខតិ ‘សមេឃ មទណមុបកេតា’តិ៑

“ឃថា ចា បត, មហារាជ, កកេត មហតិមហាចលិហេកោ ក្ដុហិត្វា អត្តុទោឃច មហតា ចាទេតត អត្តុត្តិ កេច្ឆឃ្យ, អបិ តុ ទោ សោ, មហារាជ, មហាចលិហេកោ សមេឃ ចិកេតា តាម ទោហាតី”តិ? “ត ហិ, កទេត្ត”តិ៑ “កិស្ស បត សោ, មហារាជ, បច្ឆិមេ ចលិហេកោ បុរិមេត ចលិហេកោត សមសមកាតិកោ តាទោហាសិ”តិ? “អាកត្តុកោត, កទេត្ត, ចាទេតត បដិបីឡត្តោតា សោ ចលិហេកោ អសមឃប្យេត្តា ទេឃច ចិកេតា”តិ៑ “ឲ្ចមេច ទោ, មហារាជ, ទេឃា កោចិ អកាលេ មទតិ, សោ អាកត្តុកោត ទោរោគ បដិបីឡត្តោតា ចាតសមុដ្ឋានេត ចា...បេ... សត្តិចេកប្យដិបីឡត្តោតា ចា អកាលេ មទតិ៑ ព្ដុទមេត្ត, មហារាជ, កាទណំ, ទេឃត កាទណោត អកាលេ មទណំ អត្ថិតិ៑

“ឃថា ចា បត, មហារាជ, ពលចា អាសីចិសោ កុបិតោ កិញ្ចិទេច បុរិសំ ឌំសេឃ្យ, តស្ស តំ ចិសំ អតិតិកំ អតុបជ្ជចំ មទណំ បាបេឃ្យ, តំ ចិសំ ទុក្ខតិ ‘អតិតិកមតុបជ្ជចំ កោដិកត’ន្តិ៑ ឲ្ចមេច ទោ, មហារាជ, ទេឃា កោចិ ចិទំ ឌីចិត្វា ឌទាឌិណ្ណោ អាឃុក្ខឃា អតិតិកោ អតុបជ្ជចា មទតិ, សោ ទុក្ខតិ ‘អតិតិកោ អតុបជ្ជចា ឌីចិតកោដិកេតា សាមយិកំ មទណមុបកេតា’តិ៑

“ឃថា ចា បត, មហារាជ, ពលចតា អាសីចិសេត ទដ្ឋស្ស អត្តុទោឃច អាហិតុណ្ឌិកោ អកទំ ទត្វា អចិសំ កទេឃ្យ, អបិ តុ ទោ តំ, មហារាជ, ចិសំ សមេឃ ចិកតំ តាម ទោហាតី”តិ? “ត ហិ កទេត្ត”តិ៑ “កិស្ស បត តំ, មហារាជ, បច្ឆិមំ ចិសំ បុរិមកោត ចិសេត សមសមកាតិកំ តាទោហាសិ”តិ? “អាកត្តុកោត, កទេត្ត, អកទេត បដិបីឡត្តំ ចិសំ អកោដិកតំ ទេឃច ចិកត”ន្តិ៑ “ឲ្ចមេច ទោ, មហារាជ, ទេឃា កោចិ អកាលេ មទតិ, សោ អាកត្តុកោត ទោរោគ បដិបីឡត្តោតា ចាតសមុដ្ឋានេត ចា...បេ... សត្តិចេកប្យដិបីឡត្តោតា ចា អកាលេ មទតិ៑ ព្ដុទមេត្ត, មហារាជ, កាទណំ, ទេឃត កាទណោត អកាលេ មទណំ អត្ថិតិ៑

“ឃថា ចា បត, មហារាជ, ព្ដុស្សាសោ សទំ បិតេឃ្យ, សទេច សោ សទោ ឃថាកតិកមតបថមត្តកំ កច្ឆតិ, សោ សទោ ទុក្ខតិ ‘អតិតិកោ អតុបជ្ជចា ឃថាកតិកមតបថមត្តកំ កេតា តាមា’តិ៑ ឲ្ចមេច ទោ, មហារាជ, ទេឃា កោចិ ចិទំ ឌីចិត្វា ឌទាឌិណ្ណោ អាឃុក្ខឃា អតិតិកោ អតុបជ្ជចា មទតិ, សោ ទុក្ខតិ ‘អតិតិកោ អតុបជ្ជចា សមេឃ មទណមុបកេតា’តិ៑

"យថា វា បន, មហារាជ, ឥស្សាសោ សរំ បាតេយ្យ, តស្ស តំ សរំ តស្មិំ យេវ ខណេ កោចិ គណ្ហេយ្យ, អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, សរោ យថាគតិកមនុបថមគ្គំ គតោ នាម ហោតី"តិ? "ន ហិ, ភន្តេ"តិ។ "កិស្ស បន សោ, មហារាជ, បច្ឆិមោ សរោ បុរិមេន សរេន សមសមគតិកោ នាហោសី"តិ? "អាគន្តុកេន, ភន្តេ, គហណេន តស្ស សរស្ស គមនំ ឧបច្ឆិន្ន"ន្តិ។ "ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោ កោចិ អកាលេ មរតិ, សោ អាគន្តុកេន រោគេន បដិបីឡិតោ វាតសមុដ្ឋានេន វា...បេ... សត្តិវេគប្បដិបីឡិតោ វា អកាលេ មរតិ។ ឥទមេត្ថ, មហារាជ, ការណំ, យេន ការណេន អកាលេ មរណំ អត្ថីតិ។

"យថា វា បន, មហារាជ, យោ កោចិ លោហមយំ ភាជំ អាកោដេយ្យ, តស្ស អាកោដនេន សទ្ទោ និព្ពត្តិត្វា យថាគតិកមនុបថមគ្គំ គច្ឆតិ, សោ សទ្ទោ វុច្ចតិ 'អតីតិកោ អនុបទ្ទវោ យថាគតិកមនុបថមគ្គំ គតោ នាមា'តិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោ កោចិ ពហូនិ ទិវសសហស្សានិ ជីវិត្វា ជរាជិណ្ណោ អាយុក្ខយា អតីតិកោ អនុបទ្ទវោ មរតិ, សោ វុច្ចតិ 'អតីតិកោ អនុបទ្ទវោ សមយេ មរណមុបគតោ'តិ។

"យថា វា បន, មហារាជ, យោ កោចិ លោហមយំ ភាជំ អាកោដេយ្យ, តស្ស អាកោដនេន សទ្ទោ និព្ពត្តេយ្យ, និព្ពត្តេ សទ្ទេ អន្តរគតេ កោចិ អាមសេយ្យ, សហ អាមសនេន សទ្ទោ និរុជ្ឈេយ្យ, អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, សទ្ទោ យថាគតិកមនុបថមគ្គំ គតោ នាម ហោតី"តិ? "ន ហិ, ភន្តេ"តិ។ "កិស្ស បន, មហារាជ, បច្ឆិមោ សទ្ទោ បុរិមេន សទ្ទេន សមសមគតិកោ នាហោសី"តិ? "អាគន្តុកេន, ភន្តេ, អាមសនេន សោ សទ្ទោ ឧបរតោ"តិ ។ "ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោ កោចិ អកាលេ មរតិ, សោ អាគន្តុកេន រោគេន បដិបីឡិតោ វាតសមុដ្ឋានេន វា...បេ... សត្តិវេគប្បដិបីឡិតោ វា អកាលេ មរតិ។ ឥទមេត្ថ មហារាជ ការណំ, យេន ការណេន អកាលេ មរណំ អត្ថីតិ។

"យថា វា បន, មហារាជ, ខេត្តេ សុវិរូឡ្ហំ ធញ្ញពីជំ សម្មា បវត្តមានេន ទេវេន ឱតតវិតតអាកិណ្ណពហុផលំ ហុត្វា [ឱចិតអាកិណ្ណពហុផលំ ភវិត្វា (ស្យា។)] សស្សុដ្ឋានសមយំ បាបុណាតិ, តំ ធញ្ញំ វុច្ចតិ 'អតីតិកមនុបទ្ទវំ សមយសម្បត្តំ នាម ហោតី'តិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោ កោចិ ពហូនិ ទិវសសហស្សានិ ជីវិត្វា ជរាជិណ្ណោ អាយុក្ខយា អតីតិកោ អនុបទ្ទវោ មរតិ, សោ វុច្ចតិ 'អតីតិកោ អនុបទ្ទវោ សមយេ មរណមុបគតោ'តិ។

"យថា វា បន, មហារាជ, ខេត្តេ សុវិរូឡ្ហំ ធញ្ញពីជំ ឧទកេន វិកលំ មរេយ្យ, អបិ នុ ខោ តំ, មហារាជ, ធញ្ញំ អសមយសម្បត្តំ នាម ហោតី"តិ? "ន ហិ, ភន្តេ"តិ។ "កិស្ស បន តំ, មហារាជ, បច្ឆិមំ ធញ្ញំ បុរិមេន ធញ្ញេន សមសមគតិកំ នាហោសី"តិ? "អាគន្តុកេន, ភន្តេ, ឧណ្ហេន បដិបីឡិតំ តំ ធញ្ញំ មត"ន្តិ។ "ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោ កោចិ អកាលេ មរតិ, សោ អាគន្តុកេន រោគេន បដិបីឡិតោ វាតសមុដ្ឋានេន វា...បេ... សត្តិវេគប្បដិបីឡិតោ វា អកាលេ មរតិ។ ឥទមេត្ថ, មហារាជ, ការណំ, យេន ការណេន អកាលេ មរណំ អត្ថីតិ។

“ᩈᩩᨲᨷᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᨷᨶ ᨲᨿᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ‘ᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᨲᩁᩩᨱᩈᩔ ᨠᩥᨾᨿᩮᩣ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩈᨾᩪᩃᩴ ᨶᩣᩈᩮᨶ᩠ᨲᩦ’”ᨲᩥ? “ᩈᩩᨲᨷᩩᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨧᩮᨲᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩋᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨷᩩᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᩔᩴ ᨠᩣᩃᩮ ᨶᨭ᩠ᨮᩴ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᩋᨠᩣᩃᩮ ᨶᨭ᩠ᨮ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᩋᨠᩣᩃᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨿᨴᩥ ᨡᩮᩣ ᨲᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩈᩔᩴ ᨠᩥᨾᨿᩮᩣ ᨶ ᨡᩣᨴᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ, ᩈᩔᩩᨴ᩠ᨵᩁᨱᩈᨾᨿᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩴ ᨷᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩮᨶ ᩏᨷᨥᩣᨲᩮᨶ ᩈᩔᩴ ᨩᩦᨿᨲᩥ, ᨶᩥᩁᩩᨷᨥᩣᨲᩴ ᩈᩔᩴ ᩈᩔᩩᨴ᩠ᨵᩁᨱᩈᨾᨿᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩣᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᩋᩣᨾ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩋᨠᩣᩃᩮ ᨾᩁᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩮᨶ ᩁᩮᩣᨣᩮᨶ ᨷᨭᩥᨷᩦᩊᩥᨲᩮᩣ ᩅᩣᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᩅᩣ…ᨷᩮ… ᩈᨲ᩠ᨳᩮᩣᨷᨠ᩠ᨠᨾᨷᨭᩥᨷᩦᩊᩥᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᨾᩁᨲᩥ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣᨷᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ, ᨿᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᩋᨠᩣᩃᩮ ᨾᩁᨱᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦᨲᩥ᪨

“ᩈᩩᨲᨷᩩᨻ᩠ᨻᩴ ᨷᨶ ᨲᨿᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ‘ᩈᨾ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩮ ᩈᩔᩮ ᨹᩃᨽᩣᩁᨶᨾᩥᨲᩮ ᨾᨬ᩠ᨩᩁᩥᨲᨷᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᩁᨠᩅᩔᩴ ᨶᩣᨾ ᩅᩔᨩᩣᨲᩥ ᨶᩥᨷᨲᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩅᩥᨶᩣᩈᩮᨲᩥ ᩋᨹᩃᩴ ᨠᩁᩮᩣᨲᩦ’ᨲᩥ? “ᩈᩩᨲᨷᩩᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨧᩮᨲᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩋᨾ᩠ᩉᩮᩉᩥ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᨷᩩᨻ᩠ᨻᨬ᩠ᨧᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᩋᨷᩥ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᩔᩴ ᨠᩣᩃᩮ ᨶᨭ᩠ᨮᩴ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᩋᨠᩣᩃᩮ ᨶᨭ᩠ᨮ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᩋᨠᩣᩃᩮ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨿᨴᩥ ᨡᩮᩣ ᨲᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩈᩔᩴ ᨠᩁᨠᩅᩔᩴ ᨶ ᩅᩔᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᩔᩩᨴ᩠ᨵᩁᨱᩈᨾᨿᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿᩣ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᩥᩴ ᨷᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩮᨶ ᩏᨷᨥᩣᨲᩮᨶ ᩈᩔᩴ ᨩᩦᨿᨲᩥ, ᨶᩥᩁᩩᨷᨥᩣᨲᩴ ᩈᩔᩴ ᩈᩔᩩᨴ᩠ᨵᩁᨱᩈᨾᨿᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩣᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᩋᩣᨾ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ”ᨲᩥ᪨ “ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩋᨠᩣᩃᩮ ᨾᩁᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩮᨶ ᩁᩮᩣᨣᩮᨶ ᨷᨭᩥᨷᩦᩊᩥᨲᩮᩣ ᩅᩣᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᩅᩣ ᨷᩥᨲ᩠ᨲᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᩅᩣ ᩈᩮᨾ᩠ᩉᩈᨾᩩᨭ᩠ᨮᩣᨶᩮᨶ ᩅᩣ ᩈᨶ᩠ᨶᩥᨷᩣᨲᩥᨠᩮᨶ ᩅᩣ ᩏᨲᩩᨷᩁᩥᨱᩣᨾᨩᩮᨶ ᩅᩣ ᩅᩥᩈᨾᨷᩁᩥᩉᩣᩁᨩᩮᨶ ᩅᩣ ᩒᨷᨠ᩠ᨠᨾᩥᨠᩮᨶ ᩅᩣ ᨡᩩᨴᩣᨿ ᩅᩣ ᨷᩥᨷᩣᩈᩣᨿ ᩅᩣ ᩈᨷ᩠ᨷᨴᨭ᩠ᨮᩮᨶ ᩅᩣ ᩅᩥᩈᨾᩣᩈᩥᨲᩮᨶ ᩅᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨶᩣ ᩅᩣ ᩏᨴᨠᩮᨶ ᩅᩣ ᩈᨲ᩠ᨳᩮᩣᨷᨠ᩠ᨠᨾᨷᨭᩥᨷᩦᩊᩥᨲᩮᩣ ᩅᩣ ᩋᨠᩣᩃᩮ ᨾᩁᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩥ ᨷᨶ ᩋᩣᨣᨶ᩠ᨲᩩᨠᩮᨶ ᩁᩮᩣᨣᩮᨶ ᨷᨭᩥᨷᩦᩊᩥᨲᩮᩣ ᨶ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᨾᨿᩮᨶᩮᩅ ᨾᩁᨱᩴ ᨷᩣᨷᩩᨱᩮᨿ᩠ᨿ᪨ ᩍᨾᩥᨶᩣᨷᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ, ᨿᩮᨶ ᨠᩣᩁᨱᩮᨶ ᩋᨠᩣᩃᩮ ᨾᩁᨱᩴ ᩋᨲ᩠ᨳᩦ”ᨲᩥ᪨

“ᩋᨧ᩠ᨨᩁᩥᨿᩴ , ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩋᨻ᩠ᨽᩩᨲᩴ ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩈᩩᨴᩔᩥᨲᩴ ᨠᩣᩁᨱᩴ, ᩈᩩᨴᩔᩥᨲᩴ ᩒᨷᨾ᩠ᨾᩴ ᩋᨠᩣᩃᩮ ᨾᩁᨱᩔ ᨷᩁᩥᨴᩦᨷᨶᩣᨿ, ‘ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨠᩣᩃᩮ ᨾᩁᨱ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᩏᨲ᩠ᨲᩣᨶᩦᨠᨲᩴ ᨷᩣᨠᨭᩴ ᨠᨲᩴ ᩅᩥᨽᩪᨲᩴ ᨠᨲᩴ, ᩋᨵᩥᨲ᩠ᨲᩅᩥᨠ᩠ᨡᩥᨲ᩠ᨲᨠᩮᨶᩣᨷᩥ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨾᨶᩩᨩᩣ ᩑᨠᨾᩮᨠᩮᨶᩣᨷᩥ ᨲᩣᩅ ᩒᨷᨾ᩠ᨾᩮᨶ ᨶᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨣᨧ᩠ᨨᩮᨿ᩠ᨿᩩᩴ ‘ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨠᩣᩃᩮ ᨾᩁᨱ’ᨶ᩠ᨲᩥ , ᨠᩥᩴ ᨷᨶ ᨾᨶᩩᨩᩣ ᩈᨧᩮᨲᨶᩣ? ᨷᨮᨾᩮᨶᩮᩅᩮᩣᨷᨾ᩠ᨾᩮᨶᩣᩉᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩈᨬ᩠ᨬᨲ᩠ᨲᩮᩣ ‘ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᩋᨠᩣᩃᩮ ᨾᩁᨱ’ᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨷᩥ ᨧ ᩋᨷᩁᩣᨷᩁᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᩉᨶᩴ ᩈᩮᩣᨲᩩᨠᩣᨾᩮᩣ ᨶ ᩈᨾ᩠ᨷᨭᩥᨧ᩠ᨨᩥ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᩋᨠᩣᩃᨾᩁᨱᨷᨬ᩠ᩉᩮᩤ ᨨᨭ᩠ᨮᩮᩤ᪨

᪗᪨ ᨧᩮᨲᩥᨿᨷᩣᨭᩥᩉᩣᩁᩥᨿᨷᨬ᩠ᩉᩮᩤ

᪗᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮᩈᩴ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩣᨶᩴ ᨧᩮᨲᩥᨿᩮ ᨷᩣᨭᩥᩉᩦᩁᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩏᨴᩣᩉᩩ ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᩑᩅ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᨠᨧ᩠ᨧᩣᨶᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᨠᨲᨾᩮᩈᩴ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᨲᨾᩮᩈᩴ ᨶ ᩉᩮᩣᨲᩦ”ᨲᩥ? “ᨲᩥᨱ᩠ᨱᨶ᩠ᨶᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨬ᩠ᨬᨲᩁᩔ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩣ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩔ ᨧᩮᨲᩥᨿᩮ ᨷᩣᨭᩥᩉᩦᩁᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨠᨲᨾᩮᩈᩴ ᨲᩥᨱ᩠ᨱᨶ᩠ᨶᩴ? ᩍᨵ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᩁᩉᩣ ᨴᩮᩅᨾᨶᩩᩔᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨠᨾ᩠ᨷᩣᨿ ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨶ᩠ᨲᩮᩣᩅ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨲᩥ ‘ᩑᩅᩴᨶᩣᨾ ᨧᩮᨲᩥᨿᩮ ᨷᩣᨭᩥᩉᩦᩁᩴ ᩉᩮᩣᨲᩪ’ᨲᩥ, ᨲᩔ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨧᩮᨲᩥᨿᩮ ᨷᩣᨭᩥᩉᩦᩁᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩑᩅᩴ ᩋᩁᩉᨲᩮᩤ ᩋᨵᩥᨭ᩠ᨮᩣᨶᩅᩈᩮᨶ ᨷᩁᩥᨶᩥᨻ᩠ᨻᩩᨲᩔ ᨧᩮᨲᩥᨿᩮ

បាដិហីរំ ហោតិ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ទេវតា មនុស្សានំ អនុកម្បាយ បរិនិព្វុតស្ស ចេតិយេ បាដិហីរំ ទស្សេន្តិ ‘ឥមិនា បាដិហីរេន សទ្ធម្មោ និច្ចសម្បគ្គហិតោ ភវិស្សតិ, មនុស្សា ច បសន្នា កុសលេន អភិវឌ្ឍិស្សន្តី’តិ, ឯវំ ទេវតានំ អធិដ្ឋានវសេន បរិនិព្វុតស្ស ចេតិយេ បាដិហីរំ ហោតិ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ឥត្ថី វា បុរិសោ វា សទ្ធោ បសន្នោ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ មេធាវី ពុទ្ធិសម្បន្នោ យោនិសោ ចិន្តយិត្វា គន្ធំ វា មាលំ វា ទុស្សំ វា អញ្ញតរំ វា កិញ្ចិ អធិដ្ឋហិត្វា ចេតិយេ ឧក្ខិបតិ ‘ឯវំនាម ហោតូ’តិ, តស្សបិ អធិដ្ឋានវសេន បរិនិព្វុតស្ស ចេតិយេ បាដិហីរំ ហោតិ, ឯវំ មនុស្សានំ អធិដ្ឋានវសេន បរិនិព្វុតស្ស ចេតិយេ បាដិហីរំ ហោតិ។

“ឥមេសំ ខោ, មហារាជ, តិណ្ណន្នំ អញ្ញតរស្ស អធិដ្ឋានវសេន បរិនិព្វុតស្ស ចេតិយេ បាដិហីរំ ហោតិ។

“យទិ, មហារាជ, តេសំ អធិដ្ឋានំ ន ហោតិ, ខីណាសវស្សបិ ឆឡភិញ្ញស្ស ចេតោវសិប្បត្តស្ស ចេតិយេ បាដិហីរំ ន ហោតិ, អសតិបិ , មហារាជ, បាដិហីរេ ចរិតំ ទិស្វា សុបរិសុទ្ធំ ឱកប្បេតព្ពំ និដ្ឋំ គន្តព្ពំ សទ្ទហិតព្ពំ ‘សុបរិនិព្វុតោ អយំ ពុទ្ធបុត្តោ’”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ចេតិយបាដិហារិយបញ្ហោ សត្តមោ។

៨. ធម្មាភិសមយបញ្ហោ

៨. “ភន្តេ នាគសេន, យេ តេ សម្មា បដិបជ្ជន្តិ, តេសំ សព្ពេសំ យេវ ធម្មាភិសមយោ ហោតិ, ឧទាហុ កោចិ ន ហោតី”តិ? “កស្សចិ, មហារាជ, ហោតិ, កស្សចិ ន ហោតី”តិ។ “កស្ស ភន្តេ ហោតិ, កស្ស ន ហោតី”តិ? “តិរច្ឆានគតស្ស, មហារាជ, សុប្បដិបន្នស្សាបិ ធម្មាភិសមយោ ន ហោតិ, បេត្តិវិសយូបបន្នស្ស...បេ... មិច្ឆាទិដ្ឋិកស្ស...បេ... កុហកស្ស...បេ... មាតុឃាតកស្ស...បេ... បិតុឃាតកស្ស...បេ... អរហន្តឃាតកស្ស...បេ... សង្ឃភេទកស្ស...បេ... លោហិតុប្បាទកស្ស...បេ... ថេយ្យសំវាសកស្ស...បេ... តិត្ថិយបក្កន្តកស្ស...បេ... ភិក្ខុនិទូសកស្ស...បេ... តេរសន្នំ គរុកាបត្តីនំ អញ្ញតរំ អាបជ្ជិត្វា អវុដ្ឋិតស្ស...បេ... បណ្ឌកស្ស...បេ... ឧភតោព្យញ្ជនកស្ស សុប្បដិបន្នស្សាបិ ធម្មាភិសមយោ ន ហោតិ...បេ... យោបិ មនុស្សទហរកោ ឩនកសត្តវស្សិកោ, តស្ស សុប្បដិបន្នស្សាបិ ធម្មាភិសមយោ ន ហោតិ។ ឥមេសំ ខោ, មហារាជ, សោឡសន្នំ បុគ្គលានំ សុប្បដិបន្នានម្បិ ធម្មាភិសមយោ ន ហោតី”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, យេ តេ បន្នរស បុគ្គលា វុត្តា ទេវ, តេសំ ធម្មាភិសមយោ ហោតុ វា មា វា ហោតុ, អថ កេន ការណេន

មនុស្សទហរកស្ស ឩនកសត្តវស្សិកស្ស សុប្បដិបន្នស្សាបិ ធម្មាភិសមយោ ន ហោតិ? ឯត្ថ តាវ បញ្ហោ ភវតិ ‘ននុ នាម ទហរកស្ស ន រាគោ ហោតិ, ន ទោសោ ហោតិ, ន មោហោ ហោតិ, ន មានោ ហោតិ, ន មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ, ន អរតិ ហោតិ, ន កាមវិតក្កោ ហោតិ, អមិស្សិតោ កិលេសេហិ, សោ នាម ទហរកោ យុត្តោ ច បត្តោ ច អរហតិ ច ចត្តារិ សច្ចានិ ឯកបដិវេធេន បដិវិជ្ឈិតុំ’”ន្តិ។

“តញ្ញេវេត្ថ , មហារាជ, ការណំ, យេនាហំ ការណេន ភណាមិ ‘ឩនកសត្តវស្សិកស្ស សុប្បដិបន្នស្សាបិ ធម្មាភិសមយោ ន ហោតី’តិ។ យទិ, មហារាជ, ឩនកសត្តវស្សិកោ រជនីយេ រជ្ជេយ្យ, ទុស្សនីយេ ទុស្សេយ្យ, មោហនីយេ មុយ្ហេយ្យ, មទនីយេ មជ្ជេយ្យ, ទិដ្ឋិំ វិជានេយ្យ, រតិញ្ច អរតិញ្ច វិជានេយ្យ, កុសលាកុសលំ វិតក្កេយ្យ, ភវេយ្យ តស្ស ធម្មាភិសមយោ, អបិ ច, មហារាជ, ឩនកសត្តវស្សិកស្ស ចិត្តំ អពលំ ទុព្ពលំ បរិត្តំ អប្បំ ឱរកំ មន្ទំ អវិភូតំ, អសង្ខតា និព្ពានធាតុ គរុកា ភារិកា វិបុលា មហតី។ ឩនកសត្តវស្សិកោ, មហារាជ, តេន ទុព្ពលេន ចិត្តេន បរិត្តកេន មន្ទេន អវិភូតេន ន សក្កោតិ គរុំ ភារិកំ វិបុលំ មហតិំ អសង្ខតំ និព្ពានធាតុំ បដិវិជ្ឈិតុំ។

“យថា, មហារាជ, សិនេរុបព្ពតរាជា គរុកោ ភារិកោ វិបុលោ មហន្តោ, អបិ នុ ខោ តំ, មហារាជ, បុរិសោ អត្តនោ បាកតិកេន ថាមពលវីរិយេន សក្កុណេយ្យ សិនេរុបព្ពតរាជានំ ឧទ្ធរិតុ”ន្តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “កេន ការណេន មហារាជា”តិ? “ទុព្ពលត្តា, ភន្តេ, បុរិសស្ស, មហន្តត្តា សិនេរុបព្ពតរាជស្សា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឩនកសត្តវស្សិកស្ស ចិត្តំ អពលំ ទុព្ពលំ បរិត្តំ អប្បំ ឱរកំ មន្ទំ អវិភូតំ, អសង្ខតា និព្ពានធាតុ គរុកា ភារិកា វិបុលា មហតី។ ឩនកសត្តវស្សិកោ តេន ទុព្ពលេន ចិត្តេន បរិត្តេន មន្ទេន អវិភូតេន ន សក្កោតិ គរុំ ភារិកំ វិបុលំ មហតិំ អសង្ខតំ និព្ពានធាតុំ បដិវិជ្ឈិតុំ, តេន ការណេន ឩនកសត្តវស្សិកស្ស សុប្បដិបន្នស្សាបិ ធម្មាភិសមយោ ន ហោតិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, អយំ មហាបថវី ទីឃា អាយតា បុថុលា វិត្ថតា វិសាលា វិត្ថិណ្ណា វិបុលា មហន្តា, អបិ នុ ខោ តំ, មហារាជ, មហាបថវិំ សក្កា បរិត្តកេន ឧទកពិន្ទុកេន តេមេត្វា ឧទកចិក្ខល្លំ កាតុ”ន្តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “កេន ការណេន, មហារាជា”តិ? “បរិត្តត្តា, ភន្តេ, ឧទកពិន្ទុស្ស, មហន្តត្តា មហាបថវិយា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឩនកសត្តវស្សិកស្ស ចិត្តំ អពលំ ទុព្ពលំ បរិត្តំ អប្បំ ឱរកំ មន្ទំ អវិភូតំ, អសង្ខតា និព្ពានធាតុ ទីឃា អាយតា បុថុលា វិត្ថតា វិសាលា វិត្ថិណ្ណា វិបុលា មហន្តា។ ឩនកសត្តវស្សិកោ តេន ទុព្ពលេន ចិត្តេន បរិត្តេន មន្ទេន អវិភូតេន ន សក្កោតិ មហតិំ អសង្ខតំ និព្ពានធាតុំ បដិវិជ្ឈិតុំ, តេន ការណេន ឩនកសត្តវស្សិកស្ស សុប្បដិបន្នស្សាបិ ធម្មាភិសមយោ ន ហោតិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, អពលទុព្ពលបរិត្តអប្បឱរកមន្ទគ្គិ ភវេយ្យ, អបិ នុ ខោ, មហារាជ, តាវតកេន មន្ទេន អគ្គិនា សក្កា សទេវកេ លោកេ អន្ធការំ វិធមិត្វា អាលោកំ ទស្សេតុ”ន្តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “កេន ការណេន មហារាជា”តិ? “មន្ទត្តា, ភន្តេ, អគ្គិស្ស, លោកស្ស មហន្តត្តា”តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឩនកសត្តវស្សិកស្ស ចិត្តំ អពលំ ទុព្ពលំ បរិត្តំ អប្បំ ឱរកំ មន្ទំ អវិភូតំ, មហតា ច អវិជ្ជន្ធការេន បិហិតំ។ តស្មា ទុក្ករំ ញាណាលោកំ ទស្សយិតុំ, តេន ការណេន ឩនកសត្តវស្សិកស្ស សុប្បដិបន្នស្សាបិ ធម្មាភិសមយោ ន

ហោតិ

“យថា វា បន, មហារាជ, អាតុរោ កិសោ អណុបរិមិតកាយោ សាលកកិមិ ហត្ថិនាគំ តិធា បភិន្នំ នវាយតំ តិវិត្ថំ ទសបរិណាហំ អដ្ឋរតនិកំ សដ្ឋារតនុព្វេធំ ទិស្វា គិលិតុំ បរិកប្បេយ្យ, អបិ នុ ខោ សោ, មហារាជ, សាលកកិមិ សក្កុណេយ្យ តំ ហត្ថិនាគំ គិលិតុ”ន្តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ. “កេន ការណេន, មហារាជា”តិ? “បរិត្តត្តា, ភន្តេ, សាលកកិមិស្ស, មហន្តត្តា ហត្ថិនាគស្សា”តិ. “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ទារកសត្តវស្សិកស្ស ចិត្តំ អពលំ ទុព្ពលំ បរិត្តំ អប្បំ ឱមកំ មន្ទំ អវិភូតំ, មហតី អសម្ពាធា និព្វានធាតុ. សោ តេន ទុព្ពលេន ចិត្តេន បរិត្តេន មន្ទេន អវិភូតេន ន សក្កោតិ មហតិំ អសម្ពាធំ និព្វានធាតុំ បដិវិជ្ឈិតុំ, តេន ការណេន ទារកសត្តវស្សិកស្ស សុប្បដិបន្នស្សាបិ ឆព្វាកិរិយាយោ ន ហោតី”តិ. “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ.

ឆព្វាកិរិយបញ្ហោ អដ្ឋមោ.

៩. ឯកន្តសុខនិព្វានបញ្ហោ

៩. “ភន្តេ នាគសេន, កិំ ឯកន្តសុខំ និព្វានំ, ឧទាហុ ទុក្ខេន មិស្ស”ន្តិ? “ឯកន្តសុខំ, មហារាជ, និព្វានំ, ទុក្ខេន អមិស្ស”ន្តិ.

“ន មយំ តំ, ភន្តេ នាគសេន, វចនំ សទ្ទហាម ‘ឯកន្តសុខំ និព្វាន’ន្តិ, ឯវមេត្ថ មយំ, ភន្តេ នាគសេន, បច្ចេម ‘និព្វានំ ទុក្ខេន មិស្ស’ន្តិ, ការណញ្ចេត្ថ ឧបលភាម ‘និព្វានំ ទុក្ខេន មិស្ស’ន្តិ. កតមំ ឯត្ថ ការណំ? យេ តេ, ភន្តេ នាគសេន, និព្វានំ បរិយេសន្តិ, តេសំ ទិស្សតិ កាយស្ស ច ចិត្តស្ស ច អាតាបោបិ បរិតាបោបិ ឋានចង្កមនិសជ្ជាសយនាហារបរិគ្គហោ មិទ្ធស្ស ច ឧបរោធោ អាយតនានញ្ច បដិបីឡនំ ធនធញ្ញបិយញាតិមិត្តប្បជហនំ. យេ កេចិ លោកេ សុខិតា សុខសមប្បិតា, តេ សព្វេបិ បញ្ចហិ កាមគុណេហិ អាយតនេ រមេន្តិ ព្រូហេន្តិ, មនាបិកមនាបិកពហុវិធសុភនិមិត្តេន រូបេន ចក្ខុំ រមេន្តិ ព្រូហេន្តិ, មនាបិកមនាបិកគីតវាទិតពហុវិធសុភនិមិត្តេន សទ្ទេន សោតំ រមេន្តិ ព្រូហេន្តិ, មនាបិកមនាបិកបុប្ផផលបត្តតចមូលសារពហុវិធសុភនិមិត្តេន គន្ធេន ឃានំ រមេន្តិ ព្រូហេន្តិ, មនាបិកមនាបិកខជ្ជភោជ្ជលេយ្យបេយ្យសាយនីយពហុវិធសុភនិមិត្តេន រសេន ជិវ្ហំ រមេន្តិ ព្រូហេន្តិ, មនាបិកមនាបិកសណ្ហសុខុមមុទុមទ្ទវពហុវិធសុភនិមិត្តេន ផស្សេន កាយំ រមេន្តិ ព្រូហេន្តិ, មនាបិកមនាបិកកល្យាណបាបកសុភាសុភពហុវិធសុភនិមិត្តេន វិតក្កេន មនំ រមេន្តិ ព្រូហេន្តិ. តុម្ហេ តំ ចក្ខុសោតឃានជិវ្ហាកាយមនោវឌ្ឍនំ ហនថ ឧបហនថ, ឆិន្ទថ ឧបច្ឆិន្ទថ, រុន្ធថ ឧបរុន្ធថ, តេន កាយោបិ បរិតប្បតិ, ចិត្តម្បិ បរិតប្បតិ, កាយេ បរិតត្តេ កាយិកំ ទុក្ខំ វេទនំ វេទយតិ, ចិត្តេ បរិតត្តេ ចេតសិកំ ទុក្ខំ វេទនំ វេទយតិ. ននុ មាគណ្ឌិយោបិ [មាគណ្ឌិយោបិ (សី. បី.)] បរិព្វាជកោ ភគវន្តំ គរហមានោ ឯវមាហ ‘ភូនហុ [ភូនហច្ចោ (បី.), ភូនហតោ (ក.)] សមណោ គោតមោ’តិ. ឥទមេត្ថ ការណំ, យេនាហំ ការណេន ព្រូមិ ‘និព្វានំ ទុក្ខេន មិស្ស’”ន្តិ.

“ន ហិ, មហារាជ, និព្ពានំ ទុក្ខេន មិស្សំ, ឯកន្តសុខំ និព្ពានំ។ យំ បន ត្វំ, មហារាជ , ព្រូសិ ‘និព្ពានំ ទុក្ខ’ន្តិ, នេតំ ទុក្ខំ និព្ពានំ នាម, និព្ពានស្ស បន សច្ឆិកិរិយាយ បុព្ពភាគោ ឯសោ, និព្ពានបរិយេសនំ ឯតំ, ឯកន្តសុខំ យេវ, មហារាជ, និព្ពានំ, ន ទុក្ខេន មិស្សំ។ ឯត្ថ ការណំ វទាមិ។ អត្ថិ, មហារាជ, រាជូនំ រជ្ជសុខំ នាមា”តិ? “អាម, ភន្តេ, អត្ថិ រាជូនំ រជ្ជសុខ”ន្តិ។ “អបិ នុ ខោ តំ, មហារាជ, រជ្ជសុខំ ទុក្ខេន មិស្ស”ន្តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “កិស្ស បន តេ, មហារាជ, រាជានោ បច្ចន្តេ កុបិតេ តេសំ បច្ចន្តនិស្សិតានំ បដិសេធាយ អមច្ចេហិ បរិណាយកេហិ ភដេហិ ពលត្ថេហិ បរិវុតា បវាសំ គន្ត្វា ឌំសមកសវាតាតបបដិបីឡិតា សមវិសមេ បរិធាវន្តិ, មហាយុទ្ធញ្ច ករោន្តិ, ជីវិតសំសយញ្ច បាបុណន្តី”តិ? “នេតំ, ភន្តេ នាគសេន, រជ្ជសុខំ នាម, រជ្ជសុខស្ស បរិយេសនាយ បុព្ពភាគោ ឯសោ, ទុក្ខេន, ភន្តេ នាគសេន, រាជានោ រជ្ជំ បរិយេសិត្វា រជ្ជសុខំ អនុភវន្តិ, ឯវំ, ភន្តេ នាគសេន, រជ្ជសុខំ ទុក្ខេន អមិស្សំ, អញ្ញំ តំ រជ្ជសុខំ, អញ្ញំ ទុក្ខ”ន្តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឯកន្តសុខំ និព្ពានំ, ន ទុក្ខេន មិស្សំ។ យេ បន តំ និព្ពានំ បរិយេសន្តិ, តេ កាយញ្ច ចិត្តញ្ច អាតាបេត្វា ឋានចង្កមនិសជ្ជសយនាហារេ បរិគ្គហេត្វា មិទ្ធំ ឧបរុន្ធិត្វា អាយតនានិ បដិបីឡេត្វា កាយញ្ច ជីវិតញ្ច បរិច្ចជិត្វា ទុក្ខេន និព្ពានំ បរិយេសិត្វា ឯកន្តសុខំ និព្ពានំ អនុភវន្តិ, និហតបច្ចាមិត្តា វិយ រាជានោ រជ្ជសុខំ។ ឯវំ, មហារាជ, ឯកន្តសុខំ និព្ពានំ, ន ទុក្ខេន មិស្សំ, អញ្ញំ និព្ពានំ, អញ្ញំ ទុក្ខ”ន្តិ។

“អបរម្បិ , មហារាជ, ឧត្តរិំ ការណំ សុណោហិ ឯកន្តសុខំ និព្ពានំ, ន ទុក្ខេន មិស្សំ, អញ្ញំ ទុក្ខំ, អញ្ញំ និព្ពានន្តិ។ អត្ថិ, មហារាជ, អាចរិយានំ សិប្បវន្តានំ សិប្បសុខំ នាមា”តិ? “អាម, ភន្តេ, អត្ថិ អាចរិយានំ សិប្បវន្តានំ សិប្បសុខ”ន្តិ។ “អបិ នុ ខោ តំ, មហារាជ, សិប្បសុខំ ទុក្ខេន មិស្ស”ន្តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “កិស្ស បន តេ, មហារាជ, អាចរិយា [ឥមំ បទំ សី។ បី។ បោត្ថកេសុ នត្ថិ] អាចរិយានំ អភិវាទនបច្ចុដ្ឋានេន ឧទកាហរណឃរសម្មជ្ជនទន្តកដ្ឋមុខោទកានុប្បទានេន ឧច្ឆិដ្ឋបដិគ្គហណឧច្ឆាទនន្ហាបនបាទបរិកម្មេន សកចិត្តំ និក្ខិបិត្វា បរចិត្តានុវត្តនេន ទុក្ខសេយ្យាយ វិសមភោជនេន កាយំ អាតាបេន្តី”តិ? “នេតំ, ភន្តេ នាគសេន, សិប្បសុខំ នាម, សិប្បបរិយេសនាយ បុព្ពភាគោ ឯសោ, ទុក្ខេន, ភន្តេ នាគសេន, អាចរិយា សិប្បំ បរិយេសិត្វា សិប្បសុខំ អនុភវន្តិ, ឯវំ, ភន្តេ នាគសេន, សិប្បសុខំ ទុក្ខេន អមិស្សំ, អញ្ញំ តំ សិប្បសុខំ, អញ្ញំ ទុក្ខ”ន្តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឯកន្តសុខំ និព្ពានំ, ន ទុក្ខេន មិស្សំ។ យេ បន តំ និព្ពានំ បរិយេសន្តិ, តេ កាយញ្ច ចិត្តញ្ច អាតាបេត្វា ឋានចង្កមនិសជ្ជសយនាហារេ បរិគ្គហេត្វា មិទ្ធំ ឧបរុន្ធិត្វា អាយតនានិ បដិបីឡេត្វា កាយញ្ច ជីវិតញ្ច បរិច្ចជិត្វា ទុក្ខេន និព្ពានំ បរិយេសិត្វា ឯកន្តសុខំ និព្ពានំ អនុភវន្តិ, អាចរិយា វិយ សិប្បសុខំ។ ឯវំ, មហារាជ, ឯកន្តសុខំ និព្ពានំ, ន ទុក្ខេន មិស្សំ, អញ្ញំ ទុក្ខំ, អញ្ញំ និព្ពាន”ន្តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

ឯកន្តសុខនិព្ពានបញ្ហោ នវមោ។

១០។ និព្ពានរូបសណ្ឋានបញ្ហោ

១០។ “ភន្តេ នាគសេន, ‘និព្ពានំ និព្ពាន’ន្តិ យំ វទេសិ, សក្កា បន តស្ស និព្ពានស្ស រូបំ វា សណ្ឋានំ វា វយំ វា បមាណំ វា ឱបម្មេន វា ការណេន វា ហេតុនា វា នយេន វា ឧបទស្សយិតុ”ន្តិ? “អប្បដិភាគំ, មហារាជ, និព្ពានំ, ន សក្កា និព្ពានស្ស រូបំ វា សណ្ឋានំ វា វយំ

វា បមាណំ វា ឱបម្មេន វា ការណេន វា ហេតុនា វា នយេន វា ឧបទស្សយិតុ”ន្តិ។ “ឧបមាហំ, ភន្តេ នាគសេន, ន សម្បដិច្ឆាមិ, យំ អត្ថិធម្មស្ស និព្ពានស្ស រូបំ វា សណ្ឋានំ វា វយំ វា បមាណំ វា ឱបម្មេន វា ការណេន វា ហេតុនា វា នយេន វា អបញ្ញាបនំ, ការណេន មំ សញ្ញាបេហី”តិ។ “ហោតុ, មហារាជ, ការណេន តំ សញ្ញាបេស្សាមិ។ អត្ថិ, មហារាជ, មហាសមុទ្ទោ នាមា”តិ? “អាម, ភន្តេ, អត្ថេសោ មហាសមុទ្ទោ”តិ។ “សចេ តំ, មហារាជ, កោចិ ឯវំ បុច្ឆេយ្យ ‘កិត្តកំ, មហារាជ, មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ, កតិ បនេ តេ សត្តា, យេ មហាសមុទ្ទេ បដិវសន្តី’តិ, ឯវំ បុដ្ឋោ ត្វំ, មហារាជ, កិន្តិ តស្ស ព្យាករេយ្យាសី”តិ? “សចេ មំ, ភន្តេ, កោចិ ឯវំ បុច្ឆេយ្យ ‘កិត្តកំ, មហារាជ, មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ, កតិ បនេ តេ សត្តា, យេ មហាសមុទ្ទេ បដិវសន្តី’តិ, តមហំ, ភន្តេ, ឯវំ វទេយ្យំ ‘អបុច្ឆិតព្ពំ មំ ត្វំ អម្ភោ បុរិស បុច្ឆសិ, នេសា បុច្ឆា កេនចិ បុច្ឆិតព្ពា, ឋបនីយោ ឯសោ បញ្ហោ។ អវិភត្តោ លោកក្ខាយិកេហិ មហាសមុទ្ទោ, ន សក្កា មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ បរិមិនិតុំ សត្តា វា យេ តត្ថ វាសមុបគតាតិ ឯវាហំ ភន្តេ តស្ស បដិវចនំ ទទេយ្យ’”ន្តិ។

“កិស្ស បន, ត្វំ មហារាជ, អត្ថិធម្មេ មហាសមុទ្ទេ ឯវំ បដិវចនំ ទទេយ្យាសិ, នន្នុ វិគណេត្វា [មិនិត្វា (ក។)] តស្ស អាចិក្ខិតព្ពំ ‘ឯត្តកំ មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ, ឯត្តកា ច សត្តា មហាសមុទ្ទេ បដិវសន្តី”តិ? “ន សក្កា, ភន្តេ, អវិសយោ ឯសោ បញ្ហោ”តិ។

“យថា , មហារាជ, អត្ថិធម្មេ ឯវេ មហាសមុទ្ទេ ន សក្កា ឧទកំ បរិគណេតុំ [បរិមិនិតុំ (ក។)] សត្តា វា យេ តត្ថ វាសមុបគតា, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អត្ថិធម្មស្សេវ និព្ពានស្ស ន សក្កា រូបំ វា សណ្ឋានំ វា វយំ វា បមាណំ វា ឱបម្មេន វា ការណេន វា ហេតុនា វា នយេន វា ឧបទស្សយិតុំ, វិគណេយ្យ, មហារាជ, ឥទ្ធិមា ចេតោវសិប្បត្តោ មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ តទាសយេ ច សត្តេ, ន ត្វេវ សោ ឥទ្ធិមា ចេតោវសិប្បត្តោ សក្កុណេយ្យ និព្ពានស្ស រូបំ វា សណ្ឋានំ វា វយំ វា បមាណំ វា ឱបម្មេន វា ការណេន វា ហេតុនា វា នយេន វា ឧបទស្សយិតុំ។

“អបរម្បិ, មហារាជ, ឧត្តរឹ ការណំ សុណោហិ, អត្ថិធម្មស្សេវ និព្ពានស្ស ន សក្កា រូបំ វា សណ្ឋានំ វា វយំ វា បមាណំ វា ឱបម្មេន វា ការណេន វា ហេតុនា វា នយេន វា ឧបទស្សយិតុន្តិ។ អត្ថិ, មហារាជ, ទេវេសុ អរូបកាយិកា នាម ទេវា”តិ។ “អាម, ភន្តេ, សុយ្យតិ ‘អត្ថិ ទេវេសុ អរូបកាយិកា នាម ទេវា’”តិ។ “សក្កា បន, មហារាជ, តេសំ អរូបកាយិកានំ ទេវានំ រូបំ វា សណ្ឋានំ វា វយំ វា បមាណំ វា ឱបម្មេន វា ការណេន វា ហេតុនា វា នយេន វា ឧបទស្សយិតុ”ន្តិ? “ន ហិ, ភន្តេ”តិ។ “តេន ហិ, មហារាជ, នត្ថិ អរូបកាយិកា ទេវា”តិ? “អត្ថិ, ភន្តេ, អរូបកាយិកា ទេវា, ន ច សក្កា តេសំ រូបំ វា សណ្ឋានំ វា វយំ វា បមាណំ វា ឱបម្មេន វា ការណេន វា ហេតុនា វា នយេន វា ឧបទស្សយិតុ”ន្តិ។ “យថា, មហារាជ, អត្ថិសត្តានំ ឯវេ អរូបកាយិកានំ ទេវានំ ន សក្កា រូបំ វា សណ្ឋានំ វា វយំ វា បមាណំ វា ឱបម្មេន វា ការណេន វា ហេតុនា វា នយេន វា ឧបទស្សយិតុំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អត្ថិធម្មស្សេវ និព្ពានស្ស ន សក្កា រូបំ វា សណ្ឋានំ វា វយំ វា បមាណំ វា ឱបម្មេន វា ការណេន វា ហេតុនា វា នយេន វា ឧបទស្សយិតុ”ន្តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, ហោតុ ឯកន្តសុខំ និព្ពានំ, ន ច សក្កា តស្ស រូបំ វា សណ្ឋានំ វា វយំ វា បមាណំ វា ឱបម្មេន វា ការណេន វា

ᩉᩮᨲᩩᨶᩣ ᩅᩤ ᨶᨿᩮᨶ ᩅᩤ ᩏᨷᨴᩔᨿᩥᨲᩩ᪨ ᩋᨲ᩠ᨳᩥ ᨷᨶ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᨣᩩᨱᩴ ᩋᨬ᩠ᨬᩮᩉᩥ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩒᨷᨾ᩠ᨾᨶᩥᨴᩔᨶᨾᨲ᩠ᨲ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᩁᩪᨷᨲᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᨲ᩠ᨳᩥ, ᨣᩩᨱᨲᩮᩣ ᨷᨶ ᩈᨠ᩠ᨠᩣ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩒᨷᨾ᩠ᨾᨶᩥᨴᩔᨶᨾᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨷᨴᩔᨿᩥᨲᩩ”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ “ᩈᩣᨵᩩ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨿᨳᩣᩉᩴ ᩃᨽᩣᨾᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩔ ᨣᩩᨱᨲᩮᩣᨷᩥ ᩑᨠᨴᩮᩈᨷᩁᩥᨴᩦᨷᨶᨾᨲ᩠ᨲᩴ, ᨲᨳᩣ ᩈᩦᨥᩴ ᨻᩕᩪᩉᩥ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨷᩮᩉᩥ ᨾᩮ ᩉᨴᨿᨷᩁᩥᩊᩣᩉᩴ ᩅᩥᨶᨿ ᩈᩦᨲᩃᨾᨵᩩᩁᩅᨧᨶᨾᩣᩃᩩᨲᩮᨶᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᨷᨴᩩᨾᩔ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩑᨠᩮᩣ ᨣᩩᨱᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ, ᩏᨴᨠᩔ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨣᩩᨱᩣ, ᩋᨣᨴᩔ ᨲᨿᩮᩣ ᨣᩩᨱᩣ, ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩔ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨣᩩᨱᩣ, ᨽᩮᩣᨩᨶᩔ ᨷᨬ᩠ᨧ ᨣᩩᨱᩣ, ᩋᩣᨠᩣᩈᩔ ᨴᩈ ᨣᩩᨱᩣ, ᨾᨱᩥᩁᨲᨶᩔ ᨲᨿᩮᩣ ᨣᩩᨱᩣ , ᩃᩮᩣᩉᩥᨲᨧᨶ᩠ᨴᨶᩔ ᨲᨿᩮᩣ ᨣᩩᨱᩣ, ᩈᨷ᩠ᨷᩥᨾᨱ᩠ᨯᩔ ᨲᨿᩮᩣ ᨣᩩᨱᩣ, ᨣᩥᩁᩥᩈᩥᨡᩁᩔ ᨷᨬ᩠ᨧ ᨣᩩᨱᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ‘ᨷᨴᩩᨾᩔ ᩑᨠᩮᩣ ᨣᩩᨱᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ’ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨴᩮᩈᩥ, ᨠᨲᨾᩮᩣ ᨷᨴᩩᨾᩔ ᩑᨠᩮᩣ ᨣᩩᨱᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ”ᨲᩥ? “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨷᨴᩩᨾᩴ ᩋᨶᩩᨷᩃᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨴᨠᩮᨶ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᩮᩉᩥ ᩋᨶᩩᨷᩃᩥᨲ᩠ᨲᩴ᪨ ᩋᨿᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨷᨴᩩᨾᩔ ᩑᨠᩮᩣ ᨣᩩᨱᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ‘ᩏᨴᨠᩔ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨣᩩᨱᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣ’ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨴᩮᩈᩥ, ᨠᨲᨾᩮ ᩏᨴᨠᩔ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨣᩩᨱᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣ”ᨲᩥ? “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩴ ᩈᩦᨲᩃᩴ ᨷᩁᩥᩊᩣᩉᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨷᨶᩴ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᩦᨲᩃᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᨷᩁᩥᩊᩣᩉᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨷᨶᩴ᪨ ᩋᨿᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩔ ᨷᨮᨾᩮᩣ ᨣᩩᨱᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᨷᩩᨶ ᨧᨷᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩴ ᨠᩥᩃᨶ᩠ᨲᨲᩈᩥᨲᨷᩥᨷᩣᩈᩥᨲᨥᨾ᩠ᨾᩣᨽᩥᨲᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨩᨶᨷᩈᩩᨷᨩᩣᨶᩴ ᨷᩥᨷᩣᩈᩣᩅᩥᨶᨿᨶᩴ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨠᩣᨾᨲᨱ᩠ᩉᩣᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣᩅᩥᨽᩅᨲᨱ᩠ᩉᩣᨷᩥᨷᩣᩈᩣᩅᩥᨶᨿᨶᩴ᪨ ᩋᨿᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩔ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᨣᩩᨱᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩮ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩏᨴᨠᩔ ᨴ᩠ᩅᩮ ᨣᩩᨱᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ‘ᩋᨣᨴᩔ ᨲᨿᩮᩣ ᨣᩩᨱᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣ’ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨴᩮᩈᩥ, ᨠᨲᨾᩮ ᩋᨣᨴᩔ ᨲᨿᩮᩣ ᨣᩩᨱᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣ”ᨲᩥ? “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨣᨴᩮᩣ ᩅᩥᩈᨷᩦᩊᩥᨲᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨷᨭᩥᩈᩁᨱᩴ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩥᩈᨷᩦᩊᩥᨲᩣᨶᩴ ᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨷᨭᩥᩈᩁᨱᩴ᪨ ᩋᨿᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨣᨴᩔ ᨷᨮᨾᩮᩣ ᨣᩩᨱᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᨷᩩᨶ ᨧᨷᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨣᨴᩮᩣ ᩁᩮᩣᨣᩣᨶᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᨠᩁᩮᩣ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨶᩴ ᩋᨶ᩠ᨲᨠᩁᩴ᪨ ᩋᨿᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨣᨴᩔ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ ᨣᩩᨱᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᨷᩩᨶ ᨧᨷᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨣᨴᩮᩣ ᩋᨾᨲᩴ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨾᨲᩴ᪨ ᩋᨿᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨣᨴᩔ ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ ᨣᩩᨱᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᩍᨾᩮ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨣᨴᩔ ᨲᨿᩮᩣ ᨣᩩᨱᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣ”ᨲᩥ᪨

“ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ‘ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩔ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨣᩩᨱᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣ’ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨴᩮᩈᩥ, ᨠᨲᨾᩮ ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩔ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩮᩣ ᨣᩩᨱᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩣ”ᨲᩥ? “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩩᨱᨷᩮᩉᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ , ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᨠᩩᨱᨷᩮᩉᩥ᪨ ᩋᨿᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ , ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩔ ᨷᨮᨾᩮᩣ ᨣᩩᨱᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩋᨶᩩᨷᩅᩥᨭ᩠ᨮᩮᩣ᪨ ᨷᩩᨶ ᨧᨷᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨾᩉᩣᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᩮᩣ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨶᩮᩣᩁᨷᩣᩁᩮᩣ, ᨶ ᨷᩁᩥᨷᩪᩁᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᩅᨶ᩠ᨲᩦᩉᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨶᩮᩣᩁᨷᩣᩁᩴ, ᨶ ᨷᩪᩁᨲᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩮᩉᩥ᪨ ᩋᨿᩴ,

មហារាជ, មហាសមុទ្ទស្ស ទុតិយោ គុណោ និព្វានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, មហាសមុទ្ទោ មហន្តានំ ភូតានំ អាវាសោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្វានំ មហន្តានំ អរហន្តានំ វិមលខីណាសវពលប្បត្តវសីភូតមហាភូតានំ អាវាសោ។ អយំ, មហារាជ, មហាសមុទ្ទស្ស តតិយោ គុណោ និព្វានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, មហាសមុទ្ទោ អបរិមិតវិវិធវិបុលវីចិបុប្ផបុប្ផិតោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្វានំ អបរិមិតវិវិធវិបុលបរិសុទ្ធវិជ្ជាវិមុត្តិបុប្ផបុប្ផិតំ។ អយំ, មហារាជ, មហាសមុទ្ទស្ស ចតុត្ថោ គុណោ និព្វានំ អនុបវិដ្ឋោ។ ឥមេ ខោ, មហារាជ, មហាសមុទ្ទស្ស ចត្តារោ គុណា និព្វានំ អនុបវិដ្ឋា"តិ។

"ភន្តេ នាគសេន, 'ភោជនស្ស បញ្ច គុណា និព្វានំ អនុបវិដ្ឋា'តិ យំ វទេសិ, កតមេ ភោជនស្ស បញ្ច គុណា និព្វានំ អនុបវិដ្ឋា"តិ? "យថា, មហារាជ, ភោជនំ សព្វសត្តានំ អាយុធារណំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្វានំ សច្ឆិកតំ ជរាមរណនាសនតោ អាយុធារណំ។ អយំ, មហារាជ, ភោជនស្ស បឋមោ គុណោ និព្វានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, ភោជនំ សព្វសត្តានំ ពលវឌ្ឍនំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្វានំ សច្ឆិកតំ សព្វសត្តានំ ឥទ្ធិពលវឌ្ឍនំ។ អយំ, មហារាជ, ភោជនស្ស ទុតិយោ គុណោ និព្វានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, ភោជនំ សព្វសត្តានំ វណ្ណជននំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្វានំ សច្ឆិកតំ សព្វសត្តានំ គុណវណ្ណជននំ។ អយំ, មហារាជ, ភោជនស្ស តតិយោ គុណោ និព្វានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, ភោជនំ សព្វសត្តានំ ទរថវូបសមនំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្វានំ សច្ឆិកតំ សព្វសត្តានំ សព្វកិលេសទរថវូបសមនំ។ អយំ, មហារាជ, ភោជនស្ស ចតុត្ថោ គុណោ និព្វានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, ភោជនំ សព្វសត្តានំ ជិឃច្ឆាទុព្ពល្យបដិវិនោទនំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្វានំ សច្ឆិកតំ សព្វសត្តានំ សព្វទុក្ខជិឃច្ឆាទុព្ពល្យបដិវិនោទនំ។ អយំ, មហារាជ, ភោជនស្ស បញ្ចមោ គុណោ និព្វានំ អនុបវិដ្ឋោ។ ឥមេ ខោ, មហារាជ, ភោជនស្ស បញ្ច គុណា និព្វានំ អនុបវិដ្ឋា"តិ។

"ភន្តេ នាគសេន, 'អាកាសស្ស ទស គុណា និព្វានំ អនុបវិដ្ឋា'តិ យំ វទេសិ, កតមេ អាកាសស្ស ទស គុណា និព្វានំ អនុបវិដ្ឋា"តិ? "យថា, មហារាជ, អាកាសោ ន ជាយតិ, ន ជីយតិ, ន មីយតិ, ន ចវតិ, ន ឧប្បជ្ជតិ, ទុប្បសហោ, អចោរាហរណោ, អនិស្សិតោ, វិហគគមនោ, និរាវរណោ, អនន្តោ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្វានំ ន ជាយតិ, ន ជីយតិ , ន មីយតិ, ន ចវតិ, ន ឧប្បជ្ជតិ, ទុប្បសហំ, អចោរាហរណំ, អនិស្សិតំ, អរិយគមនំ, និរាវរណំ, អនន្តំ។ ឥមេ ខោ, មហារាជ, អាកាសស្ស ទស គុណា និព្វានំ អនុបវិដ្ឋា"តិ។

"ភន្តេ នាគសេន, 'មណិរតនស្ស តយោ គុណា និព្វានំ អនុបវិដ្ឋា'តិ យំ វទេសិ, កតមេ មណិរតនស្ស តយោ គុណា និព្វានំ អនុបវិដ្ឋា"តិ? "យថា, មហារាជ, មណិរតនំ កាមទទំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្វានំ កាមទទំ។ អយំ, មហារាជ, មណិរតនស្ស បឋមោ គុណោ និព្វានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, មណិរតនំ ហាសករំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្វានំ ហាសករំ។ អយំ, មហារាជ, មណិរតនស្ស ទុតិយោ គុណោ និព្វានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, មណិរតនំ ឧជ្ជោតត្ថករំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្វានំ ឧជ្ជោតត្ថករំ [ឧជ្ជោតត្តករំ (សី॰ បី॰), ឧជ្ជោតិតត្តករំ (ស្យា॰)]។ អយំ, មហារាជ, មណិរតនស្ស តតិយោ គុណោ និព្វានំ អនុបវិដ្ឋោ។ ឥមេ ខោ, មហារាជ, មណិរតនស្ស តយោ គុណា និព្វានំ អនុបវិដ្ឋា"តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, ‘លោហិតចន្ទនស្ស តយោ គុណា និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋា’តិ យំ វទេសិ, កតមេ លោហិតចន្ទនស្ស តយោ គុណា និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋា”តិ? “យថា, មហារាជ, លោហិតចន្ទនំ ទុល្លភំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្ពានំ ទុល្លភំ។ អយំ, មហារាជ, លោហិតចន្ទនស្ស បឋមោ គុណោ និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, លោហិតចន្ទនំ អសមសុគន្ធំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្ពានំ អសមសុគន្ធំ។ អយំ, មហារាជ, លោហិតចន្ទនស្ស ទុតិយោ គុណោ និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, លោហិតចន្ទនំ សជ្ជនបសត្ថំ [សន្តជនបសត្ថំ (ស្យា។)], ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្ពានំ អរិយសជ្ជនបសត្ថំ។ អយំ, មហារាជ, លោហិតចន្ទនស្ស តតិយោ គុណោ និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋោ។ ឥមេ ខោ, មហារាជ, លោហិតចន្ទនស្ស តយោ គុណា និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋា”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, ‘សប្បិមណ្ឌស្ស តយោ គុណា និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋា’តិ យំ វទេសិ, កតមេ សប្បិមណ្ឌស្ស តយោ គុណា និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋា”តិ? “យថា, មហារាជ, សប្បិមណ្ឌោ វណ្ណសម្បន្នោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្ពានំ គុណវណ្ណសម្បន្នំ។ អយំ, មហារាជ, សប្បិមណ្ឌស្ស បឋមោ គុណោ និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, សប្បិមណ្ឌោ គន្ធសម្បន្នោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្ពានំ សីលគន្ធសម្បន្នំ។ អយំ, មហារាជ, សប្បិមណ្ឌស្ស ទុតិយោ គុណោ និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, សប្បិមណ្ឌោ រសសម្បន្នោ, ឯវមេវ ខោ , មហារាជ, និព្ពានំ រសសម្បន្នំ។ អយំ, មហារាជ, សប្បិមណ្ឌស្ស តតិយោ គុណោ និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋោ។ ឥមេ ខោ, មហារាជ, សប្បិមណ្ឌស្ស តយោ គុណា និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋា”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, ‘គិរិសិខរស្ស បញ្ច គុណា និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋា’តិ យំ វទេសិ, កតមេ គិរិសិខរស្ស បញ្ច គុណា និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋា”តិ? “យថា, មហារាជ, គិរិសិខរំ អច្ចុគ្គតំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្ពានំ អច្ចុគ្គតំ។ អយំ, មហារាជ, គិរិសិខរស្ស បឋមោ គុណោ និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, គិរិសិខរំ អចលំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្ពានំ អចលំ។ អយំ, មហារាជ, គិរិសិខរស្ស ទុតិយោ គុណោ និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, គិរិសិខរំ ទុរធិរោហំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្ពានំ ទុរធិរោហំ សព្ពកិលេសានំ។ អយំ, មហារាជ, គិរិសិខរស្ស តតិយោ គុណោ និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, គិរិសិខរំ សព្ពពីជានំ អវិរូហនំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្ពានំ សព្ពកិលេសានំ អវិរូហនំ។ អយំ, មហារាជ, គិរិសិខរស្ស ចតុត្ថោ គុណោ និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋោ។ បុន ចបរំ, មហារាជ, គិរិសិខរំ អនុនយប្បដិឃវិប្បមុត្តំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, និព្ពានំ អនុនយប្បដិឃវិប្បមុត្តំ។ អយំ, មហារាជ, គិរិសិខរស្ស បញ្ចមោ គុណោ និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋោ ។ ឥមេ ខោ, មហារាជ, គិរិសិខរស្ស បញ្ច គុណា និព្ពានំ អនុបវិដ្ឋា”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ឯវមេតំ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

និព្ពានរូបសណ្ឋានបញ្ហោ ទសមោ។

១១. និព្ពានសច្ឆិករណបញ្ហោ

១១។ “ភន្តេ នាគសេន, តុម្ហេ ភណថ ‘និព្វានំ ន អតីតំ, ន អនាគតំ, ន បច្ចុប្បន្នំ, ន ឧប្បន្នំ ន អនុប្បន្នំ ន ឧប្បាទនីយ’ន្តិ។ ឥធ, ភន្តេ នាគសេន, យោ កោចិ សម្មាបដិបន្នោ និព្វានំ សច្ឆិករោតិ, សោ ឧប្បន្នំ សច្ឆិករោតិ, ឧទាហុ ឧប្បាទេត្វា សច្ឆិករោតី”តិ? “យោ កោចិ, មហារាជ, សម្មាបដិបន្នោ និព្វានំ សច្ឆិករោតិ, សោ ន ឧប្បន្នំ សច្ឆិករោតិ, ន ឧប្បាទេត្វា សច្ឆិករោតិ, អបិ ច, មហារាជ, អត្ថេសា និព្វានធាតុ, យំ សោ សម្មាបដិបន្នោ សច្ឆិករោតី”តិ។

“មា, ភន្តេ នាគសេន, ឥមំ បញ្ហំ បដិច្ឆន្នំ កត្វា ទីបេហិ, វិវដំ បាកដំ កត្វា ទីបេហិ ឆន្ទជាតោ ឧស្សាហជាតោ, យំ តេ សិក្ខិតំ, តំ សព្ពំ ឯត្ថេវាកិរាហិ, ឯត្ថាយំ ជនោ សម្មូឡ្ហោ វិមតិជាតោ សំសយបក្ខន្ទោ, ភិន្ទេតំ អន្តោទោសសល្ល”ន្តិ។ “អត្ថេសា, មហារាជ, និព្វានធាតុ សន្តា សុខា បណីតា, តំ សម្មាបដិបន្នោ ជិនានុសិដ្ឋិយា សង្ខារេ សម្មសន្តោ បញ្ញាយ សច្ឆិករោតិ។ យថា, មហារាជ, អន្តេវាសិកោ អាចរិយានុសិដ្ឋិយា វិជ្ជំ បញ្ញាយ សច្ឆិករោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សម្មាបដិបន្នោ ជិនានុសិដ្ឋិយា បញ្ញាយ និព្វានំ សច្ឆិករោតិ។

“កថំ បន តំ និព្វានំ ទដ្ឋព្វន្តិ? អនីតិតោ និរុបទ្ទវតោ អភយតោ ខេមតោ សន្តតោ សុខតោ សាតតោ បណីតតោ សុចិតោ សីតលតោ ទដ្ឋព្វំ។

“យថា, មហារាជ, បុរិសោ ពហុកដ្ឋបុញ្ជេន ជលិតកដ្ឋិតេន អគ្គិនា ទយ្ហមានោ វាយាមេន តតោ មុញ្ចិត្វា និរគ្គិកោកាសំ បវិសិត្វា តត្ថ បរមសុខំ លភេយ្យ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោ សម្មាបដិបន្នោ, សោ យោនិសោ មនសិការេន ព្យបគតតិវិធគ្គិសន្តាបំ បរមសុខំ និព្វានំ សច្ឆិករោតិ។ យថា, មហារាជ, អគ្គិ, ឯវំ តិវិធគ្គិ ទដ្ឋព្វោ; យថា អគ្គិគតោ បុរិសោ, ឯវំ សម្មាបដិបន្នោ ទដ្ឋព្វោ; យថា និរគ្គិកោកាសោ, ឯវំ និព្វានំ ទដ្ឋព្វំ។

“យថា វា បន, មហារាជ, បុរិសោ អហិកុក្កុរមនុស្សកុណបសរីរវឡញ្ជុក្ការរាសិគតោ កុណបជដាជដិតន្តរមនុបវិដ្ឋោ វាយាមេន តតោ មុញ្ចិត្វា និក្កុណបោកាសំ បវិសិត្វា តត្ថ បរមសុខំ លភេយ្យ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោ សម្មាបដិបន្នោ, សោ យោនិសោ មនសិការេន ព្យបគតកិលេសកុណបំ បរមសុខំ និព្វានំ សច្ឆិករោតិ។ យថា, មហារាជ, កុណបំ, ឯវំ បញ្ច កាមគុណា ទដ្ឋព្វា; យថា កុណបគតោ បុរិសោ, ឯវំ សម្មាបដិបន្នោ ទដ្ឋព្វោ; យថា និក្កុណបោកាសោ, ឯវំ និព្វានំ ទដ្ឋព្វំ។

“យថា វា បន, មហារាជ, បុរិសោ ភីតោ តសិតោ កម្បិតោ វិបរីតវិព្ភន្តចិត្តោ វាយាមេន តតោ មុញ្ចិត្វា ទឡ្ហំ ថិរំ អចលំ អភយដ្ឋានំ បវិសិត្វា តត្ថ បរមសុខំ លភេយ្យ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោ សម្មាបដិបន្នោ, សោ យោនិសោ មនសិការេន ព្យបគតភយសន្តាសំ បរមសុខំ និព្វានំ សច្ឆិករោតិ។ យថា, មហារាជ, ភយំ, ឯវំ ជាតិជរាព្យាធិមរណំ បដិច្ច អបរាបរំ បវត្តភយំ ទដ្ឋព្វំ; យថា ភីតោ បុរិសោ, ឯវំ សម្មាបដិបន្នោ ទដ្ឋព្វោ; យថា អភយដ្ឋានំ, ឯវំ និព្វានំ ទដ្ឋព្វំ។

“ᨿᨳᩣ ᩅᩣ ᨸᨶ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨠᩥᩃᩥᨭ᩠ᨮᨾᩃᩥᨶᨠᩃᩃᨠᨴ᩠ᨴᨾᨴᩮᩈᩮ ᨸᨲᩥᨲᩮᩣ ᩅᩣᨿᩣᨾᩮᨶ ᨲᩴ ᨠᩃᩃᨠᨴ᩠ᨴᨾᩴ ᩋᨸᩅᩣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩅᩥᨾᩃᨴᩮᩈᨾᩩᨸᨣᨶ᩠ᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᩁᨾᩈᩩᨡᩴ ᩃᨽᩮᨿ᩠ᨿ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᨶ ᨻ᩠ᨿᨸᨣᨲᨠᩥᩃᩮᩈᨾᩃᨠᨴ᩠ᨴᨾᩴ ᨸᩁᨾᩈᩩᨡᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩁᩮᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩃᩃᩴ, ᩑᩅᩴ ᨸᨬ᩠ᨧᨠᩣᨾᨣᩩᨱᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩣ; ᨿᨳᩣ ᨠᩃᩃᨣᨲᩮᩣ ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩮᩣ; ᨿᨳᩣ ᨸᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩅᩥᨾᩃᨴᩮᩈᩮᩣ, ᩑᩅᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᨴᨭ᩠ᨮᨻ᩠ᨻᩴ᪨

“ᨲᨬ᩠ᨧ ᨸᨶ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ᨠᩥᨶ᩠ᨲᩥ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩁᩮᩣᨲᩥ? ᨿᩮᩣ ᩈᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ, ᩈᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨲᩥ᪨ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨩᩣᨲᩥᩴ ᨸᩔᨲᩥ ᨩᩁᩴ ᨸᩔᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᩴ ᨸᩔᨲᩥ ᨾᩁᨱᩴ ᨸᩔᨲᩥ, ᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩈᩩᨡᩴ ᩈᩣᨲᩴ ᨸᩔᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣᨸᩥ ᨾᨩ᩠ᨫᨲᩮᩣᨸᩥ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨲᩮᩣᨸᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨶ ᨣᨿ᩠ᩉᩪᨸᨣᩴ ᨸᩔᨲᩥ᪨ ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨴᩥᩅᩈᩈᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᨿᩮᩣᨣᩩᩊᩮ ᨩᩃᩥᨲᩮ ᨲᨲ᩠ᨲᩮ ᨠᨮᩥᨲᩮ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣᨸᩥ ᨾᨩ᩠ᨫᨲᩮᩣᨸᩥ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨲᩮᩣᨸᩥ ᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨣᨿ᩠ᩉᩪᨸᨣᩴ ᨸᨴᩮᩈᩴ ᨸᩔᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣ ᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩣᨶᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩈᨾᩣᨶᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨩᩣᨲᩥᩴ ᨸᩔᨲᩥ ᨩᩁᩴ ᨸᩔᨲᩥ ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᩴ ᨸᩔᨲᩥ ᨾᩁᨱᩴ ᨸᩔᨲᩥ, ᨶ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᩈᩩᨡᩴ ᩈᩣᨲᩴ ᨸᩔᨲᩥ ᩋᩣᨴᩥᨲᩮᩣᨸᩥ ᨾᨩ᩠ᨫᨲᩮᩣᨸᩥ ᨸᩁᩥᨿᩮᩣᩈᩣᨶᨲᩮᩣᨸᩥ᪨ ᩈᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ [ᨮᩣᨶᩴ ᨸᨧ᩠ᨧᨿᩴ ᩈᩦ᪨ ᨸᩦ᪨ ᨸᩮᩣᨲ᩠ᨳᨠᩮᩈᩩ ᨶᨲ᩠ᨳᩥ] ᨶ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨣᨿ᩠ᩉᩪᨸᨣᩴ ᨸᩔᨲᩥ, ᨲᩔ ᨣᨿ᩠ᩉᩪᨸᨣᩴ ᩋᨸᩔᨶ᩠ᨲᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩁᨲᩥ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᨠᩣᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨯᩣᩉᩮᩣ ᩒᨠ᩠ᨠᨾᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩋᨲᩣᨱᩮᩣ ᩋᩈᩁᨱᩮᩣ ᩋᩈᩁᨱᩦᨽᩪᨲᩮᩣ ᨽᩅᩮᩈᩩ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨶ᩠ᨴᨲᩥ᪨

“ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨩᩃᩥᨲᨩᩣᩃᩴ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨵᩴ ᨸᩅᩥᩈᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᩮᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩋᨲᩣᨱᩮᩣ ᩋᩈᩁᨱᩮᩣ ᩋᩈᩁᨱᩦᨽᩪᨲᩮᩣ ᩋᨣ᩠ᨣᩥᨾ᩠ᩉᩥ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨶ᩠ᨴᩮᨿ᩠ᨿ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨲᩔ ᨣᨿ᩠ᩉᩪᨸᨣᩴ ᩋᨸᩔᨶ᩠ᨲᩔ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩮ ᩋᩁᨲᩥ ᩈᨱ᩠ᨮᩣᨲᩥ, ᨠᩣᨿᩈ᩠ᨾᩥᩴ ᨯᩣᩉᩮᩣ ᩒᨠ᩠ᨠᨾᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᩋᨲᩣᨱᩮᩣ ᩋᩈᩁᨱᩮᩣ ᩋᩈᩁᨱᩦᨽᩪᨲᩮᩣ ᨽᩅᩮᩈᩩ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩥᨶ᩠ᨴᨲᩥ᪨

“ᨲᩔ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮ ᨽᨿᨴᩔᩣᩅᩥᩔ ᩑᩅᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩏᨸ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᨲᩥ ‘ᩈᨶ᩠ᨲᨲ᩠ᨲᩴ ᨡᩮᩣ ᨸᨶᩮᨲᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨸᨩ᩠ᨩᩃᩥᨲᩴ ᨻᩉᩩᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᨻᩉᩩᨸᩣᨿᩣᩈᩴ, ᨿᨴᩥ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᩃᨽᩮᨳ ᩋᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩑᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᩑᨲᩴ ᨸᨱᩦᨲᩴ, ᨿᨴᩥᨴᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨦ᩠ᨡᩣᩁᩈᨾᨳᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩪᨸᨵᩥᨸᨭᩥᨶᩥᩔᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨲᨱ᩠ᩉᨠ᩠ᨡᨿᩮᩣ ᩅᩥᩁᩣᨣᩮᩣ ᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᩍᨲᩥ ᩉᩮᨲᩴ [ᩉᩥᨲᩴ (ᩈᩦ᪨), ᩉᩥ ᩍᨴᩴ (ᨸᩦ᪨)] ᨲᩔ ᩋᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᨸᩈᩦᨴᨲᩥ ᨸᩉᩴᩈᨿᨲᩥ ᨲᩩᩈᨿᨲᩥ [ᨸᩉᩴᩈᩦᨿᨲᩥ ᨠᩩᩉᩦᨿᨲᩥ (ᩈᩦ᪨ ᨸᩦ᪨)]‘ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᨡᩮᩣ ᨾᩮ ᨶᩥᩔᩁᨱ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨶᨭ᩠ᨮᩮᩣ ᩅᩥᨴᩮᩈᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᩮᩣ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᩉᨶᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᨸᩈᩦᨴᨲᩥ ᨸᩉᩴᩈᨿᨲᩥ ᨲᩩᩈᨿᨲᩥ [ᨸᩉᩴᩈᩦᨿᨲᩥ ᨠᩩᩉᩦᨿᨲᩥ (ᩈᩦ᪨ ᨸᩦ᪨)] ‘ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᨾᩮ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᩉᨶᨾᨣ᩠ᨣᩮᩣ’ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮ ᨽᨿᨴᩔᩣᩅᩥᩔ ᩋᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨸᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᨲᩥ ᨸᩈᩦᨴᨲᩥ ᨸᩉᩴᩈᨿᨲᩥ ᨲᩩᩈᨿᨲᩥ [ᨸᩉᩴᩈᩦᨿᨲᩥ ᨠᩩᩉᩦᨿᨲᩥ (ᩈᩦ᪨ ᨸᩦ᪨)] ‘ᨸᨭᩥᩃᨴ᩠ᨵᩴ ᨡᩮᩣ ᨾᩮ ᨶᩥᩔᩁᨱ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“ᩈᩮᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨲ᩠ᨳᩣᨿ ᨾᨣ᩠ᨣᩴ ᩋᩣᨿᩪᩉᨲᩥ ᨣᩅᩮᩈᨲᩥ ᨽᩣᩅᩮᨲᩥ ᨻᩉᩩᩃᩦᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, ᨲᩔ ᨲᨴᨲ᩠ᨳᩴ ᩈᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ, ᨲᨴᨲ᩠ᨳᩴ ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ, ᨲᨴᨲ᩠ᨳᩴ ᨸᩦᨲᩥ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨭ᩠ᨮᨲᩥ, ᨲᩔ ᨲᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᩋᨸᩁᩣᨸᩁᩴ ᨾᨶᩈᩥᨠᩁᩮᩣᨲᩮᩣ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩈᨾᨲᩥᨠ᩠ᨠᨾᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩴ ᩒᨠ᩠ᨠᨾᨲᩥ, ᩋᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨾᨶᩩᨸ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨾ᩠ᨾᩣᨸᨭᩥᨸᨶ᩠ᨶᩮᩣ ‘ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩁᩮᩣᨲᩦ’ᨲᩥ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩦ”ᨲᩥ᪨ “ᩈᩣᨵᩩ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᩑᩅᨾᩮᨲᩴ ᨲᨳᩣ ᩈᨾ᩠ᨸᨭᩥᨧ᩠ᨨᩣᨾᩦ”ᨲᩥ᪨

តិព្វានសន្ធិកទេលបញ្ហោ ឲកាដសរយោ៉

១៧៉ តិព្វានសត្ថិហិតបញ្ហោ

១៧៉ “ករន្ត តាកេសត, អត្ថិ រសា បរេឌរសា បុទត្ថិយាឃ ចា ឌីសាឃ ឌក្ខិណាឃ ចា ឌីសាឃ បន្ទិយាឃ ចា ឌីសាឃ ុត្តទាឃ ចា ឌីសាឃ ុទ្ធំ ចា អធោ ចា តិរិយំ ចា, ឃត្ថ តិព្វាតំ សត្ថិហិត”ត្តិ? “តត្ថិ, យហារាដ, រសា បរេឌរសា បុទត្ថិយាឃ ចា ឌីសាឃ ឌក្ខិណាឃ ចា ឌីសាឃ បន្ទិយាឃ ចា ឌីសាឃ ុត្តទាឃ ចា ឌីសាឃ ុទ្ធំ ចា អធោ ចា តិរិយំ ចា, ឃត្ថ តិព្វាតំ សត្ថិហិត”ត្តិ៉

“ឃឌិ, ករន្ត តាកេសត, តត្ថិ តិព្វាតស្ស សត្ថិហិតោកាសោ, តេត ហិ តត្ថិ តិព្វាតំ? យេសន្ទ្វ តំ តិព្វាតំ សច្ចិកតំ, តេសម្បិ សច្ចិកិរិយា ិច្ឆា, ការណំ តត្ថ ចក្ខាមិ, ឃចា, ករន្ត តាកេសត, យហិយា ឌន្ឌោដ្ឋាតំ ទេលត្ថិ អត្ថិ, កន្ថដ្ឋាតំ បុបភំ អត្ថិ, បុបុដ្ឋាតំ ភុរេថ្ថា អត្ថិ, ផលុដ្ឋាតំ រុក្ខា អត្ថិ, រតកដ្ឋាតំ អាកេទោ អត្ថិ, តត្ថ រយោ រកោចិ ឃំ ឃំ ឡន្ទតិ, រសា តត្ថ កត្ថា តំ តំ ហទតិ, ឲចរេច រលោ, ករន្ត តាកេសត, ឃដិ តិព្វាតំ អត្ថិ, តស្ស តិព្វាតស្ស ុដ្ឋាតោកាសោបិ ឡន្ទិតព្វោ, ឃន្ទា ច រលោ, ករន្ត តាកេសត, តិព្វាតស្ស ុដ្ឋាតោកាសោ តត្ថិ, តន្ទា តត្ថិ តិព្វាតត្តិ ថ្វាមិ, យេសន្ទ្វោ តិព្វាតំ សច្ចិកតំ, តេសម្បិ សច្ចិកិរិយា ិច្ឆា”តិ៉

“តត្ថិ , យហារាដ, តិព្វាតស្ស សត្ថិហិតោកាសោ, អត្ថិ ចេតំ តិព្វាតំ, សម្មាបដិបន្តោ យោតិសោ យតសិការេត តិព្វាតំ សច្ចិកទោតិ៉ ឃចា បត, យហារាដ, អត្ថិ អគ្គិ តាយ, តត្ថិ តស្ស សត្ថិហិតោកាសោ, ទេ្វ កដ្ឋាតិ សង្ឃដ្ដេត្តោ អគ្គិ អធិកច្ឆតិ៉ ឲចរេច រលោ, យហារាដ, អត្ថិ តិព្វាតំ, តត្ថិ តស្ស សត្ថិហិតោកាសោ, សម្មាបដិបន្តោ យោតិសោ យតសិការេត តិព្វាតំ សច្ចិកទោតិ៉

“ឃចា ចា បត, យហារាដ, អត្ថិ សត្ត រតតាតិ តាយ៉ សេឃ្យថិដំ, ចក្កទតតំ ហត្ថិទតតំ អស្សទតតំ យណិទតតំ ឥត្ថិទតតំ គហបតិទតតំ បរិណាឃកទតតំ៉ ត ច តេសំ រតតាតំ សត្ថិហិតោកាសោ អត្ថិ, ខត្តិឃស្ស បត សម្មាបដិបន្តស្ស បដិបត្តិពលេត តានិ រតតាតិ ុបកច្ឆន្តិ៉ ឲចរេច រលោ, យហារាដ, អត្ថិ តិព្វាតំ, តត្ថិ តស្ស សត្ថិហិតោកាសោ, សម្មាបដិបន្តោ យោតិសោ យតសិការេត តិព្វាតំ សច្ចិកទោតី”តិ៉

“ករន្ត តាកេសត, តិព្វាតស្ស សត្ថិហិតោកាសោ យា រហាតុ, អត្ថិ បត តំ ធាតំ, ឃត្ថ ឋិតោ សម្មាបដិបន្តោ តិព្វាតំ សច្ចិកទោតី”តិ? “អាយ, យហារាដ , អត្ថិ តំ ធាតំ, ឃត្ថ ឋិតោ សម្មាបដិបន្តោ តិព្វាតំ សច្ចិកទោតី”តិ៉

“កតយំ បត, ករន្ត, តំ ធាតំ, ឃត្ថ ឋិតោ សម្មាបដិបន្តោ តិព្វាតំ សច្ចិកទោតី”តិ? “សីលំ, យហារាដ, ធាតំ, សីលេ បតិដ្ឋិតោ យោតិសោ យតសិកទោត្តោ សក្កឃចតេបិ ឌីតចិលាតេបិ អលសន្តេបិ តិគ្ទេម្ពបិ [តិគ្ទេម្ពបិ (សី៉ ស្យា៉ បី៉)] កាសិកោសលេបិ កស្មីទេបិ កន្ធាទេបិ តកយុទ្ធតិបិ ព្រហ្មលោកេបិ ឃត្ថ កត្ថចិបិ ឋិតោ សម្មាបដិបន្តោ តិព្វាតំ សច្ចិកទោតិ៉ ឃចា, យហារាដ, រយោ រកោចិ ចក្ខុយា បុរិសោ

សកយវនេបិ ចីនវិលាតេបិ អលសន្ទេបិ និគុម្ពេបិ កាសិកោសលេបិ កស្មីរេបិ គន្ធារេបិ នគមុទ្ធនិបិ ព្រហ្មលោកេបិ យត្ថ កត្ថចិបិ ឋិតោ អាកាសំ បស្សតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សីលេ បតិដ្ឋិតោ យោនិសោ មនសិការោន្តោ សកយវនេបិ...បេ... យត្ថ កត្ថចិបិ ឋិតោ សម្មាបដិបន្នោ និព្វានំ សច្ឆិករោតិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, សកយវនេបិ...បេ... យត្ថ កត្ថចិបិ ឋិតស្ស បុព្វទិសា អត្ថិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សីលេ បតិដ្ឋិតស្ស យោនិសោ មនសិការោន្តស្ស សកយវនេបិ...បេ... យត្ថ កត្ថចិបិ ឋិតស្ស សម្មាបដិបន្នស្ស អត្ថិ និព្វានសច្ឆិកិរិយា”តិ។ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ទេសិតំ តយា និព្វានំ, ទេសិតា និព្វានសច្ឆិកិរិយា, បរិកិត្តិតា សីលគុណា, ទស្សិតា សម្មាបដិបត្តិ, ឧស្សាបិតោ ធម្មទ្ធជោ, សណ្ឋបិតា ធម្មនេត្តិ, អវញ្ឈោ សុប្បយុត្តានំ សម្មាបយោគោ, ឯវមេតំ គណិវរបវរ តថា សម្បដិច្ឆាមី”តិ។

និព្វានសន្និហិតបញ្ហោ ទ្វាទសមោ។

វេស្សន្តរវគ្គោ តតិយោ។

ឥមស្មិំ វគ្គេ ទ្វាទស បញ្ហា។

៥. អនុមានវគ្គោ

១. អនុមានបញ្ហោ

១. អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា យេនាយស្មា នាគសេនោ តេនុបសង្កមិ, ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ, ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ មិលិន្ទោ រាជា ញាតុកាមោ សោតុកាមោ ធារេតុកាមោ ញាណាលោកំ ទដ្ឋុកាមោ អញ្ញាណំ ភិន្ទិតុកាមោ ញាណាលោកំ ឧប្បាទេតុកាមោ អវិជ្ជន្ធការំ នាសេតុកាមោ អធិមត្តំ ធិតិញ្ច ឧស្សាហញ្ច សតិញ្ច សម្បជញ្ញញ្ច ឧបដ្ឋបេត្វា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោច “ភន្តេ នាគសេន, កិំ បន ពុទ្ធោ តយា ទិដ្ឋោ”តិ។ “ន ហិ, មហារាជា”តិ។ “កិំ បន តេ អាចរិយេហិ ពុទ្ធោ ទិដ្ឋោ”តិ? “ន ហិ, មហារាជា”តិ។ “ភន្តេ នាគសេន, ន កិរ តយា ពុទ្ធោ ទិដ្ឋោ, នាបិ កិរ តេ អាចរិយេហិ ពុទ្ធោ ទិដ្ឋោ, តេន ហិ, ភន្តេ នាគសេន, នត្ថិ ពុទ្ធោ, ន ហេត្ថ ពុទ្ធោ បញ្ញាយតី”តិ។

“អត្ថិ បន តេ, មហារាជ, បុព្ពកា ខត្តិយា, យេ តេ តវ ខត្តិយវំសស្ស បុព្ពង្គមា”តិ? “អាម, ភន្តេ។ កោ សំសយោ, អត្ថិ បុព្ពកា ខត្តិយា, យេ មម ខត្តិយវំសស្ស បុព្ពង្គមា”តិ។ “ទិដ្ឋបុព្ពា តយា, មហារាជ, បុព្ពកា ខត្តិយា”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “យេ បន តំ, មហារាជ, អនុសាសន្តិ បុរោហិតា សេនាបតិនោ អក្ខទស្សា មហាមត្តា, តេហិ បុព្ពកា ខត្តិយា ទិដ្ឋបុព្ពា”តិ? “ន ហិ ភន្តេ”តិ។ “យទិ បន តេ,

មហារាជ, បុព្ពកា ខត្តិយា ន ទិដ្ឋា, តាបិ កិរ តេ អនុសាសកេហិ បុព្ពកា ខត្តិយា ទិដ្ឋា, តេន ហិ នត្ថិ បុព្ពកា ខត្តិយា, ន ហេត្ថ បុព្ពកា ខត្តិយា បញ្ញាយន្តី”តិ។

“ទិស្សន្តិ, ភន្តេ នាគសេន, បុព្ពកានំ ខត្តិយានំ អនុភូតានិ បរិភោគភណ្ឌានិ។ សេយ្យថីទំ, សេតច្ឆត្តំ ឧណ្ហីសំ បាទុកា វាលពីជនី ខគ្គរតនំ មហារហានិ ច សយនានិ។ យេហិ មយំ ជានេយ្យាម សទ្ទហេយ្យាម ‘អត្ថិ បុព្ពកា ខត្តិយា’តិ។ “ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, មយម្បេតំ ភគវន្តំ ជានេយ្យាម សទ្ទហេយ្យាម។ អត្ថិ តំ ការណំ, យេន មយំ ការណេន ជានេយ្យាម សទ្ទហេយ្យាម ‘អត្ថិ សោ ភគវា’តិ។ កតមំ តំ ការណំ? អត្ថិ ខោ, មហារាជ, តេន ភគវតា ជានតា បស្សតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន អនុភូតានិ បរិភោគភណ្ឌានិ។ សេយ្យថីទំ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បធានា ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា បញ្ចិន្ទ្រិយានិ បញ្ច ពលានិ សត្ត ពោជ្ឈង្គា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, យេហិ សទេវកោ លោកោ ជានាតិ សទ្ទហតិ ‘អត្ថិ សោ ភគវា’តិ។ ឥមិនា, មហារាជ, ការណេន ឥមិនា ហេតុនា ឥមិនា នយេន ឥមិនា អនុមានេន ញាតព្ពោ ‘អត្ថិ សោ ភគវា’តិ។

“‘ពហូ ជនេ តារយិត្វា, និព្ពុតោ ឧបធិក្ខយេ;

អនុមានេន ញាតព្ពំ, អត្ថិ សោ ទ្វិបទុត្តមោ’”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, ឱបម្មំ ករោហី”តិ។ “យថា, មហារាជ, នគរវឌ្ឍកី នគរំ មាបេតុកាមោ បឋមំ តាវ សមំ អនុន្នតមនោនតំ អសក្ខរបាសាណំ និរុបទ្ទវមនវជ្ជំ រមណីយំ ភូមិភាគំ អនុវិលោកេត្វា យំ តត្ថ វិសមំ, តំ សមំ ការាបេត្វា ខាណុកណ្ដកំ វិសោធាបេត្វា តត្ថ នគរំ មាបេយ្យ សោភនំ វិភត្តំ ភាគសោ មិតំ ឧក្កិណ្ណបរិខាបាការំ ទឡ្ហគោបុរដ្ដាលកោដ្ដកំ បុថុចច្ចរចតុក្កសន្ធិសិង្ឃាដកំ សុចិសមតលរាជមគ្គំ សុវិភត្តអន្តរាបណំ អារាមុយ្យានតឡាកបោក្ខរណិឧទបានសម្បន្នំ ពហុវិធទេវដ្ឋានប្បដិមណ្ឌិតំ សព្ពទោសវិរហិតំ, សោ តស្មិំ នគរេ សព្ពថា វេបុល្លត្តំ បត្តេ អញ្ញំ ទេសំ ឧបគច្ឆេយ្យ, អថ តំ នគរំ អបរេន សមយេន ឥទ្ធំ ភវេយ្យ ផីតំ សុភិក្ខំ ខេមំ សមិទ្ធំ សិវំ អនីតិកំ និរុបទ្ទវំ នានាជនសមាកុលំ, បុថូ ខត្តិយា ព្រាហ្មណា វេស្សា សុទ្ទា ហត្ថារោហា អស្សារោហា រថិកា បត្តិកា ធនុគ្គហា ថរុគ្គហា ចេលកា ចលកា បិណ្ឌទាយកា ឧគ្គា រាជបុត្តា បក្ខន្ទិនោ មហានាគា សូរា វម្មិនោ យោធិនោ ទាសិកបុត្តា ភដិបុត្តា [ទាសបុត្តា ភដិបុត្តា (សី. បី.)] មល្លកា គណកា អាឡារិកា សូទា កប្បកា នហាបកា ចុន្ទា មាលាការា សុវណ្ណការា សជ្ឈការា សីសការា តិបុការា លោហការា វដ្ដការា អយោការា មណិការា បេសការា កុម្ភការា វេណុការា លោណការា ចម្មការា រថការា ទន្តការា រជ្ជុការា កោច្ឆការា សុត្តការា វិលីវការា ធនុការា ជិយការា ឧសុការា ចិត្តការា រង្គការា រជកា តន្តវាយា តុន្នវាយា ហេរញ្ញិកា ទុស្សិកា គន្ធិកា តិណហារកា កដ្ឋហារកា ភតកា បណ្ណិកា ផលិកា [ផល្លិកា (សី. បី.)] មូលិកា ឱទនិកា បូវិកា មច្ឆិកា មំសិកា មជ្ជិកា នដកា នច្ចកា លង្ឃកា ឥន្ទជាលិកា វេតាលិកា មល្លា ឆវឌាហកា បុប្ផឆឌ្ឌកា វេនា នេសាទា គណិកា លាសិកា កុម្ភទាសិយោ សក្កយវនចីនវិលាតា ឧជ្ជេនកា ភារុកច្ឆកា កាសិកោសលា បរន្តកា មាគធកា សាកេតកា សោរេយ្យកា [សោរដ្ឋកា (សី. បី.)] បាវេយ្យកា កោដុម្ពរមាថុរកា អលសន្ទកស្មីរគន្ធារា តំ នគរំ វាសាយ ឧបគតា នានាវិសយិនោ ជនា នវំ សុវិភត្តំ

អរោយបតចព្ទ រយហឹឃំ ត៌ តកាទ៌ បឃ្សិត្វា អត្យាគេត ឌាគត្ថិ ‘រលរកា ចត រកា រឃា តការចដ្ឋពឹ, រឃា ច្ពយឃ្ស តការឃ្ស យារបតា’តិ៍

ឲចរយច រលា, យហារាឌ, រឃា ភកចា អឃរយា អឃយឃរយា អប្យជិឃរយា អឃធិរឃា អត្យរលិ អឃរថ្ក្សឃា អប្យរយឃ្យា អបទិរយឃ្យា អយិតក្យរលា ក្យលាបិរយិប្យរត្វា អគត្តឆិតិ អគត្តរតរឌា អគត្តចឹទិរឃា អគត្តពារលិ ត្យក្ខពាលបិរយិ៍ ករតា ឃរឃគយាទ៌ បរារឌត្វា

ឌិឌ្ថិឌាល៌ បធារលត្វា អចិន្ថ៍ រលរបត្វា ចិន្ថ៍ ដ្ហប្យារធត្វា ឆយុក្កិ ឆារឃិត្វា ឃត្តាញ្ញាត៌ បិបុលិត្វា ចិឌិតឃក្ការយា ឆយុតកាទ៌ យារបឃិ៍

“ភកចរតា រលា, យហារាឌ, ឆយុតកាទ៌ ឃឹលបិកាទ៌ ហិទិបទិល៌ ពាលាឆ្ពារកោដ្ឋក៌ ចឹទិឃអដ្ឋាលក៌ ឃច្ឆាឲឃិក៌ ឃតិរធាចាទិក៌ បញ្ញាបិឃាធិ៍ ឃុត្តុគ្គចច្ចទ៌ អភិឆយុឃិញ្ឈដក៌ ចិគឃចិតិច្ឆយ៌ ឃតិបដ្ឋាគចឹធិក៌, តឃ្ស រលា បត, យហារាឌ, ឃតិបដ្ឋាគចឹធិឃ៌ ឲចទ្ទបិ អាបណា បឃារិតា រហាត្ថិ៍ រឃយ្យឹធិ, បុបឡាបណ៍ កឆ្ចាបណ៍ ចលិបណ៍ អកធាបណ៍ ខ្លឃធាបណ៍ អយតាបណ៍ រតគាបណ៍ ឃព្វាបណ”ត្ថិ៍

“ភគ្គេ គាករឃគ, កតយំ ត្យក្ខឃ្ស ភកចរតា បុបឡាបណ”ត្ថិ? “អត្ថិ រលា បត, យហារាឌ, រតគ ភកចតា ឌាគតា បឃ្សតា អទហតា ឃយុឃរយត្ថ អាទរយុលចិភត្តិរឃា អក្ខាតា៍ រឃយ្យឹធិ, អគិច្ចឃញ្ញា ទុក្ខឃញ្ញា អគត្តឃញ្ញា អឃុភឃញ្ញា អាឌិគចឃញ្ញា បហាគឃញ្ញា ចិរាកឃញ្ញា គិររាធឃញ្ញា ឃព្វរលិរក អគភិទតិឃញ្ញា ឃព្វឃក្ខារេឃុ អគិច្ចឃញ្ញា អាគាបិតឃ្សតិ ឌ្ហ្យាតាកឃញ្ញា ចិគីលកឃញ្ញា ចិបុព្វកឃញ្ញា ចិច្ឆិទ្ទកឃញ្ញា ចិក្ខាឃិតកឃញ្ញា ចិក្ខិត្តកឃញ្ញា ហតចិក្ខិត្តកឃញ្ញា រលហិតកឃញ្ញា បុឡុវកឃញ្ញា អដ្ឋិកឃញ្ញា រយត្តាឃញ្ញា ករុណាឃញ្ញា យុធិតាឃញ្ញា ដ្ហបេក្ខាឃញ្ញា យរណាគុឃ្សតិ កាឃកតាឃតិ, ច្ពរយ រលា, យហារាឌ, ត្យរក្ខគ ភកចតា អាទរយុលចិភត្តិរឃា អក្ខាតា៍ តត្ថ រឃា រកាចិ ឌរាយរណា យុច្ចិតុកាយោ, រឃា រតឃុ អញ្ញតទ៌ អាទរយុណ៌ កណ្ហាតិ, រតគ អាទរយុរណគ រាកា ចិយុច្ចតិ, រធាឃា ចិយុច្ចតិ, រយាហា ចិយុច្ចតិ, យាគរតា ចិយុច្ចតិ, ឌិដ្ឋិរតា ចិយុច្ចតិ, ឃំឃារ៌ តរតិ, តណ្ហារឃាត៌ គិចាររតិ, តិចិធំ យល៌ ចិរឃារធតិ, ឃព្វកិរលរឃ ដ្ហបហត្វា អយល៌ ចិរដ៌ ឃុទ្ធ៌ បណ្ឌទ៌ អឌាតិ៌ អឌទ៌ អយទ៌ ឃុខ៌ ឃឹតិភុត៌ អភយ៌ គករុត្តយំ គិព្វាគគការ៌ បចិឃិត្វា អទហត្តេ ចិត្តំ ចិរយារចតិ, ច្ពធំ ចុច្ចតិ យហារាឌ ‘ភកចរតា បុបឡាបណ’ត្ថិ៍

“‘កយុឡុល៌ ករហត្វាគ, អាបណ៍ ដ្ហបកច្ឆច;

អារយុណ៌ កិលិត្វាគ, តរតា យុច្ចច យុត្តិឃា’”តិ៍

“ភគ្គេ គាករឃគ, កតយំ ត្យក្ខឃ្ស ភកចរតា កឆ្ចាបណ”ត្ថិ? “អត្ថិ រលា បត, យហារាឌ, រតគ ភកចតា ឃឹលចិភត្តិរឃា អក្ខាតា, រឃគ ឃឹលករឆ្ចគ អត្យលិត្តា ភកចរតា បុត្តា ឃធរធចក៌ រលិក៌ ឃឹលករឆ្ចគ ធុរបត្ថិ ឃយុធុរបត្ថិ, ឌិឃយុំ អគុឌិឃយុំ អគុចាតយុំ បដិចាតយុំ ចាឃត្ថិ អតិចាឃត្តិ, ចទិត្វា តិដ្ឋត្ថិ៍ កតយា តា ឃឹលចិភត្តិរឃា? ឃរណឃឹល៌ បញ្ចង្កឃឹល៌ អដ្ឋង្កឃឹល៌ ធឃង្កឃឹល៌ បញ្ចុរទ្ទឃបទិឃាបគ្គំ បាតិរយាក្ខឃំចទឃឹល៌ ច្ពធំ ចុច្ចតិ, យហារាឌ, ‘ភកចរតា កឆ្ចាបណ’ត្ថិ៍ ភាឃិតរយ្យត៌, យហារាឌ, ភកចតា ធេចាតិរធរចគ –

“‘គ បុបឡករឆ្ចា បដិចាតរយតិ, គ ចទ្ទគ៌ តក្ករយល្លិកា ចា;

ᩈᨲᨬ᩠ᨧ ᨣᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᨷᨭᩥᩅᩣᨲᨾᩮᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩣ ᨴᩥᩈᩣ ᩈᨷ᩠ᨷᩩᩁᩥᩈᩮᩣ ᨷᩅᩣᨿᨲᩥ [ᨷᩅᩣᨲᩥ (ᩈᩦ᪨ ᨷᩦ᪨) ᨵ᪨ ᨷ᪨ ᪕᪔ ᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ]᪨

“‘ᨧᨶ᩠ᨴᨶᩴ ᨲᨣᩁᩴ ᩅᩣᨷᩥ, ᩏᨷ᩠ᨷᩃᩴ ᩋᨳ ᩅᩔᩥᨠᩦ;

ᩑᨲᩮᩈᩴ ᨣᨶ᩠ᨵᨩᩣᨲᩣᨶᩴ, ᩈᩦᩃᨣᨶ᩠ᨵᩮᩣ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩮᩣ᪨

“‘ᩋᨷ᩠ᨷᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩋᨿᩴ ᨣᨶ᩠ᨵᩮᩣ, ᨿ᩠ᩅᩣᨿᩴ ᨲᨣᩁᨧᨶ᩠ᨴᨶᩦ;

ᨿᩮᩣ ᨧ ᩈᩦᩃᩅᨲᩴ ᨣᨶ᩠ᨵᩮᩣ, ᩅᩣᨲᩥ ᨴᩮᩅᩮᩈᩩ ᩏᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣ’”ᨲᩥ᪨

“ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨠᨲᨾᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨹᩃᩣᨷᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᨹᩃᩣᨶᩥ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩋᨠ᩠ᨡᩣᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩥᨴᩴ, ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨹᩃᩴ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨹᩃᩴ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨹᩃᩴ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᩴ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᨹᩃᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨹᩃᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨱᩥᩉᩥᨲᨹᩃᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥ᪨ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮᩣ ᨠᩮᩣᨧᩥ ᨿᩴ ᨹᩃᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨾᩪᩃᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨲ᩠ᨳᩥᨲᩴ ᨹᩃᩴ ᨠᩥᨱᩣᨲᩥ᪨ ᨿᨴᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨹᩃᩴ, ᨿᨴᩥ ᩈᨠᨴᩣᨣᩣᨾᩥᨹᩃᩴ, ᨿᨴᩥ ᩋᨶᩣᨣᩣᨾᩥᨹᩃᩴ, ᨿᨴᩥ ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨹᩃᩴ, ᨿᨴᩥ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᨹᩃᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ, ᨿᨴᩥ ᩋᨶᩥᨾᩥᨲ᩠ᨲᨹᩃᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ, ᨿᨴᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨱᩥᩉᩥᨲᨹᩃᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ᪨ ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩔᨧᩥ ᨷᩩᩁᩥᩈᩔ ᨵᩩᩅᨹᩃᩮᩣ ᩋᨾ᩠ᨻᩮᩣ ᨽᩅᩮᨿ᩠ᨿ, ᩈᩮᩣ ᨶ ᨲᩣᩅ ᨲᨲᩮᩣ ᨹᩃᩣᨶᩥ ᨷᩣᨲᩮᨲᩥ, ᨿᩣᩅ ᨠᨿᩥᨠᩣ ᨶ ᩋᩣᨣᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩥ, ᩋᨶᩩᨷ᩠ᨷᨲ᩠ᨲᩮ ᨷᨶ ᨠᨿᩥᨠᩮ ᨾᩪᩃᩴ ᨣᩉᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩑᩅᩴ ᩋᩣᨧᩥᨠ᩠ᨡᨲᩥ ‘ᩋᨾ᩠ᨽᩮᩣ ᨷᩩᩁᩥᩈ ᩑᩈᩮᩣ ᨡᩮᩣ ᨵᩩᩅᨹᩃᩮᩣ ᩋᨾ᩠ᨻᩮᩣ, ᨲᨲᩮᩣ ᨿᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᩈᩥ, ᩑᨲ᩠ᨲᨠᩴ ᨹᩃᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᩉᩥ ᩈᩃᩣᨭᩩᨠᩴ ᩅᩣ ᨴᩮᩣᩅᩥᩃᩴ ᩅᩣ ᨠᩮᩈᩥᨠᩴ ᩅᩣ ᩋᩣᨾᩴ ᩅᩣ ᨷᨠ᩠ᨠᩴ ᩅᩣ’ᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨲᩮᨶ ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩣ ᨴᩥᨶ᩠ᨶᨾᩪᩃᩮᨶ ᨿᨴᩥ ᩈᩃᩣᨭᩩᨠᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩈᩃᩣᨭᩩᨠᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᨿᨴᩥ ᨴᩮᩣᩅᩥᩃᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨴᩮᩣᩅᩥᩃᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᨿᨴᩥ ᨠᩮᩈᩥᨠᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨠᩮᩈᩥᨠᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᨿᨴᩥ ᩋᩣᨾᨠᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩋᩣᨾᨠᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᨿᨴᩥ ᨷᨠ᩠ᨠᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᨷᨠ᩠ᨠᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣ ᨿᩴ ᨹᩃᩴ ᩍᨧ᩠ᨨᨲᩥ, ᩈᩮᩣ ᨠᨾ᩠ᨾᨾᩪᩃᩴ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ ᨷᨲ᩠ᨳᩥᨲᩴ ᨹᩃᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᨿᨴᩥ ᩈᩮᩣᨲᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᨹᩃᩴ…ᨷᩮ… ᨿᨴᩥ ᩋᨷ᩠ᨷᨱᩥᩉᩥᨲᨹᩃᩈᨾᩣᨷᨲ᩠ᨲᩥᩴ, ᩍᨴᩴ ᩅᩩᨧ᩠ᨧᨲᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ‘ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᨹᩃᩣᨷᨱ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“‘ᨠᨾ᩠ᨾᨾᩪᩃᩴ ᨩᨶᩣ ᨴᨲ᩠ᩅᩣ, ᨣᨱ᩠ᩉᨶ᩠ᨲᩥ ᩋᨾᨲᨷ᩠ᨹᩃᩴ;

ᨲᩮᨶ ᨲᩮ ᩈᩩᨡᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨿᩮ ᨠᩦᨲᩣ ᩋᨾᨲᨷ᩠ᨹᩃ’”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨠᨲᨾᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩋᨣᨴᩣᨷᨱ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᩋᨣᨴᩣᨶᩥ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩋᨠ᩠ᨡᩣᨲᩣᨶᩥ, ᨿᩮᩉᩥ ᩋᨣᨴᩮᩉᩥ ᩈᩮᩣ ᨽᨣᩅᩣ ᩈᨴᩮᩅᨠᩴ ᩃᩮᩣᨠᩴ ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩥᩈᨲᩮᩣ ᨷᩁᩥᨾᩮᩣᨧᩮᨲᩥ᪨ ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨷᨶ ᨲᩣᨶᩥ ᩋᨣᨴᩣᨶᩥ? ᨿᩣᨶᩥᨾᩣᨶᩥ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩣᨶᩥ ᩋᨠ᩠ᨡᩣᨲᩣᨶᩥ᪨ ᩈᩮᨿ᩠ᨿᨳᩥᨴᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩴ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᩈᨾᩩᨴᨿᩴ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᩴ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩴ ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨶᩥᩁᩮᩣᨵᨣᩣᨾᩥᨶᩦ ᨷᨭᩥᨷᨴᩣ ᩋᩁᩥᨿᩈᨧ᩠ᨧᩴ, ᨲᨲ᩠ᨳ ᨿᩮ

កេចិ អញ្ញាបេក្ខា ចតុសច្ចំ ធម្មំ សុណន្តិ, តេ ជាតិយា បរិមុច្ចន្តិ , ជរាយ បរិមុច្ចន្តិ, មរណា បរិមុច្ចន្តិ, សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសេហិ បរិមុច្ចន្តិ, ឥទំ វុច្ចតិ មហារាជ ‘ភគវតោ អគទាបណ’ន្តិ។

“‘យេ កេចិ អគទា លោកេ [លោកេ អគទា (បី។)], វិសានំ បដិពាហកា;

ធម្មាគទសមំ នត្ថិ, ឯតំ បិវថ ភិក្ខវោ’”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, កតមំ ពុទ្ធស្ស ភគវតោ ឱសធាបណ”ន្តិ? “ឱសធានិ ខោ, មហារាជ, ភគវតា អក្ខាតានិ, យេហិ ឱសធេហិ សោ ភគវា ទេវមនុស្សេ តិកិច្ឆតិ។ សេយ្យថិទំ, ចត្តារោ សតិបដ្ឋានា ចត្តារោ សម្មប្បធានា ចត្តារោ ឥទ្ធិបាទា បញ្ចិន្ទ្រិយានិ បញ្ច ពលានិ សត្ត ពោជ្ឈង្គា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ, ឯតេហិ ឱសធេហិ ភគវា មិច្ឆាទិដ្ឋិំ វិរេចេតិ, មិច្ឆាសង្កប្បំ វិរេចេតិ, មិច្ឆាវាចំ វិរេចេតិ, មិច្ឆាកម្មន្តំ វិរេចេតិ, មិច្ឆាអាជីវំ វិរេចេតិ, មិច្ឆាវាយាមំ វិរេចេតិ, មិច្ឆាសតិំ វិរេចេតិ, មិច្ឆាសមាធិំ វិរេចេតិ, លោភវមនំ ការេតិ, ទោសវមនំ ការេតិ, មោហវមនំ ការេតិ, មានវមនំ ការេតិ, ទិដ្ឋិវមនំ ការេតិ, វិចិកិច្ឆាវមនំ ការេតិ, ឧទ្ធច្ចវមនំ ការេតិ, ថិនមិទ្ធវមនំ ការេតិ, អហិរិកានោត្តប្បវមនំ ការេតិ, សព្ពកិលេសវមនំ ការេតិ, ឥទំ វុច្ចតិ, មហារាជ, ‘ភគវតោ ឱសធាបណ’ន្តិ។

“‘យេ កេចិ ឱសធា លោកេ, វិជ្ជន្តិ វិវិធា ពហូ;

ធម្មោសធសមំ នត្ថិ, ឯតំ បិវថ ភិក្ខវោ។

“‘ធម្មោសធំ បិវិត្វាន, អជរាមរណា សិយុំ;

ភាវយិត្វា ច បស្សិត្វា, និព្ពុតា ឧបធិក្ខយេ’”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, កតមំ ពុទ្ធស្ស ភគវតោ អមតាបណ”ន្តិ? “អមតំ ខោ, មហារាជ, ភគវតា អក្ខាតំ, យេន អមតេន សោ ភគវា សទេវកំ លោកំ អភិសិញ្ចិ , យេន អមតេន អភិសិត្តា ទេវមនុស្សា ជាតិជរាព្យាធិមរណសោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសេហិ បរិមុច្ចិំសុ។ កតមំ តំ អមតំ? យទិទំ កាយគតាសតិ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន ‘អមតំ តេ, ភិក្ខវេ, បរិភុញ្ជន្តិ, យេ កាយគតាសតិំ បរិភុញ្ជន្តី’តិ។ ឥទំ វុច្ចតិ, មហារាជ, ‘ភគវតោ អមតាបណ’ន្តិ។

“‘ព្យាធិតំ ជនតំ ទិស្វា, អមតាបណំ បសារយិ;

កម្មេន តំ កិណិត្វាន, អមតំ អាទេថ ភិក្ខវោ’”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, កតមំ ពុទ្ធស្ស ភគវតោ រតនាបណ”ន្តិ? “រតនានិ ខោ, មហារាជ, ភគវតា អក្ខាតានិ, យេហិ រតនេហិ វិភូសិតា ភគវតោ បុត្តា សទេវកំ លោកំ វិរោចេន្តិ ឱភាសេន្តិ បភាសេន្តិ ជលន្តិ បជ្ជលន្តិ ឧទ្ធំ អធោ តិរិយំ អាលោកំ ទស្សេន្តិ។ កតមានិ តានិ រតនានិ? សីលរតនំ សមាធិរតនំ បញ្ញារតនំ វិមុត្តិរតនំ វិមុត្តិញាណទស្សនរតនំ បដិសម្ភិទារតនំ ពោជ្ឈង្គរតនំ។

“កតមំ, មហារាជ, ភគវតោ សីលរតនំ? បាតិមោក្ខសំវរសីលំ ឥន្ទ្រិយសំវរសីលំ អាជីវបារិសុទ្ធិសីលំ បច្ចយសន្និស្សិតសីលំ ចូឡសីលំ មជ្ឈិមសីលំ មហាសីលំ មគ្គសីលំ ផលសីលំ។ សីលរតនេន ខោ, មហារាជ, វិភូសិតស្ស បុគ្គលស្ស សទេវកោ លោកោ សមារកោ សព្រហ្មកោ សស្សមណព្រាហ្មណី បជា បិហយតិ បត្ថេតិ, សីលរតនបិឡន្ធោ ខោ, មហារាជ, ភិក្ខុ ទិសាបិ អនុទិសាបិ ឧទ្ធម្បិ អធោបិ តិរិយម្បិ វិរោចតិ អតិវិរោចតិ [អតិរោចតិ (សី។ បី។)], ហេដ្ឋតោ អវីចិំ ឧបរិតោ ភវគ្គំ ឧបាទាយ ឯត្ថន្តរេ សព្ពរតនានិ អតិក្កមិត្វា [អតិសយិត្វា (សី។ បី។)] អធិភវិត្វា អជ្ឈោត្ថរិត្វា តិដ្ឋតិ, ឯវរូបានិ ខោ, មហារាជ, សីលរតនានិ ភគវតោ រតនាបណេ បសារិតានិ, ឥទំ វុច្ចតិ មហារាជ ‘ភគវតោ សីលរតន’ន្តិ។

“‘ឯវរូបានិ សីលានិ, សន្តិ ពុទ្ធស្ស អាបណេ;

កម្មេន តំ កិណិត្វាន, រតនំ វោ បិឡន្ធថា’តិ។

“កតមំ, មហារាជ, ភគវតោ សមាធិរតនំ? សវិតក្កសវិចារោ សមាធិ, អវិតក្កវិចារមត្តោ សមាធិ, អវិតក្កអវិចារោ សមាធិ, សុញ្ញតោ សមាធិ, អនិមិត្តោ សមាធិ, អប្បណិហិតោ សមាធិ។ សមាធិរតនំ ខោ, មហារាជ, បិឡន្ធស្ស ភិក្ខុនោ យេ តេ កាមវិតក្កព្យាបាទវិតក្កវិហិំសាវិតក្កមានុទ្ធច្ចទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆាកិលេសវត្ថូនិ វិវិធានិ ច កុវិតក្កានិ, តេ សព្ពេ សមាធិំ អាសជ្ជ វិកិរន្តិ វិធមន្តិ វិទ្ធំសន្តិ ន សណ្ឋន្តិ [ន សណ្ឋហន្តិ (សី។)] ន ឧបលិម្បន្តិ [ន ឧបលិប្បន្តិ (សី។ បី។)]។ យថា, មហារាជ, វារិ បោក្ខរបត្តេ វិកិរតិ វិធមតិ វិទ្ធំសតិ ន សណ្ឋាតិ ន ឧបលិម្បតិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? បរិសុទ្ធត្តា បទុមស្ស។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សមាធិរតនំ បិឡន្ធស្ស ភិក្ខុនោ យេ តេ កាមវិតក្កព្យាបាទវិតក្កវិហិំសាវិតក្កមានុទ្ធច្ចទិដ្ឋិវិចិកិច្ឆាកិលេសវត្ថូនិ វិវិធានិ ច កុវិតក្កានិ, តេ សព្ពេ សមាធិំ អាសជ្ជ វិកិរន្តិ វិធមន្តិ វិទ្ធំសន្តិ ន សណ្ឋន្តិ ន ឧបលិម្បន្តិ។ តំ កិស្ស ហេតុ? បរិសុទ្ធត្តា សមាធិស្ស។ ឥទំ វុច្ចតិ, មហារាជ, ‘ភគវតោ សមាធិរតន’ន្តិ, ឯវរូបានិ ខោ, មហារាជ, សមាធិរតនានិ ភគវតោ រតនាបណេ បសារិតានិ។

“‘សមាធិរតនមាលស្ស , កុវិតក្កា ន ជាយរេ;

ន ច វិក្ខិបតេ ចិត្តំ, ឯតំ តុម្ហេ បិឡន្ធថា’តិ។

“កតមំ, មហារាជ, ភគវតោ បញ្ញារតនំ? យាយ, មហារាជ, បញ្ញាយ អរិយសាវកោ ‘ឥទំ កុសល’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘ឥទំ អកុសល’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘ឥទំ សាវជ្ជំ, ឥទំ អនវជ្ជំ, ឥទំ សេវិតព្ពំ, ឥទំ ន សេវិតព្ពំ, ឥទំ ហីនំ, ឥទំ បណីតំ, ឥទំ កណ្ហំ, ឥទំ សុក្កំ, ឥទំ កណ្ហសុក្កសប្បដិភាគ’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ យថាភូតំ បជានាតិ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ យថាភូតំ បជានាតិ។ ឥទំ វុច្ចតិ មហារាជ ‘ភគវតោ បញ្ញារតន’ន្តិ។

“‘បញ្ញារតនមាលស្ស, ន ចិរំ វត្តតេ ភវោ;

ខិប្បំ ផស្សេតិ [ផុស្សេតិ (ស្យា។), បស្សតិ (ក។)] អមតំ, ន ច សោ រោចតេ ភវេ’តិ។

“កតមំ , មហារាជ, ភគវតោ វិមុត្តិរតនំ”? “វិមុត្តិរតនំ [វិមុត្តិរតនន្តិ (សី។ បី។)] ខោ, មហារាជ, អរហត្តំ វុច្ចតិ, អរហត្តំ បត្តោ ខោ, មហារាជ, ភិក្ខុ ‘វិមុត្តិរតនំ បិឡន្ធោ’តិ វុច្ចតិ។ យថា, មហារាជ, បុរិសោ មុត្តាកលាបមណិកលាបបវាឡកលាបាភរណប្បដិមណ្ឌិតោ [បវាឡាភរណបដិមណ្ឌិតោ (សី។ បី។)] អគលុតគរតាលីសកលោហិតចន្ទនានុលិត្តគត្តោ នាគបុន្នាគសាលសលឡចម្បកយូថិកាតិមុត្តកបាដលុប្បលវស្សិកមល្លិកាវិចិត្តោ សេសជនេ អតិក្កមិត្វា វិរោចតិ អតិវិរោចតិ ឱភាសតិ បភាសតិ សម្បភាសតិ ជលតិ បជ្ជលតិ អភិភវតិ អជ្ឈោត្ថរតិ មាលាគន្ធរតនាភរណេហិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, អរហត្តំ បត្តោ ខីណាសវោ វិមុត្តិរតនបិឡន្ធោ ឧបាទាយុបាទាយ វិមុត្តានំ ភិក្ខូនំ អតិក្កមិត្វា សមតិក្កមិត្វា វិរោចតិ អតិវិរោចតិ ឱភាសតិ បភាសតិ សម្បភាសតិ ជលតិ បជ្ជលតិ អភិភវតិ អជ្ឈោត្ថរតិ វិមុត្តិយា។ តំ កិស្ស ហេតុ? អគ្គំ, មហារាជ, ឯតំ បិឡន្ធនំ សព្ពបិឡន្ធនានំ, យទិទំ វិមុត្តិបិឡន្ធនំ។ ឥទំ វុច្ចតិ, មហារាជ, ‘ភគវតោ វិមុត្តិរតន’ន្តិ។

“‘មណិមាលាធរំ គេហ, ជនោ [គេហំ, ជនោ (ក។)] សាមិំ ឧទិក្ខតិ;

វិមុត្តិរតនមាលន្តុ, ឧទិក្ខន្តិ សទេវកា’តិ។

“កតមំ មហារាជ, ភគវតោ វិមុត្តិញាណទស្សនរតនំ? បច្ចវេក្ខណញាណំ, មហារាជ, ភគវតោ វិមុត្តិញាណទស្សនរតនន្តិ វុច្ចតិ, យេន ញាណេន អរិយសាវកោ មគ្គផលនិព្ពានានិ បហីនកិលេសាវសិដ្ឋកិលេសេ ច បច្ចវេក្ខតិ។

“‘យេន ញាណេន ពុជ្ឈន្តិ, អរិយា កតកិច្ចតំ;

តំ ញាណរតនំ លទ្ធុំ, វាយមេថ ជិនោរសា’តិ។

“កតមំ, មហារាជ, ភគវតោ បដិសម្ភិទារតនំ? ចតស្សោ ខោ, មហារាជ, បដិសម្ភិទាយោ អត្ថបដិសម្ភិទា ធម្មបដិសម្ភិទា និរុត្តិបដិសម្ភិទា បដិភានបដិសម្ភិទាតិ។ ឥមេហិ ខោ, មហារាជ, ចតូហិ បដិសម្ភិទារតនេហិ សមលង្កតោ ភិក្ខុ យំ យំ បរិសំ ឧបសង្កមតិ, យទិ ខត្តិយបរិសំ, យទិ ព្រាហ្មណបរិសំ, យទិ គហបតិបរិសំ, យទិ សមណបរិសំ, វិសារទោ ឧបសង្កមតិ អមង្កុភូតោ អភីរុ អច្ឆម្ភី អនុត្រាសី វិគតលោមហំសោ បរិសំ ឧបសង្កមតិ។

“យថា, មហារាជ, យោធោ សង្គាមសូរោ សន្នទ្ធបញ្ចាវុធោ អច្ឆម្ភិតោ [អសម្ភីតោ (សី. បី.)] សង្គាមំ ឱតរតិ, ‘សចេ អមិត្តា ទូរេ ភវិស្សន្តិ ឧសុនា បាតយិស្សាមិ, តតោ ឱរតោ ភវិស្សន្តិ សត្តិយា បហរិស្សាមិ, តតោ ឱរតោ ភវិស្សន្តិ កណយេន បហរិស្សាមិ, ឧបគតំ សន្តំ មណ្ឌលគ្គេន ទ្វិធា ឆិន្ទិស្សាមិ, កាយូបគតំ ឆុរិកាយ វិនិវិជ្ឈិស្សាមី’តិ [វិនិវិជ្ឈិស្សាមីតិ (សី.)], ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ចតុបដិសម្ភិទារតនមណ្ឌិតោ ភិក្ខុ អច្ឆម្ភិតោ បរិសំ ឧបសង្កមតិ។ យោ កោចិ មំ អត្ថបដិសម្ភិទេ បញ្ហំ បុច្ឆិស្សតិ, តស្ស អត្ថេន អត្ថំ កថយិស្សាមិ, ការណេន ការណំ កថយិស្សាមិ, ហេតុនា ហេតុំ កថយិស្សាមិ, នយេន នយំ កថយិស្សាមិ, និស្សំសយំ ករិស្សាមិ, វិមតិំ វិច្ឆេទេស្សាមិ, តោសយិស្សាមិ បញ្ហវេយ្យាករណេន។

“យោ កោចិ មំ ធម្មបដិសម្ភិទេ បញ្ហំ បុច្ឆិស្សតិ, តស្ស ធម្មេន ធម្មំ កថយិស្សាមិ, អមតេន អមតំ កថយិស្សាមិ, អសង្ខតេន អសង្ខតំ កថយិស្សាមិ, និព្វានេន និព្វានំ កថយិស្សាមិ , សុញ្ញតេន សុញ្ញតំ កថយិស្សាមិ, អនិមិត្តេន អនិមិត្តំ កថយិស្សាមិ, អប្បណិហិតេន អប្បណិហិតំ កថយិស្សាមិ, អនេជេន អនេជំ កថយិស្សាមិ, និស្សំសយំ ករិស្សាមិ, វិមតិំ វិច្ឆេទេស្សាមិ, តោសយិស្សាមិ បញ្ហវេយ្យាករណេន។

“យោ កោចិ មំ និរុត្តិបដិសម្ភិទេ បញ្ហំ បុច្ឆិស្សតិ, តស្ស និរុត្តិយា និរុត្តិំ កថយិស្សាមិ, បទេន បទំ កថយិស្សាមិ, អនុបទេន អនុបទំ កថយិស្សាមិ, អក្ខរេន អក្ខរំ កថយិស្សាមិ, សន្ធិយា សន្ធិំ កថយិស្សាមិ, ព្យញ្ជនេន ព្យញ្ជនំ កថយិស្សាមិ, អនុព្យញ្ជនេន អនុព្យញ្ជនំ កថយិស្សាមិ, វណ្ណេន វណ្ណំ កថយិស្សាមិ, សរេន សរំ កថយិស្សាមិ, បញ្ញត្តិយា បញ្ញត្តិំ កថយិស្សាមិ, វោហារេន វោហារំ កថយិស្សាមិ, និស្សំសយំ ករិស្សាមិ, វិមតិំ វិច្ឆេទេស្សាមិ, តោសយិស្សាមិ បញ្ហវេយ្យាករណេន។

“យោ កោចិ មំ បដិភានបដិសម្ភិទេ បញ្ហំ បុច្ឆិស្សតិ, តស្ស បដិភានេន បដិភានំ កថយិស្សាមិ, ឱបម្មេន ឱបម្មំ កថយិស្សាមិ, លក្ខណេន លក្ខណំ កថយិស្សាមិ, រសេន រសំ កថយិស្សាមិ, និស្សំសយំ ករិស្សាមិ, វិមតិំ វិច្ឆេទេស្សាមិ, តោសយិស្សាមិ បញ្ហវេយ្យាករណេនាតិ, ឥទំ វុច្ចតិ, មហារាជ, ‘ភគវតោ បដិសម្ភិទារតន’ន្តិ។

“‘បដិសម្ភិទា កិណិត្វាន, ញាណេន ផស្សយេយ្យ យោ;

អសម្ភីតោ អនុព្ពិគ្គោ, អតិរោចតិ សទេវកេ’តិ។

“កតមំ, មហារាជ, ភគវតោ ពោជ្ឈង្គរតនំ? សត្តិមេ, មហារាជ, ពោជ្ឈង្គា, សតិសម្ពោជ្ឈង្គោ ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គោ វីរិយសម្ពោជ្ឈង្គោ បីតិសម្ពោជ្ឈង្គោ បស្សទ្ធិសម្ពោជ្ឈង្គោ សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គោ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គោ។ ឥមេហិ ខោ, មហារាជ, សត្តហិ ពោជ្ឈង្គរតនេហិ បដិមណ្ឌិតោ ភិក្ខុ សព្ពំ តមំ អភិភុយ្យ សទេវកំ លោកំ ឱភាសេតិ បភាសេតិ អាលោកំ ជនេតិ។ ឥទំ វុច្ចតិ, មហារាជ, ‘ភគវតោ ពោជ្ឈង្គរតន’ន្តិ។

“‘ពោជ្ឈង្គរតនមាលស្ស , ឧគ្គហន្តិ [ឧបគ្គហន្តិ (ក.), ឧទិក្ខន្តិ (ស្យា.)] សទេវកា;

កម្មេន តំ កិណិត្វាន, រតនំ វោ បិឡន្ធថា’”តិ។

“ភន្តេ នាគសេន, កតមំ ពុទ្ធស្ស ភគវតោ សព្ពាបណ”ន្តិ? “សព្ពាបណំ ខោ, មហារាជ, ភគវតោ នវង្គំ ពុទ្ធវចនំ សារីរិកានិ បារិភោគិកានិ ចេតិយានិ សង្ឃរតនញ្ច។ សព្ពាបណេ, មហារាជ, ភគវតា ជាតិសម្បត្តិ បសារិតា, ភោគសម្បត្តិ បសារិតា, អាយុសម្បត្តិ បសារិតា, អារោគ្យសម្បត្តិ បសារិតា, វណ្ណសម្បត្តិ បសារិតា, បញ្ញាសម្បត្តិ បសារិតា, មានុសិកសម្បត្តិ បសារិតា, ទិព្ពសម្បត្តិ បសារិតា, និព្ពានសម្បត្តិ បសារិតា។ តត្ថ យេ តំ តំ សម្បត្តិំ ឥច្ឆន្តិ, តេ កម្មមូលំ ទត្វា បត្ថិតបត្ថិតំ សម្បត្តិំ កិណន្តិ, កេចិ សីលវតសមាទានេន កិណន្តិ, កេចិ ឧបោសថកម្មេន កិណន្តិ, អប្បមត្តកេនបិ កម្មមូលេន ឧបាទាយុបាទាយ សម្បត្តិយោ បដិលភន្តិ។ យថា, មហារាជ, អាបណិកស្ស អាបណេ តិលមុគ្គមាសេ បរិត្តកេនបិ តណ្ឌុលមុគ្គមាសេន អប្បកេនបិ មូលេន ឧបាទាយុបាទាយ គណ្ហន្តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ភគវតោ សព្ពាបណេ អប្បមត្តកេនបិ កម្មមូលេន ឧបាទាយុបាទាយ សម្បត្តិយោ បដិលភន្តិ។ ឥទំ វុច្ចតិ, មហារាជ, ‘ភគវតោ សព្ពាបណ’ន្តិ។

“‘អាយុ អរោគតា វណ្ណំ, សគ្គំ ឧច្ចាកុលីនតា;

អសង្ខតញ្ច អមតំ, អត្ថិ សព្ពាបណេ ជិនេ។

“‘អប្បេន ពហុកេនាបិ, កម្មមូលេន គយ្ហតិ;

កិណិត្វា សទ្ធាមូលេន, សមិទ្ធា ហោថ ភិក្ខវោ’តិ។

“ភកចទេតា ទេវា, មហារាជ, ឆឞ្ពភកានេ ខុចន្ទបិ ជនា បដិចរន្តិ, ឞុត្តត្តិកា ទេចតឃិកា អាកិឆម្ពិកា ឆឞ្ពកឆិកា ឌាតកកាលកា ឌឹឈកាលកា មន្ថិមកាលកា ឋិឃុត្តកាលកា អក្ឌុត្តរកាលកា ឲ្រគ្គកាលកា ឃិលមេបុត្តា មយាឆិមេបុត្តា បញ្ញាមេបុត្តា ទេឌាឡ្ហកាចតារទេតា ចិបឃ្សកា មឥត្វុមត្យុត្តា អារញ្ញិកា ទ្រក្ខមូលិកា អព្ភោកាសិកា បលិលបុឌ្ឍិកា ទេមាមាតិកា ទេតមឌ្ឌិកា បដិបត្តកា ឲលដ្ឋា ទេមក្ខា ឲលមមក្ខិទេតា ទេមាតាបត្តា មកឌាកាមិទេតា អភាកាមិទេតា អទទហទេត្តា ទេពចិឌ្ឍា លង្ឃអកិញ្ញា ព្កឌ្ឍិមទេត្តា បញ្ញាឃ បិរមិកតា មតិបដ្ឋាតមមុប្បឆាទ៌តឌ្ឍិបិទ៌ឌត្រ័ឃពលទេឌាឡ្ហយក្ខចរឈាតចិទេយាក្ខទ្ធ បិទ្ធបមត្តឞុលមយាបត្តិក្យមលិ, ទេពហិ អទទហទេត្តហិ អាក្យលំ មយាក្យលំ អាកិណ្ហំ មយាកិណ្ហំ តង្ឃអចតមទចតមិច ឆឞ្ពកាទំ អទេហាមិ៍ កចតឹហ –

“‘ឌឹតទាកា ឌឹតទេងាមា, ឌឹតទេយាហា អតាមចា;

ឌឹតតល្យា អតាឌាតា, ឆឞ្ពភកានេ ចមន្តិ ទេពា៍

“‘អារញ្ញិកា ឥ្យតឆរា, ឈាឃិទេតា ល្មុលឌឹចរា;

ចិទេចកាកិទេតា ឌឹរា, ឆឞ្ពភកានេ ចមន្តិ ទេពា៍

“‘ទេតមឌ្ឌិកា មត្តួតិកា, អទេឆាបិ ឆាតចក្ខិមា;

បំឃ្យក្យលឆរា មទេគ្គា, ឆឞ្ពភកានេ ចមន្តិ ទេពា៍

“‘តិឌឹចទឆរា មត្តា, ចឞ្ពុលណ្ឌចតុត្វកា;

ទតា ខុកាមទេត ចិញ្ញា, ឆឞ្ពភកានេ ចមន្តិ ទេពា៍

“‘អប្បិច្ឆា តិបកា ឌឹរា, អប្បាហារា អទេលិល្យបិ;

លិកាលិទេកត មត្តដ្ឋា, ឆឞ្ពភកានេ ចមន្តិ ទេពា៍

“‘ឈាឃិ ឈាតទេតា ឌឹរា, មត្តចិត្តា មយាហិតា;

អាកិញ្ចញ្ញ បត្ថយានា, ធម្មនគរេ វសន្តិ តេ។

‘‘បដិបន្នា ផលដ្ឋា ច, សេក្ខា ផលសមង្គិនោ;

អាសីសកា [អាសិំសកា (សី᳚ បី᳚)] ឧត្តមត្ថំ, ធម្មនគរេ វសន្តិ តេ។

‘‘សោតាបន្នា ច វិមលា, សកទាគាមិនោ ច យេ;

អនាគាមី ច អរហន្តោ, ធម្មនគរេ វសន្តិ តេ។

‘‘សតិបដ្ឋានកុសលា , ពោជ្ឈង្គភាវនារតា;

វិបស្សកា ធម្មធរា, ធម្មនគរេ វសន្តិ តេ។

‘‘ឥទ្ធិបាទេសុ កុសលា, សមាធិភាវនារតា;

សម្មប្បធានានុយុត្តា, ធម្មនគរេ វសន្តិ តេ។

‘‘អភិញ្ញាបារមិប្បត្តា, បេត្តិកេ គោចរេ រតា;

អន្តលិក្ខម្ហិ ចរណា, ធម្មនគរេ វសន្តិ តេ។

‘‘ឱក្ខិត្តចក្ខូ មិតភាណី, គុត្តទ្វារា សុសំវុតា;

សុទន្តា ឧត្តមេ ទមេ [ធម្មេ (សី᳚ បី᳚)], ធម្មនគរេ វសន្តិ តេ។

‘‘តេវិជ្ជា ឆឡភិញ្ញា ច, ឥទ្ធិយា បារមិំ គតា;

បញ្ញាយ បារមិប្បត្តា, ធម្មនគរេ វសន្តិ តេ’តិ។

“យេ ខោ តេ, មហារាជ, ភិក្ខូ អបរិមិតមនន្តគុណគណធរា អសង្គា អតុលគុណា [អតុលិយគុណា (សី. បី. ក.)] អតុលយសា អតុលពលា អតុលតេជា ធម្មចក្កានុប្បវត្តកា បញ្ញាបារមិំ គតា, ឯវរូបា ខោ, មហារាជ, ភិក្ខូ ភគវតោ ធម្មនគរេ ‘ធម្មសេនាបតិនោ’តិ វុច្ចន្តិ។

“យេ បន តេ, មហារាជ, ភិក្ខូ ឥទ្ធិមន្តោ អធិគតប្បដិសម្ភិទាបត្តវេសារជ្ជា គគនចរា ទុរាសទា ទុប្បសហា អនាលម្ពចរា សសាគរមហិធរបកម្បនកា ចន្ទសូរិយបរិមជ្ជកា វិកុព្ពនាធិដ្ឋានាភិនីហារកុសលា ឥទ្ធិយា បារមិំ គតា, ឯវរូបា ខោ, មហារាជ, ភិក្ខូ ភគវតោ ធម្មនគរេ ‘បុរោហិតា’តិ វុច្ចន្តិ។

“យេ បន តេ, មហារាជ, ភិក្ខូ ធុតង្គមនុគតា អប្បិច្ឆា សន្តុដ្ឋា វិញ្ញត្តិមនេសនជិគុច្ឆកា បិណ្ឌាយ សបទានចារិនោ ភមរាវ គន្ធមនុឃាយិត្វា បវិសន្តិ វិវិត្តកាននំ, កាយេ ច ជីវិតេ ច និរបេក្ខា អរហត្តមនុប្បត្តា ធុតង្គគុណេ អគ្គនិក្ខិត្តា, ឯវរូបា ខោ, មហារាជ, ភិក្ខូ ភគវតោ ធម្មនគរេ ‘អក្ខទស្សា’តិ វុច្ចន្តិ។

“យេ បន តេ, មហារាជ, ភិក្ខូ បរិសុទ្ធា វិមលា និក្កិលេសា ចុតូបបាតកុសលា ទិព្ពចក្ខុម្ហិ បារមិំ គតា, ឯវរូបា ខោ, មហារាជ, ភិក្ខូ ភគវតោ ធម្មនគរេ ‘នគរជោតកា’តិ វុច្ចន្តិ។

“យេ បន តេ, មហារាជ, ភិក្ខូ ពហុស្សុតា អាគតាគមា ធម្មធរា វិនយធរា មាតិកាធរា សិថិលធនិតទីឃរស្សគរុកលហុកក្ខរបរិច្ឆេទកុសលា នវង្គសាសនធរា, ឯវរូបា ខោ, មហារាជ, ភិក្ខូ ភគវតោ ធម្មនគរេ ‘ធម្មរក្ខា’តិ វុច្ចន្តិ។

“យេ បន តេ, មហារាជ, ភិក្ខូ វិនយញ្ញូ វិនយកោវិទា ឋានាដ្ឋានកុសលា [ញាតោបត្តិកុសលា (សី. បី.), ញាណុប្បត្តិកុសលា (ស្យា.)] អាបត្តានាបត្តិគរុកលហុកសតេកិច្ឆអតេកិច្ឆវុដ្ឋានទេសនានិគ្គហ- បដិកម្មឱសារណនិស្សារណបដិសារណកុសលា វិនយេ បារមិំ គតា, ឯវរូបា ខោ, មហារាជ, ភិក្ខូ ភគវតោ ធម្មនគរេ ‘រូបរក្ខា’តិ [រូបទក្ខាតិ (សី. ស្យា. បី.)] វុច្ចន្តិ។

“យេ បន តេ, មហារាជ, ភិក្ខូ វិមុត្តិវរកុសុមមាលពទ្ធា វរបវរមហគ្ឃសេដ្ឋភាវមនុប្បត្តា ពហុជនកន្តមភិបត្ថិតា, ឯវរូបា ខោ, មហារាជ, ភិក្ខូ ភគវតោ ធម្មនគរេ ‘បុប្ផាបណិកា’តិ វុច្ចន្តិ។

“យេ បន តេ, មហារាជ, ភិក្ខូ ចតុសច្ចាភិសមយប្បដិវិទ្ធា ទិដ្ឋសច្ចា វិញ្ញាតសាសនា ចតូសុ សាមញ្ញផលេសុ តិណ្ណវិចិកិច្ឆា បដិលទ្ធផលសុខា អញ្ញេសម្បិ បដិបន្នានំ តេ ផលេ សំវិភជន្តិ, ឯវរូបា ខោ, មហារាជ, ភិក្ខូ ភគវតោ ធម្មនគរេ ‘ផលាបណិកា’តិ វុច្ចន្តិ។

“េឃ បភ េព, យហារាជ, កិញ្ច ឃឹលសំចរកន្ទុយត្យលិត្តា [ឃឹលចរឃ្យកន្ទុយត្យលិត្តា (ឃឹ៍ ឋឹ៍)] អេភកចិឆពហ្យក្យឈឆរា កិេលឃយលក្យក្ខចិឆយកា, ឲចន្ទុបិ េឍា, យហារាជ, កិញ្ច ភកចេពា ឆយុភកេរ ‘កន្ទាបលិកា’ពិ ច្ចន្តិ៍

“េឃ បភ េព, យហារាជ, កិញ្ច ឆយុកាយា បិឃឃយុឝាហារា អកិឆេយុ អកិចិភេឃ ក្ខឡអារបិេយាដ្ឋា អរញ្ញកពាបិ រុក្ខយូលកពាបិ ឃ្យញ្ញាការកពាបិ ឆយុចររសំ បិចត្តិ, កាេឃភ ចាចាឃ យភឃា ឆយុចររឃេយាកាឡហា អឆិយត្តបដិកាភា ឆេយុឃ្យ ឆេយុឃភប្យជិបត្កា ឪេពា ចា ពេពា ចា ឃត្ថ ឃត្ថ អប្បិច្ឆកចា ឃត្តុដ្ឋិកចា បចិេចកកចា អសំឃក្កកចា ចិរិឃារម្ភកចា ឃឹលកចា ឃយាធិកចា បញ្ញាកចា ចិយុត្តិកចា ចិយុត្តិញាណឈឃ្យភកចា , ពត្ថ ពត្ថ កត្តា ពំ ពំ កចារសំ បិចត្តិ, ឲចន្ទុបិ េឍា, យហារាជ, កិញ្ច ភកចេពា ឆយុភកេរ ‘េឃាណ្ឌា បិបាឃា’ពិ ច្ចន្តិ៍

“េឃ បភ េព, យហារាជ, កិញ្ច បុត្តរត្តាបររត្តំ ជាករិឃាត្យេឃាកយត្យឃុត្តា តិឃជ្ជដ្ឋាភចក្កេយហិ រត្តិត្តិចំ ចិពិភាេយត្តិ, ភាចភាត្យេឃាកយត្យឃុត្តា កិេលឃបដិឆាហភាឃ ឃឆត្ថប្យឃ្យពា, ឲចន្ទុបិ េឍា, យហារាជ, កិញ្ច ភកចេពា ឆយុភកេរ ‘ភករក្យត្តិកា’ពិ ច្ចន្តិ៍

“េឃ បភ េព, យហារាជ, កិញ្ច ភចក្កំ ព្យន្ទចចភំ អត្ថេពា ច ព្យញ្ជភេពា ច ភេឃពា ច ការណេពា ច េហពុេពា ច ក្ខឲាហរណេពា ច ចារេចត្តិ អត្យចារេចត្តិ ភាឃត្តិ អត្យភាឃត្តិ, ឲចន្ទុបិ េឍា, យហារាជ, កិញ្ច ភកចេពា ឆយុភកេរ ‘ឆយុាបលិកា’ពិ ច្ចន្តិ៍

“េឃ បភ េព, យហារាជ, កិញ្ច ឆយុរពភេភារេកភ អាកយបរិឃត្តិឃ្យពេភារេកភ េភាកិេភា ឆភិេភា តិឌ្ឌិដ្ឋ ឃរព្យញ្ជភលក្ខណប្យជិេចឆា ចិញ្ញា ឋរណា, ឲចន្ទុបិ េឍា, យហារាជ, កិញ្ច ភកចេពា ឆយុភកេរ ‘ឆយុេឃដ្ឋិេភា’ពិ ច្ចន្តិ៍

“េឃ បភ េព, យហារាជ, កិញ្ច ក្ខឡអារេឆឃភាបដិេចឆា បរិចិណ្ណារយុណចិកត្តិតិេឌ្ឍឃា ឃិក្ខាក្យណបិរេយិប្យត្តា, ឲចន្ទុបិ េឍា, យហារាជ, កិញ្ច ភកចេពា ឆយុភកេរ ‘ចិឃ្យ្យពឆយុិកា’ពិ ច្ចន្តិ៍

“ឲចំ ឃ្យចិកត្តំ េឍា, យហារាជ, ភកចេពា ឆយុភកាំ ឲចំ ឃ្យយាបិពំ ឲចំ ឃ្យចិហិពំ ឲចំ ឃ្យបរិប្បុរិពំ ឲចំ ឃ្យចចត្ថាបិពំ ឲចំ ឃ្យរក្ខិពំ ឲចំ ឃ្យេកាបិពំ ឲចំ ក្យប្យឃឃ្យាបច្ចត្ថិេកហិ បច្ចាយិេត្តហិ, ឪយិភា, យហារាជ, ការេណភ ឪយិភា េហពុភា ឪយិភា ភេឃភ ឪយិភា អត្យយាេភភ ញាពត្តា អត្ថិ េឃា ភកចាពិ៍

“‘ឃចាបិ ភកាំ ជិក្វា, ឃ្យចិកត្តំ យេភារយំ;

អត្យាគេត ឌាតត្តិ, ចង្គកិស្ស យហត្តតិ៍

“‘តេឆច លេីកតាឆស្ស, ជិស្វា ឆយ្យប្វទំ ចទំ;

អត្យាគេត ឌាតត្តិ, អត្តិ្ត គេឃា កកចា ត្តតិ៍

“‘អត្យាគេត ឌាតត្តិ, ក្តាយិ ជិស្វាត ឃាកគេទ;

ឃឆាឃំ ជិស្សគេត ក្តាយិ, យហគេត្តា គេឃា កចិស្សតិ៍

“‘តឆា ត្យង្គិ គេឃាកត្យជំ, ឃត្តាត្តយបទាឌិតំ;

តហញ្ញឃយត្យប្បត្តំ, កចឃំឃាទគេយាឆត៍

“‘អត្យាគេត ខាតត្តុំ, ក្តាយិ ជិស្វា ឃគេឆចគេក;

ឃឆា ឆយ្យិចិប្យាគេទា, អគេក្កា ត្យគេង្គា កចិស្សតិ៍

“‘អត្យាគេត ឌាតត្តិ, ជិស្វា អង្គុកតំ កិទិ;

ឃឆា អង្គុគេតា ឲគេឃា, ហិយចា គេឃា កចិស្សតិ៍

“‘តឆា ជិស្វា ឆយ្យកិទិ, ឃីតីក្សតំ តិទ្យបឆិ;

អង្គុកតំ កកចគេតា, អចលំ ឃ្យប្បតិជ្ជិតំ៍

“‘អត្យាគេត ខាតត្តុំ, ជិស្វាត ឆយ្យបត្តាតំ;

តឆា ហិ គេឃា យហាឌីគេទា, អគេក្កា ត្យគេង្គា កចិស្សតិ៍

“‘ឃឆាបិ កឌរាឌស្ស, បឆំ ទិស្វាត យាត្យសា;

អត្យយាតេត ឌាតត្តិ, យហា ឲសោ កឌោ ឡតិ៍

“‘តឆេច ញ្ឋតាកស្ស, បឆំ ទិស្វា ចិភាចិតោ;

អត្យយាតេត ឌាតត្តិ, ង្គញអាទោ សោ ភចិស្សតិ៍

“‘អត្យយាតេត ឌាតត្តិ, កឹតេ ទិស្វាត ញ្យខ្ខិកេ;

យិករាឌស្ស សទ្គេត, កឹតាយេ ញ្យខ្ខិកា ឡតិ៍

“‘តឆេច ពិត្តិឃេ ទិស្វា, ចិត្តតេ កឹតយាតសេ;

អត្យយាតេត ឆាតត្តាំ, ឆយ្ខរាឌេត កខ្ឌីតិ៍

“‘តិត្ឋាតិ៍ បឆចិ ទិស្វា, ហទិតបត្តិ យហោឌិតិ៍;

អត្យយាតេត ឌាតត្តិ, យហាយេឈេត តិត្ឋាតិ៍

“‘តឆេចិយំ ឌតំ ទិស្វា, អាយោឌិតបយោឌិតិ៍;

អត្យយាតេត ឆាតត្តាំ, ឆយ្ខយេឈេត តប្យិតិ៍

“‘លក្កុំ ទិស្វា ក្យសំ បត្តុំ, ពលលទ្ធកតិ៍ យហិ៍;

អត្យយាតេត ឌាតត្តិ, ចាទិក្លត្ឋេា យហា កេតា៍

“‘តេឆចិយំ ជតំ ជិស្វា, រជបក្កសេយាហិតំ;

ចហិតំ ឆយុតជិឃា, ចិសដ្ឋំ ឆយុសាកេរ៓

“‘ឆយុាយតាកតំ ជិស្វា, សេឆចពាយិយំ យហិ;

អត្យាគេត ពោាតាក្តំ, ឆយុក្លេត្ត យហា កេតា៓

“‘អត្យាគេត ជាតត្តិ, ឈាឃិត្វា កត្តយុត្តយំ;

ឃឆាឃំ ចាឃតេ កេត្ត, តេហស្សត្តិ បុប្បិតា ក្យា៓

“‘តេឆចាឃំ ឃឹលកេត្ត, បចាឃតិ សេឆចេព;

អត្យាគេត ពោាតាក្តំ, អត្តិ ត្យេត្ត អត្យត្តេរា’តិ៓

“ខចទ្ធេបត េលា, យហារាជ, ពារោលសេតត ពារោលសហស្សេត តេហត្យសេតត តេហត្យសហស្សេត តឃសេតត តឃសហស្សេត ឌុបយុសេតត ឌុបយុសហស្សេត សក្កា ត្យត្តពាលំ ក្ខបគស្សឃិតំ៓ ឃឆា, យហារាជ, គេក្លា យាលិពារេរា តាតាបុប្បរាសិយ្យាអាចទិឃាត្យសិដ្ឋិឃា បង្គត្តបុទិសពារេត ចិចិត្តំ យាលិក្យលារាសិំ ពេរេឃ្យ, ខចេយច េលា, យហារាជ, េសា ភកចា ចិចិត្តបុប្បរាសិ ចិឃ អតត្តក្យេលា អប្យេយឃ្យក្យេលា, អហេយតាទហិ ជិតសាសេត យាលិពារេរា ចិឃ បុប្បកត្តេពា បុត្តពាតំ អាចទិឃាតំ យេក្កតបិ យឃ្យាត្យក្តិតេលតបិ អសេក្លុឃ្យតបិ ពារោលាត អត្យាគេត ត្យត្តពាលំ ជឹបឃិស្សាយិ, ត្វំ បេតត្ត លត្តំ ជេតហិ សចតាឃា”តិ៓

“ក្យក្កទំ , ភេត្ត តាកេសត, អេត្តោសំ ខចទ្ធេបត ពារោលាត អត្យាគេត ត្យត្តពាលំ ក្ខបគស្សឃិតំ, តិត្តោតោាស្វិ, ភេត្ត តាកេសត, ត្យយ្យាកំ បរេយចិចិេត្តត បញ្ហោចេឃ្យាពារោលាតា”តិ៓

អត្យាតបញ្ហោ បឋេយា៓

១៓ ត្យតក្កបញ្ហោ

“បស្សតារញ្ញកេ ភិក្ខូ, អជ្ឈោគាឡ្ហេ ធុតេ គុណេ;

បុន បស្សតិ គិហី រាជា, អនាគាមិផលេ ឋិតេ។

“ឧភោបិ តេ វិលោកេត្វា, ឧប្បជ្ជិ សំសយោ មហា;

ពុជ្ឈេយ្យ ចេ គិហី ធម្មេ, ធុតង្គំ និប្ផលំ សិយា។

“បរវាទិវាទមថនំ, និបុណំ បិដកត្តយេ;

ហន្ទ បុច្ឆេ កថិសេដ្ឋំ, សោ មេ កង្ខំ វិនេស្សតី”តិ។

អថ ខោ មិលិន្ទោ រាជា យេនាយស្មា នាគសេនោ តេនុបសង្កមិ, ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ, ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ មិលិន្ទោ រាជា អាយស្មន្តំ នាគសេនំ ឯតទវោច “ភន្តេ នាគសេន, អត្ថិ កោចិ គិហី អគារិកោ កាមភោគី បុត្តទារសម្ពាធសយនំ អជ្ឈាវសន្តោ កាសិកចន្ទនំ បច្ចនុភោន្តោ មាលាគន្ធវិលេបនំ ធារយន្តោ ជាតរូបរជតំ សាទិយន្តោ មណិមុត្តាកញ្ចនវិចិត្តមោឡិពទ្ធោ យេន សន្តំ បរមត្ថំ និព្ពានំ សច្ឆិកត”ន្តិ?

“ន, មហារាជ, ឯកញ្ញេវ សតំ ន ទ្វេ សតានិ ន តីណិ ចត្តារិ បញ្ច សតានិ ន សហស្សំ ន សតសហស្សំ ន កោដិសតំ ន កោដិសហស្សំ ន កោដិសតសហស្សំ, តិដ្ឋតុ មហារាជ ទសន្នំ វីសតិយា សតស្ស សហស្សស្ស អភិសមយោ, កតមេន តេ បរិយាយេន អនុយោគំ ទម្មី”តិ។

“ត្វមេវេតំ ព្រូហី”តិ។ “តេនហិ តេ, មហារាជ, កថយិស្សាមិ សតេន វា សហស្សេន វា សតសហស្សេន វា កោដិយា វា កោដិសតេន វា កោដិសហស្សេន វា កោដិសតសហស្សេន វា, យា កាចិ នវង្គេ ពុទ្ធវចនេ សល្លេខិតាចារប្បដិបត្តិធុតវរង្គគុណនិស្សិតា [ធុតវរង្គគុណនិស្សិតា (សី. ស្យា. ពី.)] កថា, តា សព្ពា ឥធ សមោសរិស្សន្តិ។ យថា, មហារាជ, និន្នុន្នតសមវិសមថលាថលបទេសេ អភិវុដ្ឋំ ឧទកំ, សព្ពំ តំ តតោ វិនិគឡិត្វា មហោទធិំ សាគរំ សមោសរតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សម្បាទកេ សតិ យា កាចិ នវង្គេ ពុទ្ធវចនេ សល្លេខិតាចារប្បដិបត្តិធុតង្គគុណវរនិស្សិតា កថា, តា សព្ពា ឥធ សមោសរិស្សន្តិ។

“មយ្ហម្បេត្ថ, មហារាជ, បរិព្យត្តតាយ ពុទ្ធិយា ការណបរិទីបនំ សមោសរិស្សតិ, តេនេសោ អត្ថោ សុវិភត្តោ វិចិត្តោ បរិបុណ្ណោ បរិសុទ្ធោ សមានីតោ ភវិស្សតិ។ យថា, មហារាជ, កុសលោ លេខាចរិយោ អនុសិដ្ឋោ លេខំ ឱសារេន្តោ អត្តនោ ព្យត្តតាយ ពុទ្ធិយា ការណបរិទីបនេន លេខំ បរិបូរេតិ, ឯវំ សា លេខា សមត្តា បរិបុណ្ណា អនូនិកា ភវិស្សតិ។ ឯវមេវ មយ្ហម្បេត្ថ បរិព្យត្តតាយ ពុទ្ធិយា

ກາຣຫາບຣິຊົບຄ໌ ນເຍາສຣິຸ່ສ໌ຕິ, ເຕເຄເນາ ອເຕ໌ວາ ນຸຊິກເຕ໌ວາ ຊິຊິເຕ໌ວາ ບຣິບຸເຕ໌ຓາ ບຣິສຸເຕ໌ຣ ນຍາຄີເຕາ ກຊີສ໌ສ໌ຕີ˙

"ຄາເຣ, ຍຫາຣາຊ, ນາຣຕ໌ຍາ ບຊ໌ເກາຊັຍເຕ໌ວາ ອຣິຍນາຣກາ ກາຣເຕາ ຽປິນເກ໌າປີນິກາເຍາ ນຕ໌ວບຕ໌ວາມນຫສ໌ສາຄີ ຫຶຫື ຣ ນຕນຫສ໌ສາຄີ ອຄາການິຍເລ ບຕິຊົຕາ, ເຕ ນເຕ໌ວບິ ກິຫີ ເຍຣ, ຄ ບຕ໌ຕຊິຕາ˙ ບຸຄ ຕເຕ໌ຣ ກເຫຼຍ໌ຍຸເລ ຍຍກບິຊິທາຣິເຍ ຊິນຕີ ບິຫາເກາຊິເຍາ ອກິນຍິສຸ, ບຸຄ ຊ໌ຍອຣາທຸເລີຣາເຊ [ຍຫາຣາທຸເລີຣາເຊ (ນີ˙ ບີ˙)], ຍຫາຍຕ໌ວຸລສຸຕ໌ຕເຕ໌ຕ, ນຍຊິຕ໌ຕບຣິຍາເຍ, ບຣາກຣສຸຕ໌ຕເຕ໌ຕ, ບຸຣາເພສຸຕ໌ຕເຕ໌ຕ, ກລຫຊິຣາເຊສຸຕ໌ຕເຕ໌ຕ, ຊ໌ຍອຊ໌ຍຫສຸຕ໌ຕເຕ໌ຕ, ຍຫາຊ໌ຍຫສຸຕ໌ຕເຕ໌ຕ, ຕຸຣເຕກສຸຕ໌ຕເຕ໌ຕ, ນາຣິບຸຕ໌ຕສຸຕ໌ຕເຕ໌ຕ ກຫຄບເຄຍຕີຕາຄ໌ ເຂຣຕາຄ໌ ຂຍຸ໌ກິນຍເຍາ ອເທາສິ˙

"ຄາເຣ ຣາຊກເທ ບຕ໌ຕາມນຫສ໌ສາຄີ ຫຶຫື ຣ ນຕນຫສ໌ສາຄີ ອຣິຍນາຣກາ ກາຣເຕາ ຽປິນເກ໌າປີນິກາເຍາ, ບຸຄ ຕເຕ໌ຣ ຂຄບິລທຕ໌ຍາກເຍເຄ ຄຣຸຕິ ບິຫາເກາຊິເຍາ, ບິຣາຍຄນຍາກເຍ ບິນາຫກເຣຕີເຍ ຊ໌ຍ໌ນ ບິຫາເກາຊິເຍາ, ບຸຄ ຊ໌ຕ໌ນາລກຸທາຍໍ ອນີຕີ ເຂຣຕາເກາຊິເຍາ, ບຸຄ ຄາຣາຫນິຍໍ ຊ໌ນິບຕເຄ ຍິກຂາເຍ ບຂເຍ ຂຍຸ໌ເຂນເຄ ອຊ໌ຣານ ຮາທູເກາຊິເຍາ ອບຣິຍາຫາ ຣ ເຂຣຕາເຍາ, ບຸຄ ຕາຣຕິນກຣເຄ ບຕ໌ຍກຍຸລນິລິຍໍ ອກິຂຍຸ໌ເຂນຕາຍ ອນີຕີ ເຂຣຕາເກາຊິເຍາ, ເຂເຣາເຣາທເຫ ນຕ໌ຕສ໌ສຄເກ໌ຣເຣ ເລີກຊິຣຫາບິຊິທາຣິເຍ ບນຕ໌ຕາຄ໌ ຄເຍຣຸຄ໌ ທິນ ເກາຊິເຍາ ອກິນຍິສຸ˙

ບຸຄ ນເກ໌ສຸ ກບິລຣຕ໌ຍຸ໌ ຄິເກ໌ຣາຂາຣາເຍ ຍຸຊ໌ຊັນເຂນຕາຍ ຍຫານຍຍສຸຕ໌ຕເຂນຕາຍ ຣ ກຫຄບເຄຍຕີຕາຄ໌ ເຂຣຕາຄ໌ ຂຍຸ໌ກິນຍເຍາ ອເທາສິ ˙ ບຸຄ ສຸຍຄຍາລິກາຣນຍາກເຍ, ກຣທຊິຄ໌ນຍາກເຍ, ອາຄຄ໌ຊ໌ນຊ໌ນຍາກເຍ, ຊຍ໌ກາຊິຣກນຍາກເຍ, ຍຕ໌ກເຂຣບຸຕ໌ຕນຍາກເຍ, ຍຊ໌ກຸຫ໌ລິເຂຣບຸຕ໌ຕນຍາກເຍ, ສຸລນາຄກຣເນາກິຄິນຍາກເຍ, ນິຣິຍາຄກຣເນາກິຄິນຍາກເຍ, ເບນກາຣຊີຕຸນຍາກເຍ, ຊ໌ຍອສຸກຊ໌ຕາມນຍາກເຍ, ນາຣກຕຮາທູຫສ໌ ອາຊ໌ຍອາທຄຂສ໌ສຄນຍາກເຍ, ສຸຄາບຣຕ໌ຕກນຍາກເຍ, ນຕ໌ຕບຊ໌ຍນຍາກເຍ, ຕິຣາກຸຊ໌ນຍາກເຍ [ຕິຣາກຸຊ໌ນຍາກເຍ (ນີ˙ ບີ˙)], ຣຕຄສຸຕ໌ຕນຍາກເຍ ບເຣ໌ກໍ ຣຕຸຣາສີຕີຍາ ບິຫານຫສ໌ສາຄ໌ ຂຍຸ໌ກິນຍເຍາ ອເທາສິ, ຍາຣຕາ, ຍຫາຣາຊ, ກກຣາ ເລີເກ ອຊ໌ຣານິ, ຕາຣ ທີສຸ ຍຫ໌ເລສຸ ເນາຊ໌ຍອນສຸ ຍທາຊຄບເຂສຸ ຍຕ໌ວ ຍຕ໌ວ ກກຣາ ຊິທານິ, ຕຕ໌ວ ຕຕ໌ວ ເຍກຸເຍ໌ຄ ເຂ໌ ຕເຍາ ຣຕ໌ຕາເຣາ ບຊ໌ ນຕໍ ນຫສ໌ ນຕນຫສ໌ ເຂຣາ ຣ ຍຄຸສ໌ສາ ຣ ນຄ໌ຕ໌ ບເຣຍຕ໌ວ ຄິຕ໌ຕາຄ໌ ນຊ໌ຊິກຣິສຸ˙ ເຍ ເຕ, ຍຫາຣາຊ, ເຂຣາ ກິຫີ ເຍຣ, ຄ ເຕ ບຕ໌ຕຊິຕາ, ອຸຕາຄີ ເຂຣ, ຍຫາຣາຊ, ອຕ໌ຕາຄີ ຣ ອເຄກາຄີ ເຂຣຕາເກາຊິນຕນຫສ໌ສາຄີ ກິຫີ ອກາຣິກາ ກາຍເກາກິເຄາ ນຄ໌ຕໍ ບເຣຍຕ໌ວ ຄິຕ໌ຕາຄ໌ ນຊ໌ຊິກຣິສຸ"ຕີ˙

"ຍຊີ, ກເຕ໌ຕ ຄາກເນຄ, ກິຫີ ອກາຣິກາ ກາຍເກາກິເຄາ ນຄ໌ຕໍ ບເຣຍຕ໌ວ ຄິຕ໌ຕາຄ໌ ນຊ໌ຊິກເຣາຕິ, ອຣ ຊ໌ຍາຄີ ຂຸຕຊ໌ຍາຄີ ກິຍຕ໌ວ ນາເຂຕິ, ເຕຄ ກາຣເຫຄ ຂຸຕຊ໌ຍາຄີ ອກິຊ໌ຈກຣາຄີ ເທາຕິ˙ ຍຊີ, ກເຕ໌ຕ ຄາກເນຄ, ຊິຄາ ຍເຕ໌ຕາມເຂທິ ຊ໌ຍາຂເຍາ ຊ໌ຍບນຍຕິ, ກໍ ຣຍຄຊິເຣຣຄາຊິຄາ ນຣີເຣຕ໌ຕາລກເຣຫຄ? ຍຊີ ຍຊ໌ທີ ບຊິນຕ໌ຕິກຸເທາ ກຣຕີ, ກໍ ອນິນຕ໌ຕິນເຂຄຸເກາຊ໌ລວຸຊ໌ຍອຍຸກຸເຣທິ? ຍຊີ ກຕ໌ຕີກຸຊິລສຸນິເກຕ໌ລຕານາຕາ ອາລຍ໌ຕ໌ວາ ຣຸກ໌ລຍກິຣຸທຄ໌ ກຣຕີ, ກໍ ຊີຍເຂ໌ຍທຄິສ໌ສຸຫິບຣິເຍນເຄຄ? ຍຊີ ຂຕ໌ຕິລເນຍ໌ຍາຍ ຂາຕຸນຍຕາ ກຣຕີ, ກໍ ສຸຫນຍຸສ໌ສຍທຕິຍທານິຣິນຍຄບຣິເຍນເຄຄ? ຍຊີ ອຸກເກາ ນານຕ໌ຕນບຸຊິກຍຊິນຍກຕ໌ຕາຣຕຣຫານຍເຕ໌ວາ

ᨽᩅᨲᩥ, ᨠᩥᩴ ᩈᨶ᩠ᨶᨴ᩠ᨵᩈᨩ᩠ᨩᨾᩉᨲᩥᨾᩉᩣᩈᨲ᩠ᨳᩮᨶ? ᨿᨴᩥ ᨶᨴᩥᩈᩁᩴ ᨻᩣᩉᩩᨶᩣ ᨲᩁᩥᨲᩩᩴ ᩈᨾᨲ᩠ᨳᩮᩣ ᨽᩅᨲᩥ, ᨠᩥᩴ ᨵᩩᩅᩈᩮᨲᩩᨶᩣᩅᩣᨿ ᨸᩁᩥᨿᩮᩈᨶᩮᨶ? ᨿᨴᩥ ᩈᨠᩈᨶ᩠ᨲᨠᩮᨶ ᨥᩣᩈᨧ᩠ᨨᩣᨴᨶᩴ ᨠᩣᨲᩩᩴ ᨸᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᩥᩴ ᨸᩁᩪᨸᩈᩮᩅᨶᨸᩥᨿᩈᨾᩩᩃ᩠ᩃᩣᨸᨸᨧ᩠ᨨᩣᨸᩩᩁᩮᨵᩣᩅᨶᩮᨶ? ᨿᨴᩥ ᩋᨡᩣᨲᨲᩊᩣᨠᩮ ᩏᨴᨠᩴ ᩃᨽᨲᩥ, ᨠᩥᩴ ᩏᨴᨸᩣᨶᨲᩊᩣᨠᨸᩮᩣᨠ᩠ᨡᩁᨱᩥᨡᨱᨶᩮᨶ? ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨿᨴᩥ ᨣᩥᩉᩦ ᩋᨣᩣᩁᩥᨠᩣ ᨠᩣᨾᨽᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᩁᨾᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨠᩥᩴ ᨵᩩᨲᨣᩩᨱᩅᩁᩈᨾᩣᨴᩥᨿᨶᩮᨶᩣ”ᨲᩥ?

“ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩦᩈᨲᩥ ᨡᩮᩣ ᨸᨶᩥᨾᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨵᩩᨲᨣᩩᨱᩣ ᨿᨳᩣᨽᩩᨧ᩠ᨧᨣᩩᨱᩣ, ᨿᩮᩉᩥ ᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᨵᩩᨲᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨸᩥᩉᨿᩥᨲᩣᨶᩥ ᨸᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᨶᩥ᪨ ᨠᨲᨾᩮ ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩦᩈᨲᩥ? ᩍᨵ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨵᩩᨲᨦ᩠ᨣᩴ ᩈᩩᨴ᩠ᨵᩣᨩᩦᩅᩴ ᩈᩩᨡᨹᩃᩴ ᩋᨶᩅᨩ᩠ᨩᩴ ᨶ ᨸᩁᨴᩩᨠ᩠ᨡᩣᨸᨶᩴ ᩋᨽᨿᩴ ᩋᩈᨾ᩠ᨸᩦᩊᨶᩴ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩅᨯ᩠ᨰᩥᨠᩴ ᩋᨸᩁᩥᩉᩣᨶᩥᨿᩴ ᩋᨾᩣᨿᩴ ᩋᩣᩁᨠ᩠ᨡᩣ ᨸᨲ᩠ᨳᩥᨲᨴᨴᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᨴᨾᨶᩴ ᩈᩴᩅᩁᩉᩥᨲᩴ ᨸᨲᩥᩁᩪᨸᩴ ᩋᨶᩥᩔᩥᨲᩴ ᩅᩥᨸ᩠ᨸᨾᩩᨲ᩠ᨲᩴ ᩁᩣᨣᨠ᩠ᨡᨿᩴ ᨴᩮᩣᩈᨠ᩠ᨡᨿᩴ ᨾᩮᩣᩉᨠ᩠ᨡᨿᩴ ᨾᩣᨶᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩴ ᨠᩩᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᨧ᩠ᨨᩮᨴᨶᩴ ᨠᨦ᩠ᨡᩣᩅᩥᨲᩁᨱᩴ ᨠᩮᩣᩈᨩ᩠ᨩᩅᩥᨴ᩠ᨵᩴᩈᨶᩴ ᩋᩁᨲᩥᨸ᩠ᨸᩉᩣᨶᩴ ᨡᨾᨶᩴ ᩋᨲᩩᩃᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᩣᨱᩴ ᩈᨻ᩠ᨻᨴᩩᨠ᩠ᨡᨠ᩠ᨡᨿᨣᨾᨶᩴ, ᩍᨾᩮ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩋᨭ᩠ᨮᩅᩦᩈᨲᩥ ᨵᩩᨲᨣᩩᨱᩣ ᨿᨳᩣᨽᩩᨧ᩠ᨧᨣᩩᨱᩣ ᨿᩮᩉᩥ ᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᨵᩩᨲᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᩈᨻ᩠ᨻᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣᨶᩴ ᨸᩥᩉᨿᩥᨲᩣᨶᩥ ᨸᨲ᩠ᨳᩥᨲᩣᨶᩥ᪨

“ᨿᩮ ᨡᩮᩣ ᨲᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨵᩩᨲᨣᩩᨱᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩏᨸᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᩉᩥ ᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᩈᨾᩩᨸᩮᨲᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨ ᨠᨲᨾᩮᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᩉᩥ? ᩋᩣᨧᩣᩁᩮᩣ ᨲᩮᩈᩴ ᩈᩩᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨸᨭᩥᨸᨴᩣ ᩈᩩᨸᩪᩁᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨠᩣᨿᩥᨠᩴ ᩅᩣᨧᩈᩥᨠᩴ ᩈᩩᩁᨠ᩠ᨡᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨾᨶᩮᩣᩈᨾᩣᨧᩣᩁᩮᩣ ᩈᩩᩅᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᩈᩩᨸᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨽᨿᩴ ᩅᩪᨸᩈᨾ᩠ᨾᨲᩥ, ᩋᨲ᩠ᨲᩣᨶᩩᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᨻ᩠ᨿᨸᨣᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᩣᨥᩣᨲᩮᩣ ᩏᨸᩁᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨸᨭ᩠ᨮᩥᨲᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᩣᩉᩣᩁᩮᩣ ᨸᩁᩥᨬ᩠ᨬᩣᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨣᩁᩩᨠᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨽᩮᩣᨩᨶᩮ ᨾᨲ᩠ᨲᨬ᩠ᨬᩪ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨩᩣᨣᩁᩥᨿᨾᨶᩩᨿᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨶᩥᨠᩮᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨿᨲ᩠ᨳ ᨹᩣᩈᩩ ᨲᨲ᩠ᨳ ᩅᩥᩉᩣᩁᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨸᩣᨸᨩᩮᨣᩩᨧ᩠ᨨᩦ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩅᩥᩅᩮᨠᩣᩁᩣᨾᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩈᨲᨲᩴ ᩋᨸ᩠ᨸᨾᨲ᩠ᨲᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᨿᩮ ᨲᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨵᩩᨲᨣᩩᨱᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᩏᨸᩈᩮᩅᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᩋᨭ᩠ᨮᩣᩁᩈᩉᩥ ᨣᩩᨱᩮᩉᩥ ᩈᨾᩩᨸᩮᨲᩣ ᨽᩅᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“ᨴᩈ ᩍᨾᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᨵᩩᨲᨣᩩᨱᩣᩁᩉᩣ᪨ ᨠᨲᨾᩮ ᨴᩈ? ᩈᨴ᩠ᨵᩮᩣ ᩉᩮᩣᨲᩥ ᩉᩥᩁᩥᨾᩣ ᨵᩥᨲᩥᨾᩣ ᩋᨠᩩᩉᩮᩣ ᩋᨲ᩠ᨳᩅᩈᩦ ᩋᩃᩮᩣᩃᩮᩣ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨠᩣᨾᩮᩣ ᨴᩊ᩠ᩉᩈᨾᩣᨴᩣᨶᩮᩣ ᩋᨶᩩᨩ᩠ᨫᩣᨶᨻᩉᩩᩃᩮᩣ ᨾᩮᨲ᩠ᨲᩣᩅᩥᩉᩣᩁᩦ, ᩍᨾᩮ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨴᩈ ᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᩣ ᨵᩩᨲᨣᩩᨱᩣᩁᩉᩣ᪨

“ᨿᩮ ᨲᩮ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨣᩥᩉᩦ ᩋᨣᩣᩁᩥᨠᩣ ᨠᩣᨾᨽᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᩁᨾᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨲᩮ ᨸᩩᩁᩥᨾᩣᩈᩩ ᨩᩣᨲᩦᩈᩩ ᨲᩮᩁᩈᩈᩩ ᨵᩩᨲᨣᩩᨱᩮᩈᩩ ᨠᨲᩪᨸᩣᩈᨶᩣ ᨠᨲᨽᩪᨾᩥᨠᨾ᩠ᨾᩣ, ᨲᩮ ᨲᨲ᩠ᨳ ᨧᩣᩁᨬ᩠ᨧ ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨬ᩠ᨧ ᩈᩮᩣᨵᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᨩ᩠ᨩᩮᨲᩁᩉᩥ ᨣᩥᩉᩦᨿᩮᩅ ᩈᨶ᩠ᨲᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᩁᨾᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“ᨿᨳᩣ , ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩩᩈᩃᩮᩣ ᩍᩔᩣᩈᩮᩣ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩅᩣᩈᩥᨠᩮ ᨸᨮᨾᩴ ᨲᩣᩅ ᩏᨸᩣᩈᨶᩈᩣᩃᩣᨿᩴ
ᨧᩣᨸᨽᩮᨴᨧᩣᨸᩣᩁᩮᩣᨸᨶᨣ᩠ᨣᩉᨱᨾᩩᨭ᩠ᨮᩥᨸ᩠ᨸᨭᩥᨸᩦᩊᨶᩋᨦ᩠ᨣᩩᩃᩥᩅᩥᨶᩣᨾᨶᨸᩣᨴᨮᨸᨶᩈᩁᨣ᩠ᨣᩉᨱᩈᨶ᩠ᨵᩣᨶᩋᩣᨠᨯ᩠ᨰᨶ ᩈᨶ᩠ᨵᩣᩁᨱᩃᨠ᩠ᨡᨶᩥᨿᨾᨶᨡᩥᨸᨶᩮ ᨲᩥᨱᨸᩩᩁᩥᩈᨠᨨᨠᨱ [ᨡᨱᨠ (ᩈᩦ. ᨸᩦ.)] ᨲᩥᨱᨸᩃᩣᩃᨾᨲ᩠ᨲᩥᨠᩣᨸᩩᨬ᩠ᨩᨹᩃᨠᩃᨠ᩠ᨡᩅᩮᨵᩮ ᩋᨶᩩᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨸᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᩁᨬ᩠ᨬᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩥᨠᩮ ᩏᨸᩣᩈᨶᩴ ᩋᩣᩁᩣᨵᨿᩥᨲ᩠ᩅᩣ ᩋᩣᨩᨬ᩠ᨬᩁᨳᨣᨩᨲᩩᩁᨦ᩠ᨣᨵᨶᨵᨬ᩠ᨬᩉᩥᩁᨬ᩠ᨬᩈᩩᩅᨱ᩠ᨱᨴᩣᩈᩥᨴᩣᩈᨽᩁᩥᨿᨣᩣᨾᩅᩁᩴ ᩃᨽᨲᩥ , ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮ ᨲᩮ ᨣᩥᩉᩦ ᩋᨣᩣᩁᩥᨠᩣ ᨠᩣᨾᨽᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᨸᩁᨾᩴ ᨶᩥᨻ᩠ᨻᩣᨶᩴ ᩈᨧ᩠ᨨᩥᨠᩁᩮᩣᨶ᩠ᨲᩥ, ᨲᩮ ᩈᨻ᩠ᨻᩮ ᨸᩩᩁᩥᨾᩣᩈᩩ ᨩᩣᨲᩦᩈᩩ ᨲᩮᩁᩈᩈᩩ ᨵᩩᨲᨣᩩᨱᩮᩈᩩ ᨠᨲᩪᨸᩣᩈᨶᩣ ᨠᨲᨽᩪᨾᩥᨠᨾ᩠ᨾᩣ, ᨲᩮ ᨲᨲ᩠ᨳᩮᩅ

ចារញ្ច បដិបត្តិញ្ច សោធយិត្វា អជ្ជេតរហិ គិហី យេវ សន្តា សន្តំ បរមត្ថំ និព្វានំ សច្ឆិករោន្តិ។ ន, មហារាជ, ធុតគុណេសុ បុព្ពាសេវនំ វិនា ឯកិស្សា យេវ ជាតិយា អរហត្តំ សច្ឆិកិរិយា ហោតិ, ឧត្តមេន បន វីរិយេន ឧត្តមាយ បដិបត្តិយា តថារូបេន អាចរិយេន កល្យាណមិត្តេន អរហត្តំ សច្ឆិកិរិយា ហោតិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, ភិសក្កោ សល្លកត្តោ អាចរិយំ ធនេន វា វត្តប្បដិបត្តិយា វា អារាធេត្វា សត្ថគ្គហណឆេទនលេខនវេធនសល្លុទ្ធរណវណធោវនសោសនភេសជ្ជានុលិម្បនវមនវិរេចនានុវាសនកិរិយមនុសិក្ខិត្វា វិជ្ជាសុ កតសិក្ខោ កតុបាសនោ កតហត្ថោ អាតុរេ ឧបសង្កមតិ តិកិច្ឆាយ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យេ តេ គិហី អគារិកា កាមភោគិនោ សន្តំ បរមត្ថំ និព្វានំ សច្ឆិករោន្តិ, តេ សព្ពេ បុរិមាសុ ជាតីសុ តេរសសុ ធុតគុណេសុ កតុបាសនា កតភូមិកម្មា, តេ តត្ថ ចារញ្ច បដិបត្តិញ្ច សោធយិត្វា អជ្ជេតរហិ គិហី យេវ សន្តា សន្តំ បរមត្ថំ និព្វានំ សច្ឆិករោន្តិ, ន, មហារាជ, ធុតគុណេហិ អវិសុទ្ធានំ ធម្មាភិសមយោ ហោតិ។

“យថា, មហារាជ, ឧទកស្ស អសេចនេន ពីជានំ អវិរូហនំ ហោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ធុតគុណេហិ អវិសុទ្ធានំ ធម្មាភិសមយោ ន ហោតិ។

“យថា វា បន, មហារាជ, អកតកុសលានំ អកតកល្យាណានំ សុគតិគមនំ ន ហោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ធុតគុណេហិ អវិសុទ្ធានំ ធម្មាភិសមយោ ន ហោតិ។

“បថវិសមំ , មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ បតិដ្ឋានដ្ឋេន។ អាបោសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ សព្ពកិលេសមលធោវនដ្ឋេន។ តេជោសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ សព្ពកិលេសវនជ្ឈាបនដ្ឋេន។ វាយោសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ សព្ពកិលេសមលរជោបវាហនដ្ឋេន។ អគទសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ សព្ពកិលេសព្យាធិវូបសមនដ្ឋេន។ អមតសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ សព្ពកិលេសវិសនាសនដ្ឋេន។ ខេត្តសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ សព្ពសាមញ្ញគុណសស្សវិរូហនដ្ឋេន។ មនោហរសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ បត្ថិតិច្ឆិតសព្ពសម្បត្តិវរទទដ្ឋេន។ នាវាសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ សំសារមហណ្ណវបារគមនដ្ឋេន។ ភីរុត្តាណសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ ជរាមរណភីតានំ អស្សាសករណដ្ឋេន។ មាតុសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ កិលេសទុក្ខប្បដិបីឡិតានំ អនុគ្គាហកដ្ឋេន។ បិតុសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ កុសលវឌ្ឍិកាមានំ សព្ពសាមញ្ញគុណជនកដ្ឋេន។ មិត្តសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ សព្ពសាមញ្ញគុណបរិយេសនអវិសំវាទកដ្ឋេន។ បទុមសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ សព្ពកិលេសមលេហិ អនុបលិត្តដ្ឋេន។ ចតុជ្ជាតិយវរគន្ធសមំ , មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ កិលេសទុគ្គន្ធបដិវិនោទនដ្ឋេន។ គិរិរាជវរសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ អដ្ឋលោកធម្មវាតេហិ អកម្បិយដ្ឋេន។ អាកាសសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ សព្ពត្ថ គហណាបគតឧរុវិសដវិត្ថតមហន្តដ្ឋេន។ នទីសមំ, មហារាជ, ធុតគុណំ វិសុទ្ធិកាមានំ កិលេសមលបវាហនដ្ឋេន។ សុទេសកសមំ,

មហារាជ, ភគវន្តំ វិសុទ្ធិកាមានំ ជាតិកន្តារកិលេសវនគហននិត្ថរណដ្ឋេន មហាសត្ថវាហសមំ, មហារាជ, ភគវន្តំ វិសុទ្ធិកាមានំ សព្ពភយសុញ្ញខេមអភយវរបវរនិព្ពាននគរសម្បាបនដ្ឋេន សុមន្តិតវិមលិង្គាសមំ, មហារាជ, ភគវន្តំ វិសុទ្ធិកាមានំ សព្ពារានំ សការវស្សនដ្ឋេន ផលកសមំ, មហារាជ, ភគវន្តំ វិសុទ្ធិកាមានំ កិលេសសល្លក្ខយអសរសត្តិបដិពាហនដ្ឋេន ឆត្តសមំ, មហារាជ, ភគវន្តំ វិសុទ្ធិកាមានំ កិលេសវស្សវិធិនក្ខិសន្តាបិតបបដិពាហនដ្ឋេន វត្ថសមំ, មហារាជ, ភគវន្តំ វិសុទ្ធិកាមានំ បិហយិតបត្ថិតដ្ឋេន សុរិយសមំ, មហារាជ, ភគវន្តំ វិសុទ្ធិកាមានំ មោហតមតិមិរនាសនដ្ឋេន ភាករសមំ, មហារាជ, ភគវន្តំ វិសុទ្ធិកាមានំ អនេកវិធសាមញ្ញគុណវររតនុដ្ឋានដ្ឋេន, អបរិមិតអសង្ខេយ្យអប្បមេយ្យដ្ឋេន ច. ឯវំ ខោ, មហារាជ, ភគវន្តំ វិសុទ្ធិកាមានំ ពហុបការំ សព្ពទរថបរិឡាហហរំ អរតិហរំ ភយហរំ ភវហរំ ខីលហរំ មលហរំ សោកហរំ ទុក្ខហរំ រាគហរំ ទោសហរំ មោហហរំ មានហរំ ទិដ្ឋិហរំ សព្ពាកុសលធម្មហរំ យសាវហំ ហិតាវហំ សុខាវហំ ផាសុករំ បីតិករំ យោគក្ខេមករំ អនវជ្ជំ ឥដ្ឋសុខវិបាកំ គុណរាសិគុណបុញ្ជំ អបរិមិតអសង្ខេយ្យ អប្បមេយ្យគុណំ វរំ បវរំ អគ្គំ.

“យថា, មហារាជ, មនុស្សា ឧបត្ថម្ភវសេន ភោជនំ ឧបជីវន្តិ, ហិតវសេន ភេសជ្ជំ ឧបជីវន្តិ, ឧបការវសេន មិត្តំ ឧបជីវន្តិ, តារណវសេន នាវំ ឧបជីវន្តិ, សុគន្ធវសេន មាលាគន្ធំ ឧបជីវន្តិ, អភយវសេន ភីរុត្តាណំ ឧបជីវន្តិ, បតិដ្ឋាវសេន [បតិដ្ឋានវសេន (ក.)] បថវឹ ឧបជីវន្តិ, សិប្បវសេន អាចរិយំ ឧបជីវន្តិ, យសវសេន រាជានំ ឧបជីវន្តិ, កាមទទវសេន មណិរតនំ ឧបជីវន្តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, សព្ពសាមញ្ញគុណទទវសេន អរិយា ភគវន្តំ ឧបជីវន្តិ.

“យថា វា បន, មហារាជ, ឧទកំ ពីជវិរូហនាយ, អគ្គិ ឈាបនាយ, អាហារោ ពលាហរណាយ, លតា ពន្ធនាយ, សត្ថំ ឆេទនាយ, បានីយំ បិបាសាវិនយនាយ, និធិ អស្សាសករណាយ, នាវា តីរសម្បាបនាយ, ភេសជ្ជំ ព្យាធិវូបសមនាយ, យានំ សុខគមនាយ, ភីរុត្តាណំ ភយវិនោទនាយ, រាជា អារក្ខត្ថាយ, ផលកំ ទណ្ឌលេឌ្ឌុលគុឡសរសត្តិបដិពាហនាយ, អាចរិយោ អនុសាសនាយ, មាតា បោសនាយ, អាទាសោ ឱលោកនាយ, អលង្ការោ សោភនាយ, វត្ថំ បដិច្ឆាទនាយ, និស្សេណី អារោហនាយ, តុលា វិសមវិក្ខេបនាយ [និក្ខេបនាយ (សី. បី.)], មន្តំ បរិជប្បនាយ, អាវុធំ តជ្ជនីយបដិពាហនាយ , បទីបោ អន្ធការវិធមនាយ, វាតោ បរិឡាហនិព្ពាបនាយ, សិប្បំ វុត្តិនិប្ផាទនាយ, អគទំ ជីវិតរក្ខណាយ, អាករោ រតនុប្បាទនាយ, រតនំ អលង្ការាយ, អាណា អនតិក្កមនាយ, ឥស្សរិយំ វសវត្តនាយ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ភគវន្តំ សាមញ្ញពីជវិរូហនាយ, កិលេសមលឈាបនាយ, វុឌ្ឍិពលាហរណាយ, សតិសំវរនិពន្ធនាយ, វិមតិវិចិកិច្ឆាសមុច្ឆេទនាយ, តណ្ហាបិបាសាវិនយនាយ, អភិសមយអស្សាសករណាយ, ចតុរោឃនិត្ថរណាយ, កិលេសព្យាធិវូបសមាយ, និព្ពានសុខប្បដិលាភាយ, ជាតិជរាព្យាធិមរណសោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសភយវិនោទនាយ, សាមញ្ញគុណបរិរក្ខណាយ, អរតិកុវិតក្កបដិពាហនាយ, សកលសាមញ្ញត្ថានុសាសនាយ, សព្ពសាមញ្ញគុណបោសនាយ, សមថវិបស្សនាមគ្គផលនិព្ពានទស្សនាយ, សកលលោកថុតថោមិតមហតិមហាសោភនករណាយ, សព្ពាបាយបិទហនាយ, សាមញ្ញត្ថសេលសិខរមុទ្ធនិ អភិរូហនាយ, វង្កកុដិលវិសមចិត្តវិក្ខេបនាយ [ចិត្តនិក្ខេបនាយ (សី. បី.)], សេវិតព្ពាសេវិតព្ពធម្មេ សាធុសញ្ញាណករណាយ, សព្ពកិលេសបដិសត្តុតជ្ជនាយ , អវិជ្ជន្ធការវិធមនាយ, តិវិធគ្គិសន្តាបបរិឡាហនិព្ពាបនាយ, សណ្ហសុខុមសន្តសមាបត្តិនិប្ផាទនាយ, សកលសាមញ្ញគុណបរិរក្ខណាយ, ពោជ្ឈង្គវររតនុប្បាទនាយ, យោគិជនាលង្ករណាយ, អនវជ្ជនិបុណសុខុមសន្តិសុខមនតិក្កមនាយ ,

សកលសាមញ្ញអរិយធម្មចរចត្តតាយ៉ ឞ្គតិ, យហារាជ, ឞ្គេយង ក្យាតិ អធិកយាឃ ឃធិធំ ឲកេយក៌ ឆ្ងតក្យាំ, ឲចំ, យហារាជ, អត្យលិឃំ ឆ្ងតក្យាំ អប្យេយឃ្ញ អសយំ អប្យជិសយំ អប្យជិកាក៌ អប្យជិសេជ្ជំ ក្ខត្តាទំ សេជ្ជំ ចិសិជ្ជំ អធិក៌ អាឃតំ បុឆ្ងុលំ ចិសជំ ចិត្តតំ កទ្ធក៌ កាទិឃំ យហត្តិ៉

“េឃា េតា, យហារាជ, បុក្កេលិ បិបិេឆ្ឋា ឞ្គឆ្ឋាបកេតា ក្យហេកា លុេឆ្ឋ ឞ្គជទិេកា លិកកាេយា ឃសកាេយា កិត្តិកាេយា អឃុេត្តា អប្យេត្តា អគត្រូឆ្ឋចិេកា អគទេហា អប្យតិទ្ធេបិ ឆ្ងតក្កំ [តឆ្ងក្យាំ (ក៉) ឲចឃុបទិបិ] សយាឌិឃតិ, េសា ឌិក្យាំ ឌល្អយាបឌ្ឋតិ, សឞ្ញក្យាលឃាតយាបឌ្ឋតិ, ឌិជ្ជធម្មិក៌ ហឹឡអតំ លឹឡអតំ កទហតំ ក្ខប្យល្អតំ លិបតំ អសម្ភទាក៌ តិឃ្យារលំ តិឆ្ងកតំ បចាហតំ បឞ្ញាជតំ បជិលកតិ, សម្យទាេឃបិ សតេឃាជតិេក អឌិចិយហាតិទេឃ ក្ខល្យាធិតតត្តសត្តត្តអឆ្ងិជាលិយាលេក អេគកចឃ្យេកាជិសតសហឃ្យាតិ ក្ខឆ្ងយេឆា តិទិឃំ េឋហ្យេឆ្ងហក៌ សម្យទិចត្តក៌ បឆ្ងតិ, តេតា យុឆ្ងិត្តា [យុឆ្ងិត្តា (សឹ៉ បឹ៉)] កិសឋទ្ធសកាឡអក្កបឆ្ងេក្កា ឃ្មត្រូឆ្ងយាតឃុសិទ្ធត្តយេក្កា [ឃ្មត្រូឆ្ងយាតឃ្មឌិយុលបយាលឃុសិទ្ធត្តយេក្កា (សឹ៉ បឹ៉)] លាេតា បិបិសិេតា ចិសយកឹយទ្ធបចេល្អា កក្កកល្អេសាេតា ក្ខម្មិលិតតិមិលិតេគត្តគឃេគា អទ្ធកត្តបក្កកេត្តា បុឡអចាកិល្អសឞ្ញកាេឃា ចាតយុេល ឌលយាេគា ចិឃ អក្កិក្លេឆ្ឋ អេគ្គា ឌលយាេគា បឌ្ឋលយាេគា អតាេលា អសេលា អាទ្ធល្អទ្ធល្អកាទ្ធឞ្ញទចំ បទិេឌចយាេគា តិឞ្ញាយតល្អិកា សយលាយហាេបតា ហុត្តា អាហិល្អយាេគា យហិឃា អជ្ជឃ្យទំ កេទាតិ៉

“ឃចា , យហារាជ, េកាចិ អឃុេត្តា អប្យេត្តា អគត្រូឆ្ឋចិេកា អគទេហា អប្យតិទ្ធេបិ ហឹេគា ក្យជាតិេកា លត្តិឃាកិេសេកាគ អកិសិឆ្ងតិ, េសា លកតិ ហត្តេឆ្ឋធំ បិឌេឆ្ឋធំ ហត្តបិឌេឆ្ឋធំ កល្អេឆ្ឋធំ គាសេឆ្ឋធំ កល្អគាសេឆ្ឋធំ ពិលក្កចាលិក៌ សជ្ជមុល្អិក៌ ទាហុមុខំ ឌោតិយាលិក៌ ហត្តបឌ្ឋាតិក៌ ឲទកចត្តិក៌ ឌិទកចាឃិក៌ ឲលោឃ្យក៌ តាឡឞ្គសយំឃិក៌ កហាបលាក៌ លាទាបតឆ្ងិក៌ បលិឃបទិចត្តិក៌ បលិលបឹធក៌ តេត្តត េតលេគ ឌូសិឆ្ងាតំ ឃ្មគេលហិ លាធាបតំ ឌិចឃ្មលិទាបតំ អសិគា ឃឹសេឆ្ឋធំ អេគកចិហិតយ្យិ កម្មកាទលំ អត្តកចតិ៉ កិំ កាេលា? អឃុេត្តា អប្យេត្តា អគត្រូឆ្ឋចិេកា អគទេហា អប្យតិទ្ធេបិ ហឹេគា ក្យជាតិេកា យហេត្ត ឞ្គឃ្យទេឃ ធាេគ អត្តាតំ ធេបសិ, េចលំ ឃាទេតសិ, ឲចេយេច េតា, យហារាជ, េឃា េកាចិ បុក្កេលិ បិបិេឆ្ឋា...េប... យហិឃា អជ្ជឃ្យទំ កេទាតិ៉

“េឃា បគ, យហារាជ, បុក្កេលិ ឃុេត្តា បេត្តា អត្រូឆ្ឋចិេកា អទេហា បតិទ្ធេបិ អប្បិេឆ្ឋា សត្តុេជ្ជ បចិចិេត្តា អសំសេជ្ជ អាទេឆ្ងឌិទិេឃា បហិតេត្តា អសេធា អយាេឃា អគោជទិេកា អលិកកាេយា អឃសកាេយា អកិត្តិកាេយា សេឆ្ឋ សឆ្ងាបឞ្ញឌិេតា ជទាយេលា យុឆ្ងិត្យកាេយា ‘សាសតំ បក្កល្អិឃ្យាឃី’តិ ឆ្ងតក្កំ សយាឌិឃតិ, េសា ឌិក្យាំ ឃ្មឌំ អទហតិ េឌចាតត្ថា បិេឃា េហាតិ ឃគាេបិ បិហឃិេតា បត្តិេតា, ជាតិឃ្មយគយល្លិកាឌិតំ ចិឃ បុប្យំ គហាតាត្យលិត្តឃ្យ, ឌិឃឆ្ងិតឃ្យ ចិឃ បហឹតកោជតំ, បិបិសិតឃ្យ ចិឃ ឃឹតលចិយលឃ្មទកិបិតឹឃំ, ចិសកតឃ្យ ចិឃ ឌូសធចទំ, ឃឹឃាកយគកាយឃ្យ ចិឃ អាជញ្ញាទធចទ្ធត្តយំ, អត្តកាយឃ្យ ចិឃ យេគាហទយហ៌តតំ, អកិសិឆ្ងិត្យកាយឃ្យ ចិឃ បល្អទចិយលេសតឆ្ងត្តំ, ធម្មកាយឃ្យ ចិឃ អទហត្តផលិធិកយមត្តត្តទំ៉ តឃ្យ ចត្តាេទា សតិបដ្ឋាគា កាចតាបិទិឃ្មទិ៍ កឆ្ងត្តិ, ចត្តាេទា សម្មប្យធាគា ចត្តាេទា ឞ្គឆ្ងិបិធា បញ្ចិន្ទ្រិឃាតិ បញ្ច ពលាតិ សត្ត េពាជ្ឈង្គា អទិេឃា អដ្ឋង្គិេកា យេក្កា កាចតាបិទិឃ្មទិ៍ កឆ្ងតិ, សយចចិបឃ្យគា អធិកឆ្ងតិ, អធិកឃ្យជិបត្តិ បទិលាយតិ, ចត្តាទិ សាមញ្ញផលិតិ ចតេឃ្យា បជិសម្ភិធា តិឃ្យា ចិជ្ជា លឡអកិញ្ញា េកាចេលិ

ច សមណធម្មា សព្វេ តស្សាធេយ្យា ហោន្តិ, វិមុត្តិបណ្ឌរវិមលសេតច្ឆត្តេន អភិសិញ្ចតិ។

“យថា, មហារាជ, រញ្ញោ ខត្តិយស្ស អភិជាតកុលកុលីនស្ស ខត្តិយាភិសេកេន អភិសិត្តស្ស បរិចរន្តិ សរដ្ឋនេគមជានបទភដពលា [ពលត្ថា (សី. បី.)] អដ្ឋត្តឹសា ច រាជបរិសា នដនច្ចកា មុខមង្គលិកា សោត្ថិវាចកា សមណព្រាហ្មណសព្វបាសណ្ឌគណា អភិគច្ឆន្តិ, យំ កិញ្ចិ បថវិយា បដ្ដនរតនាករនគរសុង្កដ្ឋានវេរជ្ជកឆេជ្ជភេជ្ជជនមនុសាសនំ សព្វត្ថ សាមិកោ ភវតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោ កោចិ បុគ្គលោ យុត្តោ បត្តោ…បេ… វិមុត្តិបណ្ឌរវិមលសេតច្ឆត្តេន អភិសិញ្ចតិ។

“តេរសិមានិ , មហារាជ, ធុតង្គានិ, យេហិ សុទ្ធិកតោ និព្វានមហាសមុទ្ទំ បវិសិត្វា ពហុវិធំ ធម្មកីឡមភិកីឡតិ, រូបារូបអដ្ឋ សមាបត្តិយោ វឡញ្ជេតិ, ឥទ្ធិវិធំ ទិព្វសោតធាតុំ បរចិត្តវិជាននំ បុព្វេនិវាសានុស្សតិំ ទិព្វចក្ខុំ សព្វាសវក្ខយញ្ច បាបុណាតិ។ កតមេ តេរស? បំសុកូលិកង្គំ តេចីវរិកង្គំ បិណ្ឌបាតិកង្គំ សបទានចារិកង្គំ ឯកាសនិកង្គំ បត្តបិណ្ឌិកង្គំ ខលុបច្ឆាភត្តិកង្គំ អារញ្ញិកង្គំ រុក្ខមូលិកង្គំ អព្ភោកាសិកង្គំ សោសានិកង្គំ យថាសន្ថតិកង្គំ នេសជ្ជិកង្គំ, ឥមេហិ ខោ, មហារាជ, តេរសហិ ធុតគុណេហិ បុព្វេ អាសេវិតេហិ និសេវិតេហិ ចិណ្ណេហិ បរិចិណ្ណេហិ ចរិតេហិ ឧបចរិតេហិ បរិបូរិតេហិ កេវលំ សាមញ្ញំ បដិលភតិ, តស្សាធេយ្យា ហោន្តិ កេវលា សន្តា សុខា សមាបត្តិយោ។

“យថា, មហារាជ, សធនោ នាវិកោ បដ្ដនេ សុដ្ឋុ កតសុង្កោ មហាសមុទ្ទំ បវិសិត្វា វង្គំ តក្កោលំ ចីនំ សោវីរំ សុរដ្ឋំ អលសន្ទំ កោលបដ្ដនំ សុវណ្ណភូមិំ គច្ឆតិ អញ្ញម្បិ យំ កិញ្ចិ នាវាសញ្ចរណំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឥមេហិ តេរសហិ ធុតគុណេហិ បុព្វេ អាសេវិតេហិ និសេវិតេហិ ចិណ្ណេហិ បរិចិណ្ណេហិ ចរិតេហិ ឧបចរិតេហិ បរិបូរិតេហិ កេវលំ សាមញ្ញំ បដិលភតិ, តស្សាធេយ្យា ហោន្តិ កេវលា សន្តា សុខា សមាបត្តិយោ។

“យថា, មហារាជ, កស្សកោ បឋមំ ខេត្តទោសំ តិណកដ្ឋបាសាណំ អបនេត្វា កសិត្វា វបិត្វា សម្មា ឧទកំ បវេសេត្វា រក្ខិត្វា គោបេត្វា លវនមទ្ទនេន ពហុធញ្ញកោ ហោតិ, តស្សាធេយ្យា ភវន្តិ យេ កេចិ អធនា កបណា ទលិទ្ទា ទុគ្គតជនា, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឥមេហិ តេរសហិ ធុតគុណេហិ បុព្វេ អាសេវិតេហិ…បេ… កេវលា សន្តា សុខា សមាបត្តិយោ។

“យថា វា បន, មហារាជ, ខត្តិយោ មុទ្ធាវសិត្តោ អភិជាតកុលីនោ ឆេជ្ជភេជ្ជជនមនុសាសនេ ឥស្សរោ ហោតិ វសវត្តី សាមិកោ ឥច្ឆាករណោ, កេវលា ច មហាបថវី តស្សាធេយ្យា ហោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឥមេហិ តេរសហិ ធុតគុណេហិ បុព្វេ អាសេវិតេហិ និសេវិតេហិ ចិណ្ណេហិ បរិចិណ្ណេហិ ចរិតេហិ ឧបចរិតេហិ បរិបូរិតេហិ ជិនសាសនវរេ ឥស្សរោ ហោតិ វសវត្តី សាមិកោ ឥច្ឆាករណោ, កេវលា ច សមណគុណា តស្សាធេយ្យា ហោន្តិ។

“ននុ , មហារាជ, ថេរោ ឧបសេនោ វង្គន្តបុត្តោ សល្លេខធុតគុណេ បរិបូរការិតាយ អនាទិយិត្វា សាវត្ថិយា សង្ឃស្ស កតិកំ សបរិសោ

នរទម្មសារថិំ បដិសល្លានគតំ ឧបសង្កមិត្វា ភគវតោ បាទេ សិរសា វន្ទិត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ, ភគវា ច តំ សុវិនីតំ បរិសំ ឱលោកេត្វា ហដ្ឋតុដ្ឋោ បមុទិតោ ឧទគ្គោ បរិសាយ សទ្ធិំ សល្លាបំ សល្លបិត្វា អសម្ភិន្នេន ព្រហ្មស្សរេន ឯតទវោច ‘បាសាទិកា ខោ បន ត្យាយំ ឧបសេន បរិសា, កថំ ត្វំ ឧបសេន បរិសំ វិនេសី’តិ។ សោបិ សព្ពញ្ញុនា ទសពលេន ទេវាតិទេវេន បុដ្ឋោ យថាភូតសភាវគុណវសេន ភគវន្តំ ឯតទវោច –

“យោ កោចិ មំ, ភន្តេ, ឧបសង្កមិត្វា បព្ពជ្ជំ វា និស្សយំ វា យាចតិ, តមហំ ឯវំ វទាមិ “អហំ ខោ អាវុសោ អារញ្ញិកោ បិណ្ឌបាតិកោ បំសុកូលិកោ តេចីវរិកោ។ សចេ ត្វម្បិ អារញ្ញិកោ ភវិស្សសិ បិណ្ឌបាតិកោ បំសុកូលិកោ តេចីវរិកោ, ឯវាហំ តំ បព្ពាជេស្សាមិ និស្សយំ ទស្សាមី”តិ, សចេ សោ មេ, ភន្តេ, បដិស្សុណិត្វា នន្ទតិ ឱរមតិ, ឯវាហំ តំ បព្ពាជេមិ និស្សយំ ទេមិ, សចេ ន នន្ទតិ ន ឱរមតិ, ន តំ បព្ពាជេមិ, ន និស្សយំ ទេមិ, ឯវាហំ, ភន្តេ, បរិសំ វិនេមី”តិ។ ឯវំ ខោ [ឯវម្បិ (ក។)], មហារាជ, ធុតគុណវរសមាទិណ្ណោ ជិនសាសនវរេ ឥស្សរោ ហោតិ។ វសវត្តី សាមិកោ ឥច្ឆាករណោ, តស្សាធេយ្យា ហោន្តិ កេវលា សន្តា សុខា សមាបត្តិយោ។

“យថា, មហារាជ, បទុមំ អភិវុទ្ធបរិសុទ្ធឧទិច្ចជាតិប្បភវំ សិនិទ្ធំ មុទុ លោភនីយំ សុគន្ធំ បិយំ បត្ថិតំ បសត្ថំ ជលកទ្ទមមនុបលិត្តំ អណុបត្តកេសរកណ្ណិកាភិមណ្ឌិតំ ភមរគណសេវិតំ សីតលសលិលសំវទ្ធំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, ឥមេហិ តេរសហិ ធុតគុណេហិ បុព្ព អាសេវិតេហិ និសេវិតេហិ ចិណ្ណេហិ បរិចិណ្ណេហិ ចរិតេហិ ឧបចរិតេហិ បរិបូរិតេហិ អរិយសាវកោ តិំសវរគុណេហិ សមុបេតោ ហោតិ។

“កតមេហិ តិំសវរគុណេហិ? សិនិទ្ធមុទុមទ្ទវមេត្តចិត្តោ ហោតិ, ឃាតិតហតវិហតកិលេសោ ហោតិ, ហតនិហតមានទប្បោ ហោតិ, អចលទឡ្ហនិវិដ្ឋនិព្ពេមតិកសទ្ធោ ហោតិ, បរិបុណ្ណបីណិតបហដ្ឋលោភនីយសន្តសុខសមាបត្តិលាភី ហោតិ, សីលវរបវរអសមសុចិគន្ធបរិភាវិតោ ហោតិ, ទេវមនុស្សានំ បិយោ ហោតិ មនាបោ, ខីណាសវអរិយវរបុគ្គលបត្ថិតោ, ទេវមនុស្សានំ វន្ទិតបូជិតោ, ពុធវិពុធបណ្ឌិតជនានំ ថុតថវិតអភិត្ថុតបសត្ថោ , ឥធ វា ហុរំ វា លោកេន អនុបលិត្តោ, អប្បថោកវជ្ជេបិ [អប្បមត្តកវជ្ជេបិ (ក។)] ភយទស្សាវី, វិបុលវរសម្បត្តិកាមានំ មគ្គផលវរត្ថសាធនោ, អាយាចិតវិបុលបណីតបច្ចយភាគី, អនិកេតសយនោ, ឈានជ្ឈោសិតតប្បវរវិហារី , វិជដិតកិលេសជាលវត្ថុ, ភិន្នភគ្គសង្កុដិតសញ្ឆិន្នគតិនិវារណោ, អកុប្បធម្មោ, អភិនីតវាសោ, អនវជ្ជភោគី , គតិវិមុត្តោ, ឧត្តិណ្ណសព្ពវិចិកិច្ឆោ, វិមុត្តិជ្ឈោសិតត្ថោ [វិមុត្តិជ្ឈាសិតត្ថោ (សី។ បី។)], ទិដ្ឋធម្មោ, អចលទឡ្ហភីរុត្តាណមុបគតោ, សមុច្ឆិន្នានុសយោ, សព្ពាសវក្ខយំ បត្តោ, សន្តសុខសមាបត្តិវិហារពហុលោ, សព្ពសមណគុណសមុបេតោ, ឥមេហិ តិំសវរគុណេហិ សមុបេតោ ហោតិ។

“ននុ, មហារាជ, ថេរោ សារិបុត្តោ ទសសហស្សិលោកធាតុយា អគ្គបុរិសោ ឋបេត្វា ទសពលំ លោកាចរិយំ, សោបិ អបរិមិតមសង្ខេយ្យកប្បេ សមាចិតកុសលមូលោ [សមាចិណ្ណកុសលមូលោ (ក។)] ព្រាហ្មណកុលកុលីនោ មនាបិកំ កាមរតិំ អនេកសតសង្ខំ ធនវរញ្ច ឆឌ្ឌេត្វា ជិនសាសនេ បព្ពជិត្វា ឥមេហិ តេរសហិ ធុតគុណេហិ កាយវចីចិត្តំ ទមយិត្វា អជ្ជេតរហិ អនន្តគុណសមន្នាគតោ

ᨣᩮᩣᨲᨾᩔ ᨽᨣᩅᨲᩮᩣ ᩈᩣᩈᨶᩅᩁᩮ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᨠ᩠ᨠᨾᨶᩩᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᨠᩮᩣ ᨩᩣᨲᩮᩣ᪨ ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨴᩮᩅᩣᨲᩥᨴᩮᩅᩮᨶ ᩑᨠᨦ᩠ᨣᩩᨲ᩠ᨲᩁᨶᩥᨠᩣᨿᩅᩁᩃᨬ᩠ᨨᨠᩮ –

“ᨶᩣᩉᩴ, ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩋᨬ᩠ᨬᩴ ᩑᨠᨸᩩᨣ᩠ᨣᩃᨾ᩠ᨸᩥ ᩈᨾᨶᩩᨸᩔᩣᨾᩥ, ᨿᩮᩣ ᩑᩅᩴ ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᨶ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᨠ᩠ᨠᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩥ, ᨿᨳᨿᩥᨴᩴ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᩈᩣᩁᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ, ᩈᩣᩁᩥᨸᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣ᪨ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩅᩮ, ᨲᨳᩣᨣᨲᩮᨶ ᩋᨶᩩᨲ᩠ᨲᩁᩴ ᨵᨾ᩠ᨾᨧᨠ᩠ᨠᩴ ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩥᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᨴᩮᩅ ᩋᨶᩩᨸ᩠ᨸᩅᨲ᩠ᨲᩮᨲᩦ’”ᨲᩥ᪨

“ᩈᩣᨵᩩ, ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ᨿᩴ ᨠᩥᨬ᩠ᨧᩥ ᨶᩅᨦ᩠ᨣᩴ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩅᨧᨶᩴ, ᨿᩣ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᩣ ᨠᩥᩁᩥᨿᩣ, ᨿᩣ ᨧ ᩃᩮᩣᨠᩮ ᩋᨵᩥᨣᨾᩅᩥᨸᩩᩃᩅᩁᩈᨾ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩮᩣ, ᩈᨻ᩠ᨻᩴ ᨲᩴ ᨲᩮᩁᩈᩈᩩ ᨵᩩᨲᨣᩩᨱᩮᩈᩩ ᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩮᩣᨸᨣᨲ” [ᩈᨾᩮᩣᨵᩣᨶᩮᨲᨲ᩠ᨲᩴ (ᨠ᪨)] ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨵᩩᨲᨦ᩠ᨣᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ᪨

ᩋᨶᩩᨾᩣᨶᩅᨣ᩠ᨣᩮᩣ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩮᩣ᪨

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

៩. ឱបម្មកថាបញ្ហោ

មាតិកា

ភន្តេ នាគសេន, កតិហង្គេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ អរហត្តំ សច្ឆិករោតីតិ?

ឥធ, មហារាជ, អរហត្តំ សច្ឆិកាតុកាមេន ភិក្ខុនា –

គទ្រភស្ស [ឃោរស្សរស្ស (សី. ស្យា. បី.)] ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

កុក្កុដស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានិ.

កលន្ទកស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

ទីបិនិយា ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

ទីបិកស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានិ.

កុម្មស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានិ.

វំសស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

ចាបស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

វាយសស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានិ.

មក្កដស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានិ.

គោច្ឆកចក្កោ បឋមោ។

លិត្យលតាយ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

បច្ចយស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

ពីជស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

សាលកល្យាណិកាយ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

ភាចាយ តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

ភាចាលក្កភកស្ស [ភាចាលកភកស្ស (សី។ បី។)] ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

ក្បបស្ស [ក្បបកស្ស (ក។)] ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

និយាយកស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

កម្មការស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

សម្ពន្ធស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

សម្ពន្ធចក្កោ ទុតិយោ។

បឆចិយា បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

អាបស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

តេជស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

វាយុស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្វានិ។

បព្វតស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្វានិ។

អាកាសស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្វានិ។

ចន្ទស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្វានិ។

សុរិយស្ស សត្ត អង្គានិ គហេតព្វានិ។

សក្កស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្វានិ។

ចក្កវត្តិស្ស ចត្តារិ អង្គានិ គហេតព្វានិ។

បឋវីវគ្គោ តតិយោ។

ឧបចិកាយ ឯកំ អង្គំ គហេតព្វំ។

ពិឡារស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្វានិ។

ឧន្ទូរស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្វំ។

វិច្ឆិកស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្វំ។

នកុលស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្វំ។

ជរសិង្គាលស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្វានិ។

ពិកស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

កោន្ទបស្ស ចត្តារិ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

វរាហស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

ហត្ថិស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

ឧបនិកាចក្កោ ចតុត្ថោ។

សីហស្ស សត្ត អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

ចក្កវាកស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

បេណាហិកាយ ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

ឃរកបោតស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

ឧលូកស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

សតបត្តស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

វគ្គុលិស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

ជលូកាយ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

សប្បស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

អជគរស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

សីហវគ្គោ បញ្ចមោ។

បន្ថមក្កដកស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

ថនសិតទារកស្ស [ថនបីតទារកស្ស (ស្យា)] ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

ចិត្តកធរកុម្មស្ស [ចិត្តកថលកុម្មស្ស (ក)] ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

បវនស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

រុក្ខស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

មេឃស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

មណិរតនស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

មាគវិកស្ស ចត្តារិ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

ពាឡិសិកស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

តច្ឆកស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

មក្កដវគ្គោ ឆដ្ឋោ។

កុម្ភស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

កាឡអាយសស្ស [កាឡអយសស្ស (ក)] ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានិ។

លត្តស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានិ

លេត្តស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានិ

អកភស្ស ឆ អង្គានិ គហេតព្ពានិ

កោឌតស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានិ

ព្ភស្សាយស្ស ចត្តារិ អង្គានិ គហេតព្ពានិ

ញុត្តចេក្កា សត្តយោ

នេព្ពា ចត្តារិ អង្គានិ គហេតព្ពានិ

ចោចារិកស្ស ឆ អង្គានិ គហេតព្ពានិ

តិសចាឃ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ

បតីបស្ស ឆ អង្គានិ គហេតព្ពានិ

យឃ្ញុនស្ស ឆ អង្គានិ គហេតព្ពានិ

ញុនក្កស្ស ឆ អង្គានិ គហេតព្ពានិ

សោល្លិកស្ស ឆ អង្គានិ គហេតព្ពានិ

ព្ភត្តិលស្ស ឆ អង្គានិ គហេតព្ពានិ

ញុលិឃ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ

ᩃᨣ᩠ᨣᩔ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ

ᨿᨧ᩠ᨨᩔ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ

ᨣᩃᨣ᩠ᨣᩣᩉᨠᩔ ᩑᨠᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ

ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᨲᩔ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ

ᨿᨲᩔ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ

ᨽᩁᩥᨿᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ

ᩈᩩᨶᨡᩔ ᩑᨠᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ

ᨿᨠ᩠ᨡᩔ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ

ᩈᩩᨦ᩠ᨠᩈᩣᨿᩥᨠᩔ ᩑᨠᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ

ᨧᩮᩣᩁᩔ ᨲᩦᨱᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ

ᩈᨠ᩠ᨿᩃᩥᨩ᩠ᨫᩣ ᩑᨠᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ

ᩈᩩᨽᩃᩔ ᩑᨠᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ

ᨲᩥᨠᩥᨧ᩠ᨨᨠᩔ ᨲᩦᨱᩥ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ

ᨣᨴ᩠ᨵᩥᨶᩥᨿᩣ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩥ

ចយរិយា ឯកំ អដ្ឋ គហេតព្ពា៍

កិកិយា ទ្វេ អដ្ឋាតិ គហេតព្ពាតិ៍

កេបិតិកាយ តីណិ អដ្ឋាតិ គហេតព្ពាតិ៍

ឯកតយតស្ស ទ្វេ អដ្ឋាតិ គហេតព្ពាតិ៍

កស្សកស្ស តីណិ អដ្ឋាតិ គហេតព្ពាតិ៍

ឌ្យុកសិដ្ឋាលិយា ឯកំ អដ្ឋ គហេតព្ពា៍

ចដ្ឋចារកស្ស ទ្វេ អដ្ឋាតិ គហេតព្ពាតិ៍

ចដ្ឋិយា ឯកំ អដ្ឋ គហេតព្ពា៍

ព្លលសាឆកស្ស តីណិ អដ្ឋាតិ គហេតព្ពាតិ៍

អត្យចិចិតកស្ស ឯកំ អដ្ឋ គហេតព្ពា៍

សារឋិស្ស ទ្វេ អដ្ឋាតិ គហេតព្ពាតិ៍

ភោឌកស្ស ទ្វេ អដ្ឋាតិ គហេតព្ពាតិ៍

ត្យត្ថចាយស្ស ឯកំ អដ្ឋ គហេតព្ពា៍

តាចិកស្ស ឯកំ អដ្ឋ គហេតព្ពា៍

ភយទស្ស ទ្វេ អដ្ឋាតិ គហេតព្ពាតីតិ៍

មាតិកា និដ្ឋិតា។

១. គទ្រភវគ្គោ

១. គទ្រភង្គបញ្ហោ

១. "ភន្តេ នាគសេន, 'គទ្រភស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព'ន្តិ យំ វទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព"ន្តិ? "យថា, មហារាជ, គទ្រភោ នាម សង្ការកូដេបិ ចតុក្កេបិ សិង្ឃាដកេបិ គាមទ្វារេបិ ថុសរាសិម្ហិបិ យត្ថ កត្ថចិ សយតិ, ន សយនពហុលោ ហោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន តិណសន្ថារេបិ បណ្ណសន្ថារេបិ កដ្ឋមញ្ចកេបិ ឆមាយបិ យត្ថ កត្ថចិ ចម្មំ បត្ថរិត្វា យត្ថ កត្ថចិ សយិតព្ពំ, ន សយនពហុលេន ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, គទ្រភស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន 'កលិង្គរូបធានា, ភិក្ខវេ, ឯតរហិ មម សាវកា វិហរន្តិ អប្បមត្តា អាតាបិនោ បធានស្មិ'ន្តិ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន សារិបុត្តេន ធម្មសេនាបតិនា –

"'បល្លង្កេន និសិន្នស្ស, ជណ្ណុកេ នាភិវស្សតិ;

អលំ ផាសុវិហារាយ, បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ'"តិ។

គទ្រភង្គបញ្ហោ បឋមោ។

២. កុក្កុដង្គបញ្ហោ

២. "ភន្តេ នាគសេន, 'កុក្កុដស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី'តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី"តិ? "យថា, មហារាជ, កុក្កុដោ កាលេន សមយេន បដិសល្លីយតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន កាលេន សមយេនេវ ចេតិយង្គណំ សម្មជ្ជិត្វា បានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋបេត្វា សរីរំ បដិជគ្គិត្វា នហាយិត្វា ចេតិយំ វន្ទិត្វា វុឌ្ឍានំ ភិក្ខូនំ ទស្សនាយ គន្ត្វា កាលេន សមយេន សុញ្ញាគារំ បវិសិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, កុក្កុដស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

"បុន ចបរំ, មហារាជ, កុក្កុដោ កាលេន សមយេនេវ វុដ្ឋាតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន កាលេន សមយេនេវ វុដ្ឋហិត្វា ចេតិយង្គណំ សម្មជ្ជិត្វា បានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋបេត្វា សរីរំ បដិជគ្គិត្វា ចេតិយំ វន្ទិត្វា បុនទេវ សុញ្ញាគារំ

ປຈິສິຕພ຺ພໍ. ອິທໍ, ມຫາຣາຊ, ກຸກ຺ກຸຏສ຺ສ ທຸຕິຍໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພໍ.

"ປຸນ ຈປຣໍ, ມຫາຣາຊ, ກຸກ຺ກຸໂຏ ປຐວິໍ ວິລິຂິຕ຺ວາ ວິລິຂິຕ຺ວາ ອໂຊ຺ຌຫາຣໍ ອໂຊ຺ຌຫຣຕິ. ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ໂຍຄິນາ ໂຍຄາວຈເຣນ ປເຈ຺ຈກ຺ຂິຕ຺ວາ ປເຈ຺ຈກ຺ຂິຕ຺ວາ ອໂຊ຺ຌຫາຣໍ ອໂຊ຺ຌຫຣິຕພ຺ພໍ 'ເນວ ທວາຍ ນ ມທາຍ ນ ມຓ຺ຑນາຍ ນ ວິພູສນາຍ, ຍາວເທວ ອິມສ຺ສ ກາຍສ຺ສ ຐິຕິຍາ ຍາປນາຍ ວິຫິໍສູປຣຕິຍາ ພ຺ຣຫ຺ມຈຣິຍານຸຄ຺ຄຫາຍ, ອິຕິ ປຸຣາຓຎ຺ຈ ເວທນໍ ປຏິຫງ຺ຂາມິ ນວຎ຺ຈ ເວທນໍ ນ ອຸປ຺ປາເທສ຺ສາມິ, ຍາຕ຺ຣາ ຈ ເມ ຠວິສ຺ສຕິ ອນວຊ຺ຊຕາ ຈ ຜາສຸວິຫາໂຣ ຈາ'ຕິ. ອິທໍ, ມຫາຣາຊ, ກຸກ຺ກຸຏສ຺ສ ຕຕິຍໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພໍ. ຠາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ຠຄວຕາ ເທວາຕິເທເວນ –

"'ກນ຺ຕາເຣ ປຸຕ຺ຕມໍສໍວ, ອກ຺ຂສ຺ສພ຺ຠຎ຺ຊນໍ ຍຖາ;

ເອວໍ ອາຫຣິ ອາຫາຣໍ, ຍາປນຕ຺ຖມມຸຈ຺ຉິໂຕ'ຕິ.

"ປຸນ ຈປຣໍ, ມຫາຣາຊ, ກຸກ຺ກຸໂຏ ສຈກ຺ຂຸໂກປິ ຣຕ຺ຕິໍ ອນ຺ໂຘ ໂຫຕິ. ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ໂຍຄິນາ ໂຍຄາວຈເຣນ ອນເນ຺ຘເນ ອເນ຺ຘເນ ວິຍ ພວິຕພ຺ພໍ, ອຣເຎ຺ຎປິ ໂຄຈຣຄາເມ ປິຓ຺ຑາຍ ຈຣເນ຺ຕນາປິ ຣຊນີເຍສຸ ຣູປສທ຺ທຄນ຺ຘຣສໂຜຏ຺ຐພ຺ເພສຸ ອເນ຺ຘເນ ພທິເຣນ ມູເຄນ ວິຍ ພວິຕພ຺ພໍ, ນ ນິມິຕ຺ຕໍ ຄເຫຕພ຺ພໍ, ນານຸພ຺ຍຎ຺ຊນໍ ຄເຫຕພ຺ພໍ. ອິທໍ, ມຫາຣາຊ, ກຸກ຺ກຸຏສ຺ສ ຈຕຸຕ຺ຖໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພໍ. ຠາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ເຖເຣນ ມຫາກຈ຺ຈາຍເນນ –

'ຈກ຺ຂຸມາສ຺ສ ຍຖາ ອນ຺ໂຘ, ໂສຕວາ ພທິໂຣ ຍຖາ;

ປຎ຺ຎວາສ຺ສ [ຊິວ຺ຫວາສ຺ສ (ສີ. ປີ.)] ຍຖາ ມູໂຄ, ພລວາ ທຸພ຺ພໂລຣິວ;

ອຕ຺ຖອເຕ຺ຖ [ອຖ ອເຕ຺ຖ (ສີ. ປີ.)] ສມຸປ຺ປເນ຺ນ, ສເຍຖ ມຕສາຍິກ'ນ຺ຕິ.

"ປຸນ ຈປຣໍ, ມຫາຣາຊ, ກຸກ຺ກຸໂຏ ເລຑ຺ຑຸທຓ຺ຑລກຸຬມຸຄ຺ຄເຣຫິ ປຣິປາຕິຍເນ຺ຕາປິ ສກໍ ເຄຫໍ ນ ວິຊຫຕິ. ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ໂຍຄິນາ ໂຍຄາວຈເຣນ ຈີວຣກມ຺ເມ ກໂຣເນ຺ຕນາປິ ນວກມ຺ເມ ກໂຣເນ຺ຕນາປິ ວຕ຺ຕປຏິວເຕ຺ຕ ກໂຣເນ຺ຕນາປິ ອຸທ຺ທິສເນ຺ຕນາປິ ອຸທ຺ທິສາເປເນ຺ຕນາປິ ໂຍນິໂສ ມນສິກາໂຣ ນ ວິຊຫິຕພ຺ໂພ, ສກໍ ໂຂ ປເນຕໍ, ມຫາຣາຊ, ໂຍຄິໂນ ເຄຫໍ, ຍທິທໍ ໂຍນິໂສ ມນສິກາໂຣ. ອິທໍ, ມຫາຣາຊ, ກຸກ຺ກຸຏສ຺ສ ປຎ຺ຈມໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພໍ. ຠາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ຠຄວຕາ ເທວາຕິເທເວນ 'ໂກ ຈ, ຠິກ຺ຂເວ, ຠິກ຺ຂຸໂນ ໂຄຈໂຣ ສໂກ ເປຕ຺ຕິໂກ ວິສໂຍ? ຍທິທໍ ຈຕ຺ຕາໂຣ ສຕິປຏ຺ຐານາ'ຕິ. ຠາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ເຖເຣນ ສາຣິປຸເຕ຺ຕນ ຘມ຺ມເສນາປຕິນາປິ –

“‘ᨿᨳᩣ ᩈᩩᨴᨶ᩠ᨲᩮᩣ ᨾᩣᨲᨦ᩠ᨣᩮᩣ, ᩈᨠᩴ ᩈᩮᩣᨱ᩠ᨯ ᨶ ᨾᨴ᩠ᨴᨲᩥ;

ᨽᨠ᩠ᨡᩣᨽᨠ᩠ᨡᩴ ᩅᩥᨩᩣᨶᩣᨲᩥ, ᩋᨲ᩠ᨲᨶᩮᩣ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩥᨠᨷ᩠ᨸᨶᩴ᪨

“‘ᨲᨳᩮᩅ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ, ᩋᨷ᩠ᨸᨾᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᩅᩤ ᨷᨶ;

ᨩᩥᨶᩅᨧᨶᩴ ᨶ ᨾᨴ᩠ᨴᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩅᩁᩩᨲ᩠ᨲᨾ’”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨠᩩᨠ᩠ᨠᩩᨭᨦ᩠ᨣᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ᪨

᪂᪨ ᨠᩃᨶ᩠ᨴᨠᨦ᩠ᨣᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪂᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ‘ᨠᩃᨶ᩠ᨴᨠᩔ ᩑᨠᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨴᩮᩈᩥ, ᨠᨲᨾᩴ ᨲᩴ ᩑᨠᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩃᨶ᩠ᨴᨠᩮᩣ ᨷᨭᩥᩈᨲ᩠ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᩏᨷᨣᨲᩮ ᨶᨦ᩠ᨣᩩᨭ᩠ᨮᩴ ᨷᨷ᩠ᨹᩮᩣᨭᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᨶᨦ᩠ᨣᩩᨭ᩠ᨮᩃᨣᩩᩊᩮᨶ ᨷᨭᩥᩈᨲ᩠ᨲᩩᩴ ᨷᨭᩥᨻᩣᩉᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨠᩥᩃᩮᩈᩈᨲ᩠ᨲᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᩏᨷᨣᨲᩮ ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩃᨣᩩᩊᩴ ᨷᨷ᩠ᨹᩮᩣᨭᩮᨲ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᨶ᩠ᨲᩴ ᨠᨲ᩠ᩅᩣ ᨲᩮᨶᩮᩅ ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩃᨣᩩᩊᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᩤ ᨷᨭᩥᨻᩣᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩤ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨠᩃᨶ᩠ᨴᨠᩔ ᩑᨠᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨳᩮᩁᩮᨶ ᨧᩪᩊᨷᨶ᩠ᨳᨠᩮᨶ –

‘ᨿᨴᩤ ᨠᩥᩃᩮᩈᩤ ᩒᨷᨲᨶ᩠ᨲᩥ, ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨣᩩᨱᨵᩴᩈᨶᩤ;

ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩃᨣᩩᩊᩮᨶ, ᩉᨶ᩠ᨲᨻ᩠ᨻᩤ ᨲᩮ ᨷᩩᨶᨷ᩠ᨷᩩᨶ’”ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

ᨠᩃᨶ᩠ᨴᨠᨦ᩠ᨣᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ᪨

᪃᪨ ᨴᩦᨷᩥᨶᩥᨿᨦ᩠ᨣᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪃᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ‘ᨴᩦᨷᩥᨶᩥᨿᩤ ᩑᨠᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨴᩮᩈᩥ, ᨠᨲᨾᩴ ᨲᩴ ᩑᨠᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨴᩦᨷᩥᨶᩦ ᩈᨠᩥᩴ ᨿᩮᩅ ᨣᨻ᩠ᨽᩴ ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᨶ ᨷᩩᨶᨷ᩠ᨷᩩᨶᩴ ᨷᩩᩁᩥᩈᩴ ᩏᨷᩮᨲᩥ? ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᩋᩣᨿᨲᩥᩴ ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨵᩥᩴ ᩏᨷ᩠ᨸᨲ᩠ᨲᩥᩴ ᨣᨻ᩠ᨽᩈᩮᨿ᩠ᨿᩴ ᨧᩩᨲᩥᩴ ᨽᩮᨴᩴ ᨡᨿᩴ ᩅᩥᨶᩣᩈᩴ ᩈᩴᩈᩣᩁᨽᨿᩴ ᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩴ ᩅᩥᩈᨾᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᩦᩊᩥᨲᩴ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ‘ᨷᩩᨶᨻ᩠ᨽᩅᩮ ᨶᨷ᩠ᨷᨭᩥᩈᨶ᩠ᨴᩉᩥᩔᩣᨾᩦ’ᨲᩥ ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮᩣ ᨠᩁᨱᩦᨿᩮᩣ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨴᩦᨷᩥᨶᩥᨿᩤ ᩑᨠᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩤ ᨴᩮᩅᩣᨲᩥᨴᩮᩅᩮᨶ ᩈᩩᨲ᩠ᨲᨶᩥᨷᩣᨲᩮ ᨵᨶᩥᨿᨣᩮᩣᨷᩣᩃᨠᩈᩩᨲ᩠ᨲᩮ –

“‘ឧសភោរិវ ឆេត្វ ពន្ធនានិ, នាគោ បូតិលតំវ ទាលយិត្វា;

នាហំ បុនុបេស្សំ គព្ភសេយ្យំ, អថ ចេ បត្ថយសី បវស្ស ទេវា’”តិ។

ទីបិនិយង្គបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

៥។ ទីបិកង្គបញ្ហោ

៥។ “ភន្តេ នាគសេន, ‘ទីបិកស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “យថា, មហារាជ, ទីបិកោ អរញ្ញេ តិណគហនំ វា វនគហនំ វា បព្ពតគហនំ វា និស្សាយ និលីយិត្វា មិគេ គណ្ហាតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន វិវេកំ សេវិតព្ពំ អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្ពតំ កន្ទរំ គិរិគុហំ សុសានំ វនបត្ថំ អព្ភោកាសំ បលាលបុញ្ជំ អប្បសទ្ទំ អប្បនិគ្ឃោសំ វិជនវាតំ មនុស្សរាហសេយ្យកំ បដិសល្លានសារុប្បំ; វិវេកំ សេវមានោ ហិ, មហារាជ, យោគី យោគាវចរោ នចិរស្សេវ ឆឡភិញ្ញាសុ វសីភាវំ បាបុណាតិ។ ឥទំ, មហារាជ, ទីបិកស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេហិ ធម្មសង្គាហកេហិ –

“‘យថាបិ ទីបិកោ នាម, និលីយិត្វា គណ្ហតេ [គណ្ហតិ (សី។ បី។)] មិគេ;

តថេវាយំ ពុទ្ធបុត្តោ, យុត្តយោគោ វិបស្សកោ;

អរញ្ញំ បវិសិត្វាន, គណ្ហាតិ ផលមុត្តម’ន្តិ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ទីបិកោ យំ កិញ្ចិ បសុំ វធិត្វា វាមេន បស្សេន បតិតំ ន ភក្ខេតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន វេឡុទានេន វា បត្តទានេន វា បុប្ផទានេន វា ផលទានេន វា សិនានទានេន វា មត្តិកាទានេន វា ចុណ្ណទានេន វា ទន្តកដ្ឋទានេន វា មុខោទកទានេន វា ចាតុកម្យតាយ វា មុគ្គសូប្យតាយ [មុគ្គសុប្យតាយ (សី។ បី។)] វា បារិភដ [បារិភដ្ដតាយ (សី។ បី។)] យតាយ វា ជង្ឃបេសនិកេន វា វេជ្ជកម្មេន វា ទូតកម្មេន វា បហិណគមនេន វា បិណ្ឌបដិបិណ្ឌេន វា ទានានុប្បទានេន វា វត្ថុវិជ្ជាយ វា នក្ខត្តវិជ្ជាយ វា អង្គវិជ្ជាយ [តក្កវិជ្ជាយ (ក។)] វា អញ្ញតរញ្ញតរេន វា ពុទ្ធប្បដិកុដ្ឋេន មិច្ឆាជីវេន និប្ផាទិតំ ភោជនំ ន ភុញ្ជិតព្ពំ [បរិភុញ្ជិតព្ពំ (សី។ បី។)] វាមេន បស្សេន បតិតំ បសុំ វិយ ទីបិកោ។ ឥទំ, មហារាជ, ទីបិកស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន សារិបុត្តេន ធម្មសេនាបតិនា –

‘‘ចនីចិន្តាត្តិចិបស្សនា, ក្កប្បត្តិ យឆ្ញបិឃសំ;

សេច ក្ខុត្តា ភេចឃ្យាហំ, សាឌីេចា ករហិេតា យយ៉

‘‘ឃជិបិ េយ អត្តក្ខណ៌, តិក្កុយិត្វា ឰហិ ចេរ;

េតច កិេត្ថឃ្យយាឌីចំ, ចឌយាេតាបិ ឌីចិត’’ន្តិ៉

ឌីបិកង្គបញ្ហោ បញ្ចមោ៉

៦៉ ក្ពុក្កុដង្គបញ្ហោ

៦៉ “ភន្តេ នាគសេន, ‘កុក្កុដស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “យថា, មហារាជ, កុក្កុដោ ក្ខកាលវេទា ក្ខកាលេយេវ ចាសំ កប្បេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សព្ពបិលក្ខតបុក្កលិតំ ហិតាភិរមិតា មេត្តាសហគតេន ចេតសា ចិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ជេន សព្ពាចន្តំ លោកំ ផរិត្វា ចិហរិតព្ពំ៉ ឥទំ, មហារាជ, កុក្កុដស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ៉

“បុន ចបរំ, មហារាជ, កុក្កុដោ ក្ខុកាលេ ក្ខបរិលចេន្តោ សីសំ ក្ខក្កុបិត្វា ឃដិ គោធិ បស្សតិ, តេន្ទួច តិមុជ្ជតិ កាឡហមោកាហតិ ‘មា មំ គោ បុន បស្សេយ្យ’ន្តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន កិលេសេសុ ឌុបតន្តេសុ អារមួណាសេវ តិមុជ្ជិតព្ពំ កាឡហមោកាហិតព្ពំ ‘មា មំ កិលេសា បុន បស្សេយ្យ’ន្តិ៉ ឥទំ, មហារាជ, កុក្កុដស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ៉

“បុន ចបរំ, មហារាជ, កុក្កុដោ ក្ខកាលេតា តិក្កុយិត្វា កាយំ ឌុតាបេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន តិសជ្ជដ្ឋានសយនចង្កមតោ មានសំ និហរិត្វា សមុប្បជ្ជាតេ មានសំ ឌុតាបេតព្ពំ៉ ឥទំ, មហារាជ, កុក្កុដស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ៉

“បុន ចបរំ, មហារាជ, កុក្កុដោ បជចិ ពលិត្វា ចិចិេត្ត ចាសំ កប្បេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន លិករសក្ការសិលោកំ បជហិត្វា សុញ្ញំ ចិចិត្តំ កានតំ ចនបត្តំ បន្តំ គន្ថំ កិរិក្ខំ អប្បសទ្ទំ អប្បតិគ្ឃោសំ បចិចិត្តមោកាហិត្វា ចិចិេត្ត ឆេច ចាសំ ក្ខបគន្តព្ពំ៉ ឥទំ, មហារាជ, កុក្កុដស្ស ចតុត្ថំ អង្គំ គហេតព្ពំ៉ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន ក្ខបសេនេន ចង្គន្តបុត្តេន –

“‘ចិចិត្ត អប្បតិក្លេាន, ចាត្ឋអមិកតិរេមចិត;

រេមចេ រេមតាមត់ កិក្លុ, បជិមល្លាភការណា’តិ។

“បុត ចបរ, មហារាជ, កុម្ភីលា ចារិកំ ចរមារោ ឃជិ ពញ្ញិ បស្សតិ ចា, មង្គ សុណាតិ ចា, រោលាក្តិបញ្ញាយាតិ អង្គាតិ មរោ ពបិលេ តិជហិត្វា អប្បោស្សុក្កោ តុណ្ហីភូតោ តិដ្ឋតិ កាឃមតុរក្ខន្តោ, ឯចមេច ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាចចរេត មព្ពត្ថ រូបមទ្ទគន្ធរសផោដ្ឋព្ពធម្មេសុ អាបាតគ្គេសុ លេសុ ក្តារេសុ សំចរោពចារិ អត្តល្សុរេដត្វា មាតមំ មរោមាជហិត្វា សំចរិ ពត្វា មតោត មម្បជានោត ចិហាតព្ពំ មមណធម្មំ អនុរក្ខមានេត។ ឆដ្ឋំ, មហារាជ, កុម្ភីលស្ស បញ្ចមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគចតា ទេចាតិទេចេត សំយុត្តនិកាយចររ កុម្ភូបមសុត្តន្តេ –

“‘កុម្ភោច អង្គាតិ មរោ ពបិលេ, មរោមាជហំ កិក្លុ មនោចិតក្កេ;

អនិស្សិតោ អញ្ញមហេឋយានោ, បរិនិព្ពុតោនូបចទេយ្យ ពញ្ចិ’”តិ។

កុម្ភីលង្គបញ្ហោ ឆដ្ឋោ។

៧. ចំមង្គបញ្ហោ

៧. “ភន្តេ នាគសេន, ‘ចំមស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព’ន្តិ យំ ចទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព”ន្តិ? “យថា, មហារាជ, ចំរោ យត្ថ ចារេតា, តត្ថ អនុលិមេតិ, តាឋ្ឋាត្ថមនុឆាចតិ, ឯចមេច ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាចចរេត យំ ត្តរេក្ខ ភគចតា ភាសិតំ តចង្គំ មត្ថុ មារមត់, តំ អនុលិមយិត្វា ពប្បិរេម អតចន្ទេ ឋត្វា មមណធម្មំ រេមច បរិរេមសិតព្ពំ។ ឆដ្ឋំ, មហារាជ, ចំមស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ មហារាជ ថេររេត រាហុលេត –

“‘តចង្គំ ត្តរេក្ខចនំ, អនុលិមេចត្វាត មព្ពទា;

ពប្បិរេម អតចន្ទស្មិំ, ឋត្វាបិយំ មយុត្តន្តិ’”ន្តិ។

ចំមង្គបញ្ហោ មត្តមោ។

ប៉ៈ ធាបក្កបញ្ហោ

ប៉ៈ “ករេត្ត តាគរេសត, ‘ធាបឃ្យ ទុគ៌ អក្ខ៝ គរេហតត្ថា’ត្តិ ឃំ ចរេគសិ, ពតយំ តំ ទុគ៌ អក្ខ៝ គរេហតត្ថា”ត្តិ? “ឃឆា, យហាទាឌ, ធារេបិ ឃុតន្ហ៝រេតា តយិរេតា [យិរេតា (ឃី៍ បី៍ ព៍)] ឃាចក្កយ្ហល៉ សយករេយច អត្ថតយតិ តប្យជិត្តិយ្អុតិ, ទុចរេយច រេហ, យហាទាឌ, រេឃាគិតា រេឃាកាចធរេទត រេឆទតចយន្ត្រិយសយរេពឃុ អត្ថតយិតត្ថា តប្យជិឋទិតត្ថា៍ ឮគ៌, យហាទាឌ, ធាបឃ្យ ទុគ៌ អក្ខ៝ គរេហតត្ថា៍ ការឃិតរេយ្យតំ, យហាទាឌ, កកចតា រេគចាតិរេគរេចត ចិត្តុទ [ប្លុក្ខក] ឌាតរេព –

“‘ធារេបិច្ឆត្តុគរេទា ឆឹរេទា, ចំរេឃា ចាបិ បពយ្យរេឃ [ធារេបិ ចា ត្តុត រេយ ឆឹរេទា, ចំរេឃាច អត្តុរេលិយឃំ (ឃី៍ បី៍ ព៍)];

បជិរេលិយំ ត ចរេត្តឃ្យ, ឃ ទាឌចឃតិ៍ ចរេឃ’”តិ៍

ធាបក្កបញ្ហោ អដ្ឋរេយា៍

ង៍ ចាឃឃក្កបញ្ហោ

ង៍ “ករេត្ត តាគរេសត, ‘ចាឃឃឃ្យ ឆ្ច អក្កាតិ គរេហតត្ថាតិ’តិ ឃំ ចរេគសិ, ពតយាតិ តាតិ ឆ្ច អក្កាតិ គរេហតត្ថាតិ”តិ? “ឃឆា, យហាទាឌ, ចាឃរេឃា អាឃក្កិតបទិឃក្កិរេតា ឃត្តប្យឃរេត្តា ធទតិ, ទុចរេយច រេហ, យហាទាឌ, រេឃាគិតា រេឃាកាចធរេទត អាឃក្កិតបទិឃក្កិរេតត ឃត្តបឃរេត្តត ក្ខបដ្ឋិតាឃ ឃតិឃា ឃំចុរេតហិ ឮគ្រ្កិរេឃហិ ធទិតត្ថា៍ ឮគ៌, យហាទាឌ, ចាឃឃឃ្យ បឆយំ អក្ខ៝ គរេហតត្ថា៍

“ប្តុត ធបទ៌, យហាទាឌ, ចាឃរេឃា ឃំ គិត្តិ៍ រេកាឌតំ ជិត្វា ឆាតាតឹហិ ឃំចិកឌិត្វា ក្តុឌ្ឍាតិ, ទុចរេយច រេហ, យហាទាឌ, រេឃាគិតា រេឃាកាចធរេទត រេឃ រេត លិកា ឆយ៉ុកា ឆយុលន្ធា អត្តយរេឃា បត្តបទិឃាបត្តយត្តយ្យិ, តឆាន្ទុរេបហិ លិរេកហិ បជិចិកត្តរេកាគិតា កចិតត្ថា ឃិលចរេត្តហិ ឃព្រហ្មុធាទឹហិ៍ ឮគ៌, យហាទាឌ, ចាឃឃឃ្យ ត្តុតិឃំ អក្ខ៝ គរេហតត្ថា៍ ការឃិតរេយ្យតំ, យហាទាឌ, រេឆទេត ឃាទិប្តុរេត្តត ឆយុរេឃតាបតិតា –

“‘ឃរេធ រេយ ក្ខបតារេយត្តិ, ឃឆាលន្ធិ តបឃ្យិរេតា;

ឃរេត្ថា ឃំចិកឌិត្វាត, តរេតា ក្តុឌ្ឍាយិ រេកាឌត’”ត្តិ៍

ចាឃឃក្កបញ្ហោ តចរេយា៍

១០។ មក្កដង្គបញ្ហោ

១០។ “ភន្តេ នាគសេន, ‘មក្កដស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “យថា, មហារាជ, មក្កដោ វាសមុបគច្ឆន្តោ តថារូបេ ឱកាសេ មហតិមហារុក្ខេ បវិវិត្តេ សព្ពដ្ឋកសាខេ [សព្ពត្ថកសាខេ (ស្យា។), សព្ពដ្ឋសាខេ (ក។)] ភីរុត្តាណេ វាសមុបគច្ឆតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ , យោគិនា យោគាវចរេន លជ្ជឹ បេសលំ សីលវន្តំ កល្យាណធម្មំ ពហុស្សុតំ ធម្មធរំ វិនយធរំ បិយំ គរុភាវនីយំ វត្តារំ វចនក្ខមំ ឱវាទកំ វិញ្ញាបកំ សន្ទស្សកំ សមាទបកំ សមុត្តេជកំ សម្បហំសកំ ឯវរូបំ កល្យាណមិត្តំ អាចរិយំ និស្សាយ វិហរិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, មក្កដស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, មក្កដោ រុក្ខេ ឯវ ចរតិ តិដ្ឋតិ និសីទតិ, យទិ និទ្ទំ ឱក្កមតិ, តត្ថេវ រត្តឹ វាសមនុភវតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន បវនាភិមុខេន ភវិតព្ពំ, បវនេ ឯវ ឋានចង្កមនិសជ្ជាសយនំ និទ្ទំ ឱក្កមិតព្ពំ, តត្ថេវ សតិបដ្ឋានមនុភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, មក្កដស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន សារិបុត្តេន ធម្មសេនាបតិនា –

“‘ចង្កមន្តោបិ តិដ្ឋន្តោ, និសជ្ជាសយនេន វា;

បវនេ សោភតេ ភិក្ខុ, បវនន្តញ្ច វណ្ណិត’”ន្តិ។

មក្កដង្គបញ្ហោ ទសមោ។

គទ្រភវគ្គោ បឋមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

គទ្រភោ ចេវ [ឈោរស្សោ ច (សី។ ស្យា។ បី។)] កុក្កុដោ, កលន្ទោ ទីបិនិ ទីបិកោ;

កុម្មោ វំសោ ច ចាបោ ច, វាយសោ អថ មក្កដោតិ។

១។ សមុទ្ទវគ្គោ

១. លាពុលតាបញ្ហោ

១. “ភន្តេ នាគសេន, ‘លាពុលតាយ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព’ន្តិ យំ វទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព”ន្តិ? “យថា, មហារាជ, លាពុលតា តិណេ វា កដ្ឋេ វា លតាយ វា សោណ្ឌិកាហិ អាលម្ពិត្វា តស្សុបរិ វឌ្ឍតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អរហត្តេ អភិវឌ្ឍិតុកាមេន មនសា អារម្មណំ អាលម្ពិត្វា អរហត្តេ អភិវឌ្ឍិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, លាពុលតាយ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន សារិបុត្តេន ធម្មសេនាបតិនា –

“‘យថា លាពុលតា នាម, តិណេ កដ្ឋេ លតាយ វា;

អាលម្ពិត្វា សោណ្ឌិកាហិ, តតោ វឌ្ឍតិ ឧប្បរិ។

“‘តថេវ ពុទ្ធបុត្តេន, អរហត្តផលកាមិនា;

អារម្មណំ អាលម្ពិត្វា, វឌ្ឍិតព្ពំ អសេក្ខផលេ’”តិ។

លាពុលតាបញ្ហោ បឋមោ។

២. បទុមង្គបញ្ហោ

២. “ភន្តេ នាគសេន, ‘បទុមស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ ? “យថា, មហារាជ, បទុមំ ឧទកេ ជាតំ ឧទកេ សំវឌ្ឍំ អនុបលិត្តំ ឧទកេន, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន កុលេ គណេ លាភេ យសេ សក្ការេ សម្មាននាយ បរិភោគបច្ចយេសុ ច សព្ពត្ថ អនុបលិត្តេន ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, បទុមស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, បទុមំ ឧទកា អច្ចុគ្គម្ម ឋាតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សព្ពលោកំ អភិភវិត្វា អច្ចុគ្គម្ម លោកុត្តរធម្មេ ឋាតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, បទុមស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, បទុមំ អប្បមត្តកេនបិ អនិលេន ឯរិតំ ចលតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អប្បមត្តកេសុបិ កិលេសេសុ សំយមោ ករណីយោ, ភយទស្សាវិនា វិហរិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, បទុមស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨷᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨴᩮᩅᩣᨲᩥᨴᩮᩅᩮᨶ ‘ᩋᨱᩩᨾᨲ᩠ᨲᩮᩈᩩ ᩅᨩ᩠ᨩᩮᩈᩩ ᨽᨿᨴᩔᩣᩅᩦ ᩈᨾᩣᨴᩣᨿ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᨲᩥ ᩈᩥᨠ᩠ᨡᩣᨷᨴᩮᩈᩪ’ᨲᩥ᪨

ᨷᨴᩩᨾᨦ᩠ᨣᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨴᩩᨲᩥᨿᩮᩣ᪨

᪓᪨ ᨻᩦᨩᨦ᩠ᨣᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪓᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ‘ᨻᩦᨩᩔ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦ’ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨴᩮᩈᩥ, ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᨴ᩠ᩅᩮ ᩋᨦ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦ”ᨲᩥ? “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩦᨩᩴ ᩋᨷ᩠ᨷᨠᨾ᩠ᨷᩥ ᩈᨾᩣᨶᩴ ᨽᨴ᩠ᨴᨠᩮ ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩮ ᩅᩩᨲ᩠ᨲᩮ ᨴᩮᩅᩮ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨷᩅᩮᨧ᩠ᨨᨶ᩠ᨲᩮ ᩈᩩᨻᩉᩪᨶᩥ ᨹᩃᩣᨶᩥ ᩋᨶᩩᨴᩔᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨿᨳᩣ ᨷᨭᩥᨷᩣᨴᩥᨲᩴ ᩈᩦᩃᩴ ᨠᩮᩅᩃᩴ ᩈᩣᨾᨬ᩠ᨬᨹᩃᨾᨶᩩᨴᩔᨲᩥ᪨ ᩑᩅᩴ ᩈᨾ᩠ᨾᩣ ᨷᨭᩥᨷᨩ᩠ᨩᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩦᨩᩔ ᨷᨮᨾᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

“ᨷᩩᨶ ᨧᨷᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩦᨩᩴ ᩈᩩᨷᩁᩥᩈᩮᩣᨵᩥᨲᩮ ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩮ ᩁᩮᩣᨷᩥᨲᩴ ᨡᩥᨷ᩠ᨷᨾᩮᩅ ᩈᩴᩅᩥᩁᩪᩉᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨾᩣᨶᩈᩴ ᩈᩩᨷᩁᩥᨣ᩠ᨣᩉᩥᨲᩴ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩣᨣᩣᩁᩮ ᨷᩁᩥᩈᩮᩣᨵᩥᨲᩴ ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᨡᩮᨲ᩠ᨲᩅᩁᩮ ᨡᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨡᩥᨷ᩠ᨷᨾᩮᩅ ᩅᩥᩁᩪᩉᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩦᨩᩔ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨷᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨳᩮᩁᩮᨶ ᩋᨶᩩᩁᩩᨴ᩠ᨵᩮᨶ –

“‘ᨿᨳᩣᨷᩥ ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩮ [ᨿᨳᩣ ᨡᩮᨲ᩠ᨲᩮ (ᩈᩦ᪨)] ᨷᩁᩥᩈᩩᨴ᩠ᨵᩮ, ᨻᩦᨩᩮ ᨧᩔ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩥᨲᩮ;

ᩅᩥᨷᩩᩃᩴ ᨲᩔ ᨹᩃᩴ ᩉᩮᩣᨲᩥ, ᩋᨷᩥ ᨲᩮᩣᩈᩮᨲᩥ ᨠᩔᨠᩴ᪨

“‘ᨲᨳᩮᩅ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩮᩣ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ, ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩣᨣᩣᩁᩮ ᩅᩥᩈᩮᩣᨵᩥᨲᩴ;

ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᨡᩮᨲ᩠ᨲᨾ᩠ᩉᩥ,ᨡᩥᨷ᩠ᨷᨾᩮᩅ ᩅᩥᩁᩪᩉᨲᩦ’”ᨲᩥ᪨

ᨻᩦᨩᨦ᩠ᨣᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨲᨲᩥᨿᩮᩣ᪨

᪔᪨ ᩈᩣᩃᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩥᨠᨦ᩠ᨣᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪔᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ‘ᩈᩣᩃᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩥᨠᩣᨿ ᩑᨠᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻ’ᨶ᩠ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨴᩮᩈᩥ, ᨠᨲᨾᩴ ᨲᩴ ᩑᨠᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻ”ᨶ᩠ᨲᩥ? “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᩣᩃᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᩥᨠᩣ ᨶᩣᨾ ᩋᨶ᩠ᨲᩮᩣᨷᨳᩅᩥᨿᩴ ᨿᩮᩅ ᩋᨽᩥᩅᨯ᩠ᨰᨲᩥ ᩉᨲ᩠ᨳᩈᨲᨾ᩠ᨷᩥ ᨽᩥᨿ᩠ᨿᩮᩣᨷᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ

ចត្តារិ សាមញ្ញផលានិ ចតស្សោ បដិសម្ភិទា ឆឡភិញ្ញាយោ កេវលញ្ច សមណធម្មំ សុញ្ញាគារេ យេវ បរិបូរយិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, សាលកល្យាណិកាយ ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្វំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន រាហុលេន –

“‘សាលកល្យាណិកា នាម, បាទបោ ធរណីរុហោ;

អន្តោបថវិយំ យេវ, សតហត្ថោបិ វឌ្ឍតិ។

“‘យថា កាលម្ហិ សម្បត្តេ, បរិបាកេន សោ ទុមោ;

ឧគ្គន្ត្វាន ឯកាហំ, សតហត្ថោបិ វឌ្ឍតិ។

“‘ឯវមេវាហំ មហាវីរ, សាលកល្យាណិកា វិយ;

អព្ភន្តរេ សុញ្ញាគារេ, ធម្មតោ អភិវឌ្ឍយិ’’’ន្តិ។

សាលកល្យាណិកង្គបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

៥. នាវង្គបញ្ហោ

៥. “ភន្តេ នាគសេន, ‘នាវាយ តីណិ អង្គានិ គហេតព្វានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ តីណិ អង្គានិ គហេតព្វានី”តិ? “យថា, មហារាជ, នាវា ពហុវិធទារុសង្ឃាដសមវាយេន ពហុម្បិ ជនំ តារយតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អាចារសីលគុណវត្តប្បដិបត្តិពហុវិធធម្មសង្ឃាដសមវាយេន សទេវកោ លោកោ តារយិតព្វោ។ ឥទំ, មហារាជ, នាវាយ បឋមំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, នាវា ពហុវិធឩមិត្ថនិតវេគវិសមាវដ្ដវេគំ សហតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ពហុវិធកិលេសឩមិវេគំ លាភសក្ការយសសិលោកបូជនវន្ទនា បរកុលេសុ និន្ទាបសំសាសុខទុក្ខសម្មានវិមាននពហុវិធទោសឩមិវេគំ សហិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, នាវាយ ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, នាវា អបរិមិតមនន្តមបារមក្ខោភិតគម្ភីរេ មហតិមហាឃោសេ តិមិតិមិង្គលមករមច្ឆគណាកុលេ

មហតិមហាសមុទ្ទេ ចរតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន តិបរិវដ្ដ ទ្វាទសាការ ចតុសច្ចាភិសមយប្បដិវេធេ មានសំ សញ្ចារយិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, នាវាយ តតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន សំយុត្តនិកាយវរេ សច្ចសំយុត្តេ –

‘‘‘ចិន្តេន្តា ច ខោ តុម្ហេ, ភិក្ខវេ, ‘ឥទំ ទុក្ខ’ន្តិ ចិន្តេយ្យាថ, ‘អយំ ទុក្ខសមុទយោ’តិ ចិន្តេយ្យាថ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធោ’តិ ចិន្តេយ្យាថ, ‘អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា’តិ ចិន្តេយ្យាថា’’’តិ។

នាវង្គបញ្ហោ បញ្ចមោ។

៦. នាវាលគ្គនកង្គបញ្ហោ

៦. ‘‘ភន្តេ នាគសេន, ‘នាវាលគ្គនកស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី’’តិ? ‘‘យថា, មហារាជ, នាវាលគ្គនកំ ពហូមិជាលាកុលវិចលិតសលិលតលេ មហតិមហាសមុទ្ទេ នាវំ លគ្គេតិ ឋបេតិ, ន ទេតិ ទិសាវិទិសំ ហរិតុំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន រាគទោសមោហុម្មិជាលេ មហតិមហាវិតក្កសម្បហារេ ចិត្តំ លគ្គេតព្ពំ, ន ទាតព្ពំ ទិសាវិទិសំ ហរិតុំ។ ឥទំ, មហារាជ, នាវាលគ្គនកស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

‘‘បុន ចបរំ, មហារាជ, នាវាលគ្គនកំ ន ប្លវតិ [ន បិលវតិ (សី. បី.)] វិសីទតិ, ហត្ថសតេបិ ឧទកេ នាវំ លគ្គេតិ ឋានមុបនេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន លាភយសសក្ការមាននវន្ទនបូជនអបចិតីសុ លាភគ្គយសគ្គេបិ ន ប្លវិតព្ពំ, សរីរយាបនមត្តកេ យេវ ចិត្តំ ឋបេតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, នាវាលគ្គនកស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន សារិបុត្តេន ធម្មសេនាបតិនា –

‘‘‘យថា សមុទ្ទេ លគ្គនកំ, ន ប្លវតិ វិសីទតិ;

តថេវ លាភសក្ការេ, មា ប្លវថ វិសីទថា’’’តិ។

នាវាលគ្គនកង្គបញ្ហោ ឆដ្ឋោ។

៧. កូបង្គបញ្ហោ

៧. “ភន្តេ នាគសេន, ‘កូបស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព’ន្តិ យំ វទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព”ន្តិ? “យថា, មហារាជ, កូបោ រជ្ជុ វរត្តញ្ច លង្ការញ្ច ធារេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សតិសម្បជញ្ញសមន្នាគតេន ភវិតព្ពំ, អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេ អាលោកិតេ វិលោកិតេ សមិញ្ជិតេ បសារិតេ សង្ឃាដិបត្តចីវរធារណេ អសិតេ បីតេ ខាយិតេ សាយិតេ ឧច្ចារបស្សាវកម្មេ គតេ ឋិតេ និសិន្នេ សុត្តេ ជាគរិតេ ភាសិតេ តុណ្ហីភាវេ សម្បជានការិនា ភវិតព្ពំ. ឥទំ, មហារាជ, កូបស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ. ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន ‘សតោ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ វិហរេយ្យ សម្បជានោ, អយំ វោ អម្ហាកំ អនុសាសនី’”តិ.

កូបង្គបញ្ហោ សត្តមោ.

៨. និយាមកង្គបញ្ហោ

៨. “ភន្តេ នាគសេន, ‘និយាមកស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “យថា, មហារាជ, និយាមកោ រត្តិន្ទិវំ សតតំ សមិតំ អប្បមត្តោ យត្តប្បយត្តោ នាវំ សារេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ចិត្តំ និយាមយមានេន រត្តិន្ទិវំ សតតំ សមិតំ អប្បមត្តេន យត្តប្បយត្តេន យោនិសោ មនសិការេន ចិត្តំ និយាមេតព្ពំ. ឥទំ, មហារាជ, និយាមកស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ. ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន ធម្មបទេ –

“‘អប្បមាទរតា ហោថ, សចិត្តមនុរក្ខថ;

ទុគ្គា ឧទ្ធរថត្តានំ, បង្កេ សន្នោវ [សត្តោវ (សី. បី.)] កុញ្ជរោ’តិ.

“បុន ចបរំ, មហារាជ, និយាមកស្ស យំ កិញ្ចិ មហាសមុទ្ទេ កល្យាណំ វា បាបកំ វា, សព្ពំ តំ វិទិតំ ហោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន កុសលាកុសលំ សាវជ្ជានវជ្ជំ ហីនប្បណីតំ កណ្ហសុក្កសប្បដិភាគំ វិជានិតព្ពំ. ឥទំ, មហារាជ, និយាមកស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

“បុន ចបរំ, មហារាជ, និយាមកោ យន្តេ មុទ្ទិកំ ទេតិ ‘មា កោចិ យន្តំ អាមសិត្ថា’តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ចិត្តេ សំវរមុទ្ទិកា ទាតព្ពា ‘មា កិញ្ចិ បាបកំ អកុសលវិតក្កំ វិតក្កេសី’តិ, ឥទំ, មហារាជ, និយាមកស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ. ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន សំយុត្តនិកាយវរេ ‘មា, ភិក្ខវេ, បាបកេ អកុសលេ វិតក្កេ វិតក្កេយ្យាថ, សេយ្យថីទំ, កាមវិតក្កំ ព្យាបាទវិតក្កំ វិហិំសាវិតក្ក’”ន្តិ.

និយាមកង្គបញ្ហោ អដ្ឋមោ.

៩. កម្មការង្គបញ្ហោ

៩. "ភន្តេ នាគសេន, 'កម្មការស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពន្'តិ យំ វទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពន្"តិ? "យថា, មហារាជ, កម្មការោ ឯវំ ចិន្តយតិ 'ភតកោ អហំ ឥមាយ នាវាយ កម្មំ ករោមិ, ឥមាយាហំ នាវាយ វាហសា ភត្តវេតនំ លភាមិ, ន មេ បមាទោ ករណីយោ, អប្បមាទេន មេ អយំ នាវា វាហេតព្ពា'តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ឯវំ ចិន្តយិតព្ពំ 'ឥមំ ខោ អហំ ចាតុមហាភូតិកំ កាយំ សម្មសន្តោ សតតំ សមិតំ អប្បមត្តោ ឧបដ្ឋិតស្សតិ សតោ សម្បជានោ សមាហិតោ ឯកគ្គចិត្តោ ជាតិជរាព្យាធិមរណសោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសេហិ បរិមុច្ចិស្សាមីតិ អប្បមាទោ មេ ករណីយោ'តិ, ឥទំ, មហារាជ, កម្មការស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន សារិបុត្តេន ធម្មសេនាបតិនា –

"'កាយំ ឥមំ សម្មសថ, បរិជានាថ បុនប្បុនំ;

កាយេ សភាវំ ទិស្វាន, ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សថា'តិ។

កម្មការង្គបញ្ហោ នវមោ។

១០. សមុទ្ទង្គបញ្ហោ

១០. "ភន្តេ នាគសេន, 'សមុទ្ទស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី'តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី"តិ? "យថា, មហារាជ, មហាសមុទ្ទោ មតេន កុណបេន សទ្ធិំ ន សំវសតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន រាគទោសមោហមានទិដ្ឋិមក្ខបឡាសឥស្សាមច្ឆរិយមាយាសាឋេយ្យកុដិលវិសមទុច្ចរិតកិលេសមលេហិ សទ្ធិំ ន សំវសិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, សមុទ្ទស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

"បុន ចបរំ, មហារាជ, មហាសមុទ្ទោ មុត្តាមណិវេឡុរិយសង្ខសិលាបវាឡផលិកមណិវិវិធរតននិចយំ ធារេន្តោ បិទហតិ, ន ពហិ វិកិរតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន មគ្គផលឈានវិមោក្ខសមាធិសមាបត្តិវិបស្សនាភិញ្ញាវិវិធគុណរតនានិ អធិគន្ត្វា បិទហិតព្ពានិ, ន ពហិ នីហរិតព្ពានិ។ ឥទំ, មហារាជ, សមុទ្ទស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

"បុន ចបរំ, មហារាជ, មហាសមុទ្ទោ មហន្តេហិ មហាភូតេហិ សទ្ធិំ សំវសតិ។ ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អប្បិច្ឆំ សន្តុដ្ឋំ ធុតវាទំ សល្លេខវុត្តិំ អាចារសម្បន្នំ លជ្ជិំ បេសលំ គរុំ ភាសនីយំ វត្តារំ វចនក្ខមំ ចោទកំ បាបគរហិំ ឱវាទកំ អនុសាសកំ

ចិណ្ណាបកំ សក្ខុស្សកំ សយាឥបកំ សយុទ្ធឌកំ សយ្យហំសកំ កល្យាណមិត្ត សព្រាហ្មចារិ តិស្សាយ ចសិតត្តិ៍ ឭតិ, យហារាជ, យហាសយុទ្ទស្ស តតិយំ អង្គំ ករោតត្តិ៍

“បុត ចបទិ, យហារាជ, យហាសយុទ្ទោ តចសលិលសយុណ្ណាហិ កក្កាឃយុតាអធិរចតឹសរក្សយហឹអាឌីហិ តឌីសតសហស្សហិ អត្តលិក្កេ សលិលធារាហិ ច បូទិរតាបិ សកំ រចលំ តាតិចត្តតិ៍ ឲចរយច រលា, យហារាជ, រឃាកិតា រឃាកាចចរេត លិកសក្ការសិរលិកចក្ខុតយាតតបុឌតការណា ឌីចិតរហតុបិ សត្ថិច្ច សិក្លាបឥឌីតិក្ករយា ត ករឈឹរឃា៍ ឭតិ, យហារាជ, យហាសយុទ្ទស្ស ចតុត្ថំ អង្គំ ករោតត្តិ៍ ភាសិតរយ្យតំ, យហារាជ, ភកចតា រឥចាតិរឥរចត –

‘រសឃ្យចាបិ, យហារាជ [បហារាឈ (សី៍ បី៍)], យហាសយុទ្ទោ ឋិតធរយ្ញា រចលំ តាតិក្កមតិ, ឲចរយច រលា, យហារាជ, យំ យហា សាចកាតំ សិក្លាបឥំ បញ្ញត្តំ, តំ យយ សាចកា ឌីចិតរហតុបិ តាតិក្កមត្តី’តិ៍

“បុត ចបទិ, យហារាជ, យហាសយុទ្ទោ សព្ពាសចត្តីហិ កក្កាឃយុតាអធិរចតឹសរក្សយហឹហិ អត្តលិក្កេស្តកធារាហិបិ ត បរិបូរតិ៍ ឲចរយច រលា, យហារាជ, រឃាកិតា រឃាកាចចរេត ស្តុរទ្ទសបរិបុច្ឆាសចតធារណចិតិច្ឆយអភិធម្មចិតយកាឡ្ហសុត្តត្តចិក្កហបឥតិក្លេបបឥសត្តិ បឥចិភត្តិតចក្កឌិតសាសតចទិ សុណរត្តតាបិ ត តប្បិតត្តិ៍ ឭតិ, យហារាជ, យហាសយុទ្ទស្ស បញ្ចមំ អង្គំ ករោតត្តិ៍ ភាសិតរយ្យតំ, យហារាជ, ភកចតា រឥចាតិរឥរចត សុតរសាយឌាតរក –

“‘អក្កិ ឃចា តិណកដ្ឋំ ឥហរត្តា, ត តប្បតិ សាករោ ចា តឌីហិ;

ឲចយ្បិ រច [ឲចយ្បិ រច (ស្យា៍), ឲចំ ហិ រយ (ក៍) ឌា៍ ១ អឃឹតិតិបិរត] បណ្ឌិតា រាជរសដ្ឋ, សុត្វា ត តប្បត្តិ សុភាសិរតតា’”តិ៍

សយុទ្ទង្គបញ្ហោ ឥសរយា៍ សយុទ្ទចរក្កា ត្សតិរឃា៍

តស្សុទ្ទាតំ –

លិឌាលតា ច បត្សំ, ឌឹឌំ សាលកល្យាណិកា;

តាចា ច តាចាលក្កតំ, ក្សរបិ តិឃាយរកា តចា;

កយុការរា សយុទ្ទោ ច, ចរក្កា រតត បចុច្ចតីតិ៍

៦៉ បឆចឹចរក្កា

១៉ បឆចឹអក្កបញ្ហោ

១៉ “កន្តេ គាកសេត, ‘បឆចិឃា បញ្ញា អក្កាតិ កេហតត្ថាតី’តិ ឃំ ចឌេសិ, ពតយាតិ តាតិ បញ្ញា អក្កាតិ កេហតត្ថាតី”តិ? “ឃធា, យហារាឌ, បឆចី ព្ចុ្ទាតិច្ទាតិ ពប្ប្ញរាកុតកេចក្ខតក្យុរ្រយាឌីតិ អាកិរេត្តបិ បិតូរេយប្បូត្ថារុហិរសេឌេយឌេលេឡូអសិញ្ឈាលិពលសិក-យុត្តកទីសាឌីតិ អាកិរេត្តបិ តាឌិសា ឈេច, ឲចរេយច ឈេ, យហារាឌ, ឈោកិតា ឈោកាចធរេត ព្ចុ្ទាតិច្ទេ លិកាលិកេ ឃសាឃសេ តិត្តាបសំសាឃ ឃុលគ្រេក្ល សព្ទាត្ត តាឌិតា ឈេច កចិតត្ថា៉ ព្ទាឆំ, យហារាឌ, បឆចិឃា បធយំ អក្កំ កេហតត្ថា៉

“បុត ចបរំ, យហារាឌ, បឆចី យណ្ឌតចិក្ខុសតាបកតា សពកត្តបរិកាចិតា, ឲចរេយច ឈេ, យហារាឌ, ឈោកិតា ឈោកាចធរេត ចិក្ខុសតាបកេតត សពឃិលកត្តបរិកាចិតេត កចិតត្ថា៉ ព្ទាឆំ, យហារាឌ, បឆចិឃា ឝុតិឃំ អក្កំ កេហតត្ថា៉

“បុត ចបរំ, យហារាឌ, បឆចី គិរេត្តរា អលហ្លុធិត្ថា អឃុសិរា ពាហលិ ឈតា ចិត្តិណ្ហា, ឲចរេយច ឈេ, យហារាឌ, ឈោកិតា ឈោកាចធរេត គិរេត្តរយលហ្លុធិត្ថយឃុសិរពាហលឈតចិត្តិណ្ហឃិលេត កចិតត្ថា៉ ព្ទាឆំ, យហារាឌ, បឆចិឃា តតិឃំ អក្កំ កេហតត្ថា៉

“បុត ចបរំ, យហារាឌ, បឆចី កាយតិកយតកេឌតបឌរុក្លុបព្ទាតតឌីតញ្ញអាកេបាក្លុទហឹយឹកបក្លុយតុឌគរតាទិកលាំ ឆាទេត្តិបិ អកិលិឃុ ហោតិ, ឲចរេយច ឈេ, យហារាឌ, ឈោកិតា ឈោកាចធរេត ឍ្លចឌេត្តតបិ អតុឃាឃេត្តតបិ ចិញ្ញារេបេត្តតបិ ឃត្តស្សេត្តតបិ សយាឌេបេត្តតបិ សយុទេត្តឌេត្តតបិ សយ្យាហំសេត្តតបិ ឆយុធេឃតាឃុ អកិលិឃុតា កចិតត្ថា៉ ព្ទាឆំ, យហារាឌ, បឆចិឃា ចតុត្ថំ អក្កំ កេហតត្ថា៉

“បុត ចបរំ, យហារាឌ, បឆចី អតុតឃប្បដិឈចិប្បយុត្តា, ឲចរេយច ឈេ, យហារាឌ, ឈោកិតា ឈោកាចធរេត អតុតឃប្បដិឈចិប្បយុទេត្តត បឆចិសេយត ធេតសា ចិហរិតត្ថា៉ ព្ទាឆំ, យហារាឌ, បឆចិឃា បញ្ញាមំ អក្កំ កេហតត្ថា៉ កាសិតេប្យេតំ , យហារាឌ, ត្តបិសិកាឃ ធ្មេញអឃុកក្តាឃ សកសយលោ បរិកិត្តឃយាគាឃ –

“‘ឲកេញ្ហោ ឌាហំ ចាសិឃា, តន្ធេ ក្យុបិតយាគសា [ក្យុបិតយាគេសា (ក៉)];

ឲកេញ្ហោឌាហំ កេត្តត, អាលិឞេប្បឃ្យ បេយាឌិតា [បេយាឌិតោ (ក៉)]៉

‘‘‘អស្មិំ បដិឃោ នត្ថិ, រាគោ អស្មិំ ន វិជ្ជតិ;

បថវីសមចិត្តា តេ, តាទិសា សមណា មយា’’’តិ។

បថវីអង្គបញ្ហោ បឋមោ។

២។ អាបង្គបញ្ហោ

២។ ‘‘ភន្តេ នាគសេន, ‘អាបស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី’’តិ? ‘‘យថា, មហារាជ, អាបោ សុសណ្ឋិតមកម្បិតមលុឡិតសភាវបរិសុទ្ធោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន កុហនលបននេមិត្តកនិប្បេសិកតំ អបនេត្វា សុសណ្ឋិតមកម្បិតមលុឡិតសភាវបរិសុទ្ធាចារេន ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, អាបស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

‘‘បុន ចបរំ, មហារាជ, អាបោ សីតលសភាវសណ្ឋិតោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សព្ពសត្តេសុ ខន្តិមេត្តានុទ្ទយសម្បន្នេន ហិតេសិនា អនុកម្បកេន ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, អាបស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

‘‘បុន ចបរំ, មហារាជ, អាបោ អសុចិំ សុចិំ ករោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន គាមេ វា អរញ្ញេ វា ឧបជ្ឈាយេ ឧបជ្ឈាយមត្តេសុ អាចរិយេ អាចរិយមត្តេសុ សព្ពត្ថ អនធិករណេន ភវិតព្ពំ អនវសេសការិនា។ ឥទំ, មហារាជ, អាបស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

‘‘បុន ចបរំ, មហារាជ, អាបោ ពហុជនបត្ថិតោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អប្បិច្ឆសន្តុដ្ឋបវិវិត្តបដិសល្លានេន សតតំ សព្ពលោកមភិបត្ថិតេន ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, អាបស្ស ចតុត្ថំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

‘‘បុន ចបរំ, មហារាជ, អាបោ ន កស្សចិ អហិតមុបទហតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន បរភណ្ឌនកលហវិគ្គហវិវាទរិត្តជ្ឈានអរតិជននំ កាយវចីចិត្តេហិ បាបកំ ន ករណីយំ។ ឥទំ, មហារាជ, អាបស្ស បញ្ចមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា, ទេវាតិទេវេន កណ្ហជាតកេ –

‘‘‘វរញ្ចេ មេ អទោ សក្ក, សព្ពភូតានមិស្សរ;

ត យតោ ចា សទឹទំ ចា, យំ-ពតេ សក្ក ពស្សធិ;

ពភាធិ ប្ហហឡ្លោឆ, ឲតំ សក្ក ចទំ ចទទេ”’តិ៍

អាបក្កបញ្ញោ ទ្យុតិឃោ៍

ឲ៍ ទោឌក្កបញ្ញោ

ឲ៍ “ភន្តេ នាគសេន, ‘ទោឌស្ស បញ្ចា អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ ចទេសិ, ពតមានិ តានិ បញ្ចា អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “ឃធា, យហារាជ, ទោឌោ តិលកជ្ជសាខាបលិសំ ឌហតិ, ឲចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិនា ឃោគាចចេន ឃេ ទោ អព្ភន្តរា ចា ឌាហិរា ចា កិលេសា ព្ពជ្ជានិជ្ជារម្ពុលាត្ញុភចនា, សព្ពេ ទោ ខាគលក្កិនា ឌហិតព្ពា៍ ព្ពជំ, យហារាជ, ទោឌស្ស បធយំ អង្គំ គហេតព្ពំ៍

“បុត ចបរំ, យហារាជ, ទោឌោ តិត្ថឃោ អកាទ្យុលិកោ, ឲចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិនា ឃោគាចចេន សព្ពកិលេសេសុ កាទ្យុញ្ញាត្ថុឃា ត កាតព្ពា៍ ព្ពជំ, យហារាជ, ទោឌស្ស ទ្យុតិឃំ អង្គំ គហេតព្ពំ៍

“បុត ចបរំ, យហារាជ, ទោឌោ សីតំ បដិហតតិ, ឲចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិនា ឃោគាចចេន ចីរិឃសន្តាបទោជំ អភិជតេត្វា កិលេសា បដិហត្តព្ពា៍ ព្ពជំ, យហារាជ, ទោឌស្ស តតិឃំ អង្គំ គហេតព្ពំ៍

“បុត ចបរំ, យហារាជ, ទោឌោ អត្ញុតឃប្បដិឈចិប្បឃុទ្ធា ប្លញ្ញាភិជតេតិ, ឲចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិនា ឃោគាចចេន អត្ញុតឃប្បដិឈចិប្បឃុទ្ធេត ទោឌោសមេត ចេតសា ចិហរិតព្ពំ៍ ព្ពជំ, យហារាជ, ទោឌស្ស ចត្ញុត្ថំ អង្គំ គហេតព្ពំ៍

“បុត ចបរំ, យហារាជ, ទោឌោ អន្ធការំ ចិធមិត្វា [ចិធមតិ (សី៍ បី៍ ក៍)] អាលោកំ ចស្សឃតិ, ឲចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិនា ឃោគាចចេន អចិជ្ជន្ធការំ ចិធមិត្វា ខាណាលោកំ ចស្សឃិតព្ពំ៍ ព្ពជំ, យហារាជ, ទោឌស្ស បញ្ចាយំ អង្គំ គហេតព្ពំ៍ ភាសិតមេប្បតំ, យហារាជ, ភគចតា ទេចាតិទេចេត សកំ បុត្តំ រាហុលំ ឱចទេន្តេត –

‘ទោឌោសមំ [ម៍ គិ៍ ឲ៍១១៥], រាហុល, ភាចតំ ភាចេហិ, ទោឌោសមំ ហិ ទោ, រាហុល, ភាចតំ ភាចឃតោ ប្លប្បន្តា? មតាបិមតាបិ ចស្សា ចិត្តំ ត បរិឃាភាឃ ចស្សន្តី”’តិ៍

ទោឌក្កបញ្ញោ តតិឃោ៍

៣៉ ចាឃុក្កបញ្ហោ

៣៉ “ភន្តេ ឆាគសេត, ‘ចាឃុស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ ឃំ ចទេសិ, កតមានិ តានិ បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “ឃថា, យហារាជ, ចាឃុ ស្ុបុប្ចិតចតសល្លត្តទំ អភិចាឃតិ, ឯចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិតា ឃោគាចចេរេត ចិយុត្តិចរេក្ុស្ុយបុប្ចិតារេយ្ុលចតត្តទេ រេមិតព្ពំ៉ ឥទំ, យហារាជ, ចាឃុស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ៉

“បុត ចបរំ, យហារាជ, ចាឃុ ឆរឈឹរ្ុហបឹឧបកេឈ យឆឃតិ, ឯចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិតា ឃោគាចចេរេត ចតត្តរកេតត សល្លាទេ ចិចិតត្តេត កិលេសា យឆឃិតព្ពា៉ ឥទំ, យហារាជ, ចាឃុស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ៉

“បុត ចបរំ, យហារាជ, ចាឃុ អាកាសេ ចរតិ, ឯចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិតា ឃោគាចចេរេត លោក្ុត្តរឆេយ្ុស្ុ យាតសំ សញ្ចារឃិតព្ពំ៉ ឥទំ, យហារាជ, ចាឃុស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ៉

“បុត ចបរំ, យហារាជ, ចាឃុ កត្ថំ អត្ុកចតិ, ឯចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិតា ឃោគាចចេរេត អត្តតោ ឃឹលចរស្ុរភិកេត្ថា [ឃឹលស្ុរភិកេត្ថា (សី៉ បី៉)] អត្ុកចិតព្ពោ៉ ឥទំ, យហារាជ, ចាឃុស្ស ចតុត្ថំ អង្គំ គហេតព្ពំ៉

“បុត ចបរំ, យហារាជ, ចាឃុ តិរាលឃោ អតិកេតចាឃី, ឯចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិតា ឃោគាចចេរេត តិរាលឃយតិកេតយសត្ថចេត សព្ពត្ថ ចិយុត្តេត កចិតព្ពំ៉ ឥទំ, យហារាជ, ចាឃុស្ស បញ្ចមំ អង្គំ គហេតព្ពំ៉ ភាសិតម្បេតំ, យហារាជ, ភកចតា ឆេចាតិឆេចេត ស្ុត្តតិបាតេ –

“‘សត្ថចារតោ ភឃំ ឌាតំ, តិកេតា ឌាឃតេ ភេឌា;

អតិកេតយសត្ថចំ, ឯតំ ចេច យុតិឆស្សត’”ត្តិ៉

ចាឃុក្កបញ្ហោ ចតុត្ថោ៉

៥៉ បព្ពតក្កបញ្ហោ

៥៉ “ភន្តេ ឆាគសេត, ‘បព្ពតស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ ឃំ ចទេសិ, កតមានិ តានិ បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ ? “ឃថា,

ມຫາຣາຊ, ປພ຺ພເຕາ ອຈເລາ ອກມ຺ປິເຕາ [ອກມ຺ປິເຍາ (ສີ. ປີ.)] ອສມ຺ປເວຘີ, ເອວເມວ ເຂາ, ມຫາຣາຊ, ເຍາຄິນາ ເຍາຄາວຈເຣນ ສມ຺ມານເນ ວິມານເນ ສກ຺ກາເຣ ອສກ຺ກາເຣ ຄຣຸກາເຣ ອຄຣຸກາເຣ ຍເສ ອຍເສ ນິນ຺ທາຍ ປສໍສາຍ ສຸເຂ ທຸກ຺ເຂ ອິຏ຺ຐານິຏ຺ເຐສຸ ສພ຺ພຕ຺ຖ ຣູປສທ຺ທຄນ຺ຘຣສເຜາຏ຺ຐພ຺ພຘມ຺ເມສຸ ຣຊນີເຍສຸ ນ ຣຊ຺ຊິຕພ຺ພໍ, ທຸສ຺ສນີເຍສຸ ນ ທຸສ຺ສິຕພ຺ພໍ, ມຸຍ຺ຫນີເຍສຸ ນ ມຸຍ຺ຫິຕພ຺ພໍ, ນ ກມ຺ປິຕພ຺ພໍ ນ ຈລິຕພ຺ພໍ, ປພ຺ພເຕນ ວິຍ ອຈເລນ ຠວິຕພ຺ພໍ. ອິທໍ, ມຫາຣາຊ, ປພ຺ພຕສ຺ສ ປຐມໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພໍ. ຠາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ຠຄວຕາ ເທວາຕິເທເວນ –

‘‘ເສເລາ ຍຖາ ເອກຄ຺ຆເນາ [ເອກຄ຺ຄເນາ (ກ.) ຘ. ປ. ໘໑ ຘມ຺ມປເທ], ວາເຕນ ນ ສມີຣຕິ;

ເອວໍ ນິນ຺ທາປສໍສາສຸ, ນ ສມິຎ຺ຊນ຺ຕິ ປຓ຺ຑິຕາ’ຕິ.

‘‘ປຸນ ຈປຣໍ, ມຫາຣາຊ, ປພ຺ພເຕາ ຖທ຺ເຘາ ນ ເກນຈິ ສໍສເຏ຺ຐາ, ເອວເມວ ເຂາ, ມຫາຣາຊ, ເຍາຄິນາ ເຍາຄາວຈເຣນ ຖທ຺ເຘນ ອສໍສເຏ຺ຐນ ຠວິຕພ຺ພໍ, ນ ເກນຈິ ສໍສຄ຺ເຄາ ກຣຓີເຍາ. ອິທໍ, ມຫາຣາຊ, ປພ຺ພຕສ຺ສ ທຸຕິຍໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພໍ. ຠາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ຠຄວຕາ ເທວາຕິເທເວນ –

‘‘ອສໍສຏ຺ຐໍ ຄຫຏ຺ເຐຫິ, ອນາຄາເຣຫິ ຈູຠຍໍ;

ອເນາກສາຣິມປ຺ປິຉ຺ຉໍ, ຕມຫໍ ພ຺ຣູມິ ພ຺ຣາຫ຺ມຓ’ນ຺ຕິ.

‘‘ປຸນ ຈປຣໍ, ມຫາຣາຊ, ປພ຺ພເຕ ພີຊໍ ນ ວິຣູຫຕິ, ເອວເມວ ເຂາ, ມຫາຣາຊ, ເຍາຄິນາ ເຍາຄາວຈເຣນ ສກມານເສ ກິເລສາ ນ ວິຣູຫາເປຕພ຺ພາ. ອິທໍ, ມຫາຣາຊ, ປພ຺ພຕສ຺ສ ຕຕິຍໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພໍ. ຠາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ເຖເຣນ ສຸຠູຕິນາ –

‘‘ຣາຄູປສໍຫິຕໍ ຈິຕ຺ຕໍ, ຍທາ ອຸປ຺ປຊ຺ຊເຕ ມມ;

ສຍໍວ ປຈ຺ຈເວກ຺ຂາມິ [ປຈ຺ຈເວກ຺ຂິຕ຺ວາ (ສພ຺ພຕ຺ຖ)], ເອກຄ຺ເຄາ [ເອກເຕາ (ສພ຺ພຕ຺ຖ)] ຕໍ ທເມມຫໍ.

‘‘ຣຊ຺ຊເສ [ຣຊ຺ຊສິ (ສີ.), ຣຊ຺ຊາສິ (ປີ.)] ຣຊນີເຍ ຈ, ທຸສ຺ສນີເຍ ຈ ທຸສ຺ສເສ;

ມຸຍ຺ຫເສ [ມຸຍ຺ຫສິ (ສີ.)] ເມາຫນີເຍ ຈ, ນິກ຺ຂມສ຺ສຸ ວນາ ຕຸວໍ.

“‘វិសុទ្ធានំ អយំ វាសោ, និម្មលានំ តបស្សិនំ;

មា ខោ វិសុទ្ធំ ទូសេសិ, និក្ខមស្សុ វនា តុវ’ន្តិ.

“បុន ចបរំ, មហារាជ, បព្ពតោ អច្ចុគ្គតោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ញាណច្ចុគ្គតេន ភវិតព្ពំ. ឥទំ, មហារាជ, បព្ពតស្ស ចតុត្ថំ អង្គំ គហេតព្ពំ. ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន –

“‘បមាទំ អប្បមាទេន, យទា នុទតិ បណ្ឌិតោ;

បញ្ញាបាសាទមារុយ្ហ, អសោកោ សោកិនិំ បជំ;

បព្ពតដ្ឋោវ ភូមដ្ឋេ [ភុម្មដ្ឋេ (សី. បី.)], ធីរោ ពាលេ អវេក្ខតី’តិ.

“បុន ចបរំ, មហារាជ, បព្ពតោ អនុន្នតោ អនោណតោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ឧន្នតាវនតិ ន ករណីយា. ឥទំ, មហារាជ, បព្ពតស្ស បញ្ចមំ អង្គំ គហេតព្ពំ. ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ឧបាសិកាយ ចូឡសុភទ្ទាយ សកសមណេ បរិកិត្តយមានាយ –

“‘លាភេន ឧន្នតោ លោកោ, អលាភេន ច ឱណតោ;

លាភាលាភេន ឯកត្ថា [ឯកដ្ឋា (សី. បី.)], តាទិសា សមណា មមា’’’តិ.

បព្ពតង្គបញ្ហោ បញ្ចមោ.

៦. អាកាសង្គបញ្ហោ

៦. “ភន្តេ នាគសេន, ‘អាកាសស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “យថា, មហារាជ, អាកាសោ សព្ពសោ អគយ្ហោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សព្ពសោ កិលេសេហិ អគយ្ហេន ភវិតព្ពំ. ឥទំ, មហារាជ, អាកាសស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

“បុន ចបរំ, មហារាជ, អាកាសោ ឥសិតាបសភូតទិជគណានុសញ្ចរិតោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ‘អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តា’តិ សង្ខារេសុ ញាណំ សញ្ចារយិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, អាកាសស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, អាកាសោ សន្តាសនីយោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ , យោគិនា យោគាវចរេន សព្ពភវបដិសន្ធីសុ មានសំ ឧព្ពេជយិតព្ពំ, អស្សាទោ ន កាតព្ពោ។ ឥទំ, មហារាជ, អាកាសស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, អាកាសោ អនន្តោ អប្បមាណោ អបរិមេយ្យោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អនន្តសីលេន អបរិមិតញាណេន ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, អាកាសស្ស ចតុត្ថំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, អាកាសោ អលគ្គោ អសត្តោ អប្បតិដ្ឋិតោ អបលិពុទ្ធោ, ឯវមេវ ខោ , មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន កុលេ គណេ លាភេ អាវាសេ បលិពោធេ បច្ចយេ សព្ពកិលេសេសុ ច សព្ពត្ថ អលគ្គេន ភវិតព្ពំ, អសត្តេន អប្បតិដ្ឋិតេន អបលិពុទ្ធេន ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, អាកាសស្ស បញ្ចមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន រាហុលំ បុត្តំ ឱវទន្តេន – ‘សេយ្យថាបិ, រាហុល [ម. និ. ២.១១៨], អាកាសោ ន កត្ថចិ បតិដ្ឋិតោ, ឯវមេវ ខោ ត្វំ, រាហុល, អាកាសសមំ ភាវនំ ភាវេហិ, អាកាសសមំ ហិ តេ, រាហុល, ភាវនំ ភាវយតោ ឧប្បន្នា មនាបាមនាបា ផស្សា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ ឋស្សន្តី’”តិ។

អាកាសង្គបញ្ហោ ឆដ្ឋោ។

៧. ចន្ទង្គបញ្ហោ

៧. “ភន្តេ នាគសេន, ‘ចន្ទស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “យថា, មហារាជ, ចន្ទោ សុក្កបក្ខេ ឧទយន្តោ ឧត្តរុត្តរិំ វឌ្ឍតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អាចារសីលគុណវត្តប្បដិបត្តិយា អាគមាធិគមេ បដិសល្លានេ សតិបដ្ឋានេ ឥន្ទ្រិយេសុ គុត្តទ្វារតាយ ភោជនេ មត្តញ្ញុតាយ ជាគរិយានុយោគេ ឧត្តរុត្តរិំ វឌ្ឍិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, ចន្ទស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ចន្ទោ ឧឡារាធិបតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ឧឡារេន ឆន្ទាធិបតិនា ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, ចន្ទស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ចន្ទោ និសាយ ចរតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន បវិវិត្តេន ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, ចន្ទស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ចន្ទោ វិមានកេតុ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សីលកេតុនា ភវិតព្ពំ. ឥទំ, មហារាជ, ចន្ទស្ស ចតុត្ថំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ចន្ទោ អាយាចិតបដិច្ឆិតោ ឧទេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អាយាចិតបដិច្ឆិតេន កុលានិ ឧបសង្កមិតព្ពានិ. ឥទំ, មហារាជ, ចន្ទស្ស បញ្ចមំ អង្គំ គហេតព្ពំ. ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន សំយុត្តនិកាយវរេ ‘ចន្ទូបមា, ភិក្ខវេ, កុលានិ ឧបសង្កមថ, អបកស្សេវ កាយំ អបកស្ស ចិត្តំ និច្ចនវកា កុលេសុ អប្បគព្ភា’’’តិ
[អប្បគព្ពាតិ (ក.) សំ. និ. ២.១៤៦].

ចន្ទង្គបញ្ហោ សត្តមោ.

៨. សូរិយង្គបញ្ហោ

៨. “ភន្តេ នាគសេន, ‘សូរិយស្ស [សុរិយស្ស (សី. ស្យា. បី.)] បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “យថា, មហារាជ, សូរិយោ សព្ពំ ឧទកំ បរិសោសេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សព្ពកិលេសា អនវសេសំ បរិសោសេតព្ពា. ឥទំ, មហារាជ, សូរិយស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

“បុន ចបរំ, មហារាជ, សូរិយោ តមន្ធការំ វិធមតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សព្ពំ រាគតមំ ទោសតមំ មោហតមំ មានតមំ ទិដ្ឋិតមំ កិលេសតមំ សព្ពំ ទុច្ចរិតតមំ វិធមយិតព្ពំ. ឥទំ, មហារាជ, សូរិយស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

“បុន ចបរំ, មហារាជ, សូរិយោ អភិក្ខណំ ចរតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អភិក្ខណំ យោនិសោ មនសិការោ កាតព្ពោ. ឥទំ, មហារាជ, សូរិយស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

“បុន ចបរំ, មហារាជ, សូរិយោ រំសិមាលី, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អារម្មណមាលិនា ភវិតព្ពំ. ឥទំ, មហារាជ, សូរិយស្ស ចតុត្ថំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

“បុន ចបរំ, មហារាជ, សូរិយោ មហាជនកាយំ សន្តាបេន្តោ ចរតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អាចារសីលគុណវត្តបដិបត្តិយា ឈានវិមោក្ខសមាធិសមាបត្តិន្ទ្រិយពលពោជ្ឈង្គសតិបដ្ឋានសម្មប្បធានិទ្ធិបាទេហិ សទេវកោ លោកោ សន្តាបយិតព្ពោ. ឥទំ, មហារាជ, សូរិយស្ស បញ្ចមំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

“ᨷᩩᨶ ᨧᨷᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᩪᩁᩥᨿᩮᩣ ᩁᩣᩉᩩᨽᨿᩣ ᨽᩦᨲᩮᩣ ᨧᩁᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨴᩩᨧ᩠ᨧᩁᩥᨲᨴᩩᨣ᩠ᨣᨲᩥᩅᩥᩈᨾᨠᨶ᩠ᨲᩣᩁᩅᩥᨷᩣᨠᩅᩥᨶᩥᨷᩣᨲᨠᩥᩃᩮᩈᨩᩣᩃᨩᨭᩥᨲᩴ ᨴᩥᨭ᩠ᨮᩥᩈᩘ᩠ᨥᩣᨭᨷᨭᩥᨾᩩᨠ᩠ᨠᩴ ᨠᩩᨷᨳᨷᨠ᩠ᨡᨶ᩠ᨴᩴ ᨠᩩᨾ᩠ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨭᩥᨷᨶ᩠ᨶᩴ [ᨠᩩᨾ᩠ᨾᨣ᩠ᨣᨷᨭᩥᨷᨶ᩠ᨶᩴ (ᩈ᩠ᨿᩣ᪨)] ᩈᨲ᩠ᨲᩮ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨾᩉᨲᩣ ᩈᩴᩅᩮᨣᨽᨿᩮᨶ ᨾᩣᨶᩈᩴ ᩈᩴᩅᩮᨩᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᩪᩁᩥᨿᩔ ᨨᨭ᩠ᨮᩴ ᩋᩘ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

“ᨷᩩᨶ ᨧᨷᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᩪᩁᩥᨿᩮᩣ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨷᩣᨷᨠᩮ ᨴᩔᩮᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᩍᨶ᩠ᨴᩕᩥᨿᨻᩃᨻᩮᩣᨩ᩠ᨫᩘ᩠ᨣᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩈᨾ᩠ᨾᨷ᩠ᨷᨵᩣᨶᩥᨴ᩠ᨵᩥᨷᩣᨴᩃᩮᩣᨠᩥᨿᩃᩮᩣᨠᩩᨲ᩠ᨲᩁᨵᨾ᩠ᨾᩣ ᨴᩔᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᩪᩁᩥᨿᩔ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩴ ᩋᩘ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨷᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᩅᩘ᩠ᨣᩦᩈᩮᨶ –

“‘ᨿᨳᩣᨷᩥ ᩈᩪᩁᩥᨿᩮᩣ ᩏᨴᨿᨶ᩠ᨲᩮᩣ, ᩁᩪᨷᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ ᨷᩣᨱᩥᨶᩴ;

ᩈᩩᨧᩥᨬ᩠ᨧ ᩋᩈᩩᨧᩥᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ, ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨬ᩠ᨧᩣᨷᩥ ᨷᩣᨷᨠᩴ᪨

“‘ᨲᨳᩣ ᨽᩥᨠ᩠ᨡᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᨵᩁᩮᩣ, ᩋᩅᩥᨩ᩠ᨩᩣᨷᩥᩉᩥᨲᩴ ᨩᨶᩴ;

ᨷᨳᩴ ᨴᩔᩮᨲᩥ ᩅᩥᩅᩥᨵᩴ, ᩋᩣᨴᩥᨧ᩠ᨧᩮᩣᩅᩩᨴᨿᩴ ᨿᨳᩣ’”ᨲᩥ᪨

ᩈᩪᩁᩥᨿᩘ᩠ᨣᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᩮᩣ᪨

᪉᪨ ᩈᨠ᩠ᨠᩘ᩠ᨣᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪉᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ‘ᩈᨠ᩠ᨠᩔ ᨲᩦᨱᩥ ᩋᩘ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦ’ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨴᩮᩈᩥ, ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᩋᩘ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦ”ᨲᩥ? “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᩈᩩᨡᩈᨾᨷ᩠ᨷᩥᨲᩮᩣ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᩑᨠᨶ᩠ᨲᨷᩅᩥᩅᩮᨠᩈᩩᨡᩣᨽᩥᩁᨲᩮᨶ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨠ᩠ᨠᩔ ᨷᨮᨾᩴ ᩋᩘ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

“ᨷᩩᨶ ᨧᨷᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨠ᩠ᨠᩮᩣ ᨴᩮᩅᩮ ᨴᩥᩈ᩠ᩅᩣ ᨷᨣ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᩉᩣᩈᨾᨽᩥᨩᨶᩮᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨠᩩᩈᩃᩮᩈᩩ ᨵᨾ᩠ᨾᩮᩈᩩ ᩋᩃᩦᨶᨾᨲᨶ᩠ᨴᩥᨲᩴ ᩈᨶ᩠ᨲᩴ ᨾᩣᨶᩈᩴ ᨷᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩉᩣᩈᨾᨽᩥᨩᨶᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩏᨭ᩠ᨮᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨥᨭᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩅᩣᨿᨾᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨠ᩠ᨠᩔ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᩋᩘ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

“ᨷᩩᨶ ᨧᨷᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨠ᩠ᨠᩔ ᩋᨽᩥᩁᨲᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨩ᩠ᨩᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᩈᩩᨬ᩠ᨬᩣᨣᩣᩁᩮ ᩋᨽᩥᩁᨲᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᨠ᩠ᨠᩔ ᨲᨲᩥᨿᩴ ᩋᩘ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨷᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨳᩮᩁᩮᨶ ᩈᩩᨽᩪᨲᩥᨶᩣ –

“‘ᩈᩣᩈᨶᩮ ᨲᩮ ᨾᩉᩣᩅᩦᩁ, ᨿᨲᩮᩣ ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᩣ ᩋᩉᩴ;

ᨶᩣᨽᩥᨩᩣᨶᩣᨾᩥ ᩏᨷ᩠ᨷᨶ᩠ᨶᩴ, ᨾᩣᨶᩈᩴ ᨠᩣᨾᩈᩴᩉᩥᨲᩴ’”ᨲᩥ᪨

ᩈᨠ᩠ᨠᩘ᩠ᨣᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᨶᩅᨾᩮᩣ᪨

᪁᪀᪨ ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩘ᩠ᨣᨷᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪁᪀᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ‘ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩔ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩘ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦ’ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨴᩮᩈᩥ, ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩘ᩠ᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦ”ᨲᩥ? “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ , ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦ ᨧᨲᩪᩉᩥ ᩈᩘ᩠ᨣᩉᩅᨲ᩠ᨳᩪᩉᩥ ᨩᨶᩴ ᩈᩘ᩠ᨣᨱ᩠ᩉᩣᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨧᨲᩔᨶ᩠ᨶᩴ ᨷᩁᩥᩈᩣᨶᩴ ᨾᩣᨶᩈᩴ ᩈᩘ᩠ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩋᨶᩩᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᩉᩴᩈᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩔ ᨷᨮᨾᩴ ᩋᩘ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

“ᨷᩩᨶ ᨧᨷᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩔ ᩅᩥᨩᩥᨲᩮ ᨧᩮᩣᩁᩣ ᨶ ᩏᨭ᩠ᨮᩉᨶ᩠ᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨠᩣᨾᩁᩣᨣᨻ᩠ᨿᩣᨷᩣᨴᩅᩥᩉᩥᩴᩈᩣᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩣ ᨶ ᩏᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩔ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᩋᩘ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨷᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨴᩮᩅᩣᨲᩥᨴᩮᩅᩮᨶ –

“‘ᩅᩥᨲᨠ᩠ᨠᩪᨷᩈᨾᩮ ᨧ ᨿᩮᩣ ᩁᨲᩮᩣ, ᩋᩈᩩᨽᩴ ᨽᩣᩅᨿᨲᩮ [ᨽᩣᩅᨿᨲᩦ (ᩈ᩠ᨿᩣ᪨) ᨵ᪨ ᨷ᪨ ᪃᪕᪀ ᨵᨾ᩠ᨾᨷᨴᩮ] ᩈᨴᩣ ᩈᨲᩮᩣ;

ᩑᩈ ᨡᩮᩣ ᨻ᩠ᨿᨶ᩠ᨲᩥᨠᩣᩉᩥᨲᩥ, ᩑᩈ ᨨᩮᨧ᩠ᨨᨲᩥ ᨾᩣᩁᨻᨶ᩠ᨵᨶ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“ᨷᩩᨶ ᨧᨷᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩦ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᩈᨾᩩᨴ᩠ᨴᨷᩁᩥᨿᨶ᩠ᨲᩴ ᨾᩉᩣᨷᨳᩅᩥᩴ ᩋᨶᩩᨿᩣᨿᨲᩥ ᨠᩃ᩠ᨿᩣᨱᨷᩣᨷᨠᩣᨶᩥ ᩅᩥᨧᩥᨶᨾᩣᨶᩮᩣ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨠᩣᨿᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᩅᨧᩦᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨾᨶᩮᩣᨠᨾ᩠ᨾᩴ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨴᩥᩅᩈᩮ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ‘ᨠᩥᩴ ᨶᩩ ᨡᩮᩣ ᨾᩮ ᩍᨾᩮᩉᩥ ᨲᩦᩉᩥ ᨮᩣᨶᩮᩉᩥ ᩋᨶᩩᨷᩅᨩ᩠ᨩᩔ ᨴᩥᩅᩈᩮᩣ ᩅᩦᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᨲᩦ’ᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨧᨠ᩠ᨠᩅᨲ᩠ᨲᩥᩔ ᨲᨲᩥᨿᩴ ᩋᩘ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨷᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨽᨣᩅᨲᩣ ᨴᩮᩅᩣᨲᩥᨴᩮᩅᩮᨶ ᩋᩘ᩠ᨣᩩᨲ᩠ᨲᩁᨶᩥᨠᩣᨿᩅᩁᩮ –

‘ᨠᨳᨾ᩠ᨽᩪᨲᩔ ᨾᩮ ᩁᨲ᩠ᨲᩥᨶ᩠ᨴᩥᩅᩣ ᩅᩦᨲᩥᩅᨲ᩠ᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ [ᩅᩦᨲᩥᨷᨲᨶ᩠ᨲᩦᨲᩥ (ᩈᩦ᪨ ᨷᩦ᪨)] ᨷᨻ᩠ᨻᨩᩥᨲᩮᨶ ᩋᨽᩥᨱ᩠ᩉᩴ ᨷᨧ᩠ᨧᩅᩮᨠ᩠ᨡᩥᨲᨻ᩠ᨻ’ᨶ᩠ᨲᩥ᪨

“ປຸນ ຈປຣໍ, ມຫາຣາຊ, ຈກ຺ກວຕ຺ຕິສ຺ສ ອຊ຺ຌຕ຺ຕພາຫິຣາຣກ຺ຂາ ສຸສໍວິຫິຕາ ໂຫຕິ, ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ໂຍຄິນາ ໂຍຄາວຈເຣນ ອຊ຺ຌຕ຺ຕພາຫິຣານໍ ກິເລສານໍ ອາຣກ຺ຂາຍ ສຕິໂທວາຣິໂກ ຐເປຕພ຺ໂພ. ອິທໍ , ມຫາຣາຊ, ຈກ຺ກວຕ຺ຕິສ຺ສ ຈຕຸຕ຺ຖໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພໍ. ຠາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ຠຄວຕາ ເທວາຕິເທເວນ –

‘ສຕິໂທວາຣິໂກ, ຠິກ຺ຂເວ, ອຣິຍສາວໂກ ອກຸສລໍ ປຊຫຕິ ກຸສລໍ ຠາເວຕິ, ສາວຊ຺ຊໍ ປຊຫຕິ, ອນວຊ຺ຊໍ ຠາເວຕິ, ສຸທ຺ຘມຕ຺ຕານໍ ປຣິຫຣຕີ’”ຕິ.

ຈກ຺ກວຕ຺ຕິງ຺ຄປໂຎ຺ຫ ນວໂມ.

ປຖວີວໂຄ຺ຄ ຕຕິໂຍ.

ຕສ຺ສຸທ຺ທານໍ –

ປຖວີ ອາໂປ ຈ ເຕໂຊ ຈ, ວາໂຍ ຈ ປພ຺ພເຕນ ຈ;

ອາກາໂສ ຈນ຺ທສຸຣິໂຍ ຈ, ສໂກ຺ກ ຈ ຈກ຺ກວຕ຺ຕິນາຕິ.

໖. ອຸປຈິກາວໂຄ຺ຄ

໑. ອຸປຈິກງ຺ຄປໂຎ຺ຫ

໑. “ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ‘ອຸປຈິກາຍ ເອກໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພນ຺ຕິ’ ຍໍ ວເທສິ, ກຕມໍ ຕໍ ເອກໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພນ຺ຕິ”? “ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ອຸປຈິກາ ອຸປຣິຉທນໍ ກຕ຺ວາ ອຕ຺ຕານໍ ປິທຫິຕ຺ວາ ໂຄຈຣາຍ ຈຣຕິ, ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ໂຍຄິນາ ໂຍຄາວຈເຣນ ສີລສໍວຣຉທນໍ ກຕ຺ວາ ມານສໍ ປິທຫິຕ຺ວາ ປິຓ຺ຑາຍ ຈຣິຕພ຺ພໍ, ສີລສໍວຣຉທເນນ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ໂຍຄີ ໂຍຄາວຈໂຣ ສພ຺ພຠຍສມຕິກ຺ກນ຺ໂຕ ໂຫຕິ. ອິທໍ, ມຫາຣາຊ, ອຸປຈິກາຍ ເອກໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພໍ, ຠາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ເຖເຣນ ອຸປເສເນນ ວງ຺ຄນ຺ຕປຸຕ຺ເຕນ –

“‘ສີລສໍວຣຉທນໍ, ໂຍຄີ ກຕ຺ວານ ມານສໍ;

អត្យុបលិត្តោ លេលាកេត, កយា ច បរិយុន្តី”’តិ។

ឧបចិកក្កបញ្ញោ បធមោ។

១។ ពិញ្ញអារក្កបញ្ញោ

១។ “ភន្តេ នាគសេត, ‘ពិញ្ញអារស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្វានី’តិ យំ ចទេសិ, កតមានិ តានិ ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្វានី”តិ? “យថា, មហារាជ, ពិញ្ញអារេរា ក្យហាគេតាបិ ឃ្មុំបិរគេតាបិ ហយ្យិឃត្តរគេតាបិ ឧត្តរំ ឃេច បរិយេឃសតិ, ឧចមេច ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាចចរេត កាយគេតកាបិ អរញ្ញគេតកាបិ រុក្ខមូលគេតកាបិ សុញ្ញាគារគេតកាបិ សតតំ សមិតំ អប្បមត្តេត កាយគតាសតិកោជតំ ឃេច បរិយេឃសិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, ពិញ្ញអារស្ស បធមំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុត ចបរំ, មហារាជ, ពិញ្ញអារេរា អាសន្នេ ឃេច គោចរំ បរិយេឃសតិ, ឧចមេច ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាចចរេត ឥមេសុ ឃេច បញ្ចសុ ឧបាទានក្ខន្ធេសុ ឧទយព្វយានុបស្សិនា ចិហរិតព្វំ ‘ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ ឥតិ រូបស្ស អត្ថង្គមោ, ឥតិ វេទនា ឥតិ វេទនាយ សមុទយោ ឥតិ វេទនាយ អត្ថង្គមោ, ឥតិ សញ្ញា ឥតិ សញ្ញាយ សមុទយោ ឥតិ សញ្ញាយ អត្ថង្គមោ, ឥតិ សង្ខារា ឥតិ សង្ខារានំ សមុទយោ ឥតិ សង្ខារានំ អត្ថង្គមោ, ឥតិ ចិញ្ញាណំ ឥតិ ចិញ្ញាណស្ស សមុទយោ ឥតិ ចិញ្ញាណស្ស អត្ថង្គមោ’តិ។ ឥទំ, មហារាជ, ពិញ្ញអារស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្វំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគចតា ទេចាតិទេចេត –

“‘ត ឥតោ ទូរេ ភចិតព្វំ, ភចគ្គំ កិំ ករិស្សតិ;

បច្ចុប្បន្នម្ហិ ចោហារេ, សកេ កាយម្ហិ ចិន្ទថា’”តិ។

ពិញ្ញអារក្កបញ្ញោ ទុតិយោ។

២។ ឧត្តរក្កបញ្ញោ

២។ “ភន្តេ នាគសេត, ‘ឧត្តរស្ស [ឧត្តរស្ស (ស្យា។ ក។)] ឯកំ អង្គំ គហេតព្វ’ន្តិ យំ ចទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្វ”ន្តិ? “យថា, មហារាជ, ឧត្តរោ ឥតោចិតោ ច ចិចរន្តោ អាហារូបិសំសគោ ឃេច ចរតិ, ឧចមេច ខោ, មហារាជ , យោគិនា យោគាចចរេត ឥតោចិតោ ច ចិចរន្តេត យោនិសោ មនសិការូបិសំសគេតេច ភចិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, ឧត្តរស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្វំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេត ឧបសេតេត ចង្គន្តបុត្តេត –

‘‘ឆយ្វាសីនំ [ឆយ្វសីនំ (សី. បី.)] ករិត្វាន, វិហរន្តោ វិបស្សកោ;

អសល្លីនោ វិហរតិ, ឧបសន្តោ សទា សតោ’’តិ.

ឧន្ទុរង្គបញ្ហោ តតិយោ.

៤. វិច្ឆិកង្គបញ្ហោ

៤. ‘‘ភន្តេ នាគសេន, ‘វិច្ឆិកស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព’ន្តិ យំ វទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព’’ន្តិ? ‘‘យថា, មហារាជ, វិច្ឆិកោ នង្គុលាវុធោ នង្គុលំ ឧស្សាបេត្វា ចរតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ញាណាវុធេន ភវិតព្ពំ, ញាណំ ឧស្សាបេត្វា វិហរិតព្ពំ. ឥទំ, មហារាជ, វិច្ឆិកស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ. ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន ឧបសេនេន វង្គន្តបុត្តេន –

‘‘ញាណខគ្គំ គហេត្វាន, វិហរន្តោ វិបស្សកោ;

បរិមុច្ចតិ សព្ពភយា, ទុប្បសហោ ច សោ ភវេ’’តិ.

វិច្ឆិកង្គបញ្ហោ ចតុត្ថោ.

៥. នកុលង្គបញ្ហោ

៥. ‘‘ភន្តេ នាគសេន, ‘នកុលស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព’ន្តិ យំ វទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព’’ន្តិ? ‘‘យថា, មហារាជ, នកុលោ ឧរគំ ឧបគច្ឆន្តោ ភេសជ្ជេន កាយំ បរិភាវេត្វា ឧរគមុបគច្ឆតិ គហេតុំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន កោធាឃាតពហុលំ កលហវិគ្គហវិវាទវិរោធាភិភូតំ លោកមុបគច្ឆន្តេន មេត្តាភេសជ្ជេន មានសំ អនុលិម្បិតព្ពំ. ឥទំ, មហារាជ, នកុលស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ. ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន សារិបុត្តេន ធម្មសេនាបតិនា –

‘‘តស្មា សកំ បរេសម្បិ, កាតព្ពា មេត្តភាវនា;

មេត្តចិត្តេន ផរិតព្ពំ, ឯតំ ពុទ្ធាន សាសន’’ន្តិ.

ນກຸລງ຺ຄປເຎ຺ຫາ ປຎ຺ຈເມາ.

໙. ຊຣສິງ຺ຄາລງ຺ຄປເຎ຺ຫາ

໙. “ຠເນ຺ຕ ນາຄເສນ, ‘ຊຣສິງ຺ຄາລສ຺ສ ເທ຺ວ ອງ຺ຄານິ ຄເຫຕ຺ພານີ’ຕິ ຢໍ ວເທສິ, ກຕມານິ ຕານິ ເທ຺ວ ອງ຺ຄານິ ຄເຫຕ຺ພານີ”ຕິ? “ຢຖາ, ມຫາຣາຊ, ຊຣສິງ຺ຄາເລາ ເຠາຊນໍ ປຏິລຠິຕ຺ວາ ອຊິຄຸຈ຺ຉມາເນາ ຢາວທຕ຺ຖໍ ອາຫາເຣຕິ, ເອວເມວ ເຂາ, ມຫາຣາຊ, ເຢາຄິນາ ເຢາຄາວຈເຣນ ເຠາຊນໍ ປຏິລຠິຕ຺ວາ ອຊິຄຸຈ຺ຉມາເນນ ສຣີຣຢາປນມຕ຺ຕເມວ ປຣິຠຸຎ຺ຊິຕ຺ພໍ. ອິທໍ, ມຫາຣາຊ, ຊຣສິງ຺ຄາລສ຺ສ ປຐມໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕ຺ພໍ. ຠາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ເຖເຣນ ມຫາກສ຺ສເປນ –

“‘ເສນາສນມ຺ຫາ ເອາຣຸຢ຺ຫ, ຄາມໍ ປິຓ຺ຑາຢ ປາວິສິໍ;

ຠຸຎ຺ຊນ຺ຕໍ ປຸຣິສໍ ກຸຏ຺ຐິໍ, ສກ຺ກຈ຺ຈໍ ຕໍ ອຸປຏ຺ຐຫິໍ.

“‘ເສາ ເມ ປເກ຺ກນ ຫເຕ຺ຖນ, ອາເລາປໍ ອຸປນາມຢິ;

ອາເລາປໍ ປກ຺ຂິປນ຺ຕສ຺ສ, ອງ຺ຄຸລິເປຕ຺ຖ ຉິຊ຺ຊຖ.

“‘ກຸຏ຺ຏມູລຎ຺ຈ ນິສ຺ສາຢ, ອາເລາປໍ ຕໍ ອຠຸຎ຺ຊິສໍ;

ຠຸຎ຺ຊມາເນ ວາ ຠຸເຕ຺ຕ ວາ, ເຊຄຸຈ຺ຉໍ ເມ ນ ວິຊ຺ຊຕີ’ຕິ.

“ປຸນ ຈປຣໍ, ມຫາຣາຊ, ຊຣສິງ຺ຄາເລາ ເຠາຊນໍ ປຏິລຠິຕ຺ວາ ນ ວິຈິນາຕິ ລູຂໍ ວາ ປຓີຕໍ ວາຕິ, ເອວເມວ ເຂາ, ມຫາຣາຊ, ເຢາຄິນາ ເຢາຄາວຈເຣນ ເຠາຊນໍ ປຏິລຠິຕ຺ວາ ນ ວິຈິນິຕພ຺ພໍ ‘ລູຂໍ ວາ ປຓີຕໍ ວາ ສມ຺ປນ຺ນໍ ວາ ອສມ຺ປນ຺ນໍ ວາ’ຕິ, ຢຖາລເທ຺ທນ ສນ຺ຕຸສ຺ສິຕພ຺ພໍ. ອິທໍ, ມຫາຣາຊ, ຊຣສິງ຺ຄາລສ຺ສ ທຸຕິຢໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕ຺ພໍ. ຠາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ເຖເຣນ ອຸປເສເນນ ວງ຺ຄນ຺ຕປຸເຕ຺ຕນ –

“‘ລູເຂນປິ ຈ ສນ຺ຕຸເສ຺ສ, ນາຎ຺ຎໍ ປເຕ຺ຖ ຣສໍ ພຫຸໍ;

ຣເສສຸ ອນຸຄິເທ຺ຘສ຺ສ, ຌາເນ ນ ຣມເຕ [ຣມຕີ (ສີ. ປີ.)] ມເນາ;

ឥតរីតរេន សន្តុដ្ឋោ [សន្តុដ្ឋេ (សី. បី.)], សាមញ្ញំ បរិបូរតី"'តិ.

ជរសិង្គាលង្គបញ្ហោ ឆដ្ឋោ.

៧. មិគង្គបញ្ហោ

៧. "ភន្តេ នាគសេន, 'មិគស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានី'តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានី"តិ? "យថា, មហារាជ, មិគោ ទិវា អរញ្ញេ ចរតិ, រត្តិំ អព្ភោកាសេ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ទិវា អរញ្ញេ វិហរិតព្ពំ, រត្តិំ អព្ភោកាសេ. ឥទំ, មហារាជ, មិគស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

"ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន លោមហំសនបរិយាយេ –

'សោ ខោ អហំ, សារិបុត្ត, យា តា រត្តិយោ សីតា ហេមន្តិកា អន្តរដ្ឋកា ហិមបាតសមយា [អន្តរដ្ឋកេ ហិមបាតសមយេ (សី. បី. ក.)], តថារូបាសុ រត្តីសុ រត្តិំ អព្ភោកាសេ វិហរាមិ, ទិវា វនសណ្ឌេ. គិម្ហានំ បច្ឆិមេ មាសេ ទិវា អព្ភោកាសេ វិហរាមិ, រត្តិំ វនសណ្ឌេ'តិ.

"បុន ចបរំ, មហារាជ, មិគោ សត្តិម្ហិ សរេ វា ឱបតន្តេ វញ្ចេតិ [វញ្ចតិ (ក.)] បលាយតិ, ន កាយមុបនេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន កិលេសេសុ ឱបតន្តេសុ វញ្ចយិតព្ពំ [វញ្ចិតព្ពំ (ក.)] បលាយិតព្ពំ, ន ចិត្តមុបនេតព្ពំ. ឥទំ, មហារាជ, មិគស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

"បុន ចបរំ, មហារាជ, មិគោ មនុស្សេ ទិស្វា យេន វា តេន វា បលាយតិ 'មា មំ តេ អទ្ទសំសូ'តិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ភណ្ឌនកលហវិគ្គហវិវាទសីលេ ទុស្សីលេ កុសីតេ សង្គណិការាមេ ទិស្វា យេន វា តេន វា បលាយិតព្ពំ 'មា មំ តេ អទ្ទសំសុ, អហញ្ច តេ មា អទ្ទស'ន្តិ. ឥទំ, មហារាជ, មិគស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ. ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន សារិបុត្តេន ធម្មសេនាបតិនា –

"'មា មេ កទាចិ បាបិច្ឆោ, កុសីតោ ហីនវីរិយោ;

អប្បស្សុតោ អនាទរោ, សមតោ [សមេតោ (សី. បី.)] អហុ កត្ថចី"'តិ.

ยิกក្កបគ្គោ សត្តមោ

ប័ៈ កោកបក្កបគ្គោ

ប័ៈ “ភន្តេ នាគសេន, ‘កាកស្ស ចត្តារិ អង្គានិ គហេតព្វានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ ចត្តារិ អង្គានិ គហេតព្វានី”តិ? “យថា, មហារាជ, កាកោបិ សតំ គេហំ ន ជហតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សតោ ការោ ន ជហិតព្វោ ‘អត្តិ្ថ្ចនកបរិយត្តិកេឥតចិកិរេហចិត្តិ្តសតតហ្វោ អយំ ការោ’តិ។ ឥទំ, មហារាជ, កាកស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, កាកោបិ អាមិត្តស្រុទោ ប្រហស្រុគ្លេត ស្រុទំ ចរតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អាមិត្តព្រាហ្មចរិយេន ប្រហស្រុគ្លេត យាច ឌីចិតបរិយាគាតា អាបរិរាកោឌិកំ ព្រាហ្មចរិយំ ចរិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, កាកស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, កាកោបិ លន្តេត ឈាយមានោ បាតិតំ បិចតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អាចរិយុបជ្ឈាយានំ អនុសិដ្ឋិ លន្តេត បបេត បសាទេត ឈាយមានេន បដិគ្គហេតព្វា។ ឥទំ, មហារាជ, កាកស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, កាកោបិ យេត កោតចិ ចាហិយមានោ ចរតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ធេទេតចមណ្ឌ្បកិច្ចតយ្យិ កិហិក្ខបិតកប្បាបិ ឱ្ខចាគាតុសាតតិ សិទេសា សម្បជិន្តិតព្វា។ ឥទំ, មហារាជ, កាកស្ស ចតុត្ថំ អង្គំ គហេតព្វំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ធេទេត សារិបុត្តេត ឥមុថេរេនាបតិតា –

“‘តេតហុ បត្ថខិទោ សន្តោ, ខាតិយា សត្តចស្សិកោ;

ទោវាបិ យំ អនុសាសេយ្យ, សម្បជិន្នាមិ មត្ថកេ [មុទ្ធនា (សីៈ)]។

“‘តិត្ថំ លត្ថ្នា ទេមេត្វា, តស្មិំ ជិត្វា ក្ខបដ្ឋេប;

ឥទេមយ្យាចរិយដ្ឋានេ, សក្កច្ច តំ បុតប្បុត’”ន្តិ។

កោកបក្កបគ្គោ អដ្ឋមោ។

៩។ វរាហង្គបញ្ហោ

៩។ “ភន្តេ នាគសេន, ‘វរាហស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “យថា, មហារាជ, វរាហោ សន្តត្តកឋិតេ [សន្តត្តកថិតេ (សី។ បី។)] គិម្ហសមយេ សម្បត្តេ ឧទកំ ឧបគច្ឆតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ទោសេន ចិត្តេ អាលុឡិតខលិតវិព្ភន្តសន្តត្តេ សីតលិមតបណីតមេត្តាភាវនំ ឧបគន្តព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, វរាហស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, វរាហោ ចិក្ខល្លឧទកបង្កមុបគន្ត្វា នាសិកាយ បថវឹ ខណិត្វា ទោណិំ កត្វា ទោណិកាយ សយតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន មានសេ កាយំ និក្ខិបិត្វា អារម្មណន្តរគតេន សយិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, វរាហស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន បិណ្ឌោលភារទ្វាជេន –

“‘កាយេ [កាយេន (ក។)] សភាវំ ទិស្វាន, វិចិនិត្វា វិបស្សកោ;

ឯកាកិយោ អទុតិយោ, សេតិ អារម្មណន្តរេ’”តិ។

វរាហង្គបញ្ហោ នវមោ។

១០។ ហត្ថង្គបញ្ហោ

១០។ “ភន្តេ នាគសេន, ‘ហត្ថិស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ បញ្ច អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “យថា, មហារាជ, ហត្ថី នាម ចរន្តោ យេវ បថវឹ ទាលេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន កាយំ សម្មសមានេនេវ សព្ពេ កិលេសា ទាលេតព្ពា។ ឥទំ, មហារាជ, ហត្ថិស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ហត្ថី សព្ពកាយេនេវ អបលោកេតិ, ឧជុកំ យេវ បេក្ខតិ, ន ទិសាវិទិសា វិលោកេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សព្ពកាយេន អបលោកិនា ភវិតព្ពំ, ន ទិសាវិទិសា វិលោកេតព្ពា, ន ឧទ្ធំ ឧល្លោកេតព្ពំ, ន អធោ ឱលោកេតព្ពំ, យុគមត្តបេក្ខិនា ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, ហត្ថិស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ហត្ថី អនិពទ្ធសយនោ គោចរាយមនុគន្ត្វា ន តមេវ ទេសំ វាសត្ថាយុបគច្ឆតិ, ន ធុវប្បតិដ្ឋាលយោ, ឯវមេវ

សោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អនិពទ្ធសយនេន ភវិតព្វំ, និរាលយេន បិណ្ឌាយ គន្តព្វំ, យទិ បស្សតិ វិបស្សកោ មនុញ្ញំ បតិរូបំ រុចិរទេសេ ភវំ មណ្ឌបំ វា រុក្ខមូលំ វា គុហំ វា បព្ភារំ វា, តត្ថេវ វាសមុបគន្តព្វំ, ធុវប្បតិដ្ឋាលយោ ន កាតព្វោ។ ឥទំ, មហារាជ, ហត្ថិស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ហត្ថី ឧទកំ ឱគាហិត្វា សុចិវិមលសីតលសលិលបរិបុណ្ណំ កុមុទុប្បលបទុមបុណ្ឌរីកសញ្ឆន្នំ មហតិមហន្តំ បទុមសរំ ឱគាហិត្វា កីឡតិ គជវរកីឡំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សុចិវិមលវិប្បសន្នមនាវិលធម្មវរវារិបុណ្ណំ វិមុត្តិកុសុមសញ្ឆន្នំ មហាសតិបដ្ឋានបោក្ខរណិំ ឱគាហិត្វា ញាណេន សង្ខារា ឱធុនិតព្វា វិធុនិតព្វា, យោគាវចរកីឡា កីឡិតព្វា។ ឥទំ, មហារាជ, ហត្ថិស្ស ចតុត្ថំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ហត្ថី សតោ បទំ ឧទ្ធរតិ, សតោ បទំ និក្ខិបតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សតេន សម្បជានេន បទំ ឧទ្ធរិតព្វំ, សតេន សម្បជានេន បទំ និក្ខិបិតព្វំ, អភិក្កមបដិក្កមេ សមិញ្ជនបសារណេ សព្វត្ថ សតេន សម្បជានេន ភវិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, ហត្ថិស្ស បញ្ចមំ អង្គំ គហេតព្វំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន សំយុត្តនិកាយវរេ –

“‘កាយេន សំវរោ សាធុ, សាធុ វាចាយ សំវរោ;

មនសា សំវរោ សាធុ, សាធុ សព្វត្ថ សំវរោ;

សព្វត្ថ សំវុតោ លជ្ជី, រក្ខិតោតិ បវុច្ចតី’”តិ។

ហត្ថិង្គបញ្ហោ ទសមោ។ ឧបចិកាវគ្គោ ចតុត្ថោ។

តស្សុទ្ទានំ –

ឧបចិកា បិឡារោ ច, ឧន្ទូរោ វិច្ឆិកេន ច;

នកុលោ សិង្គាលោ មិគោ,

គោរូបោ វរាហោ ហត្ថិនា ទសាតិ។

៣។ សីហវគ្គោ

១។ សីហង្គបញ្ហោ

១។ “ភន្តេ នាគសេន, ‘សីហស្ស សត្ត អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ សត្ត អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “យថា, មហារាជ, សីហោ នាម សេតវិមលបរិសុទ្ធបណ្ឌរោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សេតវិមលបរិសុទ្ធបណ្ឌរចិត្តេន ព្យបគតកុក្កុច្ចេន ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, សីហស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, សីហោ ចតុក្កមោ វិក្កន្តចារី, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ចតុរិទ្ធិបាទចរណេន ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, សីហស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, សីហោ អភិរូបរុចិរកេសរី, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អភិរូបរុចិរសីលកេសរិនា ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, សីហស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, សីហោ ជីវិតបរិយាទានេបិ ន កស្សចិ ឱនមតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានបច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារបរិយាទានេបិ ន កស្សចិ ឱនមិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, សីហស្ស ចតុត្ថំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, សីហោ សបទានភក្ខោ យស្មិំ ឱកាសេ និបតតិ, តត្ថេវ យាវទត្ថំ ភក្ខយតិ, ន វរមំសំ វិចិនាតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សបទានភក្ខេន ភវិតព្ពំ, ន កុលានិ វិចិនិតព្ពានិ, ន បុព្ពកំ ហិត្វា កុលានិ ឧបសង្កមិតព្ពានិ, ន ភោជនំ វិចិនិតព្ពំ, យស្មិំ ឱកាសេ កពឡំ អាទិយតិ, តស្មិំ យេវ ឱកាសេ ភុញ្ជិតព្ពំ សរីរយាបនត្ថំ [សរីរយាបនមត្តំ (សី។ បី។)], ន វរភោជនំ វិចិនិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, សីហស្ស បញ្ចមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, សីហោ អសន្និធិភក្ខោ, សកិំ គោចរំ ភក្ខយិត្វា ន បុន តំ ឧបគច្ឆតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អសន្និធិការបរិភោគិនា ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, សីហស្ស ឆដ្ឋំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ , មហារាជ, សីហោ ភោជនំ អលទ្ធា ន បរិតស្សតិ, លទ្ធាបិ ភោជនំ អគធិតោ [អគថិតោ (សី។)] អមុច្ឆិតោ អនជ្ឈោបន្នោ បរិភុញ្ជតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ភោជនំ អលទ្ធា ន បរិតស្សិតព្ពំ, លទ្ធាបិ ភោជនំ អគធិតេន អមុច្ឆិតេន អនជ្ឈោបន្នេន អាទីនវទស្សាវិនា និស្សរណបញ្ញេន បរិភុញ្ជិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, សីហស្ស សត្តមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។
ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន សំយុត្តនិកាយវរេ ថេរស្ស មហាកស្សបស្ស បរិកិត្តយមានេន –

‘សន្តុដ្ឋាយំ, ភិក្ខវេ, កស្សបោ ឥតរីតរេន បិណ្ឌបាតេន, ឥតរីតរបិណ្ឌបាតសន្តុដ្ឋិយា ច វណ្ណវាទី, ន ច បិណ្ឌបាតហេតុ អនេសនំ អប្បតិរូបំ អាបជ្ជតិ, អលទ្ធា ច បិណ្ឌបាតំ ន បរិតស្សតិ, លទ្ធា ច បិណ្ឌបាតំ អគធិតោ អមុច្ឆិតោ អនជ្ឈោបន្នោ អាទីនវទស្សាវី និស្សរណបញ្ញោ បរិភុញ្ជតី’’’តិ។

សីហង្គបញ្ហោ បឋមោ។

១. ចក្កវាកង្គបញ្ហោ

១. “ភន្តេ នាគសេន, ‘ចក្កវាកស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ តីណិ អង្គានិ គហេតព្ពានីតិ”? “យថា, មហារាជ, ចក្កវាកោ យាវ ជីវិតបរិយាទានា ទុតិយិកំ ន ជហតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន យាវ ជីវិតបរិយាទានា យោនិសោ មនសិការោ ន ជហិតព្ពោ។ ឥទំ, មហារាជ, ចក្កវាកស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ចក្កវាកោ សេវាលបណកភក្ខោ, តេន ច សន្តុដ្ឋិំ អាបជ្ជតិ, តាយ ច សន្តុដ្ឋិយា ពលេន ច វណ្ណេន ច ន បរិហាយតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន យថាលាភសន្តោសោ ករណីយោ, យថាលាភសន្តុដ្ឋោ ខោ, មហារាជ, យោគី យោគាវចរោ ន បរិហាយតិ សីលេន, ន បរិហាយតិ សមាធិនា, ន បរិហាយតិ បញ្ញាយ, ន បរិហាយតិ វិមុត្តិយា, ន បរិហាយតិ វិមុត្តិញាណទស្សនេន, ន បរិហាយតិ សព្ពេហិ កុសលេហិ ធម្មេហិ។ ឥទំ, មហារាជ, ចក្កវាកស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ចក្កវាកោ បាណេ ន វិហេឋយតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន និហិតទណ្ឌេន និហិតសត្ថេន លជ្ជិនា ទយាបន្នេន សព្ពបាណភូតហិតានុកម្បិនា ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, ចក្កវាកស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន ចក្កវាកជាតកេ –

“‘យោ ន ហន្តិ ន ឃាតេតិ, ន ជិនាតិ ន ជាបយេ;

មេត្តំសោ [អហិំសា (សី។ បី។)] សព្ពភូតេសុ, វេរំ តស្ស ន កេនចី’’’តិ។

ចក្កវាកង្គបញ្ហោ ទុតិយោ។

២. បេណាហិកង្គបញ្ហោ

៧។ “ភន្តេ នាគសេន, ‘បេណាហិកាយ ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “យថា, មហារាជ, បេណាហិកា សកបតិម្ហិ ឧសូយាយ ឆាបកេ ន បោសយតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សកមនេ [សកមនសិ (ក។)] កិលេសេ ឧប្បន្នេ ឧសូយាយិតព្ពំ, សតិបដ្ឋានេន សម្ពាធសុសិរេ បក្ខិបិត្វា មនោទ្វារេ កាយគតាសតិ ភាវេតព្ពា។ ឥទំ, មហារាជ, បេណាហិកាយ បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, បេណាហិកា បវនេ ទិវសំ គោចរំ ចរិត្វា សាយំ បក្ខិគណំ ឧបេតិ អត្តនោ គុត្តិយា, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ឯកកេន បវិវេកំ សេវិតព្ពំ សំយោជនបរិមុត្តិយា, តត្ថ រតិ អលភមានេន ឧបវាទបរិវាទភយរក្ខណាយ សង្ឃំ ឱសរិត្វា សង្ឃរក្ខិតេន វសិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, បេណាហិកាយ ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ព្រហ្មុនា សហម្បតិនា ភគវតោ សន្តិកេ –

“‘សេវេថ បន្តានិ សេនាសនានិ, ចរេយ្យ សំយោជនវិប្បមោក្ខា;

សចេ រតិំ នាធិគច្ឆេយ្យ តត្ថ, សង្ឃេ វសេ រក្ខិតត្តោ សតីមា’”តិ។

បេណាហិកង្គបញ្ហោ សត្តមោ។

៨។ ឃរកបោតកង្គបញ្ហោ

៨។ “ភន្តេ នាគសេន, ‘ឃរកបោតស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព’ន្តិ យំ វទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព”ន្តិ? “យថា, មហារាជ, ឃរកបោតោ បរគេហេ វសមានោ ន តេសំ កិញ្ចិ ភណ្ឌស្ស និមិត្តំ គណ្ហាតិ, មជ្ឈត្តោ វសតិ សញ្ញាពហុលោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន បរកុលំ ឧបគតេន តេសំ កុលានំ ឥត្ថីនំ វា បុរិសានំ វា មញ្ចេ វា បីឋេ វា វត្ថេ វា អលង្ការេ វា ឧបភោគេ វា បរិភោគេ វា ភោជនវិកតីសុ វា ន និមិត្តំ គហេតព្ពំ, មជ្ឈត្តេន ភវិតព្ពំ, សមណសញ្ញា បច្ចុបដ្ឋបេតព្ពា។ ឥទំ, មហារាជ, ឃរកបោតស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន ចូឡនារទជាតកេ –

“‘បវិសិត្វា បរកុលំ, បានត្ថំ ភោជនាយ វា [បានេសុ ភោជនេសុ វា (សី។ បី។)];

មិតំ ខាទេ មិតំ ភុញ្ជេ, ន ច រូបេ មនំ ករេ’”តិ។

ឃរកបោតង្គបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

៥. ឧលូកង្គបញ្ហោ

៥. “ភន្តេ នាគសេន, ‘ឧលូកស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “យថា, មហារាជ, ឧលូកោ កាកេហិ បដិវិរុទ្ធោ, រត្តិំ កាកសង្ឃំ គន្ត្វា ពហូបិ កាកេ ហនតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អញ្ញាណេន បដិវិរុទ្ធេន កាតព្ពំ, ឯកេន រហោ និសីទិត្វា អញ្ញាណំ សម្បមទ្ទិតព្ពំ, មូលតោ ឆិន្ទិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, ឧលូកស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ឧលូកោ សុប្បដិសល្លីនោ ហោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន បដិសល្លានារាមេន ភវិតព្ពំ បដិសល្លានរតេន។ ឥទំ, មហារាជ, ឧលូកស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន សំយុត្តនិកាយវរេ –

“‘ឥធ, ភិក្ខវេ, ភិក្ខុ បដិសល្លានារាមោ បដិសល្លានរតោ “ឥទំ ទុក្ខ”ន្តិ យថាភូតំ បជានាតិ, “អយំ ទុក្ខសមុទយោ”តិ យថាភូតំ បជានាតិ , “អយំ ទុក្ខនិរោធោ”តិ យថាភូតំ បជានាតិ, “អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទា”តិ យថាភូតំ បជានាតី’”តិ។

ឧលូកង្គបញ្ហោ បញ្ចមោ។

៦. សតបត្តង្គបញ្ហោ

៦. “ភន្តេ នាគសេន, ‘សតបត្តស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព’ន្តិ យំ វទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព”ន្តិ? “យថា, មហារាជ, សតបត្តោ រវិត្វា បរេសំ ខេមំ វា ភយំ វា អាចិក្ខតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន បរេសំ ធម្មំ ទេសយមានេន វិនិបាតំ ភយតោ ទស្សយិតព្ពំ, និព្ពានំ ខេមតោ ទស្សយិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, សតបត្តស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន បិណ្ឌោលភារទ្វាជេន –

“‘និរយេ ភយសន្តាសំ, និព្ពានេ វិបុលំ សុខំ;

ឧភយានេតានត្ថានិ ទស្សេតព្ពានិ យោគិនា’”តិ។

សតបត្តង្គបញ្ហោ ឆដ្ឋោ។

៧. វគ្គុលិង្គបញ្ហោ

៧. “ភន្តេ នាគសេន, ‘វគ្គុលិស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្វានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្វានី”តិ? “យថា, មហារាជ, វគ្គុលិ គេហំ បវិសិត្វា វិចរិត្វា និក្ខមតិ, ន តត្ថ បលិពុជ្ឈតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន គាមំ បិណ្ឌាយ បវិសិត្វា សបទានំ វិចរិត្វា បដិលទ្ធលាភេន ខិប្បមេវ និក្ខមិតព្វំ, ន តត្ថ បលិពុជ្ឈិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, វគ្គុលិស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, វគ្គុលិ បរគេហេ ចរមានោ ន តេសំ បរិហានិំ ករោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន កុលានិ ឧបសង្កមិត្វា អតិយាចនាយ វា វិញ្ញត្តិពហុលតាយ វា កាយទោសពហុលតាយ វា អតិភាណិតាយ វា សមានសុខទុក្ខតាយ វា ន តេសំ កោចិ វិប្បដិសារោ ករណីយោ, នបិ តេសំ មូលកម្មំ បរិហាបេតព្វំ, សព្វថា វឌ្ឍិយេវ ឥច្ឆិតព្វា។ ឥទំ, មហារាជ, វគ្គុលិស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្វំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន លក្ខណសុត្តន្តេ –

“‘សទ្ធាយ សីលេន សុតេន ពុទ្ធិយា, ចាគេន ធម្មេន ពហូហិ សាធុហិ;

ធនេន ធញ្ញេន ច ខេត្តវត្ថុនា, បុត្តេហិ ទារេហិ ចតុប្បទេហិ ច។

“‘ញាតីហិ មិត្តេហិ ច ពន្ធវេហិ, ពលេន វណ្ណេន សុខេន ចូភយំ;

កថំ ន ហាយេយ្យុំ បរេតិ ឥច្ឆតិ, អត្ថសមិទ្ធិញ្ច បនាភិកង្ខតី’”តិ។

វគ្គុលិង្គបញ្ហោ សត្តមោ។

៨. ជលូកង្គបញ្ហោ

៨. “ភន្តេ នាគសេន, ‘ជលូកាយ ឯកំ អង្គំ គហេតព្វ’ន្តិ យំ វទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្វ”ន្តិ? “យថា, មហារាជ, ជលូកា យត្ថ អល្លីយតិ, តត្ថេវ ទឡ្ហំ អល្លីយិត្វា រុហិរំ បិវតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន យស្មិំ អារម្មណេ ចិត្តំ អល្លីយតិ, តំ អារម្មណំ វណ្ណតោ ច សណ្ឋានតោ ច ទិសតោ ច ឱកាសតោ ច បរិច្ឆេទតោ ច លិង្គតោ ច និមិត្តតោ ច ទឡ្ហំ បតិដ្ឋាបេត្វា

តេនេវារម្មណេន វិមុត្តិរសមសេចនកំ បាតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, ជលូកាយ ឯកំ អង្គំ គហេតព្វំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន អនុរុទ្ធេន –

‘‘‘បរិសុទ្ធេន ចិត្តេន, អារម្មណេ បតិដ្ឋាយ;

តេន ចិត្តេន បាតព្វំ, វិមុត្តិរសមសេចន’’’ន្តិ។

ជលូកង្គបញ្ហោ អដ្ឋមោ។

៩. សប្បង្គបញ្ហោ

៩. ‘‘ភន្តេ នាគសេន, ‘សប្បស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្វានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ តីណិ អង្គានិ គហេតព្វានី’’តិ? ‘‘យថា, មហារាជ, សប្បោ ឧរេន គច្ឆតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន បញ្ញាយ ចរិតព្វំ, បញ្ញាយ ចរមានស្ស ខោ, មហារាជ, យោគិនោ ចិត្តំ ញាយេ ចរតិ, វិលក្ខណំ វិវជ្ជេតិ, សលក្ខណំ ភាវេតិ។ ឥទំ, មហារាជ , សប្បស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្វំ។

‘‘បុន ចបរំ, មហារាជ, សប្បោ ចរមានោ ឱសធំ បរិវជ្ជេន្តោ ចរតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ទុច្ចរិតំ បរិវជ្ជេន្តេន ចរិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, សប្បស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្វំ។

‘‘បុន ចបរំ, មហារាជ, សប្បោ មនុស្សេ ទិស្វា តប្បតិ [មនុស្សំ ទិស្វា កម្បតិ (ក.)] សោចតិ ចិន្តយតិ, ឯវមេវ ខោ មហារាជ យោគិនា យោគាវចរេន កុវិតក្កេ វិតក្កេត្វា អរតិំ ឧប្បាទយិត្វា តប្បិតព្វំ សោចិតព្វំ ចិន្តយិតព្វំ ‘បមាទេន មេ ទិវសោ វីតិនាមិតោ, ន សោ បុន សក្កា លទ្ធុ’ន្តិ។ ឥទំ, មហារាជ, សប្បស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្វំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ភល្លាដិយជាតកេ ទ្វិន្នំ កិន្នរានំ –

‘‘‘មយេករត្តំ [យមេករត្តិំ (សី. បី.)] វិប្បវសិម្ហ លុទ្ទ, អកាមកា អញ្ញមញ្ញំ សរន្តា;

តមេករត្តំ [តមេករត្តិំ (សី. បី.)] អនុតប្បមានា, សោចាម ‘សា រត្តិ បុន ន ហេស្សតី’’’តិ។

សប្បង្គបញ្ហោ នវមោ។

១០. អជគរង្គបញ្ហោ

១០. “ភន្តេ នាគសេន, ‘អជគរស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព’ន្តិ យំ វទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព”ន្តិ? “យថា, មហារាជ, អជគរោ មហតិមហាកាយោ ពហូបិ ទិវសេ ឩនូទរោ ទីនមនោ កុច្ឆិបូរំ អាហារំ ន លភតិ, អបរិបុណ្ណោ ឯវ យាវទេវ សរីរយាបនមត្តកេន យាបេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ភិក្ខាចរិយបសុតស្ស បរបិណ្ឌមុបគតស្ស បរទិន្នបាដិកង្ខិស្ស សយំគាហបដិវិរតស្ស ទុល្លភំ ឩទរបរិបូរំ អាហារំ, អបិ ច អត្ថវសិកេន កុលបុត្តេន ចត្តារោ បញ្ច អាលោបេ អភុញ្ជិត្វា អវសេសំ ឩទកេន បរិបូរេតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, អជគរស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន សារិបុត្តេន ធម្មសេនាបតិនា –

“‘អល្លំ សុក្ខំ វា ភុញ្ជន្តោ, ន ពាឡ្ហំ សុហិតោ សិយា;

ឩនូទរោ មិតាហារោ, សតោ ភិក្ខុ បរិព្ពជេ។

“‘ចត្តារោ បញ្ច អាលោបេ, អភុត្វា ឧទកំ បិវេ;

អលំ ផាសុ វិហារាយ, បហិតត្តស្ស ភិក្ខុនោ’”តិ។

អជគរង្គបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

សីហវគ្គោ បញ្ចមោ។

តស្សុទ្ទានំ –

កោសី ចក្កវាកោ ច, បេណាហិ ឃរកបោតកោ;

ឧលូកោ សតបត្តោ ច, វគ្គុលិ ច ជលូបិកា;

សប្បោ អជគរោ ចេវ, វគ្គោ តេន បវុច្ចតីតិ។

៦. មក្កដវគ្គោ

១. បន្ថមក្កដកង្គបញ្ហោ

១. “ភន្តេ នាគសេន, ‘បន្ថមក្កដកស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព’ន្តិ យំ វទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព”ន្តិ? “យថា, មហារាជ, បន្ថមក្កដកោ បន្ថេ មក្កដជាលវិតានំ កត្វា យទិ តត្ថ ជាលកេ លគ្គតិ កិមិ វា មក្ខិកា វា បដង្គោ វា, តំ គហេត្វា ភក្ខយតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ឆសុ ទ្វារេសុ សតិបដ្ឋានជាលវិតានំ កត្វា យទិ តត្ថ កិលេសមក្ខិកា ពជ្ឈន្តិ, តត្ថេវ ឃាតេតព្ពា។ ឥទំ, មហារាជ, បន្ថមក្កដកស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន អនុរុទ្ធេន –

“‘ចិត្តំ និយមេ ឆសុ ទ្វារេសុ, សតិបដ្ឋានវរុត្តមេ;

កិលេសា តត្ថ លគ្គា ចេ, ហន្តព្ពា តេ វិបស្សិនា’”តិ។

បន្ថមក្កដកង្គបញ្ហោ បឋមោ។

២. ថនស្សិតទារកង្គបញ្ហោ

២. “ភន្តេ នាគសេន, ‘ថនស្សិតទារកស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព’ន្តិ យំ វទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព”ន្តិ? “យថា, មហារាជ, ថនស្សិតទារកោ សទត្ថេ លគ្គតិ, ខីរត្ថិកោ រោទតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សទត្ថេ លគ្គិតព្ពំ, សព្ពត្ថ ធម្មារាមេន ភវិតព្ពំ, ឧទ្ទេសេ បរិបុច្ឆាយ សម្មប្បយោគេ បវិវេកេ គរុសំវាសេ កល្យាណមិត្តសេវនេ។ ឥទំ, មហារាជ, ថនស្សិតទារកស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន ទីឃនិកាយវរេ បរិនិព្ពានសុត្តន្តេ –

“‘ព្ឈុំ តុម្ហេ អានន្ទ, សទត្ថេ [សកត្ថេ (សី॰ បី॰)] ឃដេថ, សទត្ថេ អនុយុញ្ជថ;

សទត្ថេ អប្បមត្តា អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរថា’”តិ។

ថនស្សិតទារកង្គបញ្ហោ ទុតិយោ។

៣. ចិត្តកធរកុម្មង្គបញ្ហោ

៣. “ភន្តេ នាគសេន, ‘ចិត្តកធរកុម្មស្ស [ចិត្តកថលកុម្មស្ស (សី॰ បី॰)] ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព’ន្តិ យំ វទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព”ន្តិ?

“យថា, មហារាជ, ចិត្តកធរកុម្មោ ឧទកភយា ឧទកំ បរិវជ្ជេត្វា ចរតិ, តាយ ច បន ឧទកំ បរិវជ្ជនាយ អាយុនា ន បរិហាយតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន បមាទេ ភយទស្សាវិនា ភវិតព្វំ, អប្បមាទេ គុណវិសេសទស្សាវិនា។ តាយ ច បន ភយទស្សាវិតាយ ន បរិហាយតិ សាមញ្ញា, និព្វានស្ស សន្តិកេ ឧបេតិ [ឧបេតិ (ក។)]។ ឥទំ, មហារាជ, ចិត្តកធរកុម្មស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្វំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន ធម្មបទេ –

“‘អប្បមាទរតោ ភិក្ខុ, បមាទេ ភយទស្សិ វា;

អភព្វោ បរិហានាយ, និព្វានស្សេវ សន្តិកេ’”តិ។

ចិត្តកធរកុម្មង្គបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

៥។ បវនង្គបញ្ហោ

៥។ “ភន្តេ នាគសេន, ‘បវនស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្វានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ បញ្ច អង្គានិ គហេតព្វានី”តិ? “យថា, មហារាជ, បវនំ នាម អសុចិជនំ បដិច្ឆាទេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន បរេសំ អបរទ្ធំ ខលិតំ បដិច្ឆាទេតព្វំ ន វិវរិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, បវនស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, បវនំ សុញ្ញំ បហុជនេហិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន រាគទោសមោហមានទិដ្ឋិជាលេហិ សព្វេហិ ច កិលេសេហិ សុញ្ញេន ភវិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, បវនស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, បវនំ វិវិត្តំ ជនសម្ពាធរហិតំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន បាបកេហិ អកុសលេហិ ធម្មេហិ អនរិយេហិ បវិវិត្តេន ភវិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, បវនស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, បវនំ សន្តំ បរិសុទ្ធំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សន្តេន បរិសុទ្ធេន ភវិតព្វំ, និព្វុតេន បហីនមានេន បហីនមក្ខេន ភវិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, បវនស្ស ចតុត្ថំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, បវនំ អរិយជនសំសេវិតំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អរិយជនសំសេវិតេន ភវិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, បវនស្ស បញ្ចមំ អង្គំ គហេតព្វំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន សំយុត្តនិកាយវរេ –

“‘បវិវិត្តេហិ អរិយេហិ, បហិតត្តេហិ ឈាយិភិ;

និច្ចំ អារទ្ធវីរិយេហិ, បណ្ឌិតេហិ សហាវសេ’”តិ។

បវនង្គបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

៣. រុក្ខង្គបញ្ហោ

៣. “ភន្តេ នាគសេន, ‘រុក្ខស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្វានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ តីណិ អង្គានិ គហេតព្វានី”តិ? “យថា, មហារាជ, រុក្ខោ នាម បុប្ផផលធរោ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន វិមុត្តិបុប្ផសាមញ្ញផលធារិនា ភវិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, រុក្ខស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, រុក្ខោ ឧបគតានមនុប្បវិដ្ឋានំ ជនានំ ឆាយំ ទេតិ, ឯវមេវ ខោ , មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ឧបគតានមនុប្បវិដ្ឋានំ បុគ្គលានំ អាមិសប្បដិសន្ថារេន វា ធម្មប្បដិសន្ថារេន វា បដិសន្ថរិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, រុក្ខស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, រុក្ខោ ឆាយាវេមត្តំ ន ករោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សព្វសត្តេសុ វេមត្តតា ន កាតព្វា, ចោរវធកបច្ចត្ថិកេសុបិ អត្តនិបិ សមសមា មេត្តា កាតព្វា, ‘កិន្តិ ឥមេ សត្តា អវេរា អព្យាបជ្ឈា [អព្យាបជ្ជា (សី.)] អនីឃា សុខី អត្តានំ បរិហរេយ្យុ’ន្តិ។ ឥទំ, មហារាជ, រុក្ខស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្វំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ទេវេន សារិបុត្តេន ធម្មសេនាបតិនា –

“‘វធកេ ទេវទត្តម្ហិ, ចោរេ អង្គុលិមាលកេ;

ធនបាលេ រាហុលេ ច, សព្វត្ថ សមកោ មុនី’”តិ។

រុក្ខង្គបញ្ហោ បឋមោ។

៤. មេឃង្គបញ្ហោ

៥។ “ភន្តេ នាគសេន, ‘មេឃស្ស បញ្ច អង្គានិ គហេតព្វានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ បញ្ច អង្គានិ គហេតព្វានី”តិ? “យថា, មហារាជ, មេឃោ ឧប្បន្នំ រជោជល្លំ វូបសមេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ឧប្បន្នំ កិលេសរជោជល្លំ វូបសមេតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, មេឃស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, មេឃោ បថវិយា ឧណ្ហំ និព្វាបេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន មេត្តាភាវនាយ សទេវកោ លោកោ និព្វាបេតព្វោ។ ឥទំ, មហារាជ, មេឃស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, មេឃោ សព្វពីជានិ វិរូហាបេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សត្តានំ សទ្ធំ ឧប្បាទេត្វា តំ សទ្ធាពីជំ តីសុ សម្បត្តីសុ រោបេតព្វំ, ទិព្វមានុសិកាសុ សុខសម្បត្តីសុ យាវ បរមត្ថនិព្វានសុខសម្បត្តិ។ ឥទំ, មហារាជ, មេឃស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, មេឃោ ឧតុសមុដ្ឋិតោ ធរណិតលរុហេ តិណរុក្ខលតាគុម្ពឱសធិវនប្បតយោ បរិរក្ខតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន យោនិសោ មនសិការំ និព្វត្តេត្វា តេន យោនិសោ មនសិការេន សមណធម្មោ បរិរក្ខិតព្វោ, យោនិសោ មនសិការមូលកា សព្វេ កុសលា ធម្មា។ ឥទំ, មហារាជ, មេឃស្ស ចតុត្ថំ អង្គំ គហេតព្វំ។

“បុន ចបរំ , មហារាជ, មេឃោ វស្សមានោ នទីតឡាកបោក្ខរណិយោ កន្ទរបទរសរសោព្ភឧទបានានិ ច បរិបូរេតិ ឧទកធារាហិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អាគមបរិយត្តិយា ធម្មមេឃំ វស្សយិត្វា អធិគមកាមានំ មានសំ បរិបូរយិតព្វំ។ ឥទំ, មហារាជ, មេឃស្ស បញ្ចមំ អង្គំ គហេតព្វំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន សារិបុត្តេន ធម្មសេនាបតិនា –

“‘ពោធនេយ្យំ ជនំ ទិស្វា, សតសហស្សេបិ យោជនេ;

ខណេន ឧបគន្ត្វាន, ពោធេតិ តំ មហាមុនី’”តិ។

មេឃង្គបញ្ហោ បញ្ចមោ។

៦។ មណិរតនង្គបញ្ហោ

៦។ “ភន្តេ នាគសេន, ‘មណិរតនស្ស តីណិ អង្គានិ គហេតព្វានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ តីណិ អង្គានិ គហេតព្វានី”តិ? “យថា, មហារាជ, មណិរតនំ ឯកន្តបរិសុទ្ធំ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ឯកន្តបរិសុទ្ធាជីវេន ភវិតព្វំ។ ឥទំ,

យហារាជ, យលិ៍ទតតស្ស បឋយំ អង្គំ គហេតព្ពំ

“បុន ចបរំ, យហារាជ, យលិ៍ទតតំ ន គោតចិ សង្គិ៍ យិស្សីឃតិ, ឲ្យចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិនា ឃោគាចចនេន បិឋេបហិ បិបសហារឃោហិ សង្គិ៍ ន យិស្សិតព្ពំ ឰតំ, យហារាជ, យលិ៍ទតតស្ស ទុតិឃំ អង្គំ គហេតព្ពំ

“បុន ចបរំ, យហារាជ, យលិ៍ទតតំ ជាតិទតតេហិ ឃោឌិឃតិ, ឲ្យចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិនា ឃោគាចចនេន ក្វត្តយចនជាតិយត្តេហិ សង្គិ៍ សំចសិតព្ពំ, បដិបត្តកចលង្គ្រសេក្លចលសយទ្ទិ៍ហិ សោតាបត្តសកទាគាយិអនាគាយិអរហត្តតេចចិជ្ជលឡអភិញ្ញាសយណយលិ៍ទតតេហិ សង្គិ៍ សំចសិតព្ពំ ឰតំ, យហារាជ, យលិ៍ទតតស្ស តតិឃំ អង្គំ គហេតព្ពំ ភាសិតម្បេតំ, យហារាជ, ភគចតា ឌេចាតិឌេចេន សុត្តនិបាតេ –

“‘សុទ្ធា សុទ្ធេហិ សំចាសំ, គប្បឃេថ្យា បតិស្សតា;

តតោ សយគ្គា និបកា, ទុក្ខស្សន្តំ គរិស្សថា’”តិ

យលិ៍ទតតបញ្ហោ សត្តយោ

៥ យាគចិគជ្ជបញ្ហោ

៥ “ភន្តេ នាគសេន, ‘យាគចិគស្ស ចត្តារិ អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ ឃំ ចទេសិ, គតយានិ តានិ ចត្តារិ អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “ឃថា, យហារាជ, យាគចិគោ អប្បយិទ្ធោ ហោតិ, ឲ្យចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិនា ឃោគាចចនេន អប្បយិទ្ធេន ភចិតព្ពំ ឰតំ, យហារាជ, យាគចិគស្ស បឋយំ អង្គំ គហេតព្ពំ

“បុន ចបរំ, យហារាជ, យាគចិគោ យិគេសុ ឃេច ចិត្តំ ក្វបតិដាត្វតិ, ឲ្យចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិនា ឃោគាចចនេន អារយ្មណេសុ ឃេច ចិត្តំ ក្វបតិដាត្តិតព្ពំ ឰតំ, យហារាជ, យាគចិគស្ស ទុតិឃំ អង្គំ គហេតព្ពំ

“បុន ចបរំ, យហារាជ, យាគចិគោ គាលំ គយ្មស្ស ជានាតិ, ឲ្យចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិនា ឃោគាចចនេន បដិសល្លានស្ស គាលោ ជានិតព្ពោ ‘អឃំ គាលោ បដិសល្លានស្ស, អឃំ គាលោ និក្ខយនាឃា’តិ ឰតំ, យហារាជ, យាគចិគស្ស តតិឃំ អង្គំ គហេតព្ពំ

“បុន ចបរំ, យហារាជ, យាគចិគោ យិគំ ជិស្វា ហាសយភិជនេតិ ‘ឰយំ លច្ឆាយី’តិ, ឲ្យចមេច ខោ, យហារាជ, ឃោគិនា ឃោគាចចនេន

អារម្មណេ អភិរមិតព្ពំ, ហាសមភិជនេតព្ពំ ‘ឧត្តរឹ វិសេសមធិគច្ឆិស្សាមី’តិ។ ឥទំ, មហារាជ, មាគវិកស្ស ចតុត្ថំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ មហារាជ ថេរេន មោឃរាជេន –

“‘អារម្មណេ លភិត្វាន, បហិតត្តេន ភិក្ខុនា;

ភិយ្យោ ហាសោ ជនេតព្ពោ, អធិគច្ឆិស្សាមិ ឧត្តរិ’’ន្តិ។

មាគវិកង្គបញ្ហោ អដ្ឋមោ។

៩។ ពាឡិសិកង្គបញ្ហោ

៩។ “ភន្តេ នាគសេន, ‘ពាឡិសិកស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “យថា, មហារាជ, ពាឡិសិកោ ពឡិសេន មច្ឆេ ឧទ្ធរតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ញាណេន ឧត្តរិ សាមញ្ញផលានិ ឧទ្ធរិតព្ពានិ។ ឥទំ, មហារាជ, ពាឡិសិកស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

“បុន ចបរំ, មហារាជ, ពាឡិសិកោ បរិត្តកំ វធិត្វា វិបុលំ លាភមធិគច្ឆតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន បរិត្តលោកាមិសមត្តំ បរិច្ចជិតព្ពំ។ លោកាមិសមត្តំ, មហារាជ, បរិច្ចជិត្វា យោគី យោគាវចរោ វិបុលំ សាមញ្ញផលំ អធិគច្ឆតិ។ ឥទំ, មហារាជ, ពាឡិសិកស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន រាហុលេន –

“‘សុញ្ញតានិមិត្តញ្ច, វិមោក្ខញ្ចប្បណិហិតំ;

ចតុរោ ផលេ ឆឡអភិញ្ញា, ចជិត្វា លោកាមិសំ លភេ’”តិ។

ពាឡិសិកង្គបញ្ហោ នវមោ។

១០។ តច្ឆកង្គបញ្ហោ

១០។ “ភន្តេ នាគសេន, ‘តច្ឆកស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ? “យថា, មហារាជ, តច្ឆកោ កាឡសុត្តំ អនុលោមេត្វា រុក្ខំ តច្ឆតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ជិនសាសនមនុលោមយិត្វា

ສີລປຖວິຍໍ ປຕິຏ຺ຐຫິຕ຺ວາ ສທ຺ຘາຫເຕ຺ຖນ ປຎ຺ຎາວາສິໍ ຄເຫຕ຺ວາ ກິເລສາ ຕເຈ຺ຉຕພ຺ພາ. ອິທໍ, ມຫາຣາຊ, ຕຈ຺ຉກສ຺ສ ປຖມໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພໍ.

“ປຸນ ຈປຣໍ, ມຫາຣາຊ, ຕຈ຺ຉໂກ ເຜຄ຺ຄຸໍ ອປຫຣິຕ຺ວາ ສາຣມາທິຍຕິ, ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ໂຍຄິນາ ໂຍຄາວຈເຣນ ສສ຺ສຕໍ ອຸເຈ຺ຉທໍ ຕໍ ຊີວໍ ຕໍ ສຣີຣໍ ອຎ຺ຎໍ ຊີວໍ ອຎ຺ຎໍ ສຣີຣໍ ຕທຸຕ຺ຕມໍ ອຎ຺ຎທຸຕ຺ຕມໍ ອກຕມພ຺ພໍ ອປຸຣິສກາຣໍ ອພ຺ຣຫ຺ມຈຣິຍວາສໍ ສຕ຺ຕວິນາສໍ ນວສຕ຺ຕປາຕຸພາວໍ ສງ຺ຂາຣສສ຺ສຕພາວໍ ໂຍ ກໂຣຕິ, ໂສ ປຏິສໍເວເທຕິ, ອຎ຺ໂຎ ກໂຣຕິ, ອຎ຺ໂຎ ປຏິສໍເວເທຕິ, ກມ຺ມຜລທສ຺ສນາ ຈ ກິຣິຍຜລທິຏ຺ຐິ ຈ ອິຕິ ເອວຣູປານິ ເຈວ ອຎ຺ຎານິ ຈ ວິວາທປຖານິ ອປເນຕ຺ວາ ສງ຺ຂາຣານໍ ສພາວໍ ປຣມສຸຎ຺ຎຕໍ ນິຣີຫນິຊ຺ຊີວຕໍ [ນິສ຺ສຕ຺ຕນິຊ຺ຊີວຕໍ (ກ.)] ອຈ຺ຈນ຺ຕໍ ສຸຎ຺ຎຕໍ ອາທິຍິຕພ຺ພໍ. ອິທໍ, ມຫາຣາຊ, ຕຈ຺ຉກສ຺ສ ທຸຕິຍໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພໍ. ພາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ພຄວຕາ ເທວາຕິເທເວນ ສຸຕ຺ຕນິປາເຕ –

“‘ກາຣຓ຺ຑວໍ ນິທ຺ຘມຖ, ກສມ຺ພຸຎ຺ຈາປກສ຺ສຖ;

ຕໂຕ ປລາເປ ວາເຫຖ, ອສ຺ສມເຓ ສມຓມານິເນ.

“‘ນິທ຺ຘມິຕ຺ວານ ປາປິເຈ຺ຉ, ປາປອາຈາຣໂຄຈເຣ;

ສຸທ຺ທາ ສຸທ຺ເທຫິ ສໍວາສໍ, ກປ຺ປຍວ຺ໂຫ ປຕິສ຺ສຕາ;

ຕໂຕ ສມຄ຺ຄາ ນິປກາ, ທຸກ຺ຂສ຺ສນ຺ຕໍ ກຣິສ຺ສຖາ’”ຕິ.

ຕຈ຺ຉກງ຺ຄປຎ຺ໂຫ ທສໂມ.

ມກ຺ກຏວຄ຺ໂຄ ຉຏ຺ໂຐ.

ຕສ຺ສຸທ຺ທານໍ –

ມກ຺ກໂຏ ທາຣໂກ ກຸມ຺ໂມ, ວນໍ ຣຸກ຺ໂຂ ຈ ປຎ຺ຈໂມ;

ເມໂຄ ມຓິ ມາຄວິໂກ, ພາຬິສີ ຕຈ຺ຉເກນ ຈາຕິ.

໗. ກຸມ຺ພວຄ຺ໂຄ

១. កុម្ភូបមបញ្ហោ

១. “ភន្តេ នាគសេន, ‘កុម្ភស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព’ន្តិ យំ វទេសិ, កតមំ តំ ឯកំ អង្គំ គហេតព្ព”ន្តិ? “យថា, មហារាជ, កុម្ភោ សម្បុណ្ណោ ន សណតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន អាគមេ អធិគមេ បរិយត្តិយំ សាមញ្ញេ បារមិំ បត្វា ន សណិតព្ពំ, ន តេន មានោ ករណីយោ, ន ទព្ពោ [ទប្បោ (សី.)] ទស្សេតព្ពោ, និហតមានេន និហតទព្ពេន ភវិតព្ពំ, ឧជុកេន អមុខរេន អវិកត្ថិនា. ឥទំ, មហារាជ, កុម្ភស្ស ឯកំ អង្គំ គហេតព្ពំ. ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន សុត្តនិបាតេ –

“‘យទូនកំ តំ សណតិ, យំ បូរំ សន្តមេវ តំ;

អឌ្ឍកុម្ភូបមោ [រិត្តកុម្ភូបមោ (សី.)] ពាលោ, រហទោ បូរោវ បណ្ឌិតោ’”តិ.

កុម្ភូបមបញ្ហោ បឋមោ.

២. កាឡាយសង្គបញ្ហោ

២. “ភន្តេ នាគសេន, ‘កាឡាយសស្ស [កាឡអហិសស្ស (ក.)] ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី’តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី”តិ ? “យថា, មហារាជ, កាឡាយសោ សុបីតោ [សុថិតោ (ក.)] វមតិ [វហតិ (ស្យា. ក.)], ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនោ យោគាវចរស្ស មានសំ យោនិសោ មនសិការេន [យោនិសោ មនសិការេ (សី. ស្យា. ក.)] អបីតំ វមតិ. ឥទំ, មហារាជ, កាឡាយសស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ.

“បុន ចបរំ, មហារាជ, កាឡាយសោ សកិំ បីតំ ឧទកំ ន វមតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ , យោគិនា យោគាវចរេន យោ សកិំ ឧប្បន្នោ បសាទោ, ន បុន សោ វមិតព្ពោ ‘ឧឡារោ សោ ភគវា សម្មាសម្ពុទ្ធោ, ស្វាក្ខាតោ ធម្មោ, សុប្បដិបន្នោ សង្ឃោ’តិ. ‘រូបំ អនិច្ចំ, វេទនា អនិច្ចា, សញ្ញា អនិច្ចា, សង្ខារា អនិច្ចា, វិញ្ញាណំ អនិច្ចន្តិ យំ សកិំ ឧប្បន្នំ ញាណំ, ន បុន តំ វមិតព្ពំ. ឥទំ , មហារាជ, កាឡាយសស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ. ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន –

“‘ទស្សនម្ហិ បរិសោធិតោ [បរិសោធកោ (សី. ក.)] នរោ, អរិយធម្មេ និយតោ វិសេសគូ;

នប្បវេធតិ អនេកភាគសោ, សព្ពសោ ច មុខភាវមេវ សោ’”តិ.

ກາຬາຍສປຎ຺ໂຫ ທຸຕິໂຍຯ

໓ຯ ຉຕ຺ຕງ຺ຄປຎ຺ໂຫ

໓ຯ “ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ‘ຉຕ຺ຕສ຺ສ ຕີຓິ ອງ຺ຄານິ ຄເຫຕພ຺ພານີ’ຕິ ຍໍ ວເທສິ, ກຕມານິ ຕານິ ຕີຓິ ອງ຺ຄານິ ຄເຫຕພ຺ພານີ”ຕິ? “ຍຖາ, ມຫາຣາຊ, ຉຕ຺ຕໍ ອຸປຣິ ມຸທ຺ຘນິ ຈຣຕິ, ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ໂຍຄິນາ ໂຍຄາວຈເຣນ ກິເລສານໍ ອຸປຣິ ມຸທ຺ຘນິ ຈເຣນ ຠວິຕພ຺ພໍຯ ອິທໍ, ມຫາຣາຊ, ຉຕ຺ຕສ຺ສ ປຐມໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພໍຯ

“ປຸນ ຈປຣໍ, ມຫາຣາຊ, ຉຕ຺ຕໍ ມຸທ຺ຘນຸປຕ຺ຖມ຺ຠໍ ໂຫຕິ, ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ໂຍຄິນາ ໂຍຄາວຈເຣນ ໂຍນິໂສມນສິກາຣຸປຕ຺ຖມ຺ເຠນ ຠວິຕພ຺ພໍຯ ອິທໍ, ມຫາຣາຊ, ຉຕ຺ຕສ຺ສ ທຸຕິຍໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພໍຯ

“ປຸນ ຈປຣໍ, ມຫາຣາຊ, ຉຕ຺ຕໍ ວາຕາຕປເມຆວຸຏ຺ຐິໂຍ ປຏິຫນຕິ, ເອວເມວ ໂຂ, ມຫາຣາຊ, ໂຍຄິນາ ໂຍຄາວຈເຣນ ນານາວິຘທິຏ຺ຐິປຸຖຸສມຓພ຺ຣາຫ຺ມຓານໍ [ມຫາວາຕ (ກຯ)] ມຕວາຕຕິວິຘຄ຺ຄິສນ຺ຕາປກິເລສວຸຏ຺ຐິໂຍ ປຏິຫນ຺ຕພ຺ພາຯ ອິທໍ, ມຫາຣາຊ, ຉຕ຺ຕສ຺ສ ຕຕິຍໍ ອງ຺ຄໍ ຄເຫຕພ຺ພໍຯ ຠາສິຕມ຺ເປຕໍ, ມຫາຣາຊ, ເຖເຣນ ສາຣິປຸຕ຺ເຕນ ຘມ຺ມເສນາປຕິນາ –

“‘ຍຖາປິ ຉຕ຺ຕໍ ວິປຸລໍ, ອຈ຺ຉິທ຺ທໍ ຖິຣສໍຫິຕໍ;

ວາຕາຕປໍ ນິວາເຣຕິ, ມຫຕີ ເມຆວຸຏ຺ຐິໂຍຯ

“‘ຕເຖວ ພຸທ຺ຘປຸຕ຺ໂຕປິ, ສີລຉຕ຺ຕຘໂຣ ສຸຈິ;

ກິເລສວຸຏ຺ຐິໍ ວາເຣຕິ, ສນ຺ຕາປຕິວິຘຄ຺ຄິໂຍ’”ຕິຯ

ຉຕ຺ຕງ຺ຄປຎ຺ໂຫ ຕຕິໂຍຯ

໔ຯ ເຂຕ຺ຕງ຺ຄປຎ຺ໂຫ

໔ຯ “ຠນ຺ເຕ ນາຄເສນ, ‘ເຂຕ຺ຕສ຺ສ ຕີຓິ ອງ຺ຄານິ ຄເຫຕພ຺ພານີ’ຕິ ຍໍ ວເທສິ, ກຕມານິ ຕານິ ຕີຓິ ອງ຺ຄານິ ຄເຫຕພ຺ພານີ”ຕິ? “ຍຖາ, ມຫາຣາຊ,

ខេត្តំ មាតិកាសម្បន្នំ ហោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សុចរិតវត្តប្បដិវត្តមាតិកាសម្បន្នេន ភវិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, ខេត្តស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

"បុន ចបរំ, មហារាជ, ខេត្តំ មរិយាទាសម្បន្នំ ហោតិ, តាយ ច មរិយាទាយ ឧទកំ រក្ខិត្វា ធញ្ញំ បរិបាចេតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន សីលហិរិមរិយាទាសម្បន្នេន ភវិតព្ពំ, តាយ ច សីលហិរិមរិយាទាយ សាមញ្ញំ រក្ខិត្វា ចត្តារិ សាមញ្ញផលានិ គហេតព្ពានិ។ ឥទំ, មហារាជ, ខេត្តស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

"បុន ចបរំ, មហារាជ, ខេត្តំ ឧដ្ឋានសម្បន្នំ ហោតិ, កស្សកស្ស ហាសជនកំ អប្បម្បិ ពីជំ វុត្តំ ពហុ ហោតិ, ពហុ វុត្តំ ពហុតរំ ហោតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន ឧដ្ឋានសម្បន្នេន វិបុលផលទាយិនា ភវិតព្ពំ, ទាយកានំ ហាសជនកេន ភវិតព្ពំ, យថា អប្បំ ទិន្នំ ពហុ ហោតិ, ពហុ ទិន្នំ ពហុតរំ ហោតិ។ ឥទំ, មហារាជ, ខេត្តស្ស តតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ថេរេន ឧបាលិនា វិនយធរេន –

"'ខេត្តូបមេន ភវិតព្ពំ, ឧដ្ឋានវិបុលទាយិនា;

ឯស ខេត្តវរោ នាម, យោ ទទាតិ វិបុលំ ផល'"ន្តិ។

ខេត្តង្គបញ្ហោ ចតុត្ថោ។

៥។ អាកាសង្គបញ្ហោ

៥។ "ភន្តេ នាគសេន, 'អាកាសស្ស ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី'តិ យំ វទេសិ, កតមានិ តានិ ទ្វេ អង្គានិ គហេតព្ពានី"តិ។ "យថា, មហារាជ, អាកាសោ កិញ្ចិ ន សណ្ឋហតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន មានសេ កិលេសា ន សណ្ឋបេតព្ពា។ ឥទំ, មហារាជ, អាកាសស្ស បឋមំ អង្គំ គហេតព្ពំ។

"បុន ចបរំ, មហារាជ, អាកាសោ សន្នបុន្នទិន្នអសិតបីតខាយិតសាយិតំ សព្ពំ ចិនំ បដិហនតិ, ឯវមេវ ខោ, មហារាជ, យោគិនា យោគាវចរេន រាគទោសមោហមានទិន្នចិនំ សព្ពំ បដិហនិតព្ពំ។ ឥទំ, មហារាជ, អាកាសស្ស ទុតិយំ អង្គំ គហេតព្ពំ។ ភាសិតម្បេតំ, មហារាជ, ភគវតា ទេវាតិទេវេន –

"'សព្ពានិ សខាចិត្តំ, ឧដ្ឋាកាយេន យោគិនា;

ᩋᨣᩮᩉᩮᨶᩅ ᩅᩥᩉᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨠᩥᩃᩮᩈᩅᩥᩈᨽᩣᨣᩮᨶ”’ᨲᩥ᪨

ᨾᩥᨣᩘᨣᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᩈᨲ᩠ᨲᨾᩮᩣ᪨

᪘᪨ ᨣᩮᩣᨱᩘᨣᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪘᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ‘ᨣᩮᩣᨱᩔ ᨲᩦᨱᩥ ᩋᩘᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦ’ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨴᩮᩈᩥ, ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᨲᩦᨱᩥ ᩋᩘᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦ”ᨲᩥ? “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨣᩮᩣᨱᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩏᨸᨠᩣᩁᨠᩮᩣ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩏᨸᨠᩣᩁᨠᩮᨶ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨣᩮᩣᨱᩔ ᨸᨮᨾᩴ ᩋᩘᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

“ᨸᩩᨶ ᨧᨸᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨣᩮᩣᨱᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᨻᩃᩴ ᩅᨯ᩠ᨰᩮᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨸᩩᨬ᩠ᨬᩣᩅᨯ᩠ᨰᩥᨿᩣ ᩅᨯ᩠ᨰᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨣᩮᩣᨱᩔ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᩋᩘᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

“ᨸᩩᨶ ᨧᨸᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨣᩮᩣᨱᩮᩣ ᩈᨻ᩠ᨻᩈᨲ᩠ᨲᩣᨶᩴ ᩋᨽᩥᨸᨲ᩠ᨳᩥᨲᩮᩣ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᩈᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᨠᩣᨽᩥᨸᨲ᩠ᨳᩥᨲᩮᨶ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨣᩮᩣᨱᩔ ᨲᨲᩥᨿᩴ ᩋᩘᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨸᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨳᩮᩁᩮᨶ ᨾᩉᩣᨾᩮᩣᨣ᩠ᨣᩃ᩠ᩃᩣᨶᩮᨶ –

“‘ᩈᩴᨿᨾᩮᨶ ᨶᩥᨿᨾᩮᨶ, ᩈᩦᩃᩮᨶ ᨸᨭᩥᨸᨲ᩠ᨲᩥᨿᩣ;

ᨸᨲ᩠ᨳᩥᨲᩮᨶ ᨽᩅᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩈᨻ᩠ᨻᩃᩮᩣᨠᩔ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ’”ᨲᩥ᪨

ᨣᩮᩣᨱᩘᨣᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ ᩋᨭ᩠ᨮᨾᩮᩣ᪨

᪙᪨ ᩈᩪᨠᩁᩘᨣᨸᨬ᩠ᩉᩮᩣ

᪙᪨ “ᨽᨶ᩠ᨲᩮ ᨶᩣᨣᩈᩮᨶ, ‘ᩈᩪᨠᩁᩔ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩘᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦ’ᨲᩥ ᨿᩴ ᩅᨴᩮᩈᩥ, ᨠᨲᨾᩣᨶᩥ ᨲᩣᨶᩥ ᨧᨲ᩠ᨲᩣᩁᩥ ᩋᩘᨣᩣᨶᩥ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣᨶᩦ”ᨲᩥ? “ᨿᨳᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᩈᩪᨠᩁᩮᩣ [illegible] ᨸᨧ᩠ᨨᩥᨾᩴ [illegible] ᨸᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨸᩮᨲᩥ, [illegible] ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, [illegible] ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, [illegible] ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, [illegible] ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, [illegible] ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ, [illegible], ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ [illegible]

ᩅᩦᩁᩥᨿᨷᨣ᩠ᨣᩉᩮ ᨷᨲᩥᨭ᩠ᨮᩣᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩃᨠ᩠ᨡᩥᩈᩮᩣᩁᨶ᩠ᨵᩮ ᩋᨶᩮᨠᨠᩃ᩠ᩃᩴ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨶᩥᨧ᩠ᨧᩴ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨮᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨶᩥᨿᨾᩥᨲᨾᨿᩮ ᩋᨲ᩠ᨲᩣ ᩏᨷᨶᩮᨲᨻ᩠ᨻᩮᩣ, ᨻᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨾᩩᨴ᩠ᨵᩣ ᨷᩦᨲᩥᩋᨽᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᨿᩮᩣᨶᩥᩈᩮᩣ ᨾᨶᩈᩥᨠᩣᩁᩮ ᨧᩥᨲ᩠ᨲᩴ ᨶᩥᩁᨶ᩠ᨲᩁᩴ ᨠᩣᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩅᩦᩁᩥᨿᩴ ᨷᨣ᩠ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨨ ᨴ᩠ᩅᩣᩁᩣ ᨷᩥᨴᩉᩥᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᩈᨲᩥ ᩏᨷᨭ᩠ᨮᨷᩮᨲᨻ᩠ᨻᩣ, ᩉᩣᩈᨾᩩᨷ᩠ᨷᩣᨴᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ ‘ᩈᨻ᩠ᨻᨠᩥᩃᩮᩈᩮ ᨬᩣᨱᨵᩣᩁᩣᨿᩮᨶ ᨨᩥᨶ᩠ᨴᩥᩔᩣᨾᩦ’ᨲᩥ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩩᩔᨾᩣᩈᩔ ᨷᨮᨾᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

“ᨷᩩᨶ ᨧᨷᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩩᩔᨾᩣᩈᩮᩣ ᩋᩣᩁᨠ᩠ᨡᩴ ᨷᩁᩥᩉᩁᨲᩥ ᨨᨠ᩠ᨡᩦᨶᨾᨬ᩠ᨬᩥᩃᨲᩣᩁᩣᨶᩔ ᩏᨷᨠᩁᨱᩣᨿ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨻᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᨠᩣᨿᩮ ᩈᨲᩥᨷᨭ᩠ᨮᩣᨶᩋᩣᩁᨠ᩠ᨡᩴ ᨷᩁᩥᩉᩁᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ ᨨᨠ᩠ᨡᩦᨶᨾᨬ᩠ᨬᩥᩃᨧᩥᨲ᩠ᨲᩔ ᩏᨷᨠᩁᨱᩣᨿ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩩᩔᨾᩣᩈᩔ ᨴᩩᨲᩥᨿᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

“ᨷᩩᨶ ᨧᨷᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩩᩔᨾᩣᩈᩮᩣ ᩃᨠ᩠ᨡᩮ ᩈᨾ᩠ᨷᩔᨲᩥ, ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨻᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᨠᩣᨿᩮ ᩈᨾ᩠ᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨠᨳᩴ ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨻᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᨠᩣᨿᩮ ᩈᨾ᩠ᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ? ᩋᨶᩥᨧ᩠ᨧᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᨴᩩᨠ᩠ᨡᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩋᨶᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ ᩈᨾ᩠ᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ, ᩁᩮᩣᨣᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᨣᨱ᩠ᨯᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩈᩃ᩠ᩃᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩋᨥᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩋᩣᨻᩤᨵᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᨷᩁᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᨷᩃᩮᩣᨠᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩎᨲᩥᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩏᨷᨴ᩠ᨴᩅᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᨽᨿᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩏᨷᩈᨣ᩠ᨣᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᨧᩃᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᨷᨽᨦ᩠ᨣᩩᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩋᨴ᩠ᨵᩩᩅᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩋᨲᩣᨱᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩋᩃᩮᨱᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩋᩈᩁᨱᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩁᩥᨲ᩠ᨲᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᨲᩩᨧ᩠ᨨᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩈᩩᨬ᩠ᨬᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩋᩣᨴᩦᨶᩅᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩅᩥᨷᩁᩥᨱᩣᨾᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩋᩈᩣᩁᨠᨲᩮᩣ …ᨷᩮ… ᩋᨥᨾᩪᩃᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩅᨵᨠᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩅᩥᨽᩅᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩈᩣᩈᩅᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩈᨦ᩠ᨡᨲᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᨾᩣᩁᩣᨾᩥᩈᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᨩᩣᨲᩥᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᨩᩁᩣᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᨻ᩠ᨿᩣᨵᩥᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᨾᩁᨱᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩈᩮᩣᨠᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᨷᩁᩥᨴᩮᩅᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩏᨷᩣᨿᩣᩈᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩈᩴᨠᩥᩃᩮᩈᨵᨾ᩠ᨾᨲᩮᩣ…ᨷᩮ… ᩑᩅᩴ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨻᩩᨾ᩠ᩉᩥ ᨠᩣᨿᩮ ᩈᨾ᩠ᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩩᩔᨾᩣᩈᩔ ᨲᨲᩥᨿᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨

“ᨷᩩᨶ ᨧᨷᩁᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩩᩔᨾᩣᩈᩮᩣ ᨶᩣᨾᩴ ᨷᩥᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᩔᨲᩥ᪨ ᩑᩅᨾᩮᩅ ᨡᩮᩣ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨿᩮᩣᨣᩥᨶᩣ ᨿᩮᩣᨣᩣᩅᨧᩁᩮᨶ ᨶᩣᨾᩴ ᨷᩥᨲᩴ ᩋᩣᩁᨾ᩠ᨾᨱᩮ ᩈᨾ᩠ᨷᩔᩥᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᩍᨴᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨻᩩᩔᨾᩣᩈᩔ ᨧᨲᩩᨲ᩠ᨳᩴ ᩋᨦ᩠ᨣᩴ ᨣᩉᩮᨲᨻ᩠ᨻᩴ᪨ ᨽᩣᩈᩥᨲᨾ᩠ᨷᩮᨲᩴ, ᨾᩉᩣᩁᩣᨩ, ᨳᩮᩁᩮᨶ ᩈᩣᩁᩥᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᨶ ᨵᨾ᩠ᨾᩈᩮᨶᩣᨷᨲᩥᨶᩣ –

‘‘‘ᨿᨳᩣ ᨻᩩᩔᨾᩣᩈᨠᩮᩣ ᨶᩣᨾ, ᨶᩣᨾᩴ ᨷᩥᨲᩴ ᩈᨾ᩠ᨷᩔᨲᩥ;

ᩈᨾ᩠ᨷᩔᩴ ᩋᩅᩥᩁᨴ᩠ᨵᩮᩣ [ᨶ ᩅᩥᩁᨴ᩠ᨵᩮᩣ (ᩈᩦ᪨ ᨷᩦ᪨)], ᩃᨽᨲᩮ ᨽᨲ᩠ᨲᩅᩮᨲᨶᩴ᪨

‘‘‘ᨲᨳᩮᩅ ᨻᩩᨴ᩠ᨵᨷᩩᨲ᩠ᨲᩮᩣᨷᩥ, ᨠᩁᩮᩣᨲᩥ ᨠᩣᨿᩈᨾ᩠ᨷᩔᩴ;

ᨠᩣᨿᩈᨾ᩠ᨷᩔᩴ ᩋᩅᩥᩁᨴ᩠ᨵᩮᩣ, ᩋᩁᩉᨲ᩠ᨲᨾᨵᩥᨣᨧ᩠ᨨᨲᩦ’’’ᨲᩥ᪨

ឥស្សាសង្គបញ្ហោ សត្តមោ។

កុម្ភវគ្គោ សត្តមោ [ឥតោ បរំ រាជង្គបញ្ហាទិកា អដ្ឋតិំស បញ្ហា វិនដ្ឋា, យេហិ តា វិនដ្ឋា, តេហិ តេ អារោចេតព្វា បុន ឧទ្ធាបនកាលេ បក្ខិបិតព្វាយាតិ (ក, ស្យា, ម)]។

តស្សុទ្ទានំ –

កុម្ភោ ច កាឡាយសោ ច, ឆត្តំ ខេត្តញ្ច អគទោ;

ភោជនេន ច ឥស្សាសោ, វុត្តំ ទានិ វិទូហីតិ។

ឱបម្មកថាបញ្ហោ និដ្ឋិតោ។

និគមនំ

ឥតិ ឥមេសុ ឆសុ កណ្ឌេសុ ពាវីសតិវគ្គបដិមណ្ឌិតេសុ ទ្វាសដ្ឋិអធិកា ទ្វេសតា ឥមស្មិំ បោត្ថកេ អាគតា មិលិន្ទបញ្ហា សមត្តា, អនាគតា ច បន ទ្វាចត្តាលីសា ហោន្តិ, អាគតា ច អនាគតា ច សព្ពា សមោធានេត្វា ចតុហិ អធិកា តិសតបញ្ហា ហោន្តិ, សព្ពាវ មិលិន្ទបញ្ហាតិ សង្ខំ គច្ឆន្តិ។

រញ្ញោ ច ថេរស្ស ច បុច្ឆាវិសជ្ជនាវសានេ ចតុរាសីតិសតសហស្សយោជនពហលា ឧទកបរិយន្តំ កត្វា អយំ មហាបថវី ឆធា កម្បិត្ថ, វិជ្ជុលតា និច្ឆរិំសុ, ទេវតា ទិព្ពបុប្ផវស្សំ បវស្សិំសុ, មហាព្រហ្មា សាធុការមទាសិ, មហាសមុទ្ទកុច្ឆិយំ មេឃត្ថនិតនិគ្ឃោសោ វិយ មហានិគ្ឃោសោ អហោសិ, ឥតិ សោ មិលិន្ទោ រាជា ច ឱរោធគណា ច សិរសា អញ្ជលិំ បណាមេត្វា វន្ទិំសុ។

មិលិន្ទោ រាជា អតិវិយ បមុទិតហទយោ សុមថិតមានហទយោ ពុទ្ធសាសនេ សារមតិកោ រតនត្តយេ សុនិក្កង្ខោ និគ្គុម្ពោ និត្ថទ្ធោ ហុត្វា ថេរស្ស គុណេសុ បព្ពជ្ជាសុ បដិបទាឥរិយាបថេសុ ច អតិវិយ បសន្នោ វិស្សត្ថោ និរាលយោ និហតមានទប្បោ ឧទ្ធដទាឋោ វិយ ភុជគិន្ទោ ឯវមាហ “សាធុ, ភន្តេ នាគសេន, ពុទ្ធវិសយោ បញ្ហោ តយា វិសជ្ជិតោ, ឥមស្មិំ ពុទ្ធសាសនេ ឋបេត្វា ធម្មសេនាបតិំ សារិបុត្តត្ថេរំ អញ្ញោ តយា សទិសោ បញ្ហវិសជ្ជនេ នត្ថិ, ខមថ, ភន្តេ នាគសេន, មម អច្ចយំ, ឧបាសកំ មំ, ភន្តេ នាគសេន, ធារេហិ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតំ សរណំ គត”ន្តិ។

ຕທາ ຣາຊາ ສຫ ພລກາເຍຫິ ນາຄເສນເຕ຺ຖຣໍ ປຍິຣຸປາສິຕ຺ວາ ມິລິນ຺ທໍ ນາມ ວິຫາຣໍ ກາເຣຕ຺ວາ ເຖຣສ຺ສ ນິຍ຺ຍາເຕຕ຺ວາ ຈຕູຫິ ປຈ຺ຈເຍຫິ ນາຄເສນໍ ໂກຏິສເຕຫິ ຠິກ຺ຂູຫິ ສທ຺ຘິໍ ປຣິຈຣິ, ປຸນປິ ເຖຣສ຺ສ ປຎ຺ຎາຍ ປສີທິຕ຺ວາ ປຸຕ຺ຕສ຺ສ ຣຊ຺ຊໍ ນິຍ຺ຍາເຕຕ຺ວາ ອຄາຣສ຺ມາ ອນຄາຣິຍໍ ປພ຺ພຊິຕ຺ວາ ວິປສ຺ສນໍ ວເຑ຺ຒຕ຺ວາ ອຣຫຕ຺ຕໍ ປາປຸຓິ, ເຕນ ວຸຕ຺ຕໍ –

"ປຎ຺ຎາ ປສຕ຺ຖາ ໂລກສ຺ມິໍ, ກຕາ ສທ຺ຘມ຺ມຏ຺ຐິຕິຍາ;

ປຎ຺ຎາຍ ວິມຕິໍ ຫນ຺ຕ຺ວາ, ສນ຺ຕິໍ ປປ຺ໂປນ຺ຕິ ປຓ຺ຑິຕາ.

ຍສ຺ມິໍ ຂນ຺ເຘ ຐິຕາ ປຎ຺ຎາ, ສຕິ ຕຕ຺ຖ ອນູນກາ;

ປູຊາ ວິເສສສ຺ສາຘາເຣາ, ອເຄ຺ຄາ ເສເຏ຺ຐາ [ເສາ ຈ (ປີ.)] ອນຸຕ຺ຕເຣາ;

ຕສ຺ມາ ຫິ ປຓ຺ຑິເຕາ ເປາເສາ, ສມ຺ປສ຺ສໍ ຫິຕມຕ຺ຕເນາ [ອຕ຺ຖມຕ຺ຕເນາ (ປີ.)];

ປຎ຺ຎວນ຺ຕໍ ອຠິປູເຊຍ຺ຍ, ເຈຕິຍໍ ວິຍ ສາທເຣາ"ຕິ [ປູຊີຍນ຺ຕິ (ປີ.) ອິເຕາ ປຣໍ ຕິເສ຺ສາ ຄາຖາເຍາ ສີ. ປີ. ເປາຕ຺ຖເກສຸ ນຕ຺ຖິ].

ລງ຺ກາຍໍ ເທາລິນາເຄນ, ວສຕາ ເທາລິວາສິນາ;

ມຫາເຖເຣນ ເລຂິຕ຺ວາ, ສຸທ຺ຘປິຕໍ ຍຖາສຸຕໍ;

ມິລິນ຺ທຣາຊປຎ຺ຫາ ຈ, ນາຄເສນວິສຊ຺ຊນໍ;

ມິລິເນ຺ທາ ຫິ ມຫາປເຎ຺ຎາ, ນາຄເສເນາ ສຸປຓ຺ຑິເຕາ;

ພຸທ຺ຘຍິກາ ປຸຎ຺ຎກາເມນ, ພຸເທ຺ຘາ ຄນ຺ຘາຍິ ຕສ຺ສິຕໍ;

ເມເຕ຺ຕຍ຺ຍກາເລ ປເສ຺ສ, ສຸເຓຍ຺ຍ ສມ຺ມຸຕ຺ຕມນ຺ຕິ.

ມິລິນ຺ທປຎ຺ຫາ ນິຏ຺ຐິຕາ.